

9.

asoscongress

SEMPOZYUM ÖZET KİTAPÇIĞI CONFERENCE ABSTRACTS

ULUSLARARASI HUKUK SEMPOZYUMU
INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON LAW

2023

asoscongress.com

9. Uluslararası Asos Congress Hukuk Sempozyumu Özet Kitabı

ISBN: 978-625-8190-99-1

Editörler

Prof. Dr. Hasan Tahsin KEÇELİGİL

Kapak Tasarımı

Dr. Bülent Polat

Erişime Açıldığı Tarih

16.06.2023

Asos Yayınevi

1.baskı

Adres: Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu Cad. No: 67/2-4/MERKEZ/ELAZIĞ

Telefon: 0532 643 75 23

Mail Adresi: asos@asosyayinlari.com

Web: www.asosyayinlari.com

Instagram: <https://www.instagram.com/asosyayinevi/>

Facebook: <https://www.facebook.com/asosyayinevi/>

Twitter: <https://twitter.com/Asosyayinevi>

Sempozyum Onursal Başkanı

Prof. Dr. Yavuz ÜNAL (Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü)

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Hasan Tahsin KEÇELİGİL

(Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ali Fuad Başgil Hukuk Fakültesi Dekan Vekili)

Sempozyum Düzenleme Kurulu

Doç. Dr. Bahar ÖCAL APAYDIN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Mehmet AKÇAAL (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Zafer KAHRAMAN (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Zekiye Özen İNCİ (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Adem YELMEN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Burcu ERDİNÇ TAVİL (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Gizem HALİS KASAP (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Hale AKDAĞ YÜKSEL (Antalya Bilim Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi İdil TUNCER KAZANCI (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Osman Serkan GÜLFİDAN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Sezai ÇAĞLAYAN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Taner ŞAHİN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Yağmur TEMİZ GÜL (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep ÖZCAN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğretim Görevlisi Atilla KASAP (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Arş. Gör. Ahmet Can YAZGI (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Arş. Gör. Atıl Buğra KARADAŞ (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Arş. Gör. Demet BELVERENLİ (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Arş. Gör. Elif Almila PANCAROĞLU (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Arş. Gör. Elif YALÇIN SIRAKAYA (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Arş. Gör. Merve KOCABIÇAK (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Arş. Gör. Safa Murat TEKİN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Arş. Gör. Yeşim ÖZTÜRKMEN İCAN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Arş. Gör. Zekiye Özlem ERSOY YILMAZ (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

3

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Dr. Dres. h.c. Philip KUNIG (Freie Universität Berlin/Almanya & Türk-Alman Üniversitesi)

Prof. Dr. Eric JANUS (Mitchell Hamline Law School/ABD)

Prof. Dr. Fabiana TUCILLO (Università degli Studi di Napoli Federico II/İtalya)

Prof. Dr. Giovanna PALERMO (Università degli Studi della Campania 'Luigi Vanvitelli' /İtalya)

Prof. Dr. Marzia ROSSI (Università degli Studi Guglielmo Marconi/İtalya)

Prof. Dr. Mauro TESCARO (Università degli Studi di Verona/İtalya)

Prof. Dr. Michel DEGOFFE (Paris Descartes Üniversitesi/Fransa)

Prof. Dr. Pasquale PELUSO (Università degli Studi Guglielmo Marconi/İtalya)

9. ASOSCONGRESS Uluslararası Hukuk Sempozyumu

Prof. Dr. Riccardo CARDILLI (Università degli Studi Roma “Tor Vergata” /İtalya)

Prof. Dr. Salvatore RANDAZZO (Università di LUM-Bari/İtalya)

Prof. Dr. Stefano PORCELLI (Università degli Studi di Brescia/İtalya)

Prof. Dr. Yasemin KÖRTEK (Hochschule der Bundesagentur für Arbeit/Almanya)

Doç. Dr. Salvatore Antonio CRISTALDI (Università degli Studi di Enna “Kore”/İtalya)

Doç. Dr. Valeria DÍ NÍSÍO (Università degli Studi di Napoli Federico II /İtalya)

Dr. Öğretim Üyesi Ghofran HILAL (University of Jordan/Ürdün)

Prof. Dr. A. Lale SİRMEN (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Prof. Dr. Adem SÖZÜER (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali AKYILDIZ (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Cem BUDAK (İstanbul Ticaret Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Kemal YILDIZ (Türk-Alman Üniversitesi)

Prof. Dr. Alpay HEKİMLER (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Aslı MAKARACI BAŞAK (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. Bahri ÖZTÜRK (İstanbul Kültür Üniversitesi)

Prof. Dr. Bahtiyar AKYILMAZ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Baki İlkay ENGİN (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Birgül SOPACI ÖZTUNA (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Bilgehan ÇETİNER (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Burak ÖZEN (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Burcu DÖNMEZ (Yaşar Üniversitesi)

Prof. Dr. Cem BAYGIN (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi)

Prof. Dr. Cemile DEMİR GÖKYAYLA (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Prof. Dr. Cenker GÖKER (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Cevdet YAVUZ (İstanbul Medipol Üniversitesi)

Prof. Dr. Cihan OSMANAĞAOĞLU KARAHASANOĞLU (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Çetin ARSLAN (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Devrim GÜNGÖR (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Ebru CEYLAN (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Ece GÖZTEPE ÇELEBİ (Bilkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Ejder YILMAZ (Bilkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Emre ESEN (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Emrehan İNAL (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Enver BOZKURT (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Prof. Dr. Ercüment ÖZKARACA (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Erdal YERDELEN (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Faruk ACAR (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Faruk TURHAN (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Prof. Dr. Fatih UŞAN (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Prof. Dr. Fikret EREN (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Fulya ERLÜLE (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Gökhan GÜNEYSU (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Gülsen GÜNEŞ (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. Haluk BURCUOĞLU (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Haluk EMİROĞLU (Bilkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Halûk Hâdi SÜMER (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Halûk Nami NOMER (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Hayrettin ÇAĞLAR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Hüseyin HATEMİ (İstanbul Galata Üniversitesi)

Prof. Dr. İbrahim ERMENEK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. İkbâl Sibel SAFİ (Dokuz Eylül Üniversitesi)

6

Prof. Dr. İlke GÖÇMEN (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Kemal ŞENOCAK (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Levent AKIN (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. M. Fadıl YILDIRIM (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet ALTUNKAYA (Akdeniz Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Bülent ULUDAĞ (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Hanifi BAYRAM (Akdeniz Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet ÜNAL (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat AYDOĞDU (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat BATI (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat DOĞAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat SEZGİNER (TOBB Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat TOPUZ (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa İsmail KAYA (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa Ruhan ERDEM (Yaşar Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa TİFTİK (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. O. Gökhan ANTALYA (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Oğuz Sadık AYDOS (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Olgun DEĞİRMENCİ (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Prof. Dr. Özge AYAN (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Özlem SÖĞÜTLÜ (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Prof. Dr. Rıza AYHAN (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Sanem AKSOY DURSUN (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Serap AMASYA (Galatasaray Üniversitesi)

Prof. Dr. Serkan AYAN (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Serkan ÇINARLI (İzmir Bakırçay Üniversitesi)

Prof. Dr. Sevgi Gül AKYILMAZ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Sezer ÇABRİ (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)

Prof. Dr. Sezgin Seymen ÇEBİ (Antalya Bilim Üniversitesi)

Prof. Dr. Süheyla Suzan GÖKALP (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Şebnem AKİPEK ÖCAL (TED Üniversitesi)

Prof. Dr. Tahir İrfan BARLASS (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Vahit DOĞAN (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Yusuf Mehmet ÖRNEK (Antalya Bilim Üniversitesi)

Prof. Dr. Yüksel METİN (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Doç. Dr. Ahmet KARAKOCALI (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Ahmet KILINÇ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Doç. Dr. Ali EKİN (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Doç. Dr. Ali Ersoy KONTACI (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Anıl ÇAMYAMAÇ (İzmir Bakırçay Üniversitesi)

Doç. Dr. Bahar ÖCAL APAYDIN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Barış TORAMAN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Başak BAŞOĞLU KAPANCI (Piri Reis Üniversitesi)

Doç. Dr. Berk KAPANCI (MEF Üniversitesi)

Doç. Dr. Bilgehan YEŞİLOVA (Yaşar Üniversitesi)

Doç. Dr. Burcu SAVAŞ KUTSAL (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Burçak YILDIZ (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Ceren Zeynep PİRİM (Galatasaray Üniversitesi)

Doç. Dr. Cüneyt SÜZEL (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Doç. Dr. Çınar Can EVREN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Damla GÜRPINAR (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Doç. Dr. Doruk GÖNEN (İstanbul Üniversitesi)

Doç. Dr. Eda MANAV ÖZDEMİR (T.C. Cumhurbaşkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel
Müdürlüğü)

Doç. Dr. Efe DİRENİSA (Türk-Alman Üniversitesi)

Doç. Dr. Elvan KEÇELİOĞLU (Ankara Medipol Üniversitesi)

Doç. Dr. Fahri Gökçen TANER (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Fatma Ebru GÜNDÜZ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Doç. Dr. Güçlü AKYÜREK (MEF Üniversitesi)

Doç. Dr. Güneş OKUYUCU ERGÜN (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Hatice Duygu ÖZER (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi)

Doç. Dr. Hatice Tolunay OZANEMRE YAYLA (Çankaya Üniversitesi)

Doç. Dr. Kadir BAŞ (Marmara Üniversitesi)

Doç. Dr. Muhammed Emre TULAY (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Doç. Dr. Kazım Sedat SİRMEN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Soner Hamza ÇETİN (Girne Amerikan Üniversitesi)

Doç. Dr. Levent BÖRÜ (Hacettepe Üniversitesi)

Doç. Dr. Mehtap YÜCEL BODUR (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Mesut AYGÜN (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Murat AYDIN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Mustafa ÇAKIR (Akdeniz Üniversitesi)

Doç. Dr. Namık Kemal TOPÇU (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Doç. Dr. Nesibe KURT KONCA (Ankara Medipol Üniversitesi)

Doç. Dr. Nilüfer BORAN GÜNEYSU (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Orhan Ersun CİVAN (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Doç. Dr. Öz SEÇER (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Pelin KARAASLAN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Seda ÖKTEM ÇEVİK (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Seda ÖRSTEN ESİRGEN (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Selin SERT SÜTÇÜ (Akdeniz Üniversitesi)

Doç. Dr. Selman ÖZDAN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Doç. Dr. Serdar NART (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Doç. Dr. Tolga CANDAN (Türk-Alman Üniversitesi)

Doç. Dr. Tuba BİRİNCİ UZUN (Akdeniz Üniversitesi)

Doç. Dr. Ünsal DÖNMEZ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Doç. Dr. Yeliz BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU (İbn Haldun Üniversitesi)

Doç. Dr. Zafer KAHRAMAN (Bahçeşehir Üniversitesi)

Doç. Dr. Zekiye Özen İNCİ (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Adem YELMEN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Fatih ÖZKAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Akasya KANSU KARADAĞ (Ufuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ali Tanju SARIGÜL (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

9. ASOSCONGRESS Uluslararası Hukuk Sempozyumu

Dr. Öğretim Üyesi Ali TURAN (İnönü Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Beşir ACABEY (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Beyza ÖZTURANLI (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Bige AÇIMUZ (Koç Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Bilge AYTUĞAR (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Burcu ERDİNÇ TAVİL (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Burcu ERTEM (Çankaya Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Burcu BAYTEMİR KONTACI (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Cemal BAŞAR (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Deniz UGAN ÇATALKAYA (Kadir Has Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Duygu MERKİ (Başkent Üniversitesi)

11

Dr. Öğretim Üyesi Ebru AY CHELLI (İzmir Demokrasi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Emre KÖROĞLU (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Esra ÇALIŞKAN KAŞAK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Eylem BAŞ BAYRAKTAROĞLU (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Ezgi Başak DEMİRAYAK ÜNAL (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Fahri Erdem KAŞAK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Figen TABANLI (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Fulya KORKMAZ (Ufuk Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Funda ÖZDİN (Marmara Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Furkan KARARMAZ (Akdeniz Üniversitesi)

9. ASOSCONGRESS Uluslararası Hukuk Sempozyumu

- Dr. Öğretim Üyesi Hale AKDAĞ YÜKSEL (Antalya Bilim Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Hamdi Deniz Ege GÖKTUNA (Özyeğin Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Hande HEPER (Kadir Has Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Hasan KAYIRGAN (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi İlknur SERDAR (Dokuz Eylül Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Kamile TÜRKOĞLU ÜSTÜN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Kürşat AKÇA (İnönü Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Melis TAŞPOLAT TUĞSAVUL (Bahçeşehir Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Murat ERDOĞAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Müge ÇETİN (Özyeğin Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Nazlı ELBİR (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Neslihan AKÇA (İnönü Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Neva Övünç ÖZTÜRK (Ankara Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Nurten İNCE AKMAN (Marmara Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Semih YUMAK (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Seyhan SELÇUK (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ (Ankara Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Şebnem KILIÇ (Bahçeşehir Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Taner ŞAHİN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Timuçin KÖPRÜLÜ (Atılım Üniversitesi)
- Dr. Öğretim Üyesi Ulaş KARADAĞ (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Volkan ASLAN (İstanbul Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Volkan MAVİŞ (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Yağmur TEMİZ GÜL (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Yasin AYDOĞDU (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Yılmaz YURTSEVEN (Akdeniz Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Zafer Ertunç ŞİRİN (İstanbul Üniversitesi)

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep DÖNMEZ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

İçindekiler

Tıp Hukuku Kapsamında Vicdani Ret Sebebi ile Aydınlatma ve Tedaviden Kaçınılması.....	23
Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri İçin Kararlaştırılan Rekabet Yasağı Kayıtlarının Geçerliliği	25
İsviçre Borçlar Kanunu Art. 680/2 ve Art. 678/2 Hükümlerinin Sermayenin İadesi Yasağının Kapsamı Bakımından Değerlendirilmesi.....	26
Kamu Hizmetine Girişte Eşitlik ve Görevin Gereklere Arasındaki İlişkinin İrdelenmesi	28
1632 Numaralı Askerî Ceza Kanunu'ndaki Sırf Askerî Suçların Suça İştirak Açısından İncelenmesi	30
20. Yüzyılın Başında İlgın Şeriye Sicillerinde Süt Akrabahğı İddiasıyla Bir Boşanma Davası	32
2022 Kazakistan Anayasa Değişikliklerinin Anayasalcılık Açısından Değerlendirilmesi	34
5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu m. 309, m. 311 ve m. 312'de Yer Alan Düzenlemelerde Bu Suçların Ancak Cebir ve Şiddet Kullanılarak İşlenebileceğinin Öngörülmesinin Yerindeliği ve Bu Tercihin Uygulamada Yol Açabileceği Tutarsızlıklar	36
5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 217/a: Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma Suçu.....	38
5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 245/1. Maddesinde Düzenlenen Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, Yaygın İşlenme Biçimleri ve Failin Tespiti Sorunu.....	40
7440 Sayılı Kanun ile Getirilen Ek Verginin Vergilendirme İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi	42
Ad ve Soyad Değişikliklerinde Görevli Mahkemenin Belirlenmesi	43
Adi Ortaklık Sözleşmesinin İspatı Meselesi	45
Afet Sonrası Dönemde Kadınları ve Kız Çocuklarını Bekleyen Tehlike: Zorla Evlilik	47
Akıllı Sözleşmeler ve Tahkim	49
Akıllı Sözleşmelerde Üçüncü Kişi Kavramı ve Üçüncü Kişinin Hukuki Sorumluluğu.....	52
Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisiyle Araç Kullanma Durumunda Karşılaşılan Yapıtlımlar	54
Alman Ceza Yargılamasında Merkezi Bir Yapı Taşı: Ara Muhakeme	55
Alman Hukukunda Vekaletsiz İş Görme Şartları ve Hükümleri	57
Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Işığında Şartları Oluşmadan Açılmış Belirsiz Alacak Davasında Hakimın Yapacağı İnceleme ve Verebileceği Kararlar	59
Anayasa'nın 59. Maddesi Çerçevesinde Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru Hakkı	60
Anonim Şirketlerin Yönetim Kurullarına Genel Kurul Tarafından Yedek Üye Seçimi	63
Aşkın Zararın İspat Edilmesi	65
Avrupa Birliğı Ceza Hukukunda Suç Mağdurlarının Bilgi Edinme Hakkı.....	67

Avrupa Birliği'nin Dış Sınırlarının Korunması: Frontex Operasyonlarının Meşrulaştırılması ..69	
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi Kararı Işığında Tutuklama Şartı Olarak Suç Şüphesinin Varlığını Gösteren Somut Deliller	70
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Yatay İlişkilere Uygulanması, Pozitif Yükümlülük ve Doğal Afet	72
Başkanlık Sistemlerinde Başkanın Seçim Usulü ile Seçim Döngüsünün İlişkisi.....	74
Belirli Süreli Yapılan Sözleşmenin Belirsiz Süreli Sayılmasının Cezai Şarta Etkisi (Süreden Önce Haksız Feshe Bağlı Cezai Şart).....	76
BIMCO (2022) "Force Majeure" Klozu ve Mücbir Sebebin Navlun Sözleşmeleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Türk ve Alman Hukukundaki Düzenlemeler Çerçevesinde Bir Değerlendirme.77	
Bir Haksız Tahrik Kurumu Eleştirisi: Haksız Tahriğin Her Olayda Uygulanması Haklı mıdır?	79
Bireysel İş Hukukunda Arabuluculuk-Amerika Birleşik Devletleri Örneği.....	80
BM Genel Kurulu Tarafından Verilen "Temiz, Sağlıklı ve Sürdürülebilir Bir Çevre Hakkı" Kararına "İklim Adaleti" Perspektifinden Bir Bakış.....	82
Bölge Adliye Mahkemesinin Konkordatonun Tasdiki Kararı Vermesi Halinde Konkordatonun Feshi Davasında Görevli Mahkemenin Belirlenmesi	83
Borçluya Satış Yetkisi Verilmesi Hakkında 7343 Sayılı Kanunla Getirilen Yeni Düzenlemenin Değerlendirilmesi	85
Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların Eşler Arasında İşlenebilirliği	87
Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların İspatında Yararlanılan Kriterlerin Hukuki Niteliği Hakkında Değerlendirmeler	88
Cinsel Saldırı Suçunun Türk Ceza Kanunu'ndaki Tanımı Bağlamında Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme	90
Çocuk Adaletine Egemen İlkeler Işığında Alternatif Çözüm Yöntemlerini Yeniden Düşünmek	92
Çocuk Hakları Yaklaşımı Çerçevesinde Kişisel İlişki Kurma Hakkı.....	93
Çocukların Taraf Olduğu Suçlarda Uzlaştırma	95
Çoğulculuğu Sağlamanın Bir Aracı Olarak Dijital Kamuoyu	97
Çok Basamaklı Tahkim Anlaşmaları ve Sözleşmeler Hukukunda Uygulanması.....	100
Çok Uluslu Şirketlerin Vergi Sistemlerine Bir Etkisi: Küresel Asgari Oranlı Kurumlar Vergisi Uygulaması	103
Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Yargısal Denetiminde Anayasa Mahkemesinin Kadro Kavramına Bakışının Değerlendirilmesi	104
Dava Şartı Arabuluculuk Kapsamında Sigortaya Başvuru Zorunluluğunun Tamamlanıp Tamamlanamayacağı Meselesi.....	106
Deprem, Sigorta ve Olası Sorunlar	108

Devlet Dışı Aktörler Tarafından Yürütülen Siber Operasyonlarda Devletlerin Sorumluluğunun Belirlenmesi	110
Disiplinel Olmayan Kamu Görevinden Çıkarma İşlemi ve Adil Yargılanma Hakkı	111
Doğal Afetlerin İş Sözleşmesinin Sona Ermesinde Etkisi	112
Doku ve Organ Ticareti Suçları Bakımından TCK M. 92’de Yer Verilen “Zorunluluk Hali” Başlıklı Düzenlemenin Hukuki Niteliği	115
Ekolojik Anayasacılık: 2008 Ekvador Anayasası ve Doğanın Hakları	117
Ekonomik Kriz Dönemlerinde Tacirlerin Yapmış Olduğu İvazlı Tasarrufların Genel İptal Sebebinin (İİK m. 280) Subjektif Şartları Açısından İrdelenmesi	120
Eksik Sigortanın Tespitinde Sigorta Değerinin Esas Alınacağı An Üzerine Bir Değerlendirme	122
Elektronik Ortamda Noter Tarafından Yapılan Tespit İşlemi ve Bu İşlemin Delil Değeri	124
Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’da Yapılan Son Değişiklikler Işığında Elektronik Ticaret Hizmet Sağlayıcılarının Veri Taşıma Hakkı ve Sonuçları	126
Enerjinin Vergilendirilmesi: Avrupa Birliği Enerji Politikası Bağlamında Bir Değerlendirme	128
Eski Vakıf Hukukunda İstidâne (Borç Alma)	130
Evaluation of New Regulations On Delivery of the Child and Establishing a Personal Relationship With the Child	131
Feragat Edenin Altsoyunu da Kapsar Şekilde İvazsız Mirastan Feragat Sözleşmesi Yapılabilir mi?	132
Genel İş Koşulu Niteliğindeki Disiplin Yaptırımı Hükümlerinin Geçerliliği ve Denetimi	134
Genetiği Değiştirilmiş Organizmalı Ürünlerden Doğan Hukuki Sorumluluk	136
Giyilebilir Teknolojilerin Kullanımı: İş Sağlığı ve Güvenliği Yönünden Bir Değerlendirme	137
Güncel Gelişmeler Işığında Yükseköğretim Öğrenci Disiplin Soruşturmalarına İlişkin Değerlendirmeler	139
Güncel Yargı Kararları Işığında Mobbinge Dayalı Taleplerde Manevi Tazminat Miktarının Belirlenmesi	142
Güncel Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi Davasında Haklı Sebep Teşkil Eden Durumların Değerlendirilmesi	144
Haber Verme Hakkı Kapsamında “Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma”	145
Haberleşme ve Konuşma İçeriklerinin Delil Olarak Kullanılabilirliği	147
Hak Temelli Karar Kurma Tekniği ve Türk Anayasa Mahkemesi’nin Karar Kurma Sorunu: Laiklik Örneği	148
Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Kararının Memurların Disiplin Soruşturma ve Yaptırımlarına Etkisi	150
Hukuk Metodolojisinde Gâî / Teleolojik Yorumun Yeri ile Öneminin İslam ve Türk Hukuku Bağlamlarında Değerlendirilmesi	152

Hukuki Yükümlülük Kavramının Cebir ve Yaptırımla İlişkisi Üzerine: Jeremy Bentham ve John Austin'den H.L.A. Hart'a	153
Hükümlülerin Oy Kullanma Hakkı	155
İcra ve İflas Kanunu'nda Yapılan Son Değişiklikler Kapsamında Konutta Haciz	157
İdare Hukukunda Yeni Bir Kavram Olarak E-İdari İşlem	159
İdarenin İşlemleriyle Vergilelendirmeye Müdahalesi: Fonksiyon Gaspı	161
İdarenin Sorumluluğunda Acil Çıkış Kapısı "Mücbir Sebep"	162
İdarenin Taraf Olduğu Uyuşmazlıkların İdari Yargı Öncesi Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri Yoluyla Çözülmesi	165
İflâs Tasfiyesinin İflâsı	167
İhbar Yoluyla Olayı Öğrenen Kolluk Tarafından Yapılan Aramanın Hukuka Uygunluğunun Önleme Araması, Adli Arama ve Suçüstü Hali Hükümleri Açısından Değerlendirilmesi	168
İİK m. 44/2 Çerçevesinde Ticareti Terk Eden Kişinin İflâsa Tabi Olmaya Devam Etmesinin Kişi, Zaman ve Borcun Niteliği Bakımından Uygulanması Sorunu	170
İklim Davaları Açısından Paris İklim Anlaşmasının Normatif Değeri	171
İklim Değişikliği ile Mücadelede ve Nesiller Arası Adaletin Gerçekleştirilmesinde İdarenin Yargısal Denetiminin Önemi	172
İklim Değişikliği: İnsan Hakları Temelli Bir Yaklaşım	174
İnanç Özgürlüğünün Koruma Alanının Belirlenmesi Sorunu Açısından Anayasa Mahkemesinin Hüseyin El ve Nazlı Şirin Kararı	177
İnsan Dışı Canlıların ve Doğanın Hak Özneliği-Karşılaştırmalı Anayasa Hukuku Açısından Bir Değerlendirme	179
İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi ve Türk Anayasa Mahkemesi Yargılamalarında Mülkün Varlığı ve Meşru Beklenti	180
İnsan Hakları Boyutuyla Güvenlik Nedeniyle Vatandaşlıktan Çıkarma	182
İnsan Hakları Doğal Hakların Ardılı mıdır?	184
İnsan Hakları Hukuku Çerçevesinde Deprem Hukuki Sonuçları	185
İnsan Haklarının Bütünselliği Bağlamında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin "G.B. ve Diğerleri v. Türkiye" Kararının (Başvuru No. 4633/15) Değerlendirilmesi	186
İnsan Üzerinde Deney ve Deneme Suçlarının Ceza Hukuku Boyutları	188
İnsansız Hava Araçlarıyla Gerçekleştirilen Terör Eylemlerine İlişkin Olarak Devletlerin Cezai Yetkisini Düzenleyen Uluslararası Hukuk Kuralları	190
İnternette Gerçekleşen Fikrî Mülkiyet Hakkı İhlallerinde Yeni Bir Dönem: Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Kabul Edilen Uyar-Kaldır Sistemi	192
İntifa Hakkının Sona Ermesi Halinde İntifa Hakkı Sahibinin İntifa Hakkı Konusu Üzerinde Yaptığı Kira Sözleşmesinin Akıbeti	194

İrtifakın Kapsamının Belirlenmesine İlişkin İsviçre Federal Mahkemesi'nin Vermiş Olduğu Güncel Kararların Değerlendirilmesi	195
İş Güvenliği Uzmanlarının ve İşyeri Hekimlerinin İş Güvencesi	196
İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortasında Rücu Hakkı ve İspat Yükü	199
İş Sözleşmesinin Feshi Bakımından Zorlayıcı Nedenler: Depremler ve Su Baskınları Hakkı Nedenle Feshe Konu Olabilir mi?	201
İş Uyuşmazlıklarının Çözümünde Delil Sözleşmelerinin Geçerliliği Sorunu	203
İslam Hukuku Külli Kaidelerinin Uluslararası Hukuk Genel Prensipleri ile Benzerliği Yönünden Bir İnceleme	205
Israrlı Takip Suçunun Maddi Unsurları Üzerine Bir Değerlendirme	207
İsviçre Hukukundaki Gelişmeler Işığında Türk Hukukunda İşletmelerin Miras Yoluyla İntikaline İlişkin Değerlendirmeler	210
İşyeri Hekimlerinin Mesleki Gelişim Hakkı	212
Jandarma Personeline İlişkin Kontrol Altına Alma Tedbiri ve Hukuki Niteliği	213
Jeopolitiğin Enerji Hukukunun Üstüne Düşen Gölgesi: Rusya-Ukrayna Savaşı Işığında AB Enerji Hukukunun Dönüşümüne Dair Bir İnceleme	215
Kadastro Hatalarının Düzeltilmesi (KK m. 41) ve Kadastroğun Yenilenmesi (KK m. 22/II-A) Hâlinde Başvurulabilecek Hukukî Yollar	217
Kaldıraçlı Alım Satım (Foreks) İşlemlerinin Hukukî Niteliği ve Bu İşlemlerden Doğan Uyuşmazlıklara İlişkin Bazı Değerlendirmeler	219
Kalkınma Ajansları Personelinin Performansının Değerlendirilmesi	222
Kamu İşyerlerindeki Alt İşveren Uygulamasında 94 Sayılı ILO Sözleşmesi'nin Önemi	224
Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Anlaşma Protokolü'nün Hukukî Niteliği	226
Kamulaştırmatsız El Atmaya İlişkin Güncel Gelişmeler: 2942 Sayılı Kanun'da Yapılan 26/11/2022 Tarihli Değişikliğin Değerlendirilmesi	228
Kanuni Halefiyetin Şartlarının Gerçekleşmemesi Halinde Alacağın Devrine Tahvil Edilip Edilemeyeceği Sorunu	229
Karşılaştırmalı Hukuk Uygulamaları Işığında Türkiye'de Değerli Konut Vergisi	230
Karşılaştırmalı Hukukta Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına Genel Bir Bakış	232
Kasten Öldürme ve Yaralama Suçlarının Canavarca Hisle İşlenmesi Suç Tipinde Failin Cezalandırılması	233
Kira Bedelinin Uyarlanması Davası	235
Kiracının Kiralanana Airbnb Üzerinden Üçüncü Kişiye Kiralamasından Doğacak Bazı Sorunlar ve Buna İlişkin Değerlendirme	237
Kiralananın Görülmesine Katlanma Borcu ve Fotoğraf ile Video Yayınlarının Bu Kapsamda Değerlendirilmesi	239

Kiraya Verilen Taşınmazın Görüntülerinin Taşınmazın Başkasına Satılması veya Kiralanması Amacıyla İnternet Ortamında Yayınlanması.....	242
Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı Olarak İşlenmesi Durumunda Açılacak Tazminat Davaları..	245
Konkordatonun Tasdiki Sürecinde Yargı Görevlileri İçin Öngörölmüş Kesin Sürelere Uyulmamasının Sonuçları	247
Konut Yapı Kooperatiflerinde Peşin Ödemeli Ortaklık Statüsü	249
Konutta Hacze İlişkin Düzenlemenin Değerlendirilmesi (İİK m. 79/a).....	250
Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras Yoluyla Geçişinde Şirketin Payı İktisap Eden Kişiyi Reddetmesinin Geriye Etkili Olması	252
Limited Şirkette Ek Ödeme Yükümlülüğü Hakkında Bir Değerlendirme	253
Mahalli İdareler Tarafından Sunulan Sosyal Yardım ve Hizmetler	255
Mahkumiyet Dışındaki Hükümler Bakımından Duruşmanın Sanığın Yokluğunda Bitirilmesi	257
Malpraktis Davaları Bakımından Ceza Yargılamasının Hukuk Yargılamasına Etkisi.....	259
Malvarlığının Korunması İlkesine Aykırı Yönetim Kurulu Kararlarının Sadakat Yükümlülüğü Kapsamında Değerlendirilmesi	261
Marka Başvurularında “Yeşil” ve Benzeri Terimlerin Yanlış Kullanımlarının Hukuki Sonuçları	263
Marx Proudhon’a Karşı: Özel Mülkiyet Hakkında Bir Tartışma.....	264
Medenî Usûl Hukukunda Ses ve Görüntü Nakledilmesi Yoluyla Duruşma İcrası Hakkında Gerçekleştirilen Değişiklikler-Doğrudanlık İlkesi Kapsamında Değerlendirmeler	266
Memur Statüsü Yönünden Memnu Hakların İadesi Kararlarının Hukuki Etkileri.....	268
Mobbingin Kavramsal Çerçevesi ve Mobbing Davranışlarının 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Oluşturabileceği Suç Tipleri.....	271
Modern Kavramların Şafağında; Etienne de La Boétie.....	273
Mülteci Statüsünün Tanınmasında Yapay Zekanın Rolü	274
Önleme Araması Neticesinde Elde Edilen Delillerin Hukuka Uygunluğu Üzerine Bir Değerlendirme (Yargıtay Ceza Genel Kurulu T. 5.3.2019, E. 2016/359 ve K. 2019/160 Künyeli Karar İncelemesi).....	276
Osmanlılarda Uygarlaşmanın Göstergesi Olarak Vergilerin Oluşumu	278
Özel Askeri Şirketlerin Hukuki Meşruiyeti	280
Para Borçlarını Zamanında İfa Etmek mi Yoksa Öteleyip Faiziyle Birlikte Ödemek mi? “Türk Hukukunda Temerrüt Faizi Problemi”	282
Post Mortem Kişilik Hakları Kapsamında Kişisel Verilerin Ölüm Sonrası Korunması	284
Pozitif Yükümlülükler: Deprem ve Diğer Jeolojik Afetler Özelinde Bir Değerlendirme	285
Prim Uygulamasının İş Hukuku Açısından Değerlendirilmesi	287
Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshi	289

Propagandanın İfade Hürriyetindeki Yeri	291
Reduction of Conflict Through Contract Terms	292
Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümünde Görevli Mahkeme ve Dava Şartı Arabuluculuk Uygulamalarının Değerlendirilmesi.....	293
Restorasyon Kredisi	295
Rusya'yı Ukrayna Savaşında Durdurmak İçin Yaptırımlardan Bireysel Cezai Sorumluluğa Uluslararası Hukuk Çareleri.....	297
Savaş Esirlerine Yapılacak Muamele Konusunda İslam Hukuku Kuralları ile Uluslararası İnsancıl Hukuk Kurallarının Karşılaştırılması.....	299
Seçim Güvenliği Bağlamında Dezenformasyon	301
Serbest Seçim Hakkı Bağlamında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Taraf Devletlerdeki Seçim Sistemi Tercihlerine Yaklaşımı	303
Sigortacının Sözleşmenin Devamı Sırasındaki Aydınlatma Yükümlülüğü ve Yükümlülüğün İhlali Halinde Uygulanacak Yaptırım	305
Sistem Dışı Yargılama Usulünde Yazılı Delillerin İspat Gücü.....	306
Site Yöneticisinin Deprem Kaynaklı Zararlardan Doğan Cezai Sorumluluğu	307
Sokak Köpeklerinin Verdiği Zararlardan İdarenin Sorumluluğu	308
Stajyer Avukatların Sosyal Sigortalılığı	310
Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesinde Şüpheli İşlem Bildirimi ve Önemi.....	312
Süregelen Bir Tartışma: Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme	314
Sürücü Asistan Sistemli Taşıtlarda Trafik ve Kasko Sigortasına İlişkin Hususlar.....	316
Tacirler Arası Sözleşmelerde Genel İşlem Koşulu Kullanımının Yürürlük Denetimi Odağında İncelenmesi	318
Taşınmaz Kültür Varlıkları Bakımından Acele Kamulaştırma Usulünün Uygulanabilirliği	319
Taşınmazın Devrine veya Taşınmaz Üzerinde Sınırlı Ayni Hak Kurulmasına İlişkin Uyuşmazlıklarda Arabuluculuk.....	321
Taşınmazların Teminat Amaçlı İnançlı Devri İşlemine Rehne İlişkin Kanun Hükümlerinin Uygulanabilirliği Sorunu	323
TBK m. 486 Hükmünce Eser Sözleşmesinde Yüklenicinin Ölümü veya Yeteneğini Kaybetmesi Halinde Sözleşmenin Sona Erip Ermeyeceğinin Değerlendirilmesi	325
Telefonda İşlenen Suçlarda Mağdurda Yanılan Failin Cezai Sorumluluğu	326
Temsilde Adalet Yönetimde İstikrar İlkesi Bakımından Seçim İttifaklarının Değerlendirilmesi	327
Tenfiz Etmeme Emirleri (Anti-Enforcement Injunctions): Yeni Zelanda Yüksek Mahkemesi'nin Kea Investments Ltd V Wikeley Family Trustee Ltd Kararı Üzerine Bir İnceleme.....	329

Terör Olaylarından Kaynaklanan Zararların Sosyal Risk İlkesi Çerçevesinde Karşılanmasına Yönelik Danıştay'ın Yaklaşımındaki Dönüşüm	330
Tıp Hukuku Açısından: “Yaşam Sonu Kararlarında Bilgilendirilmiş Rıza”	332
Toplu Yapılarda Avans Ödeme Borcu	334
Tüketicinin Korunması Bağlamında Yapay Zekâ Kullanımı	335
Türk Borçlar Kanunu'nun 76. Maddesi Uyarınca Geçici Ödemeler	337
Türk Ceza Kanunu'nda Düzenlenen Kişisel Verilere İlişkin Suçların Değerlendirilmesi	339
Türk Ceza Muhakemesi Kanunu'nda Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama, Kopyalama ve Elkoyma (CMK MD.134)	340
Türk Hukukunda Mirastan Feragatin Mirasbırakanın Tasarruf Özgürlüğüne Etkisi	342
Türk Hukukunda Vekaletsiz İş Görmenin Yeri ve Niteliği	343
Türk İdaresindeki Sözlü Sınav ve Mülakat Süreçlerindeki İdarenin Takdir Yetkisi ve Bunun Yargısal Denetimi	345
Türk Medeni Kanunu'nun 713. Maddesinin 2. Fıkrasındaki “ölmüş” Sözcüğünün Anayasa Mahkemesi Tarafından İptali Sonrası Oluşan Yargıtay'ın Farklı İçtihatları Üzerine Bir Değerlendirme	347
Türkiye’de Ev Hizmetlerinde Çalışan Göçmen İşçilere İlişkin Sorunların İş Hukuku Açısından Değerlendirilmesi	349
Türkiye’de İklim Adaletinin Tesisinde Cinsiyet Eşitliğinin Görünür Kılınması Üzerine Düşünceler	351
Tutuklu ve Hükümlülerin Haberleşme Hürriyetine Yapılan Müdahalenin Özel Bir Şekli: Mektupların Uyap'a Kaydedilmesi	354
Ülkemizde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Hasarlar Nedeniyle Müteahhit ve Mühendislerin Cezai Sorumluluğunun Kast ve Taksir Bağlamında Değerlendirilmesi	356
Uluslararası Ceza Mahkemesi ile İşbirliği Yükümlülüğü: Vladimir Putin Hakkında Verilen Tutuklama Kararı Üzerine Bir İnceleme	358
Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde Putin'in Yargılanması: Hayal mi Gerçek mi?	360
Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Vladimir Putin'e İlişkin Aldığı Yakalama Kararı Üzerine Bir Değerlendirme	362
Uygur Hukukunda Birbirine Karıştırılan Üç Müesseseye “Evlatlık, Evlat Rehni ve Çocuk Satışı”	364
Uzaktan Çalışmanın Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında Değerlendirilmesi	366
Vergi Kaçakçılığı Suçlarında Etkin Pişmanlık Düzenlemesi ve Uyarılama Yargılaması - Uygulamadaki Sorunlarla-	368
Vergi Kaçakçılığı Suçunda Etkin Pişmanlık: E. 2022/59 K. 2022/111 Sayılı Anayasa Mahkemesi Kararı Kapsamında Bir Değerlendirme	370
Vergi Kaçakçılık Suçu ve Vergi Ziyai Kabahatinde Ne Bis in İdem İlkesi: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları ve Türk Vergi Hukukuna Etkisi	372

Veri Koruma Görevlisinin İş Güvencesi Nasıl Sağlanmalıdır' ABAD'ın C-453/21 Sayılı X-FAB v. FC Kararı Işığında Bir İnceleme	374
Yapay Zekalı Varlıkların Hukuki Statüsü	375
Yapay Zekânın Cezai Yargulamalarda Görünümü	377
Yapı Denetim Kuruluşlarının Sözleşmeden Doğan Hukuki Sorumluluğunda İliyet Bağı Kesen Sebepler.....	380
Yapılan Son Değişiklerle Birlikte TCK m.82/1-d: Kasten Öldürme Suçunun Üstsoy ve Altsoydan Birine veya Eş, Eski Eş veya Kardeşe Karşı İşlenmesi.....	381
Yargı Bağımsızlığı ve Hâkimlik Teminatı	383
Yargı Etiği Perspektifinden 1875 Tarihli Ferman-i Adalet.....	384
Yargı İçtihatları ile Somutlaşan Zorunlu Geçit İrtifakı	386
Yargı Kararları Işığında Arabuluculuk Anlaşması ile İkale Sözleşmesi Arasındaki İlişki	388
Yargı Kararları Kapsamında Deniz İş Kanunu'nda Gemiadamı Kavramı ve İşe İade Davası	389
Yargı Örgütünün Yolsuzluk ve Siyasi Nüfuz Sarmalından Çıkışı: Arnavutluk Örneği.....	390
Yargıtay Kararları Işığında Davacının Talep Sonucuna Islah ile Yeni Bir Talep Eklemesinin Mümkün Olup Olamayacağı Meselesi.....	392
Yargıtay Kararları Işığında Teminat Senedi Kavramı	394
Yargıtay Uygulaması Kapsamında Hukukî Dinlenme Hakkının Çekişmesiz Yargıda İlgililer Bakımından Görünümü.....	395
Yasal Düzenlemeler ve Yargı Kararları Çerçevesinde Hekimin Hastaya Karşı Hak ve Yükümlülükleri	396
“Yapı Kayıt Belgesi” Alınan Yapılar Bağlamında Depremden Dolayı İdarenin Mali Sorumluluğu Sorunsalı	398
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Anayasal Yürütme İşlemlerinin Yasama Yetkisi Çerçevesinde Değerlendirilmesi	400

Tıp Hukuku Kapsamında Vicdani Ret Sebebi ile Aydınlatma ve Tedaviden Kaçınılması

Avukat Keriman Nisa Şeker¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Özet

“Vicdan” ve “ret” kelimelerinden oluşan “vicdani ret” kavramı kendi içerisinde kelimeleri aşan derin anlamlar bulundurmaktadır. Vicdani ret denilince tarih boyunca süregelen dönemde akıllara ilk olarak zorunlu askerlik hizmeti gelmiş olsa da günümüzde kullanım alanı gittikçe yayılmaktadır. Dünya tarihine bakıldığında bazı toplumlarda vicdani ret sebebi ile askerlik hizmetini gerçekleştirilmeyen kişilerin ölüm veya hapis cezasına çarptırıldığı, bazı toplumlarda ise vicdani reddin geçerli bir sebep olarak kabul edildiği görülmüştür. Günümüzde ise birçok ülkede zorunlu askerlik hizmetine karşı vicdani reddin kabul edildiği görülmekle birlikte Türkiye’nin, aleyhine birçok karar bulunmasına rağmen zorunlu askerlik hizmetinde vicdani reddi kabul etmediği görülmektedir. Vicdani reddin yaygın olarak kullanıldığı ve çalışmanın da asıl konusunu oluşturan bir diğer durum tıp mesleğinin icrası sırasındaki vicdani reddir. Son yıllarda rahim tahliyesi, ötanazi, yapay dölleme, gebeliğin ilaçlarla engellenmesi, sperm bağı, cinsiyet değiştirme ameliyatları gibi konularda vicdani ret hususunun gündeme geldiği görülmektedir. Tıp ile vicdani kanaat müesseselerinin bir arada kullanılmasına yönelik olumlu ve olumsuz birçok görüş bulunmaktadır. Vicdani ret sebebi ile görevden çekilmeden önce hastanın aydınlatılmış olması ve hastanın görevi yerine getirebilecek durumda olan bir diğer sağlık sunucusuna yönlendirilmesi kaydıyla hekimlerin ve diğer sağlık sunucularının da düşünce, din ve vicdan hürriyetlerine saygı duyularak, inanışlarına ağır gelen ve ciddi zarar vereceği düşünülen tedavilerden kaçınma imkanlarının bulunduğunu kabul eden görüşler vardır. Bunun yanında vicdani ret kavramının kötüye kullanılabileceği sebebi ile vicdani ret ile tıp etiği ilkelerinin bir arada kullanılmaması gerektiğini kabul eden sav da bulunmaktadır. Bu düşünce savunucularına göre mesela karşı cinsiyette olan hastanın tedavisinin reddedilmesi tehlikeli boyutlara ulaşabilmektedir. Yine bu görüşteki yazarlar tarafından, vicdani ret sebebi ile görevden çekilmenin yanı sıra hastaların yanlış aydınlatılması, hastanın tedaviyi başka sağlık sunucularından da alamaması için yanlış yönlendirilmesi hastanın ciddi şekilde zarara uğramasına sebebiyet verebileceği için vicdani reddin tıp mesleği içerisinde kendisine yer bulamayacağı düşünülmektedir. Kanaatimizce vicdani reddin tıp hukuku bağlamında da kabul

edilebilir olması gerekmektedir fakat bu kabul edilebilirlik için mutlaka belirli sınırların varlığı aranmalıdır. Hekimin vicdani ret kapsamında sunmayı reddettiği sağlık hizmeti sebebi ile hastanın zarara uğramaması adına sağlık hizmetini gerçekleştirecek olan hekime yönlendirme işlemlerinin çok hızlı bir şekilde tamamlanması gerekmektedir. Bir başka sınır da aydınlatma yükümlülüğü üzerine olmalıdır. Hastanın yanlış aydınlatılması yaşam hakkı ile iç içe olan sağlık hakkının ihlali sebebi ile doğrudan anayasaya aykırılık teşkil edecektir. Söz konusu sınırların aşılması halinde hastada meydana gelecek olan maddi ve manevi zararlardan dolayı hekimin hukuki sorumluluğu doğacaktır. Aynı şekilde görevi kötüye kullanma suçu kapsamında veya ortaya çıkan netice itibari ile oluşacak başka suçlar kapsamında hekim cezai yaptırımlarla da karşılaşabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Vicdan, Ret, Tedavi, Askerlik, Vicdani Ret, Hekim

Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri İçin Kararlaştırılan Rekabet Yasağı Kayıtlarının Geçerliliği

Arş. Gör. Dr. Nurdan Balkan¹

¹Marmara Üniversitesi

Özet

Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu olan şirkettir. Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye paylarıyla ve şirkete karşı sorumludur (TTK m. 329). “Tek borç ilkesi” olarak adlandırılan bu kural nedeniyle ve anonim şirketin bir sermaye şirketi olması dolayısıyla pay sahiplerinin kişisel yetenekleri şirket için önemli olmadığından, bu şirket türünde pay sahiplerinin gerek bu sıfatı devam ederken gerek bu sıfatları sona erdikten sonra rekabet etmeme yükümlülüğüne tabi olacakları kanuni olarak düzenlenmemiştir. Ancak kanunda bu yönde bir düzenlemenin bulunmaması uygulamada bu yönde bir ihtiyaç olmadığı anlamına gelmediği gibi sözleşmesel olarak bu yükümlülüğün tanınmasına engel olacak kanuni bir düzenleme de bulunmamaktadır. Özellikle aile tipi anonim şirketlerinde ve yatırım şirketlerinde pay sahiplerinin kişisel niteliği önem arz ettiği gibi şirketin faaliyet konusu ve pay sahiplerinin yönetime etkin katılımları, pay sahipleri açısından da rekabet yasağının düzenlenmesi ihtiyacını doğurmaktadır. Bu yönde sözleşmesel bir düzenleme yapılması, gerek diğer pay sahiplerinin menfaatinin korunması gerek şirket menfaatinin korunması için gerekli olabilir. Pay sahibi açısından sözleşmesel rekabet etmeme yükümlülüğü öngörülebilmesinin hukuki ve doktrinsel temeli, pay sahibinin de dürüstlük kuralı kaynaklı bir sadakat yükümlülüğüne tabi olmasının gerekliliğidir. Ancak doktrinde bu konuda görüş farklılığı bulunduğunu eklemek isteriz. Pay sahibinin rekabet etmeme yükümlülüğünün kanuni dayanağının bulunmaması, sözleşmesel olarak getirilecek bu yükümlülüğün geçerliliği konusunda, sözleşme taraflarının özenli ve dikkatli olmasını gerekli kılmaktadır. Çalışmamız kapsamında, anonim şirketlerde pay sahibinin rekabet etmeme yükümlülüğünün hukuki ve doktrinsel kaynaklarına değinilecek; sözleşmesel rekabet etmeme yükümlülüğünün geçerliliği için dikkat edilmesi gereken noktalardan bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Pay Sahibi, Rekabet Etmeme Yükümlülüğü, Sadakat Yükümlülüğü, Tek Borç İlkesi, Şirket Menfaati

asoscongress

Makale ID= 11

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1539-8205

**İsviçre Borçlar Kanunu Art. 680/2 ve Art. 678/2 Hükümlerinin Sermayenin İadesi
Yasağının Kapsamı Bakımından Değerlendirilmesi¹**

Arş. Gör. Munise Seray Göncü Döner¹

¹İzmir Bakırçay Üniversitesi

Özet

İsviçre hukukunda sermayenin iadesi yasağına ilişkin temel düzenleme İsviçre Borçlar Kanunu (Obligationenrecht: OR) Art. 680/2 hükmünde yer almaktadır. OR Art. 680/2’de yer alan düzenleme uyarınca pay sahibi ödemiş olduğu sermayeyi geri isteyemez. Düzenleme lafzi açıdan incelendiğinde Alman hukuku (Aktiengesetz (AktG) § 57/1) ile oldukça benzerdir. Ancak sermayenin iadesi yasağının kapsamı İsviçre hukuk doktrininde yer alan hâkim görüş uyarınca farklı yorumlanmaktadır. Farklı bir yorum tarzının benimsenmiş olmasının sebeplerinden birisi OR Art. 678/2’de yer alan düzenlemedir. OR Art. 678/1’de malvarlığından açık bir şekilde yapılan aktarımlar düzenlenmişken OR Art. 678/2’de malvarlığından gizli bir şekilde yapılan aktarımlara ilişkin doğrudan bir düzenleme bulunmaktadır. Ayrıca OR Art. 678’de 19.06.2020 tarihinde İsviçre Parlamentosu tarafından onaylanarak kanunlaşan İsviçre Anonim Şirketler Hukuku Revizyonu ile önemli değişiklikler yapılmıştır. İsviçre hukukunda malvarlığının pay sahiplerine karşı korunması OR Art. 680/2 ve Art. 678/2’de yer alan iki farklı hüküm vasıtasıyla sağlanmaktadır. Ayrıca her iki hükme aykırılık da farklı yaptırımlara tâbi tutulmuştur. Bu bağlamda sermayenin iadesi yasağının kapsamı incelenirken OR Art. 680/2 ve Art. 678/2 maddelerinde yer alan düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira pay sahiplerine yapılan örtülü malvarlığı aktarımlarının durumu sermayenin iadesi yasağının kapsamının nasıl değerlendirilmesi gerektiği bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca uygulanacak yaptırım bakımından pay sahibine yapılan ödemelerin hangi hükmü ihlal ettiğinin ortaya konulması da gerekmektedir. Çalışmada OR. Art 678 hükmünde son yapılan değişikliklere de yer verilerek OR. Art. 680/2 ve Art. 678/2 hükümlerinde yer alan düzenlemeler bir arada incelenecek, ilgili hükümlere aykırılığın yaptırımları değerlendirilmeye

26

¹ TÜBİTAK’a çalışmaya, 2214-A Yurt Dışı Doktora Sırası Araştırma Bursu Programı kapsamında, sağlamış olduğu destekten dolayı teşekkürlerimi sunarım.

alışılacaktır. Ayrıca bu değerlendirmeler sırasında İsviçre Federal Mahkemesi'nin konu ilgili kararlarına ve İsviçre hukuk doktrininde yer alan görüşlere de yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: İsviçre Borçlar Kanunu, Sermayenin İadesi Yasağı, Anonim Şirket, Pay Sahipleri

Kamu Hizmetine Girişte Eşitlik ve Görevin Gereklere Arasındaki İlişkinin İrdelenmesi

Arş. Gör. Miray Özhan¹

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Özet

Kamu hizmetine girme hakkı, 1982 Anayasası'nın 70. maddesinde "Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez." şeklinde ifade edilmiştir. Bu hüküm doğrultusunda kamu hizmetine girme hakkının anayasal ilkeleri; serbestlik ilkesi, görevin gereklere ilkesi ve eşitlik ilkesi olarak ortaya konulmaktadır. Bu ilkelerden eşitlik ilkesi ile öğretide liyakati işaret ettiği belirtilen görevin gereklere ilkesi, kamu hizmetine girme hakkının gereği gibi kullanılabilmesini sağlayan ve birbirini tamamlayan iki temel ilke olarak kabul edilmektedir. Söz konusu iki ilkenin tam olarak gerçekleştirilebilmesi, kamu hizmetlerine nicelik ve nitelik yönünden yeterli personelin alınması ve toplumda bulunan bütün grupların, kamu hizmetlerinin sunumunda temsilinin sağlanması bakımından önem arz etmektedir. Görevin gereklere ilkesi, kamu hizmetine girişte aranacak tek ölçütün hizmetin gerektirdiği nitelikler olmasını zorunlu kılmaktadır. Eşitlik ilkesi ise kamu hizmetine girme hakkının dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç gibi olgular gözetilmeden herkese tanınmasını ve hizmete girişte eşit durumda bulunan bireylere eşit fırsatların sağlanmasını gerektirmektedir. Bu halde görevin gereklere ilkesi, hizmetin niteliği doğrultusunda yalnızca bireylerin bilgi ve yeteneklerinin esas alınmasını sağlayarak diğer olguları dışlamakta ve eşitlik ilkesine hizmet etmektedir. Aynı şekilde maddi hukuki eşitlik anlayışı bireylerin farklılıklarının gözetilmesini gerektirdiğinden, yetenek ve bilginin esas alınmasını, diğer bir ifade ile görevin gereklere ilkesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda iki ilkeden her birinin diğerinin gerçekleşmesine hizmet ettiği açıktır. Bununla birlikte eşitlik ilkesi anlayışında gerçekleşen gelişmeler nedeniyle hizmete girişte öngörülen şartların objektif ve hizmetin gerektirdiği şartlar olması, kamu hizmetine girişte eşitliğin sağlanması bakımından tek başına yeterli bir güvence teşkil etmemektedir. Toplumda yer alan bazı dezavantajlı grupların, her ne kadar şartlar bakımından bütün adaylarla eşit konumda kabul edilseler de, söz konusu şartları sağlamaları diğerlerine nazaran daha zor olabilmektedir. Bu tür fiili eşitsizliklerin giderilmesi ise ancak fırsat eşitliği ve pozitif ayrımcılık uygulamaları ile

mümkündür. Bu noktada belirtilmelidir ki söz konusu uygulamalar, örneğin engelliler bakımından zorunlu istihdam veya kadınlar bakımından cinsiyet kotaları, görevin gerekleri ilkesine aykırılık teşkil etmez. Bu hallerde de dezavantajlı grubun hizmetin yerine getirilebilmesi için gerekli nitelikleri haiz olması aranmaktadır. Bu doğrultuda çalışma kapsamında öncelikle iki ilke arasındaki ilişki irdelenecektir. Ardından kamu hizmetine girişte eşitlik ilkesinin gerçekleşmesi bakımından görevin gerekleri ilkesinin, liyakatin, tek başına yeterli bir ölçüt olup olmadığı değerlendirilecektir. Bu noktada toplumda dezavantajlı konumda bulunan bireylere, görevin gerekleri ilkesi doğrultusunda aranan şartları sağlayabilmeleri için eşit imkanların tanınması gerekliliği üzerinde durulacaktır. Bu gereklilik nedeniyle çalışmada, kamu hizmetine girişte zorunlu istihdam, cinsiyet kotaları gibi fırsat eşitliği ve pozitif ayrımcılık uygulamaları ve bunların görevin gerekleri ilkesi ile bağdaşıp bağdaşmadığı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Hizmetine Girme Hakkı, Görevin Gerektirdiği Nitelikler, Eşitlik İlkesi, Pozitif Ayrımcılık, Fırsat Eşitliği.

1632 Numaralı Askerî Ceza Kanunu'ndaki Sırf Askerî Suçların Suça İştirak Açısından İncelenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Hakan Kaşka¹

¹Afyon Kocatepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

1632 numaralı Askerî Ceza Kanunu'nda, askerî suçlar düzenlenmiştir. Kanun'un birçok hükmünde sırf askerî suç tabiri de geçtiği hâlde, bunun anlamına ilişkin bir düzenleme Kanun'da yer almamaktaydı. Öğretide, askerî suçların, sırf askerî suçlar ve askerî suç benzerleri olmak üzere tasnif edilmesi söz konusudur. Buna göre, sırf askerî suç, asker kişi tarafından askerî bir hizmet veya vazifenin ihlali şeklinde işlenebilen, asker kişi olmayanlar tarafından işlenemeyen ve genel ceza kanununda ne kısmen ne tamamen yer alan suçtur. Kanun koyucu, sırf askerî suç kavramının Kanun'da müteaddit kereler zikredilmiş olması ve bir suçun, sırf askerî suç olmasının ortaya çıkaracağı sonuçların önemli olması dolayısıyla, sırf askerî suçun tanımının öğretiyeye bırakılmış olmasının doğuracağı tehlikeleri nazarı itibara almış olacak ki, 7329 numaralı Kanun ile 1632 numaralı Kanun'a eklenen 11. maddenin ikinci fıkrasında, Kanun'daki hangi suçların sırf askerî suç olduğu tek tek sayılmak suretiyle belirlenmiştir. Buna göre, Kanun'da düzenlenen ve asker kişiler tarafından işlenen 60., 62., 65., 66., 67., 68., 70., 70., 81., 82., 85., 87., 88., 89., 90., 91., 97., 98., 100., 101., 102., 136. maddelerdeki suçlar, sırf askerî suçtur. Bildirimizin inceleme konusu, sırf askerî suçların, suça iştirak bakımından arz ettiği özelliklerdir. Buna göre, Ek Madde 11'de asker kişiler ibaresi kullanıldığı için öncelikle sırf askerî suçların, faili bakımından birer özgü suç olduğu belirtilmelidir. Bu suçların özgü suç olmasının bir sonucu olarak, 5237 numaralı Türk Ceza Kanunu Madde 40/2'deki özgü suçlarda bağıllık kuralına ilişkin düzenleme gereği, sırf askerî suçlara, asker kişi olmayan bir kişinin fail olarak iştirak etmesi mümkün değildir. Söz konusu kişiler, sırf askerî suçlara ancak şerik yani azmettiren veya yardım eden olarak iştirak edebilecektir. Örneğin, Kanun'un 66. maddesinde düzenlenen firar suçuna, asker kişi olmayan bir kişi fail olarak iştirak edemeyecektir. Bu kişi, firar suçu bakımından ancak azmettiren veya yardım eden olarak suça iştirak edebilir. Sırf askerî suçların bazılarının ise suça iştirak bakımından özelliği, zorunlu iştirak hâlinde işlenebilen suç; diğer deyişle, çok failli suç olmasıdır. Buna göre, söz konusu suçlar, ancak suça fail olarak iştirak edecek birden fazla kişi tarafından işlenebilir. Örneğin, Madde 97/1'de ve

Madde 100'de, kanun koyucunun, birden fazla askerî şahıs ibaresini kullanması, bu suçları, birer çok failli suç hâline getirmektedir. Buna göre, suç ancak birden fazla asker kişi tarafından işlenebilir. Asker kişilerin aynı amaç için aynı doğrultuda hareket etmeleri arandığı için çok failli suç türü olarak yakınsama suçu söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Askerî Suç, Sırf Askerî Suç, Özgü Suç, Çok Failli Suç.

asoscongress

Makale ID= 225

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9408-9437

20. Yüzyılın Başında Ilgın Şeriye Sicillerinde Süt Akralığı İddiasıyla Bir Boşanma Davası

Dr. Öğretim Üyesi Döndü Çavdar¹

¹Selçuk Üniversitesi

Özet

Osmanlı aile hukukunda çoğunlukla şer'i hukuk esas alınmıştır. Bu nedenle neseben, sıhriyeten ve radaen olmak üzere üç çeşit akrabalık vardır. Radaen yani süt emmekten kaynaklı akrabalık bir kadının kendinden olmayan bir çocuğu emzirmesi sonucu, kendi ve belirli derecedeki akrabalarıyla emzirilen çocuk arasında kurulur. Süt akrabalığında sütü emenin, süt emdiği kadının akrabalarından belli kişilerle evlenmesi yasaklanmıştır. 1906 yılında Konya/Ilgın kazasına bağlı Derbent köyünden Abdullah, Ilgın mahkemesine müracaat ederek kızı Fatma'nın 10 yıl önce süt kardeşi Ahras Süleyman ile evlendiğini, o zaman âlimlere danışarak bu evliliğin geçerli olduğuna inandığını, ancak sonra başka âlimlerin "bu evliliğin geçerli olmadığını, kızıyla damadının ayrılmaları gerektiğini" ifade etmeleri üzerine, kızını kocasının evinden almış ve dava açmıştır. Davacı Abdullah ailesinin ilk çocuğudur. Annesi Fatma, üçüncü çocuğu Mustafa süt emerken, Süleyman adlı yabancı bir çocuğu da emzirmiştir. Davanın açıldığı sene Mustafa 35-38 yaşlarındadır ve ahras Süleyman'la süt kardeşi oldukları için Abdullah'ın kızı Fatma'nın da amcası olur. Bu gerekçelerle, Fatma'nın babası Abdullah şer'an gereken hukuki soruşturmanın yapılarak kızının Süleyman'dan ayrılmasını talep etmiştir. Mahkeme önce davacı Abdullah'ı, ardından işaret dili bilen Mehmed Efendi vasıtasıyla Süleyman'ı sorgulamıştır. Mahkeme davalı Süleyman'a bu iddialar için ne söyleyeceğini sormuş, o da Mustafa'yla radaen kardeş olduğunu bilmediğini, davacı ile değil onun annesi ve kardeşi ile hukukten davalı olacağını, bu hususların araştırılmasını, Müftü Efendi'ye havalesini ve fetva alınmasını istemiştir. Ilgın müftüsü Abdullah Hilmi, rada meselesinin Hukukullah'tan olduğunu, şahitliklerin makbuliyeti için sebk-i davaya gerek görülmediğini, ihbarın yeterli olduğunu, Kadı'nın bu hakta taraf olduğunu, şahitlerin dinlenerek muhakemenin devam etmesi gerektiğini dile getirir. 20 Haziran 1906 tarihinde müftünün fetvası mahkemede okunup Mehmet Efendi işaret diliyle durumu Süleyman'a anlatmış, davalının savunması istenmiştir. Cevaben 8-10 sene önce Abdullah'ın kızıyla evlendiğini, süt emme hususunda mahkeme evrakı gelene kadar bir şey bilmediğini, bu durumun zevcesi

Fatma'nın ahireti için kötü bir fiil olduğundan dava açıldığını, aslında davanın, aralarındaki geçimsizlikten açıldığını ifade etmiştir. Bunun üzerine davacı Abdullah'tan rada meselesini ispat için şahitleri istenmiş, o da kardeşleri Hasan, Mustafa, Fadime ile Şerife'yi şahit olarak mahkemeye getirmiştir. Şahitler, sözleriyle bu duruma şahitlik ettiklerini ancak şimdiye kadar cahilliklerinden gerekeni yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Mahkeme son olarak 24 Eylül 1906 tarihinde toplanır. Davacı, başka şahit getirememiş, mevcut şahitlerin beyanıyla şer'i cevabı talep etmiştir. Davalıya işaret dilini bilen Mehmet Efendi aracılığıyla başka bir diyeceğinin olup olmadığı sorulmuş, "Yoktur" diyerek zevcesinin verilmesini talep etmiştir. 25 Eylül 1906'da, dava evrakı gönderilen Ilgın müftüsü, İslam topraklarında şeri hükümleri bilmemenin şehadetin kabulünü engelleyip engellemediğine dair tercüme bulamadığı gerekçesiyle, davanın başka yerden soruşturulmasını istemiştir.

Anahtar Kelimeler: Rada, Süt Akrabalığı, Boşanma, Ilgın Şeriye Sicili, Ilgın Müftüsü

2022 Kazakistan Anayasa Değişikliklerinin Anayasalcılık Açısından Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Mustafa Nasip¹

¹Trabzon Üniversitesi

Özet

Kazakistan, 1991 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonra 1993 ve 1995 Anayasalarını ilan etmiştir. 1995 Anayasasında ise altı kez değişiklik yapmıştır. Bu değişikliklerden sonuncusu olan 2022 Anayasa Değişikliği, ülke çapına yayılan kanlı Ocak Olaylarının ardından halkın taleplerine cevap verme, İkinci Cumhuriyet'in kuruluşu ve Yeni Kazakistan iddialarıyla kabul edilmiştir. 2022 Anayasa Değişikliklerini önemli kılan özelliği ise anayasanın üçte birini oluşturan 33 maddede toplam 56 değişiklik yapılmasıdır. Anayasa değişikliğinin hedefleri olarak iktidar yetkilerinin yeniden düzenlenmesi, süper başkanlık devletinden güçlü bir parlamenter devlete geçiş, parlamentonun sistem içindeki etkisinin artırılması, halkın yönetime katılımını artırılması ve vatandaşların anayasal haklarını koruma altına almak için Anayasa Mahkemesinin kurulması olarak belirtilebilir. Bu kapsamda ülkenin ilk devlet başkanı olan Nazarbayev'e devletin kurucusu sıfatıyla verilen anayasal statülerin kaldırılması, başkent isminin değiştirilmesi, devlet başkanlığı seçimi için tek dönem kuralının getirilmesi, devlet başkanının bir siyasi parti üyesi olmaması, devlet başkanının yakın akrabalarının bürokrat ya da devlet teşebbüslerinin başkanı olamaması, ülkenin yeraltı ve yerüstü zenginliklerinin sahibi olarak devlet yerine halkın kabul edilmesi, ölüm cezasının kaldırılması, parlamento üyelerinin seçmenler tarafından geri çağrılabilmesi, bazı üst düzey kamu yöneticilerinin devlet başkanı tarafından atanabilmesi için senatonun onayı şartının getirilmesi, parlamentonun üye yapısına yönelik değişiklikler, anayasa yargısı-ıdarenin mali denetimi-ombudsmanlık kurumlarının kurumsal yapılarında ve anayasal statülerinde değişiklikler, vatandaşların düzenleyici yasal işlemlerin anayasaya aykırılığı iddiasıyla doğrudan Anayasa Mahkemesine başvurabilme imkanının getirilmesi, kanun yapım usulünün değiştirilmesi, hükümete belli şartlarda geçici olarak kanun hükümde düzenleyici işlemler yapma yetkisinin verilmesi, devlet başkanının yerel yöneticilerin (akim) işlemlerini iptal etme ya da yürürlüğünü durdurma yetkisinin kaldırılması

gibi anayasanın çeşitli hükümlerinde değişiklikler yapılmıştır. Çalışmamızın amacını ise Kazakistan Anayasasında büyük hedeflerle yapılan 2022 Anayasa Değişikliklerinin, korunan eski anayasal düzenlemeler de dikkate alınarak anayasacılık açısından değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Değişiklikleri anayasacılık açısından değerlendirebilmek için bu çalışmada anayasacılığın unsurları olarak iktidarın kurumsallaşması, anayasanın üstünlüğü, insan haklarının korunması, hukuk devleti ile yatay ve dikey kuvvetler ayrılığı kabul edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kazakistan, Kazakistan Anayasal Sistemi, Kazakistan Anayasası, Kazakistan 2022 Anayasa Değişiklikleri, Anayasacılık

asoscongress

Makale ID= 215

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7075-8763

**5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu m. 309, m. 311 ve m. 312’de Yer Alan Düzenlemelerde
Bu Suçların Ancak Cebir ve Şiddet Kullanılarak İşlenebileceğinin Öngörülmesinin
Yerindeligi ve Bu Tercihin Uygulamada Yol Açabileceği Tutarsızlıklar**

Doç. Dr. Namık Kemal Topçu¹

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

36

Özet

5237 sy TCK m. 309, m. 311 ve m. 312’de yer alan suçlarda yasa koyucu, bu suçların ancak “cebir ve şiddet” kullanılarak işlenebileceğini öngörmüştür. Yasa koyucunun bu tür bir tercihte bulunmasının sebebi, bu maddelerde belirtilen amaçların, ancak cebir ve şiddet kullanmak suretiyle gerçekleştirilebileceğini değerlendirmesidir. Yasa koyucu, bu nitelikte olmayan fiilleri, sayılan suçların işlenebilmesi için “vahamet arz edecek nitelikte” yani “elverişli” nitelikte görmemiş ve bu hususu gerekçede ifade etmiştir. Bu suçlarda, bir “amaç suçun” ve bir de “araç suçun” varlığı söz konusudur. Failin amacı anayasal düzeni bozmak veya değiştirmek (m.309), yasama organını ortadan kaldırmak veya faaliyetlerini engellemek (m.311), hükümeti ortadan kaldırmak veya faaliyetlerini engellemektir (m.312) ve fail, bu amacına ulaşmak için “araç suç” niteliğindeki öldürme (m. 81), yaralama (m.86), yağma (m.148), mala zarar verme (m. 151) gibi suçları işlemektedir. Failin işlediği araç suçun; failin amacını gerçekleştirmeye “elverişli” nitelikte/vahamet arz edecek nitelikte/suçun konusu üzerinde somut tehlike yaratacak nitelikte olduğu kabul edildiğinde, fail, hem araç suçtan hem de amaç suçtan ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Görüleceği üzere araç suç ve amaç suç, aynı fiille işlemektedir. Maddelerde geçen “cebir ve şiddet kullanarak” ifadesi, amaç suçu işlemeye yönelik olarak işlenen araç suçun, ancak cebir ve şiddet içeren bir suç olabileceğini göstermektedir. Uygulamaya bakıldığında m. 309’da, 311’de ve 312’de belirtilen suçların, bu maddelerde sayılan amaçları gerçekleştirmek için kurulmuş terör örgütlerinin faaliyetleri çerçevesinde işlendiği görülmektedir. Bu amaca, örgütün faaliyeti kapsamında birden fazla fiilin işlenmesi ile ulaşılabilecek olup; işlenen her araç fiil, bu bütünün bir parçasını teşkil etmektedir. Bu bağlamda örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen ve suçun konusu (anayasal düzen, yasama

faaliyetleri, hükümet faaliyetleri) üzerinde tehlike doğuracak yoğunluğa ve ciddiyete sahip her fiil, elverişli olarak değerlendirilecektir. Ancak bu maddelerde araç fiillerin sadece cebir ve şiddet içeren fiillerle sınırlandırılması, bu maddelerin tatbikatında, tutarsız ve hakkaniyete aykırı uygulamalara sebebiyet verecektir. Örneğin bir terör örgütünün faaliyeti kapsamında bir vatandaşın 1.000 TL'sinin yağmalanmasına teşebbüs edilmesi (m. 148) “elverişli” nitelikte bir fiil olarak kabul edilecekken; Siyasal veya askerî casusluk (m. 328), Devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına ilişkin bilgileri açıklama (m. 329) veya Gizli kalması gereken bilgileri açıklama (m. 330) suçlarının işlenmesi, cebri nitelik arz etmediği için “elverişli” olarak nitelendirilmeyecektir. Oysa arz edilen bu fiiller, suçun konusu üzerinde yağmaya teşebbüs fiilinden daha az vehamet arz etmemektedir. Amaca yönelik işlenen fiilleri cebir ve şiddet içeren fiillerle sınırlamak, normu, amacına aykırı bir şekilde daraltmak anlamına gelecektir. Olması gereken, bu maddelerde belirtilen “cebir ve şiddet” ifadesinin kaldırılması ve suçun konusu üzerinde somut tehlike doğurmaya elverişli her fiilin, zikredilen bu maddeler kapsamında değerlendirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Araç Suç - Amaç Suç, Cebir ve Şiddet, Anayasayı İhlal Suçu, Yasama Organına Karşı Suç, Hükûmete Karşı Suç

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 217/a: Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma Suçu

Dr. Öğretim Üyesi Emrah Özdemir¹

¹Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bilişim ve iletişim teknolojileri alanındaki gelişmeler ile internet kullanımının dünya çapında yaygınlaşmasının kaçınılmaz bir sonucu olarak toplumun dijital platformlara ve sosyal ağlara olan ilgisi önemli ölçüde artmıştır. Bu durum, internet ortamında dijital içerik olarak ifade edilen her türlü bilgi veya haberin öngörülemez bir hızda ve ulusal sınırları aşacak şekilde yayılmasını mümkün hale gelmiştir. İnternet üzerinde gerçekleştirilen söz konusu dijital içerik paylaşımlarının doğruluk denetiminin teknolojik alt yapı özellikleri, kullanıcı ve paylaşım sayısının fazlalığı ve paylaşım hızı gibi bir çok faktöre bağlı olarak gerçekleştirilememesi kamu düzeni ve güvenliği ile temel hak ve özgürlükler aleyhine bir takım tehditlerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Kötü niyetli internet kullanıcıları tarafından toplumun geneline veya bir kesimine yahut hedef olarak belirledikleri belirli bir kişi, kurum, kuruluş ya da devlete zarar vermek amacıyla gerçeği yansıtmayan (yalan/sahte/asılsız) haber veya bilgileri kasıtlı olarak üretme ve yayma eylemleri (dezenformasyon) günümüzde önemli bir sorun haline gelmiştir. Avrupa ülkeleri (İngiltere, Almanya ve Fransa) ile Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere bir çok ülkede dezenformasyonla etkin mücadele edilebilmesi için bazı yasal düzenlemeler gündeme gelmiştir. Ülkemiz hukuk sistemi açısından, 13.10.2022 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe giren ve kamuoyunda "Dezenformasyon Yasası" olarak da bilinen 7418 sayılı Kanun bu anlamda önemli ve güncel bir gelişme olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın konusunu; 7418 Sayılı Kanun'un 29 uncu maddesi ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitap, Üçüncü Kısım, Beşinci Bölüm'ünde "Kamu Barışına Karşı Suçlar" başlığı altında 217/A maddesinde düzenlenmiş olan; "Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma" suçu oluşturmaktadır. Kanun koyucu söz konusu suç tipi düzenlemesi ile sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saiki ile ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bilgiyi, kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayma eylemini ceza hukuku bakımından yaptırım altına almıştır. Çalışmamızda; "Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma" suçu, suç genel teorisi kapsamında tipiklik unsuru ve hukuka aykırılık unsuru, yaptırım tür ve

miktarı ile muhakeme hukukuna ilişkin hususlar çerçevesinde değerlendirme konusu edilecektir. Buna ek olarak, benzer nitelikteki hukuka aykırı fiillerin yabancı ülke hukuk sistemlerinde ceza hukuku sorumluluğuna konu edilip edilmediği hususu karşılaştırmalı hukuk verilerinden yararlanılarak değerlendirme konusu edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Dezenformasyon, Gerçeğe Aykırı Bilgi, Aleniyet, Kamu Düzeni ve Kamu Güvenliği, Sosyal Medya ve Dijital İçerik

Turkish Criminal Law No. 5237 Article 217/a: The Crime of Publicly Spreading Misleading Information

Abstract

As an inevitable result of the widespread use of the internet worldwide by developments in the field of information and communication technologies, society's interest in digital platforms and social networks has increased significantly. This situation has made it possible that the spread of all kinds of information or news, also referred to as digital content on the internet, at an unpredictable speed and beyond national borders. The fact that the accuracy control of the relevant digital content sharing on the Internet cannot be carried out due to many factors such as technological infrastructure features, high number of users and shares, and sharing speed has led to the emergence of a number of threats against public order and public safety and fundamental rights and freedoms. In order to harm the general public or a segment of the society or a specific person, institution, organization or state that they have determined as a target, intentionally producing and disseminating news or information (disinformation) that does not reflect the truth in terms of content (false/fake/misleading) by malicious internet users has become a major problem today. In order to combat disinformation effectively, some legal regulations have come to the fore in many countries, especially in European countries (England, Germany and France) and the United States. In terms of our country's legal system, Law No. 7418, which was accepted and entered into force on 13.10.2022 and is also known as the "Disinformation Law" in the public, appears as an important and current development in this sense. The subject of this study is "The Crime of Publicly Spreading Misleading Information" regulated by the Article 29 of Law No. 7418 and the Article 217/A under the title of "Crimes Against Public Peace" in the Second Book, Third Part, Fifth Section of the Turkish Penal Code No. 5237. The legislator has sanctioned the act of publicly disseminating false information about the internal and external security, public order and general health of the country, in a way that is suitable for disrupting the public peace, with the sole motive of creating anxiety, fear or panic among the public, in terms of criminal law. In our study; The Crime of Publicly Spreading Misleading Information will be the subject of consideration within the scope of the general theory of crime, the element of typicality and the element of illegality, the type and amount of sanction and the issues related to the law of procedure. In addition, whether similar illegal acts are subject to criminal law liability in foreign legal systems will be evaluated by using comparative law data.

Keywords: Disinformation, Misleading Information, Publicity, Public Order and Public Safety, Social Media and Digital Content

asoscongress

Makale ID= 90

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7960-1316

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 245/1. Maddesinde Düzenlenen Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu, Yaygın İşlenme Biçimleri ve Failin Tespiti Sorunu

Cennet Akdağ Bayrak¹

¹İstanbul Ticaret Üniversitesi

Özet

Dünyada, özellikle ABD’de 1910’lu yıllarda kullanımına başlanan, ülkemizde yaygınlaşması 1980’li yılları bulan kredi kartlarına ticari hayatta ve gündelik yaşamda duyulan ihtiyaç, teknolojinin gelişimi, küreselleşme gibi nedenlerle hızla yükselmiştir. Bu ihtiyaca karşılık olarak, ilk zamanlarda kısıtlı denebilecek düzeyde kullanım alanı olan bu kartlar geliştirilerek hemen her alanda kullanıma sunulmuştur. Banka kartlarının kullanımı ise 1960’lı yıllarda ABD ve Türkiye’de başlamış olup günümüzde banka hesaplarından para çekme işlevinin yanı sıra kredi kartlarıyla benzer işlemlere sahiptir. Banka ve kredi kartlarının yaygınlaşması hem tüketici düzeyindeki kullanıcılar bakımından pratik kullanım ve bütçe genişletme imkânını hem de ticari ilişkilerde canlanmayı sağlamış, bu şekilde kartların ekonomiye katkıları yadsınamaz boyutlara gelmiştir. Bu kartların sanal alanlardaki kullanımının yaygınlaşmasıyla kartların varlığı, fiziksel boyutları aşmıştır. Özellikle 2020 yılında başlayan Covid-19 salgını sürecinde sanal alışverişe ve kartların “temassız harcama” tabir edilen şifresiz kullanımlarına duyulan ilgi yüksek seviyelere ulaşmıştır. Temassız harcamalar, kartı elinde bulunduran veya ele geçirenin kartın şifresini bilmesini gerektirmediğinden, suçun işlenmesi oldukça kolaylaşmıştır. Sanal alışverişin yaygınlaşması ile de sağladığı kolaylık nedeniyle alışveriş sitelerine kart bilgilerinin kaydedilmesi birçok kullanıcı tarafından tercih edilmeye başlanmıştır. Bu durum da kart bilgilerinin ele geçirilmesi için kötü niyetli kişilere yeni alanlar oluşturmuştur. Bilişim alanındaki gelişmelerle kart bilgilerinin ele geçirilmesi bakımından günden güne farklı yöntemler türemekte olup bu yöntemleri sınırlı sayımla tamamen ortaya koymak mümkün görünmemektedir. Ancak kart bilgileri çoğunlukla phishing (Oltalama), pharming yöntemleriyle; kart sahiplerinin rutin kullanım için kart bilgilerini kaydettikleri sistemlere yapılan siber saldırı yoluyla; POS cihazları veya ATM’lere kurulan sistemlerle kopyalama suretiyle; kullanıcıların cihazlarına gönderilen zararlı yazılımlarla ele geçirilmektedir. Faillerce suçun işlenmesi sırasında, kimliğin gizlenerek soruşturma ve kovuşturmayaya uğramanın

engellenmesi amacıyla farklı yollar izlenmektedir. Özellikle suçun en yaygın işleme şekillerinden biri olan “mail order” yoluyla işlenmesinde, işlemin yapıldığı cihazlarda yurtdışı kaynaklı IP adresi sağlanmasına yarayan programlar kullanılarak IP adresi değiştirilmektedir. Bu şekilde failin tespiti için en önemli araçlardan biri olan gerçek IP adresi gizlenmektedir. Uygulamada, bu şekilde işlenen suçların birçoğu bakımından, failin tespit edilememesi nedeniyle kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilmektedir. 5237 sayılı TCK'nın 245. Maddesinde, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu üç ayrı fıkrada üç ayrı suç tipi olarak düzenlenmiştir. Çalışmada ise yalnızca birinci fıkrada düzenlenen suç tipi ele alınarak suçun işlenmesinde kullanılan bazı yaygın ve güncel yöntemlere yer verilecektir. Bu yöntemlerin kullanıldığı bazı durumlarda failerin tespit edilememesinin nedenleri ve bu sorun karşısında uygulamada yapılan işlemler incelenecektir. Bu inceleme kapsamında bazı güncel yargı kararlarına değinilerek bu hususta birtakım çözüm önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Banka Kartı, Kredi Kartı, Bilişim Suçları, İnternet.

7440 Sayılı Kanun ile Getirilen Ek Verginin Vergilendirme İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Derviş Altınok¹

¹Ankara HBV Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

7440 sayılı Kanun ile kurumlar vergisi mükelleflerine 2022 kurum kazançlarına ilişkin ek bir vergi getirilmiştir. Kurumlar vergisi mükellefleri Kurumlar Vergisi Kanununda ve diğer kanunlarda düzenlenmiş olan ve beyanname üzerinde 2022 yılına ilişkin kazançlarından indirim konusu yaptıkları istisna ve indirim unsurları ile indirimli kurumlar vergisine tabi matrahları üzerinden 2022 yılı kurum kazancı ile ilişkilendirilmeksizin yüzde on oranında ek vergi ödeyeceklerdir. Ayrıca Kurumlar Vergisi Kanunu m.5/1-a'da düzenlenen istisnalar ile yurt dışından elde edilip en az yüzde on beş vergi yükü taşıyan istisna kazançları üzerinden ise yüzde beş oranında ek vergi ödenecektir. Ek verginin kurum kazancının tespitinde gider veya indirim olarak dikkate alınması ise mümkün değildir. Öncelikle bu düzenlemenin yeni bir vergi ihdası mı yoksa var olan verginin oranının değiştirilmesi mi olduğu hukuken incelenmesi gereken önemli bir konudur. Ayrıca söz konusu vergi düzenlemesinin, vergi hukukuna ilişkin anayasal ilkeler ve hukukun evrensel ilkeleri kapsamında değerlendirilmesi de gerekir. Bu bağlamda ek vergiye ilişkin bu düzenleme, verginin kanuniliği, gerçek ve safi tutarın esas olması, mali güce göre ödeme, eşitlik, genellik gibi anayasal vergilendirme ilkeleri, hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkeleri karşısında incelenecektir. Nitekim 2022 yılı ticari faaliyetleri sona erdikten, yasal olarak yararlanılabilen indirim ve istisnalardan faydalanıldıktan sonra, bunlara ilişkin bir vergi yükünün anılan ilkeleri ihlal ettiği tartışılabilir. Ayrıca indirim ve istisnaların gelirin gerçek ve safi tutarının belirlenmesi açısından yeri nedeniyle düzenlemenin, hem gelir vergisinin genel prensipleri hem de mali güce göre ödeme ilkesi ile çeliştiği de söylenebilecektir. Mükellefler açısından hukuki öngörülebilirliğin de akamete uğradığı düzenlemenin kanunların geçmişe yürümezliği açısından da ele alınması önemlidir. Bu bakımdan Anayasa Mahkemesi nezdinde soyut veya yapılacak bir tarhiyat nedeniyle somut norm denetimine konu edilmesi halinde, ek vergi düzenlemesinin hukuki geçerliliğinin olup olmadığı inceleme konusu yapılacak ve akibeti hakkında karar verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ek Vergi, Öngörülebilirlik, Geçmişe Yürümezlik, Vergilendirme İlkeleri

asoscongress

Makale ID= 119

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8700-7453

Ad ve Soyad Değişikliklerinde Görevli Mahkemenin Belirlenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Kodakoğlu¹

¹Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kişisel nüfus kaydının düzeltilmesi, kişisel nüfus kayıtlarındaki yanlışlıkların düzeltilmesini, kaldırılmasını veya değiştirilmesini amaçlamaktadır. Nüfus kaydının düzeltilmesi talepleri ad, soyad, cinsiyet, doğum kaydı gibi değişiklikleri kapsamaktadır. Ezcümle değişiklik, bir kişinin ad veya soyadındaki harfin değiştirilmesi, kaldırılması, eklenmesi ya da adının veya soyadının yazım şeklinin değiştirilmesidir. Yargı kararlarında ad ve soyad düzeltme taleplerinin kapsamına, haklı sebeple ad değiştirme talebi (TMK m. 27), yanlış tescilden dolayı yapılan düzeltme talebi (NHK m. 36) ve kaydın silinmesi talebi dâhil edilmektedir. Başka bir deyişle yargı uygulamasında, düzeltme kavramının değiştirme kavramını kapsadığına ilişkin kararlara rastlanılmaktadır. Ancak değiştirme ve düzeltme talepleri hukuken birbirinden farklı iki kavramdır. Nitekim değiştirme, ad için haklı sebeplerin varlığı hâlinde talep edilirken, düzeltme ise nüfusa kayıt sırasında bir yanlışlık meydana geldiği hâllerde talep edilir. Öte yandan HMK’da da ad ve soyad değişikliği (HMK m. 382/2-a, 2) ile kişisel durum sicilindeki kaydın düzeltilmesi (HMK m. 382/2-a, 5) kavramları iki ayrı çekişmesiz yargı işi olarak düzenlenmiştir. Nihayetinde usul hukuku bakımından, ad ve soyadın değiştirilmesi ile düzeltilmesi işlerinin birbirinden farklı olduğunun ortaya konulması, görevli mahkemenin belirlenmesi noktasında önem kazanmaktadır. Çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece sulh hukuk mahkemesidir (HMK m. 383). Dolayısıyla, bir çekişmesiz yargı işiyle ilgili olarak kanunda sadece mahkeme veya hâkim kavramları kullanılmaktaysa, bu işlerde sulh hukuk mahkemesinin görevli olacağı sonucuna varılmaktadır. Ancak NHK’nın “Nüfus Davaları” başlıklı 36. maddesinde, nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davalarının, asliye hukuk mahkemesinde görüleceği açıkça hüküm altına alınmıştır. Nitekim yargı kararları da bu hükümden hareketle, ad ve soyad değişikliklerinde görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemesi olduğuna işaret etmektedir. Son tahlilde, ad ve

soyadın değiştirilmesi ve düzeltilmesi işleri maddi hukuk bakımından farklı amaca hizmet ettiğinden, ad ve soyadın değiştirilmesi taleplerinde görevli mahkeme; NHH'nın 36. maddesine göre değil, HMK'nın 383. maddesine göre belirlenmelidir. Bu sebeple de mevcut yargı kararlarının aksine ad ve soyadın değiştirilmesinde; asliye hukuk mahkemesinin değil, sulh hukuk mahkemesinin görevli olduğu kabul edilmelidir (bkz. ve karş. HMK m. 383).

Anahtar Kelimeler: Nüfus Kaydının Dzaltılması, Nüfus Davaları, ekişmesiz Yargı, Görevli Mahkeme

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7145-1990

Adi Ortaklık Sözleşmesinin İspatı Meselesi

Dr. Öğretim Üyesi Melis Taşpolat Tuğsavul¹

¹Bahçeşehir Üniversitesi

Özet

Adi ortaklık ticaret ortaklıklarından farklı olarak Türk Ticaret Kanunu'nda değil, Türk Borçlar Kanunu 620 ilâ 645.maddeleri arasında düzenlenmiştir. Adi ortaklık sözleşmesinin unsurlarını, kişi, sözleşme, katılım payı, amaç, affectio societatis olarak belirtmek mümkündür. Ancak vurgulamak gerekir ki; adi ortaklıkta ortak amaç en önemli unsur olup bu ortak amaç ekonomik bir amaç olabileceği gibi ideal bir amaç da olabilecektir. O halde adi ortaklık sözleşmesinin tarafları ortak bir amacı gerçekleştirmek için bu sözleşmeyi kurmaktadır. Bu sebeple ortaklık ilişkisinde edimler arasında bir karşılıklılık bulunmadığı gibi bir denklik bulunması da gerekmemektedir. Ortak amacın gerçekleşmesine elverişli olmak şartıyla kanuna, ahlâk ve âdaba aykırı bulunmamak kaydıyla “her şey” adi ortaklığa sermaye, yani katılma payı olarak getirilebilecektir. Adi ortaklık sözleşmesinin geçerliliği herhangi bir şekil şartına bağlı değildir. Sözleşme tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamalarıyla kurulur. İrade açıklaması açık olabileceği gibi, örtülü hatta iradeyi gösteren bir davranışla da olabilir. Hatta bazen tarafların farkında olmadan bile adi ortaklık sözleşmesini kurabileceklerinden bahsedilmektedir. Adi ortaklığın uygulamada sıkça tercih sebebi olmasının altında yatan temel sebebin gerek ortaklığın kuruluşuna gerekse bu ortaklığa uygulanacak hükümlerin esnek yapısı olduğunu söylemek mümkündür. Zira adi ortaklık sözleşmesinin şekil serbestisini esas alması, emredici olmayan, kişisel öğeleri içermesi, ortakların sahip olduğu serbestlik, ortaklığın tüzel kişiliğinin bulunmaması dolayısıyla el birliği ortaklığı veya müşterek mülkiyet ve doğrudan ya da dolaylı mülkiyet ilkeleriyle biçimlenmiş kurallara yer vermesi bu hususu destekler niteliktedir. İşte uygulamada sıkça tercih edilme sebebi olarak yer alan bu ortaklık tipinin esnek yapısı bir uyumsuzluk çıkması durumunda bu sefer ispat sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle burada temel problem, katılma payı olarak “her şey” in getirilebileceği bir adi ortaklık sözleşmesinin geçerlilik bakımından herhangi bir şekil şartına tâbi olmamakla beraber yazılı

şekil şartının bir ispat şartı niteliğinde olmasıdır. Çünkü HMK md.190 uyarınca adi ortaklık ilişkisinin çekişmeli olması durumunda bu ilişkiyi iddia etmekte kendi lehine hak çıkaran taraf ortaklığın mevcut olduğunu ispat edecek ve ortaklık sözleşmesinin yapıldığı tarihteki miktar ve değeri Kanun'daki sınırı geçmesi hâlinde (HMK md.200) ispat şekli de senetle olacaktır. Tespit edebildiğimiz kadarıyla doktrindeki ağırlıklı yaklaşım ve yerleşik Yargıtay uygulaması bu yöndedir. Bununla birlikte bu durumun kabulünün her adi ortaklık sözleşmesinin ispat kaygısıyla akdedileceği sonucuna götüreceği de ifade edilmektedir. Tebliğimizde taraflar arasında adi ortaklık sözleşmesinin mevcut olup olmadığına ilişkin uyuşmazlıklar senetle ispat kuralı çerçevesinde ele alınıp, ayrıca diğer kesin delillerle ispatın ve senetle ispat zorunluluğunun istisnalarının adi ortaklık sözleşmesi bakımından nasıl uygulanabileceği incelenecektir. Ayrıca tebliğimizde TBK md.632/II'de düzenlenen "alt katılım ortaklığı" na değinilerek bu ilişkinin özellikleri bağlamında ispatı üzerinde durulacaktır

Anahtar Kelimeler: Adi Ortaklık Sözleşmesi, Senetle İspat Kuralı, Kesin Delil, Alt Katılım İlişkisi

asoscongress

Makale ID= 124

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7046-6218

Afet Sonrası Dönemde Kadınları ve Kız Çocuklarını Bekleyen Tehlike: Zorla Evlilik

Aylin Kul Yenigül¹

¹İstanbul Üniversitesi

Özet

Zorla evlilik; taraflarından en az birinin, evliliğe veya o kişi ile evliliğe iradesi dışında mecbur bırakılması sonucu kurulmuş evlilikler ile eşlerin rızası ile kurulmuş olsa dahi, taraflardan en az birinin sonlandırmak istemesine rağmen evliliğe devam etmek zorunda bırakılmasını ifade etmektedir. Burada zorunda bırakan faktör; aile baskısı, toplum baskısı, töre v.b. gelenekler, COVID-19 salgınında olduğu gibi hastalık salgını ve yakın zamanda ülkemizde yaşadığımız deprem gibi doğal afetlerden doğan acil durumlar da olabilir. Kişiyi istemediği evliliğe zorlama fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik şiddetin yanında, sosyokültürel bir şiddet şeklinde de ortaya çıkabilir. Zorla evliliğin mağdurları arasında erkeklerin olması mümkündür ancak mağdurlar genellikle kadınlar ve kız çocuklarıdır. Yoksulluk, evliliğin koruma sağlayacağı algısı, sözde aile onuru, sosyal normlar, yürürlükteki hukuk sistemi, yetersiz kanunlar, örf, adet, dini inanışlar ve ülkenin içinde bulunduğu savaş, salgın hastalık, afet durumu dahil olmak üzere pek çok faktör bir kız çocuğunu veya kadını zorla evlilik riski altında bırakabilir. Zorla evlilik uygulamaları kültürel bir yansımanın ürünü olarak da karşımıza çıkar. Bu nedenle Türkiye’de özellikle doğu illerinde; Suriye, İran, Afganistan gibi ülkelerden gelen göçmen nüfusun artması ile erken yaşta zorla evlilik vakalarında artış görülmüştür. Deprem sonrası dönemde kadınlar ve kız çocuklarının cinsiyetlerine özgü yaşadığı zorluklar derinleşmiştir. Nitekim nerede bir afet veya benzeri bir acil durum olsa orası, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin derinleşmesine imkân sağlayan tüm unsurları içerisinde barındıran bir yangın yeri halini alır. Göç nedeniyle doğu illerinde zaten artış göstermiş olan erken yaşta ve zorla evlilik vakalarına artık bir de deprem faktörü eklenmiştir. Bu Türkiye’ye özgü bir durum değildir. Dünyada, ülkemizdekine benzer deprem felaketlerinin yaşandığı Haiti, Nepal gibi ülkelerdeki depremlerin ardından yapılan araştırmalar kadına yönelik şiddetin ve cinsel şiddetin afetlerden sonra arttığını göstermektedir. Türkiye’de yaşanan depremler sonrasında BM örgütleri, depremden etkilenen 11 ildeki 120 ilçede gerçekleştirilen araştırmada, bölgede çocuk yaşta evlilikler konusunda ciddi bir artış beklendiğini tespit etmiştir. Bu tespit, deprem sonrası

dönemde kadınların ve kız çocuklarının hijyen koşullarına, mahremiyet ortamına, sağlık ve aile planlaması hizmetlerine ulaşmadaki zorlukları göz önüne alındığında şaşırtıcı değildir. Bu riskin ortadan kaldırılması için özellikle ceza hukuku alanında alınabilecek bazı önlemler vardır. Bunlardan belki de en önemlisi Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin de gerektirdiği gibi zorla evlilik fiillerinin suç haline getirilmesidir. Bu fiillerin suç haline getirilmesi hem suç yolunda ilerleyen failin fiilleri esnasında mağdurun bu fiillerden korunabilmesi hem de devletin zorla evlilik fiillerine ilişkin olarak topluma vereceği mesaj bakımından son derece önemlidir. Zira halihazırda Türk Ceza Kanununda düzenlenmiş olan hiçbir suçun zorla evlilik fiilleriyle mücadelede yeterli bir koruma mekanizması sağlayamadığı açıktır.

Anahtar Kelimeler: Zorla Evlilik, Erken Yaşta Evlilik, Afet, Deprem, Kadınlar ve Kız Çocukları

asoscongress

Makale ID= 253

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6755-066X

Akıllı Sözleşmeler ve Tahkim

Dr. Öğretim Üyesi Fikret Sami Tiyek¹

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Gelişen teknolojinin getirdiği en önemli yeniliklerden birisi blokzincir teknolojisidir. Blokların birleşmesiyle oluşturulan veri ağı üzerinde çeşitli varlıklar yer almaktadır. Bunların en önemlilerinden birisi de akıllı sözleşmelerdir. Akıllı sözleşmeler, yazılacak kodlar ve konulacak kayıtlarla birlikte, kendi kendini yürütebilen sözleşmeler olarak ifade edilebilir. Üzerinde yazılı kodlar şifrelenir ve akıllı sözleşmenin konusu, blokzincir teknolojiyle değiştirilemez şekilde kayıt altına alınır. Esasında blokzincir teknolojisinin gelişmiş bir uygulaması olan akıllı sözleşmeler, hem ulusal hem de uluslararası alanda, çalışmaların konusunu oluşturmaktadır. Keza Türk hukuku bağlamında akıllı sözleşmelerin niteliği, kurulması, şartları ve uygulanma alanına ilişkin çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bir blokzincir üzerinde yer alan ve benzersiz özelliklere sahip olan yazılımları ifade eden akıllı sözleşmelerin, çıkacak uyuşmazlıklar bağlamında kullanımına ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Temel olarak akıllı sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların tahkime elverişli olup olmadığı ve tahkim yargılamasının akıllı sözleşmeler vasıtasıyla gerçekleştirilmelerinin de tartışılması gerekmektedir. Önceden kodlanmış bir tahkim sözleşmesinin akıllı sözleşme vasıtasıyla uygulanabilmesi, bu çalışmanın esas konusudur. Ayrıca, tahkim kurumlarının ve ulusal ve uluslararası tahkim mevzuatının da akıllı sözleşmelere uygun bir biçimde güncellenmesi gerekliliği tartışılmalıdır. Her ne kadar, tahkim yargılamasının, basitlik, esneklik ve uygun maliyetli olma özellikleri ön plana çıkartılsa da, günümüzde çeşitli sebeplerle tahkim yargılamasının uzadığı, karmaşıklaştığı ve oldukça pahalı hale geldiği örnekler mevcuttur. Ancak, akıllı sözleşme tahkiminin en önemli avantajları, zamandan ve maliyetlerden tasarruf edilmesidir. Nitekim, akıllı sözleşme tahkimi çevrimiçi ortamda, blokzincir teknolojisi üzerinden dijital bir biçimde yürütülebilir. Geleneksel tahkimden farklı olarak seyahat ve konaklama gibi masraflar ortaya çıkmaz ve tarafların yargılamaya konu bilgi ve belgelere erişimleri kolay ve masrafsızdır. Üstelik, bunlar blokzincir üzerinde kodlandıkları için, güvenli şekilde saklanabilirler. Akıllı sözleşmeyle yapılacak

tahkim anlaşmasının kurulması ve icrası evreleri haricinde, insan müdahalesine ihtiyaç kalmaması, akıllı sözleşmelerin geleneksel tahkimden ayrılan bir diğer avantajıdır. Dolayısıyla akıllı sözleşme tahkiminin, uyuşmazlıkların hızlı ve düşük maliyetle çözülerek adalete erişimi kolaylaştırma imkanını bünyesinde barındırdığı söylenebilir. Akıllı sözleşmelerin duygulardan uzak, yani insanlara has özelliklerden yoksun olmaları ise, önemli bir eksiklik konumundadır. Nitekim, tahkimde de belirli usuller çerçevesinde, esasen bir yargılama yapılır. Tahkim yargılamasında karar verici konumunda olan insanların, hakkaniyetli bir biçimde ve temel yargılama ilkelerinden kopmadan karar verebilmeleri gerekir. Tahkimin en önemli özelliklerinden birisi olan esnekliğin, akıllı sözleşmeler bağlamında uygulanma kabiliyeti ise, bir soru işaretidir. Zira, akıllı sözleşmelerin en büyük dezavantajlarından birisi, yazılacak kod ve konulacak kayıtların sistematik bir bütünlük arz etmesi ve tüm ihtimallerin gözetilerek işlenmesi gerekliliğidir. Bununla birlikte, blokzincir teknolojisi üzerinde yaşanabilecek veri sızıntıları ve çevrimiçi hesaplara ulaşmak için kullanılan şifrelerin başkalarınınca ele geçirilmesi ihtimalinin bulunduğu da işaret etmek gerekir.

Anahtar Kelimeler: Akıllı Sözleşme, Blokzincir, Tahkim, Uyuşmazlık Çözümü

Smart Contracts and Arbitration

Abstract

With the developing technology, blockchain technology has entered our lives. There are various entities on this data network. Smart contracts, one of the most important of these, can be expressed as self-executing contracts, with codes to be written and records to be placed. These codes are encrypted and recorded in a way that cannot be changed. Smart contracts are an advanced application of blockchain technology and are also studied internationally. In Turkish law, establishment, conditions and application area of smart contracts have been started to be studied. Smart contracts are on the blockchain and are unique software; there're different opinions regarding its use in the context of disputes to arise. Basically, it is necessary to discuss whether the disputes arising from smart contracts are arbitrable or not and whether the arbitration proceedings should be carried out through smart contracts. The subject of the study is the implementation of a pre-coded arbitration agreement via smart contract. In addition, arbitration institutions and national and international arbitration legislation should be updated in accordance with smart contracts. Although the simplicity, flexibility and cost-effectiveness of the arbitration proceedings are emphasized, today's arbitration proceedings are prolonged, complicated and expensive for various reasons. However, the most important advantages of smart contract arbitration are time and cost savings. As a matter of fact, smart contract arbitration can be conducted online in a digital manner over blockchain technology; Unlike traditional arbitration, expenses such as travel and accommodation are not incurred and the parties' access to the information and documents subject to the proceedings is easy and inexpensive. These data can be securely stored on the blockchain. No human intervention is required, except for the establishment and implementation of the arbitration agreement to be made with the smart contract. Therefore, it can be said that smart contract arbitration includes the possibility of facilitating access to justice by resolving disputes quickly and cheaper. Smart contracts are emotionless. In arbitration, judgments are made by certain procedures and the

people who make the decision act in accordance with the principles of fair and basic proceedings. Flexibility is an important aspect of arbitration, and smart contracts are not flexible. Because the codes to be written in smart contracts must be systematic and processed by considering all possibilities. However, it should be pointed out that there is a possibility of data leaks on blockchain technology and the possibility of others to obtain passwords used to access online accounts.

Keywords: Smart Contract, Blockchain, Arbitration, Dispute Resolution

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-2083-4208

Akıllı Sözleşmelerde Üçüncü Kişi Kavramı ve Üçüncü Kişinin Hukuki Sorumluluğu

Dr. Alper Aksu¹

¹İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu

Özet

Akıllı sözleşmeler insan müdahalesine ihtiyaç duymadan sözleşme koşullarının ifasının, uygulanmasının veya yürürlüğünün kendiliğinden gerçekleştiği dijital sözleşmelerdir. Akıllı sözleşmelerin en önemli özelliklerinden biri, sözleşme taraflarının aralarında üçüncü kişiye ihtiyaç duyulmaksızın işlem yapabilecekleri güvenli bir yapı olmasıdır. Akıllı sözleşmelerin yaygın bir şekilde kullanılmasıyla birlikte taraflar arasındaki işlemleri doğrulamak, resmiyet kazandırmak gibi fonksiyonlara sahip banka, noter gibi aracı üçüncü kişi kurumlara duyulan ihtiyaç azalacaktır. Akıllı sözleşmeler yapı itibarıyla üçüncü kişilerin etkisinden arı bir görüntü sergilese de mevcut durum tam olarak bu şekilde değildir. Üçüncü kişi kavramı akıllı sözleşmeler bakımından farklı görünüş biçimleri sergilemektedir. Örneğin akıllı sözleşmelerin alt yapısını kuran programcı yeri geldiğinde üçüncü kişi kavramı altında değerlendirilebilmektedir. Diğer bir yönden bakıldığında, akıllı sözleşmelerin ifasını sağlayan kodun, ifanın muhteviyatını kontrol edebilmesi pek de mümkün değildir. Bu takdirde ise “oracle” adı verilen yine üçüncü kişi kavramı altında değerlendirebilecek bir kurum karşımıza çıkmaktadır. Bunların yanı sıra akıllı sözleşmelerin hazırlık aşamasında yer alan avukatlar veya geçerlilik koşulunun sağlanması için sözleşmenin kurulması safhasında rol alan noterler de üçüncü kişi olarak sayılabileceklerdir. Her ne kadar doktrinde üçüncü kişi olarak sayılmasa da kanımızca blokzincirde yer alan kullanıcıların da üçüncü kişi olarak değerlendirilmesi gerekir. Nitekim blokzincir kullanıcılarının mutabakat mekanizması çerçevesinde düğümlerin doğruluğunu teyit fonksiyonu bulunmaktadır. Akıllı sözleşmelerde üçüncü kişi kavramına dâhil olan kişilerin belirlenmesi bu kimselerin akıllı sözleşmeler içindeki fonksiyonlarının ve sorumluluklarının tespiti bakımından da büyük önem arz etmektedir. Örneğin blokzinciri dışında kalan harici veri kaynaklarından bilgi edinen oracle’lar tarafından aktarılan durum veya bilgiler tamamen yanlış, hatalı veya yetersiz olabilir. Bu takdirde akıllı sözleşme, aslında şart gerçekleşmemesine rağmen şartı gerçekleşmiş olarak kabul ettiğinden o anda yapılmaması gereken bir işlemi daha erken yapabilir ya da şart aslında gerçekleşmiş olmasına rağmen işlemi yapmayabilir. Bu halde meydana gelecek zarardan kimin (oracle’ları programlayan programcı, oracle’ların bilgiyi aldığı harici veri kaynağı, akıllı sözleşmeyi programlayan programcı vb.) sorumlu olacağını ve zararın hukuki niteliğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Çalışmamızda

akıllı sözleşmelerde üçüncü kişi kavramı irdelenerek sınırları çizilmeye çalışılacak ve bu çerçevede üçüncü kişinin hukuki sorumluluğu değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Akıllı Sözleşme, Blok Zincir, Oracle, Programcı, Üçüncü Kişi

Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisiyle Araç Kullanma Durumunda Karşılaşılan Yaptırımlar

Öğr. Gör. Simge Nil Yurtseven¹

¹Manisa Celal Bayar Üniversitesi Köprübaşı MYO

Özet

Alkol veya uyuşturucu madde etkisinde araç kullanmak, Türk Ceza Kanunu'nun “trafik güvenliğini tehlikeye sokmak suçu” başlıklı 179’uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında düzenlenmiştir. Suç olarak ihdas edilen bu davranışla ilgili olarak “üç aydan iki yıla kadar hapis cezası” öngörülmüştür. Diğer taraftan Karayolları Trafik Kanunu'nda da, “Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı” başlıklı 48’inci maddesi mevcuttur. Bu düzenleme uyarınca da söz konusu kabahatle ilgili idari para cezası ve sürücü belgesinin geri alınması şeklinde yaptırımlarla karşılaşıldığı görülmektedir. Mevzuatımızdaki bu düzenlemelere göre, alkollü araç kullanma eyleminin meydana gelmesi durumunda hem idari hem de adli yaptırım uygulama alanı bulacaktır. Ancak “ne bis idem” ilkesi karşısında aynı eylemin birden fazla kez cezalandırılması mümkün değildir. Bu ilkeye paralel şekilde; Kabahatler Kanunu’nun md.15/3 gereğince “Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır.” ifadesi yer almaktadır. Ancak Karayolları Trafik Kanunu 48’inci maddesinde, “fiil bir suç oluştursa bile”, söz konusu kabahat nedeniyle idari yaptırımların uygulanacağı ifade edilmektedir. Yani eylem sebebiyle hem Karayolları Trafik Kanunu hükümleri hem de duruma göre ayrıca Türk Ceza Kanunu’nun 179’uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükmü veya trafik kazasına sebebiyet verilmesi hâlinde, ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanacaktır. Bu konuda suçla ilgili yargılama ve neticeleri ile kabahatle ilgili yapılan işlemler ve başvuru yolları konusunda da bir ayırım yapılması gerekecektir. Çalışmamızda bahsi geçen hükümler ışığında, kişilerin alkollü araç kullanmaları halinde hangi mevzuat hükümlerinin nasıl uygulanacağına yönelik olarak teorideki görüşlere yer verilerek, Yargıtay kararları ile de uygulama hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Trafik Güvenliğini, Alkollü Araç Kullanımı, Trafik Cezası, Tehlike Suçu, Kabahat

asoscongress

Makale ID= 243

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0991-9692

Alman Ceza Yargılamasında Merkezi Bir Yapı Taşı: Ara Muhakeme

Dr. Öğretim Üyesi Recep Kahraman¹

¹Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Özet

Alman Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 199'uncu ve 211'inci maddeleri arasında düzenlenmiş olan ara muhakeme, iddia makamının ceza davası açılması talebinin esasa bakacak mahkeme tarafından karara bağlandığı aşama olarak tanımlanabilmektedir. Ara muhakemede yargılamanın esası hakkında bir değerlendirme yapılmamakta; soruşturma aşamasında yapılan araştırma kapsamında davanın açılması için gereken koşulların oluşup oluşmadığına karar verilmektedir. Diğer bir ifadeyle, iddianamenin hangi içerikle kabul edilebileceği incelenmektedir. Bu yönüyle ara muhakeme, soruşturma aşaması ile asıl yargılama arasındaki merkezi nokta olarak konumlandırılabilir. Çalışmanın amacı ara muhakemenin hukuki niteliğini belirledikten sonra işlevi ve önemini ortaya koyarak ceza muhakemesi hukukuna katkı sağlamaktır. Ara muhakemenin odak noktası ceza muhakemesini daha etkili hale getirmektir. Burada söz edilen etkililik, "iyileştirme" anlamında değerlendirilmekte; sanığın haklarının ve muhakemenin kalitesinin bu süreçten olumlu etkilenmesi beklenmektedir. Ara muhakemede mahkemenin normatif olarak kabul edilmiş olan bir kontrol işlevi bulunmaktadır. Kontrol, iddia makamının yürütmüş olduğu soruşturmayı denetim mekanizmasıdır. Soruşturma aşamasında yapılan işlemler, ara muhakeme aşamasında denetimden geçirilmektedir. Bu yönüyle soruşturmanın kapsamlı şekilde yargısal denetiminin yapılabileceği söylenebilir. Soruşturmanın sonuçlarının iddianameyi haklı kılmayıp kılmadığı; soruşturmanın düzenli, verimli ve adil yürütülüp yürütülmediği kontrol edilmektedir. İddia makamı, titiz davranmaya teşvik edilmektedir. Ara muhakemede mahkeme, iddianamenin içeriğini sanığa bildirir. Daha sonra sanık aleyhinde yeterli şüphe olup olmadığını, mahkûmiyet kararının verilmesinin olası olup olmadığını inceler. Bu incelemenin bir parçası olarak sanığı dinleyebilir ve yeterli şüphenin mevcut olup olmadığını belirlemek adına delil toplayabilir. İddianamenin açıklanmasıyla birlikte sanığa dosyayı inceleme ve delil talebinde bulunma fırsatı verildiğinden bir nevi asıl

yargılamadan önce sanığa kendisini savunma hakkı verilmektedir. Bu sayede mahkemenin de ana duruşmaya hazırlanabilmesine katkı sağlanmış olmaktadır. Sonuç olarak ara muhakeme, yargılama sürecini hızlandırmanın yanında, özellikle sanığın haklarının korunmasına hizmet etmektedir. Soruşturmanın sonunda iddianame düzenlenmesine karşın hemen esasa geçilmemekte, mahkeme öncelikli olarak isnat edilen suçun işlendiğine dair yeterli şüpheyi araştırmaktadır. Sanığın suçlanabilmesi adına yeterli ve gerekli delillerin asıl yargılamadan önce toplanmasını teşvik ettiği için ara muhakeme, sanık haklarını koruma, yargılamayı hızlandırma ve bu şekilde yargılama maliyetini düşürme açısından merkezi bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ara Muhakeme, Sanık Hakları, Usul Ekonomisi

Alman Hukukunda Vekaletsiz İş Görme Şartları ve Hükümleri

Dr. Jur. İsmahan Gülen Erdoğan¹

¹Avukat

Özet

Tarihi geçmişi Roma hukukuna (negotiorum gestio) dayanan vekaletsiz iş görme kurumu 1 Ocak 1900 yılında yürürlüğe giren Alman Medeni Kanun'un ikinci kitabında on üçüncü başlık altında bulunan 677 ile 687 maddeleri arasında düzenlenmektedir. Alman hukukunda vekaletsiz iş görme kurumu kanuni bir borç ilişkisi olarak kabul görmekte ise de hukuk güvenliğinin yitirilmesine bir kapı açan yıpranmış bir hukuk kurumu olduğu şeklinde de değerlendirilmektedir. Menfaatler çatışması bu kurumun karakteristiğini belirlemektedir. Zira iş sahibi tarafından ne görevlendirilmiş ne de yetkilendirilmiş iş gören; iş sahibinin ekonomik veya şahsi menfaatine müdahalede bulunmaktadır. Bundan dolayıdır ki her iki tarafın menfaatleri arasında bir denge kurulması amaçlanmaktadır. Türk hukukunda olduğu gibi alman hukukunda gerçek ve gerçek olmayan vekaletsiz iş görme şeklinde ikili bir ayrıma gidilmektedir. Gerçek vekaletsiz iş görme de kendi arasında yine caiz olan ve caiz olmayan vekaletsiz iş görme şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Bu ayrımın belirlenmesinde iş görenin farazi ve gerçek isteğinin ne olduğuna dikkat edilmektedir. İş sahibinin isteğinin kamusal menfaatin korunmasının ön plana çıktığı durumlarda veya iş sahibinin yasal nafaka yükümlüğünün zamanında yerine getirilmesinin mümkün olmadığı durumlarda dikkate alınmaması gerektiği Türk hukukunun aksine Alman Medeni Kanun'un 679 maddesinde hükme bağlanmıştır. İş sahibinin yapılan işi uygun bulması halinde vekalet hükümlerinin uygulanacağı Alman Medeni Kanun'unda düzenlenmez iken Türk Borçlar Kanun'un 531 maddesinde düzenlenmiştir. Gerçek olmayan vekaletsiz iş görme Alman Medeni Kanun'un 687 maddesinde yasal olarak düzenlenmiştir. Türk borçlar Kanununun da ise böylesi bir kanun maddesi mevcut değildir. Bir tehlikeyi veya zararı önlemeye yönelik hareket eden iş gören, Alman Medeni Kanun'un 680. maddesine göre sadece kasit ve ağır ihmalden dolayı sorumlu olurken Türk Borçlar Kanun'un 527. maddesine her türlü ihmalden sorumlu olmaktadır. İş görenin ehliyetsizliği durumunda

da iki hukuk sisteminde farklılık mevcuttur. Şöyle ki, Türk hukukuna göre iş görenin sadece ehliyetsiz ve kötü niyetli olma durumunda zenginleştiği ölçüde ve haksız fiilden dolayı da daha kapsamlı sorumlu olduğu görülmektedir (TBK 528 md.). Alman Hukukunda ise iş görenin ehliyetsiz veya sınırlı ehliyetsiz olması durumlarından herhangi biri için haksız fiil veya sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre sorumlu tutulduğu Alman Medeni Kanun 682. maddesinde düzenlenirken sorumluluk kapsamı hakkında bir ölçüye yer verilmemiştir. Yukarıda sayılan her iki hukuk sistemindeki bu ve benzeri farklar buradaki çalışmamızda vekaletsiz iş görme kurumunun Alman hukukunda düzenlenme şartları ve hükümleri izah edilerek incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Kelimeler: Alman Hukuku, Vekaletsiz İş Görme, İş Görme İsteği, Başkasına Ait İş, Gerçek Olmayan Vekaletsiz İş Görme

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9999-900X

Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Işığında Şartları Oluşmadan Açılmış Belirsiz Alacak Davasında Hakimın Yapacağı İnceleme ve Verebileceği Kararlar

Dr. Öğretim Üyesi Volkan Özçelik¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi A.F.B. Hukuk Fakültesi

Özet

Belirsiz alacak davası, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) ile hukukumuzda düzenlenmiştir. Bu dava, mahkemeden istenen hukuki korumaya göre bir eda davasıdır. Fakat eda davasından farkı bulunduğu ifade edilmelidir. Nitekim eda davasında davacı talep sonucunu tam bir şekilde dava dilekçesine yazarken, belirsiz alacak davasında bu mümkün olmamaktadır. HMK m. 119/1-ğ uyarınca, davacı dava dilekçesinde açık bir şekilde talep sonucunu yazmak zorundadır. Talep sonucunun, davanın açıldığı sırada belirsiz olduğu durumlarda davacı, talep sonucunda asgari bir miktar belirterek belirsiz alacak davası açabilir. Buna karşın davacı, maddi vakıaları tam bir şekilde yazmalıdır. Hukuki yararın varlığı genel bir dava şartıdır (HMK m. 114/1-h). Mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında re'sen araştırır. Taraflar da dava şartı eksikliğini her zaman ileri sürebilirler (HMK m. 115/1). Dava şartı eksikliğinin mahkemece tespiti halinde, davanın usulden reddine karar verilir. Ancak bu eksikliğinin giderilmesi mümkünse, mahkeme bunun tamamlanması için tarafa kesin süre verir. Bu süre içinde dava şartı eksikliği giderilmemişse, mahkeme davayı usulden reddeder (HMK m. 115/2). Şartları oluşmadan açılmış belirsiz alacak davasında, hukuki yarar şartının yerine gelip gelmediği hususunda uygulamada farklı kararlar verilmiştir. Bu durumda Yargıtay'ın davacıya herhangi bir süre verilmeden hukuki yarar yokluğundan davanın reddine karar verilmesi gerektiği şeklindeki kararları bulunmakla birlikte; bu eksikliğin giderilmesinin mümkün olup olmadığı ve mümkünse davanın esasının görülmesi gerektiği yönünde de kararları vardır. Çalışmamızda doktrindeki görüşlerden de faydalanarak Yargıtay'ın vardığı çözümler üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır. Ayrıca konu, Anayasa Mahkemesi'nin ölçülülük ilkesinin bir alt ilkesi olan gereklilik ilkesi yönünden yaptığı değerlendirmeler sonucunda, koşulları oluşmadan açılmış belirsiz alacak davasında davanın esasını incelenmeden usulden reddine karar verilmesi halinin mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiği yönündeki kararı çerçevesinde de ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dava Şartları, Hukuki Yarar, Belirsiz Alacak Davası

asoscongress

Makale ID= 122

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1398-8938

Anayasa'nın 59. Maddesi Çerçevesinde Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru Hakkı

Dr. Öğretim Üyesi Dilara Yüzer Eltimur¹

¹İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren ve insan haklarına dayanan hukuk düzenlerinde devletin tüm işlem ve eylemleri etkin bir yargı denetimine tabidir. Anayasa Mahkemesi içtihatlarında da vurgulandığı üzere hukuk devleti ilkesinin en önemli gereklerinden biri, idarenin tüm işlem ve eylemlerinin yargı denetimine açık olmasıdır. Lakin Anayasamızda bazı işlemler yargı denetimi dışında tutulmuştur (AY m. 79/2, 125/2, 148/1, 159/10, 160/1). Ayrıca 6214 Sayılı Anayasa Değişikliği Kanunu ile Anayasa'nın 59. maddesinde değişikliğe gidilerek, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği düzenlenmiş ve tahkim kurulu kararlarına karşı da yargı yolu kapatılmıştır. 6216 Sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin üçüncü fıkrasında ise Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin bireysel başvuru konusu edilemeyeceği düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesi ise günümüze değin konuya ilişkin tüm bireysel başvuruları tahkim kurulu kararlarının kesin olduğu ve yargı denetimi dışında kaldığı gerekçelerine dayanarak kabul edilemez bulmuştur. Yargı yolu kapalı tahkim kurulu kararlarına karşı bireysel başvuru yolunun da kapatılması, spor yöneticilerinin ve sporcuların başta adil yargılanma hakkı kapsamında korunan hukukî değerleri olmak üzere birçok temel hak ve özgürlüğün hukuki yönden güvencesiz kalmasına sebep olmuştur. Bu bağlamda sporda zorunlu tahkim kurulunun kararlarına karşı bireysel başvuru yolunun kapalı olması hukuki güvenlik ilkesine aykırı sonuçlar doğurmaktadır. Anayasa'nın 59. maddesinin gerekçesinde sporda zorunlu tahkimin getiriliş amacının spor faaliyetlerinin kendine özgü niteliği ve uyuşmazlıkların da hızlı ve kesin şekilde sonuçlandırılması ihtiyacı olduğu belirtilmiştir. Spor alanında yürütülen faaliyetlerin her ne kadar kendine münhasır özellikleri olduğu öne sürülse de salt bu amaca dayanılarak temel hakların anayasal güvenceden mahrum bırakılmasının fonksiyonel doğruluk ilkesine aykırı olduğu öne sürülebilir. Zorunlu tahkim yargılamalarında kamu gücü kullanan tahkim kurulunun hukuka aykırı kararlarıyla sporcuların temel hak ve özgürlükleri ihlal edildiğinde hak mahrumiyetlerini giderebilecekleri herhangi bir hukuki yol yoktur. Bireysel başvuru

yolunun da amacı bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunmasının olağan kanun yollarının tüketilmesine rağmen gerçekleştirilememesi durumunda, bu hak ve özgürlüklerin korunmasını sağlamak ve öte yandan da yeni ihlallerin gerçekleşmesini önlemektir. Bu sebeple de Anayasa'nın 59. maddesinin ve 6216 Sayılı Kanun'un m. 45/3 hükmünün hukuk devleti ve anayasanın bütünselliği ilkesi çerçevesinde diğer anayasal normlarla çelişkiye düşmeyecek şekilde yorumlanması gerekmektedir. Çalışmada karşılaştırmalı anayasa hukukundaki görüşler çerçevesinde ve anayasamızda benimsenen ilkeler temelinde sporda zorunlu tahkim kurulu kararlarının niteliği ve bu kararların Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruya konu edilebilirliği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bireysel Başvuru Hakkı, Hak Arama Hürriyeti, Sporda Zorunlu Tahkim, Mahkemeye Erişim Hakkı

The Right of Individual Application to the Constitutional Court Under Article 59 of the Constitution

Abstract

In legal systems that protect and strengthen rights and freedoms and are based on human rights, all transactions and actions of the state are subject to effective judicial review. As emphasized in the jurisprudence of the Constitutional Court, one of the most important requirements of the rule of law is that all transactions and actions of the administration are open to judicial review. However, some transactions are excluded from judicial review in the Constitution (Art. 79/2, 125/2, 148/1, 159/10, 160/1). Furthermore, with the Constitutional Amendment Law No. 6214, Article 59 of the Constitution was amended and it was regulated that only compulsory arbitration can be applied against the decisions of sports federations regarding the management and discipline of sports activities and the judicial remedy against the decisions of the arbitration board was closed. In the third paragraph of Article 45 of the Law No. 6216 on the Establishment and Trial Procedures of Constitutional Court, it is regulated that the transactions that are excluded from judicial review by the Constitution can not be the subject of individual application. The Constitutional Court has so far found all individual applications regarding the issue inadmissible on the grounds that the decisions of the arbitration board are final and remain outside of judicial review. The closure of the individual application remedy against the decisions of the arbitration board, which is closed to the judiciary, has caused many fundamental rights and freedoms to be legally precarious, especially the legal values of sports managers and athletes, which are protected within the scope of the right to a fair trial. In this context, the fact that individual application is closed against the decisions of the compulsory arbitration board in sports has consequences against the principle of legal security. In the justification of Article 59 of the Constitution, it is stated that the purpose of introducing compulsory arbitration in sports is the unique nature of sports activities and the need to resolve disputes quickly and definitively. Although it is claimed that the activities carried out in the field of sports have unique characteristics, it can be argued that the deprivation of constitutional guarantees of fundamental rights based on this purpose is contrary to the principle of functional

correctness. There is no legal way to remedy the deprivation of rights when the fundamental rights and freedoms of the athletes are violated by the unlawful decisions of the arbitration board, which uses public power in compulsory arbitration proceedings. The purpose of the individual application remedy is to ensure the protection of these rights and freedoms and, on the other hand, to prevent new violations, in case the protection of the fundamental rights and freedoms of individuals cannot be realized despite the exhaustion of ordinary legal remedies. For this reason, Article 59 of the Constitution and Article 45/3 of the Law No. 6216 should be interpreted in a way that does not conflict with other constitutional norms within the framework of the rule of law and the integrity of the constitution. In this study, within the framework of the views in comparative constitutional law and on the basis of the principles adopted in our Constitution, the nature of the decisions of the compulsory arbitration board in sports and the possibility of subjecting these decisions to individual application to the Constitutional Court will be discussed.

Keywords: The Right of Individual Application, The Right to Legal Remedies, Compulsory Arbitration in Sports, The Right of Access to Court

Makale ID= 7

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0079-1781

Anonim Şirketlerin Yönetim Kurullarına Genel Kurul Tarafından Yedek Üye Seçimi

Dr. Öğretim Üyesi Muzaffer Eroğlu¹

¹Boğaziçi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Anonim şirketlerde en temel iki organdan birisi yönetim kuruludur. Türk Ticaret Kanunu (TTK) madde 365 uyarınca anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil edilir. Ayrıca TTK ve diğer birçok kanunda yönetim kuruluna devredilemez görev ve yetkiler verilmiştir. Hatta bu organın yokluğu veya görevlerini yerine getirememesi birçok sorun ile birlikte şirketin feshine dahi yol açabilir. TTK’da şirketin işleyişinde merkezde yer alan bu organın üyelerinin seçimine ilişkin detaylı kurallar getirilmiştir. Temelinde üyelerin seçimi, pay sahiplerine dolayısıyla genel kurula bırakılmıştır. Hatta yönetim kurulu üyelerinin seçimi genel kurulun devredilemez görevlerindedir. Bu nedenle de ancak istisnai durumlarda üyeler genel kurul dışında başka şekillerde seçilebilir. Bu istisnalardan en önemlisi TTK 363’te öngörülen ve boşalan üyelikler için yönetim kuruluna geçici süre ile üye seçilmesine imkân veren düzenlemedir. Tüm bu düzenlemeler ışığında kanun koyucunun esas iradesinin yönetim kurulu üyelerinin genel kurul tarafından seçilmesi olduğu düşünüldüğünde genel kurul tarafından yedek üye seçiminin mümkün olup olmadığı da tartışmaya açılmalıdır. Yedek yönetim kurulu üyesi ile kastedilen yönetim kurulu üyeliklerinde herhangi bir nedenle meydana gelebilecek olan boşalmalarda, bu üyenin yerini doldurmak amacıyla önceden seçilmiş üyedir. Anonim şirketlerde yedek yönetim kurulu üyesi seçilip seçilemeyeceğine dair TTK ’da açık bir düzenleme yer almamaktadır. Öncelikle Kooperatifler Kanunu’nun 55nci maddesinde ve yine organize sanayi bölgelerine ilişkin mevzuatta de yer aldığı üzere anonim şirketlerin yedek yönetim kurulu üyesi seçebilecekleri kabul edilmektedir. Yargıtay On birinci Hukuk Dairesinin de “yönetim kurulu üç üyeden ibaret olup, yedek üyeler de seçilmemiştir. Bu yönetim kurulunun iki üyesi istifa ettiğine göre tek kişi görev yapamaz.” yönündeki içtihadıyla, zımnen de olsa ortaklığa yedek üye seçilebileceğini onayladığı da ileri sürülebilir. Öğretide genel kurulun yedek üye seçebilmesi için esas sözleşmede bu konuda bir düzenleme bulunmasının

zorunlu olduğunu savunan yazarlar bulunmakla birlikte TTK'nın 363üncü maddesinin amacı dikkate alındığında esas sözleşmede bu konuda hüküm bulunmasa dahi genel kurulun geçici üye seçiminde yetkili olduğu da benimsenmektedir. Görüldüğü üzere yedek üye seçimine ilişkin tartışmaların devam ettiği görülmektedir. Tüm bu tartışmalar ışığında anonim şirketlerde yedek üye seçiminin güncel düzenlemeler ışığında mümkün olup olmadığı; mümkün ise esas sözleşmede özel bir düzenleme gerektirip gerektirmediği; seçimin yapılması durumunda tescil açısından çıkabilecek sorunların neler olacağı ve diğer tartışmalar bu seminerde tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Yönetim Kurulu, Üye, Yedek Üye, Genel Kurul,

asoscongress

Makale ID= 140

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-5462-9013

Aşkın Zararın İspat Edilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Elif Ayan Durhan¹

¹Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Aşkın Zararın İspat Edilmesi Borçlu, para borcunu ödemede temerrüde düşerse, alacaklı temerrüt faizi ile birlikte aşkın zararının tazmin edilmesini isteyebilir (TBK m. 122). Para borçlarında temerrüt halinde alacaklının uğradığı zarar temerrüt faizi ile karşılanamazsa, karşılanamayan kısım aşkın zarar (munzam zarar) olarak nitelendirilir. Özellikle ülkemizde yüksek enflasyonun etkisiyle Türk parası çok hızlı bir şekilde değer kaybettiği için aşkın zararlara ilişkin davalarla sıklıkla karşılaşılmaktadır. Alacaklı dava açtığı anda aşkın zararın varlığını ve miktarını ispat etmekle yükümlüdür. Ancak Türk Borçlar Kanunu'nda aşkın zararın nasıl ispat edilmesi gerektiği ile ilgili bir düzenleme yapılmamıştır. Bu da gerek doktrinde gerekse uygulamada konuya ilişkin farklı görüşlerin ileri sürülmesine neden olmuştur. Ayrıca Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru üzerine vermiş olduğu 21.12.2017 tarihli ve 2014/2267 E. sayılı kararından sonra zaten uzun yıllardır tartışmalı olan aşkın zararın ispatı meselesi yeniden gündeme gelmiş ve Yargıtay Hukuk Dairelerinin farklı ispat yöntemlerini uyguladığı kararlarla daha sık bir şekilde karşılaşılmaya başlanmıştır. Bu ispat yöntemleri, soyut yöntem ile somut yöntemden oluşmaktadır. Soyut yöntemde alacaklı ispat kolaylığı içindedir. Gerçekten bu yöntemde yüksek enflasyon, döviz kurundaki ve altındaki yükselmeler ile üretici ve tüketici endeksindeki artışlar gibi bazı ekonomik göstergeler başlı başına aşkın zararın varlığına fiili karine oluşturmaktadır. Buna karşılık Türk/İsviçre hukuku ile Alman hukukunda hâkim görüş somut yöntem görüşüdür. Somut yöntemde alacaklı fiili karinelere dayanamaz; zararın varlığını somut olarak ispatlamak zorundadır. Bu noktada alacaklının davanın uzun sürmesi nedeniyle temerrüt tarihi ile fiili ödeme günü arasında paranın değer kaybettiğini ileri sürmesi aşkın zararın ispatı bakımından yeterli değildir. Alacaklının para borcu zamanında ödense idi onu değer kaybından etkilenmeyecek şekilde değerlendireceğini ya da örneğin ifada gecikme yüzünden üçüncü bir kişiye cezai şart veya tazminat ödemek zorunda kaldığını ispatlaması gerekir. Uygulamada farklı ispat yöntemlerinin benimsenmesi, hukuki güvenlik ilkesini zedeler. Kanaatimizce uygulamada yeknesaklığın sağlanabilmesi için

konu ile ilgili kanuni bir düzenleme yapılması isabetli bir tercih olacaktır. Düzenleme yapılırken somut yöntem görüşünün esas alınması gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü alacaklının enflasyon oranında zarara uğradığını baştan kabul etmek, kanuni faiz oranını herhangi bir kanuni dayanak olmaksızın enflasyon oranına çıkarmak anlamına gelir. Ancak böyle bir yetkiye yalnızca kanun koyucu sahiptir. Bu görüşe, Anayasa Mahkemesi'nin 2017 tarihli soyut yöntemi kabul eden kararı gerekçe gösterilerek karşı çıkılabilir. Fakat dikkat edilmesi gereken nokta, bu karar bireysel başvuru sonucunda verildiğinden sadece dava konusu uyuşmazlık bakımından geçerlidir, yoksa iptal kararlarında olduğu gibi herkesi bağlamamaktadır. Anahtar Kelimeler: Borçlunun temerrüdü, temerrüt faizi, aşkın (munzam) zarar, somut yöntem, soyut yöntem

Anahtar Kelimeler: Borçlunun Temerrüdü, Temerrüt Faizi, Aşkın (Munzam) Zarar, Somut Yöntem, Soyut Yöntem

asoscongress

Makale ID= 238

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9453-5919

Avrupa Birliği Ceza Hukukunda Suç Mağdurlarının Bilgi Edinme Hakkı

Dr. Öğretim Üyesi Coşkun Koç¹

¹Kafkas Üniversitesi

Özet

Avrupa Birliği Ceza Hukukunda Suç Mağdurlarının Bilgi Edinme Hakkı Amsterdam ve Lizbon Antlaşmalarının yürürlüğe girmesi ile cezai konularda Avrupa bütünleşmesi gelişmiş ve Avrupa ceza adaleti alanının kademeli olarak yapılandırılması mümkün olmuştur. Ancak Avrupa Birliği (AB) ceza hukukunun devlet egemenliği, ulusal yasalar ve ulusal adalet kavramları üzerindeki etkisi halen tartışılmaya devam etmektedir. Bu durum mağdurların ceza adaleti sistemindeki yeri açısından da geçerlidir. Suç mağdurlarının korunması AB’ de özgürlük, güvenlik ve adalet alanının önemli bir unsurunu teşkil eder. 2012/29/EU sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi mağduru ikili bir ayrıma tabi tutarak, “doğrudan işlenen suç nedeniyle fiziksel, ruhsal ve duygusal zarara ya da ekonomik kayba uğrayan gerçek kişiler ile doğrudan suç nedeniyle ölen kişinin aile bireyleri ve kişinin ölümü sonucu zarar gören kişiler” olarak tanımlamıştır. Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, Ocak/Ekim 2019 tarihleri arasında 34.948 katılımcıyla gerçekleştirilen temel haklar anketinde, 27 AB üyesi ülkede katılımcıların %54’ünün araştırmadan önceki beş yıl içinde hırsızlık, çevrimiçi bankacılık veya kredi kartı dolandırıcılığı, tüketici dolandırıcılığı, taciz ve şiddet suçlarından bir veya daha fazlasında mağdur konumunda oldukları ve %39’unun da bunları araştırmadan önceki 12 ay içinde yaşadıkları görülmüştür. Suç mağdurlarının durumuna ilişkin 2001 tarihli Konsey Çerçeve Kararı (2001/220/JHA) ile ilk kez tüm AB Üye Devletlerinde mağdurlara genel ve yasal olarak bağlayıcı haklar verilmiştir. Ancak istenilen sonuç elde edilemediğinden 25 Ekim 2012’de Parlamento ve Konsey, suç mağdurlarının hakları, desteklenmesi ve korunmasına ilişkin asgari standartları belirleyen 2012/29/EU sayılı Direktifi ("Mağdur Hakları Direktifi" veya "Direktif") kabul etmiştir. Mağdur Hakları Direktifi (2012/29/EU) mağdurlara yetkili bir makam ile ilk temasta bilgi alma hakkı sağlamıştır (Madde 4). Üye Devletler, birbirleriyle karşılıklı olarak anlaşılabilir bir şekilde iletişim kurma yeteneğini etkileyebileceğinden, herhangi bir engellilik de dahil olmak üzere mağdurların kişisel özelliklerini dikkate alarak mağdurlara bilgilerin basit ve erişilebilir bir biçimde aktarılmasını sağlamalıdır. Bilgi gereksiz gecikmeler olmadan sağlanmalıdır. Mağdura, talebi üzerine, duruşmanın zamanı ve yeri, suçlunun aleyhindeki suçlamaların niteliği, nihai karar ve diğer konular hakkında bilgi verilmelidir. Tebliğimizde öncelikle ceza hukuku bağlamında mağdur kavramını açıklayacağız. Ardından AB ceza hukukunda suç mağdurlarının korunmasına ilişkin

hukuki metinleri genel olarak inceleyeceğiz. Çalışmanın son kısmında AB ceza hukukunda suç mağdurunun bilgi edinme hakkına değinip Türk hukukundaki durumu izah edeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Suç, Mağdur, Bilgi Edinme

asoscongress

Makale ID= 74

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3035-9693

**Avrupa Birliği'nin Dış Sınırlarının Korunması: Frontex Operasyonlarının
Meşrulaştırılması**

Doç. Dr. Tülay Yıldırım Mat¹

¹İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Özet

Frontex (AB Üye Ülkelerinin Dış Sınırlarının Yönetimi İçin Operasyonel İşbirliği Ajansı), 11 Eylül saldırıları sonrasında terörizm, güvenlik, göç ve sınırlar arasında kurulan “güvenleştirici” bağlantıların ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Avrupa Birliği Konseyi tarafından 26 Ekim 2004 tarihinde kurulan Frontex, Avrupa Birliği'nin dış sınırlarının güvenliğini yönetmekten ve korumaktan sorumlu ajansıdır. Ajansın sınır kontrolleri, AB'nin deniz, kara ve hava sahasının sınır geçiş noktalarında yapılmaktadır. Bu kontrollere ek olarak, Frontex operasyonlarında görevlendirilen sınır muhafızları, kara ve deniz sınırları boyunca sınır gözetimi yapmaktadır. Ayrıca Frontex, geri gönderme operasyonlarını koordine etmekte ve yürütmektedir. 2004 Madrid ve 2005 Londra saldırıları sonrasında AB, Akdeniz üzerinden yasa dışı yollarla Avrupa girmeye çalışan göçmenlerin girişini engellemek için yoğun bir çaba içine girmiştir. Ajansın etkinliğinin artmasına paralel olarak bütçesi ve görevleri, kurulduğu 2004 yılından bu yana önemli ölçüde genişledi. 2015 Mülteci krizi sırasında AB'nin, göçmen sorununa karşı mücadelesinde en etkili operasyonel aracı olan FRONTEX, Avrupa güvenliğinin temel koruyucusu haline geldi. Düzensiz göç ve sınır ötesi suçla mücadele amacıyla FRONTEX, üye devletlerin de katılımıyla Mare Nostrum, Minerva, Poseidon, Hera, Andale, Triton, Hermes, Themis ve Sophia gibi çok sayıda deniz operasyonları gerçekleştirmiştir. Frontex'in faaliyetleri işlevsellik ve meşruluk ikileminde kalarak kurulduğu günden bu güne tartışmalı olmuştur. Bu bildiri, üye devletlerin güç ve egemenlik devretme konusunda isteksiz oldukları bir alanda faaliyet gösteren FRONTEX'İN, 2015 krizinden sonra artan denetim ve yürütme gücünü uluslararası alanda nasıl meşrulaştırdığını inceliyor.

Anahtar Kelimeler: Frontex, Avrupa Birliği, Sınırların Korunması, Deniz Operasyonları, Dış Sınırlar

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9150-9053

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Tutuklama Şartı Olarak Suç Şüphesinin Varlığını Gösteren Somut Deliller

Mustafa Arslantaş¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi

Özet

Öz Tutuklama nedenlerinin varlığından önce suç şüphesinin somut delillere dayanması hususu tutuklama kararı verilebilmesinin ön koşulunu oluşturmaktadır. Bu ön koşul tutuklama için olmazsa olmaz bir unsuru teşkil ettiği için kişi hakkında tutuklama tedbirinin uygulanması suretiyle özgürlüğünden mahrum bırakılabilmesi bu ön koşulun varlığına bağlıdır. Aksi durumun kabulü, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına ilişkin tüm güvencelerin anlamsız hâle gelmesi sonucunu doğuracaktır. Tutuklama için Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde (AİHS) makul şüphe aranırken Anayasa ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nda (CMK) kuvvetli şüphe aranmıştır. Söz konusu metinlerde farklı şüphe dereceleri düzenlenmiş olsa da kişi hakkında tutuklama kararı verilebilmesi için gerekli olan şüphenin mutlaka inandırıcı ve somut delillere dayanması gerekmektedir. Uygulamada ise çoğu zaman ilk derece mahkemeleri tarafından basmakalıp gerekçeler belirtilmekte ve suç şüphesini oluşturan somut delillerin bulunduğu genel olarak değinilmekte ya da hangi delillerin neler olduğu gösterilmemektedir. Çalışmada; AİHS, Anayasamız ve CMK kapsamında tutuklamanın maddi şartlarından biri olan somut delillere dayalı suç şüphesi kavramı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ve Anayasa Mahkemesi (AYM) kararları ile doktrindeki görüşler ışığında incelenmiştir. Bu kapsamda, ilk olarak suç şüphesi, somut delil ve somut olgu kavramları tanımlanmış, müteakiben AİHM ve AYM kararlarında tutuklamanın hukukiliğine getirilen kriterler bilhassa tutuklama şartı olarak suç şüphesinin varlığını gösteren somut deliller konusu bağlamında ele alınmıştır. Ayrıca uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilmesine yönelik görüş ve öneriler ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kişi Özgürlüğü ve Güvenliği Hakkı, Tutuklama, Suç Şüphesi, Somut Delil, Somut Olgu.

Concrete Evidence Showing the Existence of a Crime Suspicion As a Condition for Detention in Light of Decisions of the European Court of Human Rights and the Constitutional Court of Turkey

Abstract

The concept of concrete evidence of suspicion of a crime based on concrete evidence is a prerequisite for the imposition of detention measures on a person. This prerequisite is an essential element for a person to be deprived of their liberty by the application of detention measures. Acceptance of the opposite would render meaningless all guarantees regarding the right to freedom and security of the person. While reasonable suspicion is required under the European Convention on Human Rights (ECHR) for detention, strong suspicion is required under the Constitution and Criminal Procedure Code (CPC) of Turkey. Although different degrees of suspicion are regulated in these texts, the suspicion required for a person to be detained must always be based on credible and concrete evidence. In practice, however, lower courts often provide generic justifications and generally mention the existence of concrete evidence that constitutes the suspicion of a crime, without specifying what those evidences are. In the study, the concept of suspicion of a concrete crime based on concrete evidence, which is one of the material conditions for detention within the scope of the ECHR, our Constitution, and the CPC, has been examined in the light of the decisions of the European Court of Human Rights (ECtHR) and the Constitutional Court (CC) and the views in the doctrine. In this context, firstly, the concepts of suspicion of a crime, concrete evidence, and concrete fact were defined, and then the criteria for the legality of detention in the decisions of the ECtHR and CC, especially the issue of concrete evidence showing the existence of suspicion of a crime as a condition for detention, were discussed. In addition, views and suggestions for resolving problems that arise in practice have been expressed.

Keywords: The Right to Liberty and Security of Person, Detention, Suspected Crime, Concrete Evidence, Concrete Fact.

asoscongress

Makale ID= 65

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3996-2587

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Yatay İlişkilere Uygulanması, Pozitif Yükümlülük ve Doğal Afet

Arş. Gör. Feyza Ölçek¹

¹Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Hukuk disiplini içerisinde insan hakkı olarak ifade edilen kurallar, bireylerin birbiri ile olan ilişkilerinde de geçerlidir. İnsan hakkı olarak ifade edilen “hak”ların sadece devletler için değil kişiler bakımından da uyulması zorunlu “kurallar” oldukları yönündeki kabul, anayasalar ve insan hakları ile ilgili hukukî metinlerde vurgulanır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınının 11. maddesi anayasa hükümlerinin; yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu söylemektedir. Temel itibarıyla insan hakları, insanların haksız davranışlara, ayrımcı muamelelere maruz kalmamasının güvencesidir. İnsan haklarının temel muhatabı elbette devlettir. Devletin bireylere karşı nasıl davranması yahut nasıl davranmaması gerektiğinin çerçevesini bu haklar çizmektedir. Örneğin devlet; kimsenin hayatına hukuka aykırı olarak son veremez; kimseye işkence edemez; keyfi olarak kimsenin, özel hayatına, ifade hürriyetine sınır koyamaz; mülkiyet hakkına müdahale edemez; keyfi tutuklama yapamaz. Devletin insan hakları ile bağlı olması neticesinde kendi hareket alanının sınırı çizilmiştir. Devlet, bu hareket alanının dışında hareket etmeyeceği taahhüdünde bulunmuştur. Bu taahhüdün çiğnenmesi durumunda devlet bireyin hakkına yönelik bir ihlal gerçekleştirmiş olacaktır. Bir insan hakkının bu neviden bir ihlale maruz kalması “dikey ihlal”dir. İnsan haklarına yönelik ihlallerin devletten değil bir “birey” tarafından da gerçekleştirilmesi mümkündür. Bir doğal afet sebebiyle bireyler diğer bireylerin sebebiyet verdiği insan hakları ihlalleri yaşayabilirler. Burada “yatay ihlal” söz konusu olacaktır. Burada da devletin sorumluluğu gündeme gelecektir. Zira insan haklarının koruyucusu da bizatihi devletin kendisidir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin yatay ilişkilere uygulanması bahsi, sözleşmenin hayata geçmesine olanak sağlamayan ve devletin yerine getirmesi gereken edimleri anlatan pozitif yükümlülük doktrini ile de yakından ilişkilidir.. Zira sözleşmede sağlanan özgürlükten yararlanmanın engellenmemesi yeterli değildir. Bunun yanında devlet, özgürlüğün ihlalini engelleyecek tedbirleri de almalı, özgürlükleri ihlal edilenlerin mağduriyetini giderecek şekilde fiili/hukuki yükümlülüğünü yerine getirmelidir. Bu

minvalde devlet sözleşmenin bir birey tarafından 'yatay' bir şekilde ihlal edilmesi durumunda da "pozitif" yükümlülüğünü yerine getirmelidir. Aksi halde temel hak ve hürriyetin ihlalinden sorumlu olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnsan Hakkı, Yatay İhlal, Pozitif Yükümlülük, Doğal Afet.

Application of the European Convention On Human Rights to Horizontal Relations, Positive Obligation and Natural Disasters

Abstract

The rules expressed as human rights within the discipline of law are also valid in the relations of individuals with each other. The acceptance that "rights" expressed as human rights are "rules" that must be obeyed not only for states but also for individuals is emphasized in constitutions and legal texts on human rights. Article 11 of the Constitution of the Republic of Turkey states that the provisions of the Constitution are fundamental rules of law binding on the legislative, executive and judicial organs, administrative authorities and other institutions and persons. Fundamentally, human rights are the guarantee that people are not subjected to unjust treatment and discriminatory treatment. The main addressee of human rights is, of course, the state. These rights draw the framework of how the state should or should not behave towards individuals. For example, the state cannot unlawfully end anyone's life; torture anyone; arbitrarily limit anyone's private life, freedom of expression; interfere with the right to property; or make arbitrary arrests. As a result of the State being bound by human rights, the limits of its field of action have been drawn. The State has made a commitment not to act outside this sphere of action. If this commitment is violated, the state will have committed a violation of the individual's right. Such a violation of a human right is a "vertical violation". It is also possible for violations of human rights to be committed by an "individual" and not by the state. For example, individuals may have experienced human rights violations due to a natural disaster. This would be a "horizontal violation" of human rights. Here, too, the responsibility of the state will come to the fore. Because the protector of human rights is the state itself. The application of the European Convention on Human Rights to horizontal relations is closely related to the doctrine of positive obligation, which describes the acts that the state must fulfill that do not enable the implementation of the Convention. It is not enough that the enjoyment of the freedom provided for in the convention is not prevented. In addition, the state must also take measures to prevent the violation of freedom and fulfill its de facto/legal obligation in a way to eliminate the victimization of those whose freedoms are violated. In this respect, the state must also fulfill its "positive" obligation in the event of a "horizontal" violation of the Convention by an individual. Otherwise, it will be responsible for the violation of fundamental rights and freedoms.

Keywords: Human Right, Horizontal Violation, Positive Obligation, Natural Disaster.

asoscongress

Makale ID= 151

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3985-1174

Başkanlık Sistemlerinde Başkanın Seçim Usulü ile Seçim Döngüsünün İlişkisi

Arş. Gör. Gülnihal Ahter Yakacak¹

¹İbn Haldun Üniversitesi

Özet

Başkanlık sistemi, yürütme yetkisine sahip başkanın doğrudan veya dolaylı olarak halk tarafından seçildiği bir yönetim biçimidir. Mevcut hükümet sistemleri açısından değerlendirildiğinde, devlet başkanının çoğu ülkede halk tarafından belirlenmesi, bu belirlemenin hangi esaslar üzerine inşa edilmesi gerektiğinin hukuki açıdan değerlendirilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Günümüzde Dünya’da 108 ülkenin devlet başkanının halk tarafından seçildiği görülmektedir. Doğası gereği başkanlık seçiminde tek adayın seçimi kazanacak olması, çoğunluk seçim sistemi uygulanmasına yol açmakla birlikte, bu sistemin uygulaması da ülkelere göre farklılık göstermektedir. Bu bakımdan uygulanan çoğunluk sistemleri basit (tek isimli tek turlu/dar bölge) ve iki turlu çoğunluk sistemi olarak ikiye ayrılabilir. Bunlardan iki turlu çoğunluk sistemi de kendi içerisinde mutlak çoğunluk ve iki turlu nitelikli çoğunluk olarak iki başlık altında incelenmektedir. Basit çoğunluk sisteminde, en çok oyu alan adayı başkan seçilmektedir. Buna karşılık, mutlak çoğunluğun arandığı hallerde ise iki turlu çoğunluk sistemi uygulanmaktadır. Bu halde bir adayın başkan seçilebilmek için halk oylarının mutlak çoğunluğunu kazanması gerekmekte olup, hiçbir aday oyların mutlak çoğunluğunu sağlayamazsa, adaylar (genellikle en çok oyu alan iki aday) ikinci turda yarışacaktır. İki turlu nitelikli çoğunluk sisteminde ise başkan seçilebilmek için gerekli oy oranının mutlak çoğunluktan daha az (Kosta Rika ve Nikaragua’da %40, Arjantin’de %45) veya daha çok (Sierra Leone’de %55) belirlenmektedir. Bazı sistemlerde ise halk tarafından kullanılan oylar doğrudan başkana aktarılmaz. Hali hazırda ABD’de ve 1992’den önce Arjantin’de uygulanan dolaylı seçim sistemi bu sistemlere örnek teşkil etmektedir. Başkan ve başkan yardımcısı seçilebilmek için anayasal gereklilik, adayların seçiciler kurulunda oyların çoğunluğunu almasıdır. Seçiciler kurulunda (electoral collage) ise her eyaletin Kongre üyesi (Temsilciler Meclisi ve Senato) kadar delegesi yer alır. “Seçim döngüsü” (electoral cycle/ ciclo electoral), veya “seçim zamanlaması” (timing of election/ calendario electoral) ise bir ülkede

yapılan başkanlık ve meclis seçimlerinin zamanlamasına ilişkindir. Başkanlık ve yasama organı seçimlerinin aynı anda, yakın zamanlı, dönem ortası veya dönem sonunda yapılması seçim döngüsü türleridir. Seçim döngüsü kavramının kaynağı ve başkanlık sisteminin ilk örneği olan ABD’de başkan dört yılda bir seçilirken, başkanlık seçiminin yapıldığı yıl eş zamanlı seçimle hem senatonun üçte biri hem de temsilciler meclisinin üçte ikisinin seçimi gerçekleştirilir. Bu seçimlerden iki yıl sonra ise temsilciler meclisinin ve senatonun üçte biri yenilenir. Seçim dönemlerinin birbiri üzerindeki etkisine seçim döngüsü adı verilmektedir. Tebliğimizde devlet başkanının seçiminde başvurulan seçim sistemleri ve bu sistemlerin seçim döngüsü ilişkisi irdelenerek, seçim sonucuna etkileri özellikle de iki türlü sistemlerde ortaya çıkaracağı farklar gözetilmek suretiyle değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Seçim Döngüsü, Çoğunluk Sistemi, Seçiciler Kurulu

asoscongress

Makale ID= 72

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7543-3164

**Belirli Süreli Yapılan Sözleşmenin Belirsiz Süreli Sayılmasının Cezai Şarta Etkisi
(Süreden Önce Haksız Feshe Bağlı Cezai Şart)**

Prof. Dr. Levent Akın¹

¹Ankara Üniversitesi

Özet

Son yıllara kadar, yargıya taşınan cezai şarta ilişkin uyuşmazlıklarda, yüksek mahkeme daireleri arasında görüş farklılığı yaşanmıştır. Bu uyuşmazlıklara konu olayların bir bölümünde, davacı işçi ile yapılan iş sözleşmesinin belirli süreli olarak düzenlendiği ve söz konusu sözleşmeye bir cezai şart eklendiği görülmektedir. Esas itibarıyla hukuki açıdan geçerli olan bu durum, sözleşmenin feshi ardından yargıya taşındığında, farklı senaryoların ortaya çıktığı ve zaman içinde kapsamlı tartışmaların yaşandığı bir uyuşmazlığa dönüşmüştür. Nitekim bu tartışmalar, daireler arasında da ciddi görüş ayrılıkları yaratmıştır. Bahis konusu farklı yaklaşımların odak noktasını ise, belirli süreli yapılan iş sözleşmesinin mahkemece belirsiz sayılması halinde, süreye bağlı kararlaştırılan cezai şartın bundan ne şekilde etkileneceği oluşturmaktadır. Konuya ilişkin olarak daireler arasındaki görüş farklılığı, doğal olarak benzer konularda farklı kararlara neden olmuştur. Özel dairelerden biri, sözleşmenin belirsiz süreli olarak kabul edilmesinin, öngörülen cezai şartın geçersizliği sonucunu doğurmaması gerektiğini savunmaktadır. Daireye göre, objektif şartların bulunmaması sadece tarafların belirli süreli sözleşme yapma haklarını ortadan kaldırır ve sözleşme belirsiz hale dönüşür. Sözleşmenin belirsiz süreli olması cezai şart kararlaştırılmasına engel değildir. Bu sebeple objektif şartların yokluğu nedeniyle belirsiz süreli sayılan sözleşmedeki cezai şartın geçersiz olduğunu kabul etmek mümkün değildir. Diğer daire göre ise, sözleşmenin süresinden önce feshi koşuluna bağlı cezai şartın geçerli olabilmesi için, taraflar arasındaki iş sözleşmesinin belirli süreli olması zorunludur. Oluşan sorunu gidermek için konu içtihadı birleştirme kararını zaruri kılmış ve oy çokluğu ile de olsa, söz konusu görüş farklılığını giderecek bir karar verilmiştir. Karar göre, belirsiz süreli olarak kabul edilen iş sözleşmesinde kararlaştırılan “süreden önce haksız feshe bağlı cezai şart” hükmü, kararlaştırılmış olan süre ile sınırlı olmak üzere geçerlidir. İchtihadı birleştirme kararı ardından yeni durumun ortaya konulabilmesi ve bu kararın etki alanının netleşmesi için sürecin ele alınmasında yarar görülmüştür. Çalışmamız, bu amaca hizmet etmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Cezai Şart, Asgari Süre, Belirli Süreli İş Sözleşmesi

BIMCO (2022) “Force Majeure” Klozu ve Mücbir Sebebin Navlun Sözleşmeleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Türk ve Alman Hukukundaki Düzenlemeler Çerçevesinde Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Melda Taşkın¹

¹İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Gemi inşa sanayindeki gelişmelere paralel olarak gemilerin hızı, tipi ve kapasitesi değişmiş ve eski dönemlere kıyasla deniz yolu ile eşya taşımacılığı oldukça kolaylaşmış ise de, deniz yolu taşımacılığının kendine özgü bazı risklerinin günümüzde de mevcudiyetini koruduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Bu durum gözetilerek, uygulamada sıklıkla kullanılan standart deniz ticareti sözleşmelerinde taraflara atfedilmesi mümkün olmayan ve yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirmelerine engel olan sebeplerin, tarafların hak ve yükümlülükleri üzerindeki etkilerine dair şartlara yer verilmekle birlikte, bunların çok defa kapsamlı şekilde kaleme alınmadığı bilinmektedir. Bu nedenle, uygulamadaki ihtiyaç doğrultusunda, 2022 yılında BIMCO tarafından bir “Force Majeure Klozu” hazırlanarak kullanıma sunulmuştur. BIMCO tarafından hazırlanan diğer klozlardan farklı olarak, giriş kısmında, “dikkatli bir değerlendirme yapılmadan herhangi bir anlaşmaya dâhil edilmemesi gerektiği” yönünde bir uyarı içeren bu kloz, esasen altı bölümden oluşmaktadır. Klozda ilk önce “a. Tanımlar” başlığı altında “Force Majeure” kavramı tanımlanarak, bir olgunun “Force Majeure” olarak nitelendirilebilmesi için gerekli olan şartlar sıralanmış; (b) bölümünde ise, “Force Majeure Olayları” (“Force Majeure Events”) başlığı altında mücbir sebep olarak nitelendirilebilecek durumlara ilişkin oldukça geniş bir listeye yer verilmiştir. Klozun sonraki bölümü ise, “Force Majeure Olayı”na bağlanan yetkilerin kullanılabilmesi şartı olarak düzenlenen “bildirim” bahsine ayrılmış; mücbir sebepten “Etkilenen Taraf”, gecikmeden somut olaydaki Force Majeure Olayı ile bunun yükümlülüklerinin ifası üzerindeki olası etkisini bildirmek ve bu olayın sözleşmenin ifası üzerindeki etkisini en aza indirmek için makul çabayı göstermekle yükümlü tutulmuştur. Klozun son hükümlerinde, Force Majeure Olayının

mevcudiyetine bağlanan sonuçlar, “Force Majeure Olayının mevcudiyeti halinde yükümlülük ihlalinin tarafların sorumlulukları üzerindeki etkisi” ile “ödeme yükümlülükleri bakımından etkisi” ve “fesih hakkının kullanılması” bağlamında ele alınarak ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. 6102 Türk Ticaret Kanunu’nda mücbir sebebin deniz yolu ile eşya taşıma sözleşmeleri üzerindeki etkisine yönelik "genel" bir hüküm yer almamış; bununla birlikte, “Yolculuğun Başlamasına veya Devamına Engel Olan Sebepler Yüzünden Sözleşmenin Sona Ermesi” başlığı altında taraflardan herhangi birinin kusuru olmaksızın ortaya çıkan ve navlun sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinin ifasını engelleyen bazı sebeplerin navlun sözleşmesine ve tarafların hak ve yükümlülüklerine etkisi düzenlenmiştir. Diğer taraftan, Alman Kanun Koyucu ise, HGB’de (“Handelsgesetzbuch”) Reform öncesinde mevcut olan ilgili düzenlemelere Reform sonrası dönemde yer vermemiş ve meselenin çözümünü büyük ölçüde Borçlar Kanunu’ndaki genel hükümlere bırakmıştır. Tebliğde, BIMCO Force Majeure Klozunun genel özelliklerinin ortaya konulması ve kloz hükümlerinin Türk ve Alman Hukukundaki ilgili düzenlemeler ile kıyaslanmak suretiyle incelenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: BIMCO (2022) Force Majeure Klozu, Mücbir Sebep, Umulmayan Hal, Navlun Sözleşmesinin Sona Ermesi

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2086-4522

Bir Haksız Tahrik Kurumu Eleştirisi: Haksız Tahriğin Her Olayda Uygulanması Haklı mıdır?

Dr. Öğretim Üyesi Semih Yumak¹

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

79

Günümüz ceza hukukunun dönüm noktalarından birisi hiç şüphesiz ceza sorumluluğunun şahsiliğidir. Modern ceza hukuku sorumluluk için şahsilik ilkesi ile yetinmemiş, kusur unsurunun da haksızlığın yanında aranmasını normatif düzlemde şart koşmuştur. Bu ilke ile birlikte cezalandırma, failin cezalandırılabilir bir fiilin sahibi olması ve kınanabilir bir fail olması şartlarıyla gündeme gelmektedir. Türk Ceza Kanunu'nda failin kınanabilirliğini azaltan ya da tamamıyla ortadan kaldıran haller sınırlı bir biçimde belirtilmiştir. Bu sebeplerden biri eski ceza hukukumuzda da (mülga TCK m. 51) uygulama alanı bulan haksız tahrik kurumudur (TCK m. 29). Böylelikle, yeni ceza adaleti sistemimizde de fail, öfkesi ya da derin üzüntüsünün etkisi altında, haksız fiilin sahibine karşı suç işlediği takdirde daha az ceza alacaktır. Bu noktada şu belirtilmelidir ki, ceza mahkemelerinin elinde haksız tahrik kurumu uygulamasını frenleyici bir normatif düzenleme yoktur; şartlar oluştuğu takdirde fail, kanun koyucunun "kusuru etkilenmiştir ve azalmıştır" mutlak karinesi ile cezada indirim almaktadır. Bu bildiride, TCK madde 29'da failin haksız fiile karşı tepkisinin aşırılığı yahut açık oransızlığı durumları dikkate alınmadığı gözetilerek, haksız tahrik kurumunun şartları oluşan her olayda uygulanması eleştiri konusu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ceza, Kusur, Haksız Tahrik, Aşırılık, İndirim

asoscongress

Makale ID= 43

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0004-9127-058X

Bireysel İş Hukukunda Arabuluculuk-Amerika Birleşik Devletleri Örneği

Hande Gül Küçükkaya¹

Özet

Yargıç hukukunun hakim olduğu Amerika Birleşik Devletleri'nde hukuk yargılamasında hakimler, kural olarak, uzlaştırma yapamaz ve sadece hüküm verebilir. Bu durumun sonucu olarak da çeşitli başlıklar altında ortaya çıkan ve genel olarak “alternatif uyuşmazlık çözümü” olarak adlandırılan kavram doğmuştur. Federal Bölge Mahkemelerinin, bazı istisnalar dışında bütün hukuk davalarında Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Programlarını kullanmalarına yetki veren Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Kanunu'nun 1998 yılında kabulüyle Amerika Birleşik Devletleri mahkeme bağlantılı alternatif uyuşmazlık çözümünü destekleyen bir politika benimsenmiştir. Mahkeme Bağlantılı Alternatif Uyuşmazlık Çözümü programlarında en tecrübeli olan, dünyaya örnek olmuş ve günümüz itibari ile federal ve eyalet düzeyinde 2500'den fazla alternatif çözüm yöntemlerinden biri olan arabuluculuğa ilişkin hukuki düzenlemeye sahip devlet Amerika Birleşik Devletleri'dir. Amerika Birleşik Devletleri genelinde eyalet yasama organları özel kişilerin anlaşmazlıklarını nasıl çözeceğini bildiren arabuluculuğa ilişkin düzenlemeler yasallaşmıştır. Yasama meclisleri, arabuluculuk sürecini formalize eden kanun maddeleri ile arabuluculuk sürecinin sonucunu ve tarafların arabuluculuktaki davranışlarını belirlemede giderek daha fazla yetkili hale gelmektedirler. Böylelikle arabuluculuk, kamu ve özel uyuşmazlık çözümü arasındaki eski sınırları yeniden çizen devlet müdahalesi için yeni bir araç haline gelmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde, sağlam ve istikrarlı bir sanayi barışının sağlanması için işçi-işveren ilişkilerinde yaşanan anlaşmazlıkları çözmek üzere, Federal Arabuluculuk ve Uzlaştırma Servisi kurulmuş ve iş uyuşmazlıklarında arabuluculuk yaygınlaşmıştır. 70'li yıllardan itibaren idari uyuşmazlıkları da içine alan programlar geliştirmiş ve arabuluculuğun etkin olarak kullanılmasını teşvik edilmiştir. Ülkede, mahkeme öncesi arabuluculuk ve uzlaşma yoluyla anlaşmayı sağlamak amacıyla idari bir ajans olarak kurulan EEOC (The Equal Employment Opportunity Commission) Eşit İstihdam Fırsatı Komisyonu, 14 kişiden fazla işçinin çalıştığı işyerlerinde iş ilişkilerindeki ayrımcılık iddialarını araştırmakla yetkilidir. EEOC kurumu azınlıkların ve kadınların işyerinde ayrımcılığa uğramaması için gerekli yaptırımları öncelikli olarak uygulamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde dönüştürücü arabuluculuk modeline iş

uymazlıklarında sıklıkla başvurulmaktadır. Dönüştürücü arabuluculuk modelinde bireylerin problemlerle mücadele etme yetisi kazanmalarına; tarafların birbirinin görüşlerine ilişkin olarak bakış açılarının, değerlerinin ve menfaatlerinin kabul edilmesine, dönüştürülmesine ve karşılıklı empati kurmaya olanak sağlanır. Çalışmada arabuluculuğun kurumsallaşması, EEOC, Federal Arabuluculuk ve Uzlaştırma Servisi uygulamaları, dönüştürücü arabuluculuğun en iyi örneklerinden olan REDRESS (Resolve Employment Dispute, Reach Equitable Solutions, Swiftly) programı ve kurum içi arabuluculuk irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Arabuluculuğun Kurumsallaşması, EEOC, REDRESS, Dönüştürücü Arabuluculuk

asoscongress

Makale ID= 170

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0119-2767

BM Genel Kurulu Tarafından Verilen “Temiz, Sağlıklı ve Sürdürülebilir Bir Çevre Hakkı” Kararına “İklim Adaleti” Perspektifinden Bir Bakış

Öğr. Gör. Şanser Vurgun¹

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Özet

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 28 Temmuz 2022 tarihinde, 161 olumlu oyla, “temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre” nin insan hakkı olduğunu kabul etmiştir. Kararda; temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre hakkının “diğer haklar ve mevcut uluslararası hukukla bağlantılı” olduğu ve bu durumun teşvik edilmesi için ise, 'uluslararası çevre hukuku ilkeleri çerçevesinde' çok taraflı çevre anlaşmalarının 'tam olarak uygulanmasını gerektirdiğini' belirtilmektedir. Genel Kurul bu karara varırken ortaya koyduğu karar ve ifadelerde; iklim değişikliğinin sonuçlarının, doğal kaynakların elverişsiz yöntemlerle kullanılmasının, atıkların sağlıksız biçimde yönetiminin, biyoçeşitlilik kaybı ve ekosistem hizmetlerinin tüketilmesinden bahsederek, bunların temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevreden yararlanmaya engel olduğunu dile getirmiştir. Bununla beraber, çevreye verilen zararların, insan haklarının etkin bir biçimde uygulanmasında, doğrudan ya da dolaylı anlamda negatif etkileri olduğunu da kabul ederek, kararın içeriğine devam etmiştir. Bu anlamda bilhassa uluslararası bir iş birliği ile, gelişmekte olan ülkelere ve onların kapasitelerinin artırılması bakımından yardım edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu çalışmada, BM Genel Kurul kararının içeriği doğrultusunda, yukarıda ifade edilen ve kararın içeriğinde bulunan temel hususlar dikkate alınarak, uluslararası hukukun önemli bir örneği olan ve Birleşmiş Milletler’in, insan hakkı olarak nitelendirdiği ve kabul ettiği bu karara, günümüz dünyasında önemli bir yer edinen iklim adaleti anlayışı perspektifinden bakılmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda verilen kararın insan hakları bağlamındaki olası getirileri, devletlere olan yükümlülükleri ve bu bağlamda iklim adaleti ile olan ilişkisine yanıt aranmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Birleşmiş Milletler, İklim Adaleti, İnsan Hakları.

**Bölge Adliye Mahkemesinin Konkordatonun Tasdiki Kararı Vermesi Halinde
Konkordatonun Feshi Davasında Görevli Mahkemenin Belirlenmesi**

Arş. Gör. Muhammed Furkan Soylu¹

¹Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Konkordatonun tasdiki yargılamasında görevli mahkeme, asliye ticaret mahkemesidir (İİK m. 304; 285). Asliye ticaret mahkemesi yapacağı yargılamada tasdik şartlarının oluştuğunu tespit ederse konkordatonun tasdikine; şartların oluşmadığını tespit ederse tasdik talebinin reddine karar verir. Tasdik yargılamasında verilecek olan ret kararına karşı borçlu istinaf kanun yoluna başvurabilir. Bölge adliye mahkemesi, asliye ticaret mahkemesince verilen ret kararının yerinde olmadığı kanaatine ulaşırsa ret kararını kaldırarak konkordatonun tasdikine karar verebilir. Konkordatonun tasdiki kararıyla birlikte konkordato projesi, konkordato talebinden önce veya konkordato komiserinin izni olmaksızın mühlet içinde doğan bütün alacaklar için bağlayıcı hale gelir (İİK m. 308/c-II). Ancak konkordato ile bağlı olan alacaklılar, konkordatonun feshi yoluna başvurarak bu bağlayıcılıktan kurtulabilir. Konkordatonun feshinde görevli mahkeme hem konkordatonun tamamen feshi hem de konkordatonun kısmen feshi bakımından “tasdik kararını veren mahkeme olarak” belirlenmiştir (İİK m. 308/e-I; 308/f-I). Tasdik kararı asliye ticaret mahkemesi tarafından verilmişse konkordatonun feshi taleplerinde de asliye ticaret mahkemesi görevli olacaktır. Ancak tasdik kararının bölge adliye mahkemesince verildiği hallerde tasdik kararı bakımından hangi mahkemenin görevli olacağı hususunda uygulamada tereddütler yaşanmaktadır. Tasdik kararını veren mahkeme bölge adliye mahkemesi olduğundan, hükmün lafzi yorumu yapılacak olursa; konkordatonun feshi taleplerinde de bölge adliye mahkemesinin görevli olması gerekir. Ancak bölge adliye mahkemelerinin bir davada ilk derece mahkemesi olarak yargılama faaliyetini yürütebilmesi için, bu konuda Kanun’da özel olarak görevlendirilmiş olmaları gerekmektedir (örnek için bkz. HMK m. 286/I). Mesele yargı kararlarında da tartışılmaya başlanmış, Yargıtay 5. ve 6. Hukuk daireleri yakın tarihli kararlarında asliye ticaret mahkemesinin görevli olacağına ilişkin karar vermiştir (5. HD. 08.11.2021 T. E: 11549, K: 12675; 6. HD. 08.02.2022 T. E: 688 K: 628). Nitekim benzer sorun, istinaf sisteminin uygulanmaya başlamasıyla birlikte yargılamanın iadesi taleplerinde görevli mahkemenin tespiti bakımından da ortaya çıkmaktadır (bu konuda bkz.

Toraman Barış, (Güncel Bazı Bölge Adliye Mahkemesi Kararları Çerçevesinde) Hukuk Yargısında İstinafta Yeniden Esas Hakkında Verilen Karara Karşı Yargılamanın İadesi Yoluna Başvuru, Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku I, Hukukun Güncel Meseleleri Erzincan Sempozyumu, 4. Oturum). Bu çalışmada öğretilerdeki görüşler ve Yargı kararları da dikkate alınarak, konkordatonun feshi taleplerinde hangi mahkemenin görevli olduğu ele alınacak ve bir çözüm önerisi getirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Konkordatonun Tasdiki, Konkordatonun Feshi, Görevli Mahkeme, Asliye Ticaret Mahkemesi, Bölge Adliye Mahkemesi

**Borçluya Satış Yetkisi Verilmesi Hakkında 7343 Sayılı Kanunla Getirilen Yeni
Düzenlemenin Değerlendirilmesi**

Doç. Dr. Kudret Aslan¹

¹TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi

Özet

7343 Sayılı Kanunla, İcra ve İflas Kanununun hem mevcut hükümlerinde önemli değişiklikler yapılmış hem de hukukumuzda bulunmayan bazı yeni kurumlar Kanuna ilave edilmiştir. Bu yeni kurumlardan biri de m. 111/a hükmüyle getirilen “borçluya satış yetkisi verilmesi”ne ilişkin düzenlemedir. Bu hükme göre, borçlu, kıymet takdirinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesine başvurarak hacizli malın rızaen satışı için kendisine yetki verilmesini talep edebilmektedir. Talep halinde icra dairesi, borçluya satış yetkisi vermek zorundadır. Borçlunun talebi halinde icra dairesi, kıymet takdirinin kesinleşmesinden sonra cebri satış işlemlerini durdurarak borçluya on beş günlük süre verir. Kanaatimizce, yeni düzenleme, alacaklının ve borçlunun menfaatlerini korumaya yönelik olması bakımından isabetli ise de, borçluya sadece on beş gün gibi kısa bir süre verilmesi isabetli olmamıştır. Yapılacak bir kanun değişikliğinde bu sürenin mutlaka artırılması gerekir. Yeni düzenlemeye göre borçlunun hacizli malını rızaen satabilmesi ancak Kanunda öngörülen bazı koşulların gerçekleşmesine bağlıdır. Nitekim m. 111/a hükmüne göre “rızaî satışta bedel, malın muhammen kıymetinin yüzde doksanına karşılık gelen miktar ile o malla güvence altına alınan ve satış isteyen alacağına rüçhamı olan alacakların toplamından hangisi fazla ise bu miktarı ve ayrıca bu miktara ilave olarak bu aşamaya kadar bu mahcuz için yapılan takip masrafları toplamından az olamaz”. Borçlunun bu şartlarda bir alıcı bulması ve alıcının borçluya verilen on beş günlük süre içinde malın bedelini ödemesi halinde, malın devir ve teslim işlemlerinin yapılmasına ve satışın onayına icra mahkemesi kesin olarak karar vermektedir. Dolayısıyla ancak icra mahkemesinin kabul kararıyla malın mülkiyeti alıcıya geçmekte ve tüm hacizler kaldırılarak devir ve teslim işlemleri gerçekleştirilmektedir. O halde her ne kadar borçluya satış yetkisi verilmesi, Kanunda rızaî satış olarak nitelendirilmiş ise de, satış işlemi sadece tarafların

serbest anlaşmasıyla gerçekleşmemekte, aksine cebri icra organlarının da devreye girmesiyle tamamlanmaktadır. Bu nedenle koşulları Kanunda düzenlenen ve icra organlarının da katılımıyla gerçekleştirilen bu yeni satış türü, salt borçlar hukuku anlamında bir satış sözleşmesi olarak nitelendirilemez. Çünkü her ne kadar alıcıyı borçlu bulmakta ise de, cebri icraya konu olan mal ancak cebri icra organından alınan yetki üzerine satılabilmektedir. Bu nedenle, bu satış türünün icra hukukunda kendine özgü bir cebri satış yöntemi olarak nitelendirilmesi gerekir. Öte yandan, borçluya verilen bu yetkinin kapsamının sadece hacizli mallarla sınırlandırılması uygun olmamıştır. Ancak her ne kadar eleştiriye açık bazı noktaları bulunmakta ise de, getirilen yeni düzenlemenin ilke olarak isabetli ve yararlı olduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İcra ve İflas Hukuku, 7343 Sayılı Kanun, Rızai Satış, Haciz.

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7009-9646

Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların Eşler Arasında İşlenebilirliği

Dr. Öğretim Üyesi Özgün Özyüksel¹

¹İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türk Ceza Kanunu'nun 102 ilâ 105'inci maddelerinde sırasıyla cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki ve cinsel taciz suçları düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler arasında “suçun eşe karşı işlenmesi”nden açıkça söz edilen yegâne hüküm TCK m. 102/2 hükmü ise de, cinsel dokunulmazlığa karşı suçların eşler arasında işlenebilirliğine ilişkin pek çok tartışma bulunmaktadır. İlk olarak “eş” kavramının irdeleneceği bu tebliğde, eşin rızası alınmaksızın gerçekleştirilen penil-vajinal birleşmelerin TCK m. 102/2 hükmü kapsamında cezalandırılıp cezalandırılmayacağı, cinsel saldırı suçunun temel şeklinin eşe karşı işlenip işlenemeyeceği, eşe karşı “üçüncü bir şahısla iştirak hâlinde” gerçekleştirilen nitelikli (TCK m. 102/2) cinsel saldırı fiilinin muhakemesinde eş açısından şikâyet şartı aranıp aranmayacağı, eşe karşı cinsel saldırı fiilinin muhakemesinde TCK m. 102/2 haricindeki fıkralar bakımından şikâyet şartı aranıp aranmayacağı ve TCK m. 103, 104, 105 hükümlerinde düzenlenen suçların eşler arasında işlenip işlenemeyeceği bilimsel ve yargısal içtihatlar ile T.C. Anayasası ve tarafı olunan uluslararası sözleşmeler çerçevesinde değerlendirilerek yasa koyucuya bazı önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Saldırı, Cinsel İstismar, Reşit Olmayanla Cinsel İlişki, Cinsel Taciz, İstanbul Sözleşmesi

asoscongress

Makale ID= 241

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1680-1043

Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların İspatında Yararlanılan Kriterlerin Hukuki Niteliği Hakkında Değerlendirmeler

Arş. Gör. Dr. Asena Kamer Usluadam¹

¹Ordu Üniversitesi

Özet

Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar birçok nedenden ispatı konusunda özel zorluklar yaşanan bir suç grubudur. Kimi zaman yalnızca mağdur beyanına dayanılarak yürütülen yargılamalarda beyanın doğruluğunu değerlendirmek üzere uygulamada geliştirilen kimi kriterler söz konusudur: faille aralarında husumet veya ilişki, şikayet tarihiyle olay tarihi arasındaki sürenin uzunluğu, anlatımın hayatın olağan akışına uygunluğu gibi. Söz konusu kriterler genel olarak beyan delillerinin değerlendirilmesinde başvuru kriterleri olmakla birlikte cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara özgü olarak geliştirilen mağdurun iftira atması için bir nedeninin olmaması, iffetine zarar verecek şekilde yalan söylemesinin beklenmemesi, mağdurun içinde bulunduğu durumu mazur göstermek istemesi gibi kriterler öğretide eleştirilmektedir. Ceza muhakemesinde ispatı gereken vakıalar, esas vakıa, emare vakıa ve yardımcı vakıa olarak üçlü bir tasnife tabi tutulmaktadır. Esas vakıa cezalandırmaya konu fiilin kendisiyken, emare vakıa esas vakıa hakkında bilgi veren vakıaları ifade etmektedir. Yardımcı vakıa ise delillerin değerine ilişkin fikir veren vakıalardır. Beyan delilinin doğruluğunu ortaya koyan vakıalar bu açıdan yardımcı vakıa kategorisindedir. Örneğin mağdur ve fail arasındaki husumet bulunması beyan delilinin değerini ortaya koyan yardımcı vakıadır. Söz konusu vakıanın değerlendirilmesi içinse hakim tecrübe kurallarına başvurmaktadır. Bu noktada aralarında husumet bulunan kişilerin birbiri aleyhine beyanlarının güvenilir olması bir tecrübe kuralı olarak yardımcı vakıanın değerlendirilmesine hizmet eder. Tecrübe kuralları muhakemede maddi meselenin çözümünde başvuru, genel hayat tecrübesine veya mesleki tecrübelerle dayalı olarak ortaya çıkan genel ve soyut kuralları ifade etmektedir. Ancak her tecrübenin bir tecrübe kuralı olarak muhakemeye dahil olması mümkün değildir. Çalışmada öncelikle cinsel dokunulmazlığa karşı suçların ispatında uygulamada başvuru kriterleri tasnif edilmiş, kriterlerin dayandığı vakıalar ve onların ilişkili olduğu olası tecrübe kuralları tespit edilmeye çalışılmıştır. Tecrübe kurallarının taşıması gereken nitelikler açıklandıktan sonra cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda başvuru söz konusu kriterleri ortaya koyan tecrübe

kurallarının bu niteliklere uygunluğu tartışılmıştır. Öğretide çeşitli açılardan eleştirilen bu kriterlere, kriterlerin hukuki niteliği ve taşınması gereken nitelikler gözetilerek farklı bir perspektiften yaklaşmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar, Beyan Delilleri, Tecrübe Kuralları, Yardımcı Vakıa, İspat

Evaluations on The Legal Character of The Criteria Used in The Proof of Sexual Offenses

Abstract

Sexual offenses are a group of crimes that are particularly difficult to prove for many reasons. There are some criteria developed in practice to evaluate the accuracy of the statement in trials that are sometimes based solely on the victim's statement: hostility or relationship with the perpetrator, length of time between the date of the complaint and the date of the incident, conformity of the statement to the ordinary course of life. Although these criteria are generally used in the evaluation of statement evidence, the criteria developed specifically for sexual crimes, such as the victim having no reason to slander, not being expected to lie in a way that harms her chastity, and the victim's desire to excuse the situation she is in, are criticized in the doctrine. In criminal procedure, the facts that need to be proved are subject to a triple classification as the main fact, the circumstantial fact and the auxiliary fact. While the main fact is the act itself subject to punishment, the circumstantial fact refers to the facts that provide information about the main fact. Auxiliary facts are the facts that give an idea about the value of the evidence. In this respect, the facts that reveal the accuracy of the testimonial evidence are in the auxiliary fact category. For example, the existence of animosity between the victim and the perpetrator is an auxiliary fact that reveals the value of the testimonial evidence. For the evaluation of the aforementioned fact, the judge applies the rules of experience. At this point, the unreliability of the statements of the persons with whom there is animosity against each other serves to evaluate the auxiliary fact as a rule of experience. Rules of experience refer to general and abstract rules based on general life experience or professional experience, which are used in the solution of the material issue in the judgment. However, it is not possible for every experience to be included in the reasoning as a rule of experience. In this study, firstly, the criteria used in practice in the proof of sexual offenses are classified, and the facts on which the criteria are based and the possible rules of experience that they are related to are tried to be determined. After explaining the qualifications that the rules of experience should have, the conformity of the rules of experience that set forth the criteria in sexual offenses with these qualifications is discussed. It is aimed to approach these criteria, which are criticized from various angles in the doctrine, from a different perspective by considering the legal character of the criteria and the qualifications they should bear.

Keywords: Sexual Offenses, Testimonial Evidence, Rules of Experience, Auxiliary Fact, Proof.

asoscongress

Makale ID= 134

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-2427-2062

**Cinsel Saldırı Suçunun Türk Ceza Kanunu’ndaki Tanımı Bağlamında Karşılaştırmalı
Bir Değerlendirme**

Dr. Öğretim Üyesi Faruk Y. Turinay¹

¹Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 102. maddesinde cinsel saldırı suçu, “cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl” etmek şeklinde tanımlanmış; ayrıca “cinsel davranış”ın “sarkıntılık” mahiyetinde de olabileceği öngörülmüştür. Söz konusu maddede diğer düzenlemeler ise esasen suçun tanımına ilişkin olmayıp nitelikli hallerinden ibarettir. Kanuni tanıma bakıldığında ise suçun maddi unsuru vücut dokunulmazlığını ihlâl mahiyetindeki her türlü cinsel davranış biçiminde görünmektedir. Oysa gerek uygulama gerekse doktrinde cinsel saldırı suçunun maddi unsurunun, haklı olarak, “vücut dokunulmazlığını ihlâl eden cinsel davranış”tan ibaret sayılmadığı, buna ek olarak mağdurun rızasını ortadan kaldırmaya yönelik “cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir neden” mahiyetindeki araç fiillerin de suçun maddi unsuruna dâhil addedildiği görülmektedir. Bu açıdan, 5237 sayılı Kanun’daki cinsel saldırı suçunun tanımının suçun kanuniliği prensibine uygun olmadığı açıktır. Vakıa, söz konusu suça ilişkin maddenin dördüncü fıkrasında “cinsel saldırı için başvurulmuş cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır” şeklinde bir hükme yer verilmiştir. Bu fıkra hükmüne göre, “cebir ve şiddet”in doğrudan, “kasten yaralama”nın da dolaylı biçimde “cinsel saldırı için başvurulmuş” birer araç olarak öngörüldüğü söylenebilir. Ancak son tahlilde söz konusu hüküm, gerek madde sistematığı içindeki yeri, gerekse içeriği itibarıyla esasen suçun standart kanuni tanımını değil, suça ilişkin özel bir içtima düzenlemesini ortaya koymaktadır. Kaldı ki, bir an için söz konusu dördüncü fıkranın suçun kanuni tanımına ilişkin eksikliği giderdiği düşünülse bile bu da isabetli bir değerlendirme olmayacaktır, çünkü bu fıkra cinsel saldırının tabii tarifinde olması gereken tehdit gibi araç fiillere gönderme yapmamaktadır. Bu itibarla, her halükarda söz konusu dördüncü fıkranın suçun kanuni tanımına ilişkin noksanlığı

telafi ettiği söylenemeyecektir. Öte yandan, gerek Fransız Ceza Kanunu'nun, gerekse İtalyan Ceza Kanunu'nun ilgili hükümleri incelendiğinde cinsel saldırı suçuna dair kanuni tanımların Türk mevzuatındaki tanımda eksik olduğu vurgulanan araç fiilleri içerdiği gözlemlenmektedir. Dolayısıyla hem karşılaştırmalı hukuk açısından hem de suçun doktrinde ve uygulamada esas alınan tabii maddi içeriği açısından cinsel saldırısına ilişkin 5237 sayılı Kanun'daki tanımın kanunilik prensibine uygun olmadığı aşikârdır. Bu nedenle Türk kanun koyucu tarafından suçun belirtilen eksikliklerinin giderilmek suretiyle yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Saldırı, Suçun Kanuniliği Prensibi, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, Fransız Ceza Kanunu, İtalyan Ceza Kanunu

Çocuk Adaletine Egemen İlkeler Işığında Alternatif Çözüm Yöntemlerini Yeniden Düşünmek

Dr. Süleyman Özar¹

¹Ankara Batı C. Başsavcı Vekili

Özet

Türk hukuk sisteminde, daha erken yaşta ergin olsa bile on sekiz yaşını doldurmamış kişi, çocuk olarak kabul edilmektedir. Suça sürüklenen çocuk ise; suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile soruşturma veya kovuşturmayla muhatap olan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu ifade etmektedir. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, Pekin Kuralları ile Anayasamızın öngördüğü çocuk hakları ve çocuğun üstün yararı ilkesi gereğince, suça sürüklenen çocukların mümkün mertebe kovuşturma dışı tutulması, kovuşturma aşamasındaysa bu defa cezanın son çare olması esastır. Bu kapsamda, ceza muhakemesinde alternatif çözüm yöntemlerinin, çocuklar yönünden ne derece etkin ve çocuk hukuku ile ne kadar uyumlu olduğu konusunda önemli tereddüt noktaları bulunmaktadır. Örneğin, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda, uzlaşma iradesi sadece çocuğun kanuni temsilcisine bırakılmıştır. Oysa 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 4. maddesinde öngörülen temel ilkelerden biri, çocuk ve ailesi bilgilendirilmek suretiyle çocuğun da karar sürecine katılımının sağlanmasıdır. Aynı şekilde, hükmün açıklanmasının geri bırakılması ve kamu davasının açılmasının ertelenmesi gibi usullerde yetişkinler ve çocuklar arasında temel bir fark gözetilmemiştir. 5395 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle 15-18 yaş grubu çocuklar bakımından sadece erteleme süresi daha kısa (üç yıl) tutulmuştur. Sorunun kaynağı, çocukların hem örselenmeden hem de etkin şekilde sürece katılımını öngören, ayrı ve çocuklara özgü alternatif çözüm mevzuatının bulunmayışıdır. Bu düşünce temelinde gelişecek sunumda, önce çocuk adaleti kavram ve ilkeleri ortaya konulacaktır. Ardından, ceza muhakemesi sistemimizdeki alternatif çözüm yöntemleri genel olarak açıklanacak, bu yöntemlerin çocuk adaleti karşısında gözden geçirilmesi gereken yönleri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Adaleti, Suça Sürüklenen Çocuk, Uzlaştırma, Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi, Alternatif Çözüm Yöntemleri.

asoscongress

Makale ID= 235

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5144-6083

Çocuk Hakları Yaklaşımı Çerçevesinde Kişisel İlişki Kurma Hakkı

Dr. Öğretim Üyesi Derya Yakupoğlu¹

¹Ankara Medipol Üniversitesi

Özet

Anne-baba ve çocuğun birlikte yaşadığı klasik aile, günümüzde sıklıkla yerini farklı aile modellerine bırakmıştır. Bunun sonucu olarak, çocuk, anne veya babasından ayrı yaşamak durumunda kalmakta ve birlikte yaşamadığı ebeveyni ile iletişim kurmaya ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaç çocuğun kişilik gelişimi ve sonraki yaşamı için belirleyici rol oynamaktadır. BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 9. maddesinde, çocuğun kendi yüksek yararına aykırı olmadıkça, anne-babasıyla düzenli bir biçimde kişisel ilişki kurma ve doğrudan görüşme hakkı olduğu düzenlenmektedir. Hükümde, kişisel ilişki kurma hakkının öznesi çocuktur. Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin 4. maddesinde, kişisel ilişki kurma hakkı, anne-baba ve çocuk için karşılıklı bir hak olarak düzenlenmiştir. Türk hukukunda, Anayasa'nın 41. maddesinde, anne-babayla kişisel ilişki kurma hakkı, çocuk için temel bir hak olarak anayasal güvence altına alınmıştır. Buna karşılık, günümüz çocuk hakları yaklaşımıyla uyumsuz şekilde, TMK m. 323 hükmünde, kişisel ilişki kurma hakkı, anne-baba yönünden düzenlenmiş; çocuk, hakkın öznesi olarak belirtilmemiştir. Söz konusu hükme rağmen, tarafı olduğumuz anılan uluslararası sözleşmelere ve Anayasa'nın 41. maddesine istinaden ve çocuk odaklı yaklaşıma uygun olarak, Türk hukukunda kişisel ilişki kurma hakkı, hem anne-babanın hem de çocuğun sahip olduğu bir hak olarak kabul edilmektedir. Kişisel ilişki kurma hakkı, çocuğun anne-babasıyla düzenli bir iletişim kurma ihtiyacı ve kişilik gelişiminin bir parçası olarak ön plana çıkmakta ve doktrinde, anne-baba yönünden kişisel ilişki kurma hakkının bir yüküm-hak halini aldığı ifade edilmektedir. Karşılaştırmalı hukuktaki gelişmeler incelendiğinde de, çocuğu, anne-babanın kişisel ilişki kurma hakkının nesnesi olarak gören geleneksel anlayışın terk edildiği, çocuğun kişisel ilişki kurma hakkının öznesi olarak kabul edildiği görülmektedir. Çocuk hukukunun temel ilkesi olan çocuğun üstün yararı, kişisel ilişki kurma hakkının sınırını belirlemek konusunda da belirleyici bir işlev görmektedir. Çocuğun üstün yararı, pek çok unsuru bünyesinde barındıran, esnek, soyut ve hakim takdirine açık bir kavramdır. Çalışmamızda, çocuk hakları yaklaşımıyla, kişisel ilişki kurma hakkının hukuki

niteliği ve çocuğun üstün yararı ilkesi çerçevesinde hakkın sınırları, doktrin ve yargı kararları ışığında incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Hakları Yaklaşımı, Kişisel İlişki Kurma Hakkı, Çocuğun Üstün Yararı

asoscongress

Makale ID= 268

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6862-2522

Çocukların Taraf Olduğu Suçlarda Uzlaştırma

Dr. Öğretim Üyesi Aslıhan Öztezel¹

¹İstanbul Beykent Üniversitesi

Özet

Her suç, toplumsal barışı bozmakta veya beraber yaşamı zorlaştırmaktadır. Maddi gerçeği ortaya çıkarmak amacıyla yapılan ceza yargılaması sonucunda kişinin alacağı hükmün infazının amacı, failin yeniden topluma kazandırılması, mağdurun mümkün ise eski hale iadesi veya genel önleme etkisi ile bu suçun toplumda tekrarının önünün kesilmesidir. Çocukların taraf olduğu suçlar toplumda infial uyandırmakta ve hem fail olan suça sürüklenen çocuk hem de mağdur olan çocuk açısından, hayatları boyunca taşıyacakları derin izler bırakmaktadır. Suçun önlenmesine yönelik tedbirler hakkındaki yapılması gereken çalışmalar büyük önemi haiz olmakla birlikte; suça karışmış çocukların en az zarar ve en fazla fayda ile yargılama ve rehabilitasyon süreçlerini yaşanmalarının sağlanması, sağlıklı toplumun sürekliliği için gereklidir. Çocuğun yüksek yararı çerçevesinde şekillendirilecek bir onarıcı adalet anlayışı, çocukların taraf olduğu suçlarda, hem fail hem de mağdur çocuğun en az zarar ile bu süreçten geçmesi için yeni yöntemlerin ortaya konulmasını sağlamakta, yeni yollar arayarak çocuğun iyilik halinin korunmasını mümkün kılmaya çalışmaktadır. Ceza yargılamasında, yıkıcı etkinin en aza indirilmesinin sağlanmaya çalışıldığı özel bir süje olarak kabul edilen çocuk, aynı şekilde muhakeme içi bir işlem olan uzlaştırmada da, diğer suçlar için yapılan uzlaştırmadan farklı öncelikleri olan, daha hassasiyetle yürütülmesi gereken bir süreç yaşmalıdır. Buradan hareketle, çocukların taraf olduğu suçlarda çocuk ceza hukukuna hakim olan prensiplerle birlikte, sosyoloji, penoloji, viktimoloji bilim dallarının da katkısı ile yeni bir yol önerilmelidir. Bu yeni yol sadece uzlaştırma kapsamına giren suçların çeşitlendirilmesini değil, daha bütünsel bir yaklaşım ile, süreci yürütecek uzlaştırmacının yetkinlik eğitiminden, yargılama makamının tutumuna, suç ve/veya infaz sonrası çocuğun yüksek yararının korunması açısından gereken her şeyi yapabilecek gücü ve yetkiyi haiz, disiplinli fakat esnek bir yapının oluşturulmasının sağlanmasına kadar uzanmaktadır. Uluslararası düzeyde Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği, mukayeseli hukuk düzeyinde Kıta Avrupası ve Amerika'da çocuk uzlaştırması için izlenen yolların ortaya konulması, iç hukukumuzda var olan sistemin daha bütünsel yaklaşımla mükemmelleşmesine katkı sağlayacaktır. Çocukların taraf olduğu suçlar

çalışmamız bu bağlamda iç hukuk düzenlemelerimizin, hem uluslararası hukuk, hem mukayeseli hukukla karşılaştırmalarını yapmayı ve takiben -çoklu ayrımcılık mağduru çocuklar da dahil olmak üzere- tüm çocuklar için uzlaştırmada dikkat edilmesi gereken ilkeleri tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Suça Sürüklenen Çocuk, Mağdur Çocuk, Çocuğun Yüksek Yararı, Uzlaştırma, Onarıcı Adalet, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, Ceza Muhakemesi Hukuku,

Mediation in Children Crimes

Abstract

Every crime disrupts social peace or makes living together difficult. The purpose of the execution of the sentence to be taken by the person as a result of the criminal proceedings made in order to reveal the material truth is to reintegrate the perpetrator into the society, to reinstate the victim if possible, or to prevent the repetition of this crime in the society with a general preventive effect. Crimes involving children causes fear and outrage in the society and leave traces that children should carry throughout their lives for both the perpetrator and the victim. Although the studies that need to be done on measures to prevent crime are of great importance; it is also crucial to ensure that children involved in crime experience this processes of trial and rehabilitation with least harm and maximum benefit. This is essential for the continuity of a healthy society. An understanding of restorative justice, which will be shaped within the framework of the best interests of the child principle, ensures that new methods are put forward for both the offender and the victim child. The juvenile, is accepted as a special subject in criminal proceedings. Judicial systems tries to minimize the destructive effect of the crime and its proceedings. The juvenile should also experience this special feature in mediation which is also an intra-trial process. From this point of view, a new way should be proposed with the contribution of sociology, penology, and victimology disciplines along with the principles that dominate juvenile criminal law in crimes involving children. This new way will not only diversify the crimes within the scope of mediation, but with a more holistic approach, from the competency training of the mediator who will carry out the process to the attitude of the judiciary, disciplined but flexible, having the power and authority to do everything necessary for the protection of the best interests of the child after the crime and/or execution. extends to the creation of a structure. In this context, our study of crimes involving children aims to make comparisons of our domestic law regulations with both international and comparative law, and then to identify the principles to be considered in reconciliation for all children, including children who are victims of multiple discrimination.

Keywords: Child, High Interest of the Child, Mediation, Children in Crimes, Crimes Involving Children, Restorative Justice, Convention On the Protection of Children Rights, Turkish Criminal Procedure Code

Çoğulculuğu Sağlamanın Bir Aracı Olarak Dijital Kamuoyu

Arş. Gör. Dr. Cansu Koç Başar¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kamuoyu, belirli bir zamanda ve belirli konu ile ilgili olarak bu konunun muhatabı olan kişiler grubunun ya da gruplarının sahip oldukları kanaat olarak açıklanabilir. Kamuoyu, yönetilenler ile yönetenler arasındaki temas noktalarından biridir. Çağdaş demokrasilerde siyasal eşitliğe dayalı serbest seçimler demokrasiyi sağlayacak ilk aşama olarak görülebilir. Buna karşın çoğulcu demokrasinin sağlanmasında seçimlerin zorunlu fakat tek unsur olmadığı da ortadadır. Çoğulcu demokrasinin sağlanmasında hukukun üstünlüğü, insan hakları, sivil toplum gibi pek çok unsur ile beraber kamuoyu etkisinin olması da beklenen ve gerekli bir unsurdur. Bu yolla çoğulcu demokrasilerde olması gereken sınırlı ve denetlenebilir iktidar anlayışından bahsedilebilir. Siyasal karar alma süreçlerinde kamuoyu etkisinin varlığı çoğulculuğun bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamuoyu oluşumunda aile, eğitim, kültür gibi pek çok kaynak bulunmaktadır. Basın da kamuoyu oluşumunda başlıca kaynaklardan biridir. Nitekim siyasal meselelere halkın dikkatini toplayan en önemli araçların basın-yayın organları olduğu söylenebilir. Günümüzde yaşanan dijitalleşme sürecinde ise yeni medya teknolojileri, konvansiyonel medyaya alternatif hâle gelmiştir. Web gelişimi ile beraber artık dijital alanlar bilgi yaymanın birincil alanı olarak görülmeye başlamıştır. Web 3 ile daha da gelişen dijital platformlardaki etkileşim ve iletişim esasen Web 2 teknolojisinin sağladığı dijital ortamlarda, dijital kamuoyu oluşturmayı mümkün hâle getirmiştir. Sosyal medyanın kamuoyu oluşumundaki etkisi bu konuda ön plana çıkmaktadır. Dijital platformlar yoluyla iletişim ve etkileşim kapsamlı ve hızlı hâle gelmekte, fiziksel ortam engeli aşılmakta ve bilgi akışı yoğunlaşmaktadır. Dolayısıyla aktif tutum sağlamanın hızlı ve düşük maliyetli bir yöntemi olarak dijital platformlar, kamuoyu oluşturarak çoğulculuğu sağlamanın bir aracı olarak değerlendirilebilir durumdadır. Kapsamı ve hızı başta olmak üzere tüm avantajlarına karşın dijital platformlarda oluşacak kamuoyu bakımından çoğulculuğun sağlanması konusunda bazı

sıkıntılarının olduğunu da yadsımamak gerekir. Dijital kamuoyunun çoğulculuğu sağlayabilmesi konusundaki öncelikli sorunlardan biri dijital okur-yazarlığa ilişkindir. Nitekim dijital platformlarda yer alan ve kamuoyu oluşturma kabiliyetine sahip olan kişiler dijital okur-yazarlık kabiliyetine sahip olan bireylerdir. Bu konuda ise yaş, cinsiyet, engellilik durumu, teknolojiye erişim imkânı gibi hususlarda eşitsizliklerin olduğu görülmektedir. Dijital kamuoyu sahip olduğu dinamik ve karmaşık yapısıyla çoğulculuğu sağlamada mevcut avantajlı yönleriyle, fakat riskleri ve eksiklikleri de göz ardı edilmeden, analiz edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Kamuoyu, Çoğulculuk, Dijital Okur-Yazarlık.

Digital Public Opinion As a Means to Ensure Pluralism

Abstract

Public opinion can be explained as the opinion held by the group or groups of people who are the addressees of this subject at a certain time and about a certain subject. Public opinion is one of the contact points between the governed and the governed. In contemporary democracies, free elections based on political equality can be seen as the first step to ensure democracy. On the other hand, it is obvious that elections are necessary but not the only element in ensuring pluralist democracy. Along with many factors such as the rule of law, human rights and civil society, the influence of public opinion is an expected and necessary element in ensuring pluralist democracy. In this way, we can talk about the limited and controllable power that should be in pluralist democracies. The presence of public influence in political decision-making processes emerges as a requirement of pluralism. There are many resources such as family, education and culture in the formation of public opinion. The press is also one of the main sources of public opinion formation. In fact, it can be said that the most important means that draw the public's attention to political issues are the media organs. Current digitalization process, new media technologies have become an alternative to conventional media. Digital spaces are now seen as the primary area of spreading information with the development of the Web. In fact, the interaction and communication on digital platforms that have further developed with Web 3 has made it possible to create digital public opinion in the digital environments provided by Web 2 technology. The effect of social media in forming public opinion comes to the fore in this regard. Communication and interaction through digital platforms become comprehensive and fast, the barrier of physical environment is overcome and the flow of information intensifies. Therefore, digital platforms, as a fast and low-cost method of maintaining an active attitude, can be considered as a means of ensuring pluralism by creating public opinion. Despite all its advantages, especially in its scope and speed, it should not be denied that there are some difficulties in ensuring the pluralism of the public opinion that will be formed on digital platforms. One of the primary problems for the digital public to ensure pluralism is related to digital literacy. Thus people who take part in digital platforms and have the ability to form public opinion are individuals who have digital literacy skills. In this regard, it is seen that there are inequalities in issues such as age, gender, disability, and access to technology. The digital public opinion should be analyzed with its dynamic and complex

structure and its existing advantages in ensuring pluralism, but without ignoring its risks and shortcomings.

Keywords: Digitalization, Public Opinion, Pluralism, Digital Literacy

Çok Basamaklı Tahkim Anlaşmaları ve Sözleşmeler Hukukunda Uygulanması

Prof. Dr. Şebnem Akipek Öcal¹

¹TED Üniversitesi

Özet

Taraflar arasında akdedilen her sözleşmede amaç bu sözleşmenin en iyi şekilde işlenmesi, ifanın tam olarak gerçekleşmesi ve her iki taraf da sözleşmeden olan beklentisini karşılayarak sözleşmenin sona ermesidir. Ancak her zaman sözleşmelerin bu kadar başarılı bir şekilde sona erdirilmesi mümkün olmayıp taraflar arasında uyuşmazlık çıkma olasılığı bulunmaktadır. Bir hukuki ilişkide taraflar arasında uyuşmazlık çıktığında, bu uyuşmazlığı çözmek için akla gelen ilk yöntem kuşkusuz dava açmak ve mahkemeye gitmektir. Klasik yöntem olan mahkeme mekanizmasının uyuşmazlığın, tarafların da istediği gibi, basit, ucuz, hızlı ve etkili olarak çözümünü her durumda sağlayamaması “alternatif uyuşmazlık çözme yöntemleri” adı verilen yöntemlerin doğmasına ve gelişmesine yol açmıştır. Alternatif uyuşmazlık çözme yöntemleri dendiğinde akla ilk gelenler müzakere, uzlaşma, arabuluculuk ve tahkim olarak sıralanabilir. Özel hukuk alanında, bilhassa sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda uzun yıllardır kullanılan tahkim yöntemine ek olarak, arabuluculuk da son yıllarda giderek gelişmekte ve tercih edilen bir yöntem olarak görülmektedir. Arabuluculuk, uyuşmazlık yaşayan kişilerin, tarafsız bir üçüncü kişiden yardım alarak aralarındaki konuları müzakere ettikleri bir uyuşmazlık çözüm yoludur. Bu yolu farklı kılan en temel özellik, uyuşmazlığın tamamen taraflarca, onların istek ve inisiyatifleri doğrultusunda çözülmesidir. Başka bir ifade taraflar kendi iradeleri ve kendi kararları ile aralarındaki uyuşmazlığı çözmektedir. Ancak tarafların arabuluculuk sonucunda anlaşamaması da bir olasılıktır ve bu durumda yine klasik mahkemeye başvurarak dava açma yolu gündeme gelecektir. Buna karşılık taraflarca önceden sözleşmeye konulacak bir hükümlerle veya uyuşmazlık çıktıktan sonra hazırlanacak bir protokol ile, çok basamaklı bir tahkim anlaşmasının yapılması mümkündür. Arabuluculuk-Tahkim ya da daha yaygın kullanılan İngilizce kısaltması ile Med-Arb, tarafların arabuluculuk ile anlaşamaması durumunda tahkim yolunu kullanarak nihai çözüme kavuşmasını sağlamak amacıyla

geliştirilmeye başlayan yeni bir yöntemdir. Med-Arb, her biri farklı birer uyuşmazlık çözüm mekanizması olan arabuluculuk ve tahkimin aynı uyuşmazlık sürecinde iki aşamalı olarak birlikte kullanılmasını sağlayacaktır. Bu çifte uyuşmazlık çözüm mekanizması, özellikle iş dünyasının ticari uyuşmazlıklarının çözümünü daha da kolaylaştıracaktır. Çok basamaklı hükümlerin sözleşmelere eklenmesi ile uyuşmazlık çözümleri büyük ölçüde hızlanacak ve kolaylaşacaktır, ancak kuşkusuz bu tür hükümlerin faydalarının yanında bazı sakıncaları da beraberinde getirmesi olasıdır. Bu tebliğde, çok basamaklı veya çok katmanlı olarak adlandırılan uyuşmazlık çözme hükümleri ve sözleşmeler hukuku alanında uygulanması tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çok Basamaklı Tahkim Anlaşmaları, Arabuluculuk, Tahkim, Med-Arb

Multitiered Clausus and Their Application in Law of Contracts

Abstract

The purpose of every contract concluded between the parties is that this contract works in the best way, that the performance is fully realized and that the contract is terminated by meeting the expectations of both parties from the contract. However, it is not always possible to terminate the contracts so successfully, and there is a possibility of conflict between the parties. When a dispute arises between the parties in a legal relationship, the first method that comes to mind to resolve this dispute is undoubtedly to file a lawsuit and go to court. The fact that the classical method, the court mechanism, cannot always provide a simple, cheap, fast and effective solution to the dispute, as the parties wish, has led to the emergence and development of methods called "alternative dispute resolution methods". Negotiation, conciliation, mediation and arbitration are the first to come to mind when it comes to alternative dispute resolution methods. In addition to the arbitration method, which has been used for many years in the field of private law, especially in disputes arising from contracts, mediation has been gradually developing in recent years and is seen as a preferred method. Mediation is a method of dispute resolution in which people in dispute negotiate their issues with the help of an impartial third party. The most basic feature that makes this way different is that the dispute is resolved entirely by the parties, in line with their wishes and initiatives. In other words, the parties resolve the conflict between them with their own will and decisions. However, it is also a possibility that the parties cannot come to an agreement as a result of mediation, and in this case, the way to file a lawsuit by applying to the classical court mechanism will come to the fore. On the other hand, it is possible to conclude a multitiered arbitration agreement with a provision to be put into the contract beforehand or a protocol to be prepared after the dispute arises. Mediation-Arbitration or the more commonly used English abbreviation Med-Arb, is a new method that has started to be developed in order to ensure that when the parties cannot reach an agreement through mediation, to enable them to reach a final solution by using arbitration. Med-Arb will ensure that mediation and arbitration, each of which are different dispute resolution mechanisms, are used together in the same dispute process in two stages. This dual dispute resolution mechanism will further facilitate the resolution of especially

commercial disputes, arising in the business world. With the addition of multi-step provisions to the contracts, dispute resolution will be greatly accelerated and facilitated, but it is possible that such provisions will bring some drawbacks as well as their benefits. In this presentation, dispute resolution provisions, which are named as multitiered clauses, and their application in the field of contract law will be discussed.

Keywords: Multitiered Arbitration Clauses, Mediation, Arbitration, Med-Arb.

Çok Uluslu Şirketlerin Vergi Sistemlerine Bir Etkisi: Küresel Asgari Oranlı Kurumlar Vergisi Uygulaması

Arş. Gör. Sude Sönmez¹

¹Ankara Üniversitesi

Özet

Çok uluslu şirketler, merkezinin yer aldığı ülke dışında üretim veya hizmet tesislerine sahip olan veya bunları kontrol eden şirketler olarak tanımlanabilecektir. Küreselleşme süreci ile sermayenin kolay hareket etme kabiliyetinin artması çok uluslu şirketlerin aralarındaki rekabeti arttırmıştır. Bu durum ise şirketlerin karlarını arttırmak için üretim faktörlerini yüksek vergili ülkelerden düşük vergili ülkelere yoğunlaştırmalarını sağlamıştır. Bu süreç içerisinde ülkelerin vergileme alanında birbiri ile olan bağlılıkları artmış ve vergi sistemleri küreselleşmeye açık hale gelmiştir. Tüm bu gelişmeler neticesinde çok uluslu şirketlerin yaygınlaşması aynı zamanda bu tip şirketlerin vergilendirilmesi konusunu da önemli hale getirmiştir. Bu durum ise ülkeler arasında yatırımı ve ticareti bozma riski taşıyan zararlı vergi rekabeti ve vergi tabanlarında aşınma gibi sorunlara neden olmuştur. OECD ise bu kapsamda 1990 yılından itibaren vergi kaçakçılığı ve kurumlar vergisinden kaçınmaya ilişkin çözüm yöntemlerine öncülük etmiştir. Bu kapsamda geliştirilen yöntemlerden birisi de küresel asgari oranlı kurumlar vergisi uygulamasıdır. Oranı %15 olarak belirlenen asgari kurumlar vergisi, esasen bütün ülkelerin uygulamak zorunda olduğu asgari bir vergi olmayıp; çok uluslu şirketlerin kazançlarını elde ettiği ana ülkede uygulanacak ilave bir vergi yükümlülüğü şeklindedir. Küresel asgari kurumlar vergisi uygulamasının hayata geçmesiyle, çok uluslu şirketlerin, kazançlarını daha düşük vergi oranı uygulayan vergi cenneti ülkelere taşıması engellenebileceği ve çifte vergilendirme sorununun önüne geçilebileceği düşünülmektedir. Türkiye açısından; merkezi veya işyeri Türkiye’de olmayan küresel şirketlerin, Türkiye’deki kazançlarının vergilendirilmesi ile birlikte önemli bir gelir kaynağı olacağı da söylenebilecektir. Çalışma kapsamında; öncelikle çok uluslu şirket kavramı ve vergi sistemlerine olan etkisi kısaca incelenecek ardından küresel asgari kurumlar vergisinin tarihi süreci, amacı ve işleyişinden bahsedildikten sonra önüne geçilebileceği amaçlanan sorunlar hakkında değerlendirmelerde bulunulacaktır. Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Çok Uluslu Şirket, Asgari Kurumlar Vergisi.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Çok Uluslu Şirket, Asgari Kurumlar Vergisi.

**Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Yargısal Denetiminde Anayasa Mahkemesinin
Kadro Kavramına Bakışının Değerlendirilmesi**

Doç. Dr. Mutlu Kağıtçıoğlu¹

¹Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kadro, Anayasa Mahkemesinin bir kararında da ifade edildiği gibi personelin niteliğinin yanında o personelin görev ve yetkilerini, hak ve yükümlülüklerini, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük haklarını ifade eden bir kavramdır. Kadro kavramına dair hususlar, Anayasa'nın memur ve diğer kamu görevlileri hakkında kanunla düzenleme ilkesini içeren 128. maddesinin kapsamına girmektedir. 2017 Anayasa değişikliği sonrasında kadro ihdası ve iptali ile ilgili ortaya çıkan sorunlar ise bu konuların Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine konu olmasıyla ortaya çıkmıştır. Zira 2017 Anayasa değişikliği ile yürütme organı Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile ilk elden düzenleme yapma yetkisine sahip olmuştur. Anayasa'da bazı konuların Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile doğrudan düzenlenmesi yolu açılmış olmakla birlikte anayasa koyucu, yasama yetkisinin devredilmezliği ve idarenin kanuniliği ilkesini muhafaza etmeye devam etmiştir. Anayasa Mahkemesi bazı kararlarında, kadroların ihdas ve iptaline ilişkin kuralların Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gerektiğini belirterek ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin kuralının iptaline karar verirken, diğer kararlarında çoğunlukla aksi yönde bir yorum geliştirmiştir. Yakın tarihli kararları incelendiğinde Anayasa Mahkemesinin, kadro ihdasını ve iptalini salt teşkilat yapısı ile bağlantılı görerek madde 104/17 üzerinden gerekçeli kararlar oluşturduğu görülmektedir. Bu konu örneğin, bakanlık teşkilatında çalışan personele yönelik kadro düzenlemelerinde gündeme gelmiştir. Oysa kadro, memurların ve diğer kamu görevlilerinin hukuki statüleri ve özlük haklarıyla doğrudan bağlantılı olup, Anayasa'nın ilgili hükümleri gereğince kanunla düzenlenmesi gereken statüer bir rejimin konusudur. Öte yandan kadro, aynı zamanda mülkiyet hakkı, kamu hizmetlerine girme hakkı ve bütçe hakkı ile doğrudan bağlantılı bir kavramdır. Dolayısıyla kadro düzenlemelerine ilişkin yargısal denetimde, Anayasa'nın kadro

ile bağlantılı olan konularını düzenleyen maddeleri ile Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin çıkarılma esasları hakkındaki maddeleri bir bütün olarak değerlendirmek gerekmektedir. Anayasa'nın kadro konusunda yasama organına tanıdığı yetkinin, Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle yürütme organı tarafından da kullanılabileceğinin kabulü, Anayasa maddelerinin sistematik yorumu çerçevesinde mümkün değildir. Bu bakımdan, kadro ihdas ve iptallerine ilişkin kuralların Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle düzenlenmesinde ve bunların yargısal denetiminde kanunla düzenleme ilkesinin göz ardı edilmemesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Anayasa Mahkemesi, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri, Kadro, Kanunla Düzenleme İlkesi, Yasama Yetkisinin Devredilmezliği İlkesi.

asoscongress

Makale ID= 50

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6621-8059

**Dava Şartı Arabuluculuk Kapsamında Sigortaya Başvuru Zorunluluğunun
Tamamlanıp Tamamlanamayacağı Meselesi**

Dr. Öğretim Üyesi Burçin Yazıcı¹

¹Atatürk Üniversitesi

Özet

Mahkemenin davanın esası hakkında karar verebilmesi için Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 114'te yer alan dava şartlarını incelemesi gerekir. Varlığı ya da yokluğu aranan bu şartlar bir davanın esasına girilebilmesi bakımından gereklidir. Bununla birlikte bazı hukuk davaları açısından özel dava şartlarının da bulunması gerekir. Özel dava şartları HMK'da yer almaz. Zira özel dava şartları ilgili oldukları davaya maddi hukuk veya usul hukuku açısından bağlanmış düzenlemelerde yer alır. Karayolları Trafik Kanunu m. 97'de yer alan mali sorumluluk sigortası nedeniyle zarar görenin sigorta şirketine karşı açacağı davalarda özel dava şartları uygulanmaktadır. 2016 Yılında 6704 sayılı kanunla Karayolları Trafik Kanunu m. 97'de yapılan değişiklik ile zarar görene, zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamında dava açmadan önce sigorta şirketine yazılı başvuruda bulunma zorunluluğu getirilmiştir. Buna göre zarar gören, zorunlu mali sigorta kapsamındaki miktarın ödenmesi amacıyla doğrudan sigorta şirketine başvurmak zorundadır. Doktrindeki genel kabule göre sigortaya başvuru zorunluluğu özel bir dava şartıdır. 2019 Yılında 7155 Sayılı kanunla Türk Ticaret Kanunu'na eklenen 5/A maddesi uyarınca ticari nitelikli bir miktar paranın ödenmesi hakkında alacak ve tazminat talepleri için dava açılmadan önce arabuluculuk sürecinin tüketilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Zorunlu arabuluculuk süreci, ticari nitelikli uyuşmazlıklar bakımından özel bir dava şartıdır. Sigorta hukukuna ait uyuşmazlıklar, TTK m. 4 gereği ticari uyuşmazlıklardır ve şartları sağlamaları halinde arabuluculuk sürecinin tüketilmesi zorunludur. Karayolları Trafik Kanunu'ndan kaynaklanan zorunlu mali sorumluluk sigortası nedeniyle açılacak hukuk davalarında karşımıza iki ayrı kanunun uygulamasından kaynaklanan özel nitelikli dava şartları çıkar. Bu özel dava şartlarından birinin diğeri yerine ikame edilemeyeceği yahut her iki dava şartının da varlığının aranmasına gerek olup olmadığı hususunda farklı uygulamalar ortaya çıkmaktadır. Temel sorun sigorta şirketine başvuru koşulunu yerine getirmemiş tarafın dava şartı arabuluculuk sürecini yürütmesini "sigortaya başvuru kapsamında" değerlendirip değerlendirilemeyeceğine ilişkindir. Çalışmamızda ifade edileceği üzere, her iki dava şartının niteliği ve amacı birbirinden farklı olup biri diğeri yerine ikame edilemeyeceği gibi herhangi birinden vazgeçilmesi de söz konusu değildir. Karayolları Trafik Kanunu m. 97 uyarınca

açılacak hukuk davalarında uygulanacak özel nitelikli dava şartları ve esasları değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Özel Dava Şartı, Sigorta Uyuşmazlıklarında Zorunlu Arabuluculuk, Karayolları Trafik Kanunu m. 97, Sigortaya Başvuru Zorunluluğu

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6450-9824

Deprem, Sigorta ve Olası Sorunlar

Dr. Öğretim Üyesi Serdar Demirci¹

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Deprem büyük yıkımlara ve kayıplara neden olabilen katastrofik bir risktir. Günümüz modern dünyasında uygun teknik alt yapı ve inşaat teknolojileriyle birlikte, bu riskin neden olacağı fiziki hasarların nispeten önüne geçilebilmesi mümkündür. Buna karşın deprem, ülkemiz açısından hala gündemdeki acı yerini korumaktadır. Doğal afet niteliği taşıyan deprem riskine karşı, en azından ekonomik yıkımların önüne geçebilmek adına bir risk transfer mekanizması olan ve hasar yükünü grup üyeleri arasında dağıtarak, taşınabilir hale getirmeyi amaçlayan “sigorta” önemli bir araçtır. 1999 depremleri sonrasında, yaşanan kayıpların sebep olduğu farkındalıkla birlikte deprem riskine karşı sigorta güvencesinden daha etkin şekilde yararlanmak fikri ülkemizde de somut bir hal almıştır. Bu kapsamda kurulan Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK) ile deprem sigortası zorunlu hale getirilmiş ve ihtiyaç halinde kullanılmak üzere reasürans korumasıyla birlikte ciddi bir fon tesisi sağlanmıştır. Ancak DASK’ın kamu tüzel kişiliği niteliği sigorta hukukunun temel ilkeleriyle tam anlamıyla bağdaşmamaktadır. Her ne kadar DASK’ın taraf olduğu sözleşmelerde sigortacılık mevzuatının uygulanması esas olsa da DASK’ın özel statüsü, sosyal işlevi ve mevzuatı bazı hallerde farklı yorumları ve istisnaları beraberinde getirmektedir. Bilhassa sigorta bedeli ve poliçe yenilemeleri tazmin sürecinde ihtilaf konusu olabilecek niteliktedir. Deprem sigortasının zorunlu olmasına karşın yaptırım içermeyişi, penetrasyon oranlarının düşüklüğü DASK’ı ve zorunlu deprem sigortasını parametrik sigortalar ekseninde tartışılır hale getirmiştir. Zorunlu deprem sigortasının yanında, deprem riski, isteğe bağlı olarak akdedilen diğer ihtiyari sigortalara da konu edilebilmektedir. Nitekim anılan sigortanın kapsamı haricindeki yapılar ile kapsam dahilinde sunulan sınırlı teminatın ötesinde, ihtiyari sigortalar da deprem riskine karşı önemli bir güvencedir. İhtiyari sigortalar, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun “Sigorta Hukuku” başlıklı altıncı kitabının sigorta türlerine ilişkin ikinci kısmındaki ayırım dahilinde mal

sigortalarının muhtelif örneklerinden can sigortalarına kadar geniş bir yelpazede kendi karakteristik özellikleriyle teminat sunmaktadır. Bu çalışmada da, başta zorunlu deprem sigortası olmak üzere, deprem riskini ihtiva eden muhtelif ihtiyari sigorta sözleşmelerine sigorta hukukunun genel ilkeleri çerçevesinde kısaca değinilmeye çalışılmıştır. Bilhassa, hem zorunlu deprem sigortası hem de ihtiyari sigortalara ilişkin, deprem sonrasında sigortalıların karşılaşılabileceği muhtelif güncel sorunlara, öğreti ve yargı kararlarıyla birlikte ışık tutulmaya ve çözüm önerileri getirilmeye gayret edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dask, Deprem, Sigorta, Zorunlu Deprem Sigortası.

Devlet Dışı Aktörler Tarafından Yürütülen Siber Operasyonlarda Devletlerin Sorumluluğunun Belirlenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Berkant Akkuş¹

¹İstanbul Okan Üniversitesi

Özet

Devlet destekli siber operasyonlar, Devletlerin sorumluluğunun belirlenmesinde uluslararası sorumluluk hukuku açısından gerçek bir zorluk teşkil etmektedir. Temel sorunlardan biri çoğu durumda, en azından bugüne kadar, siber operasyonların faillerini, bireyleri veya Devlet temsilcilerini açıkça tanımlamanın ve davranışlarının Devletlere mi yoksa uluslararası hukukun diğer öznelerine mi atfedilebileceğini belirlemenin imkansızlığıdır. Genellikle devlet destekli olduğu iddia edilen siber operasyonların çoğu henüz açıkça bir devlete atfedilmemiştir. Uluslararası hukuk sorumluluk atfedilmesi konusundaki teknik soruna bir çözüm getirmemektedir. Ancak sorumluları belirlemek sadece teknik imkansızlıklarla da sınırlandırılmaz. Genel olarak, siber eylemlerin atfedilmesinin üç farklı boyutu vardır: birincisi, siber operasyonun başlatıldığı veya aktarıldığı makineye atfedilmesi; ikincisi, siber operasyonların gerçekleştiren kişiye atfedilmesi; ve üçüncüsü, başta bir Devlet olmak üzere bir varlığa atfedilmesi. Bu bildiri uluslararası hukuk perspektifinden sorumluluk atfedilmesi konusuna, yani bir davranışın bir Devlete veya uluslararası hukukun başka bir öznesine atfedilmesine odaklanmaktadır. Daha özel olarak, Devletin talimatları, yönlendirmesi veya kontrolü altında devlet dışı aktörler tarafından yürütülen siber operasyonların neticesinde devletlere sorumluluk atfedilmesi konusuna odaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siber Saldırıları, Devlet Dışı Aktörler, Uluslararası Sorumluluk

Disiplinel Olmayan Kamu Görevinden Çıkarma İşlemi ve Adil Yargılanma Hakkı

Dr. Uğur Arslan¹

¹Ankara Barosu

Özet

15 Temmuz 2016’da meydana gelen hain darbe teşebbüsü sonrasında yürürlüğe giren olağanüstü hâl (OHAL) rejimi ile birlikte ulusal güvenlik, kamu düzeninin sağlanması, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması gibi gerekçelerle 36 adet Kanun Hükmünde Kararnâme (KHK) yayımlanmıştır. Bahse konu KHK’larla- yalnızca çeşitli kanun ve yönetmeliklerde değişiklikler yapılmamış- KHK’lara ekli listelerde kamu görevlilerinin kimlik bilgilerine yer verilerek, “Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan” kişilerin- başka hiçbir işleme ihtiyaç olmaksızın- kamu görevinden çıkarılmalarına karar verildiği ilan edilmiştir. Gerek öğretide gerekse de yargı kararlarında yapılan bu işlemin niteliğinin tartışmalara neden olduğu görülmektedir. Gerçekten de kimi yazarlar bu işlemi “disiplinel olmayan” ve Türk hukukunda daha önce rastlanılmayan yeni bir tür olarak değerlendirirken, kimileri ise salt disiplin cezası olarak değerlendirmektedir. Yargı kararlarında; bahse konu işlemin Devlet memurluğundan çıkarma cezası olmayıp durumun gerektirdiği “olağanüstü bir tedbir” niteliğinde olduğu, bir disiplin işlemine dayanmadığı, disiplin cezası verilmesinde kamu personeline uygulanması gereken usul ve esasların, bakılmakta olan davalarda uygulanmasının mümkün olmadığı şeklinde gerekçelere yer verildiği görülmektedir. Bu çalışmada OHAL KHK’ları yapılan kamu görevinde çıkarılma işleminin; Türk hukukunda daha önce örneği olmayan disiplinel olmayan bir işlem mi, olağanüstü bir tedbir mi, ceza hukuku bakımından bir ceza mı yoksa salt disiplin işlemi mi olduğu sorularına cevap bulunmaya çalışılacaktır. Ayrıca disiplinel olmayan ihraç işlemlerinde kamu görevlisinin -bu işlem gerçekleşmeden önce- masumiyet karinesi, suçlamadan önceden haberdar olma, müdafî yardımından faydalanma, savunma hakkı gibi adil yargılanma hakkını oluşturan alt ilke ve haklara sahip olup olmadığı; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Anayasa, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kararları etrafında incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Olağanüstü Hal, Kanun Hükmünde Kararnâme, Disiplinel Olmayan Kamu Görevinden Çıkarma İşlemi, Adil Yargılanma Hakkı

Doğal Afetlerin İş Sözleşmesinin Sona Ermesinde Etkisi

Dr. Öğretim Üyesi Duygu Çelebi Demir¹

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Doğal afetler, son yıllarda iklim değişikliği, hızlı nüfus artışı, çarpık kentleşme gibi birçok nedenden kaynaklı olarak hem ülkemizde hem de dünyada hızla artmaktadır. Konuyu ülkemiz özelinde değerlendirdiğimizde son zamanlarda başta deprem olmak üzere sel, orman yangını, heyelan, çığ, kuraklık, aşırı sıcak havalar, yoğun kar yağışı, kum fırtınası gibi afetlerle yoğun olarak karşı karşıya kalındığı görülmektedir. Söz konusu doğal afetler yalnızca çevre, ekonomi, eğitim, sağlık gibi alanlarda değil çalışma hayatında da birtakım etkiler göstermektedir. Deprem, sel, heyelan, çığ gibi doğal afetler iş hukukunda zorlayıcı neden kavramını gündeme getirmektedir. Konuyu iş ilişkilerinin sona ermesi açısından değerlendirdiğimizde iş sözleşmesinin işçi tarafından zorlayıcı nedenle feshini düzenleyen İş Kanunu m.24/III ve işveren tarafından feshini düzenleyen İş Kanunu m.25/III hükümleri önem kazanmaktadır. Gerek işçi gerekse işveren tarafından zorlayıcı nedene bağlı olarak gerçekleştirilecek fesih için zorlayıcı nedenin varlığı yeterli değildir. İşçi açısından zorlayıcı nedene bağlı haklı sebeple fesih için zorlayıcı nedenin işyerinde ortaya çıkması ve işyerinde çalışmayı bir haftadan uzun süreli olanaksız hale getirmesi gerekmektedir. İşveren açısından zorlayıcı sebeple haklı nedenle fesih için ise işçinin zorlayıcı nedene dayanan devamsızlığı bir haftadan fazla sürmelidir. Bu kapsamda İş Kanunu m.40 uyarınca zorlayıcı sebepler dolayısıyla çalışmayan veya çalıştırılmayan işçiye bu bekleme süresi içinde bir haftaya kadar her gün için yarım ücret ödenir. İşçinin, bir haftalık bekleme süresinin akabinde iş sözleşmesini haklı nedenle feshetmediği durumda işçinin iş sözleşmesi askıda kalacaktır. Konu açısından değerlendirilmesi gereken bir başka husus doğal afet nedeniyle işçinin yaralanması veya hayatını kaybetmesi durumunda işçilerin kıdem tazminatı, yıllık izin alacağı, ücret ve ücret benzeri diğer işçilik alacaklarının durumudur. Doğal afet nedeniyle işçinin yaralanması, sağlık sorunu yaşaması ihtimal dahilindedir. Bu noktada iş sözleşmesinin işçi açısından İş Kanunu m.24/I kapsamında feshi

gündeme gelebilecektir. Yine doğal afet nedeniyle işçinin hayatını kaybettiği ihtimalde işçinin mirasçılarının söz konusu alacakları talep edebilmesi mümkündür. Konuya ilişkin ele alınacak son hususlar ise işyerinin doğal afet sonrası hasara uğraması, yıkılması durumlarında bunun iş sözleşmesine etkisi; depremden sonra hasara uğramayan işyerinin kapatıldığı durumun fesih imkanı tanıyıp tanımayacağı ve işverenin iş sözleşmesini feshetmeden önce başvurması gereken çözümler ve sınırlarının ne olacağı hususudur. Söz konusu hususlar mukayeseli hukuk -özellikle Alman hukuku- dikkate alınarak incelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğal Afet, Zorlayıcı Neden, İş Sözleşmesi, Fesih, Haklı Sebep

The Effect of Natural Disasters on The Termination of The Employment Contract

Abstract

Natural disasters have been increasing rapidly both in our country and in the world in recent years due to many reasons such as climate change, rapid population growth and unplanned urbanisation. When we evaluate the issue in our country, it is seen that we have been faced with disasters such as floods, forest fires, landslides, avalanches, droughts, extreme hot weather, heavy snowfall, sandstorms, especially earthquakes. These natural disasters show some effects not only in areas such as environment, economy, education and health but also in working life. Natural disasters such as earthquakes, floods, landslides and avalanches bring up the concept of compelling cause in labour law. When we evaluate the issue in terms of termination of employment relations, the provisions of Article 24/III of the Labour Law regulating the termination of the employment contract by the employee for compelling reason and Article 25/III of the Labour Law regulating the termination of the employment contract by the employer gain importance. The existence of a compelling reason is not sufficient for termination due to compelling reason by both the employee and the employer. For the employee, the compelling reason must arise at the workplace and make it impossible to work at the workplace for more than one week. For the employer, the employee's absenteeism based on compelling reason must last for more than one week. In this context, pursuant to Article 40 of the Labour Law, the employee who cannot work or is not employed due to compelling reasons is paid half wage for each day up to one week during this waiting period. In the event that the employee does not terminate the employment contract for just cause after the one-week waiting period, the employment contract of the employee will remain suspended. Another issue that needs to be evaluated in terms of the subject is the status of severance pay, annual leave receivables, wages and other labour receivables such as wages in case the employee is injured or dies due to a natural disaster. It is possible that the worker may be injured or have health problems due to a natural disaster. At this point, the termination of the employment contract within the scope of Article 24/I of the Labour Law may come to the agenda for the employee. Again, in the event that the worker dies due to a natural disaster, it is possible for the heirs of the worker to claim the receivables in question. The last issues to be addressed on the subject are the effect of the damage and destruction of the workplace after the natural disaster on the employment contract; whether the closure of the workplace, which was not damaged after the earthquake, will provide

the possibility of termination, and the solutions that the employer should apply before terminating the employment contract and what its limits will be. These issues will be analysed by taking into account the comparative law, especially the German law.

Keywords: Natural Disaster, Act of Providence, Employment Contract, Termination, Just Cause

Doku ve Organ Ticareti Suçları Bakımından TCK M. 92’de Yer Verilen “Zorunluluk Hali” Başlıklı Düzenlemenin Hukuki Niteliği

Dr. Öğr. Üyesi Hasan İba¹

¹Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Özet

TCK m. 92’ye göre; “Organ veya dokularını satan kişinin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik koşullar göz önünde bulundurularak, hakkında verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir.” Öğretide, ilgili düzenlemenin özel bir zorunluluk hali düzenlemesi olduğu, ayrıca kanun koyucunun sadece satan kişi açısından düzenleme yapmasının nedeninin diğer failer bakımından TCK m. 25/2’de düzenlenen zorunluluk hali hükümlerinin uygulanamayacağını belirtmek olduğu ileri sürülmektedir. Bize göre, TCK m. 92’deki düzenleme zorunluluk halinin doku ve organ ticareti suçlarına (TCK m. 91-93) özgü bir görünüş şekli değildir. Zorunluluk halinde, TCK m. 25/2’ye göre, fail hakkında bir cezaya hükmedilmez. TCK m. 92’de ise cezada indirimden söz edilmektedir. Ayrıca, TCK m. 25’e göre, korunan hukuki yarar ile ihlal edilen hukuki yarardan üstün olmalı ya da en azından eşit olmalıdır. Kişinin vücudunun bir parçası olan organ mal değildir; hiç bir malvarlığı değeri ile kıyaslanamaz; her durumda maldan daha değerlidir. Son olarak, fail, tehlikeye bilerek neden olmuşsa, TCK m. 25/2’ye göre zorunluluk halinden yararlanamaz. TCK m. 92’de ise tehlikeli durumu fail bilerek ve isteyerek kendisi yaratmaktadır. TCK m. 92’deki düzenleme, cezayı kaldıran ya da azaltan şahsi sebep de değildir. Cezayı kaldıran ya da azaltan şahsi sebepler fiil işlendikten sonra ortaya çıkan nedenlerdir. TCK m. 92’deki durum ise fiil anında mevcuttur. Keza düzenlemede indirimden söz edilmesi, TCK m. 92’nin şahsi cezasızlık nedeni olmadığını göstermektedir. Düzenleme, kusuru etkileyen bir nedendir; çünkü makul olan hiç kimse, kendi yaşamını özgür iradesi ile tehlikeye düşürmez. Ekonomik ve sosyal durumu failin iradesini, TCK m. 91’de yer verilen normu ihlale zorlamaktadır. Suç teşkil eden fiilden kaçınılabilirlik, cezalandırılabilir fiilin kusur unsuru ile ilgilidir. Kaçınmanın ölçüsü kusurun ve dolayısıyla cezanın da ölçüsüdür. TCK m. 40/1’e göre, “suçun işlenişine iştirak eden her kişi, diğerinin cezalandırılmasını önleyen kişisel nedenler göz önünde bulundurulmaksızın kendi

kusurlu fiiline göre cezalandırılır”. Bu yüzden TCK m. 92’deki düzenleme diğer failer hakkında, zorunluluk haline ilişkin hükümlerin uygulanmasına engel olmaz.

Anahtar Kelimeler: Doku ve Organ Ticareti Suçları (Tck m. 91-93), Tck m. 92, Zorunluluk Hali, Kusur, Suça İştirak

In Regard to the Crimes of Trading of Organs and Tissues the Legal Nature of the Regulation Titled “Necessity Defence” Which Is Included in the Article 92 of Turkish Penal Code

Abstract

According to the article 92 of Turkish Penal Code (TPC); “A penalty may be reduced or not imposed at all, after considering the social and economic conditions of the person selling his own organs or tissue.” In the doctrine, it is argued that the relevant regulation is a special case of the necessity defence, and that the reason why the legislator only makes arrangements for the seller is to state that the provisions of the necessity defence regulated in the article 25/2 of TPC cannot be applied for other perpetrators. In our opinion, the regulation in the article 92 is not a form of the necessity defence in terms of the crimes of trading tissues and organs (Article 91-93 of the TPC). In case of necessity defence, according to the article 25/2, no penalty is imposed on the perpetrator while in the article 92, reduction in punishment is mentioned. In addition, according to the article 25/2, the protected legal interest must be superior to or at least equal to the violated legal interest. Organs and tissues which are the part of one's body are not property; cannot be compared with any asset values; in any case, they are more valuable than property. Finally, if the perpetrator knowingly caused the danger, he cannot benefit from the necessity defence according to the article 25/2 while in the article 92, the perpetrator creates the dangerous situation knowingly and willingly. The regulation in the article 92 is not a personal reason that removes or reduces the penalty. Personal reasons that remove or reduce the penalty are those that arise after the act has been committed. The situation in the article 92 can also be present at the moment of the act. Likewise, the mention of reduction in the regulation, it shows that the article 92 is not grounds for personal impunity. The article 92 is a cause that affects the blameworthiness; because no reasonable person would endanger his own life with his own free will. The economic and social situation of the perpetrator, forces him to the violation of the crime defined in the article 91 of TPC. The avoidability of the criminal act is related to the fault element of the punishable act. The measure of avoidance is the measure of fault and therefore also of punishment. According to article 40/1 of the TPC, "Each person participating in the commission of an offence shall be sentenced according to his unlawful act, irrespective of the individual circumstances of another which may prevent the imposition of a penalty". Therefore, the regulation in the article 92 does not prevent the implementation of the provisions regarding the necessity defence, if the conditions for other perpetrators are met.

Keywords: The Crimes of Trading Tissues and Organs (Articles 91-93 of Tpc), the Article 92 of Tpc, Necessity Defence, Blameworthiness, Jointly Committed Offences

asoscongress

Makale ID= 76

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1185-4055

Ekolojik Anayasacılık: 2008 Ekvador Anayasası ve Doğanın Hakları

Dr. Öğretim Üyesi Hakan Kolçak¹

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Küresel iklim değişikliğinin ekolojik denge üzerindeki tahribatı bütün devletlerde hissedilmektedir. Mevzubahis tahribatın giderilmesi için ekonomik, sosyal ve hukuki tedbirler pek çok devlet tarafından alınmaktadır. Hukuki tedbirlerin bir kısmı, ekolojik hakların anayasal düzenlemeler dairesinde tanınarak güvenceli bir sisteme kavuşturulmasına yönelmektedir. Söz konusu düzenlemeler, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren anayasalarda yer bulan çevre hakları kapsamında şekillendirilmiştir. Ancak ekolojik anayasacılık fikri, insan kaynaklı eylemlerin neticesinde ortaya çıkan çevresel yıkımın 1990'lı yıllardan itibaren gezegendeki yaşamı ciddi manada tehdit etmesiyle beraber anayasa yapım süreçlerini hem kuramsal hem de uygulama bakımından çok daha fazla etkilemeye başlamıştır. Bu bağlamda, doğayı birey için kaynak gören çevre hakkını ön plana çıkarmaktan ziyade doğayı doğrudan doğruya hak öznesi olarak tanıyan anayasal adımlar atılmaya başlanmıştır. Bahse konu adımların en önemlilerinden biri, anayasacılık hareketleri yönünden oldukça zengin bir tarihi bulunan Ekvador Cumhuriyeti'nin 2008 Anayasası ile atılmıştır. Ekvador Anayasası, çevre hakları yönünden oldukça geniş bir liste sunmaktadır. Su hakkından sağlıklı çevrede yaşama hakkına kadar kapsamlı bir alanda düzenlemeler yapan 2008 Anayasası; iyi yaşam haklarının uzantısı olarak Ekvador'daki dağ, deniz, göl, gölet, kıyı, nehir, orman ve yaylaların korunması için devlet organlarına pozitif yükümlülükler yüklemektedir. Çevre hakkı odaklı bu yaklaşımın yanı sıra doğayı doğrudan hak öznesi olarak gören 2008 Anayasası, doğanın haklarının anayasal düzlemde tanındığını da hüküm altına almaktadır (m. 10/2). Söz konusu haklar, 2008 Anayasası'nın ikinci kısmının yedinci bölümünde, dört ayrı maddede tanınip düzenlenmektedir (m. 71-74). Bu kapsamda, yaşamın var olduğu ve yenilediği doğanın, kendi mevcudiyetine saygı duyma hakkı anayasal güvence altındadır (m. 71/1). Doğanın yenilenme hakkını da tanıyan 2008 Anayasası; bahse konu yenilenmenin, doğal çevre düzenini bozan birey, topluluk, kamu ya da özel kurum ve kuruluşların sorumluluklarını ortadan kaldırmayacağını altını çizmektedir (m. 72/1). Devlet organlarının sorumlulukları açısından ayrıca detaylandırmaya da

anayasal düzlemde gidilmekte; yenilenemeyen doğal kaynakların çıkarımı neticesinde oluşan ciddi veya kalıcı çevresel zararların bertaraf edilmesi yahut azaltılması için en etkin mekanizmaların kurulması ve gerekli tedbirlerin alınması bakımından devlet organlarının pozitif yükümlülüğü hükme bağlanmaktadır (m. 72/2). Devlet organlarının bir diğer yükümlülüğü ise ekosistemi oluşturan bütün bileşenlere saygıyı yüceltmek ve doğayı korumak için faaliyette bulunan kuruluşları, toplulukları ve Ekvador yerlilerini desteklemek özelindedir (m. 71/3). Canlı türlerinin yok olmasına, ekosistemin yıkımına ve doğal döngülerin kalıcı değişimine yol açabilecek faaliyetleri engelleyici veya sınırlandırıcı tedbirlerin alınması da devletin bir başka yükümlülüğüdür (m. 73/1). Çevreden ve iyi yaşamı sürdürülebilir kılan doğal zenginliklerden yararlanma hakkını, gerek bireysel gerek kolektif anlayışlar dairesinde güvence altına alan ve doğanın haklarını kullanabilmesi için hem bireylerin hem de toplulukların teşri, idari ve yargısal başvuru yollarını tanıyan 2008 Anayasası (m. 71/2 ve 74/1); doğayı bir hak süjesi olarak gören özgün yaklaşımıyla anayasa yapım süreçlerinde ekolojik anayasacılık fikrinden beslenme iradesi ortaya koyan bütün devletler için örnek teşkil etmektedir. Bahse konu örneğin etraflı tetkikini amaçlayan bu çalışma, Türkiye başta olmak üzere egemen devletlerin küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini bertaraf etme sürecinde atabilecekleri muhtemel anayasal adımların tespitini hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Ekolojik Anayasacılık, Çevre Hakları, Ekvador, Doğanın Hakları, İklim Değişikliği.

Environmental Constitutionalism: The 2008 Constitution of Ecuador and the Rights of Nature

Abstract

Global climate change has crucial negative impacts upon all states around the world. States have indeed taken economic, social and legal measures in order to deal with all issues caused by such impacts. Some of the legal measures are those constitutional strides aimed at accommodating ecological rights. These constitutional steps have, in fact, been taken through a point of view constructed on the recognition of environmental rights since the second half of the twentieth century. However, the perspective of environmental constitutionalism has dramatically affected constitution-making processes in both theoretical and practical manners since the ecological catastrophe occurred in the 1990s, leading to the recognition of nature as a right-holder. An example of such recognition is found in the 2008 Constitution of Ecuador, where a rich history of constitutionalism has been recorded. Numerous environmental rights are listed in the Constitution of Ecuador, which involves comprehensive provisions touching upon different issues from the right to water to the right to live in a healthy environment. It is also a duty of state organs to protect mountains, seas, lakes, ponds, coasts, rivers, forests and highlands in accordance with the Constitution of 2008. According to Article 10/2 of the Constitution, nature is entitled to exercise its rights. Such rights are set out in the seventh section of Chapter 2, including four articles in total (arts. 71-74). Article 71/1 of the Constitution rules that nature (Pacha Mama), where life happens and is reproduced, enjoys the right to integral

respect for its existence. Nature has the right to be restored in pursuit of Article 72/1 of the Constitution. The restoration concerned does not, however, preclude individuals, communities, public authorities and private entities from fulfilling their obligations relevant to their responsibilities for environmental damages (art. 72/1). In those cases where permanent or severe environmental impacts have been recorded, e.g. those concerning the exploitation of non-renewable natural resources, it is the duty of the State to construct the most effective mechanisms in completing the restoration process. The State is also obliged to take any proper measure in order to mitigate or eliminate harmful environmental consequences (art. 72/2). The State is required to support individual or collective activities seeking to maintain nature and promote respect for its ecosystem-specific elements as well (art. 71/3). Another relevant commitment of the State is to take restrictive or preventive measures on activities that destruct ecosystems, alter natural cycles in a permanent way and that result in the extinction of species (art. 73/1). Public bodies would be asked to enforce the rights of nature by individuals or collective entities – exercising their environmental rights in addition to the right to benefit from the natural wealth empowering them to enjoy the good way of living – through legislative, executive and judicial methods (art. 71/2). This study argues that the Constitution of Ecuador, which regards nature as a right-holder, is a good example for all states taking into account the standpoints of environmental constitutionalism in their constitution-making processes. The Ecuadorian example is scrutinised by the study in depth with the main goal of explaining which constitutional steps Türkiye and other sovereign states should take in coping with all issues caused by global climate change.

Keywords: Environmental Constitutionalism, Environmental Rights, Ecuador, the Rights of Nature, Climate Change.

asoscongress

Makale ID= 126

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9795-8642

Ekonomik Kriz Dönemlerinde Tacirlerin Yapmış Olduğu İvazlı Tasarrufların Genel İptal Sebebinin (İİK m. 280) Subjektif Şartları Açısından İrdelenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Emre Kıyak¹

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Özet

120

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda tasarrufun iptali sebepleri genel iptal sebebi (m. 280) ve özel iptal sebepleri (m. 278 ve m. 279) olmak üzere ikiye ayrılabilir. Genel iptal sebebi, bilhassa, m. 278 veya 279'da düzenlenen iptal sebeplerinde gösterilen koşul vakıaları karşılamayan tasarrufların alacaklılar lehine geçersiz kılınmasına imkân tanımaktadır. İİK m. 280'e dayanılarak açılan bir davanın kabul edilebilmesi için alacaklı tarafından ispat edilmesi gereken objektif ve subjektif şartlar vardır. Objektif şartlar, borçlunun tasarrufu şüpheli (diğer deyişle mali durumunun kötü olduğu) dönem içinde gerçekleştirmesi ve alacaklıların bu tasarruf sebebiyle zarar görmesidir. Subjektif şartlar ise, borçlunun bu tasarrufu gerçekleştirirken alacaklılarına zarar verme kastıyla hareket etmesi ve işlemin diğer tarafı konumundaki üçüncü kişinin, borçlunun içinde bulunduğu mali durumu ve zarar verme kastını bilmesi ya da bilebilecek durumda olmasıdır. Subjektif şartlar içsel bir duruma tekabül ettiği için doğrudan ispatı kolay olmadığı gibi tam ispat düzeyinde ispatı da birçok durumda mümkün değildir. Bu sebeple, 280 inci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında alacaklıya ispat kolaylığı sağlamak üzere bazı karineler sevk edilmiştir. Ne var ki, düzenlemenin birinci fıkrası kapsamında ve borçlunun tacir olduğu durumlarda subjektif şartların olduğu yönünde değerlendirme yapılan bazı örneklerde, borçlunun tasarruf işlemini yaparken gerçekten alacaklılara zarar verme kastıyla mı hareket ettiği, yoksa bu işlemin ticari hayatın olağan akışında tacirden beklenen bir tasarruf mu olduğunun titizlikle irdelenmesi gerekir. Özellikle ekonomik kriz döneminde tacirlerin borçlarını döndürmek için gerçekleştirdiği ivazlı tasarruflarda, sırf işlemin gerçekleştirildiği dönemde borçlunun ekonomik durumunun kötü olması ve işlemin karşı tarafının da tacirle geçmişten gelen ticari ilişkilerinin olması, aynı sektörde faaliyet göstermesi gibi olgular subjektif şartların varlığı için yeterli görülmemelidir.

Böyle durumlarda, subjektif şartların varlığını ortaya koyan emareler tasarrufun gerçekleştirildiği anda değil, daha sonraki dönemde aranmalıdır. Eğer tasarruf işlemi neticesinde, borçlu, elde ettiği karşılığı borçlarını döndürmek ve ekonomik durumunu iyileştirmek için kullanmış ise, alacaklılara zarar verme kastıyla hareket edildiğine yönelik ‘açık’ emarelerin varlığından bahsetmek oldukça güç olacaktır. Buna mukabil, elde edilen karşılık, doğrudan veya dolaylı şekilde mevcut veya müstakbel alacaklıların istifade edebileceği bir malvarlığı unsuruna dönüştürülmemiş, bilakis eritilmiş ise söz konusu tasarrufun alacaklılardan mal kaçırmak kastıyla yapıldığı kuvvetle muhtemel olacaktır. Şu hâlde, m. 280/1 kapsamında yapılacak incelemelerde, subjektif şartların oluşup oluşmadığı değerlendirilirken tasarruf işleminden sonraki dönemin de dikkate alınması ve uygulamada bu hususta (mümkün olduğu ölçüde) objektif kriterlerin geliştirilmesi tasarrufun iptali davasının ölçülülük ilkesi zeminine oturtulmasına ve ticari hayattaki işlem trafiğini sekteye uğratmayan bir yapıya kavuşturulmasına katkı sağlayabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tasarrufun İptali Davası, Ölçülülük İlkesi, İİK m. 280

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7545-3149

Eksik Sigortanın Tespitinde Sigorta Değerinin Esas Alınacağı An Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Serdar Hızır¹

¹Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türk hukuku açısından sigorta sözleşmelerinde eksik sigortanın söz konusu olduğu hallerde (TTK m. 1462) sigortalının ilke olarak tam bir teminat elde edemeyeceği açıktır. Ancak eksik sigortanın tespitinde, sigorta değerinin sözleşmenin akdedildiği andaki değil, bilakis rizikonun meydana geldiği andaki değeri esas alındığı takdirde, sigorta ettiren bir olumsuz durumla daha karşılaşmaktadır. Zira sigorta bedelinin (özellikle sonradan artan) sigorta değerine oranlanması nedeniyle, sigorta değeri arttıkça, elde edilecek sigorta tazminatı azalmaktadır. Şu halde eksik sigortanın tespitinde, sigortalı menfaatin sözleşmenin akdedilmesi esnasındaki değerinin mi yoksa rizikonun meydana geldiği andaki değerinin mi esas alınması gerektiği belirlenmelidir. Alman hukukundaki kadar açık olmamakla birlikte, mevzuatımızda eksik sigortanın oluşumu açısından “rizikonun meydana geldiği an”ın esas aldığı ifade edilmelidir. Konu hakkındaki yargı kararları incelendiğinde ise Yargıtay’ın farklı kararlar verdiği; ancak daha yeni tarihli kararlarda eksik sigortada sigorta değerinin rizikonun gerçekleşme anına göre belirlendiği görülmektedir. Öğretinin konuya yaklaşımı da buna paraleldir. Eksik sigortada sigorta ettirenin karşılaştığı sorun, aşkın sigortada meydana gelmemektedir. Bunun yanında, eksik sigortanın olumsuz etkilerinin giderilebilmesi için takseli sigorta veya ilk riziko sigortası sigortasının tercih edilmesi yahut sigorta sözleşmesine enflasyona karşı koruma klotlarının konulması önerilmektedir. Ancak anılan kurumların gerek oluşumunda zorluklara karşılaşılabilmesi gerek teminatların kapsamında sorunlar yaşanması olasıdır. Sözü edilen sorunun giderilebilmesi için, Yargıtay’ın bazı kararlarına paralel olarak, eksik sigortada sigorta değerinin sözleşmenin yapılmasındaki andaki değerinin esas alınması, bir çözüm yolu olarak önerilebilir. Bu halde takseli sigortanın aksine, sigorta şirketinin sigortaladığı menfaatin değerini belirleme yükümlülüğü doğacaktır. TTK’nın ilgili hükümleri uyarınca, sigorta sözleşmesi yapacak sigortacının sözleşmenin yapılması için sigorta ettirenden ve sigortalıdan her türlü gerekli bilgiyi öğrenme imkânının bulunduğu ve keza sigortalının ve sigorta ettirenin de tüm önemli bilgileri

sigortacıyla paylaşmasının zorunlu olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla takseli sigorta niteliği taşımasa dahi, sigortacının sigorta değerini sözleşmenin başında tespit etme imkânının mevcut olduğu değerlendirilmektedir. Diğer yandan, bu ilk çözüme karşın, eksik sigortada sigorta değeri olarak rizikonun gerçekleştiği anın esas alınması gerektiği savunulacaksa, TTK m. 1423'te ve Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik hükümleri uyarınca, sigortacının sigorta ettireni sigorta değerinin tespit edilmesi bakımından riziko anının esas alınacağı, bu durumda sigorta değerinin sözleşmenin başlangıcındaki değeri yansıtmayabileceği ve dolayısıyla da sigorta tazminatının sigorta ettirenin umduğu düzeye ulaşmayabileceği konusunda açık ve yazılı şekilde bilgilendirmesi aranmalıdır. Sigortacının bu konudaki yükümlülüğünü ihlal etmesi halinde ise mevzuatta öngörülen yaptırımların uygulanması gündeme gelebilir.

Anahtar Kelimeler: Eksik Sigorta, Menfaat Değerinin Altında Sigorta, Sigorta Değeri Sigorta Bedeli, Riziko.

Elektronik Ortamda Noter Tarafından Yapılan Tespit İşlemi ve Bu İşlemin Delil Değeri

Doç. Dr. Nilüfer Boran Güneysu¹

¹Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

11 Temmuz 2015 tarih ve 29413 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Noterlik İşlemlerinin Elektronik Ortamda Yapılması Hakkında Yönetmelik, noterlik işlemlerinin elektronik ortamda yapılmasına, saklanmasına, paylaşılmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektedir. İlgili Yönetmeliği'nin ikinci fıkrasında, Noterlik Kanunu'nun 61. maddesinde düzenlenen tespit işleri ile elektronik ortamdaki durum, görüntü, işlem veya benzeri her türlü verinin tespiti işlerinin elektronik ortamda yapılabileceği hükme bağlanmıştır. Elektronik ortamda tespit işlemi, internet sayfası veya sosyal medya gibi alanlarda gerçekleştirilen hukuka aykırılık iddialarının silinip yok edilmeden önce kayıt altına alınmasını sağlamaktadır. Hukukî veya cezaî konulara ilişkin hukuka aykırılık iddialarının ilgili paylaşım silinmeden önce kayıt altına alınması ileride açılacak davada delil olarak kullanılarak tarafa avantaj sağlamaktadır. Türkiye Noterler Birliği'nin 8.11.2020 tarihli Güvenli Ödeme Sistemi ve Elektronik Ortamda Tespit Medya Yansıma Raporu'na göre; 1 Mart 2016 tarihinde yürürlüğe giren Yönetmeliğin ardından yaklaşık on binin elektronik veri tespit işleminin yapıldığını ifade edilmektedir. Tespit kavramı, geçici hukukî korumalardan biri olan delil tespiti kavramını hatırlatmaktadır. Geçici hukukî korumaların özellikleri Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda açıkça ifade edilmemekle birlikte öğretide; yargı organlarınca verilme, her iki tarafça istenme, geçici nitelikte olma, yaklaşık ispat, karşı taraf dinlenilmeden verilme, bağlayıcı ve zorlayıcı olma şeklinde sıralanmaktadır. Elektronik tespit işlemi, yargı organınca verilme, geçicilik, yaklaşık ispat gibi özellikleri taşımamaktadır. Elektronik tespit işlemi, delil tespiti olarak nitelendirilemez. Ayrıca delil tespitinin konusunu; tanık beyanın alınması, bilirkişi raporu veya keşif yapılması gibi delil türlerinden birini oluşturmaktadır. Elektronik tespit işlemi, bilirkişi raporu, tanık beyanı veya keşif niteliğinde değildir. Elektronik ortamda yapılan tespit, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 199. maddesi gereği belge olarak değerlendirilebilir. Ancak elektronik tespit işlemi, belgeye resmiyet vermeye yetkili kurum olan noterlikçe yerine getirildiğinden, ilgili belge resmî belge niteliğindedir. Markanın izinsiz kullanımı, hakaret nedeniyle açılacak tazminat davası veya

bunlara ilişkin delil tespiti gibi taleplerde noter tarafından yapılan elektronik tespit işlemine ilişkin belge, delil olarak değerlendirilecektir

Anahtar Kelimeler: Noter, Elektronik İşlem, Elektronik Tespit İşlemi, Delil, Delil Tespiti

asoscongress

Makale ID= 276

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3808-5332

Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da Yapılan Son Değişiklikler Işığında Elektronik Ticaret Hizmet Sağlayıcılarının Veri Taşıma Hakkı ve Sonuçları

Doç. Dr. Mesut Serdar Çekin¹

¹Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

7 Temmuz 2022 tarih ve 31889 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun vesilesiyle Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun çerçevesinde önemli değişikliklere yer verilmiş, özellikle Avrupa Birliği'nde kısa süre önce kabul edilen ve dijital piyasaların düzenlenmesini hedefleyen Dijital Hizmetler Yasası (Digital Services Act) ile Dijital Piyasalar Yasası (Dijital Markets Act) kapsamında getirilen değişiklikler Türk hukukuna yansıtılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda birçok farklı düzenlemeye yer verilmiş olsa da konumuz açısından önem arz eden düzenleme, Ek 2nci madde çerçevesinde elektronik ticaret hizmet sağlayıcıya tanınan verileri taşıma imkanınıdır. Buna göre elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı, talep etmesi halinde elektronik ticaret hizmet sağlayıcının "satışları dolayısıyla elde ettiği verileri bedelsiz taşımasına ve bu veriler ile bunlardan elde ettiği işlenmiş verilere bedelsiz ve etkin şekilde erişim sağlamasına teknik imkân" sunmakla yükümlü kılınmıştır. Bu husus, ayrıca 29 Aralık 2022 tarih ve 32058 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektronik Ticaret Aracı Hizmet Sağlayıcı ve Elektronik Ticaret Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik m. 21 çerçevesinde somutlaştırılmıştır. Yukarıda özetlenen değişiklik, aynı zamanda birçok soruyu ve hukuki sorunu beraberinde getirmektedir. Şöyle ki elektronik ticaret hizmet sağlayıcısının veri taşınabilirliği hakkı, müşteri verilerine ilişkin olması sebebiyle şüphesiz kişisel veri de barındıracaktır. Bugüne kadar bu doğrultuda açık rıza alınmaması halinde söz konusu verinin hangi şartlar altında paylaşılacağı, aktarılacağı ve özellikle yeni elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcının elde ettiği bu verileri hangi hukuki sebebe dayalı olarak işleyeceği incelenmeye muhtaçtır. Ayrıca Kanun ve Yönetmelik, taşıma hakkını sadece elektronik ticaret hizmet sağlayıcının müşteri verileriyle sınırlı tutmamakta, bunun ötesinde "bu verilerden elde edilen işlenmiş verileri" de erişim hakkı kapsamında dahil etmektedir. Elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcının ticari sır niteliği taşıyabilecek bu tür verileri vermesi gerek ticari sırların korunması gerekse haksız rekabet boyutuyla incelenmeye muhtaçtır. Nihayet öngörülen değişiklikler

sayesinde erişim sağlama yükümlülüğü öngörüldüğü için söz konusu erişimin hangi şartlar altında gerçekleştirileceği, tarafların hak ve yükümlülüklerinin neler olması gerektiği incelenmeye muhtaçtır. Bu kapsamda bir taraftan sözleşmeler hukuku ilkelerinden ve orada bilhassa genel işlem şartlarına ilişkin hükümlerden, diğer yandan veri koruma hukukunda kabul gören veri güvenliğine ilişkin ilkelerden istifade etmek kanaatimizce mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Elektronik Ticaret Hizmet Sağlayıcıları, Elektronik Ticaret Aracı Hizmet Sağlayıcıları, Veri Taşınabilirliği

asoscongress

Makale ID= 218

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0147-3200

Enerjinin Vergilendirilmesi: Avrupa Birliği Enerji Politikası Bağlamında Bir Değerlendirme

Arş. Gör. Yunus Emre Veziroğlu¹

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi

Özet

Geçmişten günümüze yaşamın devamı, enerji kaynaklarının devamlılığına bağlı olmuştur. Ne var ki bu kaynaklar belirli biçimlerde sınırlılık arz eder. Bu sınırlılık, kaynağın nev'inden kaynaklanabileceği gibi elde edilme, taşınma ve kullanım maliyetlerinden de kaynaklanabilir. Bu durum küresel anlamda enerjiyi değerli kılmaktadır. Uluslararası ilişkilerin geliştirilmesinde ve stratejik dengelerin oluşturulmasında hayati ve ekonomik değeri tartışmasız bulunan enerji, Avrupa Birliği(AB)'nin oluşumunda da itici güç olmuştur. Enerji politikası, iç pazarın oluşturulması ve arz güvenliği yanında çevrenin korunması ve iklim değişikliği ile mücadele bakımından AB'nin önemli konularından biri olagelmıştır. Fosil enerji kaynaklarının hızla tükenmesi ve kullanımının yol açtığı olumsuz çevresel etkiler, nükleer enerjinin yarattığı endişe, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına olan ilgiyi her geçen gün artırmaktadır. İklim değişikliğinin yarattığı etkiler ve siyasi birtakım sorunların enerji arzındaki yansımaları da AB'nin enerji politikasına yön vermeye devam etmektedir. Avrupa Birliği bu bağlamda çevre dostu ve sürdürülebilir enerji kaynaklarının yaygınlaşması ve daha etkin kullanımı için politikalar yürütmektedir. Çalışmamızda, enerji politikasının yönlendirilmesi bakımından elverişli bir araç olarak karşımıza çıkan vergilendirme konusu ele alınacaktır. Enerjinin vergilendirilmesi, fosil yakıtlar, elektrik ve yenilenebilir enerji kaynakları gibi enerji ürünlerinin vergilendirilmesini ifade eder. Bu bağlamda, enerjinin üretimi, dağıtımı veya tüketimi üzerinden alınan farklı enerji vergisi türlerine değinilecektir. Bu vergiler tüketim vergileri, katma değer vergileri veya karbon vergileri gibi farklı şekillerde olabilir. Özellikle karbon vergileri, enerji kullanımı yoluyla çevreye verilen zararın ödenmesini sağlayarak karbon emisyonlarının sosyal maliyetini içselleştirmek için tasarlanmıştır. AB'nin üye ülkelerdeki enerji vergilerinin asgari oranını belirleyen Enerji Vergilendirme Direktifi, mineral yağlar, doğal gaz, kömür ve elektrik dahil üzere çok çeşitli enerji ürünlerini kapsamaktadır. AB ek olarak, Emisyon Ticaret Sistemi(ETS) olarak bilinen karbon fiyatlandırma mekanizmasına da sahiptir. Yenilenebilir Enerji Direktifi ve Enerji Verimliliği Direktifi gibi çeşitli politika

girişimleri yoluyla yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını ve enerji verimliliği önlemlerini aktif olarak teşvik etmektedir. Yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektrik gibi ürünlere yönelik vergi oranlarının düşürülmesi, daha fazla finansal kaynağın bu enerji kaynaklarına aktarılmasını hedeflemektedir. Vergilendirme aracılığıyla gerçekleştirilen tüm bu politikalar fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmayı, emisyonların azaltılması ve düşük karbon ekonomisine ve daha temiz ve sürdürülebilir enerji kaynaklarına geçişi teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmamızda, enerjinin vergilendirilmesine yönelik bu gelişmelerin yanında Yeşil Mutabakat ve güncel gelişmelerin ışığında direktiflerde yapılan revizyonlara değinilecektir. Enerjinin vergilendirilmesi, nasıl tasarlandığına ve uygulandığına bağlı olarak ekonomi üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkilere sahip olabilir. Devletler için gelir yaratabilir ve emisyonları azaltabilirken, tüketiciler için enerji maliyetini artırabilir ve endüstrilerin rekabet gücünü etkileyebilir. Dolayısıyla enerjinin vergilendirilmesi, çevresel, ekonomik ve sosyal etkilerinin dikkatli bir şekilde değerlendirilmesini gerektiren bir konudur.

Anahtar Kelimeler: Vergilendirme, Enerji, Avrupa Birliği, Enerjinin Vergilendirilmesi

Eski Vakıf Hukukunda İstidâne (Borç Alma)

Doç. Dr. Ahmet Akman¹

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

ÖZ Borç alma toplum hayatı içerisinde kişiler için olduğu kadar, kurumsal yapılar için de bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyacın hukuk kuralları içerisinde giderilmesi ve nihayetinde borcun amacına uygun kullanılıp sonunda ifa edilerek sona erdirilmesi gerekir. İstidâne (borç alma) vakıf tarihimiz boyunca belirli kayıt ve şartlarla uygulanmış ve çoğu zamanda uygulama yargının kontrolünde cereyan etmiştir. Fıkıh kitaplarının vakıf bölümlerinde bunun şartları tespit edildiği gibi, müstakil olarak telif edilen ‘ahkâmü’l-evkâf’ konulu kitaplarda da müstakil bahislerde düzenleme konusu yapılmıştır. Bu çalışmada konu özellikle eski vakıf hukuku kitaplarından, Mecelle komisyonu üyeliği de yapmış olan Ömer Hilmi Efendi’nin ‘İthâfü’l-Ahlâf fî Ahkâmi’l-Evkâf’ isimli kitabında vakfın istidânesine dair yapmış olduğu düzenleme esas alınarak ele alınacaktır. Bu kapsamda Mecelle şârihi Ali Haydar Efendi’nin ve Mısırlı müellif Muhammed Kadri Paşanın aynı doğrultuda yazmış oldukları eserlerinden de mukayeseler yapılacaktır. Ömer Hilmi Efendi vakıfta borçlanmanın iki şekilde olacağını söyler. Bunlardan ilki istikraz yani borç almak, diğeri ise vadeli mal satın almak suretiyledir. Bunlardan her birinin kendine ait şartlarının tahakkuk etmesi ve öngörülen usule uygun davranılması gerekir. Bu konuda özellikle vakıf mütevellilerine büyük görev düşer. Hatta bu görevin usulüne uygun kullanılmaması ve böylece vakfın zarara uğratılması mütevellinin azlini mucip sebeplerdendir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Vakıf Hukuku, Ahkâmü’l-Evkaf, İstidâne, İstikraz, Veresiye.

Makale ID= 280

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5394-8554

Evaluation of New Regulations On Delivery of the Child and Establishing a Personal Relationship With the Child

Dr. Hakan Hasırcı¹

¹Yeditepe University

Özet

With the Code No. 7343, the practice of enforcing court decisions on the delivery of children and the establishment of a personal relationship with the child, also called "child confiscation" in practice, through the enforcement office has come to an end. Until this amendment, within the system of the Debt Enforcement and Bankruptcy Code (DEBC), the decision of the court for the delivery of the child or the establishment of a personal relationship with the child was given to the enforcement office, the debtor was given a period of 7 days for the fulfillment of the decision. When the decision is not fulfilled, it was enforced with the help of the law enforcement. This, of course, led to the emergence of unwanted images and caused moral damage of the child and his parents in the process. With the Code No. 7343, the Child Protection Code No. 5395 is amended and a system where the child is still in the center is adopted. In this new system, the duty of fulfillment of the final decisions and injunctions regarding the delivery of the child and the establishment of a personal relationship with the child is given to the Legal Support and Victim Services Directorates, which is a new directorate. On the other hand, where there is no directorate, the registrars of the civil courts are appointed, so there hasn't been much getting out of the courthouse. The main aim should be to expand these specialist directorates throughout the country. In the new system, the directorate of the child's residence is authorized. Although the choice is beneficial in terms of flexibility, the fact that the competent directorate is dependent on the child's residence may bring about some problems if the child is abducted to a place other than his residence. Execution of the final decisions and injunctions are carried out by the experts assigned by the directorate, and where there is no expert, by means of teachers. Compared to the old system, the assignment is made directly. However, the teachers to be appointed within the scope of the list should be limited according to their branches, and preschool teachers, kindergarten teachers, guidance teachers or philosophy group teachers should be authorized.

Anahtar Kelimeler: Child Delivery, Establishing a Personal Relationship With the Child, the Interest of the Child, Child Protection Code.

Feragat Edenin Altsoyunu da Kapsar Şekilde İvazsız Mirastan Feragat Sözleşmesi Yapılabilir mi?

Doç. Dr. Tuba Birinci Uzun¹

¹Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türk Medeni Kanunu'nun 528. maddesinin birinci fıkrası uyarınca mirasbırakan, gelecekte kendisine mirasçı olma ihtimali bulunan bir kişiyle ivazlı veya ivazsız mirastan feragat sözleşmesi yapabilir; bu sözleşmeyle gelecekte mirasçı olma ihtimali bulunan kişi mirastan feragat sözleşmesinden başka bir deyişle mirasbırakanın ölümünden önce beklenen miras hakkından vazgeçebilir. Türk Medeni Kanunu'nun 528. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, mirastan feragat eden kişi mirasçılık sıfatını kaybeder. Mirasbırakan ile mirasçı arasında yapılan mirastan feragat sözleşmesi ivazlı ise bu sözleşme feragat edenin altsoyu için de hüküm ve sonuç doğurur; beklenen miras hakkından feragat eden mirasçı gibi feragat edenin altsoyu da mirasçılık sıfatını kaybeder; feragat edenin altsoyu saklı paylı mirasçı olsa dahi tenkis davası açamaz. Ancak bunun aksi kararlaştırılabilir ve mirastan feragat sözleşmesi ivazlı olsa bile yapılan sözleşmenin feragat edenin altsoyu yönünden hüküm ve sonuç doğurmayacağı belirtilebilir. Mirasbırakan ile mirasçı arasında yapılan mirastan feragat sözleşmesi ivazsız ise kural olarak bu sözleşme feragat edenin altsoyu yönünden hüküm ve sonuç doğurmaz. Feragat edenin altsoyunu kapsar şekilde ivazsız mirastan feragat sözleşmesi yapılıp yapılamayacağı ise tartışmalıdır. Bu noktada farklı görüşler mevcuttur. Bir görüşe göre, her ne kadar ivazsız mirastan feragat sözleşmesi kural olarak feragat edenin altsoyu bakımından herhangi bir sonuç doğurmasa da sözleşmede bunun aksi öngörülebilir. Başka bir görüşe göre, feragat edenin altsoyunu da kapsar şekilde ivazsız mirastan feragat sözleşmesi yapılamaz. Kanaatimizce birinci görüşe üstünlük tanınmalı, feragat edenin altsoyunu da kapsar şekilde ivazsız mirastan feragat sözleşmesi yapılabileceği kabul edilmelidir. Zira Türk Medeni Kanunu'nun 528. maddesinin gerekçesi de bu yöndedir. Maddenin gerekçesinde, saklı paydan doğan haklar saklı kalmak üzere, feragat edenin altsoyunu da kapsar şekilde ivazsız mirastan feragat sözleşmesi

yapılabileceği ifade edilmiştir. Bunun dışında feragat edenin altsoyunu da kapsar şekilde ivazsız mirastan feragat sözleşmesi yapılması halinde, mirasbırakanın, feragat eden mirasçının altsoyunu mirasından tek taraflı olarak uzaklaştırdığı, ıskat ettiği de düşünülebilir. Zira miras sözleşmesinde mirasbırakanın tek taraflı ölüme bağlı tasarruflarına da yer verilebilir. Ayrıca miras sözleşmesi, resmi vasiyetnamenin geçerlilik şartlarını da taşır. Elbette böyle bir durumda, feragat edenin altsoyunun saklı payını talep edebilmesi mümkündür (TMK md. 512 f. 3). Önemle belirtmek gerekir ki mehz İsviçre Medeni Kanunu'nda yer alan düzenlemeye (ZGB art. 495 parag.3) göre, sözleşmede aksi öngörülmedikçe mirastan feragat, feragat edenin altsoyunu da kapsar; bu noktada sözleşmenin ivazlı ya da ivazsız olması önemli değildir. Esasen mirastan feragat, hukuki niteliği itibariyle kök içinde halefiyet ilkesinin bir istisnasıdır. Kanaatimizce, tartışmanın esas sebebi Türk Medeni Kanunu'nda yer alan düzenlemenin mehz İsviçre Medeni Kanunu'nda yer alan düzenlemeden farklı olması ve mirastan feragat kurumunun özünden uzaklaşmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Miras Hukuku, Mirastan Feragat, Olumsuz Miras Sözleşmesi, Mirasçılıktan Çıkarma

Genel İş Koşulu Niteliğindeki Disiplin Yaptırımı Hükümlerinin Geçerliliği ve Denetimi

Arş. Gör. Umut Dilaver¹

¹Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İşverenler, işyerinde gerekli çalışma düzenini tesis edebilmek için sahip oldukları yönetim hakkına dayanarak disiplin sistemi kurabilir ve bu sistem sayesinde işçilerin çalışma düzenini bozacak kusurlu hareketlerini yaptırıma bağlayabilirler. Üretim faaliyetinin devamını ve işyerinin genel düzenini sağlaması bakımından büyük önem taşımaya rağmen disiplin yaptırımları için hukukumuzda genel kanuni bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Her ne kadar genel bir düzenleme mevcut olmasa da kanunlarda yer alan birtakım düzenlemeler, disiplin yaptırımlarının şartları ve genel denetimi açısından yol gösterici olacaktır. Örneğin, İş Kanunu'nun ücret kesme cezasını düzenleyen 38. maddesi uyarınca toplu iş sözleşmesi veya iş sözleşmelerinde gösterilmiş olan sebepler dışında işçiye ücret kesme cezası verilemeyecektir. Bu düzenlemeden hareketle, diğer disiplin yaptırımları için de hukuki dayanak şartının uygulanması gerektiği söylenebilir. Disiplin yaptırımlarının geçerliliği açısından uygulanması ve değerlendirilmesi gereken hükümlerden bir diğeri de Türk Borçlar Kanunu'nun genel işlem koşullarını düzenleyen 20 ila 25. maddeleridir. Zira, bir hukuki dayanağa ihtiyaç duyan disiplin yaptırımları uygulamada çoğunlukla genel iş koşulu niteliği taşıyan tip iş sözleşmeleri ve iç yönetmeliklerde düzenlenmektedir. Genel iş koşulları, işyerindeki işçilere genel olarak uygulanmak üzere hazırlanan ve işverence müzakere edilmeksizin işçilerin onayına sunulan genel ve soyut nitelikteki kurallardır. Bu niteliği itibarıyla genel iş koşulları kavramı esasen, borçlar hukuku uygulamasında kullanılan genel işlem koşullarının iş hukukundaki görünüş biçimini oluşturmakta ve TBK'nın ilgili hükümlerine tabi olmaktadır. Tip iş sözleşmeleri ve işyeri iç yönetmelikleri de işçilerle müzakere edilmeksizin tek taraflı hazırlanan ve işçilerin onayına sunulan düzenlemeler olarak TBK'da yer alan yürürlük, yorum ve içerik denetimine tabi olacaktır. Bu hükümler çerçevesinde disiplin yaptırımlarının değerlendirilmesi çalışmamızın ana konusunu oluşturmaktadır. Disiplin yaptırımları genel olarak uyarı, kınama, işten çıkarma, ücret kesintisi şeklinde ortaya çıkmakla birlikte istisnai olarak iş veya işyeri değişikliği şeklinde bir yandan değişiklik kaydı niteliği de arz eden biçimde düzenlenebilir. Bu düzenlemeler, işçinin işyerinin değiştirilmesi ile birlikte menfaatine zarar veren hükümler

olarak, içerik denetimi bakımından dikkatli değerlendirilmelidir. Çalışmada öncelikle disiplin yaptırımı hükümlerinin genel şartları, karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Devamında, tip iş sözleşmeleri ve iç yönetmeliklerde düzenlenen disiplin yaptırımlarının yürürlük denetimi açıklanacak, disiplin yaptırımı hükmü ile işçinin menfaatine aykırı olarak yaratılan durumun dürüstlük kurallarına uygunluğu yönünde içerik denetimi değerlendirilecek ve bu değerlendirmede özellikle yönetim hakkına dayanan bir düzenlemenin içerik denetimi konusu olup olamayacağı sorgulanacaktır. Ardından, yaratılan menfaate aykırı durumun hükmün açık ve anlaşılır olmamasından doğup doğmadığı yönünde şeffaflık denetimi açıklanacak; nihayet, değişiklik kaydı niteliğindeki disiplin yaptırımı hükmünce tanınan hakkın işveren tarafından dürüstlük kuralı ve hakkaniyete uygun kullanılıp kullanılmadığı yönündeki kullanım denetimi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Disiplin Yaptırımı, Genel İş Koşulu, Yürürlük Denetimi, İçerik Denetimi, Kullanım Denetimi

asoscongress

Makale ID= 129

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5806-1696

Genetiği Değiştirilmiş Organizmalı Ürünlerden Doğan Hukuki Sorumluluk

Arş. Gör. Şule Uzun¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Özet

Teknolojide ve moleküler biyolojide meydana gelen gelişmelerin bir sonucu olarak genetiği değiştirilmiş organizmalı ürünler (GDO) hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Canlıların besin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ürünlere teknolojinin yardımıyla genetik değiştirme işlemleri yapılabilmektedir. Gıda ve tarım ürünlerinin ömrünü uzatan, iktisadi açıdan ucuz ve dayanıklı ürün üreterek kar elde etme gayesi taşıyan işletmeler genetiği değiştirilmiş organizmalar sayesinde amaçlarına ulaşabilmektedir. Böylelikle bir ürüne birçok farklı açıdan müdahale edilebilmektedir. Bu durum bir yandan bireylerin ve canlıların yaşamını kolaylaştırırken bir yandan da ilerleyen zamanlarda, şu an var olan teknoloji ve bilim ile öngöremeyeceğimiz zararların ortaya çıkmasına neden olabilir. Tam da bu sebeple bünyesinde tehlike barındıran genetiği değiştirilmiş organizmalı ürünlerle ilgili faaliyette bulunan kişilerin hukuki sorumluluğunun düzenlenmesi önem arz etmektedir. Dünyada ve ülkemizde genetiği değiştirilmiş organizmalı ürünlerin muhtemel risklerine karşı önlem alınması zaruri hale gelmiştir. Bu nedenle ülkeler iç hukuklarında düzenleme yapma yoluna gitmişlerdir. Her ne kadar konu ile ilgili düzenlemelerde eksiklikler olsa da doğrudan veya dolaylı olarak insan ve canlı yaşamını tehdit eden genetiği değiştirilmiş organizmalı ürünlere karşı üreticilerin belirli koşulları sağlaması hususunda dünya ülkelerinin hemfikir olması önemlidir. Ülkemizde genetiği değiştirilmiş organizmalı ürünlere ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Bu bağlamda tehlike barındıran, güvenilir olmayan gıda ürünlerine karşı alınması gereken önlemlere ve belirtilen yükümlülüklerle aykırı davranışlar için hukuki sorumluluğun nasıl ve ne şekilde olacağına dair hükümlere yer verilmiştir. Çalışmanın amacı genetiği değiştirilmiş organizmanın ne olduğunu, mevzuattaki düzenlemeler kapsamında genetiği değiştirilmiş organizmalı ürünlerden doğan hukuki sorumluluğun şartlarını değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Genetiği Değiştirilmiş Organizma, Hukuki Sorumluluk, Sorumluluğun Kapsamı

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8327-6496

Giyilebilir Teknolojilerin Kullanımı: İş Sağlığı ve Güvenliği Yönünden Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Merve Kutlu Mutluer¹

¹Anadolu Üniversitesi

Özet

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin iş hukukundaki görünüm biçimlerinden birisi de giyilebilir teknolojilerdir. Giyilebilir teknolojilerin kullanımı son yıllarda artmakta ve konu önem kazanmaktadır. Giyilebilir teknolojilerin kullanılması üretim ve hizmet süreçlerinin takibinin sağlanarak verimin artırılması ve böylece zarar ve kayıpların önlenmesi ve iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması hususlarında olumlu katkılar sunabilecek niteliktedir. İşverenin işyerinde iş sağlığı ve güvenliğini sağlama yükümlülüğü işverenin işçiyi gözetme borcunun sonucudur. Türk Borçlar Kanunu m. 417 ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 4. maddesinde işverenin işyerinde iş sağlığı ve güvenliğini sağlama yükümlülüğü pozitif hukukta düzenlenmiştir. Bununla birlikte, giyilebilir teknolojilerin kullanımı işverenlerin işçilerin özel hayatına müdahale imkanını da arttırmaktadır. Giyilebilir akıllı cihazlar olarak da adlandırılan giyilebilir teknolojiler işçinin kalp atış hızı, vücut ısısı, kan şekeri seviyesi, uyku düzeni gibi birçok veriyi toplaması imkanını işverene sunmaktadır. Bu cihazların kullanımı işçilerin takibi ve kişisel verilerinin toplanmasını konuları başta olmak üzere birçok hukuki sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu çalışmada giyilebilir teknolojilerin kullanımının sebep olabileceği hukuki sorunlar incelenecek, Avrupa Birliği ve karşılaştırmalı hukukta yer alan düzenlemeler ışığında Türk iş hukukunda bu sorunların nasıl ele alınması gerektiğine ilişkin değerlendirme ve önerilere de yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Giyilebilir Teknolojiler, İş Sağlığı ve Güvenliği, İşverenin İşçiyi Koruma Borcu, Özel Hayata Saygı Hakkı, Kişisel Verilerin Korunması.

The Use of Wearable Technologies: An Evaluation in Terms of Occupational Health and Safety

Abstract

One of the manifestations of the developments in information and communication technologies in labour law is wearable technologies. The use of wearable technologies has been increasing in recent years and the issue has gained importance. The use of wearable technologies can make positive contributions in terms of increasing efficiency by monitoring production and service processes and thus preventing damages and losses and ensuring occupational health and safety. The employer's obligation to take occupational health and safety measures in the workplace is the result of the employer's obligation to take care of the employee. Article 417 of the Turkish Code of Obligations and Article 4 of the Occupational Health and Safety Law stipulates in positive law that the employer is obliged to ensure the occupational health and safety of employees. However, the use of wearable technologies also increases the possibility for employers to intervene in the private lives of workers. Wearable technologies, also referred to as wearable smart devices, offer employers the opportunity to collect data such as the worker's heart rate, body temperature, blood sugar level and sleep patterns. Especially the tracking of workers and the collection of their private data brings with it many legal problems. This study will examine the legal problems that may be caused by the use of wearable technologies will be examined and evaluations and suggestions will be given on how to deal with these problems in Turkish labour law in light of the regulations in the European Union and comparative law.

Keywords: Wearable Technologies, Occupational Health and Safety, Employer's Obligation to Protect the Employee, Right to Respect for Private Life, Protection of Personal Data.

asoscongress

Makale ID= 230

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1377-2742

Güncel Gelişmeler Işığında Yükseköğretim Öğrenci Disiplin Soruşturmalarına İlişkin Değerlendirmeler

Arş. Gör. Dr. Mehpere Çaptuğ Dilek¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İdari yaptırımların bir türü olan disiplin yaptırımları, temel bir hak olan eğitim hakkının sınırlandırılması sonucunu doğurabilmektedir. Özellikle “yükseköğretim kurumundan çıkarma” ya da “yükseköğretim kurumundan uzaklaştırma” disiplin yaptırımları bireylerin eğitim hakkına doğrudan etki etmektedir. Temel hak ve özgürlükler bakımından sınırlandırıcı sonuçlar doğurmaları nedeniyle disiplin yaptırımlarına ilişkin kuralların açık ve kesin bir şekilde düzenlenmesi şarttır. Dolayısıyla disiplin suç ve cezalarına ilişkin düzenlemeler, kanunilik ilkesi ve hukuki güvenlik ilkesinin gereklerine uygun olacak şekilde tesis edilmelidir. Anayasa’nın “Yükseköğretim Kurumları” başlıklı 130. maddesinin 9. fıkrası uyarınca “disiplin ve ceza işleri”nin kanunla düzenleneceği öngörülmüştür. Bu kapsamda yükseköğretim kurumu öğrencilerinin tâbi olacağı disiplin soruşturulmalarına ilişkin kurallar ve haklarında verilecek disiplin cezaları 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 54. maddesinde düzenlenmiştir. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun yükseköğretim kurumu öğrencilerine gerçekleştirdikleri disiplinler fiiller sebebiyle çeşitli disiplin cezalarının verilmesini öngören 54. maddesinin (a) bendinin, disiplin cezasını gerektiren fiillerin söz konusu normda soyut biçimde ifade edildiği ve hangi fiile hangi disiplin cezasının uygulanacağını açık olmadığı gerekçesiyle Anayasa’ya aykırılığı ileri sürülmüştür. Ayrıca, Kanun’un öğrencilerin disiplin işlemleri ile ilgili konuların Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenmesi öngören 65. maddesi hükümleri, öğrencilerin disiplin suç ve cezaları hakkındaki konuların kanun ile düzenlenmesi gerektiği, söz konusu konulara ilişkin düzenleme yapma yetkisinin idareye bırakılmasının kanunilik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa’ya aykırı olduğu ileri sürülerek söz konusu kuralların iptali istenmiştir. Anayasa Mahkemesi, 8 Eylül 2022 tarihinde söz konusu kuralların Anayasa’ya aykırı olduğunu tespit ederek iptaline, iptal kararının Resmî

Gazete’de yayımlanması tarihinden başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir. 9 Şubat 2023 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Yükseköğretim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 2547 sayılı Kanun’un 54. maddesi değiştirilmiştir. Ayrıca, dayanağı Kanun’un 65. maddesi olan Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği mülga edilmiştir. Son kanuni düzenlemede, her bir disiplin cezası ayrı ayrı tanımlanmış ve hangi fiillerin hangi disiplin cezasını gerektirdiği açıkça belirlenmiştir. Ancak son kanuni düzenlemenin de eleştiriye açık yönleri bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Disiplin Soruşturması, Disiplin Cezası, Disiplin Suçu, Kanunilik İlkesi, Belirlilik İlkesi.

Evaluations On Higher Education Student Discipline Investigations in the Light of Current Developments

Abstract

Disciplinary sanctions, which are a type of administrative sanctions, may result in the restriction of the right to education, which is a fundamental right. In particular, the disciplinary sanctions of "expulsion from higher education institution" or "temporary debarment from higher education institution" directly affect the right to education of individuals. It is imperative that the rules regarding disciplinary sanctions are clearly and precisely regulated, as they have restrictive consequences for fundamental rights and freedoms. Therefore, regulations regarding disciplinary offenses and penalties should be established in accordance with the requirements of the principle of legality and the principle of legal security. Pursuant to the 9th paragraph of Article 130 of the Constitution titled "Higher Education Institutions", it is envisaged that "disciplinary and penal matters" will be regulated by law. In this context, the rules regarding the disciplinary investigations to which the students of higher education institutions will be subjected and the disciplinary penalties to be imposed on them are regulated in Article 54 of the Higher Education Law No. 2547. It has been claimed that clause (a) of Article 54 of the Higher Education Law is unconstitutional because of the acts requiring disciplinary punishment are expressed in abstract form in the rule and it is not clear which disciplinary punishment will be applied to which act. In addition, it was requested to cancel the provisions of Article 65 of the Law, which stipulates that the issues related to the disciplinary actions of the students are regulated by the regulation to be issued by the Council of Higher Education. It has been claimed that the issues related to disciplinary offenses and punishments of students should be regulated only by law. On 8 September 2022, the Constitutional Court decided that the aforementioned rules were unconstitutional and annulled and entered into force nine months after the annulment decision was published in the Official Gazette. Article 54 of the Law was amended with the Law on the Amendment of the Higher Education Law and Some Laws, which was published in the Official Gazette on February 9, 2023. In addition, the Higher Education Institutions Student Disciplinary Regulation, the basis of which is Article 65 of the Law, has been abolished. In the last legal regulation, each disciplinary punishment was defined separately and it was clearly

determined which actions required which disciplinary punishment. However, there are aspects of the last legal regulation that can be criticized.

Keywords: Disciplinary Investigation, Disciplinary Punishment, Disciplinary Offense, Principle of Legality, Principle of Certainty.

**Güncel Yargı Kararları Işığında Mobbinge Dayalı Taleplerde Manevi Tazminat
Miktarının Belirlenmesi**

Doç. Dr. Yeliz Bozkurt Gümrükçüoğlu¹

¹İbn Haldun Üniversitesi

Özet

Uygulamada mobbing kaynaklı hukuki uyuşmazlıkların sayısında konuya ilişkin bilincin ve hassasiyetin yükselmesi neticesinde bir artış söz konusudur. Ancak mobbing mağdurlarının çeşitli çekinceler nedeniyle çok azının yargıya başvurduğu bilinmektedir. Tazminatın miktarı da bu açıdan önemli bir etkidir. Oysa çalışanın manevi varlığının korunması işverenin gözetme borcunun (TBK m. 417/I) kapsamında olduğu gibi, Anayasa'nın 17. maddesi olmak üzere 5, 10, 12, 49 ve 56. maddeleri gereğince devletin de temel yükümlülüklerindedir. Anayasa'nın 17. maddesinin 1. fıkrasına bağlamında, mobbing mağdurlarının maddi ve manevi zararlarının giderilmesi ile bu zararların tazmin edilmesi amacıyla açılan davalarda mağdurların haklarını adil şartlarda savunabileceği etkili usule ilişkin güvencelerden yararlandırılması devletin pozitif yükümlülüklerindedir (AYM Mehmet Bayrakçı, § 71; Ebru Bilgin, § 82). Ayrıca Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı ve ILO Sözleşmeleri ile güvence altına alınmıştır. Mobbing mağdurlarının başvurabilecekleri hukuki yollardan biri de manevi tazminat talebidir. Zira mobbing içeren eylem ve davranışlar, çalışanın kişilik haklarını ihlal etmekte, insan haklarına aykırılık taşımaktadır. Nitekim, Yüksek Mahkeme de yıllardan beri verdiği kararlarında mobbing unsurlarının varlığı durumunda uygun bir manevi tazminata hükmedilmesi gerektiğini kabul etmektedir. Manevi tazminatının miktarının belirlenmesinde takdir hakkı hakime aittir. Öğretide isabetle belirtildiği üzere, mobbingin mağdurun manevi varlığına ve kişilik haklarına zarar verici niteliği dikkate alınarak manevi tazminat davaları sonucu hükmedilecek tutarın mağdurun zararını giderici ve tatmin edici nitelikte olması gerekmektedir. Ayrıca bu sayede caydırıcı bir etki de sağlanabilecektir. Miktarın belirlenmesinde, her somut olayın özel hal ve şartları dikkate alınmalıdır. Buna karşılık, Yüksek Mahkemenin manevi tazminat tutarının belirlenmesine ilişkin geçmiş kararlarına yansıyan bakış açısının ise sınırlayıcı bir yaklaşıma sahip olduğu ifade edilebilir (Yarg. 4. HD., T. 4.7.2019, E. 2018/5137, K. 2019/3793). Bu kararlarda, hükmedilecek tutarın zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir fonksiyonu olan özgün bir

nitelik taşıdığı, ceza niteliği taşımadığı, sınırının onun amacına göre belirlenmesi gerektiği, miktarın mevcut halde elde edilmek istenilen tatmin duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olması gerektiği hususları vurgulanmıştır. İlk ve ikinci derece mahkemesi kararlarına da bu eğilim yansımış, çoğu durumda sembolik tutarlarda manevi tazminata karar verilmiştir. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 2022 yılında vermiş olduğu bir karar ise mobbing mağdurları açısından umut vericidir (T. 20.4.2022, E. 2022/3289, K. 2022/4955). Her ne kadar mobbing iddiası ile açılmış bir davaya ilişkin olmasa da karar manevi tazminatın miktarının belirlenmesinde önemli yeniliklerin habercisi niteliğindedir. Tebliğimizde güncel yargı kararları ve gelişmeler çerçevesinde mobbinge dayalı manevi tazminat taleplerinde, tazminat miktarının belirlenmesine ilişkin esaslar üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mobbing, Psikolojik Taciz, Manevi Tazminat, Tazminat Miktarı, Kişilik Hakkı İhlali

**Güncel Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirketlerin Haklı Sebep Feshi Davasında
Haklı Sebep Teşkil Eden Durumların Değerlendirilmesi**

Dr. Dağlar Ekşi¹

¹Antalya Bilim Üniversitesi

Özet

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu madde 636/3'e göre "Haklı sebeplerin varlığında, her ortak mahkmeden şirketin feshini isteyebilir. Mahkeme, istem yerine, davacı ortağa payının gerçek değerinin ödenmesine ve davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme hükmedebilir.". Bu düzenlemeden anlaşılacağı üzere, limited şirketin haklı sebeple feshi davasının temel şartı haklı sebebin varlığıdır. Bununla birlikte, şirketin haklı sebeple feshini talep etme yetkisini haiz olan ortaklar için haklı sebep teşkil eden durumların neler olduğu mevzuatta açıkça düzenlenmemiştir. Bu sebeple, haklı sebep kavramına ilişkin doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüş, Yargıtay'ın da farklı yönde kararlar vermiştir. Zira haklı sebebin varlığı konusunda hâkime takdir yetkisi tanındığından, ortada haklı sebep olup olmadığı, her somut olayda ayrıca değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın amacı, güncel Yargıtay kararları ışığında hangi durumların haklı sebep teşkil ettiğinin değerlendirilmesidir. Çalışmanın amacına yönelik olarak haklı sebep kavramı, limited şirketin haklı sebeple feshi davası, bu davanın şartları, davanın tarafları ve Yargıtay kararlarında haklı sebep olarak kabul edilen durumlar incelenecektir. Öte yandan, limited şirketin haklı sebeple feshi davasında "son çare ilkesi" gereğince mahkemenin alternatif çözümlere hükmedebileceği de düzenlenmiştir. Buna paralel olarak, olası alternatif çözümler ile bunların konu edildiği Yargıtay kararları da ayrıca değerlendirilecektir. Kararların, çoğunluk gücünün kötüye kullanılması, şirket faaliyetinin fiilen sona ermiş olması, ortaklık amacının gerçekleşmesinin önemli ölçüde güçleşmiş veya imkânsız hâle gelmiş olması, şirketin borca batık olması, ortaklar arasındaki güven ilişkisinin zedelenmiş olması, şirketin kötü yönetimi şeklinde sınıflandırılarak değerlendirileceği bu çalışmada, Yargıtay'ın konuya yaklaşımını güncel olarak sunabilmek için bu konuda özellikle son on yılda verilmiş olan kararlar incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Haklı Sebep, Limited Şirketin Haklı Sebep Feshi, Limited Şirketin Haklı Sebep Feshi Davası, Limited Şirketin Haklı Sebep Feshi Davasında Haklı Sebep Kavramı, Yargıtay.

asoscongress

Makale ID= 264

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-5102-3956

Haber Verme Hakkı Kapsamında “Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma”

Dr. Öğretim Üyesi Ebru Yavuz Yayla¹

¹İzmir Bakırçay Üniversitesi

Özet

“Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un (18.10.2022 tarihli ve 31987 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7418 sayılı Kanun) 29. maddesi ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’na “Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma” suçu, 217/A madde olarak eklenmiştir. Böylelikle, sırf halk arasında endişe, korku veya panik yaratmak saikiyle, ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı ile ilgili gerçeğe aykırı bir bilgiyi kamu barışını bozmaya elverişli şekilde alenen yayan kimsenin cezalandırılması öngörülmüştür. Bu düzenleme, ifade ve basın özgürlüğünü sınırlandırdığı yönünde tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Bazı suçlar, haber verme hakkını dolayısıyla basın özgürlüğünü sınırlandırmaktadır. Haber verme hakkı, aynı zamanda bir hukuka uygunluk nedeni olarak da değerlendirilebilir. Hukuka uygunluk halleri, suçun hukuka aykırılık unsurunun gerçekleşmesini ortadan kaldırdığından “haber verme hakkı”, birtakım koşulların varlığı halinde eylemin suç teşkil etmesini engeller. Haber verme hakkı, evrensel bir hak olarak ifade ve basın özgürlüğü şemsiyesi altında koruma altına alınan haklardan birisidir. Demokrasi ve hukuk devletinin vazgeçilmezi olan haber verme hakkı, ancak ifade ve basın özgürlüklerinin sınırlandırılmasına ilişkin düzenlemeler içeren evrensel kurallara uygun olarak sınırlandırılabilir. “Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma” suçunun, Anayasa’nın 26. maddesinde düzenleme altına alınan düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ile 28. maddesinde düzenleme altına alınan basın özgürlüğü ile yakından ilgili olduğu görülmektedir. Sınırlandırma söz konusu olduğunda Anayasa’nın “Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması” başlıklı 13. maddesi de göz önüne alınmalıdır. Bir haberin “hukuka uygunluk nedeni” olarak “haber verme hakkı” kapsamında değerlendirilebilmesi için birtakım koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bildiride, Türk Ceza Kanunu’na eklenen yeni düzenlemenin ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirmesi yapılacak, temel bir hak olan haber verme hakkının, bu yeni düzenlemeyle sınırlandırılıp sınırlandırılmadığı tartışılarak, bir haberin “hukuka uygunluk nedeni” olarak “haber verme hakkı” kapsamında değerlendirilebilmesi için ilgili koşullar (kamu

yararı, gerçeklik, güncellik vb) ortaya konacaktır. Çoğulcu toplum yapısının gelişmesi için hayati öneme sahip ifade özgürlüğü ile ilgili başat AİHM ve AYM kararlarına da değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Haber Verme Hakkı, Halkı Yanıltıcı Bilgiyi Alenen Yayma, Basın.

asoscongress

Makale ID= 132

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0414-4610

Haberleşme ve Konuşma İçeriklerinin Delil Olarak Kullanılabilirliği

Dr. Öğretim Üyesi Süleyman Emre Özdemir¹

¹Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Teknolojinin gelişmesi, iletişimin hızlanmasını ve yaygınlaşmasını sağlamış ancak özel hayata müdahaleyi de kolaylaştırmıştır. Haberleşme ve konuşma içerikleri, kişilerin özel hayatının ayrılmaz bir parçasıdır ve kişilerin serbestçe haberleşmeleri ile sözün mahremiyetinin korunması hukuk devleti olmanın gereğidir. Günümüzde teknolojinin sunduğu imkânlardan faydalanılmak suretiyle iddianın ispatlanması ve delil toplanması amacıyla haberleşme ve konuşmaların kayıt altına alındığı sıklıkla görülmektedir. Bu yola başvurulması, suçun ispatlanmasına matuf olabileceği gibi özel hukuktan kaynaklı bir uyuşmazlığın çözümü amacıyla da taşıyabilir. Zira haberleşme ve konuşma içerikleri, bir olayın ispatını kesin olarak sağlayabilecek niteliktedir. Ancak gerek Anayasa’da gerekse Ceza Muhakemesi Kanunu ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda hukuka uygun bir şekilde elde edilmemiş delillerin yüklenen suç veya vakıanın ispatında kullanılamayacağı açıkça ifade edilmiştir. Esasında Ceza Muhakemesi Kanunu’nda haberleşme veya konuşmalardan delil elde edilebilmesi çeşitli koruma tedbirleriyle mümkün kılınmıştır. Fakat bu koruma tedbirlerine başvurabilmesi sıkı koşullara tabidir. Ayrıca ani gelişen ve ispatı başka yollarla mümkün olmayan durumlarda da bu koruma tedbirlerine başvurulmasından bir netice alınmamaktadır. Öte yandan, kendisine karşı işlenen suç veya hukuki bir vakıayı ispatlamak için haberleşmenin ya da konuşmanın gizliliğini ihlal eden kimselerin fiilleri Türk Ceza Kanunu’nun 132’nci maddesinde düzenlenen “haberleşmenin gizliliğini ihlal” ve 133’üncü maddede düzenlenen “kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması” suçlarını oluşturabilir. Böyle bir durumda ilk başta haklı durumda olan kişilerin cezai müeyyide ile karşı karşıya kalması mümkündür. Çalışmamızda isnat olunan suç veya hukuki bir vakıayı ispatlamak ve delil elde etmek amacıyla haberleşme ya da konuşmanın gizliliğinin ihlal edilmesi durumunda elde edilen içeriklerin delil olarak kullanılıp kullanılamayacağı üzerinde durulacak ve zikredilen hususta yargı kararları tartışılacaktır. Ardından bu fiillerin haberleşmenin gizliliğini ihlal ve kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması suçları karşısındaki konumu değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Haberleşmenin Gizliliğini İhlal, Kişiler Arasındaki Konuşmaların Dinlenmesi veya Kayda Alınması, İspat, Hukuka Aykırılık, Hukuka Aykırı Delil.

asoscongress

Makale ID= 104

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8590-3350

Hak Temelli Karar Kurma Tekniği ve Türk Anayasa Mahkemesi'nin Karar Kurma Sorunu: Laiklik Örneği

Dr. Öğretim Üyesi Osman Serkan Gülfidan¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ali Fuad Başgil Hukuk Fakültesi

Özet

148

Anayasa yargısına ilişkin geleneksel yaklaşım uyarınca hükümler hakların ikili/çatallı yapısı temelinde tesis edilir. Örnek olsun, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bir vakaya dair karar verirken öncelikle ihlal iddiasının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile koruma altında olan bir hak ile ilgili olup olmadığına ve somut olayda koruma kapsamındaki bir hakka bir müdahalede bulunulup bulunulmadığına bakar (varlık/kapsam testi). Müdahalenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi çerçevesinde doğrulanabilir olup olmadığı, yani hakkın/yükümlülüğün sınırları ise kanunilik, meşru amaç ve ölçülülüğün inceleneceği ikinci aşamanın konusudur (sınır testi). Bir hakka yapılan bir müdahalenin (bir hak sınırlamasının) doğrulanabilirliğinin tetkik edildiği ikinci aşama da kendi içerisinde çatallıdır. İşbu ikinci aşamada yarışan/çatışan (veya yarışmaları/çatışmaları ihtimal dahilinde bulunan) bireysel ve/veya kamusal tüm menfaatlerin karşılıklı olarak değerlendirilmesi ve bunlar arasında optimum dengenin sağlanabilip sağlanamadığının tespit edilmesi lazım gelir. Hakların/yükümlülüklerin gerçek sınırlarının belirlenmesine yarayacak olan ikinci aşamanın yöntemi “ölçülülük”tür. Ölçülülük bir ön şarttan ve sıralı üç alt unsurdan müteşekkil bir testtir: meşru amaç, elverişlilik, gereklilik ve dengeleme (yahut dar anlamda ölçülülük veya orantılılık). Yani bir hakka yapılan bir müdahalenin (bir hak sınırlamasının) meşru bir amaca dayanması sınırlamanın hukuka uygunluğunun tespiti için yeterli değildir. Sınırlama aynı zamanda elverişli, gerekli ve dengeli de olmalıdır. Aktarılan hal hakların başkalarının haklarına dair pozitif yükümlülüklerin ifası için sınırlandırıldığı durumlarda bhusus önemlidir. Zira bir kişinin hakkının korunması bir başka kişinin hakkına müdahale edilmesini gerektirebileceğinden “başkalarının haklarının korunması” daima -açık ya da zımni biçimde- bir meşru amaç kategorisi oluşturur. Diğer bir deyişle bir pozitif yükümlülüğün yerine getirilmesinin bir hakkın sınırlanması bakımından koşullardan bağımsız

şekilde meşru amaç olarak kabul edilebileceği söylenebilir. Öte yandan koruma/sağlama yükümlülüğü mahiyetindeki pozitif yükümlülükler negatif yükümlülükler ile kaçınılmaz olarak diyalektik bir ilişki kurarlar. Örneğin bireyleri üçüncü kişilere karşı koruma yükümlülüğünden doğan ana sorun, bir tarafı korumanın diğer tarafa müdahale etmek anlamına gelmesidir. Burada, yarışan/çatışan menfaatlerin somut bağlamın koşullarında tartılıp dengelenmesinin gerektiği açıktır. Pozitif yükümlülük uğruna yapılan sınırlama meşru olabilir ama ölçsüz de olmamalıdır. Aksi başka hiçbir inceleme yapılmaksızın bir pozitif yükümlülüğün ifasını hedefleyen her sınırlamanın (mesela çok değersiz bir kalemtraşı korumak için birinin doğrudan/duraksamadan öldürülmesinin) hukuka uygun olduğunun kabulünü gerektirir. Bu veçheden bakıldığında “düzenleme bir pozitif yükümlülüğün ifasını amaçlamaktadır ve hal böyle olmakla hukuka aykırı değildir” şeklinde özetlenebilecek olan Türk Anayasa Mahkemesi’nin laiklik ile alakalı son dönem içtihadı (özellikle E. 2017/180, K. 2018/109 ve E. 2012/65, K. 2012/128 sayılı kararları) aktarılan karar kurma tekniğinden uzağa düşmüş, hukuki meseleyi doğru tavsif edememiş ve hak temelli bir yaklaşımla hukuki bir değerlendirme yapamamış olmakla eleştiriye açıktır.

Anahtar Kelimeler: Anayasa Yargısı, Menfaatler Yarışı/çatışması, Ölçülülük, Laiklik, Din ve Vicdan Özgürlüğü

Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Kararının Memurların Disiplin Soruşturma ve Yaptırımlarına Etkisi

Doç. Dr. Celâl Işıklar¹

¹KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231 inci maddesinde düzenlenen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumu (HAGB), ceza yargılaması sonunda verilen hükmün belli şartlarla açıklanmasının gelecekteki bir tarihe ertelenmesidir. HAGB kararı, Ceza Muhakemesi Kanunu m.223/1'de sayılan kararlardan olmadığı gibi, maddi anlamda kesin hüküm veya nihai bir karar da değildir. Açıklanması ertelenen (yani askıya alınan) karar sanık hakkında hukukî bir sonuç doğurmaz. Sanık öngörülen süre içinde şartlara uyarsa, mahkeme sanık hakkındaki hükmü ortadan kaldırır ve düşme kararı verir. Dolayısıyla, HAGB kararı disiplin soruşturması açısından kesin delil olarak kabul edilemez. Öncelikle HAGB kararına dayanarak ilgili hakkında memuriyete almama veya memurluktan çıkarma şeklinde bir işlem yapılamaz. Ancak bazen kanun aksini öngörmüş olabilir. Bilindiği gibi ceza soruşturması ile disiplin soruşturması birbirinden bağımsızdır ve ayrı ayrı yürütülebilir. Yani personelin fiili aynı zamanda hem adli suç hem de disiplin suçu oluşturabilir. Bu itibarla, disiplin ihlali halinde ilgili personel hakkında disiplin soruşturması da yapılabilir. Keza idare ilgililere toplanan deliller doğrultusunda disiplin cezası da verebilir. Zira gerek HAGB kararı, gerek düşme kararı beraat niteliği taşımaz. Ancak mahkûmiyet niteliği olmadığından, yetkililer HAGB kararına dayanmamalı ve suçsuzluk karinesini ihlâl etmemelidir. Bu sebeple yetkililer disiplin cezasının gerekçesinde faili adli suç işlemiş gibi gösteren ifadelerden kaçınmalıdır. Disiplin cezası mümkün olduğu kadar idari disiplin soruşturmasına ve dosyadaki bilgi ve belgelere dayanmalıdır. Bu çerçevede disiplin soruşturması işlemlerinde sırf HAGB kararına atıf yapılmış olması, tek başına masumiyet karinesini ortadan kaldırmaz. Anayasa Mahkemesi ve Danıştay kararlarına göre, mahkûmiyet olarak değerlendirilemeyeceğinden HAGB kararı kamu hizmetine girişe engel değildir. Aynı şekilde personele suçlu gibi davranılıp disiplin yaptırımı da uygulanamaz. Ancak HAGB kararına dayanmamak şartıyla, disiplinler uygulama yapılabilir.

Bu durumdaki personele 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu m.137 uyarınca görevden uzaklaştırma tedbiri de uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler: Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması (HAGB), Disiplin, Soruşturma, Masumiyet Karinesi, Memuriyet.

The Effect of Delaying the Pronouncement of the Judgement On Dicipinary Investigations and Sanctions Regarding Government Officers

Abstract

The Concept of delaying the pronouncement of the judgment (DPJ), which is regulated in Article 231 of the Criminal Procedure Code No. 5271, is to postpone the announcement of the verdict given at the end of the criminal trial, under certain conditions, to a future date. The DPJ decision is not one of the decisions listed in Art. 223/1 of the Criminal Procedure Code, nor is it a final decision or a final decision in material terms. The decision, the announcement of which has been postponed (that is, the suspended decision), does not have a legal consequence for the accused. If the accused complies with the conditions within the stipulated time, the court cancels the verdict on the accused and decides to dropping the case. Therefore, the DPJ decision cannot be accepted as definitive evidence in terms of disciplinary investigation. Based on the decision of the DPJ, no action can be taken against the relevant person in the form of non-admission to public service or dismissal from public office. However, sometimes the law may have stipulated the opposite. As it is known, the criminal investigation and the disciplinary investigation are independent of each other and can be carried out separately. In other words, the act of the personnel may constitute both a judicial crime and a disciplinary offense at the same time. In this respect, a disciplinary investigation may also be conducted against the relevant personnel in the event of a disciplinary violation. Because both the decision of the DPJ and the decision to dropping the case do not constitute an acquittal. However, since there is no qualification of conviction, the authorities should not rely on the decision of the DPJ and should not violate the presumption of innocence. For this reason, the authorities should avoid statements that make the perpetrator appear as if he has committed a criminal offense in the justification of disciplinary punishment. Disciplinary action should be based as much as possible on an administrative disciplinary investigation and the information and documents in the file. In this context, the mere reference to the decision of DPJ in disciplinary proceedings does not, by itself, remove the presumption of innocence. According to the decisions of the Constitutional Court and the Council of State, the decision of the DPJ does not prevent entry into public service, as it cannot be considered as a conviction. In the same way, personnel cannot be treated as criminals and disciplinary sanctions cannot be applied. However, disciplinary application can be made provided that it is not based on the decision of the DPJ. The personnel in this situation may also be suspended from duty pursuant to article 137 of the Civil Servants Law No. 657.

Keywords: The Delaying the Pronouncement of the Judgment (DPJ), Discipline, Investigation, Presumption of Innocence, The Public Service.

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3049-6548

Hukuk Metodolojisinde Gâî / Teleolojik Yorumun Yeri ile Öneminin İslam ve Türk Hukuku Bağlamlarında Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Hatice Atalay¹

¹AYBÜ

Özet

Türk pozitif hukukunda gâî / teleolojik yorumun yeri ve önemine değinen bu çalışmada gayeci yaklaşımın günümüz hukuk normlarının yorumlanmasında da büyük bir yere sahip olduğu ortaya konmuştur. Bu kapsamda günümüz hukukundaki gâî / teleolojik yorum yönteminin usûl-i fıkıhtaki makâsîdî yoruma benzer nitelikte kurallar ihtiva ettiğini söylemek mümkündür. Hukuk normlarının gayesinin bir başka deyişle kanunun ruhunun belirlenmesi çalışmaları – maslahat ve İslam hukukunun ana gayeleri (makâsîdü’ş-şerîa), hukukta mantık ve boşluk – icthad ilişkisi ve istinbat metotları - temel yorum yöntemleri (lafzî, tarihsel, sistematik, gâî) bağlamlarında söz konusu metodolojiler arasında benzerlikler mevcuttur. Çalışmayla İslam hukuk metodolojisinde çokça tartışılan ve hakkında eser verilen makâsîd yorumunun günümüz hukuk metodolojisindeki konumuna dair temel manada bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metodoloji, Yorum, Gâî Yorum, Makâsîdî Yorum

asoscongress

Makale ID= 46

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8368-2638

Hukuki Yükümlülük Kavramının Cebir ve Yaptırımla İlişkisi Üzerine: Jeremy Bentham ve John Austin'den H.L.A. Hart'a

Arş. Gör. Fatih Güneş¹

¹Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Hukuki yükümlülük kavramı, hukuken belirli davranışların gerçekleştirilmesinin ya da belirli davranışlardan sakınılmasının gerekli olduğu durumları betimlemek için kullanılmaktadır. Hukuki yükümlülük denildiğinde, bir yasa koyucunun koymuş olduğu kanunlar ve sair mevzuatın yanı sıra öngörülmüş olan davranış biçiminin yerine getirilmemesi halinde devreye girecek cebri bir yaptırım mekanizması da zihinlerde canlanabilmektedir. Acaba zihinde canlanan bu durum hukuki yükümlülük kavramının doğasını doğru bir şekilde yansıtmakta mıdır? İşte bu tebliğde sorunun cevabı hukuki pozitivist bir çerçevede, Bentham ve Austin'in cebir ve yaptırım odaklı görüşleri ile H.L.A. Hart'ın cebir ve yaptırımın rolünü tahfif eden görüşünü değerlendirmek suretiyle aranacaktır. Hukuki pozitivizmin kurucusu kabul edilen Bentham ve Austin, hukuki yükümlülük analizinde, bir egemenin belirli davranışların gerçekleştirilmesi arzusunu yansıtan, yaptırım tehdidi ile desteklenmiş ve tebaasına yönelttiği irade beyanı olarak nitelendirdikleri buyruk kavramına müracaat ederler. Onlara göre hukuki bir yükümlülüğün söz konusu olabilmesi için egemenin buyruk niteliğindeki irade beyanı ve ona eklenen yaptırım esaslı unsurlar gerekir. Bentham yaptırımı Austin'den daha geniş bir kavram olarak ele alır. Ona göre yaptırımlar süjenin eylemde bulunmasını sağlayabilecek her türlü güdüdür; dolayısıyla cebri yaptırımların yanı sıra cezbedici koşullar, mükâfatlar da yaptırım olarak kabul edilmelidir. Austin ise yaptırımı salt olumsuz anlamda, ceza, tazminat ya da hükümsüzlük gibi çeşitleriyle sınırlandırır. Yaptırımın kapsamı ve tanımı bağlamında iki hukukçu arasında görüş ayrılığı bulunmakla birlikte en azından yaptırımın hukuki bir yükümlülük için gerekli koşul olduğu hususunda hem fikirdirler. Hukuki pozitivizmin gelişimini önemli ölçüde etkilediği kabul edilen Hart ise, seleflerinin hukuk ve ahlak ayrılığı hakkındaki görüşlerini büyük oranda korurken, hukuku egemenin tehditle desteklenen buyruğu olarak gören açıklamalarını ise reddetmiştir. Bu itirazının önemli dayanaklarından birisini ise hukuki yükümlülüğün cebir ve yaptırımla ilişkisi hakkındaki açıklamaları oluşturmuştur. Hart, Bentham'ın yaptırımı ve Austin'in ise hem cebri hem yaptırımı hukuki yükümlülüğün varlığı

için gereklilik koşulu olarak gören yaklaşımlarını eleştirir. Hukuki yükümlülüğün, "egemenlik", "buyruk", "cebir", "yaptırım" ya da "yaptırım tehdidi" gibi kavramlarla açıklanması halinde, kavramın normatif boyutunun ele alınamayacağını belirtmiştir. Bu nedenle Hart buyruğa dayanan hukuk açıklamasından vazgeçilmesinin ve mutlak ve içerikten bağımsız bir eylem sebebi olarak tasavvur ettiği otoriter eylem sebebi fikri üzerinden bir hukuki yükümlülük analizinin geliştirilmesinin gerektiğini ifade etmiştir. Bu tebliğde öncelikle hukuki yükümlülüğe dair bu karşıt görüşler ele alınacak ve sonrasında her iki tutumun hukuki yükümlülük analizi yolunda sağladığı faydalar ve düştükleri hatalar belirtilecektir. Sonuç olarak ise özellikle Hart'ın eleştirileri de dikkate alınarak hukuki yükümlülük analizi için cebir ve yaptırımın esaslı bir role sahip olduğu şeklindeki görüşün savunulabilirliği sınanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hukuki Yükümlülük, Normatiflik, Cebir, Yaptırım, Hukuki Pozitivizm

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1244-8737

Hükümlülerin Oy Kullanma Hakkı

Dr. Öğretim Üyesi Veysel Candan Canoğlu¹

¹Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Temsili demokrasilerin temel koşullarından birisi seçimlerin varlığıdır. Seçimle göreve gelen yöneticiler, yine belirli aralıklarla yapılan seçimlerle değiştirilebilmektedir. Amaca hizmet edebilmesi için seçimlerin bağımsız yargı denetiminde, özgür ve çoğulcu bir ortamda, serbest, gizli, eşit ve genel oy ilkelerine uygun şekilde yapılması gerekmektedir. Genel oy ilkesine göre cinsiyet, ırk, eğitim, sosyal ve ekonomik durum gibi ayrımlar söz konusu olmaksızın bütün yurttaşlar oy kullanma hakkına sahip olmalıdır. Bununla beraber demokrasiyi benimsemiş diğer birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de sözü edilen ilkenin birtakım istisnaları bulunmaktadır. Örneğin on sekiz yaşını doldurmamış olanlar, silah altında bulunan er ve erbaşlar ve askeri öğrenciler oy kullanamazlar. Bir diğer istisnai durum ise hükümlülükle ilgilidir. Anayasa m.67'ye göre taksirli suçlar hariç olmak üzere ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüler oy kullanamazlar. Söz konusu yasağın kapsamının, Türk Ceza Kanunu m.53 ile genişletildiği söylenebilir. Anılan hükümde, kasten işlenen bir suçtan dolayı haklarında hapis cezası verilmiş olan hükümlüler oy kullanma haklarından yoksun bırakılmaktadır. Hapis cezasının türü veya süresi bu hüküm açısından bir önem arz etmediği gibi hapis cezasının kapalı veya açık ceza infaz kurumunda ya da koşullu salıverilme veya denetimli serbestlik hükümleri kapsamında ceza infaz kurumunun dışında çektirilmesi gibi durumlar da farklı bir sonuç yaratmamaktadır. Ayrıca bu yoksunluk, bahsedilen mahkûmiyet hükmünün kanuni bir sonucu olup bunun için hâkim veya mahkeme tarafından ek bir karar verilmesine gerek dahi bulunmamaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göre cezalarının uzunluğu, suçların türü veya ağırlığı ve hükümlülerin şahsi durumlarına bakılmadan, hükümlüler hakkında ayırım gözetilmeksizin otomatik bir şekilde uygulanan kısıtlamanın her türlü takdir yetkisinin kabul edilebilir sınırları dışında kaldığı görülmelidir. Mahkeme, Söyler/Türkiye kararında, Türk Ceza Kanunu m.53'teki düzenleme nedeniyle oy kullanamayan başvuru açısından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Ek 1 No'lu Protokol m.3'te düzenlenen serbest seçim hakkının ihlal edildiğini tespit etmiştir. Anayasa Mahkemesi ise hükümlünün ceza infaz kurumunda bulunup

bulunmadığına bakılmaksızın uygulanan bu yoksunluğun ölçüsüz bir sınırlama niteliğinde olduğu gerekçesiyle TCK m.53/1’de yer alan “hapis cezasına” ibaresinin aynı fıkranın b bendinde yer alan “seçme ve” ibaresi yönünden iptaline karar vermiştir. Nitekim anılan kararların da etkisiyle Yüksek Seçim Kurulu, en son 2023 yılındaki seçimler için almış olduğu kararında da görüldüğü üzere, örneğin koşullu salıverilenlerin oy kullanabileceklerini kabul etmiştir. Çalışmamızda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından belirlenen kriterler çevresinde, yaptırımın türü ve infaz edilme şekline bağlı olarak Türk hukukunda hükümlülerin oy kullanma hakkı ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siyasi Haklar, Hükümlü, Hapis Cezası, Denetimli Serbestlik, Koşullu Salıverilme

asoscongress

Makale ID= 164

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-8929-6124

İcra ve İflas Kanunu'nda Yapılan Son Değişiklikler Kapsamında Konutta Haciz

Arş. Gör. Dr. Mesut Köksoy¹

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Anayasa'nın 21'inci maddesine göre, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebebine dayanılarak bir kimsenin konutuna girilmesi ve buradaki eşyalara el konulması mümkündür. Ancak bunun için hâkim kararı olması ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ise kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunması gerekir. Yetkili merciin kararı, yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulmalıdır. İcra ve İflâs Kanunu'nun 80'inci maddesine göre ise, borçlunun konutunda haciz yapılabilmesi için mahkemeden bir karar alınmasına gerek yoktur. Ayrıca icra müdürünün konutta haciz yapılmasına karar vermesi hâlinde bu kararın mahkemeye onaylatılması şart değildir. Bu durum, hukuki güvenlik ilkesini ihlâl eder. Anayasa ile güvence altına alınmış ve müdahale edilmesi belirli şartlara bağlanmış olan konut dokunulmazlığı hakkının Anayasa'ya aykırı şekilde kanun ile sınırlandırılması, hukuk devleti ilkesi ve hukukî güvenlik ilkesi ile bağdaşmaz. Bu nedenle, 7445 sayılı İcra ve İflâs Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile, Anayasa ve İcra ve İflâs Kanunu arasında bir uyum sağlanabilmesi amacıyla Kanun'a, konutta haciz başlığını taşıyan 79/a madde eklenmiştir. İcra ve İflâs Kanunu'nda yapılan değişikliğe göre, icra müdürü konutta artık doğrudan haciz yapma yetkisine sahip değildir. Öncelikle haciz talep edilen yerin konut olup olmadığının tespitine ilişkin araştırma yapılmalıdır. Araştırma görevi, icra müdürüne verilmiştir. Haciz yapılacak yerin konut olduğunun tespit edilmesi hâlinde, konutta haciz yapılabilmesi için icra müdürünün buna ilişkin kararını icra mahkemesine onaylatması gerekir. Onay kararı alınmak üzere, dosya derhal icra mahkemesine tevdi edilir. Dosya kendisine tevdi edilen icra mahkemesi şekli bir inceleme yaparak tevdi tarihinden itibaren en geç üç gün içinde kararını verir. İnceleme dosya üzerinden yapılır. İcra mahkemesi, haciz yapılması istenen yerin konut olduğunun anlaşılması hâlinde kararın onaylanmasına karar verir. Bu kararın icra dairesine bildirilmesi üzerine haciz işlemleri yapılır. Haciz yapılması istenen yerin konut olmadığının anlaşılması hâlinde ise icra müdürünün kararının kaldırılmasına karar verilir. Verilen kararlar kesindir. Bu nedenle, söz konusu kararlara karşı istinaf yoluna

gidilemez. Haciz yapılan yerin konut olduğunun haciz sırasında anlaşılması hâlinde ise, konutta haciz yapılabilmesi borçlunun rıza göstermesine bağlıdır. Borçlunun konutta haciz yapılmasına rıza göstermemesi, haczin yapılmasına engel teşkil eder. Bu nedenle, haciz işlemine son verilir. Bu ihtimâlde de konutta haciz yapılabilmesi için icra müdürünün icra mahkemesine başvurarak kararını onaylatması gerekir. İhtiyatî haciz hakkında ise söz konusu düzenleme uygulanmaz. Bu nedenle, konutta ihtiyatî haciz kararının uygulanabilmesi için icra mahkemesinden onay kararı alınması gerekmez.

Anahtar Kelimeler: Konut Dokunulmazlığı Hakkı, Hukuki Güvenlik İlkesi, Konutta Haciz

İdare Hukukunda Yeni Bir Kavram Olarak E-İdari İşlem

Arş. Gör. Dr. Simge Demir Bayram¹

¹Yaşar Üniversitesi

Özet

Toplumsal değişimlerin yanı sıra bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ile birlikte küreselleşmenin de etkisiyle tüm dünyada dijitalleşme meydana gelmiştir. E-dönüşüm olarak da ifade edilen söz konusu dijitalleşme, zaman ve mekan sınırlarını zorlayarak öncelikle toplumu ve devlet yapılanmasını etkilemiş olup, sonrasında toplum ile birlikte şekillenen ve toplumsal ihtiyaçları karşılama fonksiyonu olan hukuku da etkilemiş, tüm hukuk dallarında dijitalleşme ile ilgili çeşitli kavramların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Dijitalleşme, diğer hukuk dallarında olduğu gibi idare hukukunda da imkanlar ve farklılıklar yaratmış, idarenin de bilişim teknolojileri olarak da adlandırılan bilgi ve iletişim teknolojilerine dahil olması sonucunu doğurmuştur. Söz konusu gelişme ile idarenin elektronikleşmesinin sonucunda en başta genel olarak e-iletişim, e-yönetim, e-devlet ve e-idare kavramları gündeme gelmiştir. Bu genel kavramlar kapsamında e-devlet hizmetleri, e-belediye, e-ihale ve e-adalet gibi alt kavramlar da ortaya çıkmıştır. Bu değişim neticesinde klasik devlet-idare kavram ve ilişkisinden, elektronik devlet-elektronik idare kavram ve ilişkisine geçiş gerçekleşmiştir. İdare hukukunda dijitalleşme ile ortaya çıkan kavramlar kapsamında idare hukukunun merkezi konuları arasında yer alan, idare tarafından bir idari görev yahut işlevin yerine getirilmesi için yapılan idari işlemlerin de elektronikleşmesi ve böylece e-idari işlem kavramının idare hukukuna dahil olması söz konusu olmuştur. Klasik idari işlemlerde olduğu gibi e-idari işlemin de tek yanlılık, icrailik, kanunilik, kamu gücüne dayalı olma özelliklerinin bulunmasının yanı sıra, dijital ortamdan yerine getirilen e-idari işlemin sahip olduğu nitelikler doğrultusunda klasik idari işlemlerden farklı olarak, elektronik iletişim araçları ile meydana getirilme şeklinde de bir özelliği bulunmaktadır. Keza klasik idari işlemlerde olduğu gibi e-idari işlemlerin de yetki, şekil, sebep, konu ve amaç unsurları bulunmakta olup, bu unsurlardan özellikle yetki ve şekil unsurları dijitalleşme gereğince klasik idari işlemlere göre farklı özellik arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: E-İdari İşlem, E-İdari İşlemin Unsurları, E-İdari İşlemin Özellikleri, E-İdare, İdare Hukukunda Dijitalleşme

E-Administrative Act As a New Concept in Administrative Law

Abstract

In addition to social changes, digitalization has occurred all over the world with the effects of globalization as well as developments in information and communication technologies. Aforementioned digitalization, which is also referred to as e-transformation, primarily has affected the society and the state structure by pushing the boundaries of time and space, and then it has also affected the law, which is shaped with the society and has the function of meeting social needs, and the emergence of various concepts related to digitalization in all branches of law has provided. Digitalization has created opportunities and differences in administrative law, as in other branches of law, and has resulted in the inclusion of the administration in information and communication technologies, also called information technologies. With aforementioned development, as a result of the electronicization of the administration, the concepts of e-communication, e-management, e-government and e-administration first and foremost in general came up. Within the scope of these general concepts, sub-concepts such as e-government services, e-municipality, e-procurement and e-justice have also emerged. As a result of this change, there has been a transition from the classical state-administration concept and relationship to the electronic state-electronic administration concept and relationship. Within the scope of the concepts that emerged with the digitalization in administrative law, the administrative acts made by the administration to fulfill an administrative duty or function, which are among the central issues of administrative law, have also become electronic and thus the concept of e-administrative act has been in question to include in administrative law. As in classical administrative acts, e-administrative acts also have the characteristics of being unilateral, enforceable, legal and based on public power. In addition, the e-administrative act, which is carried out from the digital environment, has a feature in the form of being created with electronic communication tools, unlike classical administrative acts in line with its characteristics. Likewise, as in classical administrative acts, e-administrative acts also have elements of authority, form, reason, subject and purpose, among these elements, especially the elements of authority and form, present different characteristics compared to classical administrative procedures as required digitalization.

Keywords: E-Administrative Act, Elements of E-Administrative Act, Characteristics of E-Administrative Act, E-Administration, Digitalization in Administrative Law

asoscongress

Makale ID= 71

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6193-1875

İdarenin İşlemleriyle Vergilendirmeye Müdahalesi: Fonksiyon Gaspı

Devrim Doğa Dinçer¹

Özet

Yükümlülerin mülkiyet haklarına devlet eliyle doğrudan müdahale niteliği taşıyan vergilendirmenin haiz olduğu büyük önem, vergilendirmeye ilişkin sınırların Anayasal ilkelerle çizilmesini gerektirmiştir. 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 73. maddesi ile hukuki zemine oturtulmuş olan verginin kanuniliği ilkesi bu çalışmanın çıkış noktasıdır. İlke uyarınca vergilerin konulması, değiştirilmesi ve kaldırılması mutlak surette kanunla gerçekleştirilmelidir. Bununla birlikte vergilendirme yetkisi, yasama organına aittir. İlkenin tek istisnası Anayasa'nın 73. maddesinin son fıkrasında; vergilerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisinin Cumhurbaşkanına verilebileceği yönünde tanınmıştır. Ancak idarenin genel tebliğ, özelge gibi işlemleriyle sık sık mezkur istisna hükmünü aşar biçimde vergilendirmeye müdahale ettiği görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, idarenin işlemleriyle vergilendirmeye müdahalesinin hukuka aykırılığının yargısal içtihatlardan da yararlanılarak ortaya konulmasıdır. Zira bu müdahale, verginin kanuniliği ilkesi temelinde “kanunsuz vergi olmaz” ve “temsilsiz vergi olmaz” ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir. Öte yandan anayasal sistemimizde kuvvetler ayrılığı ilkesi benimsenmiştir. Anayasa'nın 7. maddesinde yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine aidiyeti ve bu yetkinin devredilemez olduğu açıkça hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla idarenin işlemleriyle, yasama organına ait vergilendirme yetkisine herhangi bir surette müdahalesi kuvvetler ayrılığı ilkesi ile de bariz çelişki yaratacaktır. Zira kuvvetler ayrılığı ilkesinin benimsenmiş olduğu bir anayasal sistemde yasama organının görev alanına giren bir hususa ilişkin yürütme organı tarafından işlem tesisi, fonksiyon gaspı niteliği taşıyacaktır. Bu niteleme neticesinde ise işlem, hukuk alanında yok hükmünde sayılacaktır. Bu bağlamda eldeki çalışmada verginin kanuniliği ilkesi ışığında idarenin işlemleriyle vergilendirmeye müdahalesi irdelenecek, yargısal içtihatlardan da beslenilerek bu müdahalenin hukuka aykırılığı ortaya konulacak, nihayetinde doğurduğu hukuki sonuçlar ele alınacak ve eleştirel bir bakış açısıyla sunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Verginin Kanuniliği İlkesi, Kanunsuz Vergi Olmaz İlkesi, Temsilsiz Vergi Olmaz İlkesi, Kuvvetler Ayrılığı, Fonksiyon Gaspı

asoscongress

Makale ID= 195

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9465-507X

İdarenin Sorumluluğunda Acil Çıkış Kapısı "Mücbir Sebep"

Arş. Gör. Gencer Karabekir Karagenc¹

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Özet

1982 Anayasasının 125/7 hükümleri uyarınca "İdare kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür." İdarenin mali sorumluluğu olarak adlandırdığımız bu ilke hukuk devletinin temel gerekliliklerindedir. İdarenin mali sorumluluğu kendi içerisinde iki alt başlığa ayrılmaktadır. Bunlar; kusurlu sorumluluk ile kusursuz sorumluluk halleridir. Hizmet kusuru olarak da ifade edilen kusurlu sorumluluk; objektif, bağımsız, nesnel ve bağımsız niteliktedir. Hizmetin kötü işlemesi, hizmetin geç işlemesi veya hizmetin hiç işlememesi şekillerinde karşımıza çıkan kusurlu sorumluluktan kaynaklı davalar doğrudan idare aleyhine açılır, tazminat da idareden alınır. Kusursuz sorumluluk ise idarenin kusuru olmamasına rağmen; işlem, eylem ya da sözleşmelerinden kaynaklı zararların karşılanması amacıyla başvuru olan bir ilkedir. Kusursuz sorumluluk; fedakârlığın denkleştirilmesi ve tehlike ilkesi üst başlığında toplayabileceğimiz; idarenin tehlikeli faaliyetleri, mesleki risk ve sosyal risk gibi kategoriler şeklinde tasnif edilmektedir. Mücbir sebepler, zarar görenin kusuru, 3. kişilerin kusuru ve beklenmeyen durumlar idarenin kusurlu ve kusursuz sorumluluğunu ortadan kaldırabilir ya da azaltabilir nitelik arz etmektedir. Bu çalışmanın merkezini oluşturan mücbir sebep kavramının doktrinadaki standart örneği doğal afet durumlarıdır. Genel olarak, doğal afet durumlarının, idarenin kusurlu ve kusursuz sorumluluklarını ortadan kaldıracağı, doğal afet durumlarından kaynaklı herhangi bir tazmin sorumluluğuna hükmedilmeyeceği yaygın bir kanaat olarak karşımızda bulunmaktadır. Özellikle 6 Şubat 2023 tarihli deprem felaketinden kaynaklı bu argüman sıklıkla dile getirilmektedir. Herhangi bir doğal afetin idarenin sorumluluğunu ortadan kaldırabilecek bir nitelik arz etmesi için kendi içerisinde çeşitli kriterleri muhteva etmesi gerekmektedir. Bu kriterler; karşı konulamazlık, tahmin edilemezlik ve dışsallık olarak sıralanabilir. Doğal afetin mücbir sebep olarak değerlendirilebilmesi için bu unsurların bir arada bulunması gerekir. Dışsallık kavramı ile doğal afetin, idarenin iradesi veya faaliyetleri dışında

gerçekleşmesi kastedilmektedir. Söz konusu doğal afet ile idare arasında işlevsel bir ilişki bulunmaması gerekir. Doğal afetlerin mücbir sebep olarak nitelendirilebilmesi için bir diğer kriter; doğal afetin yoğunluğu, yeri, süresi ve sıklığıyla alakalı daha önceden karşılaşılmamış nitelikte olmasının gerekliliğidir. Mücbir sebep olarak nitelendirilen olayın daha önceden öngörülme ihtimalinin bulunmaması gerekir. Ayrıca bu öngörülemez nitelik arz eden olayın aynı zamanda önlenemez sonuçlar doğurması da bir diğer kriter olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu ifade ile kastedilen, idarenin her türlü araç, gereç, tesis ve personelini tam kapasite ile kullansa dahi sonuçların önüne geçemeyecek oluşudur. Bu çalışmada idarenin sorumluluğu başlığı özelinde mücbir sebep kavramı anlatılmaktadır. Bu kapsamda öncelikle idarenin sorumluluğu kavramı tanımlanarak, tasnif edilmiştir. İdarenin kusurlu ve kusursuz sorumluluk ilkeleri sıralanarak, sorumluluğu ortadan kaldıran durumlar, mücbir sebep kavramı merkezinde incelenmiştir. Hangi doğal afet durumlarının mücbir sebep kapsamında değerlendirilebileceği, ilkeler ve içtihatlar ışığında açıklanarak, idarenin sorumluluğu kavramı ile nedensellik ilişkileri analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İdarenin Sorumluluğu, Kusurlu Sorumluluk, Kusursuz Sorumluluk, Mücbir Sebep, Doğal Afet.

Emergency Exit Gate "Force Majeure" At the Responsibility of the Administration

Abstract

163

Pursuant to the provisions of 125/7 of the 1982 Constitution, "The Administration is obliged to pay the damage arising from its own actions and transactions." This principle, which we call the financial responsibility of the administration, is one of the basic requirements of the state of law. The financial responsibility of the administration is divided into two sub-headings in itself. These; faulty responsibility and strict liability cases. Faulty liability, also expressed as service fault; objective, independent, objective and independent. Faulty responsibility, which is not directly evaluated through the fault of a certain public official, but through an anonymous quality, is the main and primary reason for the administration's responsibility. Force majeure, fault of the injured party, fault of third parties and unexpected situations can eliminate or reduce the faulty and flawless responsibility of the administration. The standard example of the concept of force majeure, which forms the center of this study, in the doctrine is natural disaster situations. In order for any natural disaster to have a quality that can eliminate the responsibility of the administration, it must contain various criteria within itself. These criteria are; irresistibility, unpredictability and externality. The concept of externality means that the natural disaster occurs outside the will or activities of the administration. Another criterion for qualifying natural disasters as force majeure is; It is the necessity of the natural disaster to be of a quality that has not been encountered before, related to the intensity, location, duration and frequency. The event described as force majeure should not be foreseen beforehand. In addition, the fact that this unpredictable event has unavoidable consequences is another criterion. In this study, the concept of force majeure is explained in the title of the responsibility of the administration. In this context, first of all, the concept of the responsibility of the administration

was defined and classified. By listing the faulty and strict liability principles of the administration, the situations that eliminate the responsibility are examined in the center of the concept of force majeure. Which natural disaster situations can be evaluated within the scope of force majeure is explained in the light of principles and jurisprudence, and the causality relations with the concept of the responsibility of the administration are analyzed.

Keywords: Liability of the Administration, Faulty Liability, Strict Liability, Force Majeure, Natural Disaster.

asoscongress

Makale ID= 206

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6776-5257

İdarenin Taraf Olduğu Uyuşmazlıkların İdari Yargı Öncesi Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri Yoluyla Çözülmesi

Dr. Öğretim Üyesi Zuhal Bereket Baş¹

¹Ankara Bilim Üniversitesi

Özet

İdarenin tasarruflarına karşı yargısal başvuru yolları öngörülerek idarenin yargısal yollarda denetiminin gerçekleştirilmeye çalışılması hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak ortaya çıkmıştır. Ancak yargı denetiminde uyuşmazlığın çözümünde gerek yargısal sürecin geç işleme gerekse yargı masraflarının ve avukatlık ücretinin fazla olması gibi birçok olumsuzluklar bulunmaktadır. Belirtilen bu olumsuzlukları giderebilmek açısından idari uyuşmazlıkların bazılarının çözümlemesinde alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvurulması arayışlarına yönelme sonucunu doğurmuştur. Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları ilk kez ABD’de kullanılmış ve daha sonra Kıta Avrupası ülkelerinde yayılmaya başlamıştır. Başlıca alternatif uyuşmazlık çözüm yolları; kısa duruşma (mini-trial), vaka saptaması, tarafsız ön değerlendirme, arabulucu-tahkim (med-arb), müzakere ve arabuluculuktur. Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden en yaygın olanı Anglo-sakson kaynaklı olan arabuluculuk kurumu, daha sonra Kıta Avrupası ülkelerinde yayılmış ve gelişim göstermiştir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi de 2001 yılında, İdari Makamlar ile Özel Kişiler Arasındaki Dava Alternatifleri Konusunda Rec(2001) 9 Sayılı Tavsiye Kararında idare ile kişiler arasındaki uyuşmazlıkların çözümünde alternatif yollara başvurulmasını üye devletlere ya genel olarak veyahut belirli bazı dava türleri bakımından izin verilmesi tavsiye edilmiştir. Bu Tavsiye Kararına dayalı olarak Fransa’da bazı idari uyuşmazlıkların da arabuluculuk yoluyla çözülmesine olanak sağlayan düzenlemeler yapılmıştır. Türk hukukunda başvuru ve alternatif uyuşmazlık çözüm yollarını da içeren yargı dışı usuller; sulh, tahkim, Kamu Denetçiliği Kurumu’na başvuru, idari başvuru yolu ve çeşitli kanunlarda öngörülmüş olan diğer usullerden oluşmaktadır. İdarenin uyuşmazlıklarının mevzuatımızda yer alan idareye başvuru veya tazminat komisyonlarına başvuru gibi yollarla yargı öncesi çözümüne olanak sağlanmış olmakla birlikte, özellikle 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamede yer alan hükümlerle idareye idari uyuşmazlıklarda sulh yoluyla çözülmesi

konusunda yetki verilmiş olmakla birlikte, uygulama alanına son derece az rastlanmaktadır. Öte yandan, 12.10.2017 tarihinde 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nda yapılan değişiklikle, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununa dayalı olarak idarenin özel hukuk uyuşmazlıklarından bir kısmının arabuluculuk yoluyla çözümlenmesine olanak tanınmaktadır. İdarenin kamu hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıklarında arabuluculuk yoluna başvurulabilmesi bakımından irdelenmesi gereken sorunlar arasında ise; kamu gücünü kullanarak hareket eden idare ile birey arasındaki gerçekleşen hukuki ilişkide tarafların eşit konumda olmamasından kaynaklanan durumun ne şekilde giderileceği, hangi uyuşmazlıkların alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemi ile giderilmesinin söz konusu olacağı, alternatif uyuşmazlık çözüm yönteminde idareyi temsil eden kamu görevlilerinin bir uzlaşmaya varma konusunda sahip olmaları gereken yetkiler ve bunlara tanınan güvencelerin neler olacağı, dolayısıyla kamu görevlilerinin inisiyatif kullanma yetkilerinin nasıl sağlanacağı hususları bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları, Sulh, Arabuluculuk, İdari Uyuşmazlıklar

asoscongress

Makale ID= 204

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-000-6097-1296

İflâs Tasfiyesinin İflâsı

Doç. Dr. Hakan Albayrak¹

¹Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İflas, “ticaret mahkemesince iflasına karar verilen bir borçlunun (müflisin), haczi caiz bütün malvarlığının cebri icra yolu ile paraya çevrilip, bundan bilinen bütün alacaklılarının tatmin edilmesini sağlayan toplu (küllü) bir cebri icra yoludur. Ticaret mahkemesinin iflas kararı vermesi ile borçlu hakkında iflas açılmış olur. İflasın amacı borçlu tacirin tasfiyesidir. İflasın alacaklılara en büyük katkısı tasfiye neticesinde elde edilen paranın, alacaklılar arasında alacaklarına orantılı bir şekilde eşitlik ilkesi çerçevesinde dağıtılmasıdır. Böylece hacizden farklı olarak alacaklılar kural olarak eşit bir şekilde alacaklarına kavuşmaktadırlar. İflas tasfiyesi şu anda ülkemizde büyük sorunlara neden olmakta ve öngörülen amacı gerçekleştirememektedir. Bu bildiri ile bu sorunlar ele alınmaya çalışılacaktır. Öncelikle iflas tasfiyesi süreci uygulamamızda çok uzun sürmektedir. Bunun uzun sürmesinin en önemli nedenlerinden birisi iflas kararının kesinleşme sürecidir. Mevcut durumda önce Bölge Adliye Mahkemesince istinaf süreci daha sonra da Yargıtay’da süren temyiz süreci iflas kararının kesinleşmesini uzatmaktadır. İşte bu süreç içerisinde alacaklılar kurulundan faaliyet izni denilen bir karar alınmaktadır. Bilindiği üzere iflas ile birlikte masanın kanuni temsilcisi iflas idaresi olmaktadır. Bu dönemde müflis faaliyetlerine iflas idaresinin gözetimi denetimi hatta kontrolünde devam etmektedir. İşte iflas idaresinin denetimi altında sürdürülen bu süreçte alacaklılar takip yapamamaktadır. Alacaklarını da iflas süreci kesinleşmediği için alma imkanları tamamen ellerinden alınmıştır. Dolayısıyla süreç alacaklılar açısından tam bir felaket senaryosuna dönüşmüştür. Uzun yıllar süren bu süreç beraberinde başka birçok hukuki sorunu da neden olmaktadır. Çünkü kanunda müflis hakkında doğan hukuki sonuçların hiçbiri gerektiği gibi işletilememektedir. Faaliyet izni durumu güçleştirmektedir. Tasfiye sürecinin satış aşaması ise iflas kesinleşmediği için başlayamamaktadır. Bu durum ise borçlu müflisin işene yaramakta alacaklıların ise zararına sonuçlar doğurmaktadır. Günümüzde iflas tasfiye süreci adeta “gizli bir yeniden yapılandırma” süreci olarak uygulanmaktadır. Bu durum iflas tasfiye sürecinin amacına, ruhuna aykırıdır. İşte bu çalışmada iflas tasfiyesinin artık ülkemizde iflas ettiğini, yeni bir anlayışın hakim olması gerektiğini izah etmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Iflas, Yeniden Yapılandırma, Faaliyet İzni, İflas Masası, Tasfiye

İhbar Yoluyla Olayı Öğrenen Kolluk Tarafından Yapılan Aramanın Hukuka Uygunluğunun Önleme Araması, Adli Arama ve Suçüstü Hali Hükümleri Açısından Değerlendirilmesi

Dr. Enver Kaşlı¹

¹Ankara Emniyet Müdürlüğü

Özet

İhbar yoluyla olayı öğrenen kolluk tarafından yapılan arama işleminin hukuka uygunluğu Yargıtay tarafından değerlendirilirken, özellikle uyuşturucu madde suçlarıyla ilgili dosyalarda, farklı hükümler dayanak olarak gösterilmektedir. İhbar yoluyla olayı öğrenen kolluk tarafından yapılan arama işlemi, Yargıtay Ceza Genel Kurulu (YCGK) tarafından bazı dosyalarda ihbar edilen kişiye yönelik yapılan arama işleminin önleme aramasına dayandırılmasını hukuka uygun bulunurken, bazı dosyalarda önleme araması yerine adli arama kararının gerektiğini ifade ederek aramayı hukuka aykırı kabul etmektedir. Son dönemde verilen bazı kararlarda ise kolluk tarafından suçüstü halinde arama yapıldığı için bu aramanın önleme veya adli arama kararına dayanma zorunluluğu bulunmadığı değerlendirilmektedir. Kolluk tarafından yapılan aramanın hukuka uygun olarak kabul edilmesi için arama işleminin başta 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu olmak üzere diğer kanun hükümlerine uygun olması gerekmektedir. Önleme araması ve adli araması işlemleri uygulama (icra edilme) yönüyle birbirine benzemekteyse de amaç ve usul yönünden farklılıklar bulunmaktadır. Suçüstü hali ise bir suçun halen işlediği veya pek az önce işlendiği durumları ifade etmekte olup suçüstü halinde kolluk tarafından yapılacak üst aramasında herhangi bir arama kararına ihtiyaç bulunmamaktadır. Bu bildiriye YCGK tarafından verilmiş belirtilen durumlarla ilgili üç karar incelenecek olup kolluğun ihbar yoluyla öğrendiği olaylarda, ihbarın soruşturma evresini başlatmak için yeterli olduğu kabul edilerek kolluk tarafından yapılan aramanın, adli arama hükümlere tabi olması gerektiği görüşü savunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Adli Arama, Önleme Araması, Hukuka Aykırı Delil, Suçüstü, Suç İhbarı.

Evaluation of the Search Made by the Law Enforcement Who Learned About the Crime Through a Notice in Terms of Prevention Search, Judicial Search, and Red-Handed Search Provisions

Abstract

The Court of Cassation evaluates the lawfulness of the search process carried out by the law enforcement who learned about the incident through a notification in different provisions, especially in the files related to drug crimes. While the search process was made by the law enforcement who learned about the incident through notification, The Court of Cassation Penal General Board (YCGK) considers it legal to base the search for the person reported in some files on a preventive search, while in some files it considers the search unlawful, stating that a judicial search decision is required instead of a preventive search. . In some of the recent decisions, it is considered that this search does not have to be based on a preventive or judicial search decision, since a red-handed search is conducted by the law enforcement. In order for the search made by law enforcement to be accepted as lawful, the search process must comply with the provisions of other laws, especially Criminal Procedure Law No. 5271. Although prevention search and judicial search procedures are similar in terms of implementation (execution), there are differences in terms of purpose and procedure. Red-handed search refers to situations where a crime is still committed or has just been committed. In this paper, three decisions regarding the situations given by the YCGK will be examined and it will be argued that the search made the law enforcement should be subject to the provisions of judicial search, considering that the notification is sufficient to initiate the investigation phase.

Keywords: Judicial Search, Prevention Search, Unlawful Evidence, Red-Handed, Crime Report.

İİK m. 44/2 Çerçevesinde Ticareti Terk Eden Kişinin İflasa Tabi Olmaya Devam Etmesinin Kişi, Zaman ve Borcun Niteliği Bakımından Uygulanması Sorunu

Dr. Öğretim Üyesi Bilal Özel¹

¹Mersin Üniversitesi

Özet

170

Türk Ticaret Kanunu'nun 18(1) maddesi gereği tacir, her türlü borcu için iflasa tabidir. Tacir olmanın hüküm ve sonuçlarından olan iflasa tabi olma kuralının istisnaları başka kanunlarda yer almıştır. Bu düzenlemelerden biri de İİK m. 44/2'dir. Buna göre, ticareti terk ilanı tarihinden itibaren bir sene içinde, ticareti terk eden kişi (tacir) hakkında iflas yolu ile takip yapılabilir (İİK m. 44/2). Mezkûr hükümde tacir sıfatının kullanılmış olması, hükmün kişi bakımından tüzel kişileri de özellikle ticari işletme işleten dernek ve vakıfları kapsayıp kapsamadığı, ayrıca TTK m. 12(2)'de yer alan tacir sayılan gerçek kişiler ile TTK m. 12(3)'te yer alan tacir gibi sorumlu olan gerçek kişilerin bu kapsamda değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususları incelenmeye muhtaçtır. Başka bir açıdan ise, hüküm ticareti terk eden kişinin hangi dönemdeki borçlarından iflasa tabi tutulacağı noktasında sarıh değildir. Terk ilanından itibaren bir yıl süre ile daha iflasa tabi olan kişinin terkten önceki borçları için mi, terk ile ilan arasındaki sürede doğan borçları için de mi yoksa bir yıllık sürenin bitimine kadar doğan tüm borçları için mi iflasa tabi tutulacağı muammadır. Bir başka açıdan ise, ticareti terk eden kişinin iflasa tabi olmaya devam edeceği borcun adi mi ticari mi olduğu noktasında bir ayrıma tabi tutulacak mıdır yoksa TTK 18(1) hükmü halen uygulanma kabiliyeti bularak kişinin her türlü borcu için iflasa tabi olması kuralı mı işletilecektir. Bildiriye konu incelememizde bu soruların tartışılmasına ve cevap aranmasına katkı sunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tacir Olmanın Sonuçları, İflasa Tabi Olma, Ticareti Terk, Gerçek Kişi Tacir, Tüzel Kişi Tacir

İklim Davaları Açısından Paris İklim Anlaşmasının Normatif Değeri

Arş. Gör. Dr. Züleyha Keskin ¹

¹Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Özet

İklim değişikliği, görece uzun bir süreden beri hukuki uyuşmazlıkların gündemindedir. İklim değişikliğine sebep olan temel sorunlar, sera gazı emisyonlarından kaynaklanmaktadır. Nitekim hem Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi hem de Paris İklim Anlaşması, sera gazı emisyonlarını hedeflemektedir. Türkiye yakın bir dönemde Paris İklim Anlaşması'nı kabul etmiştir. Bu kapsamda Türkiye'de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın adına İklim Değişikliği eklenmiş ve Bakanlığa bağlı bir İklim Değişikliği Başkanlığı kurulmuştur. Bu gelişmeler, bundan sonraki aşamada sera gazı emisyonlarının takibi ve kontrol altına alınması amacıyla idarenin çeşitli düzenlemeler ve işlemler yapması yönündeki taleplerin gündeme gelmesi için bir zemin hazırlamıştır. Nitekim dünya genelinde de uluslararası ve ulusal iklim mevzuatının ve politikalarının uygulanmaması sebebiyle devletlere karşı açılan davalar gün geçtikçe artmaktadır. İklim değişikliğiyle ilgili idari davalar, uluslararası mevzuata uygun düzenlemenin yapılmaması, yapılan düzenlemenin yetersizliği ya da mevzuata uygun birel işlem yapılmaması gerekçelerine dayanmaktadır. Bu durumda, iklim değişikliğiyle ilgili taraf olunan sözleşmelere uyumlu düzenleyici işlemler yapılması talebiyle ya da yapılan düzenlemelerin ve alınan önlemlerin yeterli olmadığı gerekçesiyle yapılacak başvuruların reddedilmesi üzerine açılan iptal davalarında Paris İklim Anlaşması'nın nasıl yorumlanacağı henüz belli değildir. Bu çalışma, genel olarak, bir çok ülkede açılan iklim değişiklikleriyle ilgili davalar ve idari yargı içtihatları ışığında uluslararası bir anlaşma olan Paris İklim Anlaşması'nın normatif yapısını ele almayı amaçlamaktadır. Bu sebeple, özellikle idari yargıda açılan davalarda Paris İklim Anlaşması'nın hem idareyi somut düzenlemeler yapmaya zorlayacak nitelikte ve bağlayıcılıkta olup olmadığı hem de anlaşma hükümlerinin doğrudan uygulanmasını sağlayacak hükümler içerip içermediğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Nitekim, uluslararası bir anlaşma olan Paris İklim Anlaşması'nın iklim değişikliğine ilişkin standartlarının açılan davalarda uygulanacağı konusunda yeterli bir güvence olup olmadığı sorusu geniş çapta tartışılmaktadır. Tartışmanın konusu, taraflara geniş takdir yetkisi veren ve görece esnek ifadeler içeren hükümlerin taraflar için bağlayıcı olup olmadığıdır.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Paris İklim Anlaşması, İdari Yargı, Uluslararası Sözleşmelerin Normatif Değeri.

asoscongress

Makale ID= 229

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5167-6575

İklim Değişikliği ile Mücadelede ve Nesiller Arası Adaletin Gerçekleştirilmesinde İdarenin Yargısal Denetiminin Önemi

Dr. Öğretim Üyesi Cemal Başar¹

¹İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Sözlük anlamıyla iklim, yeryüzünün herhangi bir yerinde hava olaylarına bağlı olarak gerçekleşen etkilerin uzun yılların ortalamasına dayanan durumu demektir. İklim değişikliği ise Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin ilk maddesinde "karşılaştırılabilir zaman dilimlerinde gözlenen doğal iklim değişikliğine ek olarak, doğrudan veya dolaylı olarak küresel atmosferin bileşimini bozan insan etkinlikleri sonucunda iklimde oluşan bir değişiklik" şeklinde tanımlanmıştır. İklim değişikliği, sıcaklık artışının yanında hava kaynaklı doğal afetlerin sayısında ve etkisinde de artışa yol açmaktadır. Bu durum sağlık, tarım, sanayi, enerji, ulaşım, turizm gibi alanlara tesir etmekte, başta yaşam hakkı olmak üzere çeşitli temel hakların ihlaline neden olabilmektedir. Etkilerini geniş alanlarda ve uzun vadede gösteren iklim değişikliği, nesiller arası adalet kavramını da akla getirmektedir. Nesiller arası adalet, geçmiş, şimdiki ve gelecek kuşakların eşit biçimde sağlıklı bir çevrede yaşam haklarının olduğu prensibine dayanmaktadır. Günümüzde yapılan faaliyetler gelecekte de etkilerini gösterebilecektir. Haliyle kısa vadeli kazanımlara odaklanmak yerine bugünkü seçimlerin ve eylemlerin uzun vadeli etkilerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu yönüyle iklim değişikliği meselesinde idarelerin ileriye dönük politikalar oluşturmaları ve mevcut karar alma süreçlerinde gelecek nesillerin faydalarını da gözetmeleri büyük önem taşımaktadır. Geline nokta idari yargı mercileri iklim değişikliği ile mücadelede kayda değer bir işlev üstlenmektedir. Zira idarenin yargısal denetimi, hukuka bağlı idarenin kurulması adına etkili bir yoldur. İdareler, iklim değişikliği karşısında sera gazı emisyonlarının azaltımı ile iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlama hedeflerinin gerçekleştirilmesi adına yasal düzenlemelerde öngörülen tüm önlemlere uymakla ve faaliyetleri yürütmekle yükümlüdür. Bu konuda kimi ülkelerde hükümetlerin ve idarelerin iklim değişikliğiyle mücadeleye aykırı kararları yahut hareketsiz kalmaları veya yeterince çaba sarf etmemeleri gibi nedenlerle sorumlu tutulmalarını ve iklim değişikliğine karşı adım atmalarını sağlamak amaçlarıyla iklim davası olarak adlandırılan davalar açılmaktadır. Ülkemizde idareye karşı iklim değişikliğinden

kaynaklı talepler idari yargıda iptal davası ve tam yargı davası içinde görülmektedir. Bu sayede yetkili idarelerin hukuka aykırı olan işlemleri iptal edilmekte, idarenin eylemi, işlemi nedeniyle hakları zarar uğrayanlar ise tazminat talebinde bulunabilmektedir. İdarenin zarar verici eylemi gerçekleştirmesi yahut yasal düzenlemelerden kaynaklanan görevlerini yerine getirmemesi halinde sorumluluğu doğabilmektedir. Açılan davalarda etkili bir yargısal korumanın sağlanması, eksikliklerin tespit edilerek giderilmesine katkı sunacağı gibi iklim değişikliği ile mücadelede idarelerin daha dikkatli davranmalarında ve etkin rol üstlenmelerinde itici bir güç olacaktır. Bu durum uzun vadede gelecek nesiller açısından da olumlu sonuçları beraberinde getirecek ve nesiller arası adaletin sağlanması yönündeki adımları da destekleyecektir.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Nesiller Arası Adalet, İdarenin Yargısal Denetimi, İdari Yargı

asoscongress

Makale ID= 42

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7618- 6935

İklim Değişikliği: İnsan Hakları Temelli Bir Yaklaşım

Dr. Öğretim Üyesi Özge Atıl Kaya¹

¹Trabzon Üniversitesi

Özet

Günümüzün en büyük küresel sağlık tehditlerinden biri olan iklim değişikliği, geçmişte öncelikli olarak çevresel, ekonomik, ve sosyal terimlerle tanımlanmış olmasına rağmen esasında doğası gereği insan faaliyetlerinden kaynaklanan ve insan yaşamını etkileyen bir insan sorunudur. İklim değişikliği eninde sonunda herkesi bir şekilde etkileyecek olsa da, iklim değişikliğinin etkilerine diğerlerinden daha duyarlı olan belirli insan grupları vardır. Hızla artan iklim değişikliğinin sonuçlarının, dünyanın her yerinde özellikle yoksul ve marjinalleştirilmiş insanlar üzerinde çarpıcı bir etkisi olduğu, mevcut kırılma noktaları güçlendirdiği ve eşitsizlikleri derinleştirdiği ileri sürülmektedir. Lewis, sera gazı emisyonlarından en az sorumlu olanların iklim değişikliğinden en çok zarar göreceklere olduğunu, dolayısıyla iklim değişikliğinin adalet, eşitlik, ve insan haklarıyla ilgili önemli sorunları beraberinde getirdiğini belirtmiştir. İnsan hakları ve iklim değişikliği arasındaki bağlantı erken dönemde açık olmasına rağmen, uluslararası toplum yakın zamana kadar bunu büyük bir endişe kaynağı olarak görmemiştir. İklim değişikliğinin insan hakları perspektifinden ele alınması son yıllarda mümkün olmuştur ve artık çoğu devlet iklim değişikliği ve insan hakları arasındaki bağlantıyı kabul etmektedir. İklim değişikliği ve insan hakları bağlantısına ilişkin birincil referanslardan biri Gelişmekte Olan Küçük Ada Devletleri'nin 2007'de Male Küresel İklim Değişikliğinin İnsani Boyutu Bildirgesi'nin kabulü için bir araya geldiklerinde yapıldı. Male Bildirgesi'nin İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nden iklim değişikliği ve insan hakları arasındaki ilişki hakkında bir çalışma yürütme talebine istinaden; İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, iklim değişikliğinin yaşam, sağlık, gıda suyu, barınma ve kendi kaderini tayin hakkı dahil üzere çeşitli insan haklarını etkilediği sonucuna varmıştır. İnsan Hakları Yüksek Komiserliği ayrıca, devletlerin bireyleri öngörülebilir iklim değişikliği tehditlerinden koruma, iklim değişikliği konularında bilgiye erişim ve karar alma süreçlerine katılım sağlama ve iklim değişikliğiyle mücadele için uluslararası işbirliği yapma yükümlülükleri olduğunu vurgulamıştır. Bahsedilmesi gereken önemli bir gelişme de Paris Anlaşması'nın başlangıç metninde, insan haklarına açıkça referansta bulunuyor olmasıdır: "iklim değişikliğinin insanlığın ortak bir endişesi olduğunu

kabul ederek, tarafların iklim değişikliğinin ele alınması için harekete geçerken insan hakları, sağlık hakkı, yerli halklar, yerel topluluklar, göçmenler, çocuklar, engelli bireyler ve hassas durumdaki kişilerin hakları ve kalkınma hakkının yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların güçlendirilmesi ve kuşaklar arası adalet konularına yönelik sorumluluklarına saygı göstermeleri, bunları teşvik etmeleri ve dikkate almaları gereklidir”. 2016 yılında ise, o zamanki Birleşmiş Milletler İnsan Hakları ve Çevre Özel Raportörü John Knox, devletlerin iklim değişikliğinden kaynaklanan olumsuz insan hakları sonuçlarından kaçınabilmeleri için Paris Anlaşması taahhütlerini yerine getirmek için işbirliği yapmaları gerektiğini belirtmiştir. Bu çalışmada, iklim değişikliği ile arasında güçlü bağ bulunan belirli insan haklarına değinilerek, insan hakları temelli bir iklim değişikliği politikasının avantaj ve dezavantajlarından bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, İnsan Hakları, Çevre.

Climate Change: A Human Rights Based Approach

Abstract

In the past, climate change has been defined mainly in environmental, economic, and social terms; however, climate change by its nature is a human issue, caused mainly by human activity and impacting human life. Climate change affects everyone, especially the most vulnerable ones. The consequences of rapidly increasing climate change have a dramatic impact on poor and marginalized people around the world, strengthening existing vulnerabilities and deepening inequalities. Lewis believes that climate change also poses significant questions of justice, equality, and human rights since those who are least responsible for greenhouse gas emissions will suffer the most from climate change. Although the relationship between human rights and climate change was clear early on, the international community did not see it as a major concern until recently. Only recently has it been looked at from a human rights perspective and most states now recognize the relationship between climate change and human rights. One of the initial references to human rights and climate change was made by the Small Island Developing States when they met in 2007 to adopt the Male’ Declaration on the Human Dimension of Global Climate Change. Referring to the Male’ Declaration’s request from the Office of the High Commissioner for Human Rights to conduct a study on the relationship between climate change and human rights; the Office of the High Commissioner for Human Rights concluded that climate change affects several human rights including life, health, food water, housing and self-determination. The Office of the High Commissioner for Human Rights also emphasized that states have obligations to protect individuals from foreseeable climate change threats, to access to information and participation in decision-making about climate change issues, and to cooperate internationally to combat climate change. An important development that should be mentioned is that in the preamble of the Paris Agreement, there is a clear reference to human rights: “acknowledging that climate change is a common concern of humankind, parties should, when taking action to address climate change, respect, promote and consider their respective obligations on human rights, the right to health, the rights of indigenous peoples, local communities, migrants, children, persons with disabilities and people in vulnerable situations and the right to development, as well as gender equality, empowerment of women and

intergenerational equity”. Additionally, in 2016, John Knox, then U.N. Special Rapporteur on Human Rights and the Environment, said that states need to cooperate to meet their Paris Agreement commitments so that they can avoid negative human rights consequences resulting from climate change. In this study, after mentioning certain human rights that are strongly linked to climate change, advantages and disadvantages of a human rights-based climate change policy will be discussed.

Keywords: Climate Change, Human Rights, Environment.

İnanç Özgürlüğünün Koruma Alanının Belirlenmesi Sorunu Açısından Anayasa Mahkemesinin Hüseyin El ve Nazlı Şirin Kararı

Doç. Dr. Berke Özenç¹

¹Türk-Alman Üniversitesi

Özet

İnanç özgürlüğünün koruma alanının belirlenmesi zorlu hukuki sorunları da beraberinde getirir. Türkiye’de ilk ve orta öğretim müfredatında yer alan din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin inanç özgürlüğü açısından değerlendirilmesi bu açıdan güncelliğini yitirmeyen bir konu oluşturur. İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi (İHAM), bu sorunu Türkiye özelinde ilk defa 2007 yılında inceleme fırsatı bulmuş ve söz konusu derslerin, ebeveynlerin inançlarına saygı gösterilmesini isteme hakkını ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Kararda din derslerinin nesnel, eleştirel, çoğulcu bir içerikle düzenlenmesi ve sistematik telkin düzeyine varan öğeler içermemesi gerektiğine dair yerleşik içtihadına dayanan İHAM, din kültürü ve ahlak bilgisi ders müfredatını bir bütün olarak inceleyerek, bu sınırların aşıldığını tespit etmiştir. Bu karar karşısında Türkiye’de dile getirilen siyasi tepkilerde İHAM, İslam dininin içeriğine dair değerlendirmeler yaparak hukuki denetimin sınırlarını aştığı gerekçesiyle eleştirilmiştir. Aradan geçen süreçte İHAM’ın aynı doğrultudaki kararlarına rağmen din derslerinin müfredatında gerekli reformlar yapılmamış ve bu defa konu bireysel başvuru aracılığıyla yakın bir tarihte Anayasa Mahkemesinin (AYM) önüne gelmiştir. AYM Genel Kurulu, İHAM’ın ortaya koyduğu genel ilkeler ve tespitler doğrultusunda, başvurucuların inanç özgürlüğünün ihlal edildiğine hükmetmiştir. Oyçokluğu ile verilen bu kararın dikkate çekici yanı, muhalefet şerhi yazan üyelerinin gerekçesidir. Azınlıkta kalan üyelerin temel argümanı, hukuki sorunun çözümüne dair nihai bir karara varılmadan önce, din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin içeriğinin ilahiyatçıların dâhil olduğu bir uzman grubu tarafından incelenmesi gerektiği olmuştur. Bu sunumda, Türkiye’de ilk olarak siyasi bir eleştiri olarak ileri sürülen, fakat artık AYM kararının azınlık görüşüne yansıyan bu argüman ele alınacaktır. Bu doğrultuda ilk olarak İHAM’ın zorunlu eğitime ve özel olarak da din derslerine dair ortaya koyduğu temel ilkeler

aktarılabacaktır. İHAM'ın, hukuki değerlendirmelerinde dinsel yükümlülük ya da öğretilerin meşruluğuna dair tartışmaları özellikle dışarıda bıraktığı açıklandıktan sonra, inanç özgürlüğünün koruma alanının belirlenmesinde dini otoritelerin görüşlerinin esas alınmasının iki kaçınılmaz sonucu tartışmaya açılacaktır. Bunlardan ilki, hukuki ölçütlere dayanması gereken yargısal denetimin inanç özgürlüğü açısından işlevsiz hale gelmesidir. Bununla bağlantılı ikinci husus ise, özellikle azınlıkta kalan inanç sahiplerinin ya da inanmayanların özgürlüklerinin özüne dokunulma tehlikesidir.

Anahtar Kelimeler: İnanç Özgürlüğü, Zorunlu Din Dersleri, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi, Yargısal Denetim

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7519-6170

**İnsan Dışı Canlıların ve Doğanın Hak Özneliği-Karşılaştırmalı Anayasa Hukuku
Açısından Bir Değerlendirme**

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Mert Duygun¹

¹İzmir Bakırçay Üniversitesi

Özet

179

Temel hak ihlali iddialarına ilişkin yapılan tartışmalarda gerek derece mahkemelerinde gerekse insan hakları yargısında kimlerin hak ehliyetine sahip olduğu birçok farklı perspektiften ele alınmakta ve bu durum çok sayıda yargı kararının usuli boyutuna konu olmaktadır. Bu bağlamda ele alınan sorunların büyük çoğunluğunu ya kamu tüzel kişileri başta olmak üzere tüzel kişilerin hak özneliği yahut gerçek kişiler açısından kısıtlılar, çocuklar gibi dezavantajlı grupların hak özneliği oluşturmaktadır. Oysa insan dışı canlılar (hayvanlar, ağaçlar) yahut doğanın bizatihi kendisi de tıpkı insanlar gibi kamu gücünün işlem ve eylemleri yahut eylemsizliği sonucunda hak ihlallerinin mağduru olabilmekteler ancak temel hakları korumakla görevli gerek derece mahkemelerinin yahut anayasa mahkemelerinin menfaat koşulu ya da "mağdur" kavramını oldukça dar biçimde ele almaları neticesinde yargısal açıdan korunmasız kalabilmekteydiler. Ancak öğretilerde başlayan ve doğanın, hayvanların da hak öznesi olabileceğine dair savlar; başta Latin Amerika olmak üzere karşılaştırmalı anayasa yargısında yargı kararlarında da destek bulmuş ve bu gelişmeyi anayasal tanıma diğer bir ifadeyle bu hak özneliğinin anayasa metinlerinde tanınması izlemiştir. İlgili tebliğde bu gelişim evresi, başta Latin Amerika anayasacılığı olmak üzere karşılaştırmalı anayasa hukuku ışığında ele alınacak, konuya ilişkin gerek ulusal anayasa yargısındaki gerekse bölgesel insan hakları yargısının kararları aktarılarak, Türk anayasa hukuku açısından önerilere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ekolojik Anayasa, Mağdurluk Kavramı, İnsan Hakları Yargısı,

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4466-2105

**İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi ve Türk Anayasa Mahkemesi Yargılamalarında
Mülkün Varlığı ve Meşru Beklenti**

Arş. Gör. Mustafa Karaman¹

¹Trakya Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Özet

Mülkiyet hakkı, hem İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin Ek 1 No'lu Protokol'ünün 1. maddesiyle hem de 1982 Anayasasının 35. maddesiyle koruma altına alınmış bir insan hakkıdır. İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi de bu kapsamda önüne gelen başvurularda mülkiyet hakkına ilişkin kararlar vermektedir. Günümüze kadar geliştirilmiş içtihat bağlamında öncelikle bir uyuşmazlığın mülkiyet hakkı kapsamına dahil edilebilmesi için uyuşmazlık konusu 'varlığın' ekonomik bir değere sahip olması, yani hesaplanabilir belli parasal bir değerle ifade edilebilmesi; sonrasında ise bu değer maliki olduğunun, yani o değer uyuşmazlık tarihinde başvuru mal varlığı içerisinde bulunduğu tespitinin yapılması gerekmektedir. Bu ikinci aşamada, mülkiyet konusu varlığın başvuru mal varlığı içerisinde bulunacağı yönünde, yani hakkın ileride mevcut olacağına dair hukuki bir umudu ifade eden meşru bir beklentinin varlığı da mülkiyet hakkı korumasının devreye girmesi bakımından yeterli görülmektedir. Bu anlamda meşru beklenti kavramı, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin içtihat yoluyla geliştirdiği bir kavramdır. İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin farklı maddeleri bağlamında da kullanılan bu kavram mülkiyet hakkı açısından henüz mevcut bir mülkün var olmadığı ancak gelecekte edinileceğine dair hukuki temeli olan bir beklenti ifade etmektedir. Meşru beklenti, mülkiyet hakkının maddi kapsamına girdiği kabul edilen her türlü -menkul, gayrimenkul, alacak hakları, patent, marka, sosyal güvenlik pozisyonları gibi- mal varlığı değeri açısından ortaya çıkabilmektedir. Böylece Sözleşmenin Ek 1 No'lu Protokol'ünün 1. maddesiyle korunan 'mülkiyete saygı gösterilmesini isteme hakkının' kapsamı kişiler lehine genişletilmektedir. Böylece hukuken henüz kişilerin mal varlıklarına dahil olmayan çeşitli değerlerin, meşru beklenti içtihadı sayesinde mal varlıkları içerisinde sayılarak mülkiyet hakkının korumasından faydalandırılması kişiler açısından önemli bir kazanım olmaktadır. Anayasa Mahkemesi de İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin bu içtihadını benimsemiş ve kararlarında yer vermeye devam etmiştir. Çalışmada meşru beklentinin çeşitli görünüm biçimleri ile her iki Mahkeme yargılamalarında meşru beklenti ile

ilişkilendirilebilecek dava konusu olaylar incelenmiş; bazı sorunların ve önerilerin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mülkiyet Hakkı, Mülkün Varlığı, Meşru Beklenti.

İnsan Hakları Boyutuyla Güvenlik Nedeniyle Vatandaşlıktan Çıkarma

Dr. Öğretim Üyesi Gonca Kuru¹

¹Maltepe Üniversitesi

Özet

Savaşın ertesinde, 1948 yılında, ilan edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 15. maddesinde herkesin bir vatandaşlığa hakkı olduğu ve hiç kimsenin keyfi olarak vatandaşlığından veya vatandaşlığını değiştirme hakkından yoksun bırakılamayacağı belirtilmiştir. Gerçek kişileri kapsamına alan ve devlete bağlanmayı ifade eden vatandaşlık hakkına Evrensel Bildiri'de yer verilmesinin nedeni insanların vatansız duruma düşmelerini engellemek ve vatandaşlığın temel bir hak olarak uluslararası hukuk alanında güvence altına almaktır. Vatandaşlıktan çıkarma, kişinin rızası dışında gerçekleştirilen ve onu bir devlete üyeliğın sağladığı korumaların dışında bırakan ve pek çok ülkede kullanılan sert bir önlemdir. Şiddetli hukuk ihlalleri, ulus inşa süreçleri, ayrımcılık gibi farklı nedenlerin yanı sıra özellikle günümüzde ulusal güvenliği tehdit ettiği düşünülen kişileri hedef alarak yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Bu kapsamda, son yıllarda vatandaşlıktan çıkarma yetkilerinin genişletilmesinde kamu güvenliğine yönelik tehditleri önleme gerekçesi ön plana çıkarılmakta ve özellikle terörizm şüphelileri hedef alınmaktadır. Bu noktada vatandaşlıktan çıkarmanın bugüne özel bir uygulama olmadığına da değinilmelidir. Önceki dönemlerde çeşitli nedenlerle vatandaşlıktan çıkarmalar olmuştur. I. ve II. Dünya Savaşları sırasında, özellikle etnik sebeplerle, binlerce kişinin vatandaşlıktan çıkarılmaları neticesinde Birleşmiş Milletler tarafından Vatansızların Hukukî Durumu Hakkında Sözleşme (1954) ve Vatansızlığın Azaltılmasına Dair Sözleşme (1961) kabul edilmiştir. Ayrıca ulusal ve uluslararası pek çok belgede de vatandaşlık hakkına ve vatansızlığı önlemeye dair düzenlemelere yer verilmiştir. Tüm bu gelişmelere rağmen devletler, genel olarak, vatandaşlıktan yoksun bırakmaya kanunlarında yer vermekte ısrar etmektedirler. Vatandaşlığın devletlerin egemenlik hakkını geniş biçimde kullandıkları alanlardan biri olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu alanda takdir haklarının olduğu da aşıkardır. Bununla birlikte devletlerin uluslararası insan hakları hukukundan kaynaklanan birtakım yükümlülükleri olduğu da dikkate alınmak zorundadır. Buna göre; hiç kimse keyfi, ayrımcı, vatansızlığa yol açacak bir biçimde vatandaşlıktan yoksun bırakılamayacaktır. Çalışmada, ulusal güvenlik önlemi olarak vatandaşlıktan çıkarmanın orantısız biçimde azınlık gruba mensup kişileri hedef alabileceği ve ırk, etnik köken, din, siyasi

ve diğer görüşler gibi çeşitli temellerde ayrımcı olabileceğine değinilecek ve keyfiliğin ön plana çıkabileceği bu tür önlemlerin vatansızlığa da neden olabileceği hususu incelenecektir. Sonuç kısmında ise vatandaşlıktan çıkarmanın, vatansızlıkla sonuçlandığında insan haklarının ihlal edildiği anlamına geldiği gösterilecektir.

Anahtar Kelimeler: Vatandaşlık, Vatandaşlıktan Çıkarma, Vatansızlık, İnsan Hakları

İnsan Hakları Doğal Hakların Ardılı mıdır?

Doç. Dr. Şule Şahin Ceylan¹

¹Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Modern hukuk sistemlerinin kurucu unsurlarından olan haklar, hukuki ve ahlaki olmak üzere iki başlıkta sınıflandırılır. Hukuk düzenince yer verilenler hukuki nitelikteyken, hukuken tanınmasa, düzenlenmese ve hatta ülkedeki yaygın pratikle örtüşmese bile var olduğu düşünülenlere, ahlaki haklar denir. Hakları hukukla birlikte ele almak alışılmışı gelmiş yoldur ama hukuk dışında da bazı hakların bulunduğu kabulü, hatırı sayılır orandaki kuramsal tartışmayı tetikler. Hukuki haklar ile ahlaki hakların jenerik bir tanım altında birleştirilip birleştirilemeyecekleri, farklılık ve benzerlikleri, ahlaki hakların kapsamı bunlardan sadece bir kısmıdır. Hem doğal hakların hem de insan haklarının öz itibarıyla ahlaki haklar olduğu çoklukla kabul edilmektedir. Yine de aralarında halef selef ilişkisinin bulunup bulunmadığına dair bir uzlaşma yoktur. Kapsama ilişkin tartışmanın bir kısmını ve de bu tebliğin konusunu, birbiriyle bağlantılı iki soru oluşturur. İnsan hakları doğal haklar mıdır? Veya daha yumuşatarak, insan hakları doğal hakların ardılı mıdır? Verilen yanıtların herkesi tatmin edebileceği kuşkuluydu da sormaya ve aramaya değer. Seçilen yollardan ilki, insan hakları ile doğal haklar arasında güçlü bir bağ olduğunu varsaymak ve böylece ilkinin serüvenini Aydınlanma'ya, ortaçağa ve hatta bazen antik düşünceye dek geriye taşımaktır. Böyle bir ilişki kurulunca, insan hakları doğal hakların ardılı sayılır; "doğal" sıfatının kendiliğindenliğe, insan yapımı olmayışa, öze, doğaya yaptığı vurgu insan haklarına da taşınmış, insan hakları metafiziksel bir mirasla taçlandırılmış olur. Diğer tutum ise insan haklarını doğal haklardan bağımsız bir zeminde, ayrı bir sürecin parçası olarak değerlendirmektir. Bu koşulda, kavram, sadece "kendisi" olarak tartışmaya açılır; tarihsel, toplumsal boyutuyla incelenmesi kolaylaşır. Çalışmada her iki yaklaşıma değinilecek, aralarındakinin kavramsal bir farktan fazlası olduğu gerekçeleriyle ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Haklar, İnsan Hakları, Doğal Haklar, Ahlaki Haklar, Ödevler

asoscongress

Makale ID= 58

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8700-2150

İnsan Hakları Hukuku Çerçevesinde Deprem Hukuki Sonuçları

Dr. Öğretim Üyesi Fatmagül Kale Özçelik¹

¹OMÜ

Özet

Deprem gibi yıkıcı felaketler bir ülkede sosyal, ekonomik, siyasi ve hukuki olmak üzere pek çok sonuç doğurur. Hukuken anayasal, idari, cezai ve özel hukuk başta olmak üzere çeşitli açılardan ele alınabilecek olan bu sonuçlar, İnsan Hakları Hukuku boyutuyla da önemlidir. Deprem sonrasında yaşam hakkı, işkence, aşağılayıcı muamele ve ceza yasağı, mülkiyet hakkı, sağlık hakkı, konut hakkı, eğitim hakkı başta olmak üzere çok sayıda hakkın ihlali gündeme gelebilir. Bu hususta, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi'nin somut kararlarına baktığımızda, depremi konu edinen hükümler tesis etmiş olduğu görülür. Yaşam hakkı ve mülkiyet hakkı çerçevesinde konunun ele alındığı bu kararlar çalışmamız açısından önem arz eder. Örneğin, Van depremini konu edinen ve Vali ve AFAD görevlileri başta olmak üzere kamu görevlileri hakkında etkin soruşturma yapılmaması nedeniyle usuli yönüyle ihlal edildiğini tespit eden 2013 tarihli Anayasa Mahkemesi kararı, depremde yaşamlarını yitiren kimselerin yaşam haklarına dikkat çeker. Karar önemlidir; nitekim üst düzey kamu görevlileri dahi olmak üzere sorumluların deprem nedeniyle yaşamlarını kaybedenler yönünden yükümlü olduklarını vurgular. Depremzede vatandaşlara konut tahsisini öngören ve bu konuyu mülkiyet hakkı bağlamında ele alan kararlar da burada önemlidir. Örneğin, depremzede kimseye deprem sonrasında mülküne verilmesi öngörülen konutun uzun bir süre geçmesine rağmen hala tapuda işlem yapılarak teslim edilmemesi mülkiyet hakkını ihlal eder. Mülkiyet hakkı bağlamında bu ve benzeri şekilde depremi konu edinen diğer uyuşmazlıklar da vardır. Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önüne taşınmayan, olası hak ihlalleri de gündeme gelebilir. Örneğin, kamu görevlilerinin yörede güvenliği sağlama amacıyla orantısız güç kullanımı sonucu işkence yasağı gibi. Çalışmamızda da, deprem sonrasında doğan hukuki sonuçlara İnsan Hakları Hukuku perspektifiyle bakılarak, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına değinilecek; somut ve olası ihlaller karşısında hukuki çareler aranacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, İnsan Hakları, Yaşam Hakkı, Mülkiyet Hakkı, Yükümlülük

asoscongress

Makale ID= 24

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1310-9713

İnsan Haklarının Bütünselliği Bağlamında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin “G.B. ve Diğerleri v. Türkiye” Kararının (Başvuru No. 4633/15) Değerlendirilmesi

Emir Efe Egemen¹

Özet

"G.B. ve Diğerleri v. Türkiye" Kararı, Rus vatandaşı olan başvuru G.B. ve onun 3 kızının (A.I., M.Z. ve K.Z.) Türkiye'ye karşı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ndeki bireysel başvuruları kapsamında, 17.10.2019 tarihinde çıkmıştır. Göçmenlerin durumuna (özellikle de çocuk göçmenler) büyük önem veren Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bu kararında anne ve çocuklarının maruz kaldığı olumsuz nitelikteki fiziksel koşulların hak ihlali oluşturduğuna karar vermiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bu kararında, başvuranların özgürlük ve güvenlik hakkının, etkili başvuru hakkının ve işkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya ceza yasağının ihlal edildiğine hükmetmiştir. Bu karar, insan hakları hukukunda yer alan insan haklarının bütünselliği ilkesine ilişkin bir örnek niteliğine sahiptir. İnsan haklarının bütünselliği ilkesi, insan haklarıyla ilgili olarak her ne kadar bazı temel sınıflandırmalar ve ayrımlar yapılmış ise de aslında onların bir bütün oluşturduğuna işaret etmektedir. Bir bütün olarak düşünüldüğünde, insan hakları listesinin içeriğinde yer alan hakların birbirleriyle bağlantılı olduğu kabul edilmektedir. İnsan hakları belgeleri üretilirken diğer belgelerden etkilenilmekte ve yararlanılmaktadır. Bunun gibi, insan haklarının korunmasına yönelik faaliyet gösteren insan hakları mekanizmaları da verdikleri kararlarda, diğer mekanizmaların kararlarından etkilenmekte ve faydalanmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bu kararında, insan haklarını bir bütün olarak değerlendirmiş, insan haklarının kendi içinde bir bütünlük sergilediğini ve insan hakları belgelerinin birbirleriyle yakından bağlantılı hükümler içerdiğini somut olarak göstermiştir. Çalışmamıza konu kararda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, hem insan hakları hukukuna hâkim olan temel ilkeleri ve davanın içeriğine dair insan haklarını hem de çeşitli insan hakları örgütlerince oluşturulan insan hakları belgelerini, kararları, raporları ve görüşlerini bir arada değerlendirerek karar vermiştir. Ayrıca bu kararda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, özgürlük yanlısı tutumu, insan haklarının korunması adına olumlu niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: İnsan Hakları, İnsan Haklarının Bütünselliği, İşkence, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Ceza Yasağı, Özgürlük ve Güvenlik Hakkı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi.

Evaluation of the European Court of Human Rights Case of "G.B. and Others v. Turkey" (Application No: 4633/15) Within the Context of the Integrity of Human Rights

Abstract

The decision of "G.B. and Others v. Turkey" was issued on October 17, 1990; within the scope of the individual application of the applicants, who are Russian citizen G.B. and her 3 daughters (A.I., M.Z. and K.Z.), against Turkey in the European Court of Human Rights. The European Court of Human Rights, which attaches great importance to the situation of immigrants (especially child immigrants), decided in this decision that the negative physical conditions that mothers and their children are exposed to constitute a violation of rights. In this decision, the European Court of Human Rights held that the applicants' right to liberty and security, their right to an effective remedy and the prohibition of torture, inhuman or degrading treatment or punishment had been violated. This decision is an example of the principle of the integrity of human rights in human rights law. The principle of integrity of human rights indicates that although some basic classifications and distinctions have been made regarding human rights, they actually constitute a whole. When considered as a whole, it is accepted that the rights included in the content of the human rights list are interrelated. While producing human rights documents, other documents are affected by and benefited from. Similarly, human rights mechanisms operating for the protection of human rights are also affected and benefit from the decisions of other mechanisms in their decisions. In this decision, the European Court of Human Rights evaluated human rights as a whole and showed concretely that human rights display an integrity within themselves and that human rights documents contain provisions that are closely related to each other. In the decision that is the subject of our study, the European Court of Human Rights has decided by evaluating both the basic principles of human rights law, human rights regarding the content of the case, and human rights documents, decisions, reports, and opinions created by various human rights organizations. In addition, in this decision, the pro-freedom attitude of the European Court of Human Rights is positive for the protection of human rights.

Keywords: Human Rights, Integrity of Human Rights, Prohibition of Torture, Inhuman Or Degrading Treatment Or Punishment, Right to Liberty and Security, European Court of Human Rights.

asoscongress

Makale ID= 245

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0005-3650-9719

İnsan Üzerinde Deney ve Deneme Suçlarının Ceza Hukuku Boyutları

Şeydanur Kaçdıoğlu¹

Özet

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, İnsan Üzerinde Deney başlıklı 90. maddesinde “insan üzerinde deney” başlığı ile düzenlenmiştir. Maddenin 1, 2, 3 ve 5. fıkraları “insan üzerinde bilimsel deney yapma” suçuna dair hükümler içerirken, 4. fıkra “hasta üzerinde rıza olmaksızın tedavi amaçlı deneme” suçunu düzenlemektedir. Maddenin son fıkrasında ise her iki suç tipi için de ortak hüküm olan tüzel kişinin sorumluluğuna yer verilmiştir. Tıp bilimi, sağlık alanındaki çalışmalar ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak insan yaşamının devamlılığı noktasında vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir. Sağlığını kaybeden kişi için yaşadığı çağa uyum sağlayan, bilimsel gelişmeleri takip eden ve söz konusu bilimsel gelişmeler ile kendini sürekli yenileyen, bütün bu yenilikleri tıp etiğinin kuralları çerçevesinde teşhis ve tedavi amacıyla sürdüren bir bilim dalından bahsetmek oldukça önemlidir. Madde gerekçesinde, tıp bilimi alanında süregelen gelişmelerin hayata geçirilmesi ve insan sağlığının sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla bir takım bilimsel deneyler yapılmasına karar verildiğinden bahsedilmektedir. Kanun koyucunun madde metninde açıkça ifade ettiği şartlar karşılanmış olup açık rızanın söz konusu olduğu hallerde ancak hukuka uygun bir deneyden bahsedilebilecektir. Hukuka uygun gerçekleşen bilimsel deneylerden alınan sonuçlara dayanarak yeni teknikler ve tedavi yöntemleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. İnsan dışı deney ortamında gerçekleşen deneylerin hedeflenen sonuç adına yeterli bulunmamasının ardından bilimsel deneylerin insan bedeni üzerinde de uygulanabileceği görüşü kabul edilmiştir. Hukuk ve ahlak dışı çalışmaların önüne geçebilmek adına deney ve denemelere dair etik kurallar ve uluslararası metinler düzenlenmiştir. Ancak ulusal kaynaklarımızda TCK düzenlemesinden önce insanların vücut bütünlüğü üzerinde uygulanan deney ve deneme müdahaleleri adına somut standartlar belirlenmemiştir. Dolayısıyla TCK'nın 90. maddesi düzenleyici norm şeklinde olup öngörülen maddede deney ve denemenin gerçekleştirilmesi için birtakım şartların düzenlenme gayreti dikkat çekmektedir. Bununla birlikte ilgili madde ile kanun koyucu tarafından insan vücudu üzerinde söz konusu olan deney ve deneme müdahaleleri hakkında kanunumuzda ilk defa yasal bir düzenleme öngörülmüştür. Çalışmanın inceleme konusunu oluşturan Türk Ceza Hukuku'nda insan üzerinde deney ve deneme suçları kanunda birbirinden farklı suç tipleri olarak düzenlense de çalışmamızda ortak özellik taşıyan kısımlar aynı başlık

altında ele alınmıştır. Aynı zamanda farklılık arz eden hususlar ise birbirinden ayrı konu başlıklarında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Deney, Deneme, Tedavi, İnsan Dışı Deney Ortamı, Rıza

İnsansız Hava Araçlarıyla Gerçekleştirilen Terör Eylemlerine İlişkin Olarak Devletlerin Cezai Yetkisini Düzenleyen Uluslararası Hukuk Kuralları

Dr. Azime Ayça Kahraman Özkul¹

¹Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Terör eylemlerinin önlenmesi ve suçluların cezalandırılması; bireylerin can ve mal güvenliği ve devletlerin ulusal güvenlikleri açısından olduğu kadar, uluslararası barış ve güvenliğin sağlanması açısından da oldukça önemlidir. Nitekim 1950’li yıllardan bu yana, uluslararası sivil hava ulaşımına yönelik olarak gerçekleştirilen terör eylemleri, 11 Eylül saldırıları ile en yıkıcı haline ulaşmış ve uluslararası toplumda derin endişelere yol açmıştır. O güne kadar terör eylemleri uçak kaçırma, hava araçlarına ve hava alanlarına karşı saldırı şeklinde gerçekleşirken; ilk kez 11 Eylül saldırılarında hava aracının kendisi bir saldırı aracı olarak kullanılmıştır. İnsansız hava araçları (İHA) ise son yıllarda teröristler tarafından saldırı amacıyla kullanılan yeni araçlardan biri olmuştur. Uluslararası sivil havacılığın güvenliğine karşı terör eylemleri, birden çok devleti etkilemesi sebebiyle devletler arasında cezai yetki uyuşmazlıklarına yol açmaktadır. Yetkinin yalnızca devletlerin ulusal düzenlemelerine bağlı kılınması hâlinde, yetki boşluğu veya yarışan yetki gibi sorunlar ortaya çıkmakta; suçluların iadesini içeren antlaşmaların yokluğunda, suçlar cezasız kalabilmektedir. Bu nedenle devletler arasında çok taraflı antlaşmalar imzalanmıştır. Son olarak hayata geçirilen ve kendinden önceki sözleşmeleri kapsayarak genişleten 2010 Pekin Sözleşmesi ve Protokolü uyarınca; ülke devleti, tescil devleti, faille birlikte iniş yapılan devlet, suç işlenen hava aracının mürettebatsız olarak kiralandığı kişinin iş merkezinin ya da daimî ikametgâhının bulunduğu devlet, failin veya mağdurun vatandaşı olduğu devlet, vatansız kişi tarafından işlenen suçlarda failin mutad meskeninin bulunduğu devlet cezai yetkiyi haizdir. İHA’lar açısından bakıldığında sorun, bunların dahil olduğu suçlara, söz konusu sözleşmelerin ne ölçüde uygulanabileceği konusunda ortaya çıkmaktadır. Zira bu sözleşmelerin çoğunda, suçlar “hava araçları” ile bağlantılı eylemlerle gerçekleştirilmektedir. İHA’lar 1944 Şikago Sözleşmesi kapsamında hava aracı olarak kabul edilebilmektedir. Suç oluşturan fiilerin hava aracındaki bir şahıs tarafından gerçekleştirilmiş olması gerektiği için Tokyo ve Lahey Sözleşmeleri’nin İHA’lara uygulanma olanağı oldukça azdır.

Hava aracına karşı gerçekleştirilen sabotaj eylemlerini suç olarak düzenleyen 1971 Montreal Sözleşmesi'nin ise, İHA'lara uygulanması mümkündür. Yine de belirtmek gerekir ki şimdiye kadar sivil bir İHA'ya karşı böyle bir saldırı gerçekleştirilmemiştir. Pekin Düzenlemeleri'nde belirtilen suç tanımları da İHA'lara uygulanabilecek niteliktedir. İHA'ların silah olarak kullanılması; hava araçlarına veya yerdeki hedeflere saldırmak için İHA'lardan salınan tehlikeli maddelerin kullanılması, biyolojik, kimyasal ve nükleer silahların ve bunlarla ilgili malzemelerin taşınması tamamen sözleşmeler kapsamında suç teşkil edecektir. Pekin Düzenlemeleri aynı zamanda havacılık üzerindeki siber saldırı tehdidini de dolaylı olarak ele almaktadır. Dolayısıyla bir İHA'ya karşı gerçekleştirilen siber saldırı eylemleri de Pekin Düzenlemeleri uyarınca suç sayılacak ve sözleşmelerde belirtilen devletler açısından cezai yetkiye tabi olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnsansız Hava Aracı (Iha), Terör Eylemleri, Cezai Yetki, 2010 Pekin Sözleşmesi, 2010 Pekin Protokolü

İnternette Gerçekleşen Fikrî Mülkiyet Hakkı İhlallerinde Yeni Bir Dönem: Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Kabul Edilen Uyar-Kaldır Sistemi

Arş. Gör. Ahunur Açıkgöz¹

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Yer sağlayıcıların fikrî mülkiyet hakkı ihlallerinden kaynaklanan hukuki sorumluluğu oldukça tartışmalı bir konudur. Bununla birlikte uygulamada hak sahiplerinin, hukuka aykırılığın giderilmesi amacıyla içerik sağlayıcıdan ziyade yer sağlayıcı ile iletişime geçtikleri görülmektedir. Zira hakları ihlal edilen kişiler açısından doğrudan içerik sağlayıcıya başvurarak içeriğin yayımdan kaldırılmasını istemek internetin anonimlik özelliği sebebiyle her zaman mümkün olmayabilmektedir. Ayrıca, yer sağlayıcıların hukuka aykırılığı daha hızlı ve daha “çekışmesiz” bir şekilde giderebilecek teknik imkanlara sahip olması da içeriğin kaldırılması amacıyla doğrudan yer sağlayıcılara başvurulmasının bir diğer nedenidir. İşte, hak sahiplerinin haklarını ihlal eden içeriğin yayımdan kaldırılması talebiyle yer sağlayıcıya başvurmalarını, yer sağlayıcının da bu başvuruya dayanarak içeriği yayımdan kaldırmasını sağlayan sistemler uyar-kaldır sistemleri olarak adlandırılmaktadır. Türk hukukunda uyar-kaldır sistemine ilişkin düzenlemeler 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nda yer almaktadır. Ancak, 5651 sayılı Kanun fikrî mülkiyet hakkı ihlalleri bakımından bir uyar-kaldır sistemi öngörmemekte, 5846 sayılı Kanun’daki düzenleme ise yalnızca anılan Kanun’da düzenlenen hak ihlalleri bakımından uygulanabilecek bir uyar-kaldır sistemini konu almaktadır. Öte yandan, 5846 sayılı Kanun’daki düzenleme hak sahiplerinin doğrudan yer sağlayıcıya başvurarak içeriğin yayımdan kaldırılmasını talep edebilecekleri bir uyar-kaldır sistemi de değildir. İşte, 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun m. 9’da 07.07.2022 tarihli 7416 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle beraber tüm fikrî mülkiyet hakları bakımından, doğrudan yer sağlayıcıya içeriğin yayımdan kaldırılması talebinin yöneltilebileceği bir uyar-kaldır sistemi kabul edilmiştir. Söz konusu düzenleme, hukuka aykırılığından haberdar olmasına rağmen içeriği yayımdan kaldırmayan yer sağlayıcının fikrî mülkiyet hakkı ihlallerinden sorumlu olacağı kabul edildiği durumlarda, yer

sağlayıcının hangi hallerde hukuka aykırılıktan haberdar olacağı konusunda hukuki belirlilik sağlanması açısından oldukça önemli ve olumlu bir düzenlemedir. Bununla beraber, hükmün, yer sağlayıcı kavramından daha dar bir kapsama sahip “elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcılar (ETAHS)” bakımından kaleme alındığı görülmektedir. İlgili hükmün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ise Elektronik Ticaret Aracı Hizmet Sağlayıcı ve Elektronik Ticaret Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik m. 12-14’te yer almaktadır. Bu açıklamalar çerçevesinde, tebliğ kapsamında öncelikle uyar-kaldır sistemine ve bu sistemin yer sağlayıcıların hukuki sorumluluğuna etkisine ilişkin genel bilgilere yer verilecek ardından 6563 sayılı Kanun ile düzenlenen uyar-kaldır sisteminin hangi yer sağlayıcılar bakımından kabul edildiği netleştirilecek, düzenlemenin olumlu ve eksik yönleri tespit edilmeye çalışılacaktır. Ayrıca tebliğde, uyar-kaldır sisteminin işleyişi Yönetmelik hükümleri çerçevesinde detaylandırılacaktır. Son olarak ise ETAHS’nin uyar-kaldır sistemi uyarınca kabul edilen yükümlülüklerine aykırı davranması halinde ne gibi taleplere maruz kalabileceği kısaca ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Elektronik Ticaret, Fikrî Mülkiyet Hakları, Yer Sağlayıcı, Elektronik Ticaret Aracı Hizmet Sağlayıcı, Uyar-Kaldır Sistemi

**İntifa Hakkının Sona Ermesi Halinde İntifa Hakkı Sahibinin İntifa Hakkı Konusu
Üzerinde Yaptığı Kira Sözleşmesinin Akıbeti**

Doç. Dr. Selin Sert Sütçü¹-Arş. Gör. Yağmur Esin Çaylı¹

¹Akdeniz Üniversitesi

Özet

İntifa hakkı başkasına ait bir eşya, hak veya malvarlığı üzerinde belirli bir kimseye tam yaralanma imkânı sağlayan bir irtifak hakkıdır. İntifa hakkının kurulmasıyla eşyanın veya hakkın özü malikte kalırken, bunlardan elde edilebilecek yararlar belli bir kişiye tahsis edilmektedir. İntifa hakkının kurulmasıyla malikin intifa hakkı konusu eşya veya haktan yararlanma yetkisi tamamen sınırlandırılmış olacaktır. İntifa hakkı, hak konusunun tüm iktisadi faydalarını içerdiğinden, malike yalnızca “çıplak/kuru mülkiyet” kalacaktır. Malik bu durumda yalnızca hak konusu üzerinde hukukî tasarruf yetkisine sahiptir. Tarafların intifa konusu taşınmazın kiraya verilemeyeceği gibi aksine bir kural koymaları da mümkündür. Taraflar sözleşmede böyle aksine bir hükme yer vermemişlerse intifa konusu taşınmazın intifa hakkı sahibi tarafından kiraya verilmesi, taşınmazın kullanılması niteliğindedir. İntifa hakkının devredilmesi ve mirasçıya geçmesi mümkün değildir. İntifa hakkı sahibinin intifa hakkı konusuna ilişkin kira sözleşmesi yapması mümkündür. Bu durumda kira sözleşmesinin yapılmasıyla intifa hakkı sahibi ile kiracı arasında yalnızca tarafları bağlayan kişisel bir borç ilişkisi meydana gelecektir. Kira sözleşmesinin belirli veya belirsiz süreli olarak yapılması mümkündür. İntifa hakkı; intifa konusunun yok olması, tescilin terkini, yasal intifa hakkı sebebinin ortadan kalması, sürenin dolması ya da intifa hakkı sahibinin ölümü hallerinde sona erer. Ancak tescilin terkini, sürenin dolması veya intifa hakkı sahibinin ölümü nedeniyle intifa hakkının sona ermesi halinde, bu durumdan intifa hakkı sahibinin yaptığı kira sözleşmesi de etkilenecektir. Bu kapsamda söz konusu çalışma ile intifa hakkının belirtilen şekilde sona erdiği hallerde, bu durumun intifa hakkı sahibinin intifa konusuna ilişkin yaptığı kira sözleşmesine etkileri, Türk hukukunda belirtilen görüşler ve Yargıtay kararları kapsamında değerlendirmelerde bulunulmaya çalışacaktır.

Anahtar Kelimeler: İntifa Hakkı, İntifa Hakkı ve Kira İlişkisi, Sürenin Sona Ermesi Sebebiyle İntifa Hakkının Sona Ermesi, Ölümle İntifa Hakkının Sona Ermesi.

**İrtifakın Kapsamının Belirlenmesine İlişkin İsviçre Federal Mahkemesi'nin Verdiği
Olduğu Güncel Kararların Değerlendirilmesi**

Dr. Öğretim Üyesi Eray Aksın Atar¹

¹Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İrtifak hakkının kapsamının belirlenmesinde doğal aleniyet, irtifak hakkının tapu sicilinde yalnızca ismen zikredildiği yeterli açıklığa yer verilmeyen ve irtifak sözleşmesinde irtifak hakkının kapsamının tespitinin mümkün olmadığı durumlarda başvurulması gereken üçüncü kişinin iyi niyetini ortadan kaldırarak tapu siciline güveninin korunmamasına sebebiyet veren hukuki bir kurumdur. Federal Mahkeme'ye göre ZGB Art. 3/II (TMK m. 3/II) gereğince somut olayın gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyiniyetli kabul edilemeyeceğinden, taşınmazın fark edilebilir fiziki durumunu araştırmayan üçüncü kişiler geçit irtifakının içeriğinin tescile bakılarak belirlenmesi gerektiği iddiasında bulunamamalıdır. İsviçre Federal Mahkemesi'nin "genel yaşam tecrübesine göre, hiç kimse geçit irtifakıyla yüklü bir taşınmazı önce incelemeyen satın almaz" şeklinde içtihadı ile doğal aleniyetin, tapu siciline güvenerek kazanılan irtifak hakkında iyi niyet şartını her durumda ortadan kaldıracağı ve sicile yansımamış değişikliklerin irtifak hakkı kapsamında yer alacağına ilişkin kararları eleştiriye açıktır. Son yıllarda verilen kararlarda Mahkeme'nin bir taşınmaz satın almadan önce mutlaka gidilip yerinde görülmesi gerektiği aksi takdirde bu durumun sonuçlarına katlanılacağı şeklindeki içtihadı ağırlık kazanmıştır. Oysa Mahkeme'nin daha önceki yıllarda vermiş olduğu kararlarda bir taşınmaz satın alırken gösterilmesi gereken gerekli özen varsayımından değil somut olaydaki gerçeklikten hareket edildiği görülmektedir. İrtifakın kapsamının belirlenmesinde ya da kullanımının değiştirilmesinde tapu sicilinin göz ardı edilerek doğrudan doğal aleniye sonuç bağlanması ikincil nitelikte başvurulması gereken doğal aleniye Kanun'un öngörmediği farklı bir konuma getirmektedir. İrtifak hakkının kurulabilmesi ve değiştirilebilmesi için gereken resmi prosedürün yok sayılarak irtifak haklarındaki her türlü görünür değişikliğin doğrudan kabul edilmesine doğal aleniye vasıtasıyla imkan tanınmaması gerekir. Doğal aleniye yüklenen bu misyon tapu sicilinin aleniyetini gereksiz yere zayıflatarak amacını aşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aleniye, Doğal Aleniye, İrtifakın Kapsamı

İş Güvenliği Uzmanlarının ve İşyeri Hekimlerinin İş Güvencesi

Dr. Öğretim Üyesi Yasemin Taşdemir¹

¹Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca işverenlerin iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi çalıştırma zorunluluğu bulunmaktadır. İş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin görevlerini tam olarak yerine getirebilmeleri için mesleki bağımsızlıklarının ve iş güvencelerinin sağlanmış olması gerekmektedir. İş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin feshe karşı korunmalarına yönelik hüküm ihtiva eden İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu m. 8/2'ye göre “İşverene iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda rehberlik ve danışmanlık yapmak üzere görevlendirilen işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı, görev aldığı işyerinde göreviyle ilgili mevzuat ve teknik gelişmeleri göz önünde bulundurarak iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eksiklik ve aksaklıkları, tedbir ve tavsiyeleri belirler ve işverene yazılı olarak bildirir. Eksiklik ve aksaklıkların düzeltilmesinden, tedbir ve tavsiyelerin yerine getirilmesinden işveren sorumludur. Bildirilen eksiklik ve aksaklıkların acil durdurmayı gerektirmesi veya yangın, patlama, göçme, kimyasal sızıntı ve benzeri acil ve hayati tehlike arz etmesi, meslek hastalığına sebep olabilecek ortamların bulunmasına rağmen işveren tarafından gerekli tedbirlerin alınmaması hâlinde, bu durum işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanınca, Bakanlığın yetkili birimine, varsa yetkili sendika temsilcisine, yoksa çalışan temsilcisine bildirilir. Bildirim yapmadığı tespit edilen işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının belgesi üç ay, tekrarında ise altı ay süreyle askıya alınır. Bu bildirimden dolayı işvereni tarafından işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanının iş sözleşmesine son verilemez ve bu kişiler hiçbir şekilde hak kaybına uğratılamaz. Aksi takdirde işveren hakkında bir yıllık sözleşme ücreti tutarından az olmamak üzere tazminata hükmedilir. İşyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanının iş kanunları ve diğer kanunlara göre sahip olduğu hakları saklıdır. Açılan davada, kötü niyetle gerçek dışı bildirimde bulunduğu mahkeme kararıyla tespit edilen kişinin belgesi altı ay süreyle askıya alınır”. İş güvencesi sadece düzenlemede belirtilen hallerde iş güvenliği uzmanının ve işyeri hekiminin bildirim yükümlülüğünü ifa etmesi durumuna özgüdür. İş güvenliği uzmanlarının ve

işyeri hekimlerinin iş güvencelerinin, bu şekilde sınırlı olmasının eleştiriye açık bir husus olduğunun özellikle vurgulanacağı çalışmamızda; iş güvenliği uzmanlarının ve işyeri hekimlerinin mesleki bağımsızlıklarının ve iş güvencelerinin sağlanmasının önemi, söz konusu hükümdeki iş güvencesinin koşulları ve tazminatın diğer tazminatlar ile ilişkisi doktrindeki görüşler doğrultusunda incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İş Güvenliği Uzmanı, İşyeri Hekimi, İş Güvencesi

Job Security of Occupational Safety Specialists and Occupational Physicians

Abstract

Pursuant to the Occupational Health and Safety Law No. 6331, employers are obliged to employ occupational safety specialists and occupational physicians. Professional independence and job security of occupational safety specialists and occupational physicians must be ensured so that they can fully fulfill their duties. In accordance with Article 8/2 of the Occupational Health and Safety Law, which contains provisions for the protection of occupational safety specialists and occupational physicians against termination, “The occupational physician and occupational safety specialist appointed to provide guidance and consultancy to the employer on issues regarding occupational health and safety shall identify the deficiencies and malfunctions, measures and recommendations related to occupational health and safety by considering the legislation and technical developments about their duties in their workplaces and shall notify the employer in writing. The employer is responsible for eliminating the deficiencies and malfunctions and fulfilling the measures and recommendations. If the employer does not take the required measures despite the fact that the reported deficiencies and malfunctions require stopping urgently, there is an emergency and life-threatening situation such as fire, explosion, collapse and chemical leakage, or there are environments that may cause occupational diseases, this situation is reported to the authorized unit of the Ministry, the authorized union representative, if any, or the employee representative by the occupational physician or occupational safety specialist. The certificates of the occupational physician and occupational safety specialist, who are found not to have notified the authorities, are suspended for three months, and in case of repetition, for six months. Due to this notification, the employment contracts of the occupational physician or the occupational safety specialist cannot be terminated by the employer, and these people cannot be forfeited in any way. Otherwise, compensation accounting for more than one-year contract's pay shall be imposed on the employer. The rights of the occupational physician or occupational safety specialist according to labor laws and other laws are reserved. In the lawsuit filed, the certificate of the person who is found to have made an unrealistic malicious notification by the court decision is suspended for six months.” Job security is only specific if the occupational safety specialist and the occupational physician fulfill their obligation of notification in the cases specified in the regulation. In our study, which emphasizes that this limitation of the job security of occupational safety specialists and occupational physicians is open to criticism, the importance of ensuring the professional independence and job security of occupational safety specialists

and occupational physicians, the conditions of job security in the said provision and the relationship of compensation with other compensations will be examined in line with the views in the doctrine.

Keywords: Occupational Safety Specialist, Occupational Physician, Job Security

asoscongress

Makale ID= 23

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0938-4245

İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortasında Rücu Hakkı ve İspat Yükü

Doç. Dr. Hicran Atatanır¹

¹Sosyal Güvenlik Kurumu

Özet

Sosyal Güvenlik Kurumu (Kurum) iş kazası ve meslek hastalığı halinde sigortalılara ya da hak sahiplerine 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca bir sosyal güvence sağlamaktadır. İşverenin kanuni yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde ise Kurumun rücu hakkı bulunmaktadır. Bu hakkın özünü işverenleri iş sağlığı ve güvenliğinin temini için yükümlü kılmak ve yükümlülükleri yerine getirmeye teşvik oluşturmakla birlikte literatürde rücu hakkının hukuki niteliğine ilişkin görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Hem Kurum hem de işverenler yönünden iş kazası ve meslek hastalığı sigortasına ilişkin yükümlülüklerin nerede başlayıp nerede bittiği, rücu davalarının hukuki dayanakları açısından da önem taşımaktadır. İş kazası ve meslek hastalığının ne olduğu hususu işveren, işçi ve Kurum açısından yaklaşım farklılıkları barındırabilmektedir. Bu farklılıklar ise özellikle iş kazasından zarar gören işçi veya ölümü halinde yakınları açısından bazı mali sonuçlar doğurmaktadır. Kurum teftiş ve incelemeler aracılığı ile kusur tespitinde bulunduktan sonra hak sahiplerine işçinin son aldığı ücret, yaş, meslekte kazanma gücü kayıp oranı gibi verileri de dikkate alarak bir ödeme yapmakta ancak zararın tümünü karşılamamaktadır. Kurum rücu hakkına başvurarak işveren ya da üçüncü kişiler hakkında belirlediği kusur oranına göre idari takip başlatmakta ve sonuç alamaması halinde alacağın yasal yollardan tahsiline gitmektedir. Bu süreç, işçi/hak sahipleri, işveren ve kurum arasında ayrı hukuki husumetler doğurduğu gibi özellikle ölümlü vakalarda yaşanan can kaybının gölgesinde uzayan bir yargılama sürecine neden olmaktadır. Oysa ki, sigortalıların ve hak sahiplerinin maruz kaldığı zararların zamanında ve bütüncül bir yaklaşımla telafisi gerekmektedir. Çalışmamız bu bağlamda iş kazası ve meslek hastalığı sigortası kapsamında rücu davaları açılmadan önce Kurum tarafından işletilebilecek idari süreçlerin neler olabileceğine odaklanmaktadır. Nitekim Kurum işverenin kusuru oranında ödeme yapması usulünü benimsediği; “Rücu Davalarına Konu Olan Alacakların Dava Açılmadan Tahsili” başlıklı 2011/41 ila 2012/15 sayılı Genelgelerini yürürlükten kaldırmıştır. Kurumun anılan sigorta kapsamında taraf olduğu rücu davalarının ve alınan kararların genel

görünümüne bakıldığında davaların akıbetini belirleyen temel değişken kusur oranı olarak belirmektedir. Kusur oranı tespit sürecinin ikincil bir mevzuat düzenlemesi temelinde objektif kriterlere kavuşturulması ve asgari inceleme standartlarının belirlenmesi gerekmektedir. Sürecin standardize edilmesinde ispat yükü yaklaşımının benimsenmesi de teftiş ve incelemelere rehber olabilecek bir karine oluşturmaktadır. İş kazası ve meslek hastalığı risklerine maruz kalan sigortalıların iddialarının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve olguların varlığının objektif kriterler temelinde ortaya konulması halinde işverenlerin işçi sağlığı ve iş güvenliği için üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirdiklerini ispat yükümlülüğünün hukuki bir çerçeveye kavuşturulmasına gereksinin duyulmaktadır. Kusur oranı tespitinin ihtiyari değil hukuken usul ve esasları belirlenmiş bir süreç olarak belirlenmesi, iş kazası ve meslek hastalığından kaynaklanan kayıpların zamanında telafisi edilmesinde ve hak sahiplerinin sosyal güvencelerine insan onuruna yakışır şekilde kavuşmasında anlamlı bir fark yaratabilir.

Anahtar Kelimeler: İş Kazası, Meslek Hastalığı, Rücu Hakkı, İspat Yükü

İş Sözleşmesinin Feshi Bakımından Zorlayıcı Nedenler: Depremler ve Su Baskınları Haklı Nedenle Feshe Konu Olabilir mi?

Arş. Gör. Dr. Seher Demirkaya¹

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Özet

Doğal afetler beklenmedik anlarda yaşanmaları sebebiyle öngörülemeyen zararlara yol açmaktadırlar. Söz konusu zararlar günlük hayatı derinden etkilemelerinin yanında, çalışma hayatını da yakından etkilemektedir. Doğal afetler hem insanların hem de işyerlerinin/çalışma alanlarının zarar görmesine neden olabilmektedir. İş hukuku bakımından zorlayıcı neden; işverenin sevk ve idaresinden kaynaklanmayan, önceden tahmin edilemeyen ve dolayısıyla da ortadan kaldırılması mümkün olmayan, geçici olarak çalışma süresinin azaltılması ya da faaliyetin tamamen veya kısmen durdurulması ile sonuçlanan, dışsal etkenlerden kaynaklanan dönemsel durumları veya deprem, salgın, toprak kayması, su baskını, salgın hastalık, seferberlik gibi durumlar olarak ifade edilmektedir. Zorlayıcı neden kavramı 4857 sayılı İş Kanunu'nun 24/III. ve 25/III. maddelerinde yer almaktadır. İlgili maddelere göre zorlayıcı neden işçiden veya işverenden kaynaklı olabilir. Bu doğrultuda, işçinin işyerinde bir haftadan fazla süre ile işin durmasını gerektiren zorlayıcı sebeplerin ortaya çıkması durumunda işçinin; işçiyi işyerinde bir haftadan fazla süre ile çalışmaktan alıkoyan zorlayıcı bir nedenin ortaya çıkması durumunda ise işverenin iş sözleşmesini haklı nedenle feshetme hakkı doğmaktadır. Görüldüğü üzere, işverene haklı nedenle fesih hakkı tanıyan düzenlemede zorlayıcı neden, işyerinde değil işçinin çevresine meydana gelmektedir ve işçinin kusuru olmaksızın çalışmasına engel olarak işçinin işgörme borcunu engellemektedir. İşyerinde meydana gelen ve işçiyi bir haftadan uzun süre ile çalışmaktan alıkoyan zorlayıcı nedenler de işçiye haklı nedenle fesih hakkı tanımaktadır. Zorlayıcı nedenler sebebiyle iş görme borcunun yerine getirilememesi durumunda (söz konusu bir haftalık süreç içerisinde ve sonunda) ve iş sözleşmesinin feshedilmesi durumunda taraflar belirli yükümlülüklerle ve haklara sahip olmaktadır. Söz konusu bu çalışma ile özellikle son günlerde yaşanan deprem, sel, su baskını gibi doğal afetler

sebebiyle hayatın olağan akışımın bozulmasının çalışma hayatına yansımaları iş sözleşmelerinin haklı nedenle feshi bakımından ele alınacaktır. Çalışmada öncelikle doğal afetlerin zorlayıcı neden olarak kabul edilmesine ilişkin teorik bilgiler değerlendirildikten sonra, iş hukuku bakımından zorlayıcı sebeplerin feshe konu olması ele alınacaktır. Ayrıca doğal afetler sebebiyle haklı nedenle feshin ortaya çıkardığı sonuçlar tarafların hak ve yükümlülükleri açısından değerlendirilmeye çalışılacaktır. Çalışma ile özellikle deprem ve sel nedeniyle iş sözleşmeleri haklı nedenle sona eren işçilerin haklarına ilişkin bir değerlendirme ve güncelleme yapılmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğal Afetler, Deprem, Su Baskını, Haklı Nedenle Fesih, Hak ve Yükümlülükler

asoscongress

Makale ID= 252

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1513-0129

İş Uyuşmazlıklarının Çözümünde Delil Sözleşmelerinin Geçerliliği Sorunu

Dr. Öğretim Üyesi Berna Öztürk Yılmaz¹

¹Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Delil sözleşmeleri, senetle ispat zorunluluğu ile senede karşı senetle ispat zorunluluğu kuralının en önemli istisnasını oluşturmaktadır. Nitekim delil sözleşmeleri aracılığıyla, taraflar belirli bir vakıanın belli bir delille veya bu delil yanında başka delillerle de ispat edilebileceğini kararlaştırabilecekleri gibi başka delillerle de ispat edilebilecek bir vakıanın sadece belirli delil/delillerle ispatlanabileceği konusunda anlaşabilirler. Delil sözleşmelerinin Türk hukukunda geçerli olduğu Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 193. maddesinde açıkça hüküm altına alınmıştır. Anılan düzenlemeye göre “(1) Taraflar yazılı olarak veya mahkeme önünde tutanağa geçirilecek imzalı beyanlarıyla kanunda belirli delillerle ispatı öngörülen vakıaların başka delil veya delillerle ispatını kararlaştırabilecekleri gibi; belirli delillerle ispatı öngörülmeven vakıaların da sadece belirli delil veya delillerle ispatını kabul edebilirler. (2) Taraflardan birinin ispat hakkının kullanımını imkânsız kılan veya fevkalade güçleştiren delil sözleşmeleri geçersizdir.” Delil sözleşmeleri; münhasır delil sözleşmeleri ve münhasır olmayan delil sözleşmeleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Münhasır delil sözleşmeleri, tarafların davadan önce veya yargılama sırasında, başka delillerle de ispatlanabilecek bir vakıanın sadece belli bir delille/delillerle ispatını sağlamak amacıyla akdettikleri sözleşme olarak tanımlanmaktadır. Buna karşılık, münhasır olmayan delil sözleşmeleriyle taraflar, belirli delillerle ispatı öngörülen vakıaların başka delil/delillerle ispatını kararlaştırabilirler. Taraflar, Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 26. maddesine göre, kanunda öngörülen sınırlar içinde sözleşmenin içeriğini serbestçe belirleyebilir. Ancak, delil sözleşmeleri nitelikleri gereği tarafların ispat hakkını daraltma/genişletme fonksiyonunu yerine getirdiği için bu sözleşmelerin hem TBK m.26-27 hem de HMK m.193/2'de yer alan sınırlamalara uygun olması gerekmektedir. Zira, delil sözleşmeleri aracılığıyla tarafların ispat hakkı işlevsizleştirilmemeli; silahların eşitliği ilkesi, hukuki dinlenilme ve adil yargılanma hakkı yok sayılmamalıdır. Bu noktada özellik arz eden bir diğer durum ise, delil sözleşmesinin genel işlem şartı biçimde yapılmasıdır. Böyle bir durumda, TBK m.20-25. maddeleri ile HMK m.193/2 hükmünün gözetilmesi gerekmektedir. Delil sözleşmeleri, uygulamada sıklıkla bankacılık ve sigortacılık alanlarında kullanılsa da, bu

sözleşmelere işçi ve işveren arasındaki iş uyuşmazlıklarında da (iş sözleşmesine veya toplu iş sözleşmesine konulan hükümlerle) başvurulduğu görülmektedir. İş sözleşmesinin sona ermesi, rekabet yasağının ihlali, işçi ücreti alacakları veya işçinin kusuruyla verdiği zararın miktarının belirlenmesi gibi hususlarda delil sözleşmesi yapılabilir veya işveren bu yönde bir delil şartını sözleşmenin parçası haline getirmek isteyebilir. Yargıtay konuya ilişkin verdiği bazı kararlarında, delil sözleşmelerinin sadece iş sözleşmesinin sona ermesinden sonra yapılabileceğini belirtse de, bu yönde halihazırda benimsenmiş bir yaklaşım bulunduğunu söylemek zordur. Bu çalışmayla esasen amaçlanan, delil sözleşmelerinin iş uyuşmazlıklarının çözümünde geçerli bir yöntem olarak kullanılıp kullanılmayacağını belirlenmesidir. Eğer bu soruya olumlu bir yanıt verilecek olursa, iş yargılamasında delil sözleşmelerinin gösterdiği özellikler ve farklılıklar ile delil sözleşmelerinin geçerliliğinde hangi ölçütlerin esas alınması gerektiği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Delil Sözleşmesi, İspat Hakkı, Delil Şartı, İş Uyuşmazlıkları, İş Yargılaması

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3756-4964

ORCID ID: 0000-0002-6124-7547

**İslam Hukuku Külli Kaidelerinin Uluslararası Hukuk Genel Prensipleri ile Benzerliği
Yönünden Bir İnceleme**

Prof. Dr. Ali Cem Budak¹-Arş.Gör. Zeynep Uluer²

¹İstanbul Ticaret Üniversitesi

²Balıkesir Üniversitesi

Özet

Bugün Mecelle ile ismi anılan külli kaidelerin (kavaid-i fikhiye) İslam Hukuku'nda kavaid literatürü olarak bilinen bir dizi çalışmaya dayalı bir geçmişi bulunmaktadır. İslam hukukunu bir disiplin halini almasını takiben ortaya çıkan kavaid alt disiplini ile kazuistik olan İslam Hukuku'nda bütünleştirici, soyutlaştırıcı genel kaideler oluşturulmuştur. İslam Hukuku'nun teorikleştirilmesinin bir unsuru olan bu kaidelerin oluşturulmasında öncü rolü Hanefiler üstlenmiştir. Hanefî fikhını esas kabul eden Mecelle'nin mukaddimesinde ise doksan dokuz ilke olarak bu kaidelerden en bilinenleri yer almaktadır. Ayrıca Mecelle ile, bu külli kaidelerden doksan dokuzu padişah iradesiyle kabul edilen kanun metnine dahil olarak resmen kanunlaştırılmıştır. Bu durum doksan dokuz külli kaidenin günümüze kadar aslını koruyarak pek çok çalışmaya kaynaklık etmesini sağlamıştır. İslam Hukuku'nun genel teorisinin inşasında önemi olan külli kaideler, İslam Hukuku'nun genel prensipleri olarak kabul ve ifade edilmiştir. İslam Hukukunun veciz cümleler şeklinde ifade edilen külli kaideleri, Milletlerarası Hukuk'un kaynakları arasında sayılan "hukukun genel ilkeleri"ni hatıra getirmektedir. Külli kaidelerin, genel hukuk ilkeleri ile benzerlik arz eden yönlerini ortaya koymak çalışmamızın konusunu teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Külli Kaideler, İslam Hukuku, Milletlerarası Hukuk, Hukukun Genel Prensipleri.

An Assesment About Similarities Between the General Rules of Islamic Law (Kavaid) and the General Principles of Law

Abstract

The general rules (kavaid-i fikhiye) which are known as the general provisions of Majalla today, have a history based on a series of research known as the literature of kavaid in Islamic Law. The general rules that have the characteristics of being reintegrative and abstractive, were established in the casuistic Islamic Law through the sub-discipline of kavaid which emerged following Islamic Law became a discipline. Hanafiyyah school took a leading role in establishing such rules which are an element of theorizing Islamic Law. The most-known ones of these rules, formed under ninety-nine principles, exist in the preamble of Majalla based on Hanafi legal doctrine. Moreover, by Majalla, ninety-nine of these general rules were included in the law text accepted by the will of the Sultan of the Ottoman Empire and were officially codified. This circumstance provided the opportunity to these ninety-nine general rules to be a reference source for a large number of legal research and works by preserving their originality until today. The general rules having the importance in creating the general theory of Islamic Law, are accepted and referred to as the general principles of Islamic Law. The general rules of Islamic Law formulated by laconic sentences bring “the general principles of law” which are counted among the sources of International Law, to the mind. This study aims to present similarities between the general rules and the general principles of law.

Keywords: General Rules, Islamic Law, International Law, General Principles of Law.

Israrlı Takip Suçunun Maddi Unsurları Üzerine Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Ali Tanju Sarıgül¹

¹Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Israrlı takip suçu, Türk Ceza Kanunu'nda 12. 5. 2022 tarih ve 7406 sayılı Kanun'un 8. maddesi ile değişik TCK'nın 123/A maddesi ile ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Israrlı takip suçu Kanunda "fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle, bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olmak olarak" tanımlanmaktadır. Suçun mukayeseli hukukta olduğu gibi ayrı bir suç olarak düzenlenmiş olması kuşkusuz yerinde olmuştur. Zira kanuni failin işlediği fiil düzenleme öncesi, Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmiş olan kişinin huzur ve sükûnunu bozma, hakaret, tehdit, cinsel taciz vb. suçlar kapsamında değerlendirilmekte, failin cezalandırılması da ancak bu suçların unsurları olduğu takdirde mümkün olabilmekte idi. Israrlı takip suçuna ilişkin değişiklik getiren 7406 sayılı Kanun'un gerekçesinde; "özellikle kadına yönelik daha ağır ve şiddet içeren suçlar işlenmeden önce gerçekleşen ısrarlı takip fiillerinin orantılı bir yaptırıma bağlanması ve mağdurlara gerekli güvencenin sağlanması hedeflendiği" vurgulanmaktadır. Kanuni düzenlemenin üzerinden az bir süre geçmiş olması nedeniyle yerleşik bir uygulama bulunmamaktadır. Mukayeseli hukuk örnekleri dikkate alınmak suretiyle olması gereken hukuk çerçevesinde değerlendirdiğimizde, düzenlemenin belirli noktalarda tartışılması gerektiği düşüncesindeyiz. Israrlı takip TCK'da bağlı hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir. Mukayeseli hukuk örnekleri incelendiğinde; ısrarlı takip suçunun Finlandiya, Almanya, Belçika ve Portekiz ceza kanunlarında serbest hareketli bir suç olarak düzenlendiğini görmekteyiz. İspanya, Avusturya ve İsveç'te olduğu gibi bağlı hareketlerin listesinin geniş tutulması da kanun koyucu tarafından tercih edilmemiş, seçimlik hareketler sınırlı tutulmuştur. Ayrıca suçun cezalandırılabilmesi için "suça konu fiilin mağdur üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşması ya da mağdurun kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duyması" objektif cezalandırma şartına yer verilmiştir. Bu koşul gerçekleşmediği takdirde suçun oluştuğu ya da teşebbüs halinde kaldığından bahsedilmeyecektir. Bazı ülke örneklerinde olduğu gibi

tehlike suçu olarak düzenlenmesinin korunan değerin korunması bakımından tartışılması gerektiği düşünülmektedir. Diğer taraftan bu suçun mağdurlarının çoğunlukla önceden duygusal ilişkisi olan eski sevgili ya da nişanlı olduğu dikkate alındığında; bu mağdurlar bakımından işlenen fiillerin nitelikli hal kapsamına alınmamış olması bir diğer tartışma konusudur. Suçun temel şekli yanında nitelikli halleri ile neticesi sebebi ile ağırlaşmış halinin soruşturma ve kovuşturulmasının şikâyete tabi olarak düzenlenmiş olması da tartışmaya değer diğer bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Israrlı Takip, Kadına Yönelik Şiddet, Israr, Fiziken Takip, Temas Kurmaya Çalışmak

An Assessment On the Objective Elements of the Crime of Stalking

Abstract

The crime of stalking is regulated as a separate crime in the Turkish Penal Code with Article 123/A of the TPC (Turkish Penal Code) as amended by Article 8 of the Law No. 7406 dated 12. 5. 2022. The crime of stalking is defined in the Law as “causing a serious unease on a person or worrying about the safety of himself or one of his relatives by physically following or trying to contact by using communication and communication tools, information systems or third parties”. It was undoubtedly pertinent that the crime was regulated as a separate crime as in comparative law. Because the act committed by the perpetrator before the legal regulation, disturbing the peace and tranquility of the person regulated in the Turkish Penal Code, insults, threats, sexual harassment, etc. It was evaluated within the scope of crimes, and the punishment of the perpetrator was only possible if the elements of these crimes were formed. In the justification of the Law No. 7406, which brought changes regarding the crime of stalking; It is emphasized that "the aim is to impose a proportionate sanction on persistent pursuits that occur before more serious and violent crimes are committed, especially against women, and to provide the necessary assurance to the victims". Since a little time has passed since the legal regulation, there is no well-established case law. Considering the comparative law examples, we think that the regulation should be discussed at certain points, when we evaluate it within the framework of the law that should be. Stalking is not regulated as a crime with particular elements in the TPC. When the comparative law examples are examined; we see that stalking crime is regulated as a free-moving crime in the penal laws of Finland, Germany, Belgium and Portugal. As in Spain, Austria and Sweden, keeping the list of particular movements wide was not preferred by the legislator, and elective movements were limited. In addition, in order for the crime to be punished, the condition of objective punishment is included if the act that is the subject of the crime causes a serious unease on the victim or the victim is worried about his/her own safety or the safety of one of his/her relatives. If this condition is not fulfilled, it will not be mentioned that the crime occurred or remained as an attempt. It is thought that the regulation of it as a peril crime, as in the examples of some countries, should be discussed in terms of protecting the protected value. On the other hand, considering that the victims of this crime are mostly ex-lovers or fiancés with whom they had an emotional relationship before; The fact that

the acts committed in terms of these victims were not included in the scope of qualified action is another matter of discussion. In addition to the basic form of the crime, the fact that the investigation and prosecution of the crime, which is aggravated due to its qualified forms and its consequences, is regulated as subject to complaint is another issue worth discussing.

Keywords: Stalking, Violence Against Women, İnsistence, Physical Stalking, Trying to Make Contact

asoscongress

Makale ID= 118

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9186-4407

ORCID ID: 0000-0001-9822-6718

İsviçre Hukukundaki Gelişmeler Işığında Türk Hukukunda İşletmelerin Miras Yoluyla İntikaline İlişkin Değerlendirmeler

Dr. Öğretim Üyesi Hayriye Şen Dođramacı¹-Dr. Öğretim Üyesi Ezgi Başak Demirayak Ünal²

¹Anadolu Üniversitesi

²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

210

Özet

Türk Hukukunda mirasın paylaşılması bakımından hâkim olan ilkelerden biri irade özerkliği ilkesidir. Mirasçılar, mirasın paylaşılması konusunda kanunda yer alan düzenlemelerden ayrılabilirler. Bu kapsamda terekede yer alan bir malvarlığı değerinin hangi mirasçıya verileceğini veya paylaşmada uygulanacak usulü belirlemiş olabilirler. Mirasçılara tanınan bu özgürlük sınırsız değildir. İrade özerkliğinin kanundan, mahkeme kararından, miras bırakanın getirmiş olduğu paylaşma kurallarından doğan sınırları mevcuttur. Ülkemizde 15.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren “Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 6537 Sayılı Kanun”la mirasın paylaşılmasına önemli sınırlamalar getirilmiştir. Anılan Kanunun birinci maddesinde ... asgari tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi amaçlar arasında sıralanmıştır. Kanunun 8/B maddesine 2020 yılında eklenen fıkra ile tarım arazilerinde pek çok işlem gibi paylaşmanın da bakanlığın izni olmadan yapılamayacağı hüküm altına alınmış; 8/C maddesinde ise tarımsal arazi veya yeter gelirli tarım arazisinin hangi mirasçıya intikal edeceği hüküm altına alınmıştır. İsviçre Medeni Kanunu’nda işletmelerin miras yoluyla intikalini kolaylaştırma amacıyla değişiklik yapılmasına ilişkin taslak 10/06/2022 tarihinde yayınlanmış bulunmaktadır. Taslağın gerekçesine göre taslakta bu amaçla başlıca üç konuda düzenleme getirilmektedir. Bunlardan ilki mirasçılara belirli şartların gerçekleşmesi halinde işletmenin bütün olarak tahsisi hakkını tanımaktır. İkinci olarak taslak, işletmeyi miras yoluyla devralan mirasçılara diğer mirasçılara yapacağı ödemeyi erteleme imkanı tanımaktadır. Son olarak taslak, işletmenin değerinin belirlenmesine ilişkin yeni hükümler getirmektedir. Yine gerekçeye göre mümkün olduğu kadar çok sayıda işletmenin düzenleme kapsamına girmesi hedeflenmiş

ve bu nedenle de payları borsada işlem gören şirketler ve kooperatifler, münhasıran kendi malvarlığına sahip işletmeler ile tarım işletmeleri dışındaki işletmeleri kapsayacak bir düzenleme hazırlanmıştır. Nitekim Taslak incelendiğinde işletme kavramının adı ortaklıkları, bireysel işletmeleri ve ticaret ortaklıklarını kapsayacak biçimde tanımladığı görülmektedir. Bu çalışmada mehaz İsviçre Medeni Kanunu'ndaki değişiklik hazırlığı, Türk Medeni Kanunu'nun işletmelerin devrine uygulanacak miras hukuku hükümleri, Türk Borçlar Kanunu'nun adı ortaklıkta ortaklardan birinin ölümü halinde uygulanacak hükümleri ve Türk Ticaret Kanunu'nun ticaret şirketlerinde bir ortağın ölümü halinde uygulanacak hükümleriyle karşılaştırmalı olarak değerlendirilecektir. İsviçre hukukunda sözü edilen taslak, miras paylaşılması konusunda mirasçılara tanınan irade özerkliği ilkesinin sınırlandırılması anlamını taşır. İrade özerkliği ilkesi kanunlarla sınırlandırılırken bunun haklı bir amaç doğrultusunda yapılması önemlidir. Çalışmamızda anılan taslak bu çerçevede değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İşletme, Şirket, Miras, İrade Özerkliği

asoscongress

Makale ID= 274

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0388-7770

İşyeri Hekimlerinin Mesleki Gelişim Hakkı

Arş. Gör. Ahmet Burak Beldüz¹

¹Düzce Üniversitesi

Özet

Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde çalışan işyeri hekimlerine yönelik düzenlemeler 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nda yer aldığı gibi ikincil mevzuatta da yer almıştır. Anayasal hak olan eğitim hakkı, her ne kadar birtakım sınırlamalara tabi tutulabilse de hem özel sektörde hem de kamuda çalışanlar açısından önemli bir haktır. Uygulamaya da sürekli ve farklı durumlar altında yansıyan eğitim hakkı, işyeri hekimleri açısından da geçerlidir. Çalışmada bu düzenlemeler ve işyeri hekimlerinin eğitim hakkının alt başlıklarından birini oluşturan mesleki gelişim hakkına yönelik en detaylı düzenleme olan “İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik” yer almaktadır. Mezkûr yönetmeliğin m. 10/2’de, tam süreli çalışan işyeri hekimleri, “mesleki gelişimlerini sağlamaya yönelik eğitim, seminer ve panel gibi organizasyonlara katılma hakkına sahip” olduğundan bahsedilmektedir. Ancak düzenlemede özellikle tam süreli çalışan işyeri hekimlerine yer verilmiş iken kısmî zamanlı çalışan işyeri hekimlerine yer verilmemiştir. Ayrıca eğitim, seminer ve panel gibi organizasyonlara katılma hakkı olan işyeri hekimlerinin organizasyonlarda geçen sürelerden bir sene içinde toplamda en fazla beş iş gününün çalışma süresinden sayılacağı hüküm altına alınmıştır. Aynı zamanda beş iş gününe kadar olan sürede işyeri hekiminin ücretinden herhangi bir kesinti yapılması mümkün olmayacaktır. Tam süreli çalışan işyeri hekimleri için getirilen düzenlemede hekimin çalıştığı işyeri ile ilgili mesleki gelişimini sağlamaya yönelik eğitim hakkının uygulanmasının yanında işyeri hekiminin işini gereği gibi yapması da işyeri hekiminin yükümlülüğüdür. İşyeri hekimini, bu hakkını kullanırken işin aksamamasını da sağlamalıdır. Bu bağlamda, bu çalışmada eğitim hakkının anayasal bir hak olması bağlamında çalışma süresinden sayılacak eğitim süresinin işyeri hekimleri açısından yeterli olup olmadığı, mesleki gelişim hakkının kısmi zamanlı işyeri hekimleri için uygulanıp uygulanmayacağı, mesleki gelişim hakkına yönelik uygulamada karşılaşılabilen ya da karşılaşılabilecek sorunların neler olduğu tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı ve Güvenliği, İşyeri Hekimi, Tam ve Kısmî Süreli İşyeri Hekimi, Mesleki Gelişim Hakkı

Jandarma Personeline İlişkin Kontrol Altına Alma Tedbiri ve Hukuki Niteliği

Doç. Dr. Celâl Işıklar¹

¹KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

31.1.2018 tarih ve 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanununun 11. maddesinde jandarma personeli hakkında özel bir hürriyeti kısıtlayıcı tedbir öngörülmüştür. Buna göre komutanlar disiplinsizlik, sarhoşluk, zararın engellenmesi ve benzeri sebeplerle emri altındakileri geçici olarak yakalayıp kontrol altına alabilirler veya aldrabilirler. Ancak kontrol altına alma tedbiri münhasıran terörle mücadele hareketi kapsamındaki operasyonlarda uygulanabilir. Tedbir aynı sebeplerle, Sahil Güvenlik Komutanlığı personeli hakkında da (sadece gemilerde) uygulanabilmektedir. Kanunda disiplin yaptırımını sayılan bu tedbir idari nitelikte, önleyici, geçici, kısıtlayıcı, geri alınabilir ve devredilemez bir işlemdir. Bu tedbir hüküm ve sonuçları itibariyle ceza hukukundaki koruma tedbirlerinden) yakalama yetkisine benzemektedir. Ancak bu tedbir ondan farklı ve ek bir yetkidir. Terör ile mücadele hareketi, terör örgütlerini yok etmek ve eylemlerini önlemek için gerçekleştirilen geniş kapsamlı güvenlik faaliyetidir. Bu çerçevede yapılacak operasyonlar ise daha kısa süreli, sınırlı, icrai ve somut hedeflere yönelik belirli eylemlerdir. Terör kavramı 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda tanımlanmıştır. Tedbir operasyon komutanının uygun gördüğü mahallerde ve yirmidört saati geçmeyecek şekilde uygulanabilir. Kontrol altına alınanlarla ilgili olarak durumun gerektirdiği tedbirler, disiplin amirlerince alınır veya alınması sağlanır. Bu konularda ölçülü davranmak gerekir. Tedbir süresinin oniki saati geçmesi halinde, personelin yakınlarına ve tedbiri uygulayan komutanın üstüne en kısa sürede bilgi verilmesi gerekir. Tedbir uygulanan failin fiilinin disiplin suçu oluşturması halinde, duruma göre faile ya ceza azami haddeden verilir, ya da bir üst derecedeki ceza yaptırımını uygulanır. Bize göre m.11/3, ikinci cümle hükmü açık ve belirli olmadığından Anayasanın hukuk devleti ve kanunilik ilkelerine aykırıdır. Tedbir, AİHS'nin 5. maddesindeki "Hürriyet ve Güvenlik Hakkı" ile yakından ilgilidir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ile Anayasa Mahkemesi kararları açısından tedbirin normal şartlarda sözleşmeye aykırı olmadığı söylenebilir. Ancak suç isnadı söz konusu ise, kişi yirmidört saat içinde mutlaka hakim önüne

çıkarılmalı veya salıverilmelidir. Esasen uygulamasına pek rastlanmayan bu tedbirle ilgili işlem ve eylemlere karşı idari yargı yolu açıktır.

Anahtar Kelimeler: Geçici Olarak Kontrol Altına Alma Tedbiri, Jandarma, Terör ile Mücadele Operasyonu, Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkı, Disiplin, İdari Yaptırım

The Measure for Controlling the Gendarmerie Personnel and Its Legal Nature

Abstract

In Article 11 of the Law on the Adoption of the Decree-Law on General Law Enforcement Disciplinary Provisions, dated 31.1.2018 and numbered 7068, a special freedom-restricting measure is envisaged for the gendarmerie personnel. Accordingly, commanders can temporarily catch and control those under their command, or have them controlled, for indiscipline, drunkenness, prevention of harm and similar purposes. However, the measure for controlling can only be applied in operations within the scope of counter-terrorism operations. For the same reasons, the measure can also be applied to the personnel of the Coast Guard Command (only while on board the ships). This measure, which is considered a disciplinary sanction in the law, is an administrative, preventive, temporary, restrictive, revocable and non-transferable action. This measure, in terms of its terms and consequences, is similar to the power of capturing, which is one of the protection measures in criminal law. However, this measure is a different from this authority and additional authority. The counter-terrorism action is a wide-ranging security activity carried out to destroy terrorist organizations and prevent their actions. The operations to be carried out within this framework are shorter-term, limited, executive and specific actions aimed at concrete targets. The concept of terrorism is defined in the Anti-Terror Law No. 3713. The measure may be applied in the locuses deemed appropriate by the operation commander and in such a way that it does not exceed twenty-four hours. The measures required by the situation regarding those who are under control are taken or ensured to be taken by disciplinary supervisors. It is necessary to act with moderation in these matters. If the duration of the measure exceeds twelve hours, it is necessary to inform the commander's superior who applies the measure and the relatives of the personnel as soon as possible. If the actual of perpetrator to whom the measure is applied constitutes a disciplinary offense, depending on the situation, either the maximum penalty is imposed on the perpetrator, or one degree higher of criminal sanction is applied. In our opinion, Art.11/3-second sentence is not clear and certain, it is contrary to the principles of the rule of law and of legality of the Constitution. The measure is closely related to the "Right to Liberty and Security" in Article 5 of the ECHR. In terms of the decisions of the European Court of Human Rights and the Constitutional Court, it can be said that the measure is not in violation of the contract under normal conditions. However, if there is a criminal charge, the person must be brought before a judge or released within twenty-four hours. In fact, administrative judicial remedy is open against the transactions and actions related to the measure, which is rarely applied.

Keywords: Measure for Temporarily Controlling, Gendarmerie, The Counter-Terrorism Operation, Right to Personal Liberty and Security, Discipline, Administrative Sanction

asoscongress

Makale ID= 203

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0308-0467

Jeopolitiğin Enerji Hukukunun Üstüne Düşen Gölgesi: Rusya-Ukrayna Savaşı Işığında AB Enerji Hukukunun Dönüşümüne Dair Bir İnceleme

Dr. Öğretim Üyesi Taner Şahin¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Özet

215

Karşılıklı ekonomik bağımlılıklar arttıkça çatışma riskinin azalacağına dair liberal teorinin her zaman geçerli olmadığı, Rusya Ukrayna Savaşı ile yeniden anlaşıldı. Normal koşullar altında ülkeler arasında artan karşılıklı bağımlılığın dostça ilişkileri arttıracığı varsayımının haklılık payı olabilir. Fakat bu, tarafların olası olumsuz hamlelerinin, artan bağımlılık oranında, birbirlerine vereceği zararın miktarını arttırabileceği, bunun ise güvenlik kaygılarını tetikleyebileceği ve neticede düşmanca politikaları benimseme eğiliminin ortaya çıkabileceği hakikatini değiştirmiyor (1). Bu savın bir yansıması savaş sonrası AB ve Rusya arasında açıkça görülmektedir. Örneğin, Uluslararası Enerji Ajansı'na (IEA) göre, 2021'de AB, Rusya'dan 155 milyar metreküp gaz ithal etti ki bu AB'nin toplam gaz ithalatının %45'ine ve toplam gaz tüketiminin %40'ına karşılık geliyor (2). Öte yandan, 2021'de bütçesinin %45'ini petrol ve doğal gaz ihracatından oluşturan Rusya için AB'nin çok önemli bir ihracat bölgesi olduğu da aşikar (3). Karşılıklı bu yüksek bağımlılık, Ukrayna konusunda aralarında gerginliğin çıkmasını ve bu sebeple sert siyasi, askeri ve hukuki önlemlerin alınmasını engellemedi. Liberal teorinin üstüne bu noktada jeopolitiğin gölgesi düştü. Bu gölgenin en yoğun hissedildiği alanlardan biri ise AB Enerji Hukuku oldu. Enerji Hukuku, bir sacayağı üzerinde durur: (a) Ekonomi, (b) Enerji güvenliği ve (c) İklim Değişikliği ile Mücadele (4). Hükümetler günün koşullarına göre enerji politikası olarak bu sacayaklarından birine daha fazla ağırlık verebilir ve bu yöneliş enerji hukukunu şekillendirir (5). Bu çerçevede bu makalede Rusya Ukrayna Savaşı sonrası AB Enerji Hukuku'nun nasıl evrildiği ele alınmaktadır. Bu kapsamda 24-25 Mart 2022 Avrupa Konseyi toplantısında üye ülkelerin liderleri tarafından AB'nin Rus enerjisine ihtiyacını sonlandırmak için alınan kararın ardından Komisyonca hazırlanan raporlar ve bu yöndeki mevzuat değişimleri incelenmektedir. İnceleme sırasında birbiriyle ilintili iki sorunun cevabı aranmaktadır: (a)

Savaşın yarattığı jeopolitik gerilim, AB Enerji Hukuku'nu iklim değişikliği ile mücadeleden ziyade enerji güvenliğini önceleyen bir tavra mı zorluyor?, (b) Gerilimin yarattığı koşullar, AB Enerji Hukuku'na iklim değişikliğiyle mücadele ile enerji güvenliği kaygılarını aynı çerçevede çözme imkanı verebilir mi? (1) Andrej Krickovic, When Interdependence Produces Conflict: EU–Russia Energy Relations as a Security Dilemma, *Contemporary Security Policy*, 36:1, 2015, sf. 3-26. (2) IEA, How Europe can cut natural gas imports from Russia significantly within a year, <https://www.iea.org/news/how-europe-can-cut-natural-gas-imports-from-russia-significantly-within-a-year> (Son erişim tarihi: 31.03.2023) (3) IEA, Energy Fact Sheet: Why does Russian oil and gas matter?, <https://www.iea.org/articles/energy-fact-sheet-why-does-russian-oil-and-gas-matter> (Son erişim tarihi: 31.03.2023) (4) Raphael J. Heffron ve diğerleri, Resolving society's energy trilemma through the Energy Justice Metric, *Energy Policy*, 87, 2015, sf. 169. (5) Kim Talus, *EU Energy Law and Policy: A Critical Account*, Oxford University Press Online, 2014, sf. 7.

Anahtar Kelimeler: AB Enerji Hukuku, AB Hukuku, Enerji Hukuku, Jeopolitik

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-8648-1623

Kadastro Hatalarının Düzeltilmesi (KK m. 41) ve Kadastro'nun Yenilenmesi (KK m. 22/II-A) Hâlinde Başvurulabilecek Hukukî Yollar

Dr. Öğretim Üyesi Kemal Erdoğan¹

¹Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türk Medeni Kanunu'nun 719'uncu maddesinde taşınmaz eşyaların sınırlarının tapu plânları ve yeryüzündeki sınır işaretleriyle belirleneceği ve bunlar birbirini tutmazsa plândaki sınırın asıl olduğu düzenlenmiştir. Bu nedenle, plânların gerekli teknik düzenlemelere uygun olarak hazırlanması, zemini tam olarak yansıtması ve zemine uygulanabilir olması gerekmektedir. Ne var ki, tesis kadastro veya sonrasında yapılan işlemler sırasında başta teknik imkânların yetersizliği olmak üzere çeşitli sebeplerle birtakım hataların yapılmış olması, plânların gerçek durumu tam olarak yansıtamamasına neden olmaktadır. Kadastro işlemleri sırasında yapılan hatalar, "hukukî hatalar" ve "teknik (maddi) hatalar" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Hukukî hatalar, taşınmaz üzerindeki hak sahipliğini etkileyen hatalardır. Bunların düzeltilebilmesi için tapu sicilini düzeltme davasının (TMK m. 1025) açılması gerekmektedir. Buna karşılık, Kadastro Kanunu'nda taşınmazlara ilişkin sınırlandırma, ölçü, tersimat ve hesaplama doğan hataların idare tarafından düzeltilebilmesine imkân tanınmıştır. Öncelikle bu tür teknik hataların KK m. 41 uyarınca ilgilinin başvurusu üzerine veya kadastro müdürlüğüne re'sen düzeltilmesi mümkündür. Düzeltmenin yapılmasından olumsuz olarak etkilenen kişiler, düzeltmenin kendilerine tebliğinden itibaren otuz gün içinde düzeltmenin kaldırılması amacıyla sulh hukuk mahkemesinde düzeltmenin kaldırılması davası açabilirler. Sulh hukuk mahkemesi, açılan bu davada düzeltme işleminin mevzuata uygun olup olmadığını inceler. Mevzuata uygunluk bakımından incelenmesi gereken ilk husus, düzeltme işleminin mülkiyet nakline sebep olup olmadığıdır. Zira KK m. 41 hükmü uyarınca yapılan düzeltme işleminin mülkiyet değişikliğine yol açmaması gerekmektedir. Yargıtay'a göre, otuz günlük süre geçtikten sonra ya da düzeltme talebinin reddedilmiş olması hâlinde her zaman asliye hukuk mahkemesinde düzeltmenin kaldırılması ya da teknik hataların düzeltilmesi amacıyla dava açmak mümkündür. Ancak Yargıtay'ın bu davalarda toptan asliye hukuk mahkemesini görevli sayması, HMK m. 382 ve 383 hükümleri bağlamında eleştiriye açıktır. Öte yandan, kadastro çalışmaları

kapsamında birçok adayı etkileyen daha geniş ölçekli hatalar da yapılmış olabilir. Bu hataların giderilebilmesi amacıyla KK m. 22/II-a hükmünde ikinci defa kadastro (uygulama kadastrusu) yapılmasına imkân tanınmıştır. Uygulama kadastrusu nedeniyle hakkı olumsuz etkilenen kişilerin otuz günlük askı ilânı süresi içinde Kadastro Mahkemesinde dava açması mümkündür. Askı ilânı süresi içinde dava açılmaması nedeniyle kadastro tutanaklarında yer alan yenileme işlemi kesinleşmekte ve buna ilişkin tapu sicilinde gerekli işlemler yapılmaktadır. Hak sahipleri gerçek hak durumuna uygun düşmeyen sınırlandırmaları asliye hukuk mahkemesinde tapu sicilini düzeltme davası açarak düzeltirebilirler. Düzeltme işlemi sonucunda taşınmazın geometrik şeklinde ve/veya yüzölçümünde değişiklik meydana gelmektedir. Özellikle taşınmazının yüzölçümü azalan kişinin, önceki malike başvurup başvuramayacağı ya da TMK m. 1007 hükmü uyarınca devletten tazminat isteyip isteyemeyeceği önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadastro Hatalarının Düzeltilmesi (KK m. 41), Kadastronun Yenilenmesi (KK m. 22/II-A), Sayısallaştırma, Yüzölçümü Eksikliği, Devletin Sorumluluğu.

asoscongress

Makale ID= 81

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3055-5870

Kaldıraçlı Alım Satım (Foreks) İşlemlerinin Hukukî Niteliği ve Bu İşlemlerden Doğan Uyuşmazlıklara İlişkin Bazı Değerlendirmeler

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Batuhan Oyal¹

¹Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’la tüketici işlemlerinin kapsamı genişletilmiştir. Bu durum ticarî iş ile adî işin sınırlarının belirlenmesini zorlaştırmaktadır. Ticarî iş ile adî iş ayırımının isabetli biçimde yapılabilmesi, ancak bir işlemin niteliğinin tam anlamıyla anlaşılmasıyla mümkündür. Bu bağlamda finansal piyasalarda yatırımcının daha fazla yer almasında etkin rol oynayan daha az sermayeyle daha büyük hacimli işlemler yapılmasına imkân sağlayan kaldıraç sistemi ile bu sistem kapsamında yapılan “kaldıraçlı işlemlerin” (forex) niteliğinin ortaya konulması; bu işlemlerden doğacak uyuşmazlıklarda görevli ve yetkili mahkemenin doğru şekilde belirlenmesini de sağlayacaktır. Sermaye Piyasası Kurulu’nun konuyla ilgili Tebliğ’lerindeki düzenlemesine göre, kaldıraçlı işlem, yatırılan teminat tutarı karşılığında, döviz ve kıymetli madenler ile Sermaye Piyasası Kurulu’nca belirlenecek diğer varlıkların kaldıraçlı olarak elektronik bir platformda alım-satım işlemlerini ifade etmektedir. Böylece kaldıraç sistemi, yatırılan belli bir teminat karşılığında bu teminatın belli bir misli miktarında, Tebliğ kapsamındaki varlıkların alım satımına imkân tanır. Kaldıraçlı alım satım işlemleri bir tür bankacılık sözleşmesidir. Yargıtay’ın nispeten daha eski tarihli kararlarında kaldıraçlı alım satım işlemi yapan kişi bakımından Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 3/k, 3/1 ve 49. maddelerinin şartları mevcutsa, bu kişi tüketici sayılmıştır. Bu sebeple, tüketici işlemi söz konusu olduğundan, tüketici sıfatına sahip olan kişilerin yapmış oldukları kaldıraçlı alım satım işlemlerinden doğan uyuşmazlıklarda tüketici mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Oysa Yargıtay’ın güncel kararlarında kaldıraçlı alım satım işlemi ticarî iştir. Bu nedenle kaldıraçlı alım satım işlemlerinden doğan uyuşmazlıklarda asliye ticaret mahkemesi görevlidir. Kanaatimizce kaldıraçlı alım satım işlemlerinde nihaî amaç tüketim olmadığı, için bu tür işlemler tüketici işlemi olarak nitelendirilemez. Kaldıraçlı alım satım işlemi yapan kişi de tüketici sayılamaz. Çünkü bir işlemin tüketici işlemi sayılması için nihaî kullanım amacıyla edinilmiş olması gerekir. Kaldıraçlı alım satım işlemlerinde ise belli

bir teminat karşılığında bu teminatın kaldıraç oranı mislince bir sözleşme akdedilir, satın alınan yabancı para değer kazanırsa, buradaki değer artışından doğan kâr miktarı müşteriye ödenir. Dolayısıyla kaldıraçlı alım satım işlemi, döviz bürosundan yabancı para veya kuyumcudan altın alıp, bu varlıkların değer artışından yarar elde etmekten farklıdır. Buradaki malvarlığı artışı, yapılan tüketimin tesadüfi bir neticesi olmayıp, yapılan tüketimin doğrudan amacıdır. Kaldıraçlı alım satım işlemi aslında, alımı yapılan varlığın tüketimi için değil, onun değer artışı sonucu tekrar satılarak kazanç elde etmek amacıyla yapılır. Bu sebeple kaldıraçlı alım satım işlemi kesinlikle tüketici işlemi olarak nitelendirilemez. Kaldıraçlı alım satım işleminden doğan uyuşmazlıklara ilişkin davalar Türk Ticaret Kanunu'nun dördüncü maddesine göre, mutlak ticarî dava olarak kabul edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kaldıraçlı Alım Satım İşlemi (Forex İşlemi), Ticarî İş, Adî İş, Tüketici, Tüketici İşlemi, Tüketici Mahkemesi, Asliye Ticaret Mahkemesi.

Legal Characteristics of Leveraged Trading and Assessments On Disputes Arising From Leveraged Trading

Abstract

With the Law No. 6502 on the Protection of the Consumer, the scope of consumer transactions has been expanded. This makes it difficult to determine the boundaries of commercial transactions and ordinary transactions. Accurately distinguishing between commercial and ordinary transaction is only possible if the nature of the transaction is fully understood. The leveraged trading system plays an active role in an investor's involvement in financial markets and enables larger transactions with less capital. Determining the legal characteristic of leveraged trading transactions plays a key role in ensure the correct determination of the competent and authorized court in disputes arising from these transactions. According to the regulation of the Capital Markets Board in the relevant Communiqués, leveraged transaction refers to the leveraged trading of foreign currency and precious metals and other assets to be determined by the Capital Markets Board on an electronic platform in return for the deposited collateral. Thus, the leverage system allows the trading of assets covered by the Communiqué, in return for a certain collateral deposited. Leveraged trading is a type of banking contract. In the relatively older decisions of the Court of Cassation, if the conditions of Articles 3/k, 3/1 and 49 of the Law on the Protection of the Consumer exist, this person is deemed to be a consumer. For this reason, since consumer transactions are in question, it has been concluded that consumer courts are responsible for disputes arising from leveraged buying and selling transactions made by people who have the title of consumer. However, in the current decisions of the Court of Cassation, leveraged trading is a commercial transaction. For this reason, the commercial court of first instance is the competent court for disputes arising from leveraged trading transactions. In our opinion, since the ultimate purpose of leveraged buying and selling transactions is not consumption, such transactions cannot be qualified as consumer transactions. For a transaction to be considered a consumer transaction, it must be acquired for end-use purposes. Leveraged trading is actually done not for the consumption of the purchased asset,

but for the purpose of earning a profit by reselling it as a result of its increase in value. For this reason, leveraged trading cannot be considered as a consumer transaction. Lawsuits regarding disputes arising from leveraged trading should be considered as absolute commercial transaction according to the fourth article of the Turkish Commercial Code.

Keywords: Leveraged Buying Selling Transactions, Commercial Transaction, Ordinary Transaction, Consumer, Consumer Transaction, Consumer Court, Commercial Court of First Instance

Kalkınma Ajansları Personelinin Performansının Değerlendirilmesi

Deniz Şahin Cinoğlu¹

¹Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Özet

Kalkınma ajansları, 2006 yılında yayımlanan 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanunun 3üncü maddesi esas alınarak 2006 ila 2009 yıllarında Bakanlar Kurulu kararları ile kurulmuştur. 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 200üncü maddesi ile ajans hizmetlerinin 375 sayılı KHK ek 28 inci madde ile iş mevzuatına uygun olarak uzman ve destek personeli aracılığıyla yürütüleceğine hükmolunmuş olup ajans personeline dair düzenlemeler esas itibarıyla 29/05/2019 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Kalkınma Ajansları Personel Yönetmeliğinde yer almaktadır. Yeni kamu yönetimi anlayışına uygun olarak katılımcılık ve bölgedeki paydaşlarla kurumsal olarak iş birliği öne çıkan kalkınma ajansları için personel performansının ölçülmesi ve değerlendirilmesi uygulamasının uygun olduğu değerlendirilmiştir. Bu kapsamda 2022 yılı başı itibarıyla geçerli olmak üzere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 4 sayılı CBK’nın 187nci maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendine ve Kalkınma Ajansları Personel Yönetmeliğinin 6 ve 31 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmış “Kalkınma Ajansları Personelinin Performansının Ölçülmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar” her bir kalkınma ajansına iletilmiştir. Bu Usul ve Esaslar, performans değerlendirme sürecinin usul ve esaslarını, değerlendirmenin yetkinlik ve hedef esaslı olacağını ve performans değerlendirme aşamalarını içermektedir. Kalkınma ajanslarında hâlihazırda yürürlükte olan bu düzenlemenin Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu Esas:2020/1221 Karar:2021/1684 sayılı kararı sonrası yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çalışma ile amaçlanan söz konusu uygulamanın uygulanabilirliği yanında adı geçen karar gereği diğer kamu kurumlarında uygulanan performans ölçülmesi ve değerlendirilmesine dair düzenlemeler gereği hukuka uyarlığını tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma Ajansları, Performans Değerlendirme, Mesleki Yetersizlik

Regulations of Performance Evaluation of Development Agencies' Personnel

Abstract

Development agencies were established in 2006 in accordance with Law No. 5449. According to Article 200 of the Presidential Decree No. 4, in development agencies personnel are employed in accordance with labor law. As a public institutions, every development agency prepares its strategic plan which includes development agencies' visions, missions and performance indicators. It is considered appropriate to evaluation of performance systems in development agencies. Thus, a regulation about evaluating the performance of development agencies personnel has been put into effect by the Ministry of Industry and Technology. By this regulation called as "the procedure and principles", development agents are held responsible for executing the system. In this study, the legality of this regulation after the decision of the Council of State will be discussed.

Keywords: Development Agencies, Evaluation of Personnel Performance, Professional Incompetence

asoscongress

Makale ID= 30

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5268-7911

ORCID ID: 0000-0002-6924-106X

Kamu İşyerlerindeki Alt İşveren Uygulamasında 94 Sayılı ILO Sözleşmesi'nin Önemi

Tolga Yılmaz¹-Yusuf Tank¹

¹Sakarya Üniversitesi

Özet

Çalışma hayatında gelişen teknoloji ve piyasa koşullarının etkisi ile farklı istihdam modelleri ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan istihdam modellerinden biri de alt işveren uygulamasıdır. İşverenlerin sürekli işgücü maliyetlerini azaltarak en yüksek kâra ulaşma çabası bu uygulamayı sıklaştıran nedenlerden olmuştur. İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku'nun işverene yüklediği yükümlülüklerden kaçınma, sendikal örgütlenmeyi önleme, uzmanlık gerektiren işleri uzmanına yaptırmak isteme gibi faktörler de işverenleri alt işveren uygulamasına iten diğer başlıca sebeplerdendir. Özel sektörde olduğu gibi kamu sektöründe de sıralanan nedenlerden dolayı alt işveren uygulaması yaygınlaşmıştır. Ülkemizde kamu makamları ihaleler veya özel düzenlemeler ile ihtiyaç duyduğu mal veya hizmetleri ya da bunların bir kısmını alt işverenden temin etmektedir. Ancak bu durum ücrette adaletsizlikler yaratmaktadır. Nitekim bu durumda kamu makamında aynı işi yapan ve kamuya bağlı olan bir çalışan, alt işverenin işçilerinden çok daha yüksek ücret alabilmektedir. Bu adaletsizliği önlemek amacıyla Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) “Kamu Makamları Tarafından Yapılan Sözleşmelere Konulacak Çalışma Şartlarına İlişkin” 94 Sayılı Sözleşmeyi düzenlemiştir. 8 Haziran 1949 tarihinde ILO tarafından kabul edilen bu sözleşme, ülkemiz tarafından da kabul edilmiş olup 29 Mart 1961 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu sözleşmede özetle, kamu makamlarının alt işverenlere veya fason üretim yapan müteahhitlere verdikleri işlerde çalışan işçilerin, aynı iş kolunda yapılmış olan toplu iş sözleşmesi veya mevzuatta tanınan haklardan daha aşağı olmayan çalışma şartlarının sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması öngörülmüştür. 94 Sayılı ILO Sözleşmesinin iç hukukumuzda doğrudan uygulanabilip uygulanamayacağı hususunda farklı görüşler olmakla birlikte sözleşme, sözleşme iç hukukumuzda etki etmiştir. Nitekim ülkemizde 94 Sayılı ILO sözleşmesinin kapsamına giren bazı düzenlemeler yapılmıştır. Ancak bu düzenlemelerde 94 Sayılı Sözleşmenin kapsamına giren işler daraltılmıştır. Bu sebeple de iç hukukumuzdaki düzenlemeler kamu işyerlerindeki alt işverenlik uygulamasında ücrette adaleti sağlama noktasında yetersiz kalmaktadır. Bu çalışmada, kamu işyerlerindeki alt işverenlik

uygulamasının yarattığı ücrette adaletsizliğe, bu adaletsizliğin çözümü olabilecek 94 Sayılı ILO sözleşmesine ilişkin değerlendirmelere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Alt İşveren, Asıl İşveren, Kamu İşyerleri, 94 Sayılı ILO Sözleşmesi.

asoscongress

Makale ID= 127

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3912-2569

Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Anlaşma Protokolü'nün Hukukî Niteliği

Dr. Öğretim Üyesi Pelin Tuaç Yılmaz ¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi

Özet

2000'li yılların başından itibaren, ekonomi politikalarından devletin küçülmesi yönünde atılan adımlar neticesinde, kamu kurum ve kuruluşlarında bütçeden istihdama ayrılan payın kısıtlandığı görülmektedir. Söz konusu kamu istihdam politikası neticesinde, kamu kurum ve kuruluşlarında ihtiyaç duyulan hizmetin daha ziyade dış kaynak kullanımı (outsourcing) ile sağlanması tercih edilmiştir. Fakat kamu sektöründe ortaya çıkan bu üçlü iş ilişkisi biçimiyle istihdam edilenlerin çalışma koşullarının ve ücretlerinin, sürekli işçi pozisyonlarında istihdam edilenlere göre daha kötü olması, çalışma barışını olumsuz etkilemiştir. Geleneksel noktada, 20.11.2017 tarih ve 696 sayılı olağanüstü hâl KHK'yle, söz konusu personel sürekli işçi pozisyonlarına geçirilmiştir. Bu gelişme sonrasında, kamu işyerlerinde istihdam edilen eski ve yeni personelin çalışma koşullarının bir bütün olarak düzenlenmesi için yeni bir toplu iş sözleşmesi düzeni oluşturulabilmesi planlanmıştır. Anılan toplu iş sözleşmesi düzeninin oluşturulması amacıyla, 696 sayılı KHK'nin 112. maddesi ile 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'na ek 2. madde getirilmiştir. Daha sonra bu hüküm 1/2/2018 tarihli ve 7079 sayılı Kanununun 124. maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır. Söz konusu hüküm ile kamu idarelerinde istihdam edilen işçilerin mali ve sosyal haklarını belirlemek üzere kamu toplu iş sözleşmeleri çerçeve anlaşma protokolü imzalanabileceği düzenlenmiştir. Kamu toplu iş sözleşmeleri çerçeve anlaşma protokolünün, madde kapsamındaki idareler ve taraf konfederasyonlara üye olan sendikalar için bağlayıcı olacağı da belirtilmiştir (6356 ek m. 2). Bu çalışmanın amacı, bağlayıcılığı bulunan kamu toplu iş sözleşmeleri çerçeve anlaşma protokolünün hukukî niteliğinin ve taşıdığı toplu iş sözleşmesi niteliğinin belirlenmesidir. Konusunu mali ve sosyal hakların oluşturduğu kamu toplu iş sözleşmeleri çerçeve anlaşma protokolünün toplu iş sözleşmesi niteliğinin tartışılması gerekmektedir. Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, toplu iş sözleşmesi bağlama ehliyetini, işçi sendikaları ile işveren sendikalarına veya sendika üyesi olmayan işverenlere tanımıştır. Buna karşılık üst kuruluş olan konfederasyonlara toplu iş sözleşmesi ehliyeti tanınmamıştır. Ek Madde 2 kapsamında

protokolün tarafları, hükümet, kamu işveren sendikaları ile işçi sendikaları konfederasyonları olarak belirlenmiştir. Böyle bir durumda, çerçeve anlaşma protokolüne toplu iş sözleşmesi ehliyetini haiz olmayan konfederasyonlar taraf olabilecektir. Kanunun emredici hükmü ile bağlayıcı olduğu belirtilen (6356 ek m. 2) kamu toplu iş sözleşmeleri çerçeve anlaşma protokolü, protokole taraf konfederasyona üye olmayan fakat kapsama giren bir işyerinde toplu iş sözleşmesi yetkisi alan sendika için bağlayıcı olmayacaktır. Bu durumun sendikalar arası mücadeleyi etkileyeceği açıktır. Ayrıca konfederasyonun imzaladığı koşulları kabul etmek istemeyen sendikanın grev hakkının da çalışma kapsamında incelenmesi gerekmektedir. Bu sebeple çalışmada, söz konusu toplu iş sözleşmesi düzeninin, serbest toplu pazarlık ve toplu sözleşme özerkliğine etkisi ile sendika özgürlüğü açısından Anayasa ile uyumunun incelenmesi planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sendika, Konfederasyon, Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Anlaşma Protokolü, Toplu Sözleşme Özerkliği, Grev Hakkı

**Kamulaştırmasız El Atmaya İlişkin Güncel Gelişmeler: 2942 Sayılı Kanun’da Yapılan
26/11/2022 Tarihli Değişikliğin Değerlendirilmesi**

Arş. Gör. Elif Banu Ünal¹

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Özet

Kamulaştırma işlemi, Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkına bir müdahale niteliğindedir. Bununla birlikte kamulaştırma müdahalesi, idarenin mülkiyet hakkına dokunmasının hukuk kuralları çerçevesinde ve hukuka uygun yönünü oluşturmaktadır. Ancak idare, söz konusu kurallara uymaksızın özel mülkiyete dokunursa bu durumda hukuka aykırı müdahaleden, hukuk literatüründeki adıyla kamulaştırmasız el atmadan söz edilecektir. Kamulaştırmasız el atma kendi içerisinde farklı yöntem ve şekiller ile gerçekleştirilebilmektedir. Bu kapsamda özel mülkiyete haksız müdahale, doğrudan veya hukuk kurallarına dayanmak suretiyle ortaya çıkabilmekte ve el atmaya konu taşınmazın kullanılış biçimine göre farklı hukuki sonuçlara bağlanabilmektedir. Bununla birlikte el atma fiilinden doğacak davalarda görevli yargı yeri bakımından da müdahalenin yöntemi doğrultusunda farklı uygulamalar söz konusu olabilmektedir. Ülkemizde kamulaştırmasız el atma, idarelerin sıklıkla başvurduğu bir yöntem olmakla birlikte yerleşik ve ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Mülkiyet hakkı gibi temel bir hakkı kısıtlaması ve hatta ortadan kaldırması sebebiyle el atma fiili, hem gerçekleştirildikten sonra müdahalenin menî şeklinde hem de gerçekleştirilmeden önce önleyici nitelikte birtakım koruyucu düzenlemeleri gerektirmektedir. Bu doğrultuda 26/11/2022 tarih ve 32015 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’na kamulaştırmasız el atmaya yönelik önemli değişiklikler getirilmiştir. Değişiklik kapsamında el atmadan doğan zararların giderilmesine ve el atma davalarına yönelik hükümler bulunmaktadır. Bu çalışmada, kamulaştırmasız el atma fiilinin hukuki niteliği ve gerçekleştirilme yöntemleri üzerinde durulacak ve bu doğrultuda söz konusu kanun değişikliğinin getirmiş olduğu düzenlemelerin anayasallığı ve önleme/telafi etme noktalarındaki işlevselliği incelenecektir. Bununla birlikte kamulaştırmasız el atma davalarına ilişkin usul hükümleri ile getirilen yenilikler yargı kararları doğrultusunda açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kamulaştırma, Mülkiyet Hakkı, Kamulaştırmasız El Atma, 2942 Sayılı Kanun.

Kanuni Halefiyetin Şartlarının Gerçekleşmemesi Halinde Alacağın Devrine Tahvil Edilip Edilemeyeceği Sorunu

Arş. Gör. Murat Akdi¹

¹Marmara Üniversitesi

Özet

229

Üçüncü kimse tarafından alacaklı tatmin edilmekle birlikte halefiyetin şartları gerçekleşmemiş, ifaya rağmen üçüncü kişi halef olamamış ve alacak hakkı ve bağlı hakların intikali gerçekleşmemiş olabilir. Böyle bir durumda üçüncü kişinin ifası üzerine alacaklı tarafından verilen belgenin tahvil yolu ile alacağın devri olarak kabul edilip edilemeyeceği tartışma konusu yapılabilir. Tahvil için öncelikle hukuki bir işlemin varlığı aranır. Halefiyetin kanuni temlik niteliğine sahip olması, irade beyanı içermemesi nedeniyle hukuki işlem niteliğinde kabul edilemeyeceğinden hareketle tahvile imkan tanıyıp tanımayacağı tartışılmalıdır. İkinci tartışılması gereken husus, tarafların farazi iradelerinden işlemin geçersiz olacağını bilselerdi tahvil yolu ile dönüştürülecek yeni işlemi yapmak istediklerinin anlaşılması gerekeceğidir. Bu durumda tarafların farazi iradelerinin tespiti önem arz etmektedir. Tahvil için aranan diğer bir şart ise tahvil edilecek yeni işlemin geçersiz olan işlemde daha ağır sonuçlar içermemesidir. Bu durumda alacağın devri ile ilgili TBK m.191 hükmünün tahvile imkan sağlayıp sağlamadığı ortaya konulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kanuni Halefiyet, Alacağın Devri, Tahvil, Alacak Hakkı, Farazi İrade

Karşılaştırmalı Hukuk Uygulamaları Işığında Türkiye’de Değerli Konut Vergisi

Doç. Dr. Nuray Aşçı Akıncı¹

¹Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Değerli Konut Vergisi (DKV), Türk Vergisi Sistemine 7194 sayılı Kanun ile dahil edilen bir servet vergisidir. Söz konusu vergi, Emlak Vergisi Kanunu’na Dördüncü Kısım olarak eklenip toplamda sekiz maddeden oluşmaktadır. Değerli Konut Vergisi ilk ihdas edildiğinde, verginin temel unsurlarına dair sorunların varlığı ve anayasal vergilendirme ilkelerine aykırılığı nedeniyle, gerek öğretilerde ve gerekse uygulamada eleştirilere hedef olmuştur. Söz konusu eleştiriler doğrultusunda, 7221 sayılı Kanun ile DKV’nin bazı maddelerinde değişiklikler yapılmış ve vergi yükümlülüğü 2021 yılından itibaren başlatılmıştır. Sonradan yapılan değişikliklere karşın, vergilendirme tekniği ve verginin kurucu unsurları yönünden hukuka aykırılıkları devam eden bu verginin, bazı ülke örnekleri dikkate alınarak yeniden kurgulanması ve mevcut sorunlarının giderilmesi gerekmektedir. Diğer ülke uygulamalarına bakıldığında, Portekiz, Yunanistan ve Fransa’da, değerli konut vergisiyle tam olarak örtüşmemekle birlikte, benzer nitelikte vergiler bulunmaktadır. Portekiz’de taşınmazlar üzerinden yerel bir vergi olan emlak vergisi (Immovable property municipal tax- Imposto municipal sobre imóveis-IMI) alınmaktadır. Vergi matrahı merkezi yönetim tarafından belirlenmekle beraber, vergi oranı ve vergi kolaylıkları gibi diğer kurucu unsurlardaki yetki; merkezi, bölgesel ve yerel yönetimler arasında paylaşılmaktadır. Aynı ve bağımsız bir vergi olmamakla birlikte, değeri yüksek olan taşınmazlar için ek vergi oranları uygulanmaktadır. Yunanistan’da ise 2014 yılında yapılan değişikliklerle taşınmazlar üzerinden E.N.F.I.A (Unified tax on the ownership of real estate) adlı yeni bir emlak vergisi yürürlüğe girmiştir. Birleştirilmiş Vergi olarak anılan E.N.F.I.A. ana vergi ve ek vergi olmak üzere iki ayrı vergiden oluşmaktadır. Ana vergide, taşınmazın coğrafi konumu, kullanım amacı, taşınmazın yaşı ve bulunduğu kat dikkate alınarak matrah tespit edilmektedir. Ek vergi ise, toplam değeri 500.000 Euro’dan fazla olan taşınmazlardan alınmaktadır. Fransa’da bina (Property tax on buildings-Taxe foncière sur les propriétés bâties)

ve araziler (Land tax -Taxe foncière sur les propriétés non bâties) üzerinden alınan emlak vergilerinin yanı sıra Gayrimenkul Servet Vergisi (Tax on real estate wealth-Impôt sur la fortune immobilière) adlı bir vergi de tahsil edilmektedir. Gayrimenkul Servet Vergisi, mukimler için Fransa'da veya yurtdışında bulunan doğrudan veya dolaylı olarak sahip olunan tüm taşınmazlardan ve Fransa'da mukim olmayanlar bakımından, yalnızca Fransa'da bulunan taşınmazlardan alınır. Söz konusu vergi, ilgili takvim yılının başından itibaren net değeri 1.300.000 Euro'yu aşan taşınmazlara sahip olunması halinde, gerçek kişilerden alınan yıllık bir vergidir. Bu çalışmada, bahsi geçen ülkelerdeki DKV'ye benzer vergiler incelenmiş ve sistemimize yakın zamanda dahil edilen bu yeni servet vergisine ilişkin bazı çıkarım ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Değerli Konut Vergisi, Emlak Vergisi, Servet Vergileri

asoscongress

Makale ID= 269

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6568-9609

Karşılaştırmalı Hukukta Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına Genel Bir Bakış

Dr. Öğretim Üyesi Seda Seyman¹

¹Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Özet

Gayrimenkul yatırım ortaklıkları, gayrimenkullere, gayrimenkul projelerine, gayrimenkule dayalı haklara ve sermaye piyasası araçlarına yatırım yapabilen, belirli projeleri gerçekleştirmek yahut belirli bir gayrimenkule yatırım yapmak amacıyla kurulabilen ve Sermaye Piyasası Kanunu'na dayanarak çıkarılan ilgili tebliğde kendisine izin verilen diğer faaliyetlerde bulunabilen ve gelirleri kurumlar vergisinden istisna tutulmuş sermaye piyasası kurumlarıdır. Sanayi devriminin öncesinde gayrimenkul yatırımları, bireylerin en çok rağbet gösterdikleri yatırım araçlarından biri olmuştur. 18. ve 19. yüzyılda gerçekleşen sanayi devrimi ile birlikte pay senetleri ile bonoya olan talep artmış ve eskiye göre daha yaygın bir yatırım aracı haline gelmiştir. Hal böyle olmakla birlikte, gayrimenkul yatırımlarının düşük risk içermesinin yanı sıra uzun vadeli bir getiri sağlamasından dolayı bireylerin gayrimenkul yatırımlarına olan ilgisi varlığını devam ettirmiştir. İlk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan gayrimenkul yatırım ortaklıkları, sermaye piyasalarında sahip olduğu önemli avantajlarından dolayı yaygınlaşmış ve yatırım çevreleri tarafından da benimsenmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde başlayan gayrimenkul yatırım ortaklıkları uygulaması zaman içerisinde diğer ülkelerde de uygulanmaya başlanmıştır. Türk Hukuku bakımından gayrimenkul yatırım ortaklıklarına ilişkin olarak Sermaye Piyasası Kurulu tarafından hazırlanan Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği 28.05.2013 tarihinde 288660 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Gayrimenkul yatırım ortaklığının amacı, getiri potansiyeli yüksek gayrimenkullere ve gayrimenkul projelerine yatırım yaparak, ortaklığın portföyünde yer alan gayrimenkullerden kira geliri ile gayrimenkul alım satımdan kazanç elde etmek ve elde ettiği karı da ortaklarına yıl sonunda temettü olarak dağıtmaktır. Tebliğimizde, öncelikle gayrimenkul yatırım ortaklıklarının tarihi gelişimine ve sonrasında ise gayrimenkul yatırım ortaklıklarına ilişkin olarak Türk Hukukunda getirilmiş düzenlemelere değinildikten sonra karşılaştırmalı hukuk bakımından gayrimenkul yatırım ortaklıklarına ilişkin yer alan düzenlemelere değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları, Sermaye Piyasası, Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği, Sermaye Piyasası Kurumu

asoscongress

Makale ID= 210

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0009-5048-4035

Kasten Öldürme ve Yaralama Suçlarının Canavarca Hisle İşlenmesi Suç Tipinde Failin Cezalandırılması

Eyvan İpek¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Özet

Kasten öldürme suçu, insanlar var olduğundan beri işlenmekte olan, insanlık tarihi kadar eski bir suçtur. Suçun işlenebilmesi için hayatta olan bir insanın varlığı yeterlidir. İnsan öldürme neredeyse tüm topluluklarda, dinlerde ve kültürlerde yasaklanmış, lanetlenmiş ve işlenmesi halinde çeşitli yaptırımlara tabi tutulmuştur. Yaşam hakkı şüphesiz en temel haklardan biridir zira yaşam hakkının ortadan kaldırılması diğer tüm hakların anlamsız kalmasına yol açacaktır. Öldürme suçlarında failin veya mağdurun kimliği, failin işleniş biçimi, failin saiki gibi unsurlar ağırlaştırıcı neden olarak kabul edilmiştir. Kanunumuzda nitelikli haller başlığı altında yer alan bu suç tiplerinden biri de kasten öldürme suçunun canavarca hisle işlenmesidir. İnsan yaşamına keyfi son verilmesi olarak karşımıza çıkan bu suç tipi, faildeki tehlikeliliğin ve yoğun kötülük duygusunun cezalandırılması amacını taşır. Ancak canavarca histen ne anlaşılması gerektiği hususunda kanun koyucu bir tanımlama yapmamış, tanım yapma görevini öğretiyeye ve uygulamaya bırakmıştır. Fakat ne öğretide ne de uygulamada görüş birliği bulunmaktadır. Teorik çerçevenin çizilmemesi ve objektif kriterlerin belirlenmemesi çelişkili kararların verilmesine yol açmış ve hukuk devletinin temel ilkeleriyle bağdaşmayan bir durum yaratmıştır. Failin psikolojisiyle ilgili olan bu nitelikli hal öğretide, normal bir insanın besleyemeyeceği bir güdü, doğal olmayan bir sevinç olarak tanımlanmakta ve ölüm neticesi ile faili cinayete iten neden arasında ciddi bir oransızlık barındırmaktadır. Ancak failin subjektif durumundan kaynaklanan bu suç tipinde, cezalandırma yapılırken hangi objektif kriterlerin olayda gerçekleşmesi gerektiği belirsizlik taşımaktadır. Kaldı ki öldürme fiili başlı başına bir canavarlık olarak algılanabilir. Özellikle suç tipinin haksız tahrik altında işlenip işlenemeyeceği tartışmalıdır ve mahkeme kararları da çelişkilidir. Kasten öldürme suçunun canavarca hisle işlenmesi halinde faile hangi koşullar altında ceza vereceğimiz henüz netlik kazanmamışken, kanunumuzda 2020 yılında yapılan bir değişiklikle kasten yaralama suçunun canavarca hisle işlenmesi de nitelikli hal olarak öngörülmüştür. Yaşanan toplumsal olaylar sonucu yapılan bu düzenlemeyle, canavarca histen sorumluluk için aranacak unsurların netleştirilmesi ve

belirsizliklerin giderilmesi daha çok önem kazanmıştır. Biz de bu çalışmayla her iki suç tipinde, failin hangi şartlar altında cezalandırılacağını yabancı hukuk sistemleri, mehzaz kanun ve mahkeme kararları çerçevesinde netleştirmeye ve belirsizlikleri gidermeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Canavarca His, Öldürme, Yaralama, Fail

Kira Bedelinin Uyarlanması Davası

Arş. Gör. Hasan Ali Güçlü¹

¹Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Uyarlama davası, Türk Borçlar Kanunu madde 138 uyarınca, sözleşmenin değişen koşullara uyarlanmasını isteyen tarafın açacağı bir davadır. Uyarlama davasının hukuki niteliği hususunda doktrinde tartışmalar bulunmaktadır. Bir görüş uyarınca, uyarlama hakkı yenilik doğuran bir hak olduğu için kullanmakla sonuç doğuracaktır. Söz konusu hak, mahkemede ya da mahkeme dışında kullanılabilir. Bu görüş uyarınca, mahkemenin vereceği karar sadece bir tespitten ibaret olacaktır. Doktrindeki bir diğer görüş uyarınca ise, her ne kadar uyarlama hakkı yenilik doğuran bir hak olsa da mahkemenin vereceği karar inşai niteliktedir. Sözleşme hukukunda, ahde vefa ilkesi temel bir ilke olarak karşımıza çıkmaktadır. Ahde vefa ilkesi uyarınca taraflar özgür iradeleri ile kararlaştırdıkları sözleşme hükümlerini ne pahasına olursa olsun yerine getirmelidir. Ahde vefa ilkesi her ne kadar sözleşme hukukunun temel bir ilkesi olsa da mutlak bir şekilde uygulanması adil olmayan bazı sonuçların doğmasına sebebiyet verecektir. Uyarlamanın, sözleşmenin değişen şartlarının yarattığı adaletsizliği giderdiği kabul edilecek olursa aslında ahde vefa ilkesinin de istisnası değil aksine tamamlayıcısı olduğu görülecektir. Bu tebliğ ile, günümüzde birçok uyuşmazlığın ortaya çıktığı kira bedelinin uyarlanması hususundaki temel prensiplere doktrindeki ve uygulamadaki görüşler doğrultusunda değinilecektir. Karşılaştırmalı hukuktan da istifade edilecektir. Özellikle kira bedelinin uyarlanması davası bir diğer dava olan kira bedelinin tespiti davası ile sıkça karıştırılmaktadır. Bu çalışmada bu iki dava türünün farklarına da kısaca değinilmesi planlanmıştır. Kira bedelinin uyarlanması hususunda Yargıtayın verdiği çeşitli kararlar bulunmaktadır. Bu kararlar ışığında bu tebliğ ile bazı çözüm önerilerinde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kira Bedeli, Uyarlama, Ahde Vefa İlkesi, Bedelin Tespiti, Yenilik Doğuran Hak

Lawsuit for Adaptation of Rental Value

Abstract

Adaptation lawsuit is a lawsuit filed by the party requesting the adaptation of the contract to the changing conditions, pursuant to article 138 of the Turkish Code of Obligations. There are debates in the doctrine about the legal nature of the adaptation case. According to an opinion, since the right to adapt is a right that creates innovation, using it will have consequences. This right can be exercised in court or out of court. Pursuant to this view, the court's decision will only consist of a determination. According to another view in the doctrine, although the right to adapt is a right that creates innovation, the court's decision is of a constructive nature. In contract law, the principle of covenant and fidelity emerges as a fundamental principle. In accordance with the principle of pact and fidelity, the parties must fulfill the provisions of the contract, which they have decided with their free will, at any cost. Although the principle of pact fidelity is a fundamental principle of contract law, its absolute application will lead to some unjust results. If it is accepted that the adaptation eliminates the injustice created by the changing terms of the contract, it will be seen that it is not an exception to the principle of fidelity, but rather a complement to it. In this paper, the basic principles of adapting the rental price, where many disputes arise today, will be discussed in line with the views in the doctrine and practice. Comparative law will also be used. In particular, the case of adaptation of the rental price is frequently confused with the case of determination of the rental price, which is another lawsuit. In this study, it is planned to briefly touch on the differences between these two types of cases. There are various decisions made by the Supreme Court regarding the adaptation of the rental price. In the light of these decisions, some solution proposals will be made with this paper.

Keywords: Rental Fee, Adaptation, Pledge of Allegiance, Determination of Price, Right That Brings Innovation

Kiracının Kiralananı Airbnb Üzerinden Üçüncü Kişiyeye Kiralamasından Doğacak Bazı Sorunlar ve Buna İlişkin Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Merve Ürem Çetinel¹

¹İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Günümüzde tatil yapmanın, seyahat etmenin temel ihtiyaçlardan biri olduğu herkesçe kabul gören bir gerçekliktir. Öte yandan bu ihtiyaç, kişilerin sahip oldukları maddi güçten de bağımsızdır. Gerek tatil yapma ihtiyacının her gelir kesiminden insan için kabul edilmesi, gerekse artan otel konaklama fiyatları konaklama ihtiyacının uygun bir bedelle karşılanması arayışını beraberinde getirmiştir. Bu amaca yönelik olarak çeşitli online platformlar kurulmuş ve uygulamalar geliştirilmiştir. Uygun fiyatlı konaklama imkânı sunan ve uygulaması son yıllarda gözle görülür biçimde artmış olan online platformlardan biri de Airbnb'dir. Airbnb'de bir evin tamamının veya bazı kısımlarının kullanımının kısa süreliğine üçüncü kişiyeye bırakılması söz konusudur. Otel hizmetine alternatif olarak ortaya çıkan Airbnb sayesinde ev sahipleri evlerini kullanmadıkları zamanlarda değerlendirebilmekte, misafirler ise otel fiyatlarına nazaran daha ucuza konaklayabilme olanağına kavuşmaktadır. Bizim incelemek istediğimiz husus ise, kiracının kiralananı kullanmadığı süre için kiralananı Airbnb üzerinden üçüncü kişiyeye kiralayıp kiralamayacağıdır. Ev sahipleri gibi kiracının da, örneğin işi sebebiyle şehir dışında geçireceği süre için, kiralananı boş tutmamakta menfaati bulunmaktadır. Kiracının kiralananı Airbnb platformu üzerinden üçüncü kişiyeye kiralaması ihtimalinde biri kiracı ile kiraya veren arasında devam eden, diğeri ise kiracı ile üçüncü kişi arasında kurulan iki sözleşme ilişkisi mevcuttur. İş bu tebliğde kiracının kiralananı Airbnb üzerinden kiraya vermesinden doğan bazı sorunlar ele alınmak istenmektedir. Bilindiği üzere, Türk Borçlar Kanunu'nda kiracının alt kiralama yapması yasaklanmamıştır. TBK m. 322 hükmünde kiracı, kiraya verene zarar verecek bir değişikliğe yol açmamak koşuluyla kiralananı kısmen veya tamamen başkasına kiraya verebilecektir. Konut ve çatılı işyeri kiralalarında ise kiracının kiralananı başkasına kiralayabilmesi için kiraya verenin yazılı rızası aranmıştır (TBK m. 322/II). Airbnb üzerinden yapılan kiralamalar açısından zorluk çıkaracak husus ise, Airbnb üzerinden yapılan sözleşmelerin kendisine özgü yapısı ve burada kiralamaya yönelik işlemlerin hızlı bir şekilde yapılması gereğidir. Airbnb, kendisine ait internet sitesinde ev sahibinin kiralama talebine

cevap verme süresini yirmi dört saatle sınırlamıştır. TBK m. 322 hükmünün ikinci fıkrasında konut ve çatılı işyerine ilişkin alt kirada kiraya verenin yazılı rızasını geçerlilik şartı olarak öngörülmesi karşısında kiracı yapılacak her yeni alt kira sözleşmesi için belki haftada birden fazla kez kiraya verene başvuracak ve buna rızası olup olmadığını soracaktır. Bu bağlamda tebliğimizde Airbnb üzerinden alt kiralama yaparken kiraya verene bildirilmesi gereken hususların, kiracıya alt kiralama yapabilmeye yönelik genel bir izin vermesinin mümkün olup olmadığını ve alt kiralamaya yönelik izin geri alınması hususları değerlendirilecektir. Ayrıca tebliğimizde alt kiracının kiralananı TBK m. 316 hükmüne aykırı kullanımının sonucuna, alt kiracının kiralananı kiracıya tanınandan başka bir biçimde kullanması dolayısıyla kiraya verene karşı sorumluluğuna, TBK m. 336 uyarınca hapis hakkı kapsamında alt kiracının kiralananı getirdiği malların akıbetine ve kiraya verenin rızası alınmadan yapılan alt kiralamada kiralananı boşaltmak istemeyen alt kiracıya karşı ileri sürülebilecek talepler doktrindeki görüşler, güncel yargı kararları ve İsviçre hukukundaki konuya ilişkin özel düzenlemeler de dikkate alınarak ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kira Sözleşmesi, Airbnb, Alt Kira, Kiraya Veren Rızası, Özen Borcu, Hapis Hakkı

Kiralananın Görülmesine Katlanma Borcu ve Fotoğraf ile Video Yayınlarının Bu Kapsamda Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Dr. Bedia Güleş¹

¹KTO Karatay Üniversitesi

Özet

Kira ilişkilerinde kiracının önemli yükümlülüklerinden birini, kiralananın gezilip görülmesine katlanma borcu oluşturur. TBK m. 319'a göre kiracı, sonraki kiralama, bakım ya da satış için kiralananın üçüncü kişilere gösterilmesine katlanmalıdır. Genelde kiralanan, özellikle de konut, kiracının özel hayatının bir parçası olmasına rağmen, bu alanların gezilip görülmesi şeklinde gerçekleşen üçüncü kişi müdahalelerine, bu hükümlerle izin verilmiştir. Böylece müdahale şeklen hukuka uygundur. Kanundaki bu müdahalenin yerindeliği, yarar çatışmasındaki tercih açısından tartışılabilir. Özellikle konut kiralalarında, kiralanan alan kiracının özel veya gizli hayat alanını oluşturur. Bu alan hem AİHS'te hem de Anayasa'da korunmaktadır. Söz konusu alana rıza dışında müdahale edilmesi, Anayasa çerçevesinde sadece üst, eşya veya özel kâğıt araması varsa mümkündür. Oysa TBK m. 319'da böyle bir amaç yoktur. AİHS'e göre müdahalenin hukuka uygun olması içinse, ilgili ülke hukuku çerçevesinde, meşru bir amaç için ve demokratik toplum gereklerine uygun olarak yapılmalıdır. Başkalarının hak ve özgürlükleri sebebiyle yapılan bu kısıtlama, kiracının özel hayatı ve konuta saygı hakkıyla başkalarının malvarlıksal yararları çatıştığı için ölçülülük noktasında sorgulanabilir hâle gelmektedir. Kiralananın görülmesiyle ilgili olan bir konu da kiralananın fotoğraf ve videolarının çekilerek bunların sosyal mecralarda yayınlanmasıdır. Böyle bir durumda kiracının özel hayat alanı, kiralananın fiziken gezilip görülmesinde olduğundan daha geniş bir kitleye açılmaktadır. Dolayısıyla bazı kiracılar konutu ile ilgili fotoğrafların-videoların yayınlanmasını istememekte ve ortaya bir çıkar çatışması çıkmaktadır. Konut boşken veya kiracının rızasının olduğu durumlarda, bu yayınlar hukuka aykırılık oluşturmaz. Ancak kiracının rızasının olmadığı, kiralayanın talebinde direndiği hâllerde, mevcut hükümler çerçevesinde uygun bir çözüme varmak gerekir. İlk olarak kiralayan, kiracının rızası hilafına fotoğraf- video çekme ve yayınlama hakkına sahip değildir. Kiracı buna zorlanamaz. Aksi takdirde bu durum konut dokunulmazlığının veya özel hayatın gizliliğinin ihlaline yol açabilir. Fotoğraf-video çekimi ve bunların yayını, kiralananın görülmesine katlanma yükümlülüğü çerçevesinde değerlendirilmemelidir. TBK m. 319 özel hayata müdahale eden istisnai bir hükümdür ve bu sebeple dar yorumlanmalıdır. İkinci olarak mümkün olduğunca, konut boşken fotoğraflanmış olmalı, bu yapılamamışsa fiziken gösterme tercih edilmelidir. Bu da elbette kanuni çerçevede

yapılmalıdır. Kiracının rıza gösterdiği durumlarda ise çekimler kiracının uygun olduğu zaman dilimi ve düzen içerisinde yapılmalı, konutta ya da işyerindeki kişilerin fotoğrafları alınmamalı, mahremiyet alanlarını kamuya açık hâle getiren ya da kiracı tarafından kıymetli eşya gibi başkalarının görülmesi istenmeyen eşyaların çekilmesinden kaçınılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kiralananın Görülmesi, Kiralananın Fotoğraflanması, Özel Hayatın İhlali, Konut Dokunulmazlığı.

The Bear Obligation to Be Seen Leased Property (Or Goods) and Evaluation of This Property's Photos and Video Publications in This Context

Abstract

One of the important obligations of the lessee in rental relations is the debt to bear to be seen leased property. According to TBK m. 319, the lessee must bear to be seen the leased property to third parties for subsequent rental, maintenance or sale. Although the rented property, especially the residence, is a part of the tenant's private life, third-party interventions in the form of visiting these areas are permitted by this provision. Thus, the intervention is formally lawful. The appropriateness of this intervention in the code can be discussed in terms of preference in conflict of interests. Especially in residential rentals, the rented space constitutes the private or secret life space of the tenant. This area is protected in both the AİHS and the Constitution. It is possible to intervene in the said area without consent, only if there is a search for clothes, belongings or private papers within the framework of the Constitution. However there is no such purpose in TBK m. 319. According to the AİHS, for the interference to be lawful, it must be done within the framework of the law of the relevant country, for a legitimate purpose and in accordance with the requirements of a democratic society. This restriction, made due to the rights and freedoms of others, becomes questionable at the point of proportionality, since the tenant's right to respect for the private life and the home conflicts with the property interests of others. Another issue related to seeing the rented property is taking photos and videos of the rented property and publishing them on social media. In such a case, the private life of the tenant is opened to a wider audience than when the rented person is physically visited. Therefore, some tenants do not want the photos and videos about their residences to be published and a conflict of interest arises. When the residence is empty or with the consent of the tenant, these publications is not illegal. However, in cases where the lessee does not consent and the lessor resists its demand, an appropriate solution must be reached within the framework of the existing provisions. First of all, the lessor does not have the right to take photos and videos against the consent of the tenant. The tenant cannot be compelled to do so. Otherwise, this may lead to a violation of the immunity of the residence or the privacy of private life. Photograph-video shooting and their broadcasting should not be evaluated within the framework of the obligation to bear the rental to be seen. TBK m. 319 is an exceptional provision that interferes with private life and should therefore be interpreted narrowly. Secondly, as much as possible, the residence should be photographed when it is empty, if this is not possible, physical display should be preferred. Of course, this must be done within the legal framework. In cases where the tenant consents, the shootings should be done in the time

frame and order that is suitable for the tenant, photographs of the people in the residence or the workplace should not be taken, and the shooting of objects that make privacy areas open to the public or that the tenant does not want to be seen by others, such as valuables, should be avoided.

Keywords: To Be Seen of the Leased Property, Photographing the Leased Property, Violation of Privacy, Residence Immunity.

Kiraya Verilen Taşınmazın Görüntülerinin Taşınmazın Başkasına Satılması veya Kiralanması Amacıyla İnternet Ortamında Yayınlanması

Dr. Öğretim Üyesi Aziz Erman Bayram¹

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de taşınmazların satılmasına veya kiraya verilmesine yönelik ilânların internet ortamında yayımlanması yaygınlaşmıştır. İnternet ortamında yayımlanan ilânlarda taşınmazın iç alanlarının görsellerinin kullanılması büyük önem taşır. Zira taşınmazın görselleri olmaksızın yayımlanan ilânlar, çoğunlukla müstakbel alıcıların veya kiracıların ilgisini çekmez; hatta ilânda yer alan bilgilerin doğruluğu veya ilânı yayımlayanın dürüstlüğü konusunda şüphe uyandırır. Taşınmaza ilişkin görsellerin oluşturulması aşamasında taşınmazın boş hâlde bulunması veya bizzat satıcı yahut kiraya veren tarafından kullanılması, görüntülerin elde edilmesi açısından büyük kolaylık sağlar. Böyle bir durumda, malik veya kiraya veren, boş durumdaki veya kendi kullanımındaki taşınmazın iç alanlarını görüntüleyebilir ve bu görüntüleri internet ortamında yayımlayabilir. Fakat ilânı internet ortamında yayımlanacak olan taşınmazda hâlihazırda bir kiracının oturması, ortaya önemli bir sorunun çıkmasına neden olur. Bu sorun, taşınmazın iç alanlarının görüntülenmesi sırasında kaçınılmaz olarak kiracının özel alanının görüntülerinin de elde edilmesidir. Taşınmazın iç alanlarını taşınmazı satmak veya kiraya vermek amacıyla görüntüleyen veya elde ettiği görüntüleri internet ortamında yayımlayarak herkese açık hâle getiren kişi; aynı zamanda kiracının özel alanının görüntülerini de kamuya açık hâle getirmektedir. Türk hukukunda kiracıya kiralananın fotoğraflarını çekerek malike, kiraya verene veya onun belirlediği üçüncü bir kişiye verme veya kiralananın iç alanlarının görüntülenmesine veya bu görüntülerin internet ortamında yayımlanmasına katlanma borcu yükleyen bir kanun hükmü bulunmamaktadır. Her ne kadar malikin veya kiraya verenin kiralananın iç alanlarının görüntülerini internette yayımlayarak taşınmazın daha hızlı pazarlanmasını sağlamak konusunda bir menfaati bulunsa da kiracının özel alanının üçüncü kişiler tarafından bilinmesini istememesine yönelik menfaati, malikin veya kiraya verenin sözü edilen menfaatinden üstündür. Zira malikin veya kiraya verenin, kiracının rızası olmaksızın fotoğraf veya video çekmek amacıyla kiralananı girmesi, kiralananın iç alanlarının

görüntülerini çekmesi, kiracının kullanımındaki kiralananın iç alanlarının görüntülerini ilân vermek amacıyla internet ortamında yayımlaması, kiracının özel hayatının gizliliğini ve dolayısıyla temel hak niteliğindeki kişilik hakkını ihlâl eder. Kiraya verenin; kiralananın kiracıya teslim edilmesinden sonra fakat onun tarafından tahliye edilmesinden önce, kiralananın iç alanlarının görüntülerini çekmesi veya bunları kiralananı pazarlamak amacıyla olsa bile internet ortamında yayımlaması, kiracının özel hayatına müdahale niteliğindedir ve kural olarak hukuka aykırıdır. Malik veya kiraya veren, kiralananın iç alanlarını ancak kiracının rızasıyla görüntüleyebilir ve bu görüntüleri ancak onun rızasıyla internet ortamında yayımlayabilir. Aksi hâlde özel hayatına müdahale edilen ve kişilik hakkı ihlâl edilen kiracı, Türk Medeni Kanunu madde 24/I uyarınca hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir. Kiracı; malike, kiraya verene veya diğer saldırıda bulunanlara karşı Kanun'da aranan diğer koşullar da varsa Türk Medeni Kanunu madde 25'te düzenlenen kişiliğin korunmasına ilişkin davaları açabilir.

Anahtar Kelimeler: Kira, Taşınmaz, İnternet, Özel Hayat, Kişilik Hakkı

Publishing Images of the Leased Real Estate On the Internet With the Purpose of Selling Or Leasing It to Others

Abstract

243

With the development of technology, it has become widespread in our country, as in the whole world, to publish advertisements for the sale or rental of immovable properties on the Internet. It is of great importance to use the images of the interior areas of the real estate in the advertisements published on the Internet. Because advertisements published without images of the real estate usually do not attract the attention of prospective buyers or lessees; it even raises doubts about the accuracy of the information contained in the advertisement or the honesty of the person who published the advertisement. During acquiring the images of the real estate, if the immovable is empty or used by the seller or the lessor, provides great convenience in terms of acquiring the images. In such a case, the owner or the lessor may take photos of the interior areas of the immovable property that is vacant or in use of himself/herself and may publish these images on the internet. However, the fact that a lessee already resides in the immovable, whose advertisement will be published on the internet, causes an important problem to arise. This problem is that while acquiring images of the interior areas of the immovable, obtaining images of the private area of the lessee is also inevitable. The person who views the immovable for the purpose of selling or renting, or receiving the images of the immovable from the lessee, and makes the images available to the public by publishing them on the internet; it also makes images of the lessee's private space available to the public. In Turkish law, there is no legal provision that imposes an obligation on the lessee to take photographs of the leased real estate and give them to the owner, the lessor or a third party assigned by him/her, or to bear with the taking photograph of the interior areas of the leased real estate by them, or the publication of these images on the internet. Although the owner or the lessor has an interest in making the real estate market faster by publishing the images of the interior areas of the rented property on the

internet; the interest of the lessee in not wanting his/her private area to be known by third parties is superior to the said interest of the owner or the lessor. Because if the owner or the lessor without the consent of the lessee enters the rented immovable, takes images of the interior spaces of the rented real estate and publishes the images of the interior spaces of the rented real estate which is in the use of the lessee on the internet, even for the purpose of advertising, violates the privacy of the lessee's private life and therefore the personal rights, which is a fundamental right. It is illegal as a rule for the owner or the lessor to take pictures of the interior areas of the leased real estate or to publish them on the internet, even for the purpose of marketing of it, after the leased real estate is given to the lessee's use but before it is evicted by him/her. The owner or lessor may photograph the interior areas of the leased property only with the consent of the lessee and may publish these images on the internet only with the consent of him/her. Otherwise, the lessee, whose private life has been interfered with and whose personal rights have been violated, may request protection from the judge against those who attack, pursuant to article 24/I of the Turkish Civil Code. Lessee can file lawsuits regarding the protection of personality regulated in article 25 of the Turkish Civil Code against the owner, lessor or other attackers if there are other conditions required in the law.

Keywords: Lease, Real Estate, Internet, Private Life, Personal Rights

Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı Olarak İşlenmesi Durumunda Açılacak Tazminat Davaları

Doç. Dr. Aziz Serkan Arslan¹

¹Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Günümüzde teknolojinin ilerlemesi ile birlikte kişisel verilerin ihlali yoluyla çeşitli zararlar ortaya çıkmaktadır. Bu durum hukuk aracılığıyla zararların engellenmesini veya ortaya çıkan zararın tazminini gün geçtikçe önemli hale getirmektedir. Kişisel verilerin işlenmesi dolayısıyla kişilik hakkının ihlaline karşı açılacak dava türleri TMK.'nun 25. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre, kişilik hakkının ihlaline karşı savunma veyahut bildiri konusunu ihtiva eden tazminat davaları açılabilir. Kişisel verilerin hukuka aykırı yollarla işlenmesi sonucu kişilik hakkına yapılan tecavüz ile ortaya çıkan maddi veya manevi zarar veyahut yoksun kalınan kazancın mahsup edilmesi için açılan davalar tazminat davalarıdır. Bildiride öncelikle kişisel verinin ne olduğuna ve kişisel verilerin işlenmesi suretiyle doğan ihlallerde açılacak tazminat davalarının unsurlarına, ardından bu davalardaki temel usul kurallarına değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kişisel Veri, Hukuka Aykırılık, Tazminat Davaları

In Case of Unlawful Processing of Personal Data Compensation Lawsuits to Be Filed

Abstract

Uncover various damages through personal data, with progress today's corrupting contents. This situation becomes important during the day to prevent damages or to compensate for the damage caused by law. The thickening of personal data can be brought against layers of personality groups species are regulated in Article 25 of the TMK. Accordingly, indemnification cases that are the basis of defense or declaration against the advantages of personal uses. can be opened. Personality attitude as a result of illegal values according to personal data The material or moral damage caused by the infringement or the protection that is deprived The lawsuits filed for offsetting are compensation lawsuits. In the statement, first

of all, what does the personal data know and compensation for the spills arising at the end of their personal focus. The elements of their cases will be discussed, followed by the basic procedural rules in these cases.

Keywords: Personal Data, Unlawfulness, Compensation Lawsuits

asoscongress

Makale ID= 159

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4509-8032

Konkordatonun Tasdiki Sürecinde Yargı Görevlileri İçin Öngörölmüş Kesin Sürelere Uyulmamasının Sonuçları

Arş. Gör. Emsalgül Doğan¹

¹Selçuk Üniversitesi

Özet

Tasdik yargılamasına ilişkin karar, kesin mühlet içinde verilmelidir. Ancak yargılama esnasında kesin mühlet süresi içinde bir karara varılamayacağı anlaşılırsa; mahkeme gerek görmesi halinde komiserden gerekçeli bir rapor da alıp, karar verilene dek mühlet hükümlerinin devamına hükmedebilir. Bu süre altı ayı aşamaz. Mahkeme, mühlet hükümlerinin devamına ilişkin kararını kesin mühlet içinde vermelidir. Bununla birlikte bu kararın bir yıllık kesin mühlet süresi içinde verilmemesi halinde, konkordato talebinin akıbetinin ne olacağı tartışmalıdır. Nitekim uygulamada bazı mahkemeler, kesin mühlet süresi bitmesine rağmen herhangi bir uzatma kararı vermeden tasdik yargılamasına devam etmiş ve bunun sonucunda tasdik kararı vermiştir. Bu husus ise, sürenin bitmesi gözetilerek, mühletin sonuçlarının devam edip etmeyeceği, buna bağlı olarak da tasdik kararının geçerliliğine dair bir problem doğurmaktadır (Y. 6. HD, E. 2021/5708, K. 2022/714, 10.02.2022: e-uyar.com; Y. 6. HD, E. 2021/6269, K. 2022/4171, 15.09.2022: e-uyar.com; Y. 6. HD, E. 2022/1882, K. 2022/4839: e-uyar.com). Benzer bir sorun konkordatoya ilişkin dosyaları ve gerekçeli raporunu mahkemeye sunması için Kanun'da kendisine yedi günlük bir süre tanınan komiserin, bu süre geçtikten sonra mahkemeye dosyaları vermesi halinde de ortaya çıkmaktadır. Kanunda makul sürede yargılanma ilkesinin bir gereği olarak hem taraflar hem de mahkemeler için birtakım süreler öngörölmüştür. Kanunun taraflar için belirlediği süreler kesindir. Buna karşın kanunda yargı organları için getirilmiş olan süreler düzenleyici nitelik taşır. Bu bakımdan gerek İİK m. 302/8'de gerekçeli raporunu mahkemeye sunması için komisere verilmiş süre, gerekse İİK m. 304/2'de tasdik yargılamasında karar vermesi için mahkemeye tanınmış süre düzenleyicidir. Bu sürelerin düzenleyici nitelikte olması onların keyfi bir şekilde kullanılabilmesi anlamına gelmez. Kaldı ki buradaki düzenleyici süreler, kanunda borçlu ve alacaklılara tanınan kesin mühlet süresiyle de bağlantılıdır. Sürelerin aşılması, mühletin sona ermesiyle takip yasaklarının kalkması gibi konkordato sürecinin sekteye uğramasına sebep olacak sonuçlar doğurabilir. Dolayısıyla konu, konkordato sürecine dahil olan tüm aktörler bakımından değerlendirilmelidir.

Bu bakımdan bildiride, konkordato sürecinde yargı görevlilerinin, kendileri için öngörölmüş kesin sürelerle uymamalarının sürece etkisi incelenecek, nihayetinde konkordatonun amacı ve niteliği gereği sürelerde bazı esnetmeler yapılabilmesi gerektiği savunulacaktır. Nitekim bugün Türk hukukunda konkordato, alacaklılar ve borçlunun menfaatlerinin sağlanması yanında genel olarak ekonomik düzenin korunmasını da amaçlamaktadır. Zira konkordato aracılığıyla iyileşen işletmelerin ekonomiye sunacakları katkı dikkate alındığında, konkordatonun tasdikinin, sadece borçlu ve alacaklıların menfaatlerine değil; aynı zamanda kamu yararına da hizmet ettiği söylenebilir. Dolayısıyla tasdik edilebilecek bir konkordato, gerek gerekçeli raporu süresinde sunmayan komiserin; gerekse kesin mühletin bitmesine rağmen uzatma kararı vermeden yargılamaya devam eden mahkemenin ihmaline kurban edilmemelidir.

Anahtar Kelimeler: Konkordatonun Tasdiki Yargılaması, Kesin Mühlet, Tasdik Kararı, Kesin Süre, Gerekçeli Rapor

Konut Yapı Kooperatiflerinde Peşin Ödemeli Ortaklık Statüsü

Dr. Öğretim Üyesi Ebru Tüzemen Atik¹

¹Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 124/1. hükmünde, kooperatifler ticaret şirketleri arasında sayılmıştır. Bununla birlikte kooperatifler, diğer ticaret şirketlerinden oldukça farklı, kendine özgü birçok özelliğe sahiptir. Hukukumuzda, kooperatiflere ilişkin düzenlemeler 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda (KoopK) yer almıştır. Söz konusu hükümler çerçevesinde, kooperatiflerde ortaklık sıfatının kazanılması bakımından açık kapı ilkesi geçerlidir. Bu ilke kapsamında kooperatifler, değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklar şeklinde ortaya çıkmaktadır. Ortaklığa giriş ve ortaklıktan çıkış bakımından serbestliği ifade eden açık kapı ilkesi, kooperatifi karakterize ederek, onu diğer ticaret şirketlerinden ayıran en temel özelliklerden biridir. Konut yapı kooperatiflerinde ise, bu ilkenin istisnası olarak, ortak sayısı bakımından sınırlama getirilmesi mümkün olmakla birlikte, kural olarak bu kooperatiflerde de açık kapı ilkesi geçerlidir. Ortaklık sıfatının anılan ilke uyarınca serbestçe kazanıldığı kooperatiflerde ayrıca KoopK m. 23 uyarınca eşitlik ilkesi kabul edilmiştir. Eşitlik ilkesi kapsamında ortaklar, Kooperatifler Kanunu'nun kabul ettiği esaslar dâhilinde hak ve vecibelerde eşittir. Bununla birlikte konut yapı kooperatifleri uygulamasında, çoğu kez “peşin ödemeli ortaklık”, “sabit bedelli üyelik” vb. gibi adlarla anılan, konut bedelinin peşin ödenmesi suretiyle kooperatife dâhil edilen ortaklarla karşılaşmaktadır. Peşin ödemeli ortaklık statüsü, açık bir kanuni düzenlemeye dayanmamakla birlikte, Yargıtay kararlarında, bu tür bir ortaklık statüsünün varlığı ittifakla kabul edilmektedir. Anılan kararlar kapsamında, peşin ödemeli ortak statüsünün genel kurul tarafından alınan açık veya zımni bir kararla kazanılabileceği kabul edilmektedir. Ancak bu durum, kimi zaman beraberinde bazı ispat ve uygulama sorunlarını getirmektedir. Bu çalışmada, uygulamanın ihtiyaçları sonucunda ortaya çıkan peşin ödemeli ortaklık statüsünün kazanılması ve aidat ödeme vb. yükümlülükler bakımından meydana getirdiği sonuçlar üzerinde durulmaktadır. Kooperatiflere ilişkin uyuşmazlıkların önemli bir kısmını oluşturan konu hakkında, konut yapı kooperatiflerinin amacı ile özellikle kooperatife hâkim olan açık kapı ve eşitlik ilkeleri çerçevesinde bir değerlendirilme yapılması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Koopeatif, Peşin Ödemeli Ortak, Açık Kapı İlkesi, Eşitlik İlkesi

asoscongress

Makale ID= 242

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0989-8879

Konutta Hacze İlişkin Düzenlemenin Değerlendirilmesi (İİK m. 79/a)

Doç. Dr. Çiğdem Yazıcı¹

¹MEF Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İcra ve İflâs Kanunu hükümleri çerçevesinde mahkeme kararına ihtiyaç olmaksızın haciz için borçlunun konutuna girilebilmesi, başta Anayasa ile güvence altına alınan konut dokunulmazlığının ihlâli (AY m. 21) ve özel hayata ölçüsüz müdahale olduğu gerekçeleriyle doktrinde haklı eleştirilere konu olmuştur. 5 Nisan 2023 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 7445 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu’na 79/a maddesi eklenmiş ve konutta haciz bakımından özel bir usûl öngörülmüştür. Söz konusu düzenleme ile konutta haczin icra mahkemesinin denetimine tâbi kılınmak istendiği anlaşılmaktadır. Madde gerekçesinde icra müdürünün haciz yapılması talep edilen yerin konut olduğunu tespit etmesi halinde bu yerde haciz yapılmasına karar vereceği ve bu kararın icra mahkemesinin onayına sunacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla icra mahkemesinin denetim görevi, icra müdürünün konutta haciz bakımından verdiği kararı icra mahkemesinin onayına sunması üzerine başlayacaktır. İcra mahkemesince dosya üzerinden yapılacak inceleme sonunda haciz yapılması talep edilen yerin konut olduğunun anlaşılması halinde icra müdürünün haciz kararının kesin olarak onaylanmasına karar verilecek ve bu kararın icra dairesine bildirilmesi üzerine haciz işlemleri yapılacaktır. İcra mahkemesinin onaylama kararı üzerine hacze gidilen yerin konut olmadığı anlaşılması halinde hacze devam olunacaktır. Haciz yapılması talep edilen yerin konut olmadığı anlaşılması halinde ise icra mahkemesi, konutta haciz yapılmasına dair icra müdürünün kararını kesin olarak kaldıracaktır. Bu kararın icra dairesine bildirilmesi üzerine icra müdürü, mevcut haciz talebi hakkında yeniden karar verecektir. Konut olduğu önceden tespit edilmediği için icra mahkemesinin onayına sunulmadan hacze gidilir ve haciz esnasında o yerin konut olduğu anlaşılırsa, borçlu da haczin yapılmasına rıza göstermez ise haciz işlemine son verilerek icra mahkemesinin onayı süreci işletilecektir. İhtiyati haciz bu madde kapsamı dışında bırakılmıştır. Kanun’un genel gerekçesine ve madde gerekçesine bakıldığında, kişilerin temel insani ihtiyaçlarından olan barınma hakkının vücut bulduğu ve özel hayatının idame ettirdiği en önemli mahrem mekânlardan biri olan konutta haciz yapılmasının özel usûle tabi tutulmasının ve böylece konut mahremiyetinin güçlendirilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Düzenlemenin lafzı ve içeriği, bu amacı gerçekleştirme yönünden ele alınarak değerlendirilecektir. Hükmün lafzına yönelik en önemli eleştiri icra mahkemesi tarafından bir onaylama kararının verilecek olmasıdır. İcra müdürünün ne yöndeki kararının icra mahkemesi tarafından onaylanması gerektiği açıkça anlaşılmamaktadır. Madde gerekçesinde ayrıca haciz talep edilen yerin konut olup olmadığının tespitine ilişkin araştırma görevinin icra müdürüne tevdi edildiği belirtilmiştir. İcra müdürünün bu tespiti nasıl yapacağı ise ayrıca üzerinde durulması gereken bir meseledir. Diğer taraftan ihtiyati haczin madde kapsamı dışında tutulmasının gerçekleştirilmek istenen amaçla bağdaşmayan bir durum olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Konutta Haciz, Konut Dokunulmazlığı, İcra Mahkemesi

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1333-4854

Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras Yoluyla Geçişinde Şirketin Payı İktisap Eden Kişiyi Reddetmesinin Geriye Etkili Olması

Dr. Öğretim Üyesi Oğuz Yolal¹

¹Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

6102 sayılı Tük Ticaret Kanunu m. 596/1 hükmüne göre, limited şirket esas sermaye payının miras yoluyla geçmesi durumunda, tüm haklar ve borçlar, genel kurulun onayına gerek olmaksızın, esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçer. Bu durumda paylar ve paylara bağlı haklar ipso iure esas sermaye payını iktisap eden kişiye kanunen geçmektedir. Ancak şirket, iktisabı öğrendiği andan itibaren, payı iktisap eden kişiyi onaylamayı reddedebilir (TTK m. 596/2). Şirketin sermaye payını kazanan kişiyi reddetmesi hâlinde, şirketin kararı geriye etkilidir (TTK m. 596/3). Fakat red kararı, bu kararın verilmesine kadar geçen süre içerisinde alınan genel kurul kararlarının geçerliliğini etkilemeyecektir. Görüldüğü üzere payı iktisap eden kişi, genel kurula katılmış ve oy kullanmışsa, şirket tarafından red kararı verilse dahi söz konusu genel kurulda alınan kararlar geçerli sayılacaktır. Payı miras yoluyla iktisap eden kişi, şirket genel kurulunda TTK m. 621'de düzenlenen önemli kararların veya buna benzer kararların alınmasına katılmış ve oy kullanmış olabilir. Bu durumun çelişki yarattığı açıktır. Zira kanun koyucu bir yandan şirketin korumak için uygun olmayan kişilerin ortak olarak girmesini engellemek amacıyla payın miras yoluyla geçişinin genel kurul kararıyla reddedilebileceğini düzenlemişken; diğer yandan şirket tarafından verilen red kararına karşı, iktisap eden kişinin katıldığı şirket genel kurulunda alınan kararları geçerli saymakta ve şirketi alınan önemli kararlara karşı savunmasız bırakmaktadır. Bu nedenle TTK m. 596 hükmünün düzenlenme amacı ile hükmün içeriğinin birbiri ile çeliştiği ifade edilebilir. Bu husus, mehz İsviçre Borçlar Kanunu m. 788/2'de, payı iktisap eden kişinin, oy hakkı ve buna bağlı hakları kullanabilmesi için şirket tarafından oy hakkını kullanmaya yetkili ortak olarak tanınması gerekir şeklinde düzenlenmiştir. TTK m. 596 hükmünün de, İsviçre Borçlar Kanunu m. 788/2'ye benzer şekilde düzenlenmesi isabetli olurdu.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Esas Sermaye Payı, Devir, Miras, Genel Kurul

Limited Şirkette Ek Ödeme Yükümlülüğü Hakkında Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Raziye Aksu¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) madde 573/2 uyarınca limited şirkette ortaklar, kural olarak sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle şirkete karşı sorumludur. Bununla birlikte, ortaklar şirket sözleşmesiyle, esas sermaye payı bedeli dışında ek ödeme ile de yükümlü tutulabilirler (TTK m. 603/1). Bu çalışmada, limited şirkette ortakların ek ödeme yükümlülüğü incelenmiştir. Bu kapsamda, öncelikle hükmün amacına yer verilmiştir. Bunun yanı sıra, TTK m. 603/3 bağlamında, ek ödeme yükümlülüğünün tutarı ve bunun şirket sözleşmesinde ne şekilde belirlenebileceği ele alınmıştır. Daha sonra ek ödeme yükümlülüğünün istenebileceği hâller ayrıntısıyla değerlendirilmiştir. Bu hâller kanunda sınırlayıcı şekilde sayılmıştır (TTK m. 603/2-a, b ve c). Buna rağmen, ek ödeme yükümlülüğünün istenebileceği hâller içerik açısından sınırlayıcı değildir. Bu açıdan limited şirket sözleşmesiyle, ek ödeme yükümlülüğünün istenebileceği hâllerin genişletilip genişletilemeyeceği sorunu irdelenmiştir. Bunun yanı sıra, ek ödeme yükümlülüğünü şirket adına kimlerin talep etmeye yetkili olduğu tespit edilmiştir. Bu kısımda şirket müdürü, tasfiye memurları, iflas idaresi ve kayyım ele alınmıştır. Ayrıca ortağın ek ödeme yükümlülüğünü yerine getirmemesinin hüküm ve sonuçlarına yer verilmiştir. Bu kısımda özellikle, ek ödeme yükümünü yerine getirmeyen ortağın ve bu durum açısından diğer ortakların neler yapabileceği araştırılmıştır. Son olarak ortağın ek ödeme yükümlülüğünün süresi ve ifa edilmiş ek ödeme yükümlülüğün ortağa geri ödenmesi incelenmiştir. Konunun incelenmesinde Türk ve İsviçre öğretisinden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Limited Şirket, Ortak, Ek Ödeme Yükümlülüğü

An Assessment On Additional Payment Obligation in a Limited Liability Company

Abstract

Pursuant to article 573/2 of the Turkish Commercial Code (TCC) numbered 6102, the partners in a limited liability company are, as a rule, liable to the company only for paying the basic capital shares they have committed. However, the partners may be held liable for additional payment, apart from the basic capital share price, with the articles of association (TCC Art. 603/1). In this study, the additional payment obligation of the partners in a limited company has been examined. In this context, first of all, the purpose of the provision is given. In addition, TTK m. In the context of 603/3, the amount of the additional payment obligation and how it can be determined in the articles of association are discussed. Then, the situations in which additional payment obligation can be requested are evaluated in detail. These cases are listed as limiting in the law (TCC Art. 603/2-a, b and c). However, the cases in which additional payment obligations may be requested are not limiting in terms of content. In this respect, the question of whether the conditions in which the additional payment obligation can be requested can be extended with the limited liability company agreement has been examined. In addition, it has been determined who is authorized to claim the additional payment obligation on behalf of the company. In this section, the director of the company, liquidators, bankruptcy administration and the trustee are discussed. In addition, the provisions and consequences of the partner's failure to fulfill the additional payment obligation are included. In this section, it has been investigated what the partner who does not fulfill the additional payment obligation and what other partners can do in terms of this situation. Finally, the duration of the partner's additional payment obligation and the repayment of the fulfilled additional payment obligation to the partner are examined. In the study of the subject, Turkish and Swiss doctrines were used.

Keywords: Limited Liability Company, Partner, Additional Payment Obligation

asoscongress

Makale ID= 55

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-6974-475

Mahalli İdareler Tarafından Sunulan Sosyal Yardım ve Hizmetler

Arş. Gör. Münevver Temir¹

¹Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Medeniyetin, bilim ve teknolojinin sürekli olarak ve hızla gelişmesi, değişen toplumsal yapıya bağlı olarak bireysel ve sosyal ihtiyaçların çeşitlenmesi; bu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik kamu hizmetlerinin merkezi idarece tek başına, yerinde ve zamanında, etkin bir şekilde sunulmasını güçleştirmiştir. Sosyal devlet düşüncesinin önem kazanmasının da etkisiyle merkezi ve yerel yönetimler arasındaki görev paylaşımı yeniden düzenlenmiş ve merkezi idare tarafından yürütülen bazı hizmetler mahalli idarelerce üstlenilmiştir. Böylece önceleri kamu tarafından tek elden yürütülmekte olan sosyal yardım ve hizmetler, birçok kurum ve kuruluş aracılığıyla yerine getirilmeye başlanmıştır. İşte bu kurum ve kuruluşlardan biri olan mahalli idareler de; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir. Türkiye’de 2023 yılı itibarıyla 51 il özel idaresi, 30’u büyükşehir belediyesi olmak üzere toplam 1.391 belediye ve 18.275 köy bulunmaktadır. Sayısal fazlalıkları göz önünde bulundurulduğunda halka en yakın idari birim olan mahalli idareler, sosyal yardım ve hizmetlerin sunumunda büyük önem arz etmektedir. Öyle ki özellikle son yıllarda mahalli idarelerin; eğitim, sağlık, konut, ulaşım, istihdam gibi pek çok alanda yerel sorunların tespiti ve bu sorunların çözümünde merkezi idareye göre önemli bir aktör durumuna geldiği görülmektedir. Mahalli idareler tarafından sunulan sosyal yardım ve hizmetleri sadece maddi anlamda muhtaç durumda bulunan kişilere yapılan parasal destek, giyim, gıda, yakacak ve barınma yardımı ile sınırlı düşünmemek gerekir. Toplumun sosyalleştirilmesi ve rehabilite edilmesi, bireylerin sorunlarını nasıl çözebilecekleri konusunda kendilerine danışmanlık yapılması, mesleki eğitime yönelik kurslar düzenlenmesi, koruyucu sağlık hizmeti yürütülmesi, ihtiyaç sahibi yaşlılara gündüzlü veya evde bakım hizmeti verilmesi, bölgenin özellikleri dikkate alınarak afet ve acil durum planı yapılması, gönüllülere ücretsiz ilk yardım eğitimi verilmesi, halkın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ekmek fabrikaları, çocuk ve gençlik merkezleri, anaokulu ve kreşler, çocuk tiyatroları, konukevleri, öğrenci yurtları, kültür

merkezleri, aevleri, aile danışma merkezleri, huzurevleri gibi tesislerin yapılmasına öncülük edilmesi de mahalli idarelerin temel fonksiyonları arasında yer almaktadır. Dolayısıyla mahalli idarelerin sosyal yardım ve hizmet uygulamaları ile bir yandan bireylerin ve nihayetinde toplumun sosyal refahı artırılırken, diğer yandan sosyal adaletin tesisi sağlanmaktadır. Ancak mahalli idarelerin sosyal yardım ve hizmet uygulamalarında sorunlar yaşandığı da bilinmektedir. Bu çalışma mahalli idareler tarafından yürütölen sosyal yardım ve hizmetlere ulaşılması için halen uygulanmakta olan hukuki yapıyı ortaya koyarak, bu yapının iyileştirilebilmesine yönelik önerileri açıklamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mahalli İdare, Merkezi İdare, Belediye, Sosyal Yardım, Sosyal Hizmet

asoscongress

Makale ID= 220

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0749-4907

Mahkûmiyet Dışındaki Hükümler Bakımından Duruşmanın Sanığın Yokluğunda Bitirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Merve Duysak¹

¹Okan Üniversitesi

Özet

Tarihi gelişim sürecinde çağdaş ceza hukuku sistemlerinde yargılama faaliyetinde sanığın rolü bir objeden süjeye dönüşmüştür. Tahkik sisteminde olduğu gibi sanığın rıza dışında sürece katılıyor olması bir katılım göstergesi değil iken gıyapta yargılamanın sürdüğü ülke uygulamaları da tek başına sanığın faaliyetten dışlandığı anlamına gelmemektedir. Bu kapsamda Türk Hukukunda yokluğunda mahkûmiyet hükmü kurulamayan sanık, kural olarak duruşmada hazır bulunmalıdır. Yine de tebliğde yer verileceği üzere mahkûmiyet kurulan bazı hallerde dahi sanığın hazır bulunma hakkı ihlal edilmektedir. Mahkûmiyet dışındaki hükümler bakımından “Sanığın duruşmada hazır bulunmaması” başlıklı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) madde 193/2 düzenlemesi itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi’ne taşınmıştır. Başvuruda Anayasa madde 36 ve 38’e aykırılık gerekçesi ile ceza verilmesine yer olmadığı ve güvenlik tedbiri hükümlerinin mahkûmiyet dışında olmakla birlikte fiilin sabit olması halinde hükmedildiğine dikkat çekilmiştir. İnceleme sonucunda başvuruyu yerinde bulan Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararı doğrultusunda 7445 sayılı Kanun ile ilgili hüküm yeniden düzenlenmiştir. Yakın tarihli bu düzenleme ışığında bu tebliğ ile öncelikle sanığın yokluğunda duruşma yapılan hallerde kurulan hükümlerin ve ardından duruşma açılmaksızın kurulan hükümlerin temel hak ve ilkelere göre yerinde olup olmadığı değerlendirilecektir. Sanığın yokluğunda duruşma yapılan haller (CMK madde 193,194, 195, 196, 200, 203, 204, 250, 251, 282; Türk Ceza Kanunu madde 75; İcra İflas Kanunu madde 349) bakımından; bölge adliye mahkemelerinde bazı hallerde sanığın yokluğunda kurulan hükümler, ilk derecede daha hafif cezayı gerektiren suçlar bakımından kurulan hükümler ile icra ceza mahkemelerinde sanığın yokluğunda kurulan hükümler ilk bölümde değerlendirilecektir. Ardından basit yargılama usulü ve ön ödeme uygulamalarında duruşma açılmaksızın sürdürülen uygulamanın sanığın hazır bulunma hakkı ile bağlantısı incelenecektir. Adil yargılanma hakkı çerçevesinde sanığın yokluğunda duruşma yapılması ve hüküm kurulması uygulamaları değerlendirilirken öğreti

yanında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına ve Anayasa Mahkemesi'nin yaklaşımına yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Adil Yargılanma Hakkı, Masumiyet Karinesi, Duruşmada Hazır Bulunma Hakkı, Sanığın Yokluğunda Duruşma

Malpraktis Davaları Bakımından Ceza Yargılamasının Hukuk Yargılamasına Etkisi

Feyza Diri¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Özet

Kişilerin sağlıklarıyla ilgili olarak karşılaştıkları sorunları azaltmak yahut ortadan kaldırmak veya kişilerin gelecekte karşılaşmaları muhtemel olan sağlık sorunlarını önlemek amacıyla uygulanan tıbbi müdahaleler, hak ehliyeti olan gerçek kişiler üzerinde uygulanmaktadır. Bu müdahaleler aslında hukuk düzenince koruma altına alınan kişilik haklarına etki etmekte iken; kanun koyucunun, tıbbi müdahalelerin yetkili kişilerce uygulanabilmesi ve bireylerin sağlık hizmetlerine kolayca erişim sağlayabilmesine ilişkin kamusal menfaatin bu suretle sağlanması için izin verdiği alan dahilinde, bu müdahaleler hukuka uygun olarak kabul edilmekle beraber hukuki ve cezai sorumluluğu gerektirmemektedir. Hukuki sorumluluk yönünden sağlık personelinin hastaya uygulamış olduğu fiilden kaynaklı olarak haksız fiil sorumluluğu, sözleşmeden kaynaklı sorumluluk veya vekaletsiz iş görmeye dayanan sorumluluktan bahsedilebilecektir. Sağlık personelinin tıbbi müdahalesinden dolayı cezai anlamda sorumlu tutulabilmesi için ise başta TCK olmak üzere çeşitli kanunlarda düzenlenen suçların unsurlarının oluşması gerekmektedir. Ceza hukuku son çare olarak uygulanabilen ve ikincil karakterde bir hukuk olduğundan bir eylemin ceza hukuk kapsamında yargılanması ve cezalandırmaya değer görülmesi daha zor gerçekleşebilecek bir ihtimal olup, hukuk yargılamasının zarar görene tanımlamış olduğu koruma alanı bundan daha geniş bir alandır. Sağlık çalışanı hakkında gündeme gelebilecek sorumluluk türü esasen hukuki sorumluluk olmakla birlikte ceza yargılamasının şartlarının somut olayda meydana gelmesiyle beraber sağlık çalışanı hakkında ceza davası da açılabilir. Bu ihtimal dahilinde tıbbi müdahaleden kaynaklı hem ceza yargılaması hem hukuk yargılaması yürütülecektir. Hukukumuzda ceza mahkemesinin işleyişinin hukuk mahkemesinin işleyişinden tamamen bağımsız olduğuna ilişkin düzenleme ihtiva eden TBK md.74 hükmü ile bu iki yargılamanın birbirinden tamamen bağımsız olduğu vurgulanmış ve ceza hakiminin vermiş olduğu kararın hukuk hakimini bağlamayacağı hususu hüküm altına alınmıştır. Ancak bu iki yargılamanın birbirinden bağımsız olması kuralı mutlak olmayıp bu durumun istisnaları mevcuttur. Bu çalışmada esas itibariyle; sağlık çalışanlarının haklarında açılan hatalı tıbbi müdahale(malpraktis) sebebiyle açılan ceza

ve hukuk davaları ile bu davaların birbirlerinden bağımsız olması incelenecek ile bu davaların birbirlerine etki ettikleri durumlar incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Ceza Yargılaması, Hukuk Yargılaması, Ceza Yargılamasının Hukuk Yargılamasına Etkisi, Malpraktis

asoscongress

Makale ID= 194

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1274-7334

Malvarlığının Korunması İlkesine Aykırı Yönetim Kurulu Kararlarının Sadakat Yükümlülüğü Kapsamında Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Özlem Akıncı Albayrak¹

¹Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

Özet

Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetim ile görevli kişilerin, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeni ve şirketin menfaatleri doğrultusunda yerine getirmesi hususu yükümlülükleri kapsamında düzenlenmiştir. Bu bağlamda yönetim kurulu, şirketin yönetimine yönelik her kararında şirketin üstün menfaati doğrultusunda hareket etmelidir. Türk hukukunda “özen ve bağlılık yükümlülüğü” başlığında TTK m. 369/1’de düzenlenen bu husus, yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmeleri ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyararak gözetmesi gerekliliği şeklinde düzenlenmiştir. İsviçre hukukunda da benzer şekilde, yönetim kurulu üyelerinin ve yönetici konumundaki kişilerin görevlerini iyi niyetle ve şirket menfaatine uygun olarak yürütmesi hususu OR m. 717/1’de yer almaktadır. Aynı şekilde Alman hukukunda AktG § 93/1’de, yönetim kurulu üyelerin basiretli ve vicdanlı bir yöneticinin özeniyle hareket ederek, şirket menfaatlerine uygun bir şekilde davranması gerekliliği düzenlenmiştir. Özen ve bağlılık yükümlülüğünün özel bir görünümü olan sadakat yükümlülüğü kapsamındaki değerlendirme, yönetim kurulunun hukuki sorumluluğu açısından da anlamlıdır. Malvarlığının korunması ilkesi, anonim şirketin hukuki ve ekonomik mevcudiyetini sağlıklı bir şekilde yürütmesi için elzem olan, anonim şirketler hukukuna hâkim ilkelerden biri olarak kabul edilmektedir. Şirketin kuruluş aşamasından başlayıp, sona erme süresini de aşacak düzeyde uzun bir zaman dilimine yayılan şirket malvarlığını korumaya yönelik düzenlemelerin birçoğu, yönetim kurulu aracılığıyla veya gözetimde gerçekleşecek kararlara ilişkindir. Bu açıdan, sermayenin iadesi yasağı, şirketin kendi paylarını iktisabı, sermaye değişiklikleri, yedek akçe ayrılması, şirkete borçlanma yasağı, şirketle işlem yapma yasağı ve sermayede ciddi kayıpların bulunması halinde gerekli önlemlerin alınması gibi pek çok düzenlemeye uygun şekilde süreçleri yürütmesi gereken yönetim kurulunun sadakat yükümlülüğü çerçevesinde hareket etmesi gerekmektedir. Alman ve İsviçre Federal Mahkemesinin kararlarında bu husus vurgulanarak,

yasal hükümlere göre oluşturulan sermayenin bozulmadan korunması doğrultusunda çalışılması gerekliliği ifade edilmiştir. Aynı zamanda şirket organlarının faaliyetlerini, şirket malvarlığının korunması düşüncesi temelli yönetilmesi, sadakat yükümlülüğünden de kaynaklandığı hususu yargı kararlarına konu olmuştur. Türk hukuku ve İsviçre hukukunda sermayenin korunması ilkesine aykırı yönetim kurulu kararlarının butlan yaptırımına tabi olacağı hüküm altına alınmıştır. Bu yönde bir düzenlemeye ek olarak, sorumluluk hukuku bakımından malvarlığının korunması ilkesine aykırı olarak kabul edilebilecek yönetim kurulu karar ve faaliyetlerinin, yönetim kurulunun sadakat yükümlülüğü kapsamında da değerlendirilmeye tabi tutulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Sadakat Yükümlülüğü, Malvarlığının Korunması İlkesi

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3956-7031

Marka Başvurularında “Yeşil” ve Benzeri Terimlerin Yanlış Kullanımlarının Hukuki Sonuçları

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Bahadır Dalkıran¹

¹Ankara Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Bu bildiri, marka başvurularında “yeşil” ve benzeri terimlerin yanlış kullanımlarına odaklanarak, işletmelerin sürdürülebilirlik yolculuğunda karşılaşılabilecekleri olası hukuki uyuşmazlıklar/sorunlar hakkında, işletmeler, işletmelerin marka danışmanları ve marka hukukçularının farkındalığına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. İklim değişikliği ve diğer çevre sorunları siyasette, iş dünyasında ve kamusal tartışmalarda giderek daha önemli hale gelirken, aynı zamanda günümüzde yenilikçi yeşil teknoloji çözümleri, alternatif enerji üretimi, enerji tasarrufu veya daha yeşil ulaşım, tarım ve sanayi alanında mal ve hizmetlerin üretilmesi açısından da işletmeleri teşvik etmektedir. Tüketicilerin iklim değişikliği ve çevre konularındaki bilinç artışı da onları çevre dostu mal ve hizmetlere yöneltmektedir. Bunun yansımaları olarak gerek Türk Patent ve Marka Kurumu gerek EUIPO nezdinde yapılan marka başvurularında “yeşil/green”, “çevre dostu/eco-friendly”, “sıfır atık/zero waste”, “temiz/clean”, “sürdürülebilir/sustainable”, “ekolojik/ecological”, “geri dönüştürülmüş/recycled”, “sıfır karbon /zero carbon” gibi terimlerin daha fazla kullanıldığı gözlenmektedir. Bununla birlikte, “yeşil” ve benzeri terimlerin marka başvurularında yanlış kullanımlarının da arttığı ve tartışmaya açık sorular ürettiği de gözlenmektedir. Örneklemek gerekirse; işletmeler, yeşil kimlik bilgilerini destekleyen yeni ürünler, hizmetler ve markalar oluşturmaya odaklandıkça, işletmelerin "eko", "yeşil" ve "çevre" gibi terimleri esas unsur olarak içeren marka başvuruları mutlak ret nedenleri bakımından tescil edilebilecek midir? “Yeşil” ve benzeri terimleri yardımcı unsur olarak içeren tescilli markaların kapsamındaki mal ve hizmetlerin çevre dostu olmaması halinde halkı yanılttığı iddiası ile iptali mümkün olabilecek midir? Bu çalışmada, işletmelerin, “yeşil” ve benzeri terimleri marka başvurularında yanlış kullanmalarının hukuki sorunlardan birkaçı örnekleme yöntemi ile tartışılacak ve çözüm önerileri hakkında görüşlerimiz paylaşılacaktır. Böylelikle işletmeler, işletmelerin marka danışmanları ve marka hukukçularının farkındalığına katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Marka, Yanlış Kullanım, Çevre Dostu

Marx Proudhon'a Karşı: Özel Mülkiyet Hakkında Bir Tartışma

Arş. Gör. Alper Çavuşoğlu¹

¹Marmara Üniversitesi

Özet

Özel mülkiyetin tanımı çağlar boyunca değişmekle birlikte günümüzde hakim olan burjuva özel mülkiyetinin; ülkeden ülkeye farklılıklar gösterse de, küresel piyasaların yeknesaklaştırıcı etkisiyle birlikte temelde aynı çerçevede ele alındığı söylenebilir. Esasında iktisadi ve hukuki bir nitelik taşıyan bu çerçevenin düşünsel meşruiyetini ise bir 17. yüzyıl düşünürü olan John Locke'un kurduğu söylenebilir. Tanrı'nın dünyayı insanların ortaklaşa kullanımına verdiğini iddia eden Locke'a göre insanlar, yaşamlarını sürdürebilmek ve Tanrı'nın onlara sunduğu zenginliklere değer katabilmek üzere toprak üstünde hak iddia ederler ve emeklerini katarak onu değiştirir, adeta ruhlarından bir parça katarak kendilerinin yaparlar. Locke böylece, mülkiyeti devletin bir lütfu olarak gösteren ve onun var olmasında emeğin rolünü kötüleyen Antik Yunan'a kadar dayanan anlayışı sona erdirmiştir. Dahası Locke, mülkiyeti devletten önce de var olan bir doğal hak olarak niteleyip ezelleştirmiş ve mülkiyet hakkını toplumsal ilişkilerin bir sonucu olarak nitelemektense toplum öncesi bir olgu olarak göstererek çağının toplumunda mülkiyet hakkının neden olduğu eşitsizlikleri de meşrulaştırmıştır. Ondan yaklaşık iki yüzyıl sonrasının düşünürleri olan Proudhon'un, Locke'un düşüncelerinin eleştirisini, Marx'ın ise bu düşüncelerin eleştirisinin eleştirisini sunduğu söylenebilir. Bunu yaparlarken Proudhon, Locke'un mülkiyet teorisinin temel dayanaklarına saldırarak mülkiyeti temelden sarsmaya çalışır ve mülkiyeti hırsızlık olarak niteleyerek insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri için zilyetliğin yeterli olacağını iddia eder. Marx ise, ilk dönemlerinde Proudhon'un görüşlerini takdir etse de, gerek idealizmden koparak materyalizmi benimsemesinin yarattığı düşünsel değişimin gerekse daha sonrasında Proudhon ile yaşadığı siyasal ayrılığın etkisiyle özel mülkiyet meselesinin, mevcut bulunduğu dönemin iktisadi ortamı ve toplumsal bağlamından ayrı yorumlanamayacağını belirterek, burjuva özel mülkiyetinin ayrıntılı bir çözümlemesine girişir. Burjuva özel mülkiyetine öncel özel mülkiyet tarzları da Marksist yöntemle incelenebilir olsa da bunların hepsinin ezelden gelen tek bir mülkiyet rejimi varmışçasına aynı torbaya

atılması ve bunların sabit kategoriler üzerinden soyut olarak yorumlanması Marx'ın Proudhon'a eleştirilerinin temelini oluşturmaktadır. Marx burjuva özel mülkiyetini incelerken başlangıcına İngiltere'de daha 16. yüzyılda gözlenen, özgür köylülerin mülksüzleştirilmesi sürecini koyar. İki düşünürün ortak noktası, Locke'un savunduğu şekilde doğal hak olarak mülkiyetten söz edilemeyeceğidir. Bu, Proudhon için eşitsizlik ve adaletsizliğe dayanan bir hakkın doğal olamayacağı ön kabulünden ileri gelirken, Marx için hiçbir hakkın zamandan ve toplumsal bağlamından kopararak var olamayacağından hareketle doğal hak diye bir kategorinin var olamayacağı savından ileri gelir. Marx'ın düşüncesinde hak, soyut şekilde var olan bir kavram değil, tarihin diyalektik işleyişinde karşımıza çıkan bir olgudur. Günümüzdeki özel mülkiyet tartışmaları yine, kendisini özellikle konut ve barınma sorununda gösteren yeni bir mülksüzleşme sürecinde ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, mülkiyet meselesi üzerine düşünülürken, geçmişte yaşanan tartışmaların da dahil edilmesiyle hukuk teorileri nezdinde bir incelenme yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Locke, Marx, Proudhon, Özel Mülkiyet, Doğal Hak

**Medenî Usûl Hukukunda Ses ve Görüntü Nakledilmesi Yoluyla Duruşma İcrası
Hakkında Gerçekleştirilen Değişiklikler-Doğrudanlık İlkesi Kapsamında
Değerlendirmeler**

Dr. Serpil Işık¹

¹İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Son yıllarda bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda yaşanan gelişmeler ekonomik, sosyal ve toplumsal olduğu kadar hukuk alanında da önemli değişim ve dönüşüm süreçlerinin yaşanmasına sebep olmuştur. Çağımızın gereği olarak, dünya üzerindeki birçok devlet internet ve teknoloji konusunda yaşanan gelişmelerle uyumlu olarak hukuksal düzenlemeler yapma yoluna gitmiştir. Türk hukukunda da görüntü ve ses nakledilmesi yoluyla duruşmaların icrasına ilişkin gerçekleştirilen değişiklikler bu anlamda getirilen yeniliklerden biridir. 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 149'ncü maddesiyle birlikte medeni usul hukukumuzda ilk kez duruşmaların ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla yapılabilmesine imkân tanınmıştır. Hukuk yargılamasında duruşmalara ses ve görüntü nakli yoluyla katılımın kabul edilmesi, taraf, tanık, bilirkişi ve uzmanların farklı illerden ya da yurtdışından daha ucuz ve süratli bir şekilde yargılamaya katılmalarını mümkün kılmıştır. 22.07.2020 tarihinde yürürlüğe giren 7251 sayılı "Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" değişikliği ile birlikte, ses ve görüntü nakli yoluyla duruşmalara katılımı düzenleyen HMK m. 149 hükmünde önemli ölçüde değişikliğe gidilerek e-duruşma sistemine geçilmiştir. Bu gelişmeyi takiben, 30.06.2021 tarihinde "Hukuk Muhakemelerinde Ses ve Görüntü Nakledilmesi Yoluyla Duruşma İcrası Hakkında Yönetmelik" çıkartılarak bu konuda ayrıntılı ve yeni düzenlemeler getirilmiştir. Yargılamayı yürüten hâkimle duruşmada dinlenecek olan kimselerin farklı ortamlarda bulunarak elektronik araçlarla iletişim kurmalarını sağlayan ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrasına ilişkin düzenlemeler, yargılamaya hâkim olan ilkelerden doğrudanlık ilkesi ile yakından ilgilidir. Çalışmamızda da doğrudanlık ilkesi ile ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşmaların gerçekleştirilmesi arasındaki ilişki, 7251 sayılı Kanun değişikliği ve Yönetmelikle getirilen düzenlemeler çerçevesinde açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğrudanlık İlkesi, Ses ve Görüntü Nakli Yoluyla Duruşma İcrası, HMK m. 149, E-Duruşma, 7251 Sayılı Kanunla Gerçekleştirilen Değişikler.

The Relationship Between the Principle of Immediateness and Amendments in the Law of Civil Procedure Regarding the Execution of Hearings by Transmission of Audio and Video

Abstract

Developments in information and communication technologies in recent years have led to significant change and transformation processes in the field of law as well as economic, social and communal. As a requirement of our age, many states around the world have made legal arrangements in line with the developments in Internet and technology. Amendments in Turkish law regarding the execution of hearings by transmission of video and audio is one of the innovations brought in this sense. With Article 149 of the Code of Civil Procedure No. 6100, which entered into force on 01.10.2011, it was enabled that hearings can be held by means of audio and video transmission for the first time in our law of civil procedure. Acceptance of participation in hearings in civil proceedings by the transmission of audio and video made it possible for the parties, witnesses, referees, and experts to participate in the proceedings from different provinces or abroad in a cheaper and faster way. With the "Law on the Amendment of the Code of Civil Procedure and Some Laws" no. 7251, which entered into force on 22.07.2020, the e-trial system was introduced by making a significant amendment in the provision of Article 149 of the Code of Civil Procedure, which regulates participation in hearings through audio and video transmission. Following this development, "The Regulation on the Execution of the Hearing by Transmission of Audio and Video in Civil Procedures" was adopted on 30.06.2021, and new and detailed regulations were introduced in this regard. Regulations on the execution of the hearing by the transmission of audio and video, which enable the judge conducting the trial and the people who will be heard at the trial to communicate with electronic means while being in different environments, are closely related to the principle of immediateness, one of the principles that dominate the judiciary. In our study, the relationship between the principle of immediateness and the execution of hearings through audio and video transmission will be tried to be explained within the framework of the amendments on Law No. 7251 and the arrangements introduced by the Regulation.

Keywords: Principle of Immediateness, Execution of the Hearing by Transmission of Audio and Video, Article 149 of CCP, E-Trial, Amended Article 149 by Law No. 7251.

asoscongress

Makale ID= 12

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1252-6352

Memur Statüsü Yönünden Memnu Hakların İadesi Kararlarının Hukuki Etkileri

Dr. Öğretim Üyesi Onur Kaplan¹

¹Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

1982 Anayasası'nın (Anayasa) 70. maddesinde her Türk vatandaşının kamu hizmetlerine girme hakkının bulunduğu ifade edildikten sonra hizmetin gerektirdiği niteliklerin sağlanması koşulu getirilmiştir. Bu çerçevede Türk vatandaşlarının memur statüsüne dahil olabilmeleri için genel olarak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu (DMK) ve ilgili diğer kanunlar çerçevesinde belirlenen şartların sağlanması zorunluluğu bulunmaktadır. Bu şartlardan birisi de DMK md.48'de belirtilen kamu haklarını kullanmaktan mahrum olmamak şeklinde ifade edilmiştir. Bu bağlamda kişilerin, belli bir mahkumiyet nedeniyle kamu hakları kısıtlanması durumunda memur statüsüne dahil olması söz konusu olamayacağından; memnu hakların iadesi kararı verilmekle bu statüye girmenin önü açılmakta ve bu kişiler sınava girmek ve diğer şartları sağlamak suretiyle atanabilecek konuma gelmektedir. Bu yönüyle Danıştay kararlarında da belirtildiği üzere, memnu hakların iadesi, mahkumiyet kararını ortadan kaldıran değil; yalnızca yasaklanmış bazı hakların iadesine yönelik bir karar niteliğindedir. Kişinin, işlediği tipik suç fiili nedeniyle cezalandırılmasındaki amacın, etkin pişmanlık duyması sağlanarak topluma kazandırılması olduğu dikkate alındığında; memnu hakların iadesi kurumunun süresiz yasakları bir anlamda önleyici ve kişiyi hukuka uygun biçimde çalışmaya teşvik edici nitelikte olduğu söylenebilir. Kişi hakkında görevli mahkeme tarafından memnu hakların iadesi kararı alınması durumunda, mahkumiyet hali ortadan kaldırılmamakla beraber bu mahkumiyet nedeniyle ortaya çıkan olası hak yoksunluğunun ileriye dönük olarak ortadan kalkacağı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu şekilde ileriye dönük biçimde ortadan kaldırılan hak mahrumiyetinin kişi bakımından yeni hukuki statülere girme olanağını sağladığı açık olduğundan; kişinin hukuki durumunda farklılık meydana gelmektedir. Kişi hakkında verilen bu kararla ayrıca ilgili idari makamların hukuki açıdan yeniden değerlendirme yükümlülüğü ortaya çıkmakta ve bu doğrultuda idari işlem tesis etmesi gerekmektedir. Bu durum her ne kadar yeniden değerlendirme yükümlülüğünü ortaya çıkarsa da idari makamın yasal düzenlemelerle belirlenen takdir yetkisini kaldırmayacaktır. O halde, memnu hakların iadesi kararının kişi bakımından

atanma hususunda hukuki imkan sağlayan özellikte olduğu, fakat doğrudan atanma sonucu doğurmadığının da altı çizilmelidir. Bunun yanında bazı Danıştay kararlarında memnu hakların iadesi kararlarının her suç bakımından yoksunluk halini ortadan kaldırmadığı, zira DMK 48/A maddesinde yer alan düzenleme çerçevesinde kişi hakkında memnu hakların iadesi kararı bulunsa dahi, kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına alan ya da affa uğramış olsa bile bu maddede sayılan suçlardan mahkum olanların artık hiçbir şekilde memuriyete atanmasının mümkün olmadığı da ifade edilmektedir. Dolayısıyla memnu hakların iadesi kararlarının genelleyici biçimde etki üretmesinden ziyade kapsamının belirlenerek memur statüsüne olan etkilerinin somut olay bazında değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda çalışmada yargı kararları ışığında memnu hakların iadesi kararlarının kapsamı belirlenecek ve bu kararların kişinin memur statüsüne girebilmesi hususundaki hukuki etkileri irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Memur, Memnu Haklar, Hukuki Statü, İdari İşlem, Kamu Hizmeti.

Legal Effects of the Decisions of Restitution of Prohibited Rights On the Status of Civil Servant

Abstract

Article 70 of the 1982 Constitution (Constitution) states that every Turkish citizen has the right to enter public services, and the condition of providing the qualifications required for the service has been introduced. In this context, in order for Turkish citizens to be included in the civil servant status, there is a general obligation to meet the conditions determined within the framework of the Civil Servants Law No. 657 and other relevant laws. One of these conditions is expressed as not being deprived of using the public rights specified in Article 48 of the Law No. 657. In this context, since it is not possible for people to be included in the civil servant status if their public rights are restricted due to a certain conviction, the decision to return their rights opens the way for them to enter this status, and these people come to a position to be appointed by taking the exam and meeting other conditions. In this respect, as stated in the decisions of the Council of State, the return of prohibited rights is not a decision that abolishes the verdict of conviction, but only a decision to return some of the prohibited rights. Considering that the purpose of punishing the person for the typical criminal action he has committed is to reintegrate him into society by providing effective remorse, it can be said that the indefinite bans of the institution of restitution of prohibited rights are in a way preventive and encouraging the person to work in accordance with the law. In the event that a decision is made to return the prohibited rights about the person by the competent court, it is concluded that the possible deprivation of rights arising from this conviction will be eliminated prospectively, although the conviction will not be lifted. Whereas it is clear that the deprivation of rights, which has been removed prospectively in this way, provides the opportunity for the person to enter new legal statuses; there is a difference in the legal situation. With this decision given about the person, the legal obligation of the relevant administrative authorities to re-evaluate arises and administrative act is required in this direction. Although this situation

reveals the obligation to re-evaluate, it will not remove the discretionary power of the administrative authority determined by the legal regulations. In that case, it should be underlined that the decision to return the prohibited rights has the characteristics of providing a legal opportunity for the person to be appointed, but does not directly result in the appointment. In addition, it is stated that the decisions of restitution of the prohibited rights in some of the Council of State decisions do not eliminate the deprivation of every crime, because even if there is a decision to return the prohibited rights within the framework of the regulation in Article 48/A of the Law No. 657, those who are sentenced to imprisonment for a period of one year or more for an intentionally committed crime and even if an amnesty decision is given, it is also stated that it is no longer possible for those convicted of the crimes listed in this article to be appointed to civil service in any way. Therefore, it is necessary to determine the scope of the restitution decisions and to evaluate the effects on the civil servant status on a concrete case basis, rather than producing effects in a generalized way. In this context, in this study, the scope of the restitution decisions in the light of the court decisions will be determined and the legal effects of these decisions on the person's becoming a civil servant will be examined.

Keywords: Civil Servant, Prohibited Rights, Legal Status, Administrative Act, Public Service.

asoscongress

Makale ID= 18

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-1131-6719

Mobbingin Kavramsal Çerçevesi ve Mobbing Davranışlarının 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Oluşturabileceği Suç Tipleri

Av. Tuğçe Açıkgöz¹

¹Ankara Barosu

Özet

Mobbing kavramının tanımı konusunda dünyada ve ülkemizde bir örneklik sağlanamamıştır. Kavramın sosyolojik yönünün olması dolayısıyla her toplumda o toplumun değerlerine göre şekillenmesi dünyada bir örnek bir mobbing tanımı olmamasının nedenleri arasındadır. Kavramın psikoloji, sosyoloji, hukuk gibi çeşitli disiplinleri ilgilendirmesi ve her disiplinin kendi kurallarına göre bir tanım ortaya koyulması ise ülkemizde bir örnek bir mobbing tanımı olmamasının nedenleri arasında sayılabilir. Öte yandan kavramın terim olarak ifadesi noktasında da dünyada ve ülkemizde bir örneklik yoktur. Dünyada, mobbing kavramını veya bu kavramın ifade ettiği anlama yakın anlamları ifade eder şekilde yine kavramın kendisi veya “bullying”, “manevi taciz”, “güç tacizi” gibi farklı kelimeler kullanılmıştır. Ülkemizde, kavramı hukuk disiplini açısından inceleyen eserlerde ise en yaygın kullanılan iki terimin yine kavramın kendisi ve “iş yerinde psikolojik taciz” olduğu görülmektedir. Tüm bu nedenlerle, mobbingin kavramsal çerçevesinin ve mobbing davranışlarının 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda oluşturabileceği suç tiplerinin incelenecek olduğu bu çalışmada öncelikle mobbing kavramı netleştirilmeye çalışılacaktır. Bu bağlamda mobbing kelimesinin sözlük anlamı açıklandıktan sonra mobbing üzerine dünyaca tanınan çalışmalar yapmış ve mobbingi bir sistem dâhilinde incelemiş olan Psikolog Heinz Leymann'ın ve Psikolog Harald Ege'nin mobbing tanımları ve mobbing sürecini anlattıkları mobbing modelleri açıklanacaktır. Bu kapsamda Leymann'ın oluşturduğu “Leymann Psikolojik Terör Kataloğu”na, Ege'nin oluşturduğu “Ege Yöntemi 2002”ye ve yine Ege'nin ortaya koyduğu “hızlı mobbing” ve “çifte mobbing” kavramlarına değinilecektir. Çalışmanın devamında Leymann'ın ve Ege'nin mobbing tanımları ve modelleri göz önünde bulundurularak mobbing davranışlarının Türk Ceza Kanunu'ndaki suç tiplerinden hangilerini oluşturabileceği ifade edilecektir. Bu kapsamda Kanun'daki suç tiplerinin mobbing sürecindeki davranışları tam olarak karşılayıp karşılamadığı ayrıca araştırılacaktır. Son olarak, edinilen tüm bu bilgiler ışığında, Türk ceza hukuku mevzuatında mobbing suç tipinin oluşturulmasının mobbinge daha etkili mücadele

edilebilmesini sağlayacağı yönündeki görüşler ceza hukukunun temel ilkeleri ve Kanun'un 1. maddesinde belirtilen amaçlar çerçevesinde açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mobbing, Mobbing Davranışları, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, Suç Tipleri, Ceza Hukukunun Temel İlkeleri.

Modern Kavramların Şafağında; Etienne de La Boétie

Arş. Gör. Aydın Furkan Kaynak¹

¹Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

1530-1563 yılları arasında yaşayan Etienne de La Boétie, artık klişeleşmiş bir ifade olan “çağının ötesinde bir düşünür” sıfatını en çok hak eden isimlerin başında gelmektedir. O, çağının olaylarının etkisiyle çağının ötesine geçen bir eser kaleme almıştır. Kısa hayatına sığdırdığı “Gönüllü Kulluk Üzerine Söylev” isimli yapıtında, kendisinden sonra gelecek isimlerin dahil olacağı siyaset felsefesi tartışmalarının önemli kavramlarının nüvelerine yer vermiştir. Bu bağlamda La Boétie’nin şanssızlığının, yaşadığı dönemde üzerine düşündüğü konularda kuramını açıklamasına yardımcı olacak kavramların, elinin altında bulunmaması olduğu söylenebilir. Ancak buna rağmen Söylev’in metni bugünden incelendiğinde, 450-500 yıl önce yaşamış La Boétie’nin modern devlet, ideoloji, egemenlik, hegemonya, iktidar mücadelesi gibi modern kavramlara – bu kavramların hiçbirini kullanmamış olsa da- oldukça yakın olduğu görülecektir. Yine de La Boétie’nin kaderi, diğer önemli düşünürlerden farklı olmuştur. Magazin haberlerine konu olabilecek olaylar nedeniyle zaman zaman ortadan kaybolan Söylev, tarih boyunca kendisine ihtiyaç duyulduğu anlarda, tozlu raflar arasından çıkarılmış; ancak görevini tamamladıktan sonra tekrar raflara terk edilmiştir. İktidarın özünün baskı olduğunu düşünen ve pek çok modern kavrama, bu kavramların isimlerini zikretmeden yer veren La Boétie, son olarak 1970’li yıllarda Fransa’da yeniden keşfedilmiştir. Farklı dönemlerde farklı kesimler tarafından okunan düşünür, bu isimlerce kimi zaman yanlış anlaşılmıştır. Elbette La Boétie okumalarının tamamı hatalı değildir; ancak bir bütün olarak bakıldığında yanlış anlaşılma La Boétie’nin kaderi olmuştur. Bu makalede, La Boétie’nin Gönüllü Kulluk Üzerine Söylev’inden alıntılarla hegemonya, ideoloji, egemenlik, iktidar mücadelesi gibi kavramlar üzerine Althusser, Gramsci, Foucault gibi düşünürlerin yazdıkları incelenecek ve açık fikirli ve ileri görüşlü bir düşünür olan La Boétie’nin hak ettiği değer üzerinde durulacaktır. Bu üç yazar, La Boétie’nin yüzyıllar önce bıraktığı yerden alarak onun adını koyamadığı kavramları kavramsallaştırmış, böylece bir bakıma La Boétie’nin teorisini sağlam bir zemine yerleştirmiştir. Makalede, bugünden geçmişe bakılarak üç yazarın

eserlerinden hareketle La Boétie'nin teorisi üzerinde durulacak, böylece karanlıkta kalmış bu düşünürün hak ettiği ilgiyi görmesi gerektiği tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Etienne de La Boétie, Gönüllü Kulluk, Hegemonya, İdeoloji, İktidar

Makale ID= 139

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4106-4812

Mülteci Statüsünün Tanınmasında Yapay Zekanın Rolü

Dr. Öğretim Üyesi Esra Yıldız Üstün¹

¹Atatürk Üniversitesi

274

Özet

Günümüzün en tartışmalı konularından biri olan yapay zekâ, verimlilik ve uygun maliyet sağlaması nedeniyle kullanım alanlarını günden günde artırmıştır. 2035 yılına dair OECD ülkeleri tarafından yapılan projeksiyonlarda yapay zekânın mülteci statüsünün tanınması sürecinde de etkin şekilde kullanılabilmesi tartışılmaktadır. Yapay zekânın kullanımı mültecilik rejiminin dijital dönüşümünün bir parçası olarak görülmektedir. Hâlihazırda, göç ve sınır kontrolü alanlarında yapay zeka mekanizmalarının kullanımındaki önemli artış, bunun ağır işleyen mülteci statüsü belirleme sürecine uygulanma potansiyelini gerçek bir olasılık haline getirmiştir. Günümüzde bu statünün tanınması sırasında yaşanan sorunlar, insan hakları ihlalleri kapsamında değerlendirildiğinde yapay zekânın mültecilik statüsünün tanınması sürecinde kullanılmasının sığınmacılar için faydalı olacağı ileri sürülebilir. Doğası gereği belirsiz bir muhakeme olan bu süreç, yapay zekânın kullanımı ile belirsizliği görünür kılacaktır. Ancak, yapay zekanın adil ve standart yaklaşımın yanında eksik yahut yeterli olmadığı noktalar da mevcudiyetini korumaktadır. Bu nedenle yapay zekânın kullanımının mümkün olup olmadığı veya hangi sınırlar içerisinde kullanılacağını tartışmak daha doğru olacaktır. Bu süreçte ortaya çıkan sorunlar şu şekilde sıralanabilir; 1951 Tarihli Mültecilerin Hukuki Statülerinin Belirlenmesine İlişkin Cenevre Anlaşması'nda bu statünün tanınması için aranan "haklı nedenle zulüm korkusu" şartını yapay zekânın nasıl yorumlayacağı, insan kontrolü, şeffaflık, algoritmik etki değerlendirmeleri, yönetim ilkeleri ve sistemlerin gelecekteki gelişimi ne yönde olacaktır. Mülteci statüsünün tanınmasında yapay zekânın rolünü tartışmayı amaçlayan bu çalışma üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, yapay zekânın kısaca ne olduğundan bahsedilip, ardından yapay zekânın kullanımında ortaya çıkması muhtemel sorunlar üzerinde

durulacaktır. Son olarak ise, mülteci rejiminde yapay zekanın ulusal ve bölgesel/uluslararası düzeyde mevcut yapısal koşulları daha da ağırlaştırmadan, karmaşık ve politize edilmiş durumlarda insan haklarına dayalı karar vermeyi nasıl destekleyebileceği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mülteci Statüsü, Yapay Zekâ, İnsan Hakları

Önleme Araması Neticesinde Elde Edilen Delillerin Hukuka Uygunluğu Üzerine Bir Değerlendirme (Yargıtay Ceza Genel Kurulu T. 5.3.2019, E. 2016/359 ve K. 2019/160 Künyeli Karar İncelemesi)

Dr. Öğretim Üyesi Fatih Yurtlu¹

¹Pamukkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Ceza muhakemesinin temel amacı, insan hakları ihlallerine yol açmadan maddi gerçeğe ulaşmaktır. Bu nedenle, sanığa isnad edilen suçun her türlü delille ispatlanabilmesi modern ceza muhakemesi sistemlerinde kabul görmemekte, yüklenen suçun yalnızca hukuka uygun delillerle ispatlanması şart koşulmaktadır. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 116. ve devamı maddelerinde düzenlenen arama tedbiri, şüpheli ve sanığın yakalanmasına yönelik olabileceği gibi delil elde etme amacına yönelik de uygulanabilir. Ancak arama koruma tedbiri sadece 5271 sayılı CMK'da düzenlenmiş değildir. Önleme araması da denilen bir diğer tedbir, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun 9. maddesinde düzenlenmiştir. Ülkemizde ayrı bir adli kolluk teşkilatının olmaması, hem adli hem de önleme aramalarının aynı birimler tarafından yapılmasını sağlamakta, bu durum da adli ve önleme araması işlemlerinin sınırlarını birbirine yaklaştırmaktadır. Çoğu somut olayda önleme aramasıyla başlayan süreç adli soruşturmalara dönüşmekte ve aslında önleme aramasıyla başlayan süreç neticesinde elde edilen deliller ceza yargılamasında sanığın aleyhine hüküm doğuracak şekilde kullanılmaktadır. Hatta çoğu zaman bu şekilde yapılan aramalar neticesinde elde edilen deliller sanığın mahkûmiyeti açısından yegâne ve temel delil niteliğinde olmaktadır. Kabul etmek gerekir ki bu hukuki ve fiili durum, zaman zaman kolluk birimleri tarafından adli aramanın daha katı şartlarını bertaraf etmek amacıyla da kullanılabilir. İşte tam bu noktada, önleme araması neticesinde elde edilen delillerin ceza muhakemesinde kullanılmasının hukuka uygun olup olmadığı tartışmaları gündeme gelmektedir. Bu tartışmanın sağlıklı bir zeminde yapılabilmesi ise her şeyden önce önleme araması ile adli arama arasındaki ince çizginin net bir şekilde ortaya konulmasıyla mümkün olacaktır. Bu tip durumlarda elde edilen delillerin ceza muhakemesinde kullanılıp kullanılmayacağı, kullanılabilirse hangi durumlarda ve hangi şartlar altında

kullanılabileceğinin açıklığa kavuşturulması gerekir. Bir başka ifadeyle bu şekilde elde edilen delillerin hukuka uygun olup olmadığının tartışılması gerekir. Biz de bu kısa çalışmamızda, konuya ilişkin uygulamada sık karşılaşılan bir örnek olan, önleme araması sırasında kişilerin üzerlerinde veya araçlarında uyuşturucu madde bulunmasına yönelik bir Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı üzerinden bu temel tartışmaya ilişkin tespit ve görüşlerimizi ortaya koyacağız.

Anahtar Kelimeler: Arama ve Elkoyma, Adli Arama, Önleme Araması, Hukuka Aykırı Deliller, Adil Yargılanma Hakkı.

asoscongress

Makale ID= 144

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9546-1103

Osmanlılarda Uygarlaşmanın Göstergesi Olarak Vergilerin Oluşumu

Dr. Erkut Ziya Sivrikaya¹

¹Yakın Doğu Üniversitesi

Özet

Romalıların dediği gibi “ubi societas ibi ius est” yani “nerede toplu varsa orada hukuk vardır”. Oysa günümüzde sadece devlet tarafından ortaya konulan kurallar bütünselliğini hukuk olarak anlamaktayız. Devlet ve hukuk kelimeleri adeta eş anlamlı kullanıldığından devlet olmadan hukuk düşünülemez. Öyleyse hukukun tarihinden söz edebilmek için önce devletin oluşum sürecini ortaya koymak gerekir. Bu noktada kurumsallaşmış bir vergi sistemi uygarlığın en önemli işaretlerindedir. Burada “uygarlık” sözü ile sınıflı ve devletli bir toplum anlatılmak istendiğinden hukuk tarihi için aynı zamanda uygarlık tarihi ibaresini kullanmak da yanlış olmaz. Bununla birlikte kandaşlıktan uygarlığa geçiş yani bir devlet kurmak bir anda gerçekleşen bir hadise değildir. Kandaşlıktan uygarlığa geçiş bir süreçtir. Bu nedenle Osmanlı devleti için bir kuruluş tarihi vermek zordur. I.Osman ile II.Mehmet’in vergi konusuna yaklaşımları arasında büyük farklar vardır. Osman Gazi vergi nedir bilmezken kendisini Roma İmparatoru ilan eden Fatih Sultan Mehmet devrinde vergi kanunları ortaya konulmaktaydı. Bu açıdan I.Osman ve II.Mehmet arasında geçen dönemi bir devlet inşa süreci olarak görebiliriz. Modernite öncesinde vergi, hizmet karşılığı beklenen bir yükümlülük değil can ve mal güvenliğinin bedeli olarak görülmüştür. Halk koruma karşılığı vergi vererek Sultana riayet ettiğini gösterir. Daire-i adalet ile resmedildiği gibi halk üretecek, buna karşılık devlet de onları kollayacaktır. Fakat bu adalet anlayışı sadece cüzî olmakla kalmaz küllîdir, yani kazaî olduğu kadar içtimaîdir de. Kandaşlıktan uygarlığa sıçranılmakta olan erken dönemde düşük olan vergiler, uygarlık platformuna geçildikten sonra askeri başarısızlıklar sonucu artarak zulme varacak, daire-i adalet bozulacaktır. Sözgelimi Aşıkpaşazade’nin aktardıklarına bakılacak olursa Osman Gazi Pazar yerinden vergi alınmasına sıcak bakmamış veya Vezir Fazlallah İslâm alemindeki diğer devletler gibi zekât toplanmasını önerirken II. Murat bu öneriyi reddetmiştir. Zekâtı kabul etmese de II. Murat öşür ve haraç gibi şerî vergileri tanımaktadır. Tarihsel süreçte şerî vergiler büyük değişim göstermese de örfî vergilerin artışı zulme varacaktır. Tekâlif-i şakka da denilen avarız-ı divaniye vergiler örfî kanunlarda ve şerîatte yeri olmayan yükümlülüklerdir. İstisnai olan bu vergilerin sürekli hale gelmesi de sistemi sürdürülemez bir sarmala sokacaktır. Bu çalışma, Osmanlı tarihi içerisinde vergilerin dönüşümü ve vergilerin ardında yatan anlayışın

irdelenmesi üzerinedir. Çalışma, özellikle beylik devri ve imparatorluk dönemi arasındaki farklılıklar üzerine eğilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vergi, Zulüm, Kandaşlık, Uygarlık, İaşe, Provizyonizm, Asabiyet.

asoscongress

Makale ID= 128

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4623-5441

Özel Askeri Şirketlerin Hukuki Meşruiyeti

Araştırmacı Haluk Ünal¹

¹Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Yirmi birinci yüzyıla kadar savaşma eylemi ancak devlet tekeliyle yapıldı. Bu kapsamda özel sermaye yoluyla devletin çıkarları için savaşmak mümkün değildi. Ancak, Berlin Duvarı'nın yıkılması ve sonrasında Sovyetler Birliği'nin dağılması ile küreselleşme artmış, dünya yeni bir düzene girmeye başlamış ve savaşların değiştiği görülmeye başlanmıştır. Soğuk Savaş'ın bitmesinin ardından başlayan yeni dönemde savaşların daha çok sosyal, ekonomik ve siyasal problemler yaşayan başarısız devletlerde meydana geldiğini görmekteyiz (Örneğin 1. ve 2. Körfez Savaşı, Afganistan Savaşı, Libya İç Savaşı, Suriye İç Savaşı gibi). Bu savaşların sonucunda işi sadece savaşmak olan “savaş müteahhitleri” olarak adlandırılacak şirketler kullanılarak savaşın yapılabilmesi düşüncesi yerleşmeye başlamış ve özel askeri şirketler savaşın dış kaynağı olarak yerini almıştır. Özel askeri şirketlerin savaş alanlarında kullanılmasının sonucu olarak insan hakları ihlalleri meydana gelmiş ve böylelikle bu şirketlerin hukuki durumunun tespit edilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Gelişmiş devletler uluslararası alanda belirlenen normlara aykırı olarak savaş alanlarında özel askeri şirketleri kullanmaya devam etmişlerdir. Dış kaynaklardan yararlanma düşüncesiyle hareket eden gelişmiş devletler, özel askeri şirketleri kullandıkça bu şirketlerin etkinlik alanı genişlemiştir. Askeri, danışmanlık, lojistik gibi pek çok alanda özel askeri şirketlerden faydalanılmaktadır. Tam teçhizatlı ve askeri eğitilmiş şirket askerleri görevlendirildikleri yerlerde amaçları uğruna her türlü eylemi gerçekleştirmektedirler. Özel askeri şirketlerin kullanıldığı savaş alanlarında insan hakları ihlallerinin ortaya çıktığı ve özel askeri şirketlerin denetlenemediği açıktır. Bu durum tüm ulusları ilgilendiren bir sorun haline gelmiştir. Birleşmiş Milletler 1949 Cenevre Konvansiyonu ve 4 Aralık 1989 Konvansiyonu özel askeri şirketlerin savaş alanlarında kullanılmasını engellemeye çalışsa da gelişmiş devletlerin halen özel askeri şirketleri yoğun bir şekilde kullanması bu sektörün büyümesini engelleyememiştir. Özel askeri şirketlerin savaş alanlarında kullanılmaması için sert önlemlerin alınması insan haklarının korunması bakımından bir zorunluluktur. Savaş alanlarında aktif rol almayıp lojistik veya danışmanlık alanlarında hizmet sunan özel askeri şirketlerin ise uluslararası örgütler tarafından denetlenebilmesi ve vermiş oldukları hizmetlerin ayrı ayrı ele alınarak gerektiğinde bu

şirketlere karşı yaptırım uygulanabilmesi gerekmektedir. Anahtar Kelimeler: Paralı Asker, Özel Askeri Şirketler, Savaş, İnsan Hakları.

Anahtar Kelimeler: Paralı Asker, Özel Askeri Şirketler, Savaş, İnsan Hakları.

**Para Borçlarını Zamanında İfa Etmek mi Yoksa Öteleyip Faiziyle Birlikte Ödemek mi?
“Türk Hukukunda Temerrüt Faizi Problemi”**

Dr. Öğretim Üyesi Ferhat Kayış¹

¹Anadolu Üniversitesi

Özet

Bir borç ilişkisinde borçludan borcunu edime uygun, yerinde ve zamanında ifa etmesi beklenir. Bu beklentinin boşa çıkarılması, borcun gereği gibi ifa edilmemesi yani borca aykırılık teşkil eder. Borcun zamanında ifa edilmemesi halinde ise alacaklı, genellikle kendisi için daha etkili bir koruma sağlayacağını düşündüğü borca aykırılığın özel bir türü olan borçlunun temerrüdü hükümlerine başvurarak hakkı elde etmeye çalışır. Pek çok borç ilişkisinde taraflardan birinin edimi bir miktar paranın ödenmesi olduğundan, kanun koyucu para borçlarında temerrüde özel sonuçlar bağlamıştır. Bu sonuçlardan özellikle temerrüt faizinde, borçlunun temerrüde düşmesinde kusurlu olması gerekmediği gibi alacaklının da ayrıca zarara uğramış olması şartı aranmamaktadır. Keza temerrüt faizi talep edebilmek için, bunun önceden sözleşmede kararlaştırılmış olmasına da gerek yoktur. Tüm bu özellikleri dolayısıyla temerrüt faizinin para borçlarının zamanında yerine getirilmesini teşvik edici ve aksi yönde davranışları caydırıcı nitelikte olabileceği düşünülebilse de; uygulamada vakıa, bu beklentinin tam aksi yönde gelişim göstermektedir. Bunun en önemli sebebi ise, temerrüt faiz oranlarının günümüzün enflasyon oranlarının çok altında kalmasıdır. Hal böyle olunca, paranın her geçen gün alım gücü ve değerini kaybettiği bir ortamda, borçludan temerrüt faizinden çekinerek para borcunu zamanında yerine getirmesini beklemek fazlasıyla iyimserdir. Dolayısıyla mevcut düzenlemeler ışığında temerrüt faizi, adeta alacaklının cezalandırıldığı borçlunun ise ödüllendirildiği bir müesseseye dönüşmüştür. Maalesef bu soruna aşkın zarara ilişkin düzenleme de (TBK m. 122) çare olmaktan uzaktır. Birincisi aşkın zararda temerrüt faizinden farklı olarak alacaklının zarara uğraması ve borçlunun kusuruyla bu zarara sebebiyet vermiş olması aranmaktadır. İkincisi aşkın zarar talebinin yine bir uyuşmazlıkta uzun bir yargılamayı gerektirmesi ve yargılama sonunda hükmedilen tazminatın, paradaki devam eden değer kaybı

nedeniyle talep anındaki zararı karşılamaktan uzak olmasıdır. Bu çalışmada temerrüt faiz oranlarının günümüz gerçeklerinden uzak olması dolayısıyla alacaklıların yaşadığı sorunların uygulamada nasıl karşılık bulduğu; keza bu yönde mülkiyet hakkını ihlal dolayısıyla Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine taşınan uyuşmazlıkların nasıl sonuçlandığı ve bu sorunun ne gibi yollarla aşılabileceği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Temerrüt Faizi, Alacaklı, Borçlu, Menfaat Dengesi.

Timely Payment Or Deferred Payment of Money Borrows With Interest' “Default Interest Problem in Turkish Law”

Abstract

In a obligatio, the debtor is expected to fulfill his debt in accordance with the performance, in place and on time. Failing this expectation, non-performance of obligation as required, that is, it constitutes a breach of the debt. If the debt is not performed on time, the creditor usually tries to obtain the right by applying the provisions of the debtor's default. Since the performance of one of the parties in many obligatio is the payment of a certain amount of money, the legislator has attached special conclusions to the default in money debts. Among these results, especially in the default interest, the debtor does not have to be at fault in the default, and the creditor also does not have to suffer a loss. Likewise, in order to assess default interest, it does not need to be agreed prior in the contract. Because of all these features, it can be thought that the default interest may encourage the timely fulfillment of money debts and deter the contrary behaviors; In practice, the situation develops in the opposite direction of this expectation. The most important reason for this is that the default interest rates are far below today's inflation rates. As such, in an environment where money loses its purchasing power and value day by day, it is too optimistic to expect the debtor to fulfill his money debt on time. Unfortunately, the regulation on further damage is far from being a solution to this problem. First, in further damage, unlike default interest, it is sought that the creditor suffers a loss and that the debtor has caused this loss through his fault. The second is that the claim for further damage requires a long trial in a dispute and the compensation awarded at the end of the trial is far from covering the loss at the time of the claim due to the continuing loss of value in money. In this study, how the problems faced by creditors are met in practice due to the fact that default interest rates are far from today's realities; It will also be discussed how the disputes brought to the Supreme Court and the European Court of Human Rights due to the violation of the right to property resulted in this regard and how this problem can be overcome.

Keywords: Default Interest, Creditor, Debtor, Balance of Interests.

asoscongress

Makale ID= 239

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0002-6734-0160

Post Mortem Kişilik Hakları Kapsamında Kişisel Verilerin Ölüm Sonrası Korunması

Dr. Gizem Arslan¹

¹Kadir Has Üniversitesi

Özet

Gerçek kişilik, Medeni Kanun m. 28/1 hükmü uyarınca ölümle birlikte sona erer. Kişilik haklarına ilişkin değerlerin ölümden sonra nasıl korunacağını düzenleyen bir hüküm ise Medeni Kanun'da yer almamaktadır. Bununla birlikte bu değerlerin ölümden sonra da çok çeşitli şekillerde saldırıya uğrama ihtimali mevcuttur. Örneğin ölen kişinin onur ve şerefine karşı yapılan saldırılar, kişisel verilerinin paylaşılması veya ölen kişiye iftira atılması gibi kişilik değerlerini zedeleyici saldırılar bu kapsamda değerlendirilebilir. Bu nedenle doktrinde kişiliğin ölümden sonra korunmasına ilişkin çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. İleri sürülen bu görüşler, kişisel verilerin ölüm sonrası korunması açısından da önem arz etmektedir. Zira Kişisel Verilerin Korunması Kanunu m. 3/1(d) hükmüne göre kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin bilgi olarak tanımlanmakta ve ilgili Kanun'da ölen kişinin verileri için bir koruma öngörülmemektedir. Oysaki Kişisel Verileri Koruma Hukuku'nun ana amacının, kişinin onurunu ve kişiliğini serbestçe geliştirebilme hakkını korumak olduğu düşünülmektedir. Anayasa'nın 17. maddesinde de kişinin maddi ve manevi bütünlüğünü geliştirme hakkı düzenlenmiştir. Bununla birlikte ölümünden sonra kişisel verilerinin serbestçe kullanılabilmesini, süresiz saklanabilmesini veya üçüncü kişilere aktarılabilmesini bilen kişinin, kişiliğini serbestçe geliştirmesi henüz hayattayken engellenebilecektir. Bu kapsamda kişiliğin post mortem korunmasının gerekip gerekmediği ve eğer gerekiyorsa hangi hukuki temelde korunmasının mümkün olduğunun değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Zira post mortem kişilik hakkı ile ilgili tartışmalar ve bu konuda benimsenen yaklaşım, kişisel verilerin ölüm sonrası korunmasında da etkisini gösterecektir. Bu nedenle bu Tebliğ'de kişisel verilerin ölüm sonrasında nasıl korunabileceği konusu, post mortem kişilik haklarına yönelik görüşler çerçevesinde tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kişisel Veri, Post-Mortem Kişilik Hakkı, Kişisel Verilerin Ölüm Sonrası Korunması

Pozitif Yükümlülükler: Deprem ve Diğer Jeolojik Afetler Özelinde Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Y. Metin Özdemir¹

¹Dokuz Eylül Üniversitesi

Özet

Dünyada her gün farklı bölgelerde farklı büyüklükte depremler olmaktadır. Büyüklüğü (magnitüde olarak) 2 ve daha küçük depremler günde birkaç yüz kez meydana gelir, 7 magnituden daha büyük olan depremler ayda bir kereden fazla yaşanır ve büyüklüğü 8 ve üstü olan depremler ise ortalama olarak yılda bir kez meydana gelir. Bir deprem, heyelan veya tsunami yerleşim yerlerini vurduğunda insan hakları güvence standartları bir anda ortadan kaybolmaz. Ancak afet koşulları pek çok hak ve özgürlüğü korumasız bırakabilir. Devletler öncelikle afet risklerini azaltarak insan yaşamını koruyacak önlemler almakla yükümlüdür. Afet durumunda, devletlerin bir diğer görev ve sorumluluğu, doğal afetlerden etkilenen kişilere her koşulda yardım ve koruma sağlamaktır. Bunu yaparken, afet mağdurlarının insan haklarına saygı göstermek, onları üçüncü kişiler tarafından haklarının ihlal edilmesinden ve afetlerin olumsuz ikincil sonuçlarından korumakla yükümlüdürler. Afetler hem kişisel ve siyasi haklar, hem de sosyal ve ekonomik haklardan yararlanma zemininde ağır ve olumsuz sonuçlara yol açar. Deprem gibi bir doğal afetin hak ve özgürlüklere yönelik olumsuz etkileri, çoğunlukla planlama ve afet hazırlığına ilişkin yetersizliklerle ve afet riskini önlemeye yönelik tedbir ve politikaların kamu makamlarınca ihmal edilmesi ile ilgilidir. Afet riskini hafifletici tedbir ve politikaların hayata geçirilmesi ve afet sonrası müdahale kapsamında yardım ve kurtarma faaliyetlerine yönelik planlama ve hazırlığın yapılması, devletlerin insan hakları hukukunda pozitif yükümlülükler olarak çerçevelenen sorumlulukları kapsamında yer alır. Bunun yanında, özel kişilerce yürütülen faaliyetler üzerinde gerekli kamusal denetimin yürütülmemesinden kaynaklanan ölümler başta olmak üzere afet sonucu meydana gelen ölüm olaylarının tüm yönleri ile ortaya konulmasına ve sorumluların belirlenmesine imkan tanıyan etkili ve bağımsız bir soruşturma yürütülmesi de aynı çerçevede yer almaktadır. Afet gibi acil durumlar için geçerli olan pozitif yükümlülükler evrensel ve bölgesel düzeydeki insan hakları denetim organlarının kararlarında tanımlanmaktadır. Ancak bu yükümlülüklerin kapsamı ve içerikleri ve belirli afet türlerine uygulanabilirlikleri henüz tümüyle netleşmemiştir. Çalışmada,

devletlerin yaşam hakkına ilişkin pozitif yükümlülüklerinin deprem ve diğer jeolojik afetler özelinde nasıl somutlaştırılabileceği ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Hakkı, Jeolojik Afetler, Pozitif Yükümlülükler

asoscongress

Makale ID= 227

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4961-1024

Prim Uygulamasının İş Hukuku Açısından Değerlendirilmesi

Dr. Barış Şahin¹

¹Ankara Barosu

Özet

Günümüz piyasa koşullarında işletmelerin ekonomik açıdan varlıklarını sürdürebilmeleri için işçilerin iş görme edimlerini özenle yerine getirmeleri büyük önem taşımaktadır. Nitekim Türk Borçlar Kanunu'nda işçilerin iş sözleşmesi kapsamında yüklendikleri işi özenle yapmak zorunda oldukları açıkça düzenlenmiştir. (m.396/1). Bununla birlikte ekonomik ve sosyal gelişmelerin yanı sıra teknoloji alanındaki ilerlemelerle birlikte yoğunlaşan rekabet ortamında işletmelerin faaliyetlerine devam edebilmeleri için işverenlerin iş organizasyonunu sürekli iyileştirme ihtiyacı içerisinde buldukları gibi günümüz bilgi toplumunun temel sermayesini oluşturan işçilerin verimli şekilde iş görmeleri de aynı şekilde önem arz etmektedir. Söz konusu durum işçilerin iş görme borcunu gerektiği şekilde yerine getirmelerinin ötesinde bir verimlilik arayışını da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla işletmelerin verimliliğinin giderek artan oranda işçilerin performansına bağımlı hale geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır. İşçilerin yüksek performans sergilemesinin işyerinde öncelikle çalışma barışının sağlanmasıyla mümkün olacağı kuşkusuzdur. Günlük hayatta ise işçileri daha yüksek performansla çalışmaya teşvik etmek amacıyla prim uygulamasına yer verildiği sıklıkla görülmektedir. Mevzuatımızda primin tanımını ve koşullarını belirleyen genel bir düzenleme bulunmamakla birlikte, prim işçinin sergilediği yüksek performans neticesinde işletmeye sunduğu katkının ödüllendirilmesi, işçileri başarılı ve yüksek performanslı iş görmeye özendirme amacıyla temel ücrete ek olarak ödenen bir ödeme türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Anayasamızda düzenleme altına alınan sözleşme serbestisi ilkesi (m.48) ile Türk Borçlar Kanunu'ndaki sözleşme özgürlüğü kuralı (m.26) iş sözleşmeleri için de geçerlidir. Bu bağlamda kişiler kural olarak iş sözleşmesi yapılıp yapmama ve sözleşmenin karşı tarafını belirleme serbestisine sahip olmanın yanı sıra kanunda öngörülen sınırlar içinde kalmak kaydıyla iş sözleşmenin içeriğini de ihtiyaçlarına uygun şekilde değerlendirme hakkına sahiptir. Ayrıca toplu iş sözleşmelerinde de sözleşmenin tarafı olan işçi sendikası ile işveren veya işveren sendikası, sahip oldukları toplu iş sözleşmesi özerkliği çerçevesinde sözleşme koşullarını yasal sınırlar içerisinde serbestçe belirleyebilirler. Bu kapsamda gerek bireysel gerekse toplu iş sözleşmesinin tarafları işçiye ödenecek prim ile

prime ilişkin ödeme koşullarını kanunların emredici düzenlemelerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı ve konusu imkânsız olmamak kaydıyla serbestçe belirleme hakkına sahiptir (TBK m.27). Öğretide gün ay yıl gibi belli bir zaman diliminde işveren tarafından öngülenen hedeflere ulaşılması karşılığında işçiye prim ödenmesini konu alan sözleşmelere hedef sözleşmeleri adı verilmektedir. İşçinin prim hakkı iş akdinden veya toplu iş sözleşmesinden doğabileceği gibi işverenin herhangi bir sözleşmeye dayanmaksızın işçilerin menfaatine yönelik tek taraflı davranışı sonucunda oluşan işyeri uygulamasına da dayanabilir. Prim konusundaki uyuşmazlıkların ise sıklıkla prime hak kazanma şartlarının işçi tarafından yerine getirilip getirilmediği noktasında toplandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Prim, İşyeri Uygulaması, İş Sözleşmesi, Teşvik, Sözleşme Serbestisi

Evaluation of Premium Application in Terms of Labor Law

Abstract

In today's market conditions, it is of great importance that the workers diligently fulfill their work performance in order for the enterprises to survive economically. As a matter of fact, it is clearly regulated in the Turkish Code of Obligations that workers have to diligently perform the work they undertake under the employment contract. (m.396/1). In addition to economic and social developments, as well as the need for employers to continuously improve their work organization in order to continue their activities in a competitive environment that intensifies with advances in technology, it is equally important that workers, who constitute the basic capital of today's information society, work efficiently. The situation brings along a search for efficiency beyond the workers' fulfillment of their job duties as required. There is no doubt that the high performance of the workers will be possible with the establishment of labor peace in the workplace. In daily life, it is frequently seen that premiums are applied in order to encourage workers to work with higher performance. Although there is no general regulation determining the definition and conditions of the premium in our legislation, the premium appears as a type of payment that is paid in addition to the basic wage in order to reward the contribution of the worker to the enterprise as a result of the high performance exhibited, and to encourage the workers to work successfully and with high performance. The principle of freedom of contract regulated in our Constitution (art. 48) and the rule of freedom of contract in the Turkish Code of Obligations (art. 26) are also valid for employment contracts. In this context, the parties to both individual and collective labor agreements have the right to freely determine the premium to be paid to the worker and the payment terms related to the premium, provided that it is not impossible and contrary to the mandatory regulations of the laws (TCO art.27). The employee's right to premium may arise from a labor contract or a collective bargaining agreement, or it may also be based on the workplace practice that occurs as a result of the employer's unilateral behavior for the benefit of the workers without relying on any contract. It is seen that the disputes about the premium are often gathered at the point of whether the conditions for entitlement to the premium are fulfilled by the worker.

Keywords: Premium, Workplace Practice, Employment Contract, Incentive, Freedom of Contract.

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshi

Dr. Öğretim Üyesi Harun Mirsad Günday¹

¹Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, profesyonel futbolcu veyahut onun yasal temsilcisi ile profesyonel takım kurma izni verilen spor kulübü arasında akdedilen ve tarafların hak ve yükümlülükleri düzenlemekle birlikte profesyonel futbolcunun bir ücret ve prim gibi ek ödemelerinin yer aldığı rızaî bir sözleşmedir. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukukî niteliği Türk hukuk öğreti ve içtihadında bir hizmet sözleşmesi olarak kabul edilmektedir. Nitekim 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu md.393'te yer alan "İşçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirli olmayan süreyle iş görmeyi ve işverenin de ona zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmelerdir." hükmü ile 4857 Sayılı İş Kanunu md.8'de yer alan "İş sözleşmesi, bir tarafın (işçi) bağımlı olarak iş görmeyi, diğer tarafın (işveren) da ücret ödemeyi üstlenmesinden şartlarından oluşan bir sözleşmedir. İş sözleşmesi, Kanunda aksi belirtilmedikçe, özel bir şekle tâbi değildir." şeklindeki hüküm göz önüne alındığında da Türk hukuk öğreti ve içtihadının isabetli bir görüş ortaya koyduğu görülmektedir. Bu kapsamda, profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshi incelenirken bir hizmet sözleşmesi olduğu göz önünde bulundurulurken mesele ele alınmalıdır. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin kulüp tarafından feshi de mümkündür. Bu noktada Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı md.27 hükmü kulüp lehine fesih hakkının sebeplerini dört şekilde düzenlemiştir. Bunlar; vaki hastalık ve istirahat hali (PFSTT md.27/1-a), hak mahrumiyeti ve müsabakadan men cezası almış olma (PFSTT md.27/1-b), muhtelif yükümlülüklerin ağır surette ihlâli (PFSTT md.27/1-c) ve Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı'na aykırı davranışlardır (PFSTT md.27/1-d). Profesyonel futbolcu sözleşmesinin futbolcu tarafından feshi ise ikili bir ayırım yapılarak incelenmelidir. Bunlardan birincisi, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın feshe ilişkin öngördüğü düzenlemenin kapsamıdır. Bu noktada PFSTT md.28 hükmü futbolcu lehine fesih hakkının sebeplerini üç şekilde düzenlemiştir. Bunlar; ücret

alacağının elde edilememesi (PFSTT md.28/I), ücret dışında diğer alacak haklarına kavuşamama (PFSTT md.28/II) ve sportif haklı sebeplerdir (PFSTT md.28/V). İkinci olarak, iş bu düzenlemenin, Türk Borçlar Kanunu karşısındaki konumu ve normlar hiyerarşisi kapsamında uygulanabilirliği ele alınması gereken bir diğer sorundur. Son olarak, TBK md.435 vd.'de yer alan ve hizmet sözleşmesinde haklı sebeple feshi düzenleyen hükümlerin, profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshinde başvurulabilecek düzenlemeler olup olmadığı bu konuda tartışmalı olan ve incelenmesi gereken bir diğer meseleyi oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Futbolcu, Hizmet Sözleşmesi, Fesih, Haklı Sebep

Propagandanın İfade Hürriyetindeki Yeri

Öğr. Gör. Ömer Sarıaslan¹

¹Kafkas Üniversitesi

Özet

Propaganda, düşüncenin dışa aktarılma yöntemlerinden birisidir. Tarihin en eski zamanlarından beri kullanılmaktadır. İfade hürriyeti temelinde ele alınmaktadır. Günümüz teknolojisindeki gelişmelerin propagandayı daha yaygın kullanılan bir araç haline getirmesi, propagandaya ulusal ve uluslararası düzeyde müdahale edilmesini gerekli kılmıştır. İfade hürriyetinin sahip olduğu güvenceler ve kapsamı dışında kabul edilen eylemler; temel hak ve hürriyetlerin kanunla sınırlandırılması, özlerine dokunulmaksızın Anayasanın ilgili maddelerinden hareket edilmesi, sınırlamanın demokratik toplum düzenine uygun ve ölçülü olması, Anayasada yer alan hürriyetlerin hiç kimse tarafından demokratik Cumhuriyete karşı kullanılmayacağı hükümleri propaganda için de geçerlidir. Bu açıdan Türkiye'nin ulusal mevzuatında propagandanın korunmayan amacına karşılık farklı suç tipleri düzenlendiği görülmektedir. Propagandanın hem korunan hem korunmayan bir alana sahip olması, bu konuda objektif değerlendirmelerin noksanlığı halinde bu ikisinin birbirine karışması riskini artırabilir. Siyasi eleştiri mi, daha yüksek oy oranı hedefi mi, teröre destek mi. Hiç şüphesiz demokrasinin nimetlerinin dağıtılmasında siyasal katılımın olmazsa olmaz rolüyle Devletin kamu düzeni ve kamu güvenliğini sağlama görevi çatışma halindedir. Propaganda suçu, Türkiye'nin gerek mevzuatı gerek mahkeme kararlarında kısa süre içerisinde farklılaşmıştır. Bu açıdan terörü ve şiddeti meşru kılmak, teşvik etmek ve övmenin karşısındaki mücadelenin ve müdahalenin hukuki güvenlik ilkesine uyumu araştırmaya değerdir. Çalışmamızda, kamu düzeni ve kamu güvenliğinin sağlanmasının gereği anlatılmakta; korunmaması gereken propagandaya karşı müdahale ve mücadelenin nasıl yürütüleceği, ifade hürriyetinin korunmayan kısmının siyasal ifade hürriyetinden ne şekilde ayrıştırılacağı araştırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İfade Hürriyeti, Propaganda, Şiddet ve Terör, Açık ve Yakın Tehlike, Terörle Mücadele.

Makale ID= 281

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4741-2171

Reduction of Conflict Through Contract Terms

Doç. Dr. Eda Şahin Şengül¹

¹Boğaziçi Üniversitesi

Özet

The issue of contractual disputes is one of the most significant issues that parties to a contract confront while drafting and fulfilling contracts. Even the most painstakingly crafted contract terms may contain words and provisions that give rise to a conflict between the parties concerned. While it is typical for parties to a contract to disagree, this disagreement can grow if left uncontrolled. The resolution of contractual conflicts requires a legal procedure to be carried out, i.e. litigation and arbitration. However, disagreements not only harm business relationships and their reputations but also are costly, risky and time-consuming to resolve via litigation and arbitration. Still negotiators continue to focus largely on how to manage the repercussions of a breach, failure, or disagreement rather than how to prevent them from occurring or procedures that may drive contract compliance or renegotiation in order to achieve the parties' main goals by contract performance. It would always be more effective and efficient if the focus is shifted from legal issues and legally significant facts to the fundamental causes of possible disputes and conflicts. This presentation firstly argues that one of the goals of contract law should be the reduction of conflict and by doing so the contract minimises the amount of time, effort, and resources wasted on disagreements as well as the incidence of harm caused by these disputes. Then, the second part of the presentation deals with the ways in which this goal can be realised through the design of the contract between the parties.

Anahtar Kelimeler: Conflict Reduction, Goals of Contract Law, Contractual Liability, Contract Terms

Makale ID= 165

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-5203-2053

Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümünde Görevli Mahkeme ve Dava Şartı Arabuluculuk Uygulamalarının Değerlendirilmesi

Dr. Metin Kıratlı¹

¹Cumhurbaşkanlığı

293

Özet

İş sözleşmesi devam ederken sadakat borcu çerçevesinde işçinin rekabet etmeme borcu bulunmaktadır. İş sözleşmesi sona erdikten sonra rekabet yasağından söz edebilmek için tarafların bu konuda ayrı bir sözleşme yapmaları ya da iş sözleşmelerine bu konuda bir kayıt koymaları gerekmektedir. İşçinin iş sözleşmesi sona erdikten sonra rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin düzenlemeler 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 444-447'inci maddeleri arasında yer almaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nin 4'üncü maddesinde ticari davalar düzenlenmiş olup, bu maddenin birinci fıkrasının c bendine göre Türk Borçlar Kanunu'nun rekabet yasağına ilişkin 444 ve 447'nci maddelerine ilişkin düzenlemelerde öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ticari dava sayılır. Yine bu Kanun'un 5'inci maddesine göre aksine düzenleme bulunmadıkça, asliye ticaret mahkemesi dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın tüm ticari davalara bakmakla görevlidir. 25.10.2017 tarihinde yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu (İMK)'nin 5'inci maddesinin a bendine göre ise, işçi ile işveren arasında sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarında iş mahkemeleri görevlidir. Bu hükme istinaden öğretide ve yargı içtihatlarında İMK m.5/a ile TTK m. 4/1-c arasında çatışma olduğu ve uyuşmazlığın hangi düzenlemeye göre çözüleceği konusunda görüş ayrılıkları ortaya çıkmış, öğretide farklı görüşler ileri sürülmüş, yargıya intikal eden uyuşmazlıklarda da farklı kararlar verilmiştir. İMK m. 5/1-a'nın yürürlüğe girmesinden önce yargı kararlarındaki eğilim TTK m. 4/1-c ve 5/1 uyarınca görevli mahkemenin asliye ticaret mahkemeleri olduğu yönündeydi.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2012 yılı öncesinde rekabet yasağından kaynaklanan uyuşmazlıklarda iş mahkemesinin görevli olduğuna ilişkin kararlar vermesine karşın; 2012 yılında bu görüşünden dönerek rekabet yasağına ilişkin uyuşmazlıkların mutlak ticari dava niteliğinde olması nedeniyle buna ilişkin uyuşmazlıkların çözüm yerinin ticaret mahkemesi olduğu yönünde karar vermiştir. Bu karardan sonra iş davalarına bakan Yargıtay 9 ve kapatılan 22. Hukuk Daireleri de aynı yönde kararlar vermişlerdir. Ancak 7036 sayılı İMK m. 5/1-a'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte Yargıtay 9.Hukuk Dairesi istikrar kazanmış önceki içtihadından dönerek 2021 tarihinde verdiği kararında söz konusu uyuşmazlık hakkında iş mahkemesinin görevli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu tebliğde ticari dava niteliğinde olan rekabet yasağı sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda hangi mahkemenin görevli olması gerektiği kanun hükümleri, yargı kararları ve öğreti görüşleri çerçevesinde değerlendirilecektir. Bununla birlikte rekabet yasağı sözleşmesine dayanan alacak ve tazminat talepleri bakımından dava şartı arabuluculuk uygulaması konusunda hangi düzenlemenin uygulanması gerektiği de ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rekabet Yasağı, Ticari Dava, Görevli Mahkeme, İş Mahkemesi, Ticaret Mahkemesi.

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2205-4208

Restorasyon Kredisi

Dr. Öğretim Üyesi Aygül Kızılay Güneylioğlu¹

¹Kırklareli Üniversitesi

Özet

Kredi sözleşmeleri içinde pek de işlenmemiş bir kredi türü olan restorasyon kredilerinin amacı, hazır olan bir satın alma gücünün bir kültür ve tabiat varlığının yenilenmesine hizmet etmesidir. Özel hukuka tabi kişilerin sahip olduğu ve korunmasında toplumsal menfaatin bulunduğu kültür ve tabiat varlıklarının korunması, onarılması ve restorasyonunda Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkili ve görevlidir. Bu noktada bakım, onarım ve restorasyon terimleri de incelenmeli ve birbirinden ayırt edilmelidir. Restorasyon kredisinin hangi proje için verileceği ve nasıl kullanılacağı ise TOKİ tarafından belirlenir. TOKİ'ye yapılan başvurularda, özel mülkiyetteki yapıların Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunca alınan tescil kararının ve onaylı röleve ile restorasyon projelerinin bulunması gerekir. Kredinin kullanılması sürecinde TOKİ ilk olarak Banka ile temasa geçmektedir. Kredi açılan proje için ilgili bankaya gerekli talimatlar verilir. Banka ile kredi kullanıcısı arasında bir kredi sözleşmesi imzalanmaktadır. Verilecek kredi restorasyon maliyetinin en fazla % 70'dir. Bir başka anlatımla tescilli ve kültür varlığı olan taşınmaz için TOKİ tarafından restorasyon maliyetinin (keşif bedeli) en fazla yüzde 70'i için kredi kullanılmakta ve bu orana tekabül eden rakam ise 170.000 TL'yi aşmamaktadır. Tüm bu prosedür ve verilecek kredi tutarı kişileri restorasyon doğrultusunda motive edecek midir, sorusu sorulmalıdır. Bununla birlikte restorasyon kredisinin kullanılması halinde ortaya çıkabilecek problemler incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Restorasyon, Kredi, Kültür Varlığı

Restoration Loan

Abstract

The purpose of restoration loans, which is a type of loan that is not too much discussed in loan agreements, is to serve the renewal of a cultural and natural property with a ready purchasing power. Cash and technical assistance is provided by of the Ministry of Culture and Tourism for the maintenance and repair of cultural and natural properties that need to be protected, which are owned by real and legal persons. At this point, the terms care, repair and restoration should also be examined and distinguished from each other. TOKİ determines for which project the loan will be given and how it will be used. In the process of giving the loan, first of all, necessary instructions are given to the Bank for the project for which a loan is allowed by TOKİ. Following the signing of the loan contract between the Bank and the loan user, a mortgage is established on the immovable cultural property in question. The amount of the loan to be extended by TOKİ is at most 70% of the estimated cost of the project, and this amount cannot exceed 170,000 TL for 2018. If the loan is not used in accordance with its purpose, the debt becomes due.

Keywords: Restoration, Loan, Cultural Property

asoscongress

Makale ID= 94

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-9294-3086

Rusya'yı Ukrayna Savaşında Durdurmak İçin Yaptırımlardan Bireysel Cezai Sorumluluğa Uluslararası Hukuk Çareleri

Dr. Öğretim Üyesi Muhammet Celal Kul¹

¹Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Özet

Rusya, Ukrayna toprakları arasında olan Kırım'ı 2014 yılında önce işgal daha sonra da ilhak etmiştir. Rusya'nın Ukrayna'ya karşı giriştiği askeri müdahaleler 2022 yılında uluslararası silahlı çatışma boyutuna ulaşmıştır. Rusya'nın Avrupa'ya doğru yayılımacı bir siyaset izlemesi uluslararası toplumu harekete geçirmiş ancak Rusya'ya karşı uygulanan ticari yaptırımlar çeşitli nedenlerden dolayı yetersiz kalmıştır. Uluslararası hukuka aykırı olarak kuvvet kullanmak, uluslararası barışı tehdit etmek veya bozmak 1945'te oluşturulan modern uluslararası hukuk sisteminde belli müeyyidelerle karşılaşmayı sonuçlayan hareket tarzlarındandır. Devletler bu tür hareketlerinin neticesinde kendilerine karşı alınan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararlarıyla veya bireysel yaptırımlarla karşılaşabilmektedirler. Barışın bozulması, barışın tehdit edilmesi ve bir devletin başka bir devletin toprağına tecavüz edilmesi hallerinde Birleşmiş Milletler Şartı'nın otuz dokuzuncu maddesine göre Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi bu durumları tespit eder ve ne gibi tedbirler alacağına karar verir. Birleşmiş Milletler Şartı'nda bu durumlarda alınacak tedbirler daha barışçıl olanlarından en sert askerî tedbirlere kadar belirtilmiştir. Keza, savaş yahut uluslararası silahlı çatışmalar esnasında uluslararası insancıl hukukun ihlallerinden dolayı bireysel cezai sorumluluğun işletilmesi de gündeme gelecektir. İnsancıl hukuk kuralları gereği çatışan tarafların çatışma esnasında işlediği insancıl hukuk ihlallerinden mesul tutulabilmesi mümkünken adi suçlar bu kapsamın dışında kalmaktadır. Kişilerin uyrukluğunda bulunduğu ülke yargı yetkisini kullanmıyorsa liderlerin veya diğer kişilerin bireysel cezai sorumluluklarına gidilmesi ad hoc veya daimi bir uluslararası ceza mahkemesi vasıtasıyla mümkün olabilmektedir. Uluslararası Ceza Mahkemesi yakın zaman önce Rusya lideri Viladimir Putin hakkında savaş suçları işlediği iddiasıyla bir yakalama müzakeresi çıkartmıştır. Rusya Lideri, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin yargı yetkisini kabul etmediğini ve Roma Statüsü'ne taraf olmadığını dolayısıyla yapılan işlemin kendisi için hüküm ifade etmeyeceğini savunmuştur. Viladimir Putin'in Güney Afrika'ya yapacağı yakın gelecekteki ziyaret esnasında yakalanması senaryoları da uluslararası gündemde tartışılan konular arasında yerini almıştır. Bu çalışmada, diğerlerinin yanında, bu tarz önlemlerin uygulanabilmesinin mümkün olup olmadığı; Rusya-Ukrayna Savaşı konusunda Rusya'yı

durdurmak için atılan ve atılmayan ve atılması muhtemel adımlar Uluslararası hukuk çerçevesinde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Rusya, Ukrayna, Savaş, Yaptırım, Bireysel Cezai Sorumluluk

**Savaş Esirlerine Yapılacak Muamele Konusunda İslam Hukuku Kuralları ile
Uluslararası İnsancıl Hukuk Kurallarının Karşılaştırılması**

Doç. Dr. Süleyman Dost¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Uluslararası alanda ortaya çıkan hukuki sorunlar, yazılı ve yazılı olmayan uluslararası hukuk kurallarının uygulanmasıyla ile çözülmeye çalışılmaktadır. Ancak mevcut ilke, kural ve uygulamaların bu sorunları her zaman çözmeye yetmediği görülmektedir. Yetersiz kalınan işbu alanlardaki sorunların çözümü için dünyadaki farklı hukuk sistemlerinden yararlanılmaktadır. Bu farklı hukuk sistemlerinden birisi de ihtiva ettiği ilke, kural ve uygulamaları ile İslam Hukuk sistemidir. “Barış, kurtuluş ve esenlik” anlamlarına gelen İslam’ın ortaya çıkış amacının, insanlığın barış, kurtuluş ve esenliğini sağlamak olduğu görülmektedir. İnsanlığın karşılaştığı sorunların çözümü için, bütün alanlarda olduğu gibi uluslararası insancıl hukukta da İslam’ın getirdiği ilke, kural ve uygulamalardan yararlanılmaktadır. Bu bağlamda İslam Hukukunda esirlere yapılacak muameleler konusunda 1400 yıl önce yazılı ve yazılı olmayan kurallar konulmuştur. Buna karşılık modern uluslararası insancıl hukukta esirlere dair kuralların, ancak 20.yüzyıl başlarında yazılı hale getirilmeye başlandığı görülmektedir. İşbu çalışmada esirlere yapılacak muameleler konusunda İslam Hukukunda öngörülen ilke ve kurallar ile günümüz insancıl hukuk kuralları karşılaştırılacaktır. Bu kapsamda esirlere yapılacak muameleleri düzenleyen İslam Hukuku kaynakları ile 1899 ve 1907 La Haye Sözleşmeleri, 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri ve 1977 tarihli Silahlı Çatışmalarda Mağdurların Korunmasına İlişkin Ek Protokoller’deki ilgili ilke ve kurallar inceleme konusu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Esir, İslam Hukuku, Esirlere Yapılacak Muamele, Uluslararası İnsancıl Hukuk, Savaş

Comparison of Islamic Law Rules and International Humanitarian Law Regarding the Treatment to Prisoners of War

Abstract

Legal problems that arise in the international arena are tried to be solved by the application of written and unwritten rules of international law. However, it is seen that the existing principles, rules and practices are not always sufficient to solve these problems. Different legal systems in the world are used to solve the problems in these areas that are insufficient. One of these different legal systems is the Islamic legal system with its principles, rules and practices. It is seen that the purpose of the emergence of Islam, which means "peace, salvation and well-being", is to ensure the peace, salvation and well-being of humanity. In order to solve the problems faced by humanity, the principles, rules and practices brought by Islam are used in international humanitarian law, as in all fields. In this context, written and unwritten rules were established 1400 years ago on the treatment of prisoners in Islamic Law. On the other hand, it is seen that the rules on prisoners in modern international humanitarian law were only written in the beginning of the 20th century. In this study, the principles and rules stipulated in Islamic Law regarding the treatment of prisoners will be compared with today's humanitarian law rules. In this context, the sources of Islamic Law regulating the treatment of prisoners and the relevant principles and rules in the 1899 and 1907 Hague Conventions, the 1949 Geneva Conventions and the 1977 Additional Protocols on the Protection of Victims in Armed Conflicts will be examined.

Keywords: Prisoner, Islamic Law, Treatment of Prisoners, International Humanitarian Law, War

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9928-7571
ORCID ID: 0000-0002-2921-0795

Seçim Güvenliği Bağlamında Dezenformasyon

Dr. Öğretim Üyesi Nizamettin Aydın¹-Öğr. Gör. Tevfik Kardeşin²

¹Kütahya Dumlupınar Üniversitesi İİBF

²Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Hisarcık Meslek Yüksekokulu

Özet

Seçimler, demokrasinin toplumsal tabana yayılması ve benimsenerek süreklilik kazanmasına yönelik bir takım farklı yöntemlerin uygulanabilmesine imkân tanıyan aktif bir süreci ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle seçimler, seçmen olarak tanımlanan siyasal karar vericileri devlet yönetiminde söz sahibi yapan ve bu doğrultuda etkin siyasal makamlara alternatifleri arasından belli kişi ya da kişilere yönetme hakkı tanıyan ya da yönetme hakkını sona erdiren dinamik bir yapıyı da tanımlamaktadır. Seçim, seçme hakkını kullanan ve seçimde belirleyici olan seçmenler ile seçmenin tercihini kazanmaya çalışan seçilme hakkını kullanan adaylar arasında geçmekle beraber bu sürecin yönetimi ve denetiminden sorumlu kurul ya da mahkemelerin de dâhil olduğu bir süreçtir. Bu sürecin inşasında ve sürekliliğindeki kilit öneme haiz olması durumu seçimlerin güven içerisinde yapılması zorunluluğunu da beraberinde gerekli kılmaktadır. Seçim öncesi, seçim günü ve seçim sonrası aşamalarından oluşan seçim sürecinin her bir aşamasının seçim aktörleri açısından adil ve serbest bir şekilde yürütülmesi ve seçmenin gerçek iradesinin seçim sonuçlarına yansıtılmasına katkıda bulunacak biçimde güven içinde yapılması gerekmektedir. Seçim güvenliği demokrasi açısından büyük öneme haiz çok boyutlu bir olgudur. Bunlardan ilki, belki de en önemlisi seçim sürecine ilişkin bilgi güvenliğidir. Seçim sürecinin adil, dürüst, özgür ve güven içerisinde yürütülmesi için bilgi akışının güven içerisinde gerçekleşmesi oldukça önemlidir. Olması gereken karşısında günümüzde teknolojik gelişmelere paralel biçimde dezenformasyon olgusunun artarak devam ettiği gerçeği gözden kaçırılmaması gereken bir durumdur. Dezenformasyon olgusunun temelinde bilginin gerçek mecrasından ve anlamından çarpıtılarak kopartılması ve bu şekilde hedef kitlenin düşünce ve görüşlerinin manipüle edilmesi yatmaktadır. Dezenformasyon, genelde bireysel ve toplumsal

nitelikli ilişki süreçlerine özelde ise seçim sürecine dolayısıyla demokrasiye, demokrasi kurumlarına ve demokratik süreçlere zarar veren bir etkidir. Dezenformasyon hukuktan teknik bilimlere kadar geniş bir yelpazeyi ilgilendirmektedir. Bu yelpazenin kanatlarından bir tanesi de seçim ve seçim güvenliğidir. Literatür tarama sonuçları göstermektedir ki dezenformasyon olgusunu, seçim güvenliği bağlamında ele alan çalışmalar yok denecek kadar azdır. Seçim güvenliğine odaklanan çalışmalar konunun fiziki güvenlik boyutuna odaklanmışlardır. Bu çalışmada dezenformasyon olgusunun seçim güvenliğine olan etkileri irdelenmeye çalışılacaktır. Bu bağlamda çalışmanın ilk bölümünde seçim güvenliği kavramı, ikinci bölümünde dezenformasyon olgusu ve dezenformasyon yöntem ve teknikler, üçüncü ve son bölümde ise, dezenformasyon olgusunun seçim güvenliğine yönelik etkileri ve seçim güvenliği bağlamında dezenformasyona engel olmak adına var olan mevzuat düzenlemeleri Türkiye özelinde ele alınmak suretiyle irdelenecektir. Anahtar Kelimeler: Demokrasi, Seçimlerin Yönetimi ve Denetimi, Seçim Güvenliği, Dezenformasyon.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, Seçimlerin Yönetimi ve Denetimi, Seçim Güvenliği, Dezenformasyon.

asoscongress

Makale ID= 181

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5156-9569

Serbest Seçim Hakkı Bağlamında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Taraf Devletlerdeki Seçim Sistemi Tercihlerine Yaklaşımı

Dr. Öğretim Üyesi Aslı Topukcu¹

¹Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Serbest seçim hakkı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ek 1 No'lu Protokol'ün 3. maddesinde düzenlenmiştir. İlgili maddede taraf devletlere yasama organının seçiminde, halkın kanaatinin özgürce açıklanmasını sağlayacak koşullar altında, makul aralıklarla ve gizli oyla serbest seçimler yapma yükümlülüğü getirilmektedir. Madde metnine bakıldığında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin seçim sistemleri hakkında özel bir düzenlemeye yer vermediği ve bu bağlamda da taraf devletlere bir seçim sistemi dayatmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, seçim sistemlerine ilişkin meseleler, gerek Türkiye'den gerekse başka taraf devletlerden yapılan başvurular sonucunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına konu olmuştur. Bu kararlar incelendiğinde taraf devletlerdeki seçim sisteminin; seçim barajı, siyasi partilere mali destek sağlanması için asgari temsil oranı belirlenmesi, seçimlerde siyasi partiler tarafından kapalı aday listesi sunulması ve seçimlerde azınlık kontenjanı gibi pek çok farklı konu bağlamında Avrupa İnsan Haklarına Mahkemesi önüne geldiği görülmektedir. Türkiye açısından değerlendirdiğimizde ise, başvuruların seçim barajı ile bağlantılı olarak şekillendiği tespit edilebilmektedir. Bu kapsamda özellikle taraf devletlerdeki seçim sistemlerinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından değerlendirildiği Yumak ve Sadak/Türkiye, Oran/Türkiye, Grosaru/Romanya ve Saccomanno ve Diğerleri/İtalya kararları ele alınacaktır. Ayrıca Mahkeme'nin serbest seçim hakkına ilişkin genel nitelikli başvurularına da yer verilecektir. (Özellikle Aziz/Kıbrıs, Podkolzina/Letonya, Sitaropoulos ve Giakoumopoulos/Yunanistan, Shindler/Birleşik Krallık, Sukhovetsky/Ukrayna) Bu çerçevede sunum kapsamında aşağıdaki konular özellikle ele alınacaktır; 1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ek 1 No'lu Protokol'ün 3. maddesi seçim sistemleri konusunda taraf devletlere hangi yükümlülükleri getirmektedir? 2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin taraf devletlerdeki seçim sistemi tercihlerine bakışı nasıldır? 3. Seçim sistemleri konusunda ortak bir Avrupa standardından söz edebilmek mümkün müdür, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu bağlamda nasıl bir değerlendirme yapmaktadır? 4. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne seçim sistemleri bağlamında Türkiye'den gelen başvurular nasıl değerlendirilebilir? Sonuç olarak sunum kapsamında,

öncelikle genel olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ek 1 No'lu Protokol'ün 3. maddesinde serbest seçim hakkının kapsamının kısaca ortaya konması ve ardından seçim sistemleri bağlamında ilgili hükmün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadında nasıl ele alındığının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Serbest Seçim Hakkı, Seçim Sistemleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

European Court of Human Rights' Approach to Election System Preferences in States Parties in the Context of the Right to Free Elections

Abstract

The right to free elections have been enshrined in Article 3 of Protocol No. 1 to the European Convention on Human Rights. In the relevant article, the state parties are obliged to hold free elections at reasonable intervals and by secret ballot, under conditions that will ensure the free expression of the opinion of the people in the election of the legislature. While looking at the text of the article, it has been seen that the European Convention on Human Rights does not include a special regulation on electoral systems and in this context, it does not impose an election system on the state parties. However, the issues related to the electoral systems have been lodged before the European Court of Human Rights from both Turkey and other state parties. While examining these decisions; it is seen that applications concerning the electoral systems have been lodged before the European Court of Human Rights in many different issues such as the election threshold, the minimum representation rate to provide financial support to political parties, the submission of a closed candidate list by political parties in the elections and the minority quota in the elections. In this context, the decisions of Yumak and Sadak/Turkey, Oran/Turkey, Grosaru/Romania and Saccomanno and Others/Italy, in which the electoral systems in the party states are evaluated by the European Court of Human Rights, will be discussed. In addition, general applications of the Court regarding the right to free elections will be included. (Especially Aziz/Cyprus, Podkolzina/Latvia, Sitaropoulos and Giakoumopoulos/Greece, Shindler/United Kingdom, Sukhovetsky/Ukraine) In this context, the following topics will be specifically discussed within the scope of the presentation; 1. What obligations does Article 3 of Protocol No. 1 to the European Convention on Human Rights impose on the state parties regarding electoral systems? 2. How does the European Court of Human Rights examine the electoral system preferences in the state parties? 3. Is it possible to reach a common European standard on electoral systems, how does the European Court of Human Rights evaluate it? 4. How can applications from Turkey to the European Court of Human Rights be evaluated in the context of electoral systems? As a conclusion, the aim of the presentation is briefly reveal the scope of the right to free elections enshrined in the Article 3 of Protocol No. 1 to the European Convention on Human Rights, and then evaluate how the relevant provision is discussed in the case-law of the European Court of Human Rights in the context of electoral systems.

Keywords: Right to Free Elections, Electoral Systems, European Court of Human Rights

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-7319-9928

**Sigortacının Sözleşmenin Devamı Sırasındaki Aydınlatma Yükümlülüğü ve
Yükümlülüğün İhlali Halinde Uygulanacak Yaptırım**

Arş. Gör. Dr. Neyzen Fehmi Dolar¹

¹Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Tam iki tarafa borç yükleyen özel hukuk sözleşmesi niteliğinde olan sigorta sözleşmesinin gerek kurulmasından önce gerekse devamı sırasında aralarındaki bilgi asimetrisinin ortadan kaldırılması amacıyla taraflara birtakım yükümlülükler getirmektedir. Bu hususta sigortacının bilgi eksikliğinin giderilmesine yönelik olarak sigorta ettirenin sigortacıya birtakım bilgileri vermesi eskiden beri yasal düzenlemeye sahiptir. Buna karşılık sigortacının sigorta ettirenin bilgi eksikliğini gidermesi amaçlayan aydınlatma yükümlülüğü son 30 yıl içinde ortaya çıkmış ve gelişmiş, bu gelişmeler neticesinde 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 1423'üncü maddesiyle yasal düzenlemeye kavuşmuştur. sigortacının aydınlatma yükümlülüğü konusunda, TTK m. 1423 dışında 2020 tarihli Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik'te (SSBİY) de düzenleme yapılmıştır. Hem TTK m. 1423'te hem de SSBİY hükümlerinde sigortacının muhatabını gerek sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce gerekse sözleşmenin yürürlükte olduğu süre boyunca aydınlatmakla yükümlü olduğu düzenlemiştir. TTK m. 1423/1'in ikinci cümlesinde sigortacı ve acentesi "poliçeden bağımsız olarak sözleşme süresince sigorta ilişkisi bakımından önemli sayılabilecek olayları ve gelişmeleri sigortalıya yazılı olarak açıklar" hükmüyle sigortacının sözleşmenin kurulmasından sona ermesine kadar yürürlükte bulunduğu sürece muhatabını aydınlatmakla yükümlü olduğu ifade edilmiştir. Çalışmamızda sigortacının sözleşmenin devamı sırasındaki aydınlatma yükümlülüğü ve bu yükümlülüğünün ihlal edilmesi halinde uygulanacak yaptırım TTK m. 1423 ile SSBİY hükümleri esas alınarak incelenecektir. Bu kapsamda ilk olarak, sözleşmenin devamı sırasındaki aydınlatma yükümlülüğünün yükümlüsü, muhatabı, konu ve içerik bakımından kapsamı, ifa zamanı ve ifa şekli ele alınacaktır. İkinci olarak sözleşmenin devamı sırasındaki aydınlatma yükümlülüğünün ihlali halleri belirtildikten sonra, yükümlülüğün ihlal edilmesi halinde uygulanacak yaptırım, doktrinde ileri sürülen görüşler değerlendirilerek ele alınacaktır. Ayrıca tüm bu değerlendirmeler yapılırken Alman ve İsviçre hukukunda yer alan düzenlemelerden faydalanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta Sözleşmesi, Aydınlatma Yükümlülüğü, Bilgilendirme Yükümlülüğü, Sigortacı, Sigorta Acentesi, Sigorta Brokeri, Sigorta Ettiren, Sigortalı.

Sistem Dışı Yargılama Usulünde Yazılı Delillerin İspat Gücü

Doç.Dr. Ahmet Karakocalı¹

¹Anadolu Üniversitesi

Özet

Roma hukukunun farklı dönemlerinde uygulanan iki yargılama sistemi bulunmaktadır. Bunlardan biri Özel Yargılama Sistemi diğeri ise Sistem Dışı Yargılama adı ile karşımıza çıkar. İki farklı yargılama sisteminin olması sebebi ile her dönemde yargılama hukukunun en temel konularından biri olan ispat ve deliller konusunda da farklı kural ve düzenlemeler getirilmiştir. Ancak yazılı deliller Roma yargılama hukuku bakımından her zaman önemini koruyan bir konu başlığı olarak yerini almıştır ve Sistem Dışı Yargılamada ise yazılı deliller daha da önem kazanmıştır. Zira Sistem Dışı Yargılamada devletin artık her alanda olduğu gibi yargılama alanında da gücünü hissettirmesiyle ispat sürecinde de çeşitli düzenlemelere gidilmiştir. Yine bu dönemde ilk derecede verilen kararların düzeltilebilir hal alması; yargıcın vereceği kesin karar için her şeyi inceleyerek gerçeğe ulaşması yolundaki baskıyı azaltmış bu da delil sisteminin daha kurallı hale getirilebilmesini sağlamıştır. Roma hukuku metinleri incelendiğinde Sistem Dışı Yargılamada yazılı delillerin günümüzde olduğu gibi bir sınıflandırmasının olmadığı görülmekle birlikte resmi ve özel belgelerin ispat gücüne göre ayrı ayrı dikkate alındığı anlaşılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, yargılama sistemimizde farklı bir görüntüde karşımıza çıksa dahi, Roma Hukuku'ndan günümüze yazılı deliller, yargılama sistemlerinin ispat konusunda önem arz eden konularından biri olarak her dönem ispat hukukunun temel konu başlıklarından biri olmuştur. Bu çalışmada dönemselsel olarak sınırlamak adına, Roma Sistem Dışı Yargılama usulünde yazılı delillerin ispat gücü ve hangi örneklerle karşımıza çıktığı, yeri geldikçe hukukumuzdaki örnekleri ile de karşılaştırılarak açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Roma Hukuku, Yargılama Sistemi, İspat, Delil, Yargıç

Site Yöneticisinin Deprem Kaynaklı Zararlardan Doğan Cezai Sorumluluğu

Dr. Öğretim Üyesi Korhan Yeğrim¹

¹İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türkiye aktif fay hatlarının yer aldığı ve pek çok ölümcül nitelikli kayıpların yaşandığı bir deprem ülkesidir. Yer kabuğunun derinlerinde meydana gelen kırılmalar ve yer değiştirmeler sebebiyle meydana gelen sarsıntı hareketi olarak adlandırılan deprem, sarsıntı hareketleri sebebiyle binaların yıkılmasına, ölümcül ve yaralayıcı nitelikte zararların yaşanmasına neden olmaktadır. Bu zararlı neticelerin meydana gelmesinde bazı kişilerin kasti, ihmali ya da taksirli hareketleri de etkili olmaktadır. Bu kişilerin gerçekleşen eylemden dolayı cezai olarak sorumlu tutulmaları, fiil ile gerçekleşen netice arasında illiyet bağının bulunmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda site yöneticisinin kat maliklerine karşı deprem sebebiyle ölümcül nitelikteki kayıplar, yaralanmalar ya da mali nitelikteki maddi kayıplardan dolayı cezai olarak sorumlu tutulup tutulamayacağı tartışmalıdır. Site yöneticisinin kat maliklerine karşı sorumluluğu 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu'nu madde 38'de açıkça düzenlenmiştir. Anılan madde uyarınca site yöneticisi, kat maliklerine karşı bir vekil gibi sorumlu tutulmuştur. Yönetici görevini kendisinden beklenen dikkat ve özeni yerine getirdiği takdirde meydana gelecek zararlardan şahsi olarak sorumlu tutulmayacaktır. Buna karşılık yönetici, görevini yerine getirirken kasten ya da ihmali suretle bir davranışı bulunduğu veya gerekli dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı hareket ettiğinde meydana gelen zararlardan şahsi olarak sorumlu tutulacaktır. Tebliğimizde, site yöneticisinin kat maliklerine karşı sorumluluğu ele alınarak, 634 sayılı Kanun çerçevesinde depremden kaynaklı maddi kayıplardan dolayı cezai sorumluluğunun bulunup bulunmadığı öğretilerdeki görüşler ve yargı kararları ışığında ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Site Yöneticisi, Taksirli Sorumluluk, Kat Mülkiyeti Kanunu, İhmali Sorumluluk

Sokak Köpeklerinin Verdiği Zararlardan İdarenin Sorumluluğu

Dr. Öğretim Üyesi Muradiye Çevikçelik¹

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Ülkemizde son dönemlerde sokak köpeklerinin insanlara, diğer canlılara ve taşınır varlıklara verdikleri zararlardan kaynaklanan problemler sık sık gündeme gelmektedir. Özellikle Bitlis'in Adilcevaz ilçesine bağlı Göldüzü köyünde sokak köpeklerinin saldırısına uğrayan iki çocuktan birinin kuduz olarak hayatını kaybetmesi, bu problem karşısında idarelerin iş birliği içerisinde hareket ederek derhâl gerekli önlemleri almalarını gerektirmektedir. Zira kuduz, merkezi sinir sistemini etkileyen ve tedavisi neredeyse imkânsız olan bir viral hastalıktır. Bu yönüyle kuduz virüsünün genel sağlığı tehdit ettiği ve dolayısıyla kamu düzeninin bozulmasına neden olduğu aşikardır. Ayrıca sürü halinde yaşayan ve sokaklar ile park ve bahçeleri sahiplenen sokak köpekleri, mezkûr kamusal alanları kullanmak isteyen kişiler açısından ciddi bir sorun oluşturmaktadır. Ülkemizde sokak köpeklerinin verebileceği zararlara karşı önlem almak hususunda 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu, Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği ve Kuduz Hastalığından Korunma ve Kuduz Hastalığı ile Mücadele Yönetmeliği ile çeşitli idarelerin görevlendirildiği görülmektedir. Bu kapsamda sahipsiz hayvanların kimliklendirilmesi, kısırlaştırılması, kuduz virüsüne karşı aşılınması ve aşı kayıtlarının tutulması idarelerin sorumlulukları arasında yer almaktadır. Öte yandan 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda bütün hayvanların eşit doğduğu ve yaşama hakkına sahip olduğu, kanunda öngörülen birtakım istisnalar dışında sahipsiz ya da güçten düşmüş hayvanların öldürülmesinin yasak olduğu vurgulanmıştır. Bu nedenle özellikle son dönemde mahalli idarelere ait bazı sahipsiz hayvan bakımevi ve rehabilitasyon merkezlerindeki köpeklerin bu birimlerde görev yapan personel tarafından vahşice öldürülmesinin hiçbir hukuki dayanağı bulunmamaktadır. Bu bildirin amacı, sokak köpeklerinin verebileceği zararlardan hangi idarelerin ne ölçüde sorumlu tutulacağını ortaya koymaktır. Bildiri kapsamında öncelikle sokak köpeği kavramı açıklanacaktır. Devamında ise sokak köpeklerine karşı alınacak önlemlerin kapsamı ve bu önlemleri alması gereken yetkili idareler, ilgili mevzuat ve Danıştay kararları ışığında tespit edilecektir. Sonuç olarak sokak köpeklerinin saldırılarına karşı önlem alma görevi, çeşitli idareler tarafından koordinasyon içinde yerine getirilmesi gereken idari kolluk niteliğinde bir faaliyettir. Bu görevlerin hiç yerine getirilmemesi, geç veya kötü bir şekilde yerine getirilmesi nedeniyle sokak köpeklerinin saldırıları neticesinde bir zarar doğması

durumunda, yetkili idareler uygun illiyet bağı kurulabildiği ölçüde meydana gelen zarardan hukuken sorumlu tutulabilir.

Anahtar Kelimeler: Idarenin Sorumluluğu, İdari Kolluk Faaliyeti, Sokak Köpekleri

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3550-0801

Stajyer Avukatların Sosyal Sigortalılığı

Arş. Gör. Mahmut Şamil Karababa¹

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Özet

Adaletli bir yargılamanın varlığı, ancak avukatın etkin katılımıyla sağlanabileceğinden avukatın seçkin olması ve üstün nitelikler taşıması gerekir. Bu sebeple temel hukuki eğitim almış olmanın yanında, avukatlık mesleğinde yetkin olabilmek için; stajyerlik gibi özel bir eğitimi de tamamlamış olmak gerekmektedir. Söz konusu önemi haiz avukatlık stajı, yaklaşık bir sene sürmekte ve hukuk fakültesinden yeni mezun olmuş ve henüz sigortalı vasfı kazanmamış bir stajyerin haftanın hemen her günü adliye ve/veya avukatlık bürosunda bulunmasını gerektirmektedir. Avukatlık stajı, mahkemelerde staj ve avukat yanında staj olarak ikiye ayrılmaktadır. İlk altı ay boyunca stajyer avukat; cumhuriyet savcılığında, mahkemelerde ve icra dairesinde staj görmektedir. Böylece duruşmalarda, keşiflerde, soruşturmalarda ve kararın görüşülmesinde hazır bulunmaktadır. İkinci altı aylık kısımda ise mahkemelerdeki ve idari makamlardaki işleri takip eden stajyer avukat, bu dönemde yanında staj yaptığı kıdemli avukatın yazılı olur vermesi halinde yanında belirtilen mahkemelerdeki duruşmalara da bizzat girebilmektedir. Bu dönemde stajyer avukatın, dava dosyası hazırlamak ve icra takibi yapmak gibi görevleri de vardır. Bahsi geçen süreç boyunca aktif bir şekilde çalışan stajyer avukatın sosyal sigortalılığının nasıl sağlanacağı, hangi sigorta kolları bakımından sigortalı sayılacağı ve mevcut durumun sosyal güvence sağlanması noktasında yeterli olup olmayacağı çalışmamızın inceleme konusu olacaktır. Nitekim 13/2/2011 tarihli, 6111 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanun'a "avukatlık stajı yapmakta olanlardan genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayanlar staj süresi ile sınırlı olmak üzere genel sağlık sigortalısı sayılır." hükmü eklenmiştir. Ancak bununla beraber diğer sigorta kolları bakımından da stajyer avukatların sosyal güvenliği yukarıda anlatılan çalışma dönemleri bakımından önem arz etmektedir ve çalışmamızda incelenecektir. Resmî Gazete 'de 11 Haziran 2022 tarihinde yayımlanan 7409 sayılı Kanunla 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 16'ncı maddesine ikinci fıkra eklenmiş ve böylece sigortalı olmayanların yanında; sigortalı olarak çalışanların ve kamu kurum ve kuruluşlarının kadro veya pozisyonlarında görev yapanların da avukatlık stajı yapabileceği hükme bağlanmıştır. Böylece sosyal sigortalılıkları açısından avukatlık stajı yapan iki farklı sınıf ortaya çıkmıştır. Çalışmamızda her iki sınıfın sahip olduğu sosyal sigortalılık

durumu avukatlık stajı bağlamında incelenecek ve bunun yanında bahsi geçen düzenlemeler, sosyal sigortalar hukuku açısından değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Stajyer Avukat, Sosyal Sigortalar, 5510 Sayılı Kanun, 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesinde Şüpheli İşlem Bildirimi ve Önemi

Doç. Dr. Neslihan Karataş Durmuş¹

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Suç vasıtasıyla gelir elde edilmesi durumunda, suçu işleyen kişi ya da örgütler bu geliri tekrar suç işlenmesi veya örgütlerin güçlenmesi için kullanabilmektedirler. Suçtan elde edilen gelirler kanunların suç saydığı her türlü fiil ve faaliyetlerden elde edilen ekonomik değerleri ifade ediyor olup karapara, kirli para, suç parası şeklinde literatürde kullanılabilir. Öncelikle 4208 sayılı Kanun ile mevzuatımıza girmiş olan “Karapara” ifadesi 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda “Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değeri” şeklinde ifade edilmiş 5549 sayılı Kanunda da “Suç Gelirleri” olarak yerini almıştır. İşbu Kanunların ilgili maddeleri incelendiğinde kapsamalarının benzer olduğu amacın ise aynı olduğu görülebilir. Kanun koyucu zaman içinde farklı kanunlarda düzenlemeler yaparak suçtan kaynaklanan gelirleri yerleştirme, ayrıştırma ve bütünleştirme aşamalarından geçirecek ekonomiye yasal yoldan elde edilmiş gelir şekline dönüştürülerek aklanması faaliyetini engellemeyi hedefleyerek önleyici ve bastırıcı birtakım tedbirler almıştır. Tüm bu tedbirlerin gerçekleştirilmesi esnasında da 5549 sayılı Kanunun 2. maddesini 1. fıkrasının d) bendinde tahdidi olarak sayılan kurum ve kuruluşlar ile birtakım iş ve meslek gruplarına yükümlülükler getirilmiştir. Yükümlü olarak sayılan bankalar, faktoring şirketleri, finans kuruluşları gibi kurumlar ile finansal işlemlerin gerçekleştirilmesinde görevleri gereği bilgi sahibi olan noterler, avukatlar, serbest meslek mensupları gibi mesleklere getirilmiş olan yükümlülüklerin içerisinde, önleyici tedbir olarak nitelendirilen, Şüpheli İşlem Bildirimleri (ŞİB) çok önemli bir yere sahiptir. 5549 sayılı Kanunun 4. maddesinde düzenlenmiş olan şüpheli işlem bildirimleri “... yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair bilgi, şüphe veya şüpheliyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığına (MASAK) bildirilmesi”dir. İşbu Kanunun verdiği yetkiye dayalı olarak çıkartılan Yönetmeliğin 27.vd. maddelerinde ve MASAK’ın yayınladığı 13 sıra nolu Genel Tebliğde ŞİB’lerin hangi

usul ve esaslara göre yapılması gerektiği düzenlenmiştir. Karaparanın aklanmasının veya terörün finansmanının önlenmesinde çok önemli bir role sahip olan ŞİB'lerin yapılmasında genel kurallar benzer olmakla birlikte yükümlülerin durumuna göre bazı farklılıklar da söz konusu olabilir. Bu sebeple, MASAK, Kanunun ve sair mevzuatların kendisine verdiği yetki kapsamında yükümlülerin ŞİB'leri nasıl yapacaklarına dair rehberler yayınlamıştır. Bu kapsamda çalışmamızda suç gelirlerinin aklanmasının ve bunun gerçekleşmesini engellemek için getirilen önleyici ve bastırıcı tedbirlere kısaca değindikten sonra ŞİB'lerin kimler tarafından verilmesi gerektiği, usul kuralları ve öneminden bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Karapara Aklama, Şüpheli İşlem Bildirimleri, Şuç Gelirleri, Masak

Süregelen Bir Tartışma: Rekabet Yasağı Sözleşmesinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Görevli Mahkeme

Doç. Dr. F. Burcu Savaş Kutsal ¹

¹Bahçeşehir Üniversitesi

Özet

İş sözleşmesinin devamı süresince rekabet etmeme borcunun ihlali halinde başvurulacak mahkemenin iş mahkemesi olduğu hususunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Buna karşılık, iş sözleşmesinin sona ermesinden sonraki döneme ilişkin rekabet yasağından kaynaklı uyuşmazlıkların çözümünde asliye ticaret mahkemelerinin mi yoksa iş mahkemelerinin mi görevli olduğu on yıllardır tartışma konusu olmuştur. Bu hususta Yargıtay zaman içinde farklı yönde kararlar vermiştir. Konuya ilişkin yargı kararlarının seyri, 2012 yılına kadar iş mahkemelerinin, 2012 sonrasında ise ticaret mahkemelerinin görevli olduğu yönünde olmuş, son dönemde ise uygulama ticaret mahkemelerinin görevli olduğu şeklinde yerleşmiş, böylelikle tartışmanın nihayete erdiği düşünülmüştür. Fakat, söz konusu tartışma 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 25.10.2017 tarihinde yürürlüğe girmesi ile yeniden alevlenmiştir. Şöyle ki, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 1 Haziran 2021 tarih ve E. 2021/3076, K. 2021/9789 sayılı kararı ile yerleşik içtihattan dönülerek görevli mahkemenin iş mahkemesi olduğu kabul edilmiştir. Buna karşılık, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 3 Aralık 2021 tarih ve E. 2021/1534, K. 2021/6811 sayılı kararında rekabet yasağının ihlaline dair uyuşmazlıklara bakma görevinin ticaret mahkemelerine ait olduğuna karar vermiştir. Benzer görüş farklılığı Bölge Adliye Mahkemelerinin konuya ilişkin kararlarında da oluşmuştur. Hatta öğretilerde gerek ticaret hukukçuları gerek iş hukukçuları gerekse usul hukukçuları tarafından yazılan çeşitli eserlerde farklı sonuçlara ulaşılmış, belirtilen üç alandaki hukukçular kendi içlerinde bile bir görüş birliğine varamamışlardır. Söz konusu görüş ayrılığının temelinde ise, asliye ticaret mahkemelerinin görevine ilişkin Türk Ticaret Kanunu m. 4 ve 5 ile iş mahkemelerinin görevini düzenleyen İş Mahkemeleri Kanunu m. 5 hükümlerinin çatışması ve çatışan bu düzenlemelerden hangisine üstünlük verileceğinin bir türlü belirlenememesi yer almıştır. Geline nokta, Anayasal koruma altında olan hukuk güvenliği ve hukuki belirlilik ilkelerine ciddi zarar verdiği gibi hükmolunan görevsizlik kararları ile yargı kademelerini gereksiz bir iş

yükü altında bırakmıştı. Sorunun çözümü adına İstanbul Bölge Adliye Mahkemeleri Hukuk Daireleri Başkanlar Kurulu'nun 29.1.2021 tarihinde görevli mahkemenin tespiti konusunda Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'ne başvurulmasına oy birliği ile karar vermesi üzerine anılan Daire 3 Aralık 2021 tarih ve E. 2021/1534, K. 2021/6811 sayılı kararında, rekabet yasağının ihlaline dair uyuşmazlıklara bakma görevinin ticaret mahkemelerine ait olduğu sonucuna oy birliği ile varmıştır. Tebliğimizde Yüksek Mahkemenin belirtilen kararı gerek varılan sonuç gerekse karar metninde yer verilen gerekçeleri ile inceleme ve değerlendirme konusu edilecek ve aksi yöndeki görüşümüz hukuki dayanakları ile ifade edilecektir. Diğer yandan, bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtay 9. HD.'nin güncel kimi kararlarında görevli mahkemenin iş mahkemesi olduğu yönünde hüküm kurulduğu tespit edilmiştir. Bir diğer ifade ile, bu husustaki görüş farklılığının öğretide ve mahkemeler nezdinde devam ettiğini söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Rekabet Yasağı, Rekabet Yasağı Sözleşmeleri, Görevli Mahkeme.

Sürücü Asistan Sistemli Taşıtlarda Trafik ve Kasko Sigortasına İlişkin Hususlar

Arş. Gör. Gizem Kılıç Akyıldız¹

¹Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Özet

Sürücü asistan sistemleri (SAS), trafikte, sürücüyü destekleyen sistemler bütünüdür. SAS, otomatizasyon derecelerine göre farklı sınıflara ayrılmaktadır. Otomatizasyon beş aşamadan oluşmaktadır. Tüm sürüş dinamiklerinin sürücü tarafından yürütüldüğü Seviye 0, asistanlı sürüş Seviye 1, kısmi otomatik sürüş Seviye 2, gelişmiş otomatik sürüş Seviye 3 ve son olarak sürücünün müdahalesine gerek olmayan, sistemin tehlikeli durumlarda aracı güvenli bir konuma getirdiği tam otomatik sürüş Seviye 4'tür. Sistemlere örnek olarak, adaptif hız sabitleme, acil durum fren sistemi, şerit takip asistanı verilebilir. Sürücü asistan sistemli taşıtlarda, Karayolları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (Trafik Sigortası) bakımından özellik arzeden hususlar olup olmadığı incelenmelidir. Trafik sigortası zorunlu bir sigorta olduğundan, sigortacının bu sistemlere sahip taşıtlara veya tam tersi, sahip olmayan taşıtlara sigorta yapmaktan kaçınması söz konusu olamaz. Trafik sigortası kapsamındaki sorumluluğun doğumu için aracın 'işletilme'si gerekmektedir. Bu sebeple, aracın hangi durumda işletilmekte olup olmadığı, kaza anında SAS tarafından sevk ve idare edilmekte olan aracın işletilme halinde sayılıp sayılmayacağına tespiti bakımından incelenmelidir. Bunların yanı sıra, rücuyu düzenleyen KTK m.95/2 ve Trafik Sigortası Genel Şartları B.4 hükmünün, SAS kullanmayı veya kullanmamayı şart koşacak şekilde genişletilmesinin mümkün olup olmadığı da incelenmelidir. Sürücü asistan sistemleri trafik sigortasından başka, kasko sigortası çerçevesinde de ele alınmalıdır. Öncelikle, Kasko Genel Şartları A.3.1 standart donanımların sigorta kapsamına dahil olduğunu belirtmiştir, SAS standart donanım olarak değerlendirilecek midir? Türk hukukunda kaskonun kapsamı, Alman hukukundaki tam kasko kısmi kasko ayırımından farklıdır. Kasko genel şartlarına göre, doğa olaylarıyla meydana gelen zararlar ek sözleşmeyle kapsama dahil edilebilir. Doğa olayları sebebiyle sürücünün davranışından kaynaklanan dolaylı hasarları kapsamaz, dolaylı hasar müdahale eden sistemlerden kaynaklanmışsa ne olacaktır? Bu zararlar belirli durumlarda TTK m.1448/1 kapsamında ödenebilir. SAS maliyeti ise, TTK1448/1 kapsamda sigortacıdan talep edilemez. Cam kırılması rizikosunda, sigorta kapsamındaki cam parçaya ekli olan SAS parçası da sigorta kapsamında

kalacaktır. Kaza rizikosu bakımından, SAS'ın sürüş dinamiklerine etki etmesi sonucunda bir çarpışma meydana gelmişse, kaza sayılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sürücü Asistan Sistemleri, Otonom Sürüş, Trafik Sigortası, Kasko

Tacirler Arası Sözleşmelerde Genel İşlem Koşulu Kullanımının Yürürlük Denetimi Odağında İncelenmesi

Arş. Gör. Mustafa Bilgin¹

¹Antalya Bilim Üniversitesi

Özet

2003 senesinde Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a (TKHK) eklenen 6. madde ve bu maddeye dayanan Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar Hakkında Yönetmelik ile hukukumuzda giren genel işlem koşulları denetiminin, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) yürürlüğe girmesiyle birlikte tacirler arası hukuki işlemlerde de uygulanabilmesi gündeme gelmiştir. Bu çalışmada tacirler ile tacir olmayanlar arasında TBK 20-25 arasında düzenlenen genel işlem koşullarının uygulanması açısından bir farklılık gözetmenin yerinde olup olmadığı incelenecek, ve özellikle TBK 21 kapsamında getirilen yürürlük denetimi kavramı açıklanarak, söz konusu denetimin tacirlere uygulanıp uygulanmayacağı kapsamında değerlendirmelerde bulunulacaktır. Çalışmanın son bölümünde ise, tacirlerin birbirleriyle çatışan genel işlem koşullarına dayanmaları (battle of forms) halinde sözleşmenin akıbeti ve olası bir boşluğun nasıl doldurulacağı, uluslararası hukukta doğan fikirler ışığında incelenecek ve çatışan hükümlerin Türk hukukunda nasıl uygulanacağını kısa bir değerlendirmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Genel İşlem Koşulu, Yürürlük Denetimi, Tacir, Battle of Forms

asoscongress

Makale ID= 54

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-7011-5319

**Taşınmaz Kültür Varlıkları Bakımından Acele Kamulaştırma Usulünün
Uygulanabilirliği**

Dr. Öğretim Üyesi Melike Özge Çebi Buğdaycı¹

¹Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi

Özet

319

Kamulaştırma pek çok idari ve adli safhayı bünyesinde barındırdığından zorlu bir süreçtir ve olağanüstü bazı koşulların varlığı halinde, idarenin bir taşınmaza olan acil ihtiyacını karşılayabilmek için farklı yöntemlere ihtiyaç duyulmuştur. Acele kamulaştırma da, idarenin olağan bir yöntem olan kamulaştırmanın formalitelerinden, bunları sonradan tamamlamak üzere sıyrılarak, bir taşınmaza olağan dışı hallerde “istisnai” olarak el koymasına imkân veren bir yöntemdir. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’nun “Acele Kamulaştırma” başlıklı 27. maddesinde düzenlenen acele kamulaştırma yönteminin uygulanabilmesi için, Kanun’da belirtilen özel sebeplerden birinin gerçekleşmiş olması gerekir. Buna göre acele kamulaştırma ancak; 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu’nun uygulanmasında yurt savunması ihtiyacına veya aceleliğine Cumhurbaşkanınca karar alınacak hallerde veya özel kanunlarla öngörülen olağanüstü durumlarda başvurulabilecek bir yöntemdir. Bazı durumlarda idare, taşınmaz kültür varlıkları bakımından da kamulaştırma usulünü tercih etmek isteyebilir. Nitekim 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nda da taşınmaz kültür varlıkları ve bunların koruma alanları bakımından kamulaştırma usulü getirilmiştir. Kanun’un 15. maddesinde, taşınmaz kültür varlıklarının olağan yöntemle kamulaştırılmasına dair usul ve esaslar düzenlenmektedir. Bununla birlikte olağan dışı bir halin varlığı halinde, taşınmaz kültür varlığının acele kamulaştırma usulü ile kamulaştırılmasına ilişkin 2863 sayılı Kanun’da açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Böyle bir durumda, 2942 sayılı Kanun’da yer alan acele kamulaştırma sebeplerinden birinin gerçekleştiğinden bahisle, özel mülkiyetteki taşınmaz kültür varlıkları için acele kamulaştırma usulüne başvurulmasının mümkün olup olmadığı değerlendirmeye muhtaçtır. 2863 sayılı Kanun’un 15. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde; “ ...Kamulaştırma işlemleri, bu Kanun hükümleri ile 2942 sayılı Kamulaştırma

Kanununun bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerine göre yapılır.” şeklinde bir düzenleme yer almaktadır. Bu hüküm taşınmaz kültür varlıkları için 2942 sayılı Kanun’un 27. maddesine başvurmanın yolunu açmakta mıdır? 2863 sayılı Kanun’da açıkça öngörülme de, 2942 sayılı Kanun’da öngörülen acele kamulaştırma müessesesine başvurulabildiği varsayımında, acele kamulaştırmaya başvurulabilmesi için Kanun’da belirtilen üç sebepten hangisine dayanılabilecektir? Örneğin Cumhurbaşkanı tarafından aceleliğine karar verilen herhangi bir durumun varlığı halinde, taşınmaz bir kültür varlığının acele kamulaştırma usulü ile kamulaştırılması mümkün olabilir mi? Konuyla ilgili olarak Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, 2863 sayılı Kanun uyarınca korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen taşınmazlar hakkında acele kamulaştırma usulüne başvurulmasının mümkün olup olmadığını irdelemiştir. Bu bildiri kapsamında da, taşınmaz kültür varlıklarının acele kamulaştırma yöntemine konu edilip edilemeyeceği konu ile ilgili mevzuat ve Danıştay kararları bağlamında ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Acele Kamulaştırma, Kamulaştırma, Kültürel Varlık, Taşınmaz Kültür Varlığı

Taşınmazın Devrine veya Taşınmaz Üzerinde Sınırlı Ayni Hak Kurulmasına İlişkin Uyuşmazlıklarda Arabuluculuk

Dr. Öğretim Üyesi Meltem Ercan Özler¹

¹Selçuk Üniversitesi

Özet

6325 Sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'na eklenen 17/B maddesi ile taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin uyuşmazlıkların ihtiyari arabuluculuğa elverişli olduğu düzenlenmiştir. Kanun çerçevesinde, yabancılık unsuru taşıyanlar da dahil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş ve işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıkları arabuluculuğa tabidir (HUAK m. 1, 2). Bu kapsamda taşınmazın devrine ve sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin taleplerin “tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği “bir uyuşmazlık olup olmadığı, özellikle tahkime elverişliliği düzenleyen HMK m. 408 hükmünde yer alan “iki tarafın iradelerine tabi olmayan” işler ve bir uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olması bakımından önemli olan kamu düzeni kavramları üzerinde düşünülerek değerlendirilmelidir. Nitekim tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği işler, sulh olarak sona erdirebilecekleri uyuşmazlıklar iken; iki tarafın iradesine tabi olmayan işler, bir işlemin geçerliliği için kanunen iki tarafın irade açıklamalarının yeterli görülmediği hallerdir. Diğer yandan yargı kararlarında tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği işler çoğunlukla kamu düzenine dahil olmayan işler olarak kabul edilmekle birlikte, taşınmazın aynı ile ilgili işler bu kapsamda sayılmamaktadır. Öte yandan taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin uyuşmazlıklarda tarafların kararlaştırması ve arabulucunun bu kararı tutanak altına alarak başvurusu üzerine, arabuluculuk süreciyle sınırlı olarak tasarruf yetkisinin kısıtlandığına dair tapu siciline şerh verilir (HUAK m. 17/B, 2). Böylece tasarruf yasağı şeklinde teminaten tedbir kararı ile taşınmaz malikinin malın korunması için malın devri, sınırlı ayni hak tesisi gibi işlemleri belli bir süre yapmamasına karar verilir. Usul hukuku bakımından arabulucunun ihtiyati tedbire karar verip veremeyeceği de değerlendirilmelidir. Son olarak, arabuluculuk süreci sonunda tarafların

anlaşması halinde anlaşma belgesi, taşınmazlar ile ilgili kanunlarda yer alan sınırlamalar gözetilmek suretiyle düzenlenir (HUAK m. 17/B, 3). Diğer özel hukuk uyuşmazlıklarından farklı olarak bu uyuşmazlıklarda anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin alınması zorunludur. (HUAK m. 17/B, 4). İcra edilebilirlik şerhi verilen arabuluculuk anlaşma belgesine istinaden taraflardan biri tapu müdürlüğünden tescil talebinde bulunabilir ve gerekli işlemleri yapabilir (HUAK m. 17/B, 5).

Anahtar Kelimeler: Taşınmaz Devri, Taşınmaz Üzerinde Sınırlı Ayni Hak Kurulması, İhtiyari Arabuluculuk, Tedbir Kararı, İcra Edilebilirlik.

asoscongress

Makale ID= 213

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-6043-1054

Taşınmazların Teminat Amaçlı İnançlı Devri İşlemine Rehne İlişkin Kanun Hükümlerinin Uygulanabilirliği Sorunu

Dr. Öğretim Üyesi Azim Öncü¹

¹İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Kanun koyucunun öngördüğü teminatlar alacaklı tarafından bazen yeterli görülmediğinden, uygulamada özellikle yüksek meblağlı kredi ilişkilerinde, borçluya ait taşınmazların mülkiyetinin teminat amacıyla alacaklıya devredildiğine rastlanmaktadır. Bu bazen tek bir taşınmazın bazen de birden fazla taşınmazın teminat amacıyla devredilmesi şeklinde tezahür edebilir. Böylelikle alacaklı borçluya sağladığı kredinin geri dönmemesi riskine karşılık kendisine devredilen taşınmaz veya taşınmazların mülkiyet hakkı üzerinde tam bir hak sahibi durumuna gelmiş olmaktadır. Alacaklı ile borçlu arasında taşınmaz mülkiyetinin teminat amacıyla devre konu edilmesi ve borç ödendiği takdirde mülkiyetin borçluya iadesini içeren anlaşmalarda teminat fonksiyonunun ağır bastığı açıktır. Dolayısıyla, kanunda düzenlenmemiş bu işlem bakımından işlemin tarafları arasında çıkabilecek uyuşmazlıklarda uygulanabilecek rehin hükümleri bulunup bulunmadığı bu aşamada akla gelen en doğal sorudur. Bu noktada, bir veya birden çok taşınmazın inanca ilişkin işlemin konusunu teşkil etmesi hâlinde taşınmaz rehni hükümlerinin kıyasen uygulanmasının mümkün olup olmadığı ve bu mümkün görülürse hangi hükümlerin uygulanabilir nitelikte olduğu sorunları üzerinde durulması faydalıdır. İlk olarak, teminat amaçlı inanca ilişkin devir işleminin konusunu bir taşınmaz teşkil ettiğinde, sınırlı da olsa işlemin niteliğine uygun ve bu işleme kıyasen uygulanabilecek rehin hükümleri bilhassa rehne ilişkin genel nitelikli TMK hükümleridir. Tarafların özellikle rehne ilişkin hükümleri bertaraf etme iradesiyle -TBK m. 19 çerçevesinde yapılacak yorumla- inanca ilişkin işleme giriştikleri durumlarda bu işlemin geçerliliğinin kanunu dolanma amacına veya muvazaaya takılmaması açısından rehne ilişkin genel hükümlerin kıyasen uygulanması değerlendirilebilir. Burada özellikle lex commissoria yasağını öngören madde gibi genel nitelikli hükümlerin uygulanabilir olup olmadığı tartışılabilir. İkinci olarak, inanca ilişkin işlemin konusunu birden fazla taşınmaz teşkil ettiği ihtimalde, 4721 sayılı TMK’de yer alan birlikte rehne ilişkin m. 855 hükmünün uygulama alanı bulup bulamayacağı meselesi akla gelmektedir. Birlikte rehni düzenleyen m. 855

hükmünde bu rehin türünün iki ayrı görünümü öngörülmektedir. Bunlardan biri, birlikte rehinde kuralı teşkil eden teminatın taşınmazlara bölündüğü, diğeri ise istisnai birlikte rehin türü olan ve özel şartlara tâbi olarak kurulabilen taşınmazların her birinin alacağın tamamını temin ettiği rehin görünümüdür. Teminat amacıyla yapılan inançlı devir işleminde taraflarca taşınmazların alacağın hangi miktarına karşılık alacaklıya devredildiği hususu, birlikte rehinin hangi türünün bu işleme kıyasen uygulanabilir olduğunu tespit etme bakımından önemlidir. Bunu belirlemek, borç ödenmediği zaman alacaklının kendisine devredilen taşınmazlar üzerindeki mülkiyet hakkından teminat olarak ne şekilde faydalanabileceğinin tespitinde işe yarayabilecektir. Zira tarafların amaçladığı teminatın birlikte rehin türlerinden hangisi ile uyumlu olduğuna göre borçluya iade edilecek taşınmazlar bakımından farklı ihtimallerin gündeme gelmesi düşünülebilir. Çalışmada araştırılan sorulardan biri bu husustur.

Anahtar Kelimeler: Taşınmaz, İnançlı İşlem, Teminat, Birlikte Rehin

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-4143-5575

TBK m. 486 Hükmünce Eser Sözleşmesinde Yüklenicinin Ölümü veya Yeteneğini Kaybetmesi Halinde Sözleşmenin Sona Erip Ermeyeceğinin Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Müge Ürem¹

¹İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Sözleşmenin kurulmasından sonra ortaya çıkan bir ifa imkânsızlığı hali ve eser sözleşmesinin sona erdiren bir sebep olarak düzenlenen TBK m. 486, c.1 hükmüne göre “Yüklenicinin kişisel özellikleri göz önünde tutularak yapılmış olan sözleşme, onun ölümü veya kusuru olmaksızın eseri tamamlama yeteneğini kaybetmesi durumunda kendiliğinden sona erer.”. Sözleşmenin kurulmasından sonra yüklenicinin şahsında ortaya çıkan olaylar, yüklenicinin borçlandığı edimin ifasını, yani eserin tamamlanmasını engelleyebilir nitelikte olabilir; bu durumda sözleşmenin kendiliğinden sona ereceği kabul edilmiştir. Hükümde anılan sonraki imkânsızlık, yüklenici yönünden söz konusu olup tüzel kişi yüklenicinin tüzel kişiliğinin sona ermesi halinde de hüküm uygulama alanı bulabilecek ve fakat yüklenicinin iflası, para sıkıntısına düşmesi söz konusuysa veya yüklenici ölse bile borcun şahsen ifasının zorunlu olmadığı durumlarda işin mirasçı veya başkası tarafından yapılabilmesi mümkün ise bu gibi haller, hükmün kapsamında değerlendirilemeyecektir. Eğer sözleşme, yüklenicinin kişisel özellikleri göz önünde tutularak kurulmuş ve TBK m. 83 hükmüne göre eser meydana getirme (imal etme) borcunun, bizzat borçlu tarafından ifa edilmesinde alacaklının menfaati göz önüne alınarak yüklenicinin borcunu şahsen ifa etmekle yükümlü olduğu kararlaştırılmış ise bu halde yüklenicinin ölümü halinde bu borcun mirasçılara geçmesi mümkün olmayıp sözleşme kendiliğinden sona erecektir. Yine aynı şekilde yüklenicinin eseri tamamlama yeteneğini kaybetmesi, örneğin yüklenici yazılım mühendisinin kalıcı şekildeki demans hastası olması sebebiyle sözleşmenin kurulmasından sonra ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde de hüküm uygulama alanı bulacaktır. Ancak salt olarak (özellikle de inşaaatla ilişkin edimlerde) yüklenici eşin öldüğünden bahisle mirasçı sağ kalan eşin, artık eser meydana getirme borcundan kurtulduğu sonucuna, her durumda varmak mümkün da değildir. Araştırmada, Yargıtay kararları ve uygulama örnekleri de değerlendirilerek açıklamalar yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eser Sözleşmesi, Yüklenicinin Ölümü, Yüklenicinin Yeteceğini Kaybetmesi, Şahsen İfa, Sona Erme

Telefonda İşlenen Suçlarda Mağdurda Yanılan Failin Cezai Sorumluluğu

Doç. Dr. M. Emre Tulay¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Failin, kastettiği fiili tasavvur ettiği kişi ya da konu yerine bir başka kişi ya da konu üzerinde gerçekleştirmesi durumu, şahısta veya konuda hata kurumunu karşımıza çıkarır. Literatürde error in persona vel obiecto olarak anılan bu kurum altında failin cezai sorumluluğu, esasen eşdeğerlik prensibine göre tespit edilir. Bu prensip uyarınca şayet tasavvur edilen ile gerçekte etkilenen varlık arasında bir eşdeğerlik varsa, failin kastının devam ettiği; eşdeğersizlik halinde ise kastın kalktığı kabul edilir. Şahısta veya konuda hatanın ilk akla gelen örneklerinde çözüm kolay görünmektedir. Gerçekten, hasmı B'yi öldürmek isterken ona benzeyen C'yi öldüren veya komşunu yaralamak isterken hataen eşini yaralayan fail A'nın kastı ve buna bağlı cezai sorumluluğu üzerinde yorum yapmak zor değildir. Ancak error in persona vel obiecto kurumu, birçok olayda derin bir muhakeme gerektirir. Çözüm bakımından karmaşık görünen olay gruplarından biri, telefonda işlenen suçlardır. Hakaret, tehdit, ısrarlı takip, cinsel taciz suçlarında karşılaşılabilen bu kategori altında sadece telefon değil, telefonun işlevine benzer araçlar, mesela sosyal medya hesapları da anlaşılmalıdır. Fail, işlemeyi kastettiği suçta tasavvur ettiği mağdura ait telefon numarası veya sosyal medya hesabına ulaştığı zannıyla hareket edebilir. Bu olasılığın şahısta veya konuda hata altında çözümleneceğinde tereddüt yoktur. Fakat fail, gerçekten tasavvur ettiği kişiye ait numara ya da hesaba ulaşmasına rağmen, telefonun başında duran veya sosyal medya hesabını yöneten kişide hataya düşebilir. İşte bu durumda failin cezai sorumluluğunu tespit etmek, sadece error in persona kurumunun dinamiklerine terk edilmemelidir. Çünkü son durum mesafe suçlarıyla (Distanzfälle) birlikte bir analiz gerektirir. Telefonda işlenen suçta kurumların yarışması altında yapılacak değerlendirmeler; kastın tüketilmesi, taksirli sorumluluk, teşebbüs hükümlerine başvurulması ve içtima hükümleri bakımından farklı sonuçlara gebecektir. Nihayet başvurulacak hukuki kurum açısından benimsenecek tavır, somut olayda işlenen suçta kanuni tipte anılan unsurlara göre şekillendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Şahısta veya Konuda Hata, Error in Persona Vel Obiecto, Kastı Kaldıran Hata, Mesafe Suçları, Kurumların Yarışması

asoscongress

Makale ID= 92

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-0433-0184

Temsilde Adalet Yönetimde İstikrar İlkesi Bakımından Seçim İttifaklarının Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Dr. Onur Hamurcu¹

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Özet

Demokrasilerin meşruiyeti, toplumsal temsilin adaletli bir şekilde olması ve yönetimin istikrarlı olması ile ölçülebilmektedir. Demokrasilerin yapı taşları olan seçimler bakımından, yalnızca salt bir oy verme işleminden ötesi bizzat Anayasa tarafından hüküm altına alınmaktadır. 1982 Anayasası'nın 67. maddesinde de seçim kanunlarının temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak şekilde düzenleneceği ifade edilmektedir. Bununla birlikte benimsenen seçim sistemi bu ilkeler bakımından farklı sonuçlar doğurmaktadır. Çoğunluk sistemleri temsilde adalet ilkesini geri planda bırakabilirken, nispi seçim sistemleri ise temsilde adalet bakımından daha adil sistemler olmasına rağmen istikrarsız yönetimlere yol açabilmektedir. Bu dezavantajları azaltmak adına kimi ülkeler, karma sistemler benimsemektedir. Ülkemiz açısından ise özellikle seçim ittifakları ile birlikte bu durum farklı bir boyut kazanmıştır. Fiili durumda görülmektedir ki seçim ittifakları ile öncelikli olarak seçmenler iki ana kola ayrılmaktadır. İttifaklar kapsamında farklı çizgilerdeki siyasi partiler bir araya gelebilmekte ve esas amaç yalnızca çoğunluğa sahip olmak gibi görünmektedir. Şayet esas amaç çoğunluk oranına bağlı olarak istikrarın öncelenmesi ise bu durumda da ittifakların, kendi içlerinde birer koalisyon olmaları çelişkisi doğmaktadır. Bir ittifakın seçimlerden hemen önce veya sonrasında ya da seçimler esnasında anlaşmazlığa düşmesi, önlenmesi amaçlanan istikrarsız koalisyon dönemlerini hatırlatıcı sorunlara gebe dir. Bir diğer mesele ise seçim ittifaklarının niceliği ile ilgilidir. Sayıca daha fazla olan bir ittifak grubunun meclis çoğunluğunu elde etmesi, temsilde adalet ilkesi açısından daha önemli görünse de bu partiler içerisinde farklı düşüncelerin fazlalığı, olası bir istikrarsızlık senaryosuna daha kolay zemin hazırlayacaktır. Bu bağlamda bir seçim ittifakı hem kendi içerisinde demokratik bir özellik göstermeli hem de seçim sistemi öylesine dizayn edilmelidir ki yalnızca salt çoğunluğun hedeflenmesinin önüne geçilmelidir. Kaldı ki bu ilke anayasal bir zorunluluktur. Buna ek olarak siyasi parti ittifakları bakımından da birtakım tedbirlerin alınması söz gelimi, siyasi bir savrulmayla anlık kararların alınmamasını sağlayıcı tedbirlerin öngörülmesi hem sistem

istikrarını destekleyici hem de seçmen iradesi bakımından daha tutarlı ve sorumlu sonuçlara sebebiyet verebilecektir. Anahtar Kelimeler: Adalet, İstikrar, Temsil, Seçim, İttifak

Anahtar Kelimeler: Adalet, İstikrar, Temsil, Seçim, İttifak

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2227-2774

Tenfiz Etmeme Emirleri (Anti-Enforcement Injunctions): Yeni Zelanda Yüksek Mahkemesi'nin Kea Investments Ltd V Wikeley Family Trustee Ltd Kararı Üzerine Bir İnceleme

Dr. Öğretim Üyesi Gizem Halis Kasap¹

¹OMÜ AFB Hukuk Fakültesi

Özet

329

Tenfiz etmeme emirleri (anti-enforcement injunctions), bir mahkemenin, bir ülkede verilen bir kararın başka bir ülkede tenfizini önlemek amacıyla verdiği emirler olarak ifade edilebilir. Temellerini İngiliz hukukundaki dava etmeme emri (anti-suit injunction) kurumunda bulan ve onun bir görünümü olan tenfiz etmeme emirleri Türkiye gibi Kıta Avrupa Hukuku sistemine sahip olan devletlere yabancı bir hukuki kurumdur. Tenfiz etmeme emirleri bir ülkede verilen bir kararın başka bir ülkede tenfizi durumunda, bu kararın tenfizinin haksızlığına veya yanlışlığına karşı koruma sağlamak amacıyla kullanılmakta olup yalnızca sınırlı hallerde verilmektedir. Bu bildiri, milletlerarası özel hukukta tenfiz etmeme emirlerinin uygulanması konusunda Yeni Zelanda Yüksek Mahkemesi'nin güncel tarihli Kea Investments Ltd v Wikeley Family Trustee Ltd kararını öncelikle ele alacak, Kea Investments kararını incelenmesi ile tenfiz etmeme emirlerinin sınırlı kullanım alanına ve bu emirlerin gerektiği durumlarda ne zaman verilebileceğine dair bir anlayış sağlanacaktır. Bildiride akabinde tenfiz etmeme emirlerinin sınırlı kullanım alanı ve Türk hukuku açısından hukuki hüküm ve sonuçları üzerine odaklanacaktır. Bununla birlikte, bu bildiri sadece Yeni Zelanda'daki uygulamalara odaklanmayacak, aynı zamanda karşılaştırmalı olarak diğer ülkelerin tenfiz etmeme emirleriyle ilgili yaklaşımlarını da ele alacaktır. Son olarak, bildiri, Kea Investments kararından hareketle tenfiz etmeme emirlerinin geniş bir bağlamda milletlerarası hukuktaki yerini ve gelecekteki olası gelişimini ele alacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tenfiz Etmeme Emirleri, Dava Etmeme Emirleri, Tanıma-tenfiz

asoscongress

Makale ID= 265

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-2637-4273

Terör Olaylarından Kaynaklanan Zararların Sosyal Risk İlkesi Çerçevesinde Karşılanmasına Yönelik Danıştay'ın Yaklaşımındaki Dönüşüm

Dr. Öğretim Üyesi Zehra Karakuş Işık¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Özet

Sosyal risk, idarenin herhangi bir kusurunun bulunmadığı durumlarda bireyin toplumun bir ferdi olarak uğradığı zararların karşılanması için başvurulmuş kusursuz sorumluluk ilkesidir. Sosyal risk ilkesi; toplumsal olaylardan, tabii afetlerden, savaş ve terör eylemlerinden zarar gören kişilerin zararlarını karşılayabilmek için bilimsel ve yargısal içtihatlarla geliştirilmiş bir ilkedir. Bu konuda ayrıca terör eylemlerinden zarar gören kişilerin maddi zararlarının yargı yoluna gitmelerine gerek kalmadan idarece en kısa süre içinde karşılanması için 5233 sayılı “Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun” kabul edilmiştir. 5233 sayılı Kanun’da terör eylemleri ve terörle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler nedeniyle zarar gören kişilerin, olayın meydana geldiği illerde bulunan valilikler aracılığıyla sadece maddi zararlarını talep edebilecekleri öngörülmüştür. Terör ve terörle mücadele sırasında meydana gelen yaralanma, sakatlanma ve ölüm hâllerinde ödenecek maddi tazminat miktarının hesaplanma ve ödeme usulüne yine Kanun’da yer verilmiştir. Söz konusu Kanun’la maddi zararın, zarar tespit komisyonları aracılığıyla hesaplanacağı ve idarenin hesapladığı tutarın kabul edilmemesi halinde zarar gören kişilerin yargı yoluna başvurabileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla kişiye idari yargıda dava açma veya idareye başvurma konusunda seçimlik hak tanınmıştır. Bu nedenle idari yargıda sosyal risk ilkesine dayanılarak maddi veya manevi tazminat davalarının açılmasına devam edilmiştir. Ancak son yıllarda Danıştay’ın bu davalara ilişkin içtihadını değiştirmesi ile birlikte sosyal devlet olma anlayışıyla zarar gören kişiyi korumaya yönelik sosyal risk ilkesinin uygulanması sınırlanmış ve birçok hukuki sorun ortaya çıkmıştır. Danıştay kararlarına bakıldığında 5233 sayılı Kanun’a göre zarar tespit komisyonlarınca hesaplanan tutarın, genel hükümlere göre bilirkişiler marifetiyle hesaplanan tutardan oldukça düşük kaldığı görülmektedir. Bu bağlamda zarar tespit komisyonunca belirtilen tutarı kabul etmeyip sulhname tasarısını imzalamayan kişiler, komisyon kararının

iptali ve uğradıklarını iddia ettikleri maddi zararın tazmini talebiyle dava açtığında yargı organları idarenin belirlediği tutarın üstüne çıkmak istememektedirler. İdari yargı organlarınca alınan bilirkişi raporlarında belirlenen tazminat tutarı komisyonun belirlediği tazminat tutarından daha fazla olsa dahi Danıştay, zarar gören kişilerin genel hükümlere göre idari yargıda dava açmalarında hukuki isabet görmemektedir. Bu bağlamda, terör eyleminden zarar gören kişiye ödenecek manevi tazminat sosyal risk ilkesine göre idari yargıda yapılan yargılama sonucunda belirlenirken maddi tazminat idarenin zarar tespit komisyonları aracılığıyla belirlemiş olduğu tutarla sınırlanmaktadır. Dolayısıyla, zarar gören kişilere ödenecek tutar kanun koyucu tarafından belirlenmiş olmaktadır. Bu durum Anayasa'da güvence altına alınan sorumluluk ilkelerine aykırı olduğu gibi aynı zamanda zarar gören kişilerin mahkemeye erişim hakkına müdahale niteliğindedir. Bu çalışmada kişilerin sırf toplumun bir ferdi olması nedeniyle terör eyleminden doğan zararlarının, sosyal devlet anlayışına uygun olarak topluma pay edilerek karşılanmasına ilişkin olumlu yaklaşımın nasıl etkisini kaybettiğine Danıştay kararlarından örnekler verilmek suretiyle açıklık getirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Risk, Danıştay İçtihatları, Terörle Mücadele, İdarenin Kusursuz Sorumluluğu, Sulhname.

Tıp Hukuku Açısından: “Yaşam Sonu Kararlarında Bilgilendirilmiş Rıza”

Kevser Aycan Yıldız İncesöz¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Özet

Yaşama hakkı, bireylerin hak ehliyetinin temelini ve diğer tüm hakların özünü oluşturur. Dolayısıyla yaşama hakkı açısından hukuken en üst düzey korumanın sağlanması şarttır. Nitekim bu doğrultuda Anayasa’da yaşama hakkı, diğer tüm hakların temeli olarak düzenlenmiş ve koruma altına alınmıştır. Hekimin tıbbi müdahalesi, hastanın kimi zaman vücut bütünlüğünü, kimi zaman ise yaşama hakkını ihlal etmesine rağmen; belirli şartların varlığı halinde yasal kabul edilmektedir. Tıbbi müdahalenin yasal olarak kabul edilmesine ilişkin şartların temelinde bilgilendirilmiş rıza kavramı yer alır. Bilgilendirilmiş rıza; hastanın müdahalenin amacı, niteliği, sonuçları ile tehlikeleri hakkında bilgilendirilmesi ve edindiği bu bilgilere dayalı olarak tıbbi müdahaleye özgürce muvafakat edebilecek duruma gelmesini ifade eder. Eğer hasta, tıbbi müdahale ilişkin olarak yeterli şekilde bilgilendirilmediyse, geçerli bir rıza verebilmesi de mümkün olmayacaktır. Hastaya yapılacak bilgilendirmenin hekim tarafından; özellikle hastanın anlayabileceği bir dil kullanılarak ve uygun bir zamanda yapılması gerekir. Zira hastanın usulünce ve yeterli şekilde bilgilendirilmesi; tıbbi müdahaleye rıza gösterip göstermemesi ve dolayısıyla kendi kaderini tayin edebilmesi açısından ön koşuldur. Hekimin uygulayıcı konumunda olduğu tıbbi müdahale sürecinde, hastanın uygulanacak tıbbi müdahalelere ilişkin kararları bizzat kendisinin vermesi ve süreci yönetmesi, hasta özerkliği kavramı ile ifade edilmektedir. Kabul edilen bu özerklik ekseninde hastanın; tedavi olarak yaşamına devam etmeyi seçebilmesi gibi, iradi olarak yaşamını sona erdirmeyi de tercih etme hakkının bulunup bulunmadığı hususu gündeme gelmektedir. Her bireyin yaşama hakkının varlığı ve bu hakkın diğer tüm hakların temeli olduğu hususunda tereddüt bulunmamasına rağmen; kişilerin yaşama hakkına dair tasarruf edebilirliği hakkında bir fikir birliğinden bahsetmek mümkün değildir. Diğer yandan bazen de yaşam sonu kararlarının temelinde hasta yerine, zihinlerde iyileştirme amacı ile özdeşleşen hekim yer alabilmekte olup

bu kez hekimin eylemlerinin meşruiyeti tartışmalar doğurmaktadır. Bu doğrultuda hem hukuk hem de tıp alanında uzun zamandır tartışmalara sebebiyet veren ve halen niteliği ve geçerliliği üzerinde fikir birliğine varılamamış olan yaşam sonu kararlarının, hastanın ölümü ile sonuçlanması nedeniyle; vicdani, etik ve yasal olarak birçok farklı ikilemi içinde barındırdığı inkar edilemez bir gerçektir. Bu ikilemlerin temelinde; hekime duyduğu güven ve ortak iradenin yönlendiği iyileşme amacı ile tıbbi müdahalelere rıza gösteren ve canını hekime emanet eden hastanın, tedavi edilmesi ve mümkünse iyileşmesi yerine yaşamının sona ermesi şeklinde bir sonuca varılması tezadı yer almaktadır. Hastanın bizzat kendisinde yahut tıbbi müdahalenin uygulayıcısı olan hekimde, hastanın yaşamını sona erdirecek bir irade mevcut olursa; bu noktada bilgilendirilmiş rıza tehlikeli bir eşiği oluşturacaktır. Bu çalışmanın amacı; bilgilendirilmiş rızanın esası ve öneminin, halen yasallığı üzerinde tartışmalar bulunan ancak uygulamada sıklıkla karşılaşılan yaşam sonu kararları açısından incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Sonu Kararları, Bilgilendirilmiş Rıza, Hasta Özerkliği, Tedavinin Reddi, Ötanazi

Toplu Yapılarda Avans Ödeme Borcu

Dr. Nurgül Kutlu Dođar¹

Özet

Günümüzde özellikle büyük şehirlerde yaşayan insanlar barınma ihtiyacını toplu yapılardaki meskenlerde karşılamaktadır. Toplu yapılarda sunulan güvenlik, temizlik, bahçe bakımı gibi hizmetlerden ve sosyal tesis, havuz gibi ortak yerlerden kaynaklanan giderler oluşmaktadır. Giderler oluştuğca ödenebileceğı gibi önceden tahmini bir hesap yapılarak genel gider miktarı tespit edilip avans olarak da toplanabilir. Kat maliklerinin genel giderlere katılma oranı KMK m. 20 ve genel giderlerin ödenme usulü KMK m. 35-37 arasında düzenlenmiştir. Bu borç her kat malikinin kendi dönemi ile sınırlı eşyaya bağılı bir borç niteliğindedir. Toplu yapılar, blok ve münferit bağımsız bölüm şeklinde farklı yönetim birimlerinden oluşur ve sadece bu birimleri ilgilendiren konularda genel giderlere sadece onların katılacağı KMK m. 72 hükmünde düzenlenmiştir. Toplu yapılara ilişkin hükümler arasında genel giderlere katılım oranının nasıl hesaplanacağına ilişkin düzenleme olmadığından KMK m. 74 atfıyla KMK m. 20 hükmü toplu yapılar için de uygulanır. KMK m. 20 yedek hukuk kuralı niteliğinde olup yönetim planında farklı düzenleme yapılabilir. Eğer yönetim planında düzenleme yapılmamışsa KMK m. 20'deki kriterlere göre avans miktarı tespit edilir. Fakat bu hüküm komşu parsel toplu yapılar için elverişli değildir. Zira hükme göre kat malikleri bazı giderleri eşit bazı giderleri ise arsa payı oranında ödemektedir. Arsa payına göre ödenmesi gereken giderlerin hesabı klasik kat mülkiyeti veya tek parsel toplu yapılarda açıktır. Buna karşılık birden fazla parselde yayılmış toplu yapılarda arsa payına göre nasıl hesaplama yapılacağı net değildir. Zira arsa payı her parsel için ayrı ayrı belirlenir ve aynı genel gider için birbirinden farklı arsa paylarına göre hesaplama yapılması adil olmayabilir. Öğretide arsa payına göre ödenmesi öngörülen giderlerin nasıl hesaplanacağı konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bu çalışmada uygulamada çıkan sorunlar kapsamında anılan görüşler değerlendirilmeye ve çözüm önerileri sunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kat Mülkiyeti Kanunu, Toplu Yapılar, Genel Giderlere Katılma Borcu, Avans.

Tüketicinin Korunması Bağlamında Yapay Zekâ Kullanımı

Dr. Öğretim Üyesi Ece Karaduman¹

¹Başkent Üniversitesi

Özet

Tüketici hukukunun temel amacı, hukukî işlemin güçsüz tarafı konumunda olan tüketicinin korunmasıdır. Tüketicinin korunmasında fayda sağladığı düşünülen bazı yöntemler, içerisinde aynı zamanda birtakım çekinceler de barındırabilir. Son yıllarda yapay zekâ teknolojileri hukuk alanında da kullanılmaya başlanmıştır. Bu teknolojilerin kullanımının tüketiciye etkileri ve hukukî boyutu incelenmelidir: Tüketicinin korunması konusunda faaliyet gösteren, Amerika Birleşik Devletleri merkezli DoNotPay ve bu sohbet robotunun (chatbot) konu olduğu hukukî süreçler oldukça ses getirmiştir. Yapay zekânın, uyumsuzluğun konusu olarak mı yoksa tarafı olarak mı görülmesi gerektiğine; diğer bir ifadeyle hukukî statüsüne ışık tutulması, sorumlunun ve sorumluluğun tespitinde başlangıç noktası olacaktır. Bu tespitin ardından konu; haksız fiil sorumluluğu, ürün sorumluluğu ve ayıptan doğan sorumluluk açısından irdelenecek; yeni düzenlemelere ihtiyaç duyulup duyulmadığı tespit edilmeye çalışılacaktır. DoNotPay'in "Dünyanın İlk Robot Avukatı" olarak tanıtılması ve sunduğu bazı hukukî hizmetler, uyumsuzlukların ortaya çıkmasını tetiklemiş görünmektedir. Hukukumuzda da benzer uyumsuzluklarla karşılaşılma ihtimali oldukça yüksektir. Zira, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu m. 35'te; kanun işlerinde ve hukukî meselelerde mütalaa vermenin, yargı yetkisini haiz organlar nezdinde kişilerin sahip oldukları hakları savunmanın, adli işlemleri takip etmenin, bu işlere ait evrakları düzenlemenin yalnızca baroya kayıtlı avukatların yapabileceği işlerden olduğu hükme bağlanmıştır. Yapay zekânın bir etkisi de, tüketicilerin elektronik platformlarda aradıkları, ilgi duydukları ve/veya ihtiyaçları bulunan ürünlere ve hizmetlere daha kolay ulaşmalarında kendini göstermektedir. Ancak bu durum, tüketicinin iradesinin yönlendirilmesine sebebiyet verebilecek boyuta ulaştığı, irade bozukluğuna neden olduğu takdirde tüketicinin korunması gereksinimi ortaya çıkacaktır. Tüketicinin yapay zekâ tarafından yanlış yönlendirilmesi neticesinde zarara uğraması, karşılaşılabilecek bir durumdur. Yapay zekânın kullanıldığı platformlar açısından önem arz eden bir konu da kişisel verilerin korunmasıdır. Bu tür teknolojileri kullanan bir platformun amacına uygun hizmet verip vermediği, sonradan farklı

amaçlarla hareket edip etmediği hususları, sorumluluğun belirlenmesinde dikkate alınmayı gerektirir. İhtimaller göz önünde bulundurulduğunda tüketici, çeşitli platformlarda yapay zekâ kullanımına maruz kalması nedeniyle bilgilendirilmelidir. Yapay zekâ kullanımının, insan odaklılık ve güvenilirlik çerçevesinde olması ve etik değerler üzerine inşa edilmesi gerekliliği, Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi (2021-2025)'nde de vurgulanmıştır. Konu ile ilgili olarak mevzuatta yer alan düzenlemelerin incelenmesiyle birlikte yargıya taşınan uyuşmazlıkların konusunun ve bu uyuşmazlıkların nasıl çözümlendiğinin tespit edilmesi, uygulamanın ve hukukî altyapının şekillendirilmesine katkı sağlayacaktır. Çalışmamızda her ne kadar yapay zekâ kullanımı Tüketici Hukuku bağlamında ele alınacak olsa da, bu tür teknolojilerin kullanılması dolayısıyla ortaya çıkabilecek sorunlar hukukun farklı dallarını ilgilendiren çeşitliliğe sahiptir. Mevcut düzenlemelerin yeterli gelmediği noktada yeni düzenlemelerin ilgili mevzuata hükümler eklemek suretiyle gerçekleştirilmesi önerilebilir. Teknolojinin her geçen gün gelişmekte olması sebebiyle, ortaya çıkabilecek tüm hukukî sorunların öngörülebilmesi ve yapay zekâyâ ilişkin genel bir düzenlemeden her sektörün gereksinimine yanıt vermesini beklemek oldukça güçtür.

Anahtar Kelimeler: Tüketici, Yapay Zekâ, Haksız Fiil Sorumluluğu, Ürün Sorumluluğu, Ayıptan Doğan Sorumluluk.

asoscongress

Makale ID= 221

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-8287-542X

Türk Borçlar Kanunu'nun 76. Maddesi Uyarınca Geçici Ödemeler

Arş. Gör. Dr. Efe Can Yıldırım¹

¹İstanbul Üniversitesi

Özet

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 76. maddesinde zarar görenin iddiasının haklılığını inandırıcı deliller sunması ve ekonomik durumunun da gerektirmesi hâlinde hâkime talep üzerine zarar görene geçici ödeme yapılmasına karar verme yetkisi tanınmıştır. Doğurduğu sonuçların yargılama hukukuna etkisi nedeniyle borçlar hukuku öğretisinin dışında usul hukukçularının da çalışmalarına konu olan bu müesseseye dair kuramsal çıkarımların değerlendirilmesi ile yürürlüğe girişinin üzerinden geçen on yılı aşkın sürede hükmün yüksek mahkeme kararlarına yansıyan uygulamasının incelenmesi bu tebliğin konusunu oluşturmaktadır. Üç bölümden oluşması öngörülen bu tebliğin ilk bölümünde anılan düzenlemenin konusunu teşkil eden geçici ödemelerin niteliğine dair öğretilerdeki tartışmalar incelenecektir. Bu bağlamda özellikle öne çıkan ihtiyati tedbir görüşü ile ön ödeme görüşlerinin karşılaştırılacağı bu bölümde nitelik tartışmalarının yoğun yapıldığı kanunun yeni yürürlüğe girdiği dönemden günümüze kadar gelişen yüksek mahkeme uygulamasının TBK m. 74'e dair benimsediği yaklaşımın isabeti ve tutarlılığı da ele alınacaktır. (Bu bölümde incelenecek kararlara örnek olarak bkz. Y. 17. HD, T: 31.03.2014, E: 2013/20618, K: 2014/4744; Y. 10. HD, T: 15.11.2021, E: 2021/9901, K: 2021/14123.) İkinci bölümde bu karara hükmedilebilmesi için gereken şartlar incelenecektir. Bu bağlamda iki önemli tartışma öne çıkarılacaktır. Bunlardan ilki bu hükmün münhasıran haksız fiil sorumluluğuna ilişkin olup olmadığıdır. İlgili değerlendirme tebliğin ilk bölümünde nitelendirmeye ilişkin varılacak sonuçla bağlantı kurularak yapılacaktır. Diğer tartışma ise bu hükmün manevi tazminat açısından uygulanıp uygulanmayacağıdır. (Bu bölümde incelenecek kararlara örnek olarak bkz. Y. 17. HD, T: 19.02.2018, E: 2016/6588, K: 2018/1037) Son bölümde ise davanın kabulünün veya reddinin hükmedilen geçici ödeme üzerindeki sonuçları ele alınacaktır. Düzenlemede davanın kabulü halinde geçici ödemenin hükmedilen tazminattan mahsup edileceği belirtilmektedir. Buna dair öne çıkan iki görüşten ilki hâkimin geçici ödemeyi tazminat miktarından indirerek karar vermesi gerektiğini, elde edilen sonuca haksız fiil tarihinden itibaren temerrüt faizi işletilmesine

ilaveten geçici ödemeye de haksız fiil tarihinden ödemenin yapıldığı tarihe kadar faiz işletilmesinin uygun olacağını savunmaktadır. Diğerine ise hâkimin önce mahsup işlemini yapmasıyla elde edilen miktara temerrüt faizi işletilmelidir. Bu bağlamda Yargıtay'ın bazı kararlarındaki yaklaşımı da tespit edilerek bu iki görüş karşılaştırılacaktır. Davanın reddi durumunda ise ilgili maddeye göre hâkim davacının aldığı geçici ödemelerin yasal faiziyle iadesine karar verecektir. Bu iadenin hangi hukuki ilkeler çerçevesinde gerçekleştirileceği Yargıtay'ın yaklaşımı da tespit edilerek incelenecektir. (Bu bölümde incelenecek kararlara örnek olarak bkz. Y. 17. HD, T: 13.11.2019, E: 2017/2648, K: 2019/10601)

Anahtar Kelimeler: Geçici Ödeme, İhtiyati Tedbir, Ön Ödeme, Mahsup, İade.

Türk Ceza Kanunu'nda Düzenlenen Kişisel Verilere İlişkin Suçların Değerlendirilmesi

Dr. Öğretim Üyesi Fulya Korkmaz¹

¹Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Teknolojik araçların yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olduğu ve hatta gündelik hayatla neredeyse tamamen bütünleştiği malumdur. Bilim ve teknolojinin sürekli bir gelişim göstermesiyle paralel olarak; veri işleme kapasitesi, veri aktarım hızı gibi konularda da ciddi ilerlemeler kaydedilmiştir. Hâl böyle olunca, kişisel verilerin münferiden korunması ihtiyacı hasıl olmuştur. Nitekim, 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'de kişisel verilerle ilgili olarak işlenebilecek bazı fiiller suç olarak öngörülmüştür. Daha sonra 2010 yılında Anayasa'nın 20. maddesine bir fıkra eklenerek, “özel hayatın gizliliği ve korunması” hakkı kapsamında kişisel veriler anayasal güvenceye kavuşturulmuş ve bundan da yaklaşık altı yıl sonra (2016 yılında) Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) yürürlüğe girmiştir. Ne var ki, KVKK yürürlüğe girene kadar nelerin kişisel veri olarak kabul edileceği ve bunların hukuka uygun bir şekilde nasıl işleneceği konuları henüz bir netlik kazanmamıştı. Bu durum ise biçimsel kanunilik ilkesi yönünden bazı tartışmalara neden olmaktadır. Zira; söz konusu ilkenin bir gereği olarak, kanunî tipte meşru olan ile olmayanın kesin bir biçimde, yani açık ve belirgin olarak ortaya konması gerekir. Ancak KVKK'deki tanımlara ve konuyla ilgili açıklamalara rağmen, bugün için hâlen aynı tartışmaların varlığını koruduğu görülmektedir. Bu sorunun temeli kısaca; kişisel veri kavramının çok geniş bir anlamı içermesi, kişisel verilerin hukuka aykırı bir amaç taşımadan kolayca işlenebilmesi ve kullanılabilmesi, ceza kanunundaki düzenlemelerin günlük yaşamda herkesi suçun faili hâline getirebilecek nitelikte olması şeklinde sıralanabilir. Anılan nedenlerle; kişisel verilerle ilgili olarak TCK'de öngörülen suçların ceza hukukunun genel prensipleri yönünden değerlendirilmesi ve bu konuda daha iyi bir düzenlemenin ne şekilde yapılabileceği hususunda bazı önerilerde bulunulması işbu tebliğin amacını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kişisel Verilere İlişkin Suçlar, Kişisel Veriler, Ceza Hukuku

asoscongress

Makale ID= 232

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0008-4656-940X

Türk Ceza Muhakemesi Kanunu'nda Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama, Kopyalama ve Elkoyma (CMK MD.134)

Arş. Gör. İsmail Akkaya¹

¹Van Yüzüncü Yıl Üniveristesi

Özet

Günümüzde teknolojik gelişmelerin gittikçe ivme kazanması ile beraber bilişim sistemleri günlük yaşamımızın neredeyse her alanına sirayet etmiştir. Bilişim sistemlerinin günlük hayatımızda kullanım alanının yaygınlaşması ile bilişim sistemleri hem suç işlenmesinde araç olarak kullanılmaya başlanmış hem de işlenen suçların delillerinin de depolanmasında kullanılır hale gelmiştir. Bilişim sistemlerinde yer alan bu deliller ise “dijital delil” ya da “sayısal delil” olarak adlandırılmıştır. Dijital deliller ve bu delillerin muhafaza edilmesinde kullanılan bilişim sistemlerinin kendine has mahiyette olması klasik delillerin elde edilmesi amacıyla 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 116 ve 123’üncü maddelerinde düzenleme altına alınan “elkoyma” ve “arama” tedbirlerinden farklı usulleri ve yaklaşımları ihtiva eden bir yasal düzenlemenin varlığını zorunlu kılmıştır. Zira bilişim sistemlerinde delil elde etmenin hukuki zemininin genel arama ve elkoyma hükümlerine göre oluşturulması; mülkiyet hakkı, kişisel verilerin korunması hakkı, özel hayatın gizliliği gibi bireylere ait birtakım temel hak ve hürriyetlerin ölçsüz şekilde ihlali sonucunu doğurabilmekte ve bu kapsamda kullanılacak klasik delil elde etme yöntemleri de hassas ve soyut mahiyetteki dijital delillerin elde edilmesinde yetersiz kalmaktadır. Bu minvalde maddi gerçekliğin ortaya çıkarılmasında gerekli ispat araçlarından olan dijital delillerin elde edilmesinin adli bilişim disiplininin sunduğu metodolojilerle yapılması gerekmektedir. Tüm bu ihtiyaçlar doğrultusunda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nda “Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama, Kopyalama ve Elkoyma” başlıklı maddesi ihdas edilmiş ve Türk hukuk düzeninin bir parçası haline gelmiştir. Hukuki mahiyeti itibariyle koruma tedbiri niteliğinde olan mezkûr düzenleme Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 116 ve 123’üncü maddelerinde yer alan genel arama ve elkoyma tedbirinin spesifik ve ayrıksı bir görünümü mahiyetindedir. Çalışmamızda koruma tedbirlerinin tanımı, amacı ve özellikleri ile dijital delillerin türleri ve özellikleri açıklanacaktır. Çalışmanın devamında CMK m. 134’te yer alan tedbirlerin neler olduğu, şartları, işlevi ele alınacak ve mezkûr tedbirlerin uygulanmasına ilişkin hususlar detaylı şekilde incelenecektir. Ayrıca söz konusu tedbirler, konuya ilişkin Yargıtay, Aym ve Aihm kararları ile doktrinde

tartışmalı ve güncel konular ekseninde ele alınarak konuya ilişkin katkı sunulması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Koruma Tedbirleri, Dijital Delil, Adli Bilişim, Bilgisayarda Arama ve Kopyalama, Bilgisayara Elkoyma

asoscongress

Makale ID= 17

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-5099-0178

Türk Hukukunda Mirastan Feragatin Mirasbırakanın Tasarruf Özgürlüğüne Etkisi

Dr. Öğretim Üyesi Gözde Çağlayan Aygün¹

¹Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Mirastan feragat sözleşmesi, mirasbırakan ile müstakbel ve muhtemel mirasçısı arasında akdedilen, mirasçının ileride doğacak miras hakkında ivazlı veya ivazsız olarak kısmen veya tamamen vazgeçtiği bir miras sözleşmesidir. Bu sözleşmenin hüküm ve sonuçları mirasbırakanın ölümü üzerine doğmaktadır. Mirastan feragat sözleşmesinin en büyük etkisi saklı paylı mirasçılar ile yapıldığında kendini göstermektedir. Zira saklı paylı mirasçının saklı payını ortadan kaldırabilmek ancak Kanun'un buna imkan verdiği durumlarda söz konusu olabilmektedir. Bu imkanlardan biri de mirasbırakanın sağlığında saklı paylı mirasçısı ile yapacağı mirastan feragat sözleşmesidir. Mirastan feragat sözleşmesi belirli bir kişi lehine yapılabileceği gibi belirli bir kişi belirtmeksizin de yapılabilir. Yapılan bu feragat ivazlı da olabilir ivazsız da olabilir. Dolayısıyla feragat sözleşmesinin ivazlı olup olmaması, belirli bir kişi lehine yapılıp yapılmaması mirasbırakanın tasarruf özgürlüğüne olan etkisi bakımından farklı sonuçlar doğurur. Türk hukukunda mirastan feragat sözleşmesinin ivazsız olması halinde, feragat edenin altsoyu Türk Medeni Kanunu'nun 528. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca bu feragatten etkilenmemekte, dolayısıyla mirasbırakandan saklı payını talep edebilmektedir. Oysa ivazlı feragatte kanun koyucu 565. maddenin ikinci bendinde hüküm altına alındığı şekliyle farklı bir yaklaşım benimseyerek, ivazın net terekenin hesaplanmasında terekeye ekleneceğini kabul etmektedir. Dolayısıyla feragat eden kişi, mirasçılıktan çıkarılmada olduğu gibi terekenin hesaplanıp paylaşılmasında göz önünde bulundurulmaktadır. Mirastan feragat sözleşmesinin hükümsüz hale gelmesinde mirasbırakanın terekesinin bu durumdan nasıl etkileneceği, tereke alacaklılarının feragat eden mirasçıya başvurup başvuramayacağı da yaratacağı sonuçlar açısından önem taşımaktadır. Bu Çalışmada mirasbırakanın tasarruf özgürlüğünün hangi ihtimallerde artacağı mevcut hukuk düzenlemeleri ile güncel mahkeme kararları ışığında detaylı olarak ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Miras, Mirastan Feragat, Altsoy, İvaz, Saklı Pay.

Türk Hukukunda Vekaletsiz İş Görmenin Yeri ve Niteliği

Dr. Jur. İsmahan Gülen Erdoğan ¹

¹Avukat

Özet

İnsan, kendi işini kendisi görebilme becerisine ve özgürlüğüne sahip ise de sosyal bir varlık olması bakımından zaman zaman bir başkasının yardımına ihtiyaç duyabilmektedir. Kural olarak bir kişinin başkasının işini görebilmesi için kendisine vekalet verilmiş olması gereklidir. Bir kişinin sözleşme veya kanundan doğan bir yetkisi olmamasına rağmen başkasının hukuki alanına müdahale etmesi durumunda vekaletsiz iş görme kurumu gündeme gelecektir. Bu kurumun konusunu iş görme oluşturmaktadır. Oluşan bu hukuki ilişkide iş gören ve iş sahibi sıfatlarını alan iki taraf bulunmaktadır. İş gören iş sahibinin yasakladığı bir işi görmemelidir. Burada iş gören, ya iş sahibinin yararına ve tahmin olunan maksadına uygun olarak ya da bilerek veya yanılarak işi kendisinin sanarak hareket etmektedir. Bundan dolayıdır ki gerçek ve gerçek olmayan vekaletsiz iş görme olarak ikili ayrıma gidilmektedir. İş görme ile taraflar arasında oluşan hukuk ilişki nedeni ile taraflara bazı haklar sağlanmakta ve borçlar yüklemektedir. Vekaleti olmaksızın iş gören kişi, üstlendiği işi başarı ile sonuçlandırma, iş sahibine haber ve hesap verme borcu altına girerken kendisine iş sahibinden masrafları ve ücret isteme; iş görme sebebi ile meydana gelen zararın tazminini talep etme ayrıca da hapis ve ayırma hakları gibi haklar tanınmıştır. Bununla beraber iş sahibi ise, iş görenin gerçekleştirdiği masrafları ve zararları tazmin etme borcu altına girmekte ve iş görenin elde ettiği kazanımları talep etme hakkına sahip olmaktadır. Tarihi temelleri Roma hukukuna dayanan vekaletsiz iş görme 6098 sayılı Türk Borçlar Kanun'un "Özel Borç İlişkileri" başlığı altında, 526-531 maddeleri arasında düzenlenmektedir. Sadece altı maddelik bir düzenlemeden oluşan bu kurum, iş görenin toplumsal yardımlaşma şeklindeki davranışı ile iş sahibinin hukuki alanına müdahale arasında sağlanması şart olan dengeden dolayı uygulamada geniş yer bulmuştur ve hukuk dünyasında çok tartışılmıştır. Türk hukukunda vekaletsiz iş görmenin hukuki niteliği hakkında doktrinde yapılan tartışmada hukuka aykırı fiil olduğu ileri sürülürken sebepsiz zenginleşme veya haksız fiil kurumuna dahil edilmesi gerektiği tezleri savunulmuş ve hukuki işlem benzeri bir fiil olduğu genel kabul görmüştür. Ayrıca vekaletsiz iş görmenin sistematik

açıdan kanundaki düzenlendiği yer, iş görenin iş görme iradesine sahip olup olmama şartı, bu kurumun yetkisiz temsil ile arasındaki farklar, zaman aşımı gibi konular doktrinde yürütülen tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Bu çalışmada vekaletsiz iş görme kurumunun Türk hukuk sistemindeki yeri, niteliği, türleri ve hükümleri ve de tarafların hak ve borçları Yargıtay içtihatları da dikkate alınarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Kelimeler: Vekaletsiz İş Görme, İş Sahibinin Yapılan İşin Uygun Bulması, İş Görme İradesi.

Türk İdaresindeki Sözlü Sınav ve Mülakat Süreçlerindeki İdarenin Takdir Yetkisi ve Bunun Yargısal Denetimi

Erol Karacan¹

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi Kamu Hukuku Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Türk idaresinin her bir birimi kendisini ilgilendiren mevzuat kapsamında sınav ilanlarına çıkabilmektedir. Bu süreçlerin neticelendirilmesi sürecinde sözlü sınav veya sözlü mülakat yöntemlerinden biri benimsendiğinde ilk genel başvuru puanlarının veya yazılı sınav puanlarının diğerler adaylara nazaran daha yüksek olanların elenmesi halinde bu süreç tartışmalara sebebiyet verebilmekte ve konu genellikle idari yargı sürecine taşınmaktadır. Ayrıca, son zamanlarda yargı yerine başvurmadan önce Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvurular da mevcuttur. Türk idare hukuku ve onun gelişimini sağlayan içtihadı boyutu Türk idaresinin genel olarak takdir yetkisine haiz olduğunu kabul etmektedir. Yine, bu sınavların ve mülakatların yapılış süreçlerine ilişkin olarak umuma şamil bir kaidenin olmadığı vakadır. İlgili idare her ne kadar genel bir takdir yetkisine haiz olsa da bu yetkisini somut bir gerekçeye dayandırması ve bu gerekçenin de olası denetim(kamu denetçiliği ve idari yargı) süreçlerine ibraz edilmesi gerekmektedir. 1982 Anayasasına göre, Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir hukuk devleti olup adaylar bakımından anayasada yer alan kanun önünde eşitlik, hak ve ödevlerde ortaklık, nimet ve külfetlerde ortaklık ilkeleri geçerlidir. İlgili idareler bunların yanı sıra özellikle kamu yararı mefhumunu gözetmesi gerekir. Bu sınavların olası yargı süreçlerine intikal etmesi halinde de bu sınavlara ait idari işlemler tıpkı diğer idari işlemlerin yargısal denetiminde olduğu gibi idari işlemlerin unsurları cihetiyle değerlendirmeye tabi tutulur. Özellikle tesis edilen idari işlemin diğer unsurlarına ilave olarak amaç unsurunda kamu yararı olgusunun mevcudiyetini irdelenir, yani Türk idare hukukunun finalist özelliği dikkat-i nazara alınır ve ilgili idarenin tesis ettiği bu işlemin somut gerekçesi istenir. Bu sınavlara yönelik olan idarenin takdir yetkisinin denetimi genel olarak idari yargı mercilerinin içtihatlarına göre şekillenmektedir. Bu nedenle bu konuda genel bir düzenleme yapılmak suretiyle bu türden idari işlemlerin metotları belirlenmeli, idarenin takdir yetkisinin sınırları belirgin hale getirilmeli ve idarenin takdir yetkisinin gerekçesinin yazılı şekilde tutanak altına alınması hususu kaide haline

getirilmelidir. İdarenin bu türden kararlarının olası iptali halinde adayların yeniden mülakata alınmak suretiyle göreve başlatılmaları halinde de iptale konu olan idari işlemde dolayı idarenin hizmet kusuru oluşabileceği hususunu ve buna müteallik ilgili idarenin de tazminatla karşı karşıya kalabileceğini değerlendirdiğimizden ötürü ilgili idareye hizmet kusuru atfedilebilmesi ve bu işlemlerde hatası, kusuru, ihmali veya kastı olan kamu görevlilerine karşı hizmet kusurundan dolayı adaylara ödenecek olan tazminat tutarlarının rücuına ilişkin müessesenin işletilebilmesi maksadıyla bu sınavların yapılış şekillerinin somutlaştırılması, hukuki mesnetlerinin belirlenmesi, çeşitli yöntemlerle kayıt altına alınması ve özellikle gerekçelerinin aday değerlendirme formları üzerinde belirtilmesi sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hukuk Devleti, İdarenin Takdir Yetkisi, Sözlü Mülakat, Sözlü Sınav, Şeffaflık.

asoscongress

Makale ID= 80

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-5787-4137

**Türk Medeni Kanunu'nun 713. Maddesinin 2. Fıkrasındaki “ölmüş” Sözcüğünün
Anayasa Mahkemesi Tarafından İptali Sonrası Oluşan Yargıtay'ın Farklı İçtihatları
Üzerine Bir Değerlendirme**

Dr. Öğretim Üyesi Numan Tekelioğlu¹

¹Pamukkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Türk Medeni Kanunu m. 713 hükmü olağanüstü kazandırıcı zamanaşımını düzenlemektedir. Olağanüstü kazandırıcı zamanaşımının temel uygulama alanını tapuya kayıtlı olmayan, bilhassa kadastro sırasında tespit harici bırakılan taşınmazlar oluşturmaktadır. Bununla birlikte bahsi geçen hükümde belirli şartları taşıyan tapuya kayıtlı taşınmazların da olağanüstü zamanaşımıyla kazanılmasına cevaz verilmiştir. Bu çerçevede kazanılabilecek olan taşınmazlar içerisinde, 20 yıl önce ölmüş bir kimse adına tapuda kayıtlı olan taşınmazlar geniş bir uygulama alanına sahip olmuştur. Ancak Anayasa Mahkemesi 17.03.2011 tarihinde TMK m. 713/II hükmünde yer alan “ölmüş” sözcüğünün oybirliğiyle iptaline karar vermiştir. Bu karar neticesinde 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal kararından sonra uygulama olanağı kalmayan “ya da” sözcüğü de hükümden kaldırılmıştır. Böylelikle tapuya kayıtlı taşınmazlar bakımından olağanüstü kazandırıcı zamanaşımının uygulama alanı önemli ölçüde daraltılmıştır. Zira maliki tapu kütüğünden anlaşılamayan taşınmazlar ile yirmi yıl önce hakkında gaiplik kararı verilmiş bir kimse adına kayıtlı bulunan taşınmazlarda zilyetlik yoluyla mülkiyetin kazanılması oldukça az rastlanan bir durumdur. Anayasa mahkemesinin iptal kararı sonrasında Yargıtay 8. Hukuk Dairesi ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, iptal kararının verildiği tarih olan 17.03.2011'den önce olağanüstü zamanaşımı ile kazanma koşulları olduğu takdirde zilyet lehine mütesep hak doğacağını kabul etmiştir. Dolayısıyla, 17.03.2011 tarihi ya da tescil davasının açıldığı tarihten hangisi önce ise, o tarihe kadar taşınmazda malik sıfatıyla davasız ve aralıksız 20 yıl zilyet olunduğu ve kayıt malikinin de 20 yıldan evvel öldüğü tespit edildiği takdirde, zilyet adına tescile karar verilmesi gerektiği yönünde içtihat ortaya çıkmıştır. Bu içtihadın temel dayanağı, iptal kararlarının geriye yürümeyeceğini belirten Anayasa m. 153/5

hükmüdür. Buna karşılık Yargıtay 7. Hukuk Dairesi, yakın tarihli bir içtihadında Yargıtay 8. Hukuk Dairesi ve Hukuk Genel Kurulu'nun içtihatlarını eleştirmiş ve TMK m. 713/2 hükmünde iptal edilmiş bulunan “ölmüş” sözcüğünün hiçbir şekilde uygulanma imkanının kalmadığını ifade etmiştir. Yargıtay 7. Hukuk Dairesi'nin temel gerekçeleri ise, Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının derdest olan tüm davalarda etkisini göstereceği ve asıl müktesep hakkın murislerinin ölümü ile mirasçılara intikal eden mülkiyet hakkı olduğudur. Çalışmada öncelikle Anayasa Mahkemesinin iptal kararından önceki durum ele alınacaktır. Sonrasında Yargıtay dairelerinin iptal kararından sonra oluşan içtihatları ayrı ayrı değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Olağanüstü Kazandırıcı Zamanaşımı, Taşınmaz Mülkiyeti, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay

asoscongress

Makale ID= 150

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-8013-6693

Türkiye’de Ev Hizmetlerinde Çalışan Göçmen İşçilere İlişkin Sorunların İş Hukuku Açısından Değerlendirilmesi

Araştırmacı Abdülmecit Güldağı¹

¹İbn Haldun Üniversitesi

Özet

Küreselleşme, teknolojik gelişmeler, hızlı ve ucuz ulaşım imkanının artması ile yaşanan afet, savaş, bölgesel çatışmalar, ekonomik krizler vb. nedenlerle daha iyi bir yaşam sürmek amacıyla bir ülkeden başka bir ülkeye yerleşen göçmenlerin ve dolayısıyla göçmen işçilerin (Göçmen işçi terimi, Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme’nin 2. maddesi çerçevesinde “vatandaşlık bağı ile bağlı olmadığı bir Devlette ücret ödenen bir faaliyette çalıştırılacak, çalıştırılmakta olan veya çalıştırılmış olan bir kişi”leri ifade etmek üzere kullanılmıştır. Dünya’da kayıtlı güncel göçmen sayısı yaklaşık 280 milyon iken ülkemizde yaklaşık 3.9 milyona ulaşmıştır (IOM Türkiye 2022)). sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Türkiye ise konumu gereği bir yandan göç alan diğer yandan da göç veren ülkelerden biridir. Çalışmamız göçmen işçilerin ev hizmetlerinde istihdamı ve bu çalışma biçiminde karşılaşılan sorunların iş hukuku açısından değerlendirilmesi ile sınırlanmıştır. Ülkemizde pek çok işkolunda ve sektörde göçmen işçilerle karşılaşılma birlikte, ev hizmetlerinde çalışan işçilerin önemli bir kısmı göçmen ve kadın işçilerden oluşmaktadır. Ev hizmetlerinde istihdam edilmesi daha çok toplumsal normlar üzerinden açıklanabilmekte olup, göçmen işçilerin yoğun istihdamı ise yatılı bir çalışma biçiminin bu kimseler bakımından daha elverişli bulunmasıdır. Ev hizmetlerinde gerçekleşen çalışmalar İş Kanunu’nun kapsamı dışında bırakılmış olup, kaçak işçiliğin de yoğun olarak görüldüğü çalışma biçimlerindedir. Çalışanın göçmen konumunda olması ise mevcut durumu daha da dezavantajlı hale getirmektedir. Ev hizmetleri yapısı itibariyle diğer iş ilişkilerinden farklı olarak, çoğunlukla çalışanın işvereni ile aynı evde yaşaması, evin tüm bireyleri ile kişisel ilişki kurulmasını gerektirmesi, iş yaşamı ve özel yaşam dengesinin iyice silikleşmesi, çalışanın 24 saat erişilebilir hale getirmesi nedeniyle özellik arz eden ve işçinin daha güçlü bir koruma altına alınmasını gerektiren bir çalışma biçimidir. Zira aksi halde ev hizmetlerinde çalışan göçmenler; kölelik ve

kulluk durumlarına düşme riski taşımakta, zorla çalıştırma ve angaryaya maruz kalabilmektedir. Ayrıca toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi de bu çalışma biçiminde kendisini daha yüksek oranda gösterebilmektedir. Dil bariyeri ve hukuki bilgi yoksunluğu, göçmen işçilerin hak ihlallerine karşı yargıya başvurma ihtimalini de düşürmektedir. Çalışmamızda, ev hizmetlerinde çalışan göçmenlerin yukarıda değinilen faktörlere bağlı olarak karşılaşılabilecekleri hukuki sorunlar, iş hukuku ve insan hakları çerçevesinde, mevzuat, uluslararası sözleşmeler, AIHM kararları ve öğreti görüşlerine yer verilerek değerlendirilmeye ve çözüm önerilerine yer verilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göçmen İşçi, Ev Hizmetleri, Angarya Yasağı

Türkiye’de İklim Adaletinin Tesisinde Cinsiyet Eşitliğinin Görünür Kılınması Üzerine Düşünceler

Arş. Gör. Elif Baydemir¹

¹Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Küresel Güney hattı ülkelerinden olan Türkiye bakımından cinsiyet, iklim kriziyle mücadelede esaslı bir rol oynamaktadır. İklim değişikliği ve çevre felaketlerinin sonuçlarının cinsiyetlere eşit yansımaması nedeniyle, Türkiye’de kadınlar varoluşsal bir tehdit altındadır. Bu nedenle iklim adaletinin gerçekleştirilmesi amacıyla cinsiyetin görünürlüğünün hukuki olarak hem teorik düzlemde hem de uygulamada artırılması toplumsal bir ihtiyaçtır. Türkiye’de kadınlar, anayasada öngörülen çevrenin korunmasına yönelik vatandaşlık ödevinin aktif role sahip bir öznesidir. Türkiye’de doğal afetler ya da çevre tahribatına yol açan siyasi adımlar karşısında, ekosistemin koruyuculuğunu çoğunlukla kadınların üstlendiği pek çok örnek bulunmaktadır. Çevre tahribatı, kadını üretken faaliyetlerden alıkoymaktadır. Kadının doğal kaynaklardan faydalanmasını engellemekte, doğurganlığını riske atmakta ve yoksullaşmasına yol açmaktadır. Dolayısıyla iklim krizi erkeklere oranlara kadınların ekonomik statülerinin gerilemesine ve besinlere ulaşmalarının zorlaşmasına neden olmaktadır. İklim krizi, cinsiyetler üzerinde eşit düzeyde sonuç doğurmamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın sistematiğinden hareketle, iklim adaletsizliğinin derinleştirdiği mevcut cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi, devletin temel görevlerindedir. Anayasada sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler kategorisinde yer alan sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı kapsamında belirlenen iklim adaletine yönelik politikalar, cinsiyet eşitliğinden bağımsız düşünülemez. Zira doğa ve toplum bağının uyumlaştırılabilmesi için cinsiyet eşitliği bir tür katalizördür. Ancak iklim adaleti tesisi bakımından cinsiyet eşitliği sorunu, Türkiye’de “güncel, sürekli ve kronikleşmiş” bir insan hakkı sorunudur. Türkiye’de çevrenin korunmasına yönelik mücadelelerde cinsiyetin rolü ve iklim adaleti mücadelesinde kadınların katkıları yadsınamaz gerçektir. Bu gerçeğin yasal düzlemde bir karşılık bulabilmesi, kadınların karar alma sürecine aktif katılımlarının sağlanması gibi birtakım politikaların güdülmesi temel bir zorunluluktur. Çalışma kapsamında iklim adaletinin gerçekleştirilmesinin araçlarından birisi olarak politikaların belirlenmesinde

kadın temsiline artırılması önerilmektedir. Cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla, kamu otoriteleri tarafından iklim adaletine yönelik strateji planları oluştururken, pozitif ayrımcılık doğrultusunda, cinsiyet eşitliğini görünür kılmanın araçlarından biri olan cinsiyete duyarlı bütçe mekanizmasının işletilmesi önerilmektedir. Ek olarak çalışmada, çevresel adaletin sağlanabilmesi için, cinsiyet eşitliği parametresinin dikkate alınması yükümlülüğü getirilmesi ve bu konuda idarenin sorumluluğuna yönelik yasal düzenlemelerle, sorunun sorumluluk hukuku düzleminde görünür kılınması da önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İklim Adaleti, Cinsiyet Eşitliği, İdarenin Sorumluluğu, Cinsiyete Duyarlı Bütçe

Making Gender Equality Visible Within The Scope Of Climate Justice In Turkey

Abstract

Gender plays a key role in the fight against the climate crisis for Turkey, which is one of the countries of the Global South. Women in Turkey are under an existential threat because the consequences of climate change and environmental disasters do not reflect equally on genders. For this reason, it is a social need to increase the visibility of gender legally, both in theory and in practice, in order to realize climate justice. In Turkey, women are an active subject of the civic duty to protect the environment stipulated in the constitution. In the face of natural disasters or political steps that cause environmental destruction in Turkey, there are many examples where women are mostly the protectors of the ecosystem. Environmental destruction prevents women from productive activities. It prevents women from benefiting from natural resources, puts their fertility at risk, and leads to impoverishment. Therefore, the climate crisis causes the economic status of women to decline compared to men, and their access to food becomes more difficult. The climate crisis does not have equal consequences for the sexes. Based on the systematics of the Constitution of the Republic of Turkey, eliminating the existing gender inequality deepened by climate injustice is one of the basic duties of the state. Policies for climate justice, determined within the scope of the right to live in a healthy environment, which is included in the category of social and economic rights and duties in the Constitution, cannot be considered independent of gender equality. Because gender equality is a kind of catalyst for reconciling the bond between nature and society. However, the issue of gender equality in terms of establishing climate justice is a "current, continuous and chronic" human rights issue in Turkey. The role of gender in the struggle for the protection of the environment and the contribution of women in the struggle for climate justice in Turkey are undeniable. It is a basic necessity to follow some policies, such as finding a legal provision to this fact and ensuring the active participation of women in the decision-making process. Within the scope of the study, it is recommended to increase the representation of women in the determination of policies as one of the tools for the realization of climate justice. In order to ensure gender equality, it is recommended that the gender-sensitive budget mechanism, which is one of the means of making gender equality visible, should be implemented in line with positive discrimination, while the public authorities are creating "strategy plans" for climate justice. In addition, in the study, it is suggested that the gender equality parameter should be taken into account in order to ensure environmental justice and that the problem should be made visible

on the level of administrative responsibility field with legal regulations regarding the responsibility of the administration.

Keywords: Gender Legally, Gender Equality, Responsibility of the Administration, Gender-Sensitive Budget Mechanism

Tutuklu ve Hükümlülerin Haberleşme Hürriyetine Yapılan Müdahalenin Özel Bir Şekli: Mektupların Uyp'a Kaydedilmesi

Arş. Gör. Dr. Gizem Güner Yaşar¹

¹Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Özet

Haberleşme hürriyeti, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) özel hayata ve aile hayatına saygı başlıklı 8. maddesinde yer alan alt kategori haklardan biridir. Haberleşme özgürlüğünün sınırlandırılması ise, AİHS m. 8/2'de yer alan sınırlanma nedenlerinin varlığı halinde söz konusu olur. 1982 Anayasası'nda haberleşme hürriyeti, AİHS'nde öngörülen sınırlama nedenlerine paralel bir düzenleme ile özel hayatın gizliliği ve korunması başlıklı 22. maddede koruma altına alınmıştır. Bahsedilen mevzuat çerçevesinde tutuklu ve hükümlülerin haberleşme hürriyetini sınırlandırma yetkisine sahip olan istisnai kamu kurumlarından biri ceza infaz kurumlarıdır. Tahmin edileceği üzere, tutuklu ve hükümlülerin dış dünya ile bağlantı kurduğu araçların başında mektup, faks ve telefon gelmektedir. Ceza İnfaz Kurumları, bu araçların hükümlülerin dış dünya ile en önemli bağlantısı olduğunu göz önünde bulundurarak, bu iletişimin gerçekleşmesi için gereken yardımı sağlamaktadır. Ancak bu kurumların, ilgili düzenlemeler gereğince hükümlülerin haberleşmelerine ilişkin birtakım tedbirler alması mümkündür. Örneğin, hükümlülerin ilgili maddede öngörülen kısıtlamalar dışında mektup alma ve gönderme hakları bulunmaktadır. Ancak sayılan sebeplerin varlığının tespiti halinde mektubun gönderilmesi engellenebilir veya hükümlüye mektup verilmeyebilir. Bu düzenleme başlı başına birçok bireysel başvurunun konusunu oluşturmuştur. Tutuklu ve hükümlülerin mektuplarının Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'ne (UYAP) yüklenmesi, başka bir ifade ile haberleşme içeriklerinin ve biçiminin kaydı ise haberleşme hürriyetine yapılan müdahalenin başka bir şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu uygulama Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından 10 Ekim 2016'da yayınlanan bir yazıdan kaynaklanmaktadır. Bu tarihten sonra uygulanmaya başlanan mektupların taranma faaliyetinin şikâyet edilmesi konusunda hem Anayasa Mahkemesi'ne hem de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) başvurular olmuştur. Çalışmada, yakın zamanda karara bağlanan bu başvurulardan ikisi (AYM, Ümit Karaduman Başvurusu, B. No: 2020/20874, K.T. 02/02/2022,

R.G. Tarih ve Sayı: 07/04/2022-31802 ve AİHM, Nuh Uzun ve Diğerleri v. Türkiye Davası, B. No: 49341/18, K.T. 29/03/2022) karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı, Haberleşme Hürriyeti, Ceza İnfaz Kurumu, Mektup, UYAP

asoscongress

Makale ID= 97

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0006-0977-3634

Ülkemizde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Hasarlar Nedeniyle Müteahhit ve Mühendislerin Cezai Sorumluluğunun Kast ve Taksir Bağlamında Değerlendirilmesi

Hande Budak¹

¹On Dokuz Mayıs Üniversitesi

Özet

Ülkemiz tarih boyunca büyük depremlerin yaşandığı bölgelerin kesiştiği coğrafyada yer almaktadır. Bu durum ülkemizin bir deprem bölgesi olduğu gerçeğini son yaşanan Kahramanmaraş depreminde de göz önüne sermiştir. Bu depremler sonucunda yıkılan binalar çokça insanın ölümüne, yaralanmasına ya da mallarını kaybetmesine yol açmıştır. Peki bir bina neden yıkılır? Bu sorunun elbette çokça cevabı vardır ancak üzerinde duracağımız hususları şu şekilde sıralayabiliriz: Bir binanın yapılmaması gereken bir zemine yapılması, binanın mimarisindeki tasarım hataları, binada yetersiz veya eksik malzeme kullanımı, kolonların olması gerekenden daha az sayıda olması veya daha zayıf olması ya da binanın yapımından sonra çeşitli sebeplerle kolonların ortadan kaldırılması gibi durumlarda yıkılabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, ülkemizde meydana gelen depremlerin yol açmış olduğu yıkımlar nedeniyle bir binanın yapımında rol oynayan; inşaat, harita, jeofizik, jeoloji mühendislerinin, müteahhit, şantiye şefi ve ustalar ile yapı denetçilerinin cezai sorumluluğunun değerlendirilmesidir. Ayrıca bu çalışmada 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremler sonucunda hazırlanan hasar tespit raporları da esas alınacaktır. Belirtilen kişiler hakkındaki cezai sorumluluk, kast ve taksir ayrımı yapılarak ve Yargıtay'ın da vermiş olduğu kararlar ışığında değerlendirilmeye çalışılacaktır. Peki bu ayrım neden önemlidir? Kast ve taksir ayrımının yapılması meydana gelen suçun haksızlık içeriğinin belirlenmesinde ve bu sebeple verilecek olan cezanın tayini açısından önem taşımaktadır. Kast ve taksirin tanımına 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer verilmiştir. İlgili kanuna göre suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi halinde kastın varlığı ve suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğinin öngörülmesine rağmen, fiilin işlenmesi halinde ise olası kastın varlığı söz konusu olmaktadır(m.21/1-2). Yine aynı kanunun ilgili maddesine göre dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesinin öngörülmemesi halinde taksirin varlığı, buna karşılık kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde ise bilinçli taksirin varlığından söz

edilecektir(m.22/2-3). Bu çalışmada kast ve taksir ayrımı üzerinde durulduktan sonra meydana gelen depremlerin yol açtığı can ve mal kayıplarına ilişkin bahsi geçen kişilerin cezai sorumluluğu değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Bina, Yıkım, Mühendis, Müteahhit, Kast, Taksir

Uluslararası Ceza Mahkemesi ile İşbirliği Yükümlülüğü: Vladimir Putin Hakkında Verilen Tutuklama Kararı Üzerine Bir İnceleme

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Erhan Bulut¹

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM), Roma Statüsü'nün 8(2)(a)(vii) ve 8(2)(b)(viii) düzenlemeleri kapsamında, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in, Ukraynalıların sınır dışı edilmesi ve zorla nakledilmesi suçlarını işlediğine dair makul gerekçeler olduğunu kabul etmiş ve 17 Mart 2023 tarihinde hakkında tutuklama kararı vermiştir. Bu karar, Putin'in tutuklanarak UCM'ye teslim edilmesini gerektirmektedir. Ancak Rusya UCM'ye taraf değildir, bu nedenle kural olarak Mahkeme ile işbirliği yükümlülüğü de bulunmamaktadır. Roma Statüsü'nün 86. maddesi işbirliği yapma yükümlülüğünü yalnızca 'taraf' devletlere getirmiştir. Ancak Mahkeme, 'taraf olmayan devletin devlet başkanı' hakkında tutuklama kararı vermiştir. Bu iki farklı dinamik, hem devlet başkanlarının örf ve adet hukuku haline gelmiş olan yargı bağımsızlığını hem de taraf olmayan devletin iş birliği yükümlülüğünü tartışmayı gerekli kılmaktadır. Putin hakkında verilen tutuklama kararı, Mahkeme'ye taraf olmayan; ancak, Roma Statüsü'nün 12(3). maddesi kapsamında Mahkemenin yargı yetkisini geçici (ad hoc) olarak kabul eden Ukranya'nın başvurusu sonucunda alınmıştır. Fakat UCM'nin verdiği tutuklama kararını yerine getirecek herhangi bir polis gücü yoktur. Bu nedenle UCM, tutuklama kararlarının yerine getirilmesi için tamamen devlet işbirliğine muhtaçtır. Örneğin Sudan eski devlet başkanı Ömer El- Beşir hakkında verilen tutuklama kararı, hem Sudan'ın hem de Beşir'in seyahat ettiği diğer devletlerin işbirliğini reddetmeleri nedeniyle yerine getirilememiştir. Beşir davasında Sudan, Mahkemeye taraf olmadığı için işbirliği talebini tamamen reddetmiştir. Beşir'in seyahat ettiği Mahkeme'ye taraf devletler ise, Beşir'in uluslararası hukukta kabul edilen yargı bağımsızlığını ve dokunulmazlığını ileri sürerek tutuklama kararını yerine getirmemiştir. UCM'ye taraf olmayan Sudan'ın, Roma Statüsü altında Mahkeme ile işbirliği yükümlülüğü olmasa da; davanın, Roma Statüsü'nün 13(2). maddesi kapsamında Güvenlik Konseyi (GK) tarafından Mahkemeye sevk edilmiş olması nedeniyle BM Şartı altında işbirliği yapma yükümlülüğü olduğu kabul edilmiştir. Yukarıda verilen bilgiler ışığında, bu çalışma

öncelikle Mahkeme'ye taraf olmayan Rusya'nın, UCM ile işbirliği yükümlülüğü altında olup olmadığını Roma Statüsü'nün işbirliğine dair düzenlemeleri kapsamında irdeleyecektir. Zira Beşir davasının aksine, Putin davasında GK müdahalesi yoktur. İkinci olarak, Putin'in UCM'ye taraf olan bir devlete seyahat etmesi halinde, taraf olan devletin Mahkeme ile işbirliği yükümlülüğünü analiz edecektir. Son olarak devlet başkanı dokunulmazlıklarının Roma Statüsü'nde bir istisnaya tabi olup olmadığını ve daha da önemlisi Roma Statüsü ile devlet başkanlarının bağışıklığını düzenleyen uluslararası hukuk normları arasındaki hiyerarşiyi, Statü'nün 27. ve 98. maddeleri kapsamında inceleme konusu yapacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Ceza Mahkemesi, İşbirliği, Devlet Başkanı Dokunulmazlığı, Vladimir Putin, Savaş Suçları

Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde Putin'in Yargılanması: Hayal mi Gerçek mi?

Dr. Öğretim Üyesi Bilge Erson Asar¹

¹MEF Üniversitesi

Özet

17 Mart 2023 tarihinde Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) tarafından, çocukların yasadışı sınır dışı edilmesi ve Ukraynalı çocukların Ukrayna'nın işgal altındaki topraklarından Rusya'ya yasadışı transferi yoluyla savaş suçları işledikleri gerekçesiyle Rusya Devlet Başkanı Putin ve Başkanlık Çocuk Hakları Komiseri Lvova-Belova hakkında, tutuklama emri çıkartılmıştır. Rusya UCM'nin yargı yetkisini herhangi bir yolla kabul etmemiş olduğundan Rusya'nın BM temsilcisi kararı hukuken hükümsüz ve geçersiz olarak nitelendirmiştir. Dahası, Rusya'da bu kararı veren UCM savcısı ve yargıçlar hakkında ceza davası açıldığı haberlere yansımıştır. Başından beri taşların karşılıklı biçimde ileri sürüldüğü Rusya-Ukrayna arasındaki uyuşmazlığın batı cephesindeki son hamlesi olan bu tutuklama müzakeresi, başarıyla sonuçlanacağı şüpheli olmakla birlikte, çocukların bir savaş ganimeti olarak görülmemesine yönelik bir mesajı da içinde barındırması yönüyle önemli bir adım olarak addedilmektedir. Bu çalışma, UCM'nin Putin'i yargılaması konusuna ilişkin olarak ortaya çıkan hukuki meseleleri ele alacaktır. Ukrayna da tıpkı Rusya gibi, Roma Statüsü'ne taraf bir devlet değildir, ancak Statü'nün 12(3) maddesi uyarınca, topraklarında meydana geldiği iddia edilen uluslararası suçlar için Mahkeme'nin yargı yetkisini kabul ederek konunun UCM nezdinde ele alınmasının yolunu açmıştır. Peki Rusya'nın ne böyle bir beyanının bulunması ne de diğer yollarla yargı yetkisinin tanınmış olması karşısında UCM yetkisini etkin biçimde kullanabilecek midir? Bu çalışmada ilk olarak tutuklama kararına götüren süreç genel hatlarıyla ele alınacak, ardından UCM'ye yargı yetkisinin sağlanma biçimi bakımından Putin'in yargılanmasının mümkün olup olmadığı değerlendirilecektir. Burada devlet başkanlarının yargı bağımsızlığının Mahkeme önündeki etkisini düzenleyen 27.madde hükmünün Roma Statüsü'ne taraf olmayan bir devlet olan Rusya açısından uygulanabilirliği de ele alınacaktır. Putin'in yargılanmasının mümkün olduğu varsayımında Statü'ye taraf olan ve olmayan devletlerin UCM'nin verdiği tutuklama kararına uymalarının uluslararası hukuk açısından ne ölçüde yükümlülük yaratabileceği ve bir uluslararası yapılageliş kuralı olan kişisel (ratione personae) bağımsızlık karşısında devletlerin tutuklama kararına uymaları ve uymamaları durumlarının hukuki sonuçları tartışılacaktır. Bu

tartışmalar yapılırken, Sudan Eski Devlet Başkanı Ömer El Beşir'in Mahkeme önündeki süreçlerine değinilerek bir karşılaştırma yapılacaktır. Her ne kadar bu iki olayda UCM'nin yargı yetkisinin doğuşu farklı nedenlere dayansa da, El Beşir'in görevde olduğu sırada hakkında çıkan tutuklama kararını uygulama konusunda devletlerin isteksizliği ve yaşanan sürecin Putin bakımından yapılacak değerlendirmelere yol gösterici olacağına şüphe yoktur.

Anahtar Kelimeler: Yargı Bağışıklığı, Uluslararası Ceza Mahkemesi, Roma Statüsü, Savaş Suçları, Ratione Personae Bağışıklık, Rusya-Ukrayna Savaşı

asoscongress

Makale ID= 167

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3507-4339

**Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Vladimir Putin'e İlişkin Aldığı Yakalama Kararı
Üzerine Bir Değerlendirme**

Prof. Dr. Ülkü Halatçı Ulusoy¹

¹Ankara Üniversitesi

Özet

Günümüzde 123 devletin üye olduğu Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (UCM) II No'lu Ön Soruşturma Dairesi, 17 Mart 2023 tarihinde Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ve Rusya Çocuk Hakları Komiseri Maria Lvova-Belova hakkında Ukraynalı çocukların Rusya'nın işgali altındaki Ukrayna topraklarından yasa-dışı bir şekilde sınır dışı ve transfer edildikleri gerekçesi ile bir yakalama kararı çıkarmıştır. (UCM Statüsü madde 8(2)(a)(vii) ve (b)(viii)) UCM Statüsü'ne taraf olmayan Rusya, alınan bu karara şiddetle karşı çıkarak kararı veren savcı ve hakim ile ilgili kendi ulusal ceza hukukuna göre soruşturma başlattığını duyurmuştur. Statü'ye taraf 39 devletin başvuru dilekçesi üzerine başlatılan soruşturma neticesinde verilen ve Ukrayna otoriteleri tarafından büyük memnuniyetle karşılanan yakalama kararı, uluslararası kamuoyunda da büyük yankı uyandırmıştır. Rusya ve Ukrayna her ne kadar Statü'ye taraf olmasalar da Ukrayna'nın biri 2014 yılının Nisan ayında, diğeri 2015 yılının Eylül ayında olmak üzere UCM'nin yargı yetkisini tanıdığına ilişkin bildirimleri bulunmaktadır. Yaptığı bildirimlerle Ukrayna, Roma Statüsü'nün 12/3. maddesi uyarınca 20 Şubat 2014 tarihinden itibaren Rusya tarafından Ukrayna topraklarında işlenen insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları bakımından UCM'nin yargı yetkisini kabul etmiştir. Sözkonusu bildirim ile UCM, Ukrayna topraklarında Statü kapsamında yer alan ilgili suçlar ile ilgili yargılama yapabilecektir. Bahsi geçen suçlara istinaden çıkarılan bir yakalama kararının uygulanması noktasında ise, çeşitli zorluklar bulunmaktadır. UCM Statüsü madde 58 uyarınca savcılık, Ön Soruşturma Dairesi'nden tutuklama ya da Mahkeme önünde bulunma kararı alabilmektedir. Tutuklanmasına karar verilen kişi, Statü'ye taraf bir devletin ülkesinde bulunuyorsa ilgili devletin bu kişiyi Mahkeme'ye teslim etmesi gerekmektedir. Statü'ye taraf olmayan devletlerin ise böyle bir yükümlülüğü bulunmamaktadır. Ukrayna Savaşı'nın başlaması ile birlikte Putin'in ziyaretlerini Ermenistan, Belarus, İran, Kırgızistan, Kazakistan, Tacikistan, Turkmenistan ve Özbekistan ile sınırlandırdığı dikkat çekmektedir. Yakalama kararı sonrası Putin'in diğer ülke

ziyaretlerinde daha da ihtiyatlı olacağına kuşku yoktur. Rusya'nın Statü'ye taraf olan BRICS partnerlerine yapacağı ziyaretler bunu daha da gün yüzüne çıkaracaktır. Putin'in 2023 yılının Ağustos ayında Pretoria'da gerçekleşecek olan BRICS Zirvesi'ne katılmayacağı düşünülmektedir. Ya da en azından ziyaretin gerçekleşmesi için Güney Afrika'dan tutuklanmayacağına ilişkin garanti isteyecektir. Özetle, UCM tarafından Putin'e ilişkin alınan yakalama kararının gerek uluslararası ilişkiler gerek uluslararası hukuk alanında önemli değişimlere yol açacağına kuşku bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC), Yakalama Kararı, Rusya, Ukrayna, Putin

An Evaluation of the International Criminal Court's Arrest Warrant Regarding Vladimir Putin

Abstract

On 17 March 2023 International Criminal Court's (ICC) Pre-Trial Chamber II has issued an international arrest warrants for Russian President Putin and Russian Children's Rights Ombudswoman Lvova-Belova for alleged war crimes regarding the unlawful deportation of children from Ukrainian to Russia. (Article 8(2)(a)(vii) and b(viii) of the ICC Statute). Russia, which is not a party to the Statute of the ICC, strongly opposed this decision and announced that she had launched an investigation against the prosecutor and judge who made the decision in accordance with her own national criminal law. The arrest warrant, which was given as a result of the investigation initiated upon the application petition of 39 States Party to the ICC Statute and which was welcomed by the Ukrainian authorities, had a great impact on the international public as well. Although Russia and Ukraine are not parties to the Statute, Ukraine has declarations that she recognizes the jurisdiction of the ICC, one in April 2014 and the other in September 2015. With these declarations, Ukraine has accepted the jurisdiction of ICC according to Article 12/3 of the Statute in terms of crimes against humanity and war crimes committed by Russia on the territory of Ukraine as of 20 February 2014. On the other hand, there are various difficulties in the implementation of an arrest warrant issued on the basis of the aforementioned crimes. Pursuant to article 58 of the ICC Statute, the prosecutor's office can take a decision to arrest or appear before the Court from the Pre-Trial Chamber. If the person who is decided to be arrested is in the country of a state party to the Statute, the state concerned must surrender this person to the Court. Russia's visits to the BRICS partners that are party to the Statute will further bring this to light. It is thought that Putin will not attend the BRICS Summit that will take place in Pretoria in August 2023. Or at least for the visit to take place, he will ask South Africa for assurances that he will not be arrested. In summary, there is no doubt that the arrest warrant of Putin, taken by the ICC, will lead to significant changes in both international relations and public international law.

Keywords: International Criminal Court (ICC), Arrest Warrant, Russia, Ukraine, Putin

Uygur Hukukunda Birbirine Karıştırılan Üç Müessesese “Evlatlık, Evlat Rehni ve Çocuk Satışı”

Dr. Öğretim Üyesi Salih Korkmaz¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

İslamiyet öncesi Türk hukukuna dair malumat Çin kaynakları, İslam kaynakları ve eski Türklerden kalma eserler üzerinden takip edilmektedir. Güney (Turfan) Uygurlarının hukuku hakkında ise bu kaynaklardan farklı olarak çok önemli bazı hukuk vesikaları günümüze ulaşmıştır. Vesikalar içerisinde akitler, makbuzlar, dilekçeler, buyruklar bulunmaktadır. Fakat evrakların ekserisi çeşitli akitleri muhtevidir. Uygur hukuk vesikaları Uygurların yerleşik hayata geçtiği, din değiştirdiği ve Çin ile çok yakın münasebetleri bulunduğu bir devirden kalmaz. Yine vesikalardaki belirli noktalarda Çin bazen de Moğol hukukunun tesiri görülmektedir. Bu sebeple Uygur hukuk vesikalarına bakarak ulaşılan neticeleri tüm İslamiyet öncesi Türk hukukuna teşmil etmek hatalı bir yaklaşım olacaktır. Fakat bu durum Uygur hukukunun “eski Türk hukukundan” hiçbir iz taşımadığı manasında yorumlanmamalıdır. Literatürde, Uygur hukuk vesikalarında karşılaşılan üç farklı müessesenin bazen birbirine karıştırıldığı müşahede edilmiştir. Tebliğde bu üç farklı hukuki müessesenin bir mukayesesi yapılmıştır. Evlat edinme “başkasına ait bir çocuğu kendi çocuğu olarak kabul etmek” olarak basitçe tarif edilebilir. Uygur hukuk vesikalarında da evlat edinme ile alakalı dört misale rastlanmıştır. Bu misallerden evlat edinmenin hükümleri ile alakalı pek çok farklı malumata ulaşmak da mümkündür. Buna göre evlatlık ilişkisi evlat edinen ile evlatlık veren arasındaki bir akitle kurulur. Bu akitle evlatlık olarak verilen çocuk evlat edinenin sahih nesepli çocuğu ile benzer bir hukuki statüye geçmektedir. Evlat rehni bir kimsenin çocuğunu borcuna teminat olmak üzere alacaklıya rehin vermesidir. Çocuğu rehin alan kimse bu çocuğu belirli sınırlar dahilinde çalıştırma hakkına sahiptir. Uygur hukuk vesikaları içerisinde evlat rehnine dair iki misal vardır. Bunlardan anlaşıldığı kadarıyla verilen borç karşılığında çocuk belirli bir süre rehin alanın himayesinde çalışacaktır. Vesikalardan çocuğun bu çalışmasının borç paranın faizinin yerini tuttuğu anlaşılmaktadır. Çocuk satışı ise bir köleleştirme usulü olarak karşımıza çıkmaktadır. Elimizde çocuk satışı ile alakalı iki vesika bulunmaktadır. Her iki vesikada da

baba çocuğunu belirli bir bedel karşılığında üçüncü bir kimseye satmıştır. Bu satış ile birlikte çocuğun ehliyetini kaybettiği söylenebilir. Çünkü bu satış ile birlikte çocuk artık satın alan kimsenin mülkü konumuna geçmektedir. Çocuğu satın alan kimsenin çocuğu isterse kendisi kullanacak isterse başkasına devredecektir. Yani satın almış olduğu çocuğu başkasına da satabilecektir. Bu durum da çocuk satışının bir köleleştirme usulü olarak değerlendirilmesini gerektirmektedir. Vesikalar tetkik edildiğinde bu üç durumun birbirinden tamamen farklı hukuki müesseseler olduğu anlaşılmıştır. Neticede Uygur hukukunda evlatlığın hukuki satatüsü günümüz hukukuna benzerdir. Rehin olarak verilen kişi ise belirli bir süre, rehin alanın bir nevi “zorunlu işçisi” konumundadır. Evlat satışı ise bir köleleştirme usulü olarak karşımıza çıkmakta ve bu işlem ile birlikte çocuk hürriyetini kaybederek “köle” statüsüne geçmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uygur Hukuku, Uygur Hukuk Vesikaları, İslamiyet Öncesi Türk Hukuku, Evlatlık, Evlat Rehni, Çocuk Satışı.

asoscongress

Makale ID= 154

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-3183-0325

Uzaktan Çalışmanın Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında Değerlendirilmesi

Doç. Dr. A. Eda Manav Özdemir¹

¹Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü

Özet

2016 yılında 6715 sayılı Kanunla İş Kanunu'nun 14'üncü maddesinde yapılan değişiklikle uzaktan çalışma biçimi hukukumuzda yasal düzenlemeye kavuşturulmuş olup, bu çalışma şekli Kanunda evde çalışma ve tele çalışmayı kapsayacak biçimde düzenlenmiştir. İş Kanununun 14'üncü maddesinin dördüncü fıkrasında uzaktan çalışma tanımlanmıştır. Buna göre; "Uzaktan çalışma; işçinin, işveren tarafından oluşturulan iş organizasyonu kapsamında iş görme edimini evinde ya da teknolojik iletişim araçları ile işyeri dışında yerine getirmesi esasına dayalı ve yazılı olarak kurulan iş ilişkisidir." Bu çerçevede işçinin uzaktan çalışma kapsamında iş görme edimini evinde veya teknolojik iletişim araçlarıyla işyeri dışında başka bir yerde ifa etmesine olanak sağlanmaktadır. İş Kanunu'nun 14'üncü maddesinde uzaktan çalışmada verilerin korunması ve paylaşılmasına ilişkin işletme kurallarının uygulanmasına ilişkin hususların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği düzenlenmiştir. 10 Mart 2021 tarihinde Uzaktan Çalışma Yönetmeliği yayınlanmış ve hangi hallerde uzaktan çalışma yapılabileceği hüküm altına alınmıştır. Bu yönetmeliğin 11'inci maddesinde verilerin korunması düzenlenmiştir. Bu bağlamda işveren; uzaktan çalışanı, işyerine ve yaptığı işe dair verilerin korunması ve paylaşımına ilişkin işletme kuralları ve ilgili mevzuat hakkında bilgilendirmek ve bu verilerin korunmasına yönelik gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Tele Çalışmaya İlişkin Avrupa Çerçeve Sözleşmesi'nin 5'inci maddesinde de işverenin veri güvenliğini sağlama ve işçiyi bilgilendirme yükümlülüğü özel olarak düzenlenmiştir. Kovid 19 salgınıyla birlikte ülkemizde uzaktan çalışma daha sık görülmeye başlanmış olup, işverenler açısından iş görme borcunu evinden ifa edenler için, çalışanların iletişimlerinin izlenmesi, görüntü ve ses kayıtlarının alınması tartışmaları gündeme gelmiştir. Bu bağlamda uzaktan çalışan işçilerin kişisel verilerinin korunması son derece önemlidir. Diğer bir ifade ile gerek işyerine ve işe ilişkin verilerin işlenmesi gerek uzaktan çalışanın işi gereği işyerindeki diğer işçilerin veya örneğin müşteri gibi üçüncü kişilerin kişisel verilerini işleme halinde kişisel verilerin nasıl korunacağı önem arz etmektedir. Bu bağlamda

tebliğde öncelikle kişisel verilerin korunmasına ilişkin yasal düzenlemeler açıklanacak daha sonra uzaktan çalışmada kişisel verilerin nasıl korunacağı, kişisel verilerin korunmasına ilişkin ilkeler ihlal edilmeden işçilerin çalışmalarının işveren tarafından ne şekilde denetlenebileceği, işçilerin uzaktan çalışmalarının denetimi konusunda hangi yöntem ve araçların kullanılabileceği, evden çalışan işçinin evine veya evin bir odasına kamera kurulmasının mümkün olup olmadığı, verilerin korunması anlamında gerek işçinin gerek işverenin sorumluluğu hususları öğreti görüşleri ve yargı kararları çerçevesinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Çalışma, Evde Çalışma, Tele Çalışma, Kişisel Veri, Verilerin Korunması

**Vergi Kaçakçılığı Suçlarında Etkin Pişmanlık Düzenlemesi ve Uyarılama Yargılaması -
Uygulamadaki Sorunlarla-**

Dilek Bostan¹

¹Adalet Bakanlığı

Özet

15 Nisan 2022 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7294 sayılı Kanununun 4. ve 6. maddeleriyle değişik 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359.maddesi ve geçici 34.maddeleri, vergi kaçakçılığı suçlarından yargılanan sanıklar ve bu suçlardan hüküm giyenler lehine birtakım etkin pişmanlık düzenlemeleri getirmiştir. Vergi kaçakçılığı suçundan hüküm giymiş kişilerin etkin pişmanlık düzenlemelerinden yararlanmaları için ilk derece mahkemelerince uyarılama yargılaması yoluna gidilmesi gerekmektedir. Hükmün kesinleşmesinden sonra yapılan mevzuat değişikliklerinin hükümlünün lehine sonuç doğurup doğurmayacağı değerlendirilmesi lüzumuyla icra edilen tali bir yargılama faaliyeti olarak ifade edebileceğimiz uyarılama yargılaması, vergi kaçakçılığı suçlarının konu olduğu ve esasen neticelenen ceza davalarında; tabi olduğu kanun yolu, yargılama süreci, mahkemece yerine getirilecek usulü işlemler, uyarılama yargılamasının zaman zaman vergi suçlarında ihtisas olmayan mahkemelerce yerine getirilmesi, hükümlünün ödeme yapmak için kanunla kendisine verilen süreyi kullanabilmesinin mahkemece temin edilmesi, devletin vergi kaçakçılığı suçu sebebiyle uğradığı zarar tutarlarının vergi dairelerce hatalı hesaplanabilmesi, uyarılama yargılaması ile verilecek hükmün niteliği, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine Ek 7.protokolün 2. maddesi karşısında istinafa başvuru hakkının ihlal edilebilmesi, itiraz merciinin denetim yetkisinin kapsamı, itiraz merciinin icra edeceği kanun yolu denetimi konusunda uygulamada yeknesaklığın bulunmaması, yasa metninin ilk halinde yer alan hükümlünün ceza tehdidi altında vergi mahkemesindeki davadan feragat etmiş olması şartı, bu şartın adil yargılanma hakkıyla hak arama hürriyeti karşısında tartışmalı hale gelen meşruiyeti, uyarılama yargılaması sebebiyle verilen infaz durdurma kararlarının ceza kanunların güttüğü amaçlara olumsuz etkisi gibi birçok açıdan sakınca barındırır. Çalışmada etkin pişmanlık düzenlemesi ile uyarılama yargılamasının özelliklerine değinildikten sonra yukarıda belirtilen sakıncalar, Anayasa

Mahkemesinin 23/03/2023 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 28/09/2022 tarih 2022/59 esas 2022/111 karar sayılı kararında değinilen hususlar gözetilerek ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Vergi, Pişmanlık, Uyarılama, Ceza, Hak

Effective Regret Regulation and Adaptation Jurisdiction in Tax Evidence Crimes -Implementation Problems-

Abstract

Article 359 and temporary Article 34 of the Tax Procedure Law No. 213, amended by Articles 4 and 6 of the Law No. 7294, which came into force after being published in the Official Gazette dated April 15, 2022, introduced some effective repentance regulations in favor of the accused and those convicted of tax evasion crimes. In order for people convicted of tax evasion to benefit from effective repentance regulations, it is necessary to resort to adaptation proceedings by the courts of first instance. Adaptation proceedings, which can be expressed as a secondary judicial activity carried out in order to evaluate whether the legislative changes made after the finalization of the provision will have results in favor of the convict, are the subject of tax evasion crimes and in criminal cases that are essentially concluded; the legal remedy to which it is subject, the judicial process, the procedural actions to be carried out by the court, the execution of the adaptation proceedings from time to time by non-specialized courts in tax crimes, the provision by the court that the convict can use the time given to him by law to make payments, can be calculated, the nature of the judgment to be rendered with the adaptation judgment, the violation of the right to appeal against Article 7 of Protocol Annex 7 to the European Convention on Human Rights, the scope of the supervisory authority of the objection authority, the absence of uniformity in practice regarding the legal remedy to be carried out by the objection authority, The condition that the convicted convict should have waived the lawsuit in the tax court under the threat of punishment, the legitimacy of this condition, which has become controversial in the face of the right to a fair trial and the freedom to seek justice, has many drawbacks, such as the negative impact of the decisions to stop the execution due to the adaptation proceedings on the purposes pursued by the criminal laws. In the study, after mentioning the features of effective repentance regulation and adaptation proceedings, the above-mentioned drawbacks will be discussed by considering the issues mentioned in the decision of the Constitutional Court dated 28/09/2022 and numbered 2022/111, dated 28/09/2023, published in the Official Gazette dated 23/03/2023.

Keywords: Tax, Regret, Adaptation, Penalty, Right

asoscongress

Makale ID= 212

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-0816-757X

Vergi Kaçakçılığı Suçunda Etkin Pişmanlık: E. 2022/59 K. 2022/111 Sayılı Anayasa Mahkemesi Kararı Kapsamında Bir Değerlendirme

Dr. Öğretim Üyesi Burcu Kuzucu Yapar¹

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Özet

7394 sayılı Kanun ile Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesine eklenen hüküm, vergi kaçakçılığı suçlarında etkin pişmanlığı mümkün hale getirmiştir. İlgili düzenleme uyarınca 359. maddede yer alan fiillerle vergi ziyana neden olunduysa vergi ve diğer kalemlerin ödenmesi halinde soruşturma aşamasındaki kişilere verilecek ceza 1/2 oranında indirilecektir. Ödemelerin kovuşturma aşamasında hüküm verilene dek gerçekleştirilmesi halinde ise verilecek ceza 1/3 oranında indirilecektir. Yine 7394 sayılı Kanun ile Vergi Usul Kanunu'na eklenen geçici 34. madde ile infaz aşamasında da etkin pişmanlıktan yararlanılabileceği düzenlenmiştir. Buna göre 15.04.2022 tarihi itibarıyla dosyası infaz aşamasındaki kişiler, vergi ve diğer kalemlere ilişkin ödemeleri 15.04.2022 tarihinden itibaren 1 yıl içinde gerçekleştirirlerse cezalar 1/2 oranında indirilecektir. 15.04.2022 tarihinden önce soruşturma ve kovuşturma aşamasında bulunan dosyalar için de yine ödemelerin 1 yıl içinde yapılması halinde Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesinin 3. fıkrasında öngörülen indirimler gerçekleştirilecektir. Ancak tüm bu indirimlerden yararlanmak isteyenlerin ödeme koşulunun yanı sıra ikinci bir koşul olarak vergi mahkemesinde dava açmaması, açılmış olan davalardan feragat etmesi mecburidir. İstinaf veya temyiz aşamasına gelmiş dosyalar açısından ise kanun yoluna başvurulmaması, başvurulmuşsa vazgeçilmesi gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi E. 2022/59 K. 2022/111 sayılı kararıyla Vergi Usul Kanunu'nun geçici 34. maddesinde yer alan ve hak arama özgürlüğünü kısıtlayan hükmü kovuşturma ve infaz aşamaları bakımından iptal etmiştir. Bu iptalle birlikte 15.04.2022 tarihinden önce kovuşturma ya da infaz aşamasında olan vergi kaçakçılığı suçu dosyaları bakımından etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmak için dava açmamak, kanun yoluna başvurmamak veya varsa açılmış olanlardan feragat etmek şartı aranmayacaktır. Yalnızca ilgili ödemelerin yapılması, ceza indirimlerinden yararlanmak için yeterli olacaktır. 15.04.2022 tarihinden sonra soruşturma veya kovuşturma aşamasına geçilen dosyalara ilişkin olarak ise söz

konusu şart aranmaya devam edilecektir. Çünkü iptale konu olan hükme benzer bir hüküm Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesinin 5. fıkrasında varlığını sürdürmektedir. Çalışmada vergi kaçakçılığı suçunda etkin pişmanlığa ilişkin düzenleme güncel gelişmeler ışığında değerlendirilmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin kişileri aşırı bir mali külfetle karşılaştırdığı, mülkiyet hakkına yönelik sınırlamada gözetilmesi gereken adil dengenin kişiler aleyhine bozulduğu ve kişinin ceza yargılamasında beraat etmesi halinde bu sonuçları azaltmaya ya da ortadan kaldırmaya yönelik telafi mekanizması bulunmadığı, masumiyet karinesi ile çeliştiği gibi gerekçelerle iptal ettiği hükmün bir benzerinin Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesinde bulunmaya devam etmesinin yaratacağı sorunlar değerlendirilmekte ve çözüm önerilerinde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vergi Kaçakçılığı Suçu, Etkin Pişmanlık, Ceza İndirimi

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-2531-7704

Vergi Kaçakçılık Suçu ve Vergi Ziyayı Kabahatinde Ne Bis in Idem İlkesi: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları ve Türk Vergi Hukukuna Etkisi

Dr. Öğretim Üyesi Fulya Mercimek¹

¹SDU Hukuk

Özet

Vergi hukukunda vergi kaçakçılığı suçunda hapis cezası ile cezalandırılan fiillerin aynı zamanda vergi ziyasına sebebiyet vermesi halinde idari nitelikli vergi cezası ile yaptırıma tabi olması, ne bis in idem ilkesi bağlamında değerlendirilmesi gereken bir husustur. Suç niteliği nedeniyle vergi kaçakçılığı fiili, adli prosedürleri ve ceza yargılamasını zorunlu kılmaktadır. Bu fiil, vergi ziyasının da nedenidir. Vergi ziyayı fiili, idari ceza ve yargılamalar ile müeyyidelenen idari nitelikteki bir kabahattir. AİHM, vergi hukukunda uygulanan bu idari ve adli cezaların “ne bis in idem ilkesi” hükümleriyle değerlendirilip değerlendirilmeyeceği sorunsalını Ponsetti, JB, Isaksenn, Zolotukhin, Glantz, Case of A and B, Kristjansson davalarında yorumlamıştır. İHAM, Ponsetti davasında, vergi kaçakçılığı suçunun unsurlarının ve bu suçun cezalandırılma amacının, vergi ziyayı kabahatinin unsurlarından ve yaptırım amacından farklı olduğunu belirtmiştir. JB davasında, vergi kabahati ile vergi suçunun, aynı fiile dayanmadığını, bu nedenle ne bis in idem ilkesi ile ilgili olmadığına hükmetmiştir. Mahkeme, Isaksenn davasında mükellefin başvurusunu, bir cezanın tüzel kişiliğe diğerinin ise kanuni temsilci sıfatıyla müdüre kesilmesi halini, ortada iki ayrı hukuki kişilik olduğundan, kabul edilebilir bulmamıştır. AİHM, Glantz kararında; Zolotukhin kararında ortaya koyduğu, “aynı sanıkla ilgili, zaman ve yer bakımından aynı fiille ilgili adli suç ve idari suç” vergi hukuku alanına uygulamıştır. AİHM, zaman ve yer bakımından aynı fiil ve aynı olay nedeniyle bir idari ceza müeyyidesi sonrasında adli cezaya hükmedilmesini, ne bis in idem ilkesine aykırı kabul etmiştir. Bu yaklaşımını Case of A and B davasında değiştirmiş ve aynı fiil nedeniyle vergi kaçakçılığı suçu ve vergi ziyayı kabahatine neden olunması hususunda idari ve adli ceza ve yaptırımlara hükmedilebileceğini, bunun ne bis in idem ilkesine aykırı olmayacağını belirtmiştir. Buna rağmen vergi suç ve kabahatinde idari ve adli yargılamalar arasında “esas ve zaman bakımından yeterince yakın bağlantı” kriterini geliştirmiştir. Bu kriter nedeniyle, ilk

önce kesinleşen adli ya da idari yargılamalarda uygulanan yaptırım ve hüküm, en son kesinleşen adli ya da idari yargılamada dikkatle muhakeme edilmediğinde, mükelleflerin adil yargılanma hakkı ve AİHS ne bis in idem hükümleri ihlal edilmektedir. VUK 367. maddesinin 5. fıkrasında, vergi mahkemesi ve vergi idaresi kararlarının ceza mahkemelerini bağlamayacağına, ceza mahkemesi kararlarının da vergi mahkemelerini ve vergi idaresi kararlarına etkili olmadığına hükmedilmekteydi. Bu hüküm, Anayasa'nın 36. maddesine aykırılığı ve AİHM'nin bu kriteri nedeniyle 09.03.2022'de Anayasa Mahkemesince iptal edildi. AİHM kararları ve AYM iptal kararı dolayısıyla, Türk hukukunda tek fiille işlenen vergi kaçakçılığı suçu ile vergi ziyayı kabahatlerine ilişkin "esas ve zaman bakımından" yeterince yakın bağlantılı olmayan "vergi mahkemeleri" ile "ceza mahkemeleri" karar ve yargılamalarının adil yargılanma hakkı ve ne bis in idem ilkesine aykırılık oluşturabileceği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vergi Kaçakçılık Suçu, Ne Bis in İdem İlkesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları, Vergi Mahkemeleri, Ceza Mahkemeleri

Veri Koruma Görevlisinin İş Güvencesi Nasıl Sağlanmalıdır' ABAD'ın C-453/21 Sayılı X-FAB v. FC Kararı Işığında Bir İnceleme

Dr. Öğretim Üyesi Olgü Özdemir Ertürk¹

¹Antalya Bilim Üniversitesi

Özet

Kişisel verilerin korunması hukukuna dair düzenlemelerle, veri sorumluları ve veri işleyenlere çeşitli yükümlülükler getirilmektedir. Dünyada bu alandaki en kapsamlı düzenlemelerden biri olan 2016/679 Sayılı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü, 25.05.2018'de yürürlüğe girdiğinde, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerini merkeze alarak veri sorumlusunun tüm tedbirleri alması gerektiğini kabul etmiştir. Bu bağlamda risk değerlendirmesi yapılması için Tüzük'ün 37. maddesinde belirtilen hallerde “veri koruma görevlisi (data protection officer - DPO)” olarak adlandırılan bir kimsenin, veri sorumlusu tarafından belirlenmesi gerektiği düzenlenmiştir. Veri koruma görevlisi, AB Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde getirilen yükümlülükler bağlamında bir iç denetçi gibi hareket ederek, veri sorumlusunun hesap verilebilirliğini garanti altına almaktadır. Tüzük, bu durumda veri koruma görevlisinin herhangi bir talimat almayacağını ve görevlerini ifa etmesi nedeniyle sözleşmesinin feshedilemeyeceğini düzenlemiştir. Bununla birlikte veri koruma görevlisinin diğer görev ve eylemleri, veri sorumlusunun menfaatiyle çatışma yaratmamalıdır. Hukukumuzda veri koruma görevlisi 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda düzenlenmemiştir. Ancak kanımızca alandaki uluslararası gelişmelerin etkisiyle, veri koruma görevlisinin Türk Hukukunda da tanımlanması ve işyeri organizasyonunun önemli bir parçası olarak görev yapması, veri koruma hukukunun bir gereksinimi olarak muhtemeldir. Çalışmamızda veri koruma görevlisinin, Tüzük ile kapsamı belirlenmiş görevlerini yaparken, bir yandan işçi olarak işyerinde nasıl güvenceli bir çalışma ilişkisinde kalabileceği, veri sorumlusu ile veri koruma görevlisi arasındaki menfaat çatışmasının nasıl değerlendirilmesi gerektiği açıklanmaya çalışılacaktır. Bunun için menfaat çatışması nedeniyle iş sözleşmesinin feshine karşı veri koruma görevlisinin nasıl korunacağı, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın yakın tarihte vermiş olduğu C-453/21 sayılı X-FAB v. FC kararı ışığında incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kişisel Veri, Veri Koruma Görevlisi, İş Hukuku, Fesih, Menfaat Çatışması

asoscongress

Makale ID= 196

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-8057-1521

Yapay Zekalı Varlıkların Hukuki Statüsü

Arş. Gör. Övgü Sıla Kayam¹

¹Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Yapay zeka teknolojisi, gündelik hayatımızı çepeçevre kuşatmış durumdadır. Arama motorları, çevrimiçi alışveriş portalları, otomobil abs sistemleri, navigasyon uygulamaları, tanı tıbbında kullanılan tespit uzmanları, akıllı telefon- akıllı ev ve ofisler, sürücüsüz araçlar, artırılmış gerçeklik uygulamaları, üç boyutlu yazıcılar, kişisel dijital asistanlar, chatbotlar, robot cerrahlar, askeri robotlar, bu varlıkların günümüzde en yaygın kullanılan örneklerindedir. Bu örnekler göstermektedir ki yapay zekalı varlıklar, bilişim sektörünün yanı sıra, sağlıktan hukuka, sanayi ve ticaretten askeri alana kadar hemen her sektörü yoğun biçimde etkilemektedir. Teknolojinin üstel gelişimi doğrultusunda, konunun uzmanları, 2030 yılı için insanlar ile insansı robotların bir arada yaşadıkları bir dünya tasavvur etmektedir. Hatta uzmanlarca insan-makine etkileşiminin zamanla iki insan arasındaki etkileşime benzer hale geleceği öngörülmektedir. Yakın gelecekte öngörüler gerçekleşmeyecek olsa bile, yapay zekalı varlıkların, giderek yaygınlaşacağı, kendine has yapısal özellikleri sebebiyle de etkilediği her sektörü değiştirip dönüştüreceği açıktır. Bu durumda hukuk kurallarının da çağa uydurulması, konuya özgü yasal düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Günümüzde, insana özgü yetenekler taşıyan, otonomi seviyesi gittikçe artan ve hemen her alanda sıkça kullanılmaya başlayan yapay zeka teknolojisinin ortaya çıkardığı hukuki sorunlar artık görmezden gelinemez boyuttadır. Zira her ne kadar “önceden programlanmış olma” nedeniyle henüz teknik anlamda irade özgürlüğüne sahip olmasalar da, bu varlıkların otonomi derecelerine bağlı olarak değişen oranlarda, programlanmaksızın deneyimler edinip, kendilerini geliştirmeleri mümkündür. İnsan müdahale ve kontrolü olmaksızın, dış dünyadan edindiği deneyimler sonucunda öğrenen, öğrendikleri doğrultusunda kendi başına karar alıp harekete geçen varlıklar, haliyle programlanma aşamasında öngörülemeyecek davranışlarda bulunma riski taşımaktadır. Bu risk, kişilerin, yapay zekalı varlıkların fiilleri sonucunda, programlayıcısı ve üreticisi tarafından öngörülemeyecek ve/veya engellenemeyecek zararlar doğurma ihtimalini beraberinde getirmektedir. Ayrıca her zaman için bu varlıkların hacklenerek kötüye kullanılma olasılıkları

da bulunmaktadır. Dolayısıyla yapay zekâya ilişkin hukuk alanında sorulması gereken en temel sorular, bu varlıkların hukuki statüsünün ne olduğu-nasıl olması gerektiği ve yol açtıkları zararlarda hukuki sorumluluğu kim(ler)in, hangi hüküm(ler) kapsamında üstleneceğidir. İkinci soruya yanıt aranmadan önce, yapay zekanın hukuki statüsü belirlenmelidir. Zira, hukuki statü ve sorumluluk meselesi adeta neden-sonuç ilişkisi içinde olup, bu varlıkların kullanımından doğan hukuki sorumluluk rejimi, hukuki statülerine bağlı olarak şekillenecektir. Öğretide yapay zekalı varlıkların, eşya olduğu ya da köle statüsünde görülmesi gerektiğini kabul edenler olduğu gibi, bunlara tüzel kişilik verilmesi veya gerçek kişi benzeri bir statü ya da elektronik kişilik tanınması görüşleri de savunulmaktadır. Bu çalışmada da öncelikle, yapay zeka açıklanacak, ardından kişilik kavramı, tarihsel, felsefi, hukuki boyutuyla irdelenerek, “kişilik kriterleri” ortaya konulacaktır. Nihayetinde bu kriterler ve öğretilerdeki görüşler çerçevesinde yapay zekalı varlıkların hukuki statüleri belirlenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Robot, Kişilik, Hukuki Statü

Yapay Zekânın Cezai Yargılamalarda Görünümü

Arş. Gör. Uğur Aşkın¹

¹İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Yapay zekânın cezai yargılamalarda kullanılması mümkündür. Günümüzde yargı mercilerinin yerini alarak, tamamen yapay zekâ sistemleriyle yürütülen yargılamalar henüz bulunmamaktadır. Ancak suçluların yeniden suç işleme olasılığını değerlendiren yapay zekâ sistemleri bazı ülkelerin yargılamalarında kullanılmaktadır. Böylelikle yargı mercilerinin karar vermesine yardımcı olmak için suç işleyen kişinin verilerinden ve ifadelerinden hareketle kişilerin yeniden suç işleme oranı belirlenmektedir. Yapay zekânın cezai yargılamadaki diğer uygulama alanı, mahkûmların erken tahliyesine veya kefaletle serbest bırakılmasına ilişkin adli bir kararı desteklemek için veri tabanlı analizlerin gerçekleştirilmesidir. Örneğin, online tabanlı uygulama FOTRES (Forensic Operationalised Therapy Risk Evaluation System) Zürih Kantonu ceza sisteminde kullanılmaktadır. Cezai yargılamalarda bu tür yapay zekâ sistemlerine yönelik talepler giderek artmaktadır. Gerçekten bireylere ilişkin birçok veri mümkün olduğunca küçük ve yönetilebilir şekilde özetlenmektedir. Öte yandan bireylerin değerlendirme yaparken dış etkenlerden kolay şekilde etkilenmeleri ve sorumluluğu devretmek istemeleri de yapay zekâ sistemlerine olan talebi artırmaktadır. Ancak yapay zekânın yargılamada yardımcı unsur olarak kullanılması halinde hatalı sonuçlara ulaştığı da görülmektedir. Bu nedenle algoritmaların hiçbir zaman yanlış sonuçlara ulaşmayacağına düşünülmesi yerinde değildir. COMPAS yazılımı örneği, algoritmaların her zaman yapmaları gerekeni yapmadıklarını göstermektedir. COMPAS, 1989 yılında istatistik alanından bilim insanları ve bir hapisane çalışanları tarafından kurulan Northpointe şirketinin bir geliştirmesidir. COMPAS'a benzer sistemler şu anda ondan fazla ABD eyaletinde kullanılmaktadır. Hâlihazırda ABD'nin çeşitli şehirlerinde uygulamada kullanılan bir sistem RTM (Risk Terrain Modelling) sistemidir. Bu sistem, uyuşturucu suçlarının işlenmesine ilişkin istatistiksel bir öngöründe bulunmak amacıyla suç destekleyen faktörlere ilişkin çeşitli verileri değerlendirerek coğrafi olarak konumları belirleyen bir algoritmadır. ABD ceza adaleti sisteminde, özgürlükten yoksun bırakma konusunda ampirik

risk değerlendirmesinin kullanımına yönelik açık bir eğilim gözlemlenmektedir. Özellikle, bir sanığın gözaltından serbest bırakılıp bırakılmayacağını veya hangi koşullar altında serbest bırakılacağını belirleyen algoritma tabanlı risk değerlendirme araçları hızla artmaktadır. Ulusal Eyalet Mahkemeleri Merkezi 2007 yılında mahkemelerin ceza verme aşamasında da ampirik verilere dayalı risk değerlendirmelerini kullanmalarını tavsiye etmiştir. Benzer şekilde Avrupa düzeyinde, yapay zekânın teknik gelişimi ve uygulama olanaklarının ilke odaklı bir şekilde desteklenmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Örneğin 2002 yılında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, taraf devletlerin hukuk sistemlerinin kalitesini izleyen ve inceleyen Avrupa Adaletin Etkinliği Komisyonu'nu (CEPEJ) kurmuştur. CEPEJ, insan hakları açısından önemli riskler oluşturabilecek yapay zekânın ceza adaleti sisteminde kullanımının son zamanlarda artmasının ardından, 4 Aralık 2018 tarihinde Yargı Sistemlerinde Yapay Zekâ Kullanımı Etik Şartı'nı yayınlamıştır. Bu şart, ulusal yargı süreçlerinde yapay zekânın kullanımında siyasetçilere, yasa koyuculara ve yargıya rehberlik edecek ilke temelli çerçeveleri belirlemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Ceza Yargılaması, Suç, Ceza.

The Appearance of Artificial Intelligence in Criminal Proceedings

Abstract

378

It is possible to use artificial intelligence in criminal proceedings. Today, there are no judgements carried out entirely by artificial intelligence systems by replacing the judicial authorities. However, artificial intelligence systems that evaluate the possibility of criminals to re-offend are used in the judgements of some countries. In this way, the recidivism rate of individuals is determined based on the data and statements of the offender in order to help the judicial authorities to make decisions. Another area of application of AI in criminal proceedings is the performance of data-based analyses to support a judicial decision on the early release or release on bail of prisoners. For example, the online-based application FOTRES (Forensic Operationalised Therapy Risk Evaluation System) is used in the penal system of the Canton of Zurich. Demands for such artificial intelligence systems in criminal proceedings are increasing. Indeed, many data on individuals are summarised as small and manageable as possible. On the other hand, the fact that individuals are easily influenced by external factors while making evaluations and their willingness to delegate responsibility also increases the demand for artificial intelligence systems. However, it is also seen that artificial intelligence reaches erroneous results if it is used as an auxiliary element in judgement. Therefore, it is not appropriate to think that algorithms will never reach wrong conclusions. The example of COMPAS software shows that algorithms do not always do what they are supposed to do. COMPAS is a development of Northpointe, a company founded in 1989 by scientists from the field of statistics and prison staff. Systems similar to COMPAS are currently used in more than ten US states. One system that is currently used in practice in several US cities is the RTM (Risk Terrain Modelling) system. This is an algorithm that geolocates drug offences geographically by evaluating various data on the factors underpinning the offence in order to

provide a statistical prediction of the commission of drug offences. In the US criminal justice system, there is a clear trend towards the use of empirical risk assessment in deprivation of liberty. In particular, algorithm-based risk assessment tools that determine whether, or under what conditions, a defendant should be released from custody are rapidly increasing. In 2007, the National Centre for State Courts recommended that courts use risk assessments based on empirical data also at the sentencing stage.

Keywords: Artificial Intelligence, Criminal Justice, Offence, Punishment.

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-4293-2749

Yapı Denetim Kuruluşlarının Sözleşmeden Doğan Hukuki Sorumluluğunda İlliyet Bağını Kesen Sebepler

Dr. Öğretim Üyesi Emre Köroğlu¹

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Özet

Yapı denetim kuruluşları, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'ndan aldığı izin belgesi ile yapı denetimi görevini yerine getiren, ortaklarının tamamının mimar ve mühendislerden oluştuğu tüzel kişiler olup, bu kuruluşlarının sözleşmeden doğan hukuki sorumlulukları 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'da düzenlenmiştir. Yapı denetim kuruluşlarının sözleşme çerçevesinde hukuki sorumluluklarının söz konusu olabilmesi, bu kapsamda bu kuruluşlardan tazminat talep edilebilmesi için, bunların kusurlarının bulunması şarttır. Zira 4708 sayılı Kanun m. 3/ f. 2'de yapı denetim kuruluşlarının yapı hasarlarından dolayı yapı sahibi ile idareye karşı kusurları oranında sorumlu oldukları açık bir şekilde belirtilmiştir. Ancak bazı durumlarda yapı denetim kuruluşları illiyet bağının kesilmesi sebebiyle hukuki sorumluluktan kurtulabilmektedir. Nitekim 4708 sayılı Kanun m. 3/ f. 3'de belirtildiği üzere, yapıda, yapı kullanma izninin alınmasını takiben, ilgili idarenin iznine başvurulmadan yapılacak olan esaslı tadilatlar sonucu doğacak yapı hasarlarından, izinsiz tadilat yapan kişi sorumlu olmaktadır (c. 1). Yine yapı denetim kuruluşu, yazılı ihtarına karşın yapı sahibince önlem alınmayan, parsel sınırları dışında ortaya çıkan ve yapıda hasar meydana getiren yer kaymasından, çığ düşmesinden, kaya düşmesinden ve sel baskınından kaynaklanan hasarlardan dolayı da sorumlu olmamaktadır (c. 2). Bu düzenlemelerden hareketle, illiyet bağını keserek yapı denetim kuruluşlarının hukuki sorumluluğunu ortadan kaldıran ilk halin “yapıda hasara sebep olacak şekilde yapılan tadilatlar” olduğu söylenebilir. Yine ilgili maddede yer kayması, çığ düşmesi, kaya düşmesi ve sel baskını gibi önceden öngörülmesi pek mümkün olmayan doğa olaylarına da yer verilmiştir. Kanaatimizce burada ifade edilen doğa olaylarıyla aslında “mücbir sebep” kastedilmektedir. Bu çerçevede yapı denetim kuruluşlarının hukuki sorumluluğunda illiyet bağını kesen bir diğer hal olarak mücbir sebep belirtilebilir. Çalışmamızda bu iki sebep incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yapı Denetimi, Yapı Denetim Kuruluşları, İlliyet Bağı, Yapı Hasarı, Mücbir Sebep

asoscongress

Makale ID= 224

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0000-1017-6980

Yapılan Son Değişiklerle Birlikte TCK m.82/1-d: Kasten Öldürme Suçunun Üstsoy ve Altsoydan Birine veya Eş, Eski Eş veya Kardeşe Karşı İşlenmesi

Avukat Yasir Büyükbaş¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Özet

Yapılan Son Değişiklerle Birlikte TCK m.82/1-d: Kasten Öldürme Suçunun Üstsoy ve Altsoydan Birine veya Eş, Eski Eş veya Kardeşe Karşı İşlenmesi ÖZ İnsanların sahip oldukları en değerli hak şüphesiz yaşam hakkıdır. Bu hak bütün hukuk sistemlerinde olduğu gibi ülkemiz hukukunda da çeşitli yollarla korunmaktadır. Bu koruma yollarının başında ise Anayasamız yer almaktadır. Anayasamızın 17. Maddesinde bu koruma “Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.” şeklinde vurgulanmıştır. Şüphesiz yaşama hakkı olmadan kişi ve kişinin sahip olabileceği başka herhangi bir haktan söz edilemez. Yaşam hakkı ayrıca ceza hukukumuzca da muhafaza edilmektedir. Türk Ceza Hukuku kişinin en temel hakkı olan yaşam hakkını, dil, din, ırk vb. her türlü ayırmadan uzak şekilde, yalnızca insan olması sebebiyle korumaktadır. Bu koruma ceza hukukunda düzenlenen başlıca suçlardan olan “Kasten Öldürme” suçuna ilişkin hükümlerle sağlanmaktadır. Düzenlenen bu suç tipinin başlıca suçlardan olmasının sebebi ise, neticesinin gerçekleşmesi durumunda insanın yaşam hakkının elinden alınacak olmasıdır. Kasten öldürme suçu düzenlenirken ayrı bir hüküm olarak nitelikli halleri de kanunda belirtilmiştir. Burada amaç suçun bazı durumlarda temel halinden daha ağır veya daha hafif şekilde cezalandırılmasının gerekmesidir. Bahsi geçen nitelikli hallerden biri de suçun işleniş biçimi, suç işlemede kullanılan araç vb. durumların yanında suçun sayılı belli kişilere karşı işlenmesidir. Şöyle ki, Türk Ceza Kanunu’ nun 82. maddesinde birçok nitelikli hal sayılmıştır ve “d” bendinde düzenlenen nitelikli hal “Üstsoy veya altsoydan birine ya da eş, boşandığı eş veya kardeşe karşı” şeklindedir. Bu nitelikli halin düzenlenme sebepleri açısından farklı görüşler ortaya koyulmuştur. Örneğin, bir görüşe göre bu nitelikli halin düzenlenme sebebi suçun sayılan kişilere karşı işlenmesinin toplumda kopuşlara sebep olacağı ve yine başka bir görüşe göre ise sayılan akrabalık ilişkilerinin esasında suçun işlenişini kolaylaştıracağı yönündedir. Esasında kanunun önceki halinde eski eş kavramına yer verilmemiş ve sadece eş karşı kasten öldürme suçunun işlenmesi nitelikli hal kapsamında sayılmış, bu konuda da çokça

eleştiri yapılmıştır. Son yıllarda ulusal ve uluslararası gündeme bakıldığında eleştirilerin haksız olduğu da söylenemez. Meydana gelen olaylar ve yapılan eleştirilerin de etkisiyle yapılan değişiklikle birlikte eski eşe karşı kasten öldürme suçunun işlenmesi de nitelikli hal kapsamına alınmıştır. Çalışmamızda kasten öldürme suçunun bahsi geçen nitelikli halinde sayılan ilişkiler tek tek incelenecek, bu konuda yapılan tartışmalara değinilecek ve özellikle günümüzde sık sık karşılaştığımız şiddet olayları çerçevesinde, suçun eş ve eski eşe karşı işlenmesi üzerinde ayrıca durulacaktır. Ayrıca nitelikli halin şeriklik açısında da değerlendirmesi yapılarak şeriklere sirayeti konusu açıklanmaya çalışılacaktır. Anahtar kelimeler: Yaşam hakkı, Kasten ldürme, Eş, Eski eş, Akraba

Anahtar Kelimeler: Yaşam Hakkı, Kasten ldürme, Eş, Eski Eş, Akraba

Yargı Bağımsızlığı ve Hâkimlik Teminatı

Hakim Osman Altuntop¹

¹Adalet Bakanlığı

Özet

Hukuk devletinin gereklerinden birisi de kuvvetler ayrılığı ilkesidir. Kuvvetler ayrılığı ilkesinin temelini ise yargı bağımsızlığı oluşturur. Yargı bağımsızlığı, yargı organının yasama ve yürütme organları başta olmak üzere tüm kişi ve kurumlara karşı bağımsızlığını ifade eder. Yargılama yapan hâkim, başta yasama ve yürütme organına karşı bağımsız olmalıdır. Ancak sadece bu organlara karşı bağımsızlık yeterli olmayıp bir uyumsuzluk hakkında karar verecek olan hâkimin bizzat yargı organına karşı da bağımsız olabilmesi gerekir. Bunlarla birlikte yargı, kamuoyunu ve medyayı da kapsayacak bir ifade ile “çevreye” karşı da bağımsız kalabilmelidir. Nitekim son yıllarda sosyal medya başta olmak üzere çevreye karşı bağımsızlığın önemi gitgide artmaktadır. Tamamen ve her şeyden bağımsız bir yargı ise mümkün değildir. Yargı bağımsızlığı, mahkemelerin hiçbir denetime tabi olmayacağı veya sınırsız yetkilere sahip oldukları anlamına da gelmemektedir. Yargı bağımsızlığını korumaya hizmet eden müesseselerin en önemlisi ise hâkimlik teminatıdır. Hâkimlik teminatı hâkimlerin azledilememelerine ek olarak geçici olarak görevden alınamamaları, özlük haklarından yoksun bırakılmamaları, kendileri istemedikçe görev yerlerinin değiştirilememesi ve emekliye sevk edilememeleri gibi pek çok güvenceyi ifade eder. Hâkimlik teminatı, hâkimlerin kişisel çıkarlarının korunması için değil adil yargılanmanın sağlanabilmesi içindir. Dolayısıyla hâkimlik teminatı ile esasında kamu yararı korunmaktadır. Hâkimlik teminatının anayasalarda gerektiği gibi düzenlenmemesi halinde ise yargı bağımsızlığı ve dolayısıyla adil yargılanma hakkı yasama ve yürütme organlarının insafına bırakılmış olacaktır. Bu yüzden anayasalarda yargı bağımsızlığı ilkesini ve hâkimlik teminatı esaslarını düzenleyen bağlayıcı hükümlere yer verilmeli, bu hususlar yasama ve yürütme organına bırakılmamalıdır. Bu düzenlemelere ek olarak hâkimler de bağımsız olduklarının bilinciyle hareket etmelidir. Zira bağımsızlık bir durumu değil diyalektik bir süreci ifade etmektedir. Bu nedenle hâkimler bağımsız olduklarını düşündüklerinde yargı bağımsızlığı daha da güçlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Hukukun Üstünlüğü, Yargı Bağımsızlığı, Hukuk Devleti, Hâkimlik Teminatı

asoscongress

Makale ID= 52

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0001-9654-9118

Yargı Etiği Perspektifinden 1875 Tarihli Ferman-i Adalet

Dr. Öğretim Üyesi Sezen Kama Işık¹

¹İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Hukuk devletinin inşası olarak adlandırılabilen Batı dünyasındaki süreç, Osmanlı Devleti'nde 19. Yüzyılla birlikte anayasal düzlemde büyük bir dönüşüm ile başlamıştır. Batı'daki anayasal gelişmelere ilişkin unsurlar ancak II. Meşrutiyet sonrası tartışılabilirse de ilgili dönemdeki metinlerin yargıya dair hükümleri özellikle dikkat çekmektedir. Bu bağlamda Osmanlı Devleti'ndeki anayasal belgeler ve anayasalardaki yargıya dair hükümler çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Özellikle Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası olan 1876 Kanun-i Esasi'den yalnızca bir sene önce hazırlanmış 1875 tarihli Ferman-ı Adalet yargıya ilişkin hükümleri bakımından döneminin önünde bir metin olarak değerlendirilebilir. Yargı bağımsızlığı ve yargı etiği belgeleri bakımından son yıllarda gözle görülür bir artış mevcuttur. Bu çerçevede uluslararası belgeler ve ulusal metinler yargı etiği ilkelerinin neler olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak iç hukuktaki metinlerin önemli bölümü bahse konu uluslararası metinlerden hareketle hazırlanmıştır. Tüm bu belgelere bakıldığında yargı etiği, bağımsızlık, tarafsızlık, dürüstlük, mesleğe yaraşırılık, eşitlik, ehliyet ve özen ilkeleri ile karşımıza çıkmaktadır. İşte çalışmada, uluslararası metinlerden hareketle hazırlanmış ve evrensel değerleri içeren iç hukuk metinlerimizin yanı sıra Osmanlı- Türk anayasal gelişmeleri bağlamında da bu ilkelerle ilişkilendirilebilecek, yargı bağımsızlığını çağrıştıran düzenlemelerin mevcudiyeti incelenmek istenmektedir. Bu fikirle yargı alanında önemli bir belge olan 1875 Adalet Fermanı maddeleri ile değerlendirildiğinde söz konusu ilkeler ile ilişkilendirilebilecek, yargı alanında kapsamlı hükümleri barındırmaktadır. Ferman'ın hazırlanış fikrine de bakıldığında, devlette giderek hâkim olan kötü gidişin sebepleri arasında adaletten uzaklaşılması değerlendirilmektedir. Tüm bu çerçevede çalışmada, Osmanlı- Türk anayasal gelişmeleri ve spesifik olarak 1875 Ferman-ı Adalet'te yargı alanındaki gelişmeleri ortaya koyarak modern yargı etiği ilkelerini hatırlatan hükümler takip edilecektir. Osmanlı Devleti özelinde Batı'daki anayasal gelişmelere ilişkin unsurlar elbette ancak II. Meşrutiyet sonrası tartışılabilir. Fakat çalışmada modern hukuk sistemlerinin konuya dair kabulleri ile

modern anlamda yargı etiğine giden süreçte evrimsel bir ilerleyiş olduğu gösterilmeye çalışılacaktır. Dolayısıyla modern devletlerin yargı etiği ilkeleri dönem hukukunda aranmayacak, yalnızca günümüz yargı etiği ilkelerini hatırlatan kabullerin mevcudiyetine işaret edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı- Türk Anayasal Gelişmeleri, Yargı Bağımsızlığı, Yargı Etiği, Anayasacılık, Adalet Fermanı (Ferman-i Adalet)

1875 Edict of Justice From the Perspective of Judicial Ethics

Abstract

The process of constructing the constitutional state in the Western world, began with a dramatic transition in the Ottoman Empire in the 19th century. The legal documents of the period especially strengthen the constitutional basis. In this context, the constitutional documents in Ottoman Empire and the provisions on the judiciary are the focus of the study. Particularly, 1875 Edict of Justice prepared only one year before the 1876 Kanun-i Esasi, can be considered as a judicial text ahead of its time. In recent years, there has been a significant surge in judicial independence and judicial ethics documents. International and national texts reveal the principles of judicial ethics. However, the majority of national legal texts are based on the international texts. In this study, it is examined the existence of regulations that can be associated with these principles in the context of Ottoman-Turkish constitutional developments, as well as national law texts. The articles of the 1875 Edict of Justice, which is an important document in the field of judiciary, will be associated with judicial ethics principles and its comprehensive provisions of judiciary will be exposed. In the study, the Ottoman-Turkish constitutional developments and provisions related judiciary in the 1875 Edict of Justice will be presented and the provisions reminding the principles of modern judicial ethics will be followed. In the Ottoman Empire, the elements related to the constitutional developments in the West can only be discussed after the 1909 Constitutional Amendments. However, in the study, it will show that there is an evolutionary progress in the process leading to judicial ethics in the modern sense. Therefore, the principles of judicial ethics of modern states will not be sought in the historical period, but only the existence of assumptions reminiscent the principles of today's judicial ethics will be highlighted.

Keywords: Ottoman-Turkish Constitutional Developments, Judicial Independence, Judicial Ethics, Constitutionalism, 1875 Edict of Justice

Yargı İçtihatları ile Somutlaşan Zorunlu Geçit İrtifakı

Dr. Öğretim Üyesi Adem Yelmen¹

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Zorunlu geçit irtifakı TMK. m. 747'de hüküm altına alınmıştır. Buna göre, taşınmaz maliklerine geçit için bir imkân tanınmıştır. Ancak bunun için Kanun hükmünde birtakım şartların gerçekleşmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bunlardan ilki, bir malikin taşınmazından genel yola erişimini sağlayacak yeterli bir geçidin bulunmamasıdır. Bunun yanında malik, söz konusu geçit için tam bir bedel ödemelidir. Diğer bir şart, geçit talebinin komşu taşınmazlardan istenmesidir. Ayrıca, söz konusu maddede geçit verilecek taşınmaza ilişkin olarak ise, önce yol durumuna göre en uygun düşen komşuya karşı talep edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Daha sonra ise geçit istenmesinin bundan en az zarar göreceğe olana karşı kullanılması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Son olarak ilgili maddede, iki tarafın da menfaatinin gözetilerek bir karara varılacağı ifade edilmiştir. Bunların yanında zorunlu geçit irtifakı için hakkın üzerinde kurulacağı taşınmazın özel mülkiyet konusu ve tapuya kayıtlı olması gerekmektedir. Yine geçit gereksinimi zorunlu olmalıdır. Aynı şekilde, taşınmazın önceki durumları ve mevcut yollar göz önünde tutulmalıdır. Nihayet geçidin en az zarar verecek şekilde kurulması gerekmektedir. Zorunlu geçit irtifakının şartları bunlar olmakla beraber, bu şartların gündeme gelen olaylar çerçevesinde somutlaşması önem arz etmektedir. Söz konusu somutlaşma ise, yargı içtihatları çerçevesinde gerçekleşmektedir. Bu tebliğde zorunlu geçit irtifakı, ilgili somutlaşmayı sağlayan yargı içtihatları çerçevesinde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Zorunlu Geçit İrtifakı, Geçit, Taşınmaz, İrtifak

Necessary Right of Way Constructed by Jurisdictions

Abstract

Necessary right of way is regulated in TMK. m. 747. According to this, an opportunity for way was given to the landowners. However, it has been stated that certain conditions must be fulfilled in the law for this to happen. The first of these is the absence of a sufficient way to provide access to the public road from an owner's land. In addition, the owner must pay the full price for the way in question. Another condition is that the way is requested from the neighboring land. In addition, in the article in question, it is stated that with regard to the land to be passed, it must first be claimed against the neighbor who is the most suitable according to the road condition. Afterwards, it was stipulated that the request for way should be used against the one who would suffer the least damage from it. Finally, it is stated in the relevant article that a decision will be reached by considering the interests of both parties. In addition to these, for necessary right of way, the way on which the right will be established must be privately owned and registered in the title deed. Again, the way requirement should be necessary. Likewise, the previous conditions of the land and the existing roads should be taken into account. Finally, the way must be installed in a way that causes the least damage. Although these are the conditions of the necessary right of way, it is important that these conditions are embodied within the framework of the events that come to the agenda. The concretization in question takes place within the framework of judicial jurisprudence. In this communiqué, the necessary right of way is discussed within the framework of judicial case-laws that provide the relevant concretization

Keywords: Necessary Right of Way, Way, Land, Easement

asoscongress

Makale ID= 146

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0003-1963-8891

Yargı Kararları Işığında Arabuluculuk Anlaşması ile İkale Sözleşmesi Arasındaki İlişki

Dr. Özlem Bal Bektaş¹

¹Adalet Bakanlığı

Özet

2012 yılında 6325 sayılı yasa ile hukukumuza giren arabuluculuk kurumu ile aslında yasalarımızda düzenlenmemiş olan ama sözleşme özgürlüğünün doğal sonucu olarak ortaya çıkan ikale sözleşmesi özünde sulhen çözüm arayan yöntemlerdir. Varmak istedikleri noktada birbirine benzerlik gösterebilirler önemli hususlarda farklılaşmaktadırlar. Arabuluculukta tarafların adına karar veremeyen, kural olarak çözüm önerisinde bulunamayan, bağımsız ve tarafsız duran arabulucunun taraflar arasında uygun iletişim ortamını yaratmak suretiyle çözümü tarafların kendilerinin bulmasını sağlamakta olduğunu görmekteyiz. İş Hukuku anlamında ihtiyari arabuluculuk her zaman imkan dahilindeyken 2018 yılında yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu ile zorunlu arabuluculuk da getirilmiştir. İlgili kanunun 3. maddesinde “ Dava şartı olarak arabuluculuk ” başlığı ile kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminat ile işe iade talebiyle açılacak davalarda, öncesinde arabulucuya başvurulmuş olması dava şartı olarak düzenlemiştir. İkale sözleşmesi bakımından ise 4857 sayılı İş Kanunu ile iş güvencesi hükümlerinin yasal olarak düzenlenmesi ile iş akdinin sona erme halleri arasında ikalenin özellikle işverenlerce tercih edilen bir yol olduğunu görmekteyiz. Yasal düzenlemelerin olmadığı ikale hususunda bu boşluk Yüksek Mahkeme içtihatları ile doldurulmaya çalışılmıştır. Tek taraflı irade beyanı ile sözleşmenin sona erdirilmesi olan fesihden farklılaşan ikalede, karşılıklı birbirine uygun iki iradenin birleştiğini görmekteyiz. Bu sebeple feshe bağlanan sonuçlar ve bundan doğan haklar, iş güvencesi hükümleri burada uygulanamamaktadır. Buradan hareketle işverenin yararına olan ikalenin zaman zaman fesihden doğan hakları ve iş güvencesi hükümlerini dolanmak amaçlı kötüye kullanıldığını, sadece görünürde bir ikale sözleşmesi yapıldığını görmekteyiz. İşte bu noktada hakkın kötüye kullanılmasının engellenmesi için yüksek mahkeme içtihatları ile belli kriterler belirlenmiştir. Zaman zaman da arabuluculuk anlaşma metni içinde ikale sözleşmesinin yapıldığı, bunun uygulamada bir takım uyuşmazlıklara yol açtığı görülmektedir. Bu çalışmada, iki kurum arasındaki farklılara değinilirken yargı kararları ışığında da nasıl değerlendirildiklerine yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Arabuluculuk, İkale, Sulh, İş Güvencesi

Yargı Kararları Kapsamında Deniz İş Kanunu'nda Gemiadamı Kavramı ve İşe İade Davası

Doç. Dr. Ali Ekin¹

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Özet

İşe iade davası açabilmek için öncelikle iş güvencesine tabi olarak çalışmak gerekmektedir. İş güvencesine tabi olmanın koşulları ise İş Kanunu içerisinde belirtilmiştir. İş Kanunu kapsamında olmamasına rağmen Basın İş Kanununa tabi olarak çalışan işçilerin de işe iade davası açabilmesi mümkündür. Nitekim Basın İş Kanunu içerisinde İş Kanununa yapılan atıfla iş güvencesine ilişkin hükümlerin Basın İş Kanunu açısından da geçerli olduğu açıkça belirtilmiştir. Ancak aynı durum Deniz İş Kanunu açısından geçerli değildir. Yani Deniz İş Kanununa tabi olarak çalışanların doğrudan iş güvencesinden yararlanması mümkün değildir. Ancak uygulama açısından işçinin Deniz İş Kanununa tabi olması doğrudan iş güvencesinin uygulanmayacağı anlamına da gelmemektedir. Bu konuda her somut olayın özel olarak incelenmesi gerekmektedir. İş Kanununa göre, deniz taşıma işinde çalışanlar için İş Kanunu uygulanmaz. Deniz İş Kanunu kapsamında olmak için ise Türk bayrağı taşıma, yüz ve daha fazla grostonalitonluk gemide iş sözleşmesi ile çalışmanın yanı sıra gemiadamı ve bunların işvereni olmak gerekmektedir. Yani yabancı bayrak taşıyan gemiler yahut da Türk Bayrağı taşıyalar dahi yüz grostonalitonluk koşulu sağlamıyorsa burada Deniz İş Kanunu uygulanmayacaktır. Ancak işçiler taşıma işinde çalıştıkları için kendilerine İş kanunu değil Türk Borçlar Kanununun ilgili hükümleri uygulanacaktır. Buradaki önemli olan kriter gemiadamı olan kişinin aynı zamanda Deniz İş Kanunu kapsamında kalan bir gemide çalışıyor olduğunun tespitidir. Ayrıca bu Kanun kapsamında çalışıyor olsa dahi yaptığı işin deniz taşıma işi olup olmadığı da ayrıca incelenmelidir. Yargı kararlarına bakıldığında bu konuda işçinin sadece gemiadamı olmasının iş güvencesinin doğrudan reddi anlamı taşımayacağı yönündedir. Bu konuda yukarıda belirtilen incelemelerin titizlikle yapılması ve ortaya çıkan sonuca göre işçinin iş güvencesi kapsamında kalıp kalmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gemiadamı, İşe İade, Deniz İş Hukuku

Yargı Örgütünün Yolsuzluk ve Siyasi Nüfuz Sarmalından Çıkışı: Arnavutluk Örneği

Dr. Öğretim Üyesi İsmail Yüksel¹

¹Antalya Bilim Üniversitesi

Özet

2016 öncesinde yolsuzluk, siyasi nüfuz ve mesleki yetersizlik Arnavutluk yargı örgütünün kendisinden beklenen fonksiyonları yerine getirmesini, bağımsız ve tarafsız olmasını engellemekteydi. Birbirini besleyen ve yeniden yaratan bir sarmala dönüşen mahşerin bu üç atlısıyla mücadele etmek için Arnavutluk 2016 yılında Anayasası'nın 45 maddesinde değişiklik getiren bir yargı reformu paketini kabul etti. Venedik Komisyonu'nun katkısıyla uluslararası ve ulusal uzmanların hazırlamış olduğu değişiklik paketinin getirmiş olduğu yenilikçi ve eşi neredeyse görülmemiş olan sistem görevdeki yargı mensuplarının değerlendirmesi için kurulan komisyonlardır. Sistem Arnavutluk Anayasası'nın eki olarak 10 madde halinde düzenlenmiştir. Bağımsız Değerlendirme Komisyonu tarafından incelmeye alınan hâkimlerin 60%'ı emekliye ayrılmış ya da meslekten ihraç edilmiştir. Yolsuzluk yapan, siyasi nüfuz altında karar veren veya mesleki yeterliliğini kaybetmiş kişilerin yargı örgütünden temizlenmesi konusunda fikir birliği olsa da bu elemenin kişilerin temel hak ve hürriyetlerine müdahale etmeden, hukuk devletine zarar vermeden nasıl gerçekleştirileceği ciddi bir anayasal sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Arnavutluk örneği Venedik Komisyonu'nun aktif katılımı ile oluşturulmuştur ve beş yılı aşkın bir tecrübeye sahip olması nedeniyle yakından ve detaylı bir incelemeyi hak etmektedir. Bu sunumda ise reformun tamamı değil "değerlendirme" (vetting) yönteminin nasıl çalıştığı ele alınmıştır. Bu sistem ile mesleğe girişte yapılması gereken değerlendirme görevdeki hâkim ve savcılar için tekrar edilmektedir. Sistemin amacı hâkim ve savcılar; mesleki yeterlilik, ahlak ve mal varlığı açısından denetlemek ve eğer var ise organize suç veya yolsuzlukla ilişkilerini ortaya çıkartmaktır. Yapılacak olan incelemeler kendisi mercek altına alınacak olan mevcut yargı organına bırakılmamış ve yeni kurumlar yaratılmıştır. Sistem üç aktörden oluşmaktadır; Bağımsız Değerlendirme Komisyonu, Özel İtiraz Heyeti ve Özel İtiraz Heyeti karşısında kamusal menfaatleri temsil eden Kamu Komiseri. Bu değerlendirme sistemi AB tarafından idare edilen ve meslekte 15 yıl tecrübeye sahip üye ülke vatandaşı uzmanlardan oluşan Uluslararası İzleme Sistemi'nden yardım almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yargı Örgütü, Yargı Bağımsızlığı, Hakimlik Teminatı, Hukuk Devleti, Disiplin

Rescuing the Judiciary Out of the Spiral of Corruption and Political Influence: The Case of Albania

Abstract

Albania adopted a judicial reform package in 2016 that amends 45 articles of its Constitution. The innovative and almost unprecedented system brought by the package of amendments prepared by international and national experts with the contribution of the Venice Commission is the committees established for the evaluation of the incumbent members of the judiciary. The system is arranged in 10 articles as an annex to the Albanian Constitution. 60% of the judges examined by the Independent Evaluation Commission retired or were dismissed from the profession. Although there is a consensus regarding the removal of people who commit corruption, make decisions under political influence or have lost their professional competence from the judiciary, how this elimination can be carried out without interfering with the fundamental rights and freedoms of individuals and without harming the rule of law emerges as a serious constitutional problem. The Albanian system was created with the active participation of the Venice Commission and deserves a close and detailed study as it has more than five years of experience. In this presentation, however, how the "vetting" method works, not the entire reform, is discussed. With this system, the evaluation that must be made at the entrance to the profession is repeated for the judges and prosecutors on duty. The aim of the system is judges and prosecutors; to audit it in terms of professional competence, morality and property and to reveal its relations with organized crime or corruption, if any. The system consists of three actors; Public Commissioner representing the public interest before the Independent Evaluation Commission, the Special Appeals Panel, and the Special Appeals Panel. This assessment system is assisted by the International Monitoring System, which is administered by the EU and consists of experts from member states with 15 years of experience in the profession.

Keywords: Judicial Organization, Independence of the Judiciary, Guarantee of Judgeship, Rule of Law, Discipline

Yargıtay Kararları Işığında Davacının Talep Sonucuna İslah ile Yeni Bir Talep Eklemeinin Mümkün Olup Olamayacağı Meselesi

Doç. Dr. Leyla Akyol Aslan¹

¹Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

Hukumumuzda “teksif ilkesi” HMK m. 141 hükmünde, iddia ve savunmanın değiştirilmesi veya genişletilmesi yasağı olarak somutlaşmıştır. HMK m. 141/1 hükmüne göre belli bir yargılama kesitinden sonra, tarafların iddia ve savunmalarını değiştirmeleri veya genişletmeleri yasaktır. Bu yasak ancak diğer tarafın açık rızası ya da ıslah ile aşılabılır (HMK m. 141/2). Yasağın istisnalarından olan ıslah kurumunun, katı teksif ilkesinin sakıncalarını yumuşatma amacına yönelik olduğu söylenebilir. Davacı, davalı açıkça rıza göstermediği takdirde, ancak ıslah yoluna başvurarak dava sebebini ve talep sonucunu değiştirebilir veya genişletebilir. Davacı, ıslahla talep sonucunu rakamsal olarak artırabileceği gibi, talep sonucunu değiştirebilir ya da mevcut talebin yanına başka talepler ilave ederek genişletebilir. Davacının ıslahla talep sonucunu değiştirerek, mevcut talebinin yerine tamamen farklı bir talep ileri sürebilmesi hususunda bir tereddüt yoktur. Ancak, talep sonucunda yapılacak değişikliğin, mevcut talebin yanına yeni bir talep ilave edilmek suretiyle yapıp yapılamayacağı hususunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüş, Yargıtay da bu konuda farklı kararlar vermiştir. Yargıtay bazı kararlarında ıslahla davaya yeni bir talep sonucu sokulabileceğine, diğer bazı kararlarında ise bunun mümkün olamayacağına hükmetmiştir. Doktrinde mevcut talebin yanına ıslahla yeni bir talebin eklenmesinin mümkün olduğunu savunanlar, buna gerekçe olarak ıslahın amacını, hak arama hürriyetini ve usul ekonomisi ilkesini göstermektedir. Buna karşılık ıslahla talep sonucuna yeni bir talebin eklenmesinin mümkün olamayacağını savunanlar ise buna gerekçe olarak, özellikle ıslahla davaya yeni bir talebin eklenmesinin ikinci bir dava açılması anlamına geleceğini, oysa ıslahın ancak açılmış bir davada yapılan usul işlemlerini düzeltmenin bir yolu olduğunu ve ıslahla dava yığılması yaratılamayacağını göstermektedirler. Kanaatimizce bu görüşlerden birini kabul edip diğerini tamamen dışlamak isabetli olmayacaktır. Zira HMK m. 176/1’e göre ıslahın konusu taraf usul işlemleridir. Bu nedenle ıslahın ancak davada yapılan usul işlemlerini düzeltmenin bir yolu olduğu, ıslahla yeni bir talebin ileri sürülemeyeceği

savunulabilir. Ancak, ıslahla davada mevcut talebin yanına yeni bir talebin hiçbir surette eklenemeyeceğini kabul etmek de ıslah kurumunun amacı ve işleviyle bağdaşmayacaktır. Kanaatimizce, davadaki talebe tamamen yabancı olan, mevcut taleple dayandığı vakıalar itibarıyla hiçbir bağlantısı bulunmayan yeni bir talebin, ıslahla yargılamaya sokulmasının mümkün olmaması gerekir. Buna karşılık, mevcut taleple arasında özellikle dava sebebi bakımından bir bağlantı bulunan ve birlikte ileri sürülmelerinin ve karara bağlanmalarının usul ekonomisine uygun olacağı düşünülen hallerde, yeni bir talebin ıslahla yargılamaya sokulabilmesi gerekir.

Anahtar Kelimeler: Islah, Talep Sonucu, Davayı Değişirme ve Genişletme Yasağı, Medeni Usul Hukuku.

Yargıtay Kararları Işığında Teminat Senedi Kavramı

Dr. Öğretim Üyesi Fatma Beril Özcanlı¹

¹MEF Üniversitesi

Özet

Kambiyo senetleri, ödeme, kredi ve teminat aracı olarak farklı ekonomik işlevleri haizdir. Kambiyo senetlerinin en yaygın kullanım alanı bir temel borç ilişkisinde karşı edimin yerine geçmek üzere ödeme amaçlı olarak kullanılması ise de; gittikçe bu temel ilişkiden kaynaklanan karşı edimin güvencesi olarak da teminat amaçlı olmak üzere kullanılmaları yaygınlaşmaktadır. Kambiyo senetlerinin teminat amacıyla kullanılmaları çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilir. Senet metninde açıkça temel ilişkiyle bağlantı kurulmak suretiyle teminat amacı ortaya konmuş ise, bu durumda senet kayıtsız şartsız kambiyo taahhüdünün içermediğinden, kambiyo vasfını açıkça yitirecek ve bu husus senet metninden anlaşılan bir def'i olacaktır. İkinci ihtimal senedin teminat senedi olduğunun senet metninden anlaşılamadığı ve şahsi def'iye vücut verdiği durumlardır. Bu ihtimalde senedin ödeme amaçlı değil de teminat amaçlı verildiğinin kanıtlanması gerekir. Bu tespit yargılamayı gerektirir. Bunun yanında bir diğer üçüncü hal ise, senet metninde yer alan "bedeli teminat içindir" gibi ibarelerdir, bunların ise senetteki kayıtsız şartsız kambiyo taahhüdüne bir etkisi olmayan geçersiz kayıtlar olarak değerlendirilmesi gereklidir. Bu belirleme aynı zamanda senedin tabi olacağı takip usulünün tespiti ile de yakından ilgilidir. Senedin kambiyo senedi vasfını yitirmediği durumlarda ancak kambiyo senetlerine dayanan takip yapılması mümkün olacaktır. Teminat amaçlı kambiyo senedi düzenlenmesi, bunun hukuki temeli, kavramın gerek doktrin gerek Yargıtay kararlarındaki ele alınış biçimi, söz konusu tebliğin ana inceleme konusunu oluşturacaktır. Örneğin bazı kararlarda belirtildiği üzere söz konusu senedin teminat senedi olduğunun kanıtlanabilmesi bakımından, temel borç ilişkisini oluşturan sözleşme ile ilişkilendirilebilmesi belirleyici olmuştur. Buradan hareketle teminat senetlerini konu alan Yargıtay kararlarındaki ortak unsurlar ve mevcut olduğu takdirde farklı yaklaşımlar incelenerek bir sentez ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Teminat Senedi, Teminat Kaydı, İnançlı İşlem, Kambiyo Taahhüdü, Şahsi Def'iler

Yargıtay Uygulaması Kapsamında Hukukî Dinlenilme Hakkının Çekişmesiz Yargıda İlgililer Bakımından Görünümü

Zeynep Sümevra Deveci¹

¹İzmir Barosu

Özet

Çekişmesiz yargı, çekişmeli yargının aksine iki taraf sistemi üzerine kurulmadığından, yargılamanın süjeleri için davacı ve davalı gibi kavramları yerine ilgili kavramının kullanılması gerekmektedir. 6100 sayılı HMK'nın çekişmesiz yargıya ilişkin düzenlemelerinde de ilgili kavramı esas alınmıştır. İlgili kavramı kendi içinde maddî anlamda ilgili ve şeklî anlamda ilgili olmak üzere alt başlıklara ayrılmaktadır. Çekişmesiz yargı sonucunda verilecek olan karardan kimlerin etkileneceği, yargılamaya kimlerin dahil edilerek usûl işlemlerini yapabileceği, karara karşı kimlerin itiraz veya kanun yoluna başvurabileceğinin tespiti hukukî dinlenilme hakkının yerine getirilebilmesi bakımından önem arz etmektedir. Gerek doktrinde gerekse Yargıtay kararlarında kabul edildiği üzere, hukukî dinlenilme hakkı çekişmesiz yargıda ilgililer bakımından da geçerlidir. Bu kapsamda özellikle maddî anlamda ilgililerin hukukî dinlenilme hakkı önem arz etmektedir. Yargıtay kararlarında çoğunlukla maddî anlamda ilgili kavramına dikkat edilmemekle birlikte, çekişmesiz yargının süjelerine hukukî dinlenilme hakkının tanınması gerektiği kabul edilmektedir. Çalışmamızda, Yargıtay kararlarında ilgililere hukukî dinlenilme hakkının ne ölçüde tanındığı, hangi kavram ve kurumlar çerçevesinde bu hakkın ilgililere sağlandığı ve hukukî dinlenilme hakkına aykırılık halinde bunların sonuçlarının ne olacağı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Çekişmesiz Yargı, Hukukî Dinlenilme Hakkı, İlgili Kavramı, Maddî ve Şeklî Anlamda İlgili

asoscongress

Makale ID= 38

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0009-0008-2876-0032

ORCID ID: 0000-0001-9525-3139

Yasal Düzenlemeler ve Yargı Kararları Çerçevesinde Hekimin Hastaya Karşı Hak ve Yükümlülükleri

Avukat Zeynep Pılan¹-Dr. Öğretim Üyesi Zeynep Özcan¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Özet

Dünya Sağlık Örgütü tarafından beden, ruh ve sosyal yönden tam iyilik halinin korunması olarak tanımlanan sağlık kavramı; kişilerin yalnızca insan olmalarından kaynaklanan çekirdek haklarından biridir. Bu hak bireyin hem vücut bütünlüğünün hem de ruh sağlığının korunmasının önemine bağlı olarak ulusal ve uluslararası mevzuatlarda koruma altına alınmıştır. Yasal düzenlemelerin yanısıra hekimin hastaya karşı tüm bu hak ve yükümlülükleri gerek hastanın gerek ise hekimin kendi haklarını ileri sürebilmeleri açısından yargı kararları bakımından da önem arz etmektedir. Hekimin hastalığın teşhisi, tedavi yönteminin belirlenmesi ve belirlenen bu tedavinin uygulanması yönündeki girişimlerinin hukuka uygunluk koşulları sağlanmadığı takdirde hastanın hukuka aykırı olarak vücut bütünlüğünün ihlali niteliği taşıyacağından, hasta ve hekim arasındaki ilişkinin sınırları ve bu ilişki içerisindeki hak ve yükümlülükleri kanun koyucu otoriteler tarafından belirlenmiştir. Bu doğrultuda hekimin hastalığın teşhisinin en doğru şekilde yapılması amacıyla hastalığın ve iyilik halinin geçmişi hakkında hastadan anamnez alma, hastalığa en uygun, en fazla fayda sağlayan, en az risk içeren ve en az maddi külfet getiren tedaviyi seçme ve uygulama, seçilen tedavi yöntemi ve süreci hakkında hastayı hastanın sosyo-kültürel seviyesine ve bilgi düzeyine uygun bilgilendirme, hastadan aydınlatılmış onamını alma ve tedaviyi hastaya aktardığı sınırlar içerisinde yürütme, tıbbi müdahaleyi kural olarak bizzat yerine getirme, uzmanlık alanının dışında bir müdahalenin gerekmesi ya da farklı bir uzmanlık alanından meslektaşının bilgisine ihtiyaç duyulması gibi haller meydana geldiğinde konsültasyon talep etme ve kendisine konsültasyon talebiyle başvurulduğunda kabul etme ve uygulanan tıbbi müdahalelerin kaydını tutma gibi yükümlülükleri vardır. Ayrıca tedavinin başarıya ulaşması için hastadan tedaviye yönelik işbirliği bekleme, koşulları olduğu takdirde tedaviyi üstlenmeme veya bırakma, çalışma ekibini seçme ve ücret talep etme hakları da mevcuttur. Esasen, hekim ile hasta arasındaki

hastanın iyilik halinin artırılması amaçlı ilişkinin başarıyla sonuçlanması, tarafların karşılıklı olarak hak ve yükümlülüklerini yerine getirmesi ile mümkün olacaktır. Bu doğrultuda söylenebilir ki, hekimin yükümlülükleri, hastanın ifasını talep edebileceği hakları; hastanın yükümlülükleri ise hekimin ifasını talep edebileceği haklarıdır. Tedavinin başarısını yahut başarısızlığını kendi aralarındaki döngü ile yerine getirecek olan hak ve yükümlülükler hasta ve hekim boyutu ile önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tıbbi Müdahale, Tedavi, Hekim Hakları, Hekimin Yükümlülükleri, Hasta Hakları

ASOSCONGRESS

Makale ID= 262

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-5617-9690

“Yapı Kayıt Belgesi” Alınan Yapılar Bağlamında Depremden Dolayı İdarenin Mali Sorumluluğu Sorunsalı

Dr. Öğretim Üyesi Serdar Yılmaz¹

¹Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Özet

398

Kamuoyunda “imar barışı” olarak anılan ve kimilerince bir tür “imar affi” olarak da nitelenen düzenleme, 11/05/2018 tarih ve 7143 sayılı “Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun” (m.16) ile 03/05/1985 tarih ve 3194 sayılı “İmar Kanunu”na eklenen geçici 16. maddede yer almaktadır. Anılan maddede, “imar barışı”nın “kilit kavramı” olan “Yapı Kayıt Belgesi”nin temel karakteristiği ortaya konulmaktadır. Buna göre, 31/12/2017 tarihine kadar “imar düzeni”ne aykırı olarak inşa edilmiş olan yapılar için, 31/10/2018 tarihine kadar yetkili idareye başvuruda bulunulması ve 31/12/2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi durumunda verilebileceği belirtilen mezkûr belgenin; imar hukuku yönünden “kazanılmış hak” bahşetmediği ve “mülkiyet hakkı” yaratmadığı, yalnızca “geçici” bir kullanım imkânı tanıdığı anlaşılmaktadır. Açıkçası, yapı sahibinin “beyan”ı esas alınarak, idarenin “takdir yetkisi” doğrultusunda tesis ettiği “tek yanlı idari işlem” niteliği taşıyan “Yapı Kayıt Belgesi”nin; kayıt altına aldığı “imar düzeni”ne aykırı yapılara, belirsiz bir süre boyunca kullanım izni vermek suretiyle, “meşruiyet” kazandırdığı söylenebilir. Ne var ki, “imar düzeni”ne aykırılık oluşturan hemen her yapının “Yapı Kayıt Belgesi” almasına olanak tanıyan bu geniş kapsamlı “geçici” düzenleme, ülkemizin kronik imar sorunlarını daha da derinleştirmektedir. Bu bağlamda, deprem kuşağında yer alan ülkemiz açısından, maddenin onuncu fıkrasındaki şu düzenleme özellikle dikkat çekicidir: “Yapının depreme dayanıklılığı hususu malikin sorumluluğundadır.” Aktarılan hüküm, ilk bakışta, “Yapı Kayıt Belgesi” alınan yapıların depreme dayanıklılığının sağlanması, aksi hâlde ortaya çıkacak zararların tazmin edilmesi sorumluluğunun salt yapı malikine yüklendiği intibasını uyandırmaktadır. Fakat mezkûr hükmün bu şekilde anlamlandırılması durumunda, Anayasa m.125/7, m.129/5 ve m.40/3 yönünden ciddi bir Anayasa’ya uygunluk

sorunu ile karşılaşılmaktadır. Sahiden, idarenin, gerek deprem öncesinde gerek deprem esnasında gerek deprem sonrasında yerine getirmekle yükümlü olduğu pek çok görev ve yetkisi mevcuttur. Bu anlamda, idarenin denetim yetkisi de bulunmaktadır. Hâl böyle olunca, “Yapı Kayıt Belgesi” alınan yapılar açısından idarenin mali sorumluluğunu kaldıran bir yasal düzenlemenin Anayasa’ya aykırı olduğu sonucuna ulaşılabilir. Hükmün lafzı, Anayasallık sorununun aşılmasının kolay olmadığını gösterdiğinden; bu sorunun pratik yansımalarıyla beraber etraflıca irdelenmesi gerekmektedir. Bunun için, öncelikle, hükmün anlam ve kapsamı açıklığa kavuşturulmalı; sorumluluğun türü, kapsamı ve süjesi saptanmalıdır. Ardından, hükmün itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi’nin önüne götürülmesi durumunda, verilebilecek bir “iptal kararı”nın etki ve sonuçları tartışılmalıdır. Tabii, 06/02/2023 tarihinde meydana gelen yıkıcı depremler nedeniyle ortaya çıkan zararların giderilmesinde idarenin mali sorumluluğu meselesinin “Yapı Kayıt Belgesi” ile ilgili kısmı bakımından pratik çözüm önerilerinde bulunulması da elzemdir. İşte bu çalışmada/bildiride, anılan perspektifle, “‘Yapı Kayıt Belgesi’, idarenin depremden dolayı mali sorumluluğunu kaldırabilir mi?” sorusundan yola çıkarak değerlendirmelerde bulunulmak suretiyle, güncel ve önemli bir sorun alanına hukuksal katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İmar Barışı, İmar Affı, Yapı Kayıt Belgesi, Deprem, Sorumluluk.

Sözlü Sunum

ORCID ID: 0000-0002-3655-0907

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Anayasal Yürütme İşlemlerinin Yasama Yetkisi Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Dr. Mustafa Biçer¹

¹Türkiye Büyük Millet Meclisi

Özet

Türkiye’de 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan 27 nci Yasama Dönemi Milletvekili Genel Seçimi ve Cumhurbaşkanlığı Seçimi sonrasında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine fiilen geçilmiştir. Böylece Türkiye’de, parlamenter hükümet sistemine uygun iki başlı bir yürütme organı şeklinde resmedilen anayasal hükmet sistemi, kökten değişerek, yürütme erkinin tüm yetkisinin halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanında toplandığı bir hükümet sistemine dönüşmüştür. CBHS’ye geçişle birlikte, Anayasasının 7 inci maddesinde “yasama yetkisinin Türk milleti adına TBMM tarafından kullanılacağı ve bu yetkinin devredilemeyeceği” şeklindeki anayasal kural değişmemekle birlikte yasama-yürütme ilişkisi, Anayasada Cumhurbaşkanına tanınan birincil düzeydeki yürütme işlemleri nedeniyle kökten değişmiştir. CBHS’de yürütme yetkisinin temeli Anayasanın 8 inci maddesinde düzenlenmektedir. Bu maddede “Yürütme yetkisi ve görevi,” Cumhurbaşkanına verilmiştir. Cumhurbaşkanı yürütme yetkisi ve görevini, anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanacağı ve yerine getireceği hüküm altına alınmıştır. Bu düzenleme yanında Anayasanın 104 üncü maddesinde, yürütme yetkisinin Cumhurbaşkanına ait olduğu belirtilerek Cumhurbaşkanının bu yetkiye dayanarak yapacağı yürütme işlemleri tadat edilmektedir. Bu iki madde birlikte ele alındığında, Cumhurbaşkanı, anayasaya ve kanunlar çerçevesinde tek başına yürütme yetkisini kullanacağı ve yürütme görevini yerine getireceği anlaşılmaktadır. CBHS’de Cumhurbaşkanına tanınan en önemli yetki, Anayasanın 104, 106, 108, 118, 119 ve 123 maddelerine göre kullanacağı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CK) çıkarma yetkisidir. Kanunlar gibi ilk elden /asli bir düzenleyici işlem olan CK yetkisi ile Cumhurbaşkanı, “genel” ve organik olarak kanun hükmünde olmamakla birlikte maddi olarak “kanun gücüne” sahip düzenleme yapma yetkisine sahip olmuştur. Cumhurbaşkanı, önceki hükümet sisteminde olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerine (KHK) benzeyen Anayasanın 119 uncu maddesinde düzenlenen, olağanüstü hal yönetimi durumlarında çıkarılan ve kanun hükmünde olduğu belirtilen CK çıkarma yetkisi

bir yana bırakıldığında, daha önce yasama organının yetkisindeki konularda da CK çıkarma yetkisine sahip olduğu görülmektedir. Cumhurbaşkanının CK çıkarma yetkisi ile önceki hükümet sistemindeki KHK çıkarma yetkisi karşılaştırıldığında, CK ile yasama yetkisinin yürütme organı ile paylaşıldığı istisnâ ve sınırlı durum olan KHK sisteminden daha geniş bir alanda yürütme organına “genel” ve “kanun hükmünde” düzenleme yapma yetkisi verildiği ileri sürülmektedir. KHK uygulamasıyla yalnızca yetki kanunu kapsamına giren konularda belirli bir süre için yürürlükteki kanun hükümlerini değiştirebilme ya da yeni düzenleme yapabilme yetkisi verilmektedir. CK ile ise, Cumhurbaşkanına süresiz olarak yasama yetkisinin devri söz konusudur. Bu nedenle Anayasasının 7 inci maddesindeki “Yasama Yetkisi” karşısında Cumhurbaşkanının CK çıkarma yetkisi ile söz konusu CK’ların, güçler ayrılığı teorisi ile Anayasadaki “yasama yetkisinin devredilmezliği” ilkesi çerçevesinde değerlendirilmesi, kamu hukuku literatürüne katkı sunacaktır. Bu çalışmada, - Temsili demokraside mutlak iktidarın sınırlandırılması süreci ve güçler ayrılığı teorisi çerçevesinde kısa bir teorik arkapılan kurgulanmasından sonra, - CBHS’de yürütme ve yasama arasındaki ilişki dinamiğinin değerlendirilmesini ve yürütme işlemlerinin niteliğinin tartışılmasını müteakip, - Kamu hukuku açısından CBHS’de, anayasal olarak asli bir yetkiye dayanan yürütme işlemleri ile yasama yetkisi değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yasama Yetkisinin Devredilmezliği, Asli Düzenleme Yetkisi, Yasama Yetkisi, Yürütme İşlemleri